

A magyar Fertő edényes flórája

*Vascular flora of the Lake Fertő in Hungary
Flora des Neusiedler Sees in Ungarn*

Király Gergely & Takács Gábor



RENCE 3.

A magyar Fertő edényes flórája

Vascular flora of the Lake Fertő in Hungary
Flora des Neusiedler Sees in Ungarn

RENCE

A Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság tanulmánykötetei

Monograph series of Fertő–Hanság National Park Directorate

A sorozat eddig megjelent kötetei:

- Rence 1. TAKÁCS G. & SZINETÁR Cs. (szerk.) (2015): *A kistáplási meszes homokpuszta katonai használatú területeinek élővilága. (The wildlife of calcareous sand steppe areas in military use in the Little Hungarian Plain).*
- Rence 2. TAKÁCS G. & PELLINGER A. (szerk.) (2017): *Kutatások a Fertő–Hanság Nemzeti Parkban I. (Researches of Fertő-Hanság National Park I.).*

RENCE 3.

A magyar Fertő edényes flórája

Vascular flora of the Lake Fertő in Hungary
Flora des Neusiedler Sees in Ungarn

Írta / Written by
KIRÁLY GERGELY & TAKÁCS GÁBOR

Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
Sarród
2020

Borítóterv / Cover design: TAKÁCS GÁBOR
Címlapfotó / Cover photo: TAKÁCS GÁBOR

Szerzők / Authors
KIRÁLY GERGELY & TAKÁCS GÁBOR

Szakmai lektor / Peer review
BARINA ZOLTÁN

Nyelvi lektor / Proofreading and language review
HADARICS TIBOR

Idegennyelvű fordítás/ Foreign language translation
KIRÁLY ANGÉLA, KIRÁLY GERGELY

Kiadó: Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Sarród

ISSN 2560-029X (nyomtatott/printed)
ISSN 2560-0303 (online)
ISBN 978-963-89119-7-1 (nyomtatott/printed)
ISBN 978-963-89119-8-8 (online)

© KIRÁLY GERGELY & TAKÁCS GÁBOR
© Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

Minden jog fenntartva. A kiadó és a szerzők engedélye nélkül nem sokszorosítható, valamint elektronikus keresőrendszerekben sem tárolható és publikálható.

Nyomdai előkészítés / Typeset: Kovács Győző, Himod
Nyomás / Printed by: Kovács Győző, Himod

Tartalom

Bevezetés.....	9
Természetföldrajzi áttekintés.....	11
Földrajzi elhelyezkedés	11
Földtani és talajtani viszonyok.....	12
Éghajlat	13
Vízrajz.....	13
Tájtörténet.....	15
A Fertő-medence növényzete és flórája.....	19
Növényföldrajzi viszonyok.....	19
A flórákutatók története	20
Az enumeráció összeállításának szempontjai	39
Földrajzi nevek	42
Rövidítések és jelölések.....	48
Enumeráció.....	49
Harasztok – Pteridophyta	49
Nyitvatermők – Gymnospermatophyta.....	52
Zárvatermők – Angiospermatophyta	53
Kétszikűek – Dicotyledonopsida.....	53
Egyszikűek – Monocotyledonopsida	274
Térképek.....	331
Fényképek.....	407
Névmutató	421
Irodalom	424

Contents

Preface	23
Physical geography and landscape history	25
Physical geography	25
Landscape history, actual vegetation	26
Vegetation and flora	28
Plant geography	28
History of the floristic research	29
Aspects of the enumeration	40
Toponyms	42
Abbreviations used	48
Enumeration	49
Pteridophyta	49
Gymnospermatophyta	52
Angiospermatophyta	53
Dicotyledonopsida	53
Monocotyledonopsida	274
Maps	331
Photos	407
Index	421
Literature	424

Inhalt

Inhalt	7
Einführung.....	31
Naturgeographie und Landschaftsgeschichte	33
Physisch-geographische Verhältnisse.....	33
Landschaftsgeschichte, aktuelle Vegetation	34
Vegetation und Flora.....	36
Pflanzengeographische Verhältnisse.....	36
Erforschungsgeschichte.....	37
Aspekte der Enumeration	41
Ortsbezeichnungen	42
Abkürzungen.....	48
Aufzählung	49
Pteridophyta.....	49
Gymnospermatophyta	52
Angiospermatophyta	53
Dicotyledonopsida.....	53
Monocotyledonopsida	274
Karten	331
Fotos.....	407
Index.....	421
Literatur.....	424



Pókbangó (*Ophrys sphegodes*)

Fotó: Takács Gábor

Bevezetés

A tágabb Fertő-táj florisztikai szempontból régóta kutatott terület, de a térségbeli egyes régiók feltártsága nagyon eltérő. A kutatások elsősorban Sopron környékén (Soproni-hegység, Fertőmelléki-dombság) és a Fertő ma Burgenlandhoz tartozó partvidékén zajlottak, ahol több korszakon átívelő felmérések történtek, s ennek nyomán flórájuk, flóráváltozásaik viszonylag jól ismertek. A Fertő-medence magyarországi oldala azonban eddig sokkal csekélyebb figyelmet kapott.

A 1840-es évektől a Sopron környékén tevékenykedő botanikusok a Fertő térségéből nagyszámú florisztikai adatot közöltek. Adataik felhasználhatóságát azonban több tényező rontja: az egyes régiók adatait összemosás, áttekinthetetlen módon hivatkozzák egymás közléseit, kevés herbáriumi lapot gyűjtöttek, ami akadályozza a bonyolult taxonok adatainak ellenőrzését. A régi adatok értékelését az is megnehezíti, hogy az egykori botanikusok még egy más tájban jártak: a nyílt vízfelületek visszaszorulása, a nádas öv terjeszkedése, a rétlápok lecsapolása, a másodlagos szikesek térhódítása, a medence peremének spontán visszaerdősülése csak a 20. században kezdődött el. E kérdőjelek miatt jelen flóraműben, más területekkel összehasonlítva, a régi adatok tekintetében jóval több bizonytalanság, kérdéses faj szerepel.

A tavat és környékét 1920 után az országhatár osztotta ketté, az osztrák részen felvirágoztak a sziki és pusztai növényzetre irányuló kutatások, azonban a magyar oldalra (bár a kutatást 1945-ig kevés tényező akadályozta) a botanikusok alig jutottak el. A vasfüggöny szinte kizárta a kutatókat a hazai Fertőről, így az 1945–1990 közötti időszakból mindössze néhány publikáció látott napvilágot, de új megfigyeléseket azok is alig közöltek. Az 1990-es években újrainduló nagyszabású adatgyűjtések a Fertő–Hanság Nemzeti Park élőhely-térképezéséhez, egyes kiemelt társulások és növényfajok monitoringjához, illetve a hazai flóratérképezési programhoz kötődtek, de az eredmények jórészt publikálatlanok. A flóramű készítése során az eddig publikálatlan adattömeg feldolgozása mellett 2018–2019-ben újabb, a teljes hazai Fertő-medencére kiterjedő terepi felméréseket végeztünk. Ennek a munkának az eredménye az 1254 faj adatait bemutató és elemző flóralista, e növényfajok közül 1026 előfordulása tekinthető bizonyosnak a Fertő magyarországi oldalán. A fajok közül kiemelendő a hazánkban csak itt megtalálható barázdás csüdfű (*Astragalus sulcatus*) és tenger melléki sás (*Carex extensa*), míg a negatív vonatkozások közé sorolható, hogy a terület flórájának közel 20%-át nem honos taxonok (225 faj) teszik ki.

A kötet szerzői köszönetüket fejezik ki a Fertő–Hanság Nemzeti Park felé, hogy az ATHU002 – Vogelwarte Madárvárta 2 projekt révén lehetővé tette jelen flóramű elkészítését. A herbáriumi és terepi adatgyűjtésben, az irodalmi adatok felkutatásában, problémás taxonok határozásában való közreműködésükért köszönettel tartozunk az alábbi kollégáknak: Balogh Lajos (Szombathely), Barina Zoltán (Budapest), Pavol Eliáš jun. (Nyitra), Csiky János (Pécs), Manfred A.

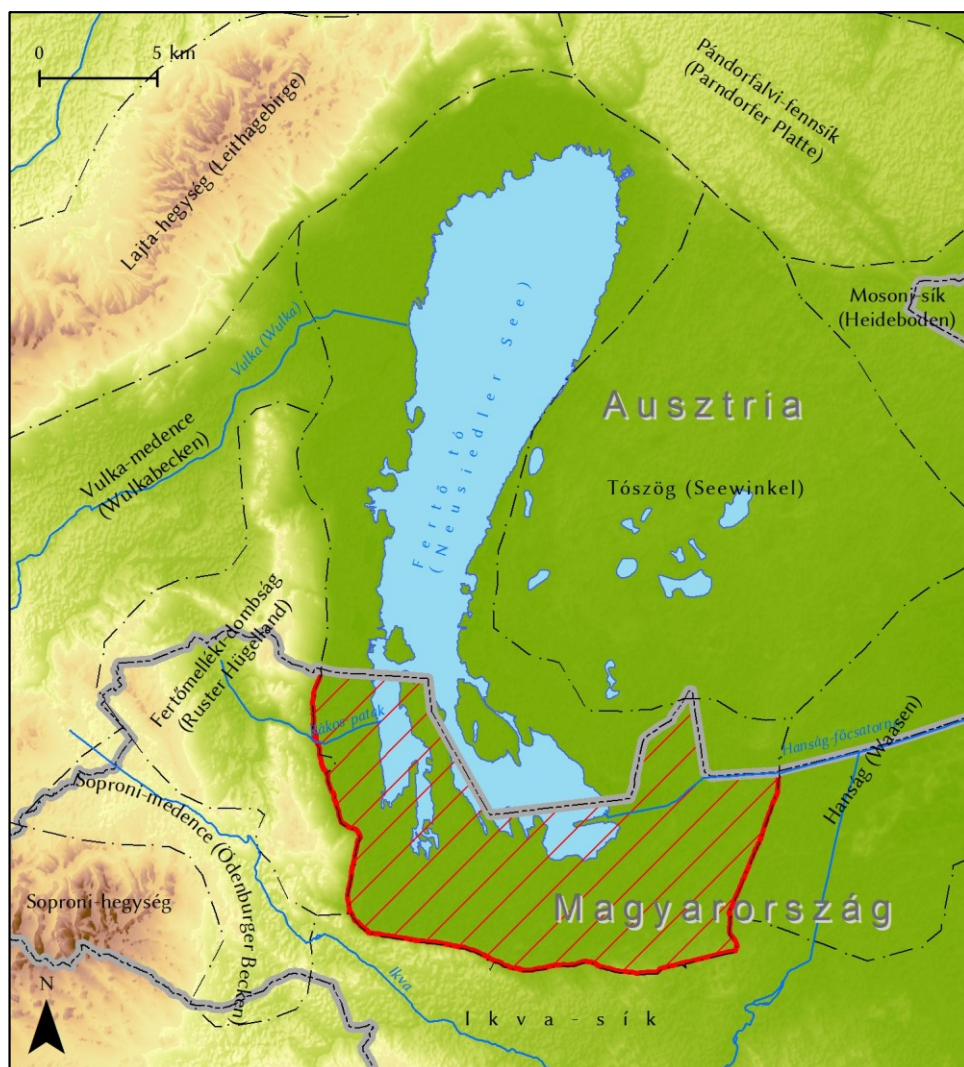
Fischer (Bécs), Michael Hohla (Obernberg am Inn), Kenyeres Zoltán (Veszprém), Király Angéla (Sopron), Lájér Konrád (Budapest), Mesterházy Attila (Celldömölk), Harald Niklfeld (Bécs), Uwe Raabe (Marl), Takács Attila (Debrecen), Bohumil Trávníček (Olomouc), Johannes Walter (Bécs), Kurt Zernig (Graz). Köszönetünket fejezzük ki a Fertő–Hanság Nemzeti Park munkatársai, Ambrus András, Barna Csilla, Kugler Péter, Mogyorósi Sándor és Váczi Miklós felé, akik adataikkal, helynevek beazonosításával segítették munkánkat. Végül köszönet illeti a kötet szakmai és nyelvi lektorait, fordítóit, akik javításaikkal, tanácsaikkal sokat tettek hozzá annak szakmai értékéhez.

A szerzők

Természetföldrajzi áttekintés

Földrajzi elhelyezkedés

A Fertő medencéje a Kisalföld nyugati részén helyezkedik el, mintegy harmada Magyarországhoz, kétharmada Ausztriához tartozik. A medencét délen az Ikva-sík, nyugaton a Fertőmelléki-dombság (Ruster Hügelland), északon a Lajta-hegység (Leithagebirge) és a Pándorfalvi-fennsík (Parndorfer Platte), keleten a Tőszög (Seewinkel) és a Hanság (Waasen) határolja (1. ábra).

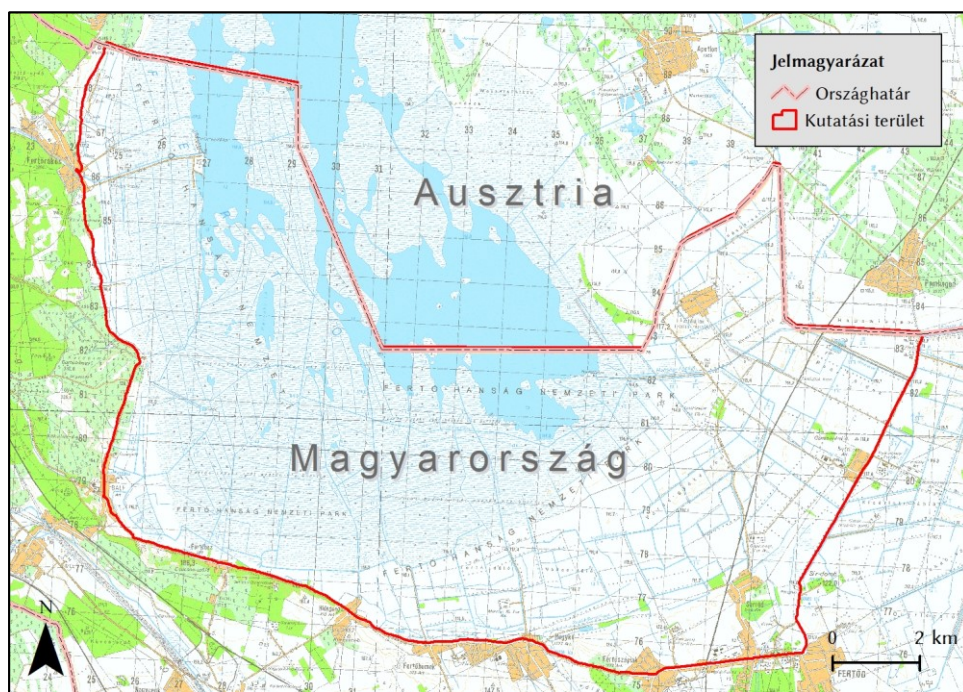


1. ábra: A Fertő-medence elhelyezkedése a vizsgált terület lehatárolásával

Fig. 1. Fertő Basin (the examined area marked red)

Abb. 1. Neusiedler See-Becken (Untersuchungsgebiet rot markiert)

A magyarországi Fertő határai nem minden irányban egyértelműek, ezért a flóraműben feldolgozott területet úgy definiáltuk, hogy az a természeti adottságokat nagyrészt kövesse, de egyben a terepen is biztosan azonosítható legyen. A vizsgált terület kiterjedése 152 km². Az alkalmazott határok a következők: A vizsgált terület északi határa a magyar-osztrák államhatár, majd keleten a Fertőd–Pomogy (Pamgahen) határátkelőtől a Fertőd irányába haladó 8531-es számú közút, ezen út mentén Fertődöt elérve a határ a várostól északra fekvő, majd a süttöri körforgalom felé fut. Utóbbi körforgalomtól a Madách sétány vonalát követi (így a fertői oldalra kerül a kastély és parkja, de nem tartozik hozzá a fertői Lés-erdő). A fertői Városházától a határ a 8518-as számú közút mentén fut a tó déli partján fekvő községek belterületét kettészelve egészen a Balftól délkeletre fekvő közúti kereszteződésig. Innét a 8526-os számú közút vonalát követi Fertőrákos belterületéig, ahol a Fertő utca vonalán fut, majd a sportpályát elérve északra fordul, és a Fertőmelléki-dombság lábán futó földutak mentén a 120 mBf szintvonalat követve éri el ismét az országhatárt (2. ábra).



2. ábra: A vizsgált terület áttekintő térképe

Fig. 2. Overview map of examined area

Abb. 2. Übersichtskarte des Untersuchungsgebiets

Földtani és talajtani viszonyok

A Fertő-táj alapzata paleozoós kristályos palákból áll, amelyek a Soproni-hegységben a jelenkori felszínen vannak, kelet felé viszont egyre mélyebbre kerülnek. Az ősközetet a Pannon-tenger öntötte el, kavics- és mészkövedékeket

hagyva maga után, majd a tó medencéjének süllyedékét a beömlő vízfolyások hordaléka töltötte fel.

A talajképződési folyamatok közül az üledéklerakódás, a láposodás, a réti talajképződés és a sófelhalmozódás, szikesedés a meghatározó. Az állandóan vízzel borított területeken elsősorban üledékfelhalmozódás zajlik, a mocsári növényzettel borított területeken azonban már jelentős a szerves iszap felhalmozódása, ami átvezet a mocsarasodás és láposodás folyamatába. Az időszakosan vízzel borított területeken az öntés- és réti talajok jellemzőek, helyenként eltemetett humuszcétegekkel. A láposodás révén elsősorban Hegykő és Hidegség között alakultak ki vastagabb tőzegrétegek.

A szikesedés ott jelentkezik, ahol az állandó vízborítás, illetve a talajvizek nem akadályozzák a sófelhalmozódást. Szikes talajokat főként a burgenlandi Tószögben találunk, a magyar oldalon egy keskeny, csak Sarród és Fertőújlak között kisélesedő sávban jelentkeznek. A sók többsége NaHCO_3 és Na_2SO_4 , de jelentős lehet a NaCl koncentrációja is. A magyar oldal szikeseit szoloncsák szikesek uralják, a szolonyec talajok kisebb jelentőségűek.

Éghajlat

A térségben a napfényes órák évi száma kb. 1850, a nyári évnegyedben 720 óra körüli, a téliben pedig 180 óra körüli napsütés várható. Az évi középhőmérséklet a 9,8–10,0°C, a tenyészidőszak sokévi átlaga 16,5–16,7°C. A fagymentes időszak átlagosan 186 nap. Az évi abszolút hőmérsékleti maximum és minimum sokévi átlaga 33,5°C és –15,0°C. A térségben az év leghidegebb hónapja a január (–0,4°C középhőmérséklet), legmelegebb a július (20,1°C középhőmérséklet)

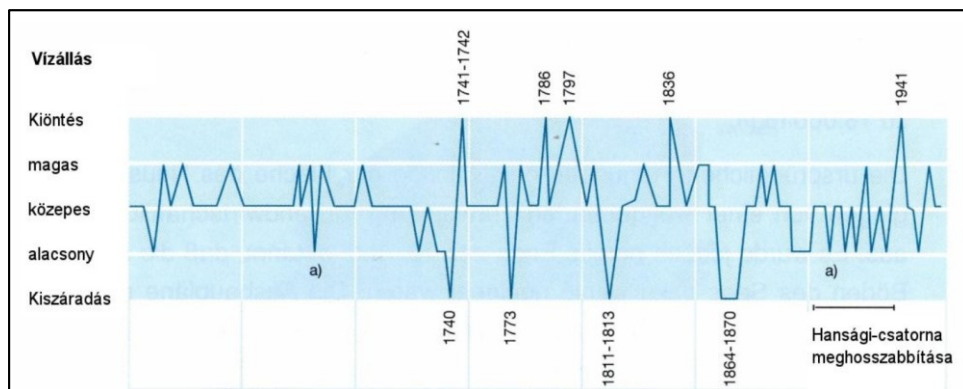
Az évi csapadékösszeg átlaga 580–600 mm (a közeli Sopronban 650–700 mm), ebből 340–360 mm hullik a vegetációs időszakban. A legtöbb csapadék nyáron (június) hullik, emellett egy novemberi másodmaximum is megfigyelhető. A hótakarós napok száma 30, az átlagos maximális hóvastagság 30–35 cm. A területen a leggyakoribb szélirány az északi–északnyugati, az átlagos szélsébség 3,5–3,8 m/s közötti.

Vízrajz

A Fertő a lefolyástalan sztyepptavak legnyugatibb képviselője. Hossza 35 km, legnagyobb szélessége 15 km, a tómeder kiterjedése 309 km², vízgyűjtő területe 1116 km², ami jól érzékelteti sztyeppi jellegét. A Fertő vízháztartását a tóra hulló csapadék és a felszíni hozzáfolyások, valamint vízszintcsökkentő tényezők (a vízfelszín és nádas párologtatása, illetve a felszíni lefolyás a Hansági-főcsatornán keresztül) határozzák meg. A vízgyűjtőről a csapadékot a Vulka és a Rákospatak szállítja a Fertőbe, jelentősebb csapadék vagy hóolvadás idején azonban a kisebb árkok és csatornák is juttatnak bele némi vizet. A felszíni hozzáfolyásokból érkezik a Fertő vizének mintegy 20%-a, de vizének 80%-át a csapadék szolgáltatja.

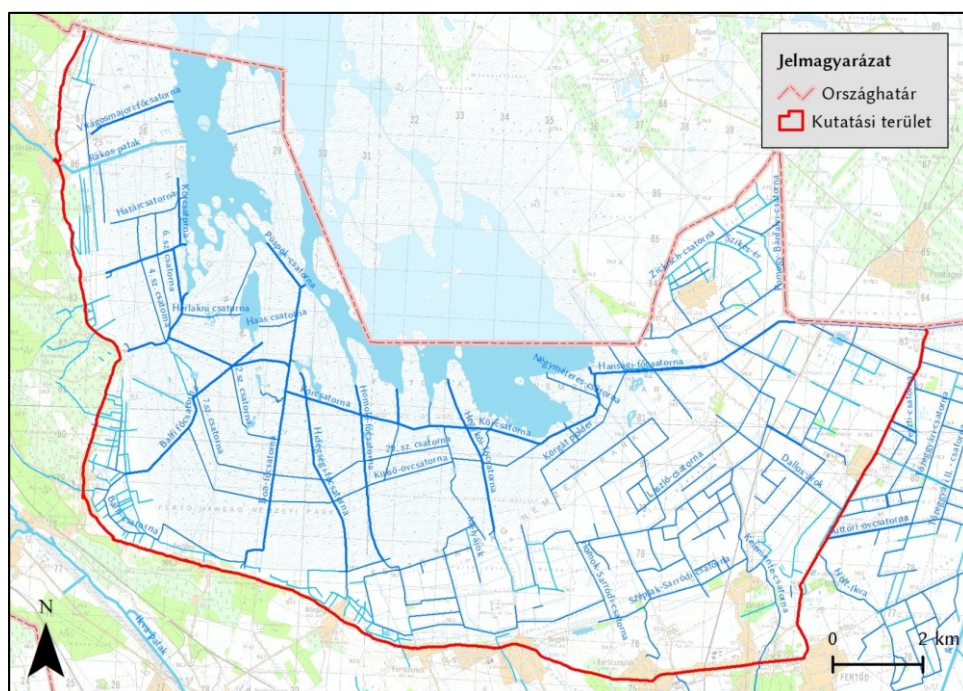
A Fertő vízjárását a szélsőségek jellemzik, a történelmi adatok alapján kiszáradások és kiöntések követték egymást (**3. ábra**). A Fertő és a vele egykor szorosan összefüggő Hanság teljes vagy részleges lecsapolására, illetve szabályozására több terv is készült. A vízszint szabályozását biztosító Hansági-

főcsatorna kialakítása 1892-ben kezdődött, az utolsó szakaszt 1910-ben építették meg. A mekszikópusztai zsilip üzembe helyezése után a tó nádasodása felgyorsult, ezért 1965-ben kb. 0,5 m-rel megemelték a vízszintet, jelentősen lassítva a nádas terjedését. A tó medrét csökkentette (380 hektárral) a Körgát megépítése is, mely 1911-ben fejeződött be.



3. ábra: A Fertő tó vízszíntingadozása 1600 és 1960 között (WOLFRAM et al. 2014 nyomán)
Fig. 3. Water level fluctuation of Lake Fertő between 1600 and 1960 (according to WOLFRAM et al. 2014)

Abb. 3. Wasserstand des Neusiedlersees zwischen 1600-1960 (nach WOLFRAM et al. 2014)



4. ábra: A magyar Fertő vízrajza
Fig. 4. Hydrography of the Hungarian Lake Fertő
Abb. 4. Gewässer des ungarischen Neusiedlersee-Gebiets

Az elnádásodott tómederben az 1950-es évek végén sugárirányú főcsatornákat és keresztirányú csatornákat alakítottak ki a közlekedés biztosítása érdekében. Az ároknyitó ekével készült kb. 1 m mély csatornákat egy depónia vette/veszi körül, ami akadályozta a friss víz bejutását a nádasba, amely helyenként pusztulásnak is indult (de pusztulásának számos egyéb oka is van). A főbb csatornákat rekonstrukciós céllal 2014–2015-ben megkötötték, a depóniákat szakaszosan megnyitották, így a nádas nagy részébe most már be tud jutni a friss víz. A belvizek és a környező dombokról érkező csapadék elvezetésére a parti zónában (gyepek és szántók között) is csatornahálózat került kialakításra, de ezek a csatornák az év nagy részében szárazon állnak (**4. ábra**).

Tájtörténet

A Fertő és környéke évezredek óta lakott terület, a római időkben *Peiso*, *Pelso* néven említik. A középkori oklevelekben *Vertowe*, *Ferthew*, *Fertew*, *Fertou* vagy *Ferteu* néven szerepel, gyakran a *lucus* (tó) vagy *stagnum* (állóvíz) kifejezésekkel együtt. A szabályozások megindulásáig a Fertő és a hozzá szorosan kapcsolódó Hanság egységes vízrendszert alkotott, a Hanságba délről több folyóvíz (Ikva, Répce, Kis-Rába) érkezett.

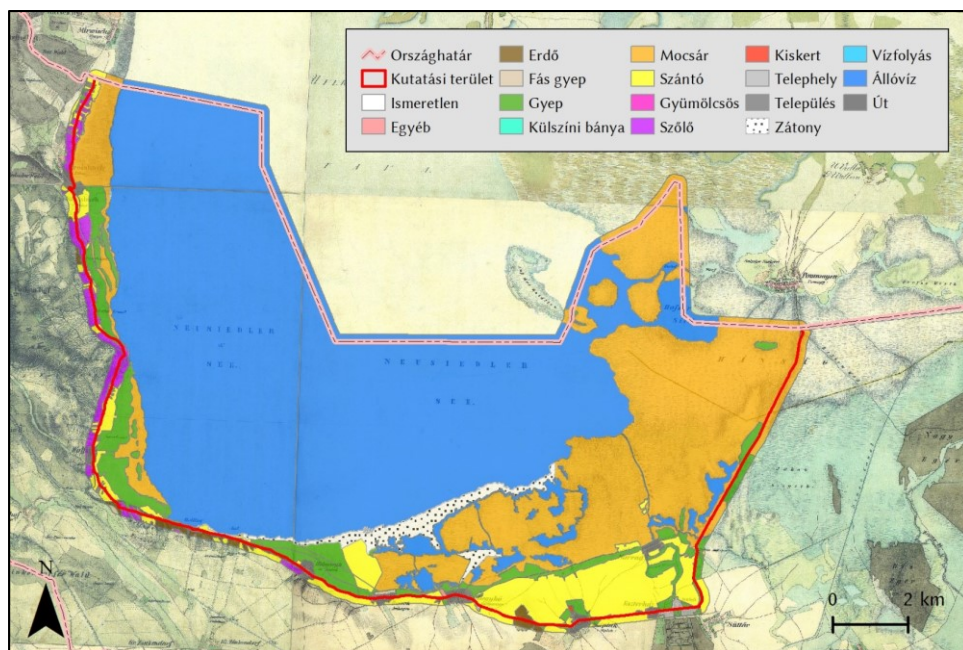
Az I. katonai felmérés térképei (1784) alapján a ma is meglévő települések közvetlenül a vízparton helyezkedtek el. A legtöbb településnek saját kikötője volt, a tó pl. egészen Sarródig kihúzódott. A nyugati parton a meder és a Fertőmelléki-dombság lábánál szőlők, szántók között keskeny gypsáv határolta a tavat. A vízrendezések első lépése a Pomogy és Eszterháza közötti töltés megépítése (1777–1780) volt, majd a térség viszonyait a hansági vízrendezések határozták meg, amelybe a természet is beleszólt egy-egy áradással vagy kiszáradással, visszavetve a szabályozási munkákat.

A 19. század elejére a Hanságba érkező vízfolyásokat szabályozták, a csatornák azonban gyorsan használhatatlanná váltak, az 1850-es évek belvizei és árvizei óriási károkat okoztak. Ellenpontként a tó 1867 tavaszára teljesen kiszáradt, a mederben vastag sósóréteg alakult ki, a vízborítás csak 1876-ra érte el korábbi kiterjedését. A II. katonai felmérés idején (1860-as évek) a meder nagy része nyílt víz, nádas szegélyt csak keskeny sávban találunk. A délkeleti parton vízfelületekkel tagolt nádas mocsár, majd kifelé legelő, végül magasabb fekvésben már szántók voltak (**5. ábra**). A III. katonai felmérés (1880-as évek) térképein a part menti széles nádas öv mellett már több nádas szigetet ábrázoltak, a peremrészekén a gyepek és különösen a szántók és szőlők területe tovább növekedett.

A meder intenzív elnádásodása a 20. század első felében indult meg a tó vízszintjének szabályozása miatt (a természetes, ingadozó vízjárás a nádas évszázadokig kordában tartotta) (**6. ábra**). Az 1960-as évekre félő volt, hogy a nyílt víz teljesen eltűnik, így a tó vízszintjét fél méterrel megemelték.

A második világháborút követően a keleti és a déli parton számos gyept feltörték (a mai védett gyepek jelentős része is szántó volt egy időben), kisebb rétek a Szeplaki-legelő és a Körgát térségében maradtak. Ezenkívül Hidegség és Hegykő

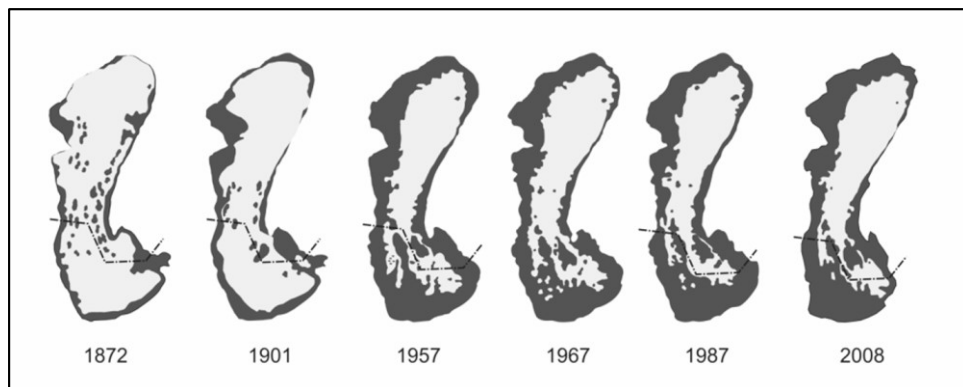
között a nádas övet mocsár- és láprétek, télisásosok szegélyezték. Ezzel ellentétben a Balf és Fertőrákos alatti réteket nagyrészt felszántották, majd e szántók jó részét a belvizek miatt fel is hagyták.



5. ábra: Felszínborítás a II. katonai felmérés térképei (1860-as évek) alapján

Fig. 5. Land cover based on maps of the 2nd military survey (1860s)

Abb. 5. Oberflächendeckung laut II. milit. Landesaufnahme (1860er Jahren)



6. ábra: A Fertő nádasának kiterjedése 1872-2008 között (KOPF 1967 nyomán, módosítva)

Fig. 6. Extension of the reedbed of Lake Fertő 1872-2008 (according to Kopf 1967, modified)

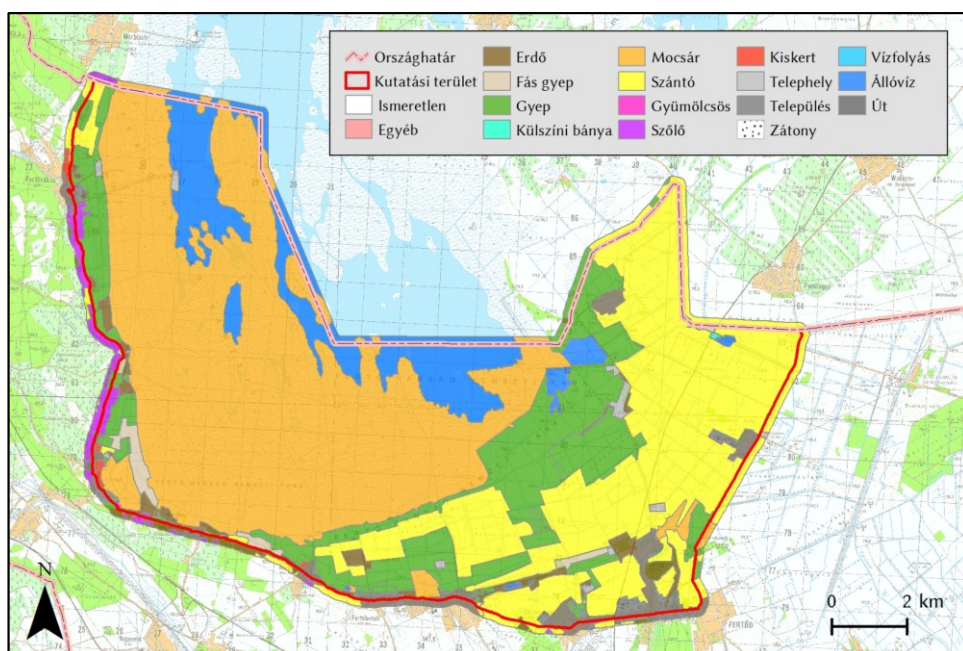
Abb. 6. Ausdehnung des Röhrichts am See zwischen 1872-2008 (nach KOPF 1967, modifiziert)

A Fertő-tó Tájvédelmi Körzet (1977) alapján hozták létre 1991-ben a Fertő-tavi (1994-től Fertő-Hanság) Nemzeti Parkot, melynek egyik fő célja az élőhelyek helyreállítása volt. Ennek részét képezték a jól ismert mesterséges árasztások: Nyéki-szállás, Pap-rét (1990), Borsodi-dűlő, Cíkes (1998). E területeken a nád

előretörése okozott problémát, ezt elárasztással és intenzív legeltetéssel küzdötték le. Az árasztások mára a Dunántúl egyik legjelentősebb vízimadár-élőhelyévé váltak, kiszáradó részeiken pedig másodlagos szikesek alakultak ki. A rekonstrukciók keretében az 1990-es évek végén sok szántó visszagyepesítésre került, egyes táblák spontán gyepesedtek.

A különböző nem szikes rétek (mocsár- és láprétek) Fertőrákostól Fertőhomokig húzódnak, állapotuk ma változó. Leromlásukat több tényező okozhatja (pl. kiszáradás, elcserjésedés, néhol túllegeltetés), de több helyen még ma is jó állapotú állományok találhatók. A medence peremrészén néhány fragmentumban száraz homoki gyepek, illetve szálfaperjés gyepek is megmaradtak.

A fasorokba telepített *Elaeagnus angustifolia* a felhagyott legelőkön az 1960-as évektől tömegesen terjedt, 1999-re 600 ha-on ért el jelentős borítást, majd a szisztematikus beavatkozások hatására visszaszorult. Főleg a nyugati és a déli parton jelentős a másodlagos üde cserjések és részben inváziós fafajokkal (pl. *Acer negundo*, *Fraxinus pennsylvanica*) elegyes spontán erdők kiterjedése. A szántóföldi gazdálkodás ma Hegykőttől keletre a magasabb, elöntést nem kapó peremterületeken uralkodó szerepű, Nyárliget térsége már fasorokkal tagolt agrársivatag. Balf és Fertőrákos között évszázadok óta művelt szőlőket találunk, de számos területrészen a művelést felhagyták, a terület becserjésedett (7. ábra).



7. ábra: Felszínborítás napjainkban (CLC 2018 nyomán, módosítva)

Fig. 7. Land cover in present days (according to CLC 2018, modified)

Abb. 7. Aktuelle Oberflächendeckung (nach CLC 2018, modifiziert)



Fogaslevelű bükköny (*Vicia narbonensis*)

Fotó: Takács Gábor

A Fertő-medence növényzete és flórája

Növényföldrajzi viszonyok

A klasszikus, hierarchikus felosztást tekintve a Fertő térsége a Pannon flóratartomány (Pannonicum) alföldi flórávidékének (Eupannonicum) kisalföldi flórájárásába (Arrabonicum) sorolható be, ami hatalmas, Esztergomtól Pozsonyig és Sopronig terjedő, vegetációs és florisztikai szempontból rendkívül heterogén terület egység. A tágabb Fertő-tájban megtalálható az alföldi vegetáció összes, növényföldrajzi szempontból hangsúlyos eleme, de a botanikai köztudatban a sziki növényzet és flóra szerepel az első helyen (magát a tavat is gyakran említik Európa legnyugatibb, nagy sztyepptavaként). Fontos azonban megjegyezni, hogy a szikeseknek elsősorban a Tóközben (Fertőzug, Seewinkel) van meghatározó szerepe, itt helyezkednek el azok a szikes tavak és nagyobb területű ősi szikes pusztai mozaikok, ahol kevés kivétellel megtalálhatók az Alföld középső és keleti részének halofil flóraelemei (pl. *Aster sedifolius* agg., *Camphorosma annua*, *Hordeum hystris*, *Lepidium cartilagineum*, *Pholiurus pannonicus*, *Salicornia prostrata*, *Suaeda* spp.). Ez az ősi szikes vegetáció a szűkebben vett Fertő-medencébe, így a Fertő magyar oldalára csak töredékes, zömmel az elmúlt 100 évben kialakult foltban terjedt át, bizonyos sőtűző fajok azonban ezekben is megtalálhatók. Összességében a hazai oldal szikesei növényzeti és florisztikai szempontból is jóval szegényebbek a tószögiekénél, valamint megjegyzést érdemel, hogy Vitnyéd és Iván térségében (azaz a Nyugat-magyarországi-peremvidéken) több olyan halofil faj él, amely a magyar Fertőn nem került még elő. A magyar Fertőn a sőtűző fajoknak két alapvető elterjedési típusa van. Az obligát halofil fajok (pl. *Suaeda* spp., *Taraxacum bessarabicum*) a Körghát és Fertőújlak közötti szikes legelőkre és élőhely-rekonstrukciókra szorítkoznak, míg a mobilisabbak (pl. *Aster tripolium*, *Spergularia maritima*) a Fertő-part számos másodlagos szikes élőhelyén is felbukkannak. A magyar Fertő ősi jellegű, de gyorsan változó élőhelyei a szikes mocsarak, télisásosok és nádasok, melyeknek kiemelkedő elemei a *Juncus maritimus* és *Schoenoplectus litoralis*.

Az egyéb sztyeppi elemek a Fertő-tájban főleg a Pándorfalvi-fennsík letöréseire és a Tószög egyes részeire jellemzők, itt az egykori természetes vegetációban is nagy szerepük lehetett. Számos keleti faj areaperemi helyzetben fordul(t) itt elő (pl. *Agropyron cristatum*, *Amygdalus nana*, *Arenaria procera*), vagy egészen elszigetelt helyzetű (pl. *Artemisia pancicii*, *A. laciniata*). E fajokból a magyar oldalra – megfelelő élőhelyek híján – kevés jut át (pl. *Astragalus sulcatus* Fertőújlaknál). A magyar Fertő flórájának további xerotherm színezői homokháton az *Euphorbia seguierana*, *Viola ambigua*, illetve a medence nyugati peremrézsére beszivárog a Fertőmelléki-dombság mészfűflórája is (pl. *Dianthus pontederæ*, *Tunica saxifraga*, *Veronica praecox*).

A Fertő-tájban meghatározó szerepe van a fátlan lápi társulásoknak, bár a közvetett és közvetlen antropogén hatások komoly leromláshoz vezettek. Az osztrák térfélen nevezetese az északkeleti tószegély láprétjei, olyan fajok sorával

(pl. *Gentianella austriaca*, *Gentiana pneumonanthe*, *Iris sibirica*), melyek a magyar oldalon nem élnek. A magyar Fertőn a lápi flórának három típusa van. A Fertőrákostól Fertőhomokig terjedő sávban a Nyugat-Dunántúl kékperjés és üde láprétjeire emlékeztető közösségek élnek (pl. *Carex davalliana*, *Sesleria uliginosa*, *Cirsium rivulare* előfordulásával). A fertői télisásos gyűrű peremén a láprétek elszikesedő változataiban a *Schoenus nigricans*, *Scorzonera parviflora* a legjellemzőbb fajok. Végül a medence keleti peremén a Hanság flórájára emlékeztető fajok (pl. *Peucedanum palustre*, *Succisella inflexa*) is feltűnnek a lápi, mocsári élőhelyeken.

A tágabb Fertő-táj erdei flórája egykor gazdag lehetett (a Fertő északi és keleti oldalának gazdag xerotherm flórája jórészt erdei eredetű), de e téren csak feltevésekre hagyatkozhatunk, mivel szinte az összes erdő eltűnt a 18. század végére, majd ezután még komoly termőhelyi változások (pl. a tőfelület és az előntések határának nagymértékű fluktuációi) történtek. A magyar oldalon, a medence déli peremén bizonyára keményfás ligeterdők és gyertyános-tölgyesek lehettek, amelyek bár eltűntek, de flórájuk (pl. *Allium ursinum*, *Corydalis cava*, *Pulmonaria officinalis*) a medence másodlagos erdőfoltjaiban meghökkenő sebességgel települ vissza. A nyugati, Fertőmelléki-dombságra felhúzódó peremen a száraz tölgyes flóra egyes elemei szintén visszahúzódtak (pl. *Buglossoides purpureo-caerulea*, *Carex michelii*, *Orchis pupurea*).

A flórakutatás története

A tágabban értelmezett Fertő-táj florisztikai szempontból régóta kutatott terület, ezen belül azonban az egyes kisebb régiók feltártsága nagyon eltérő. A kutatások gócpontjai Sopron térsége (ideértve a Soproni-hegységet és a Fertőmelléki-dombságot), és a Fertő ma Burgenlandba eső partvidéke – ezen belül különösen Nyulas és Nezsider környéke, illetve a Fertőzug (Tószög) – voltak, ahol több korszakon átívelő felmérések zajlottak, s ennek nyomán flórájuk, flóraváltozásaik jól ismertek. Más területek, így a Fertő-medence hazai oldala is, sokkal csekélyebb figyelmet kaptak.

A hazai Fertővel kapcsolatos első munka LÖW & DECCARD (1739–1740) *Flora Semproniensis* című kézírata, mely a Fertő mellől Balf térségéből közöl SZONTAGH (1864) és CSAPODY (1992) által is átvett adatokat (melyek így számunkra is ismertek). Megfigyeléseik egy része (pl. a Kárpát-medencében ma nem élő fajok esetében) azonban erősen kérdőjeles. Sokkal kézzelfoghatóbb Jemelka 1840-es évekbeli Sopron környéki gyűjtőtevékenysége, amelyről VÖRÖSS (1983) tudósított, s a gyűjtemény ma is kutatható a Pécsi Tudományegyetem gyűjteményében (JPU), összesen több mint száz fertői lappal. Jemelka fertői lelőhelyei azonban nem lokalizálhatók (többségükön csak a „Neusiedlersee” felirat szerepel), adatait pedig sem ő, sem valamivel későbbi kortársai nem publikálták. Rajta kívül a 18. század végén, illetve a 19. század első felében számos botanikus kutatott a Fertő-tájon (LUMNITZER 1791, WIERZBICKI 1820, HEUFFEL 1831, DOLLINER 1842), akiket a későbbi magyarországi monográfusok is visszatérően idéznek, bár valójában ők a Fertő hazai oldalán egyáltalán nem jártak, s adataik (WIERZBICKI néhány jelzése kivételével) az osztrák (burgenlandi)

területekre vonatkoznak. Hasonló a helyzet az osztrák szerzők 1848 utáni térségbeli kirándulásaival (pl. NIESSL 1856a–d, STUR 1856, HITSCHMANN 1858), valamint NEILREICH (1866, 1869) és BECK (1890) szintéziseivel is: azok döntő többsége csak a mai Burgenlandra közöl adatokat.

Az 1860-as évektől kezdődően több olyan összegző flóramű készült, amelyek Sopron környékét (SZONTAGH 1864, FÁSZL 1880, WALLNER 1903), a történelmi Sopron vármegyét (GOMBOCZ 1906) vagy a Lajta-hegységet és a Fertőt (PILL 1916) célozták, s így a Fertő-medence déli, hazai részét is érintették, nagyszámú florisztikai adatot közölve. Adataik felhasználhatóságát azonban több tényező rontja, így az egyes kistajak adatait összemoszák (még a specialista fajok esetében is gyakoriak az általánosságok), továbbá sokszor áttekinthetetlen módon hivatkozzák egymás adatait. Pozitív kivétel e korszakból KORNHUBER (1886) jól lokalizált, eredeti megfigyeléseket közlő dolgozata. Hangsúlyozandó, hogy a hazai Fertő vegetációjának legújabb, drasztikus változásai, a nádas öv kiterjedése, a szikesek térhódítása, a külső területek meliorációja éppen a korszak végén indult el, így az egykori botanikusok még egy egészen más tájban jártak.

1920 után az immár országhatárral kettéosztott Fertő-medence kutatásának objektív akadályja ugyan nem volt, mégis csak elvétve jutott botanikus a magyar oldalra (JÁVORKA 1923, KÁRPÁTI 1933, 1935, 1938, 1941a, 1941b), míg az osztrák részen felvirágoztak az elsősorban a sziki és pusztai növényzetre irányuló kutatások (BOJKO 1934, WENDELBERGER 1943). Érdekes, hogy ugyanakkor a Fertő osztrák feléről számos herbáriumi lap igazolja a hazai botanikusok aktivitását, de pl. a magyar terepbotanika kiemelkedő alakja, Boros Ádám, naplói (BOROS 1915–1971) alapján soha nem járt és gyűjtött a magyar Fertőn, s kortársai közül is csak kevesen és keveset. 1945 után az államhatár vasfüggönnyé vált, nemcsak a határ közeléből, hanem szinte a teljes hazai Fertőről kizárva a kutatókat. 1990-ig a területről csupán néhány cönológiai munka látott napvilágot (TÓTH & SZABÓ 1961, 1962, CSAPODY 1965), s a címében monografikus fertői adatgyűjtemény (CSAPODY 1975) is alig tartalmaz új, hiteles florisztikai adatot. A történeti áttekintés összegzéseként elmondható, hogy a hazai Fertő esetében más flóraművekhez képest sokkal több bizonytalansággal találkozunk, amelyekkel az enumerációs rész olvasója is szembesülhet:

- 1) sok esetben nem deríthető ki, hogy a Fertő-medencére vagy a szomszédos domblábakra, illetve ma magyar vagy osztrák területre vonatkozna-e az adatok;
- 2) a szegényes herbáriumi háttér miatt a kérdéses adatok felülvizsgálata általában lehetetlen. A későbbi hazai flóraművek (főleg SOÓ 1964–1980) számos olyan fertői adatot átvesznek, amelyek hazai eredete nem igazolható.

Komolyabb fellendülés, legalábbis a publikációk területén, 1990 után sem történt, CSAPODY (1993) dolgozatát követően csak korlátozott számú érdekesség került közlésre (KIRÁLY & KIRÁLY 1999, 2006, 2018, KIRÁLY *et al.* 2009, 2013, 2015). A háttérben viszont az 1990-es évek végétől nagyszabású adatgyűjtés kezdődött, amely részben a Fertő–Hanság Nemzeti Park ismételt élőhely-térképezéséhez, illetve egyes kiemelt társulások és növényfajok monitoringjához kötődik.

Emellett a hazai flóratérképezési program keretében (BARTHA *et al.* 2015) a nem védett területek felmérése is megtörtént (jellemzően 2002–2005 között), majd 2018–2019-ben az egész területre kiterjedő részletes felméréseket végeztünk. Ezek eredménye a mintegy 45 000 rekordot tartalmazó florisztikai adatbázis, amely jelen, hiánypótlónak szánt flóraműnek is az alapját képezi.

Preface

Region Fertő in the wider sense has been subject to floristic research for a long time, however, the disclosedness of the separate sub-regions varies a lot. Research was focusing mainly on the region of Sopron (Sopron Mountains, Fertőmelléki Hills) and the shoreline of the lake belonging now to Burgenland, covering several time periods, therefore flora and flora changes of these areas are quite well-known. The Hungarian side of the Fertő basin has attracted far less attention.

From the 1840s on botanists working in the region of Sopron have published numerous floristic data from the region of Lake Fertő. However, applicability of their data is limited due to several factors: data of the sub-regions are smudged, they refer to each other's data in a confused way, and they have collected very few herbarium sheets which hinders control of more complicated taxon data. Evaluation of old data is also hampered by the fact that botanists of past ages roamed another landscape: vanishing of open water surfaces, spread of the reed belt, drainage of fens, advance of secondary saline grasslands, spontaneous afforestation at the edge of the lake basin have all begun only in the 20th century. Due to these question marks, compared to other areas present Flora contains much more uncertainties and questionable species concerning old data.

The lake was divided after 1920 by the state border; on the Austrian side research aiming at saline and steppe vegetation bloomed, however, researchers scarcely reached the Hungarian side (despite few obstacles being present before 1945). The Iron Curtain practically excluded researchers from the Hungarian part of Lake Fertő, thus in the period 1945–1990 only a few works were published, lacking almost entirely new observations. Large scale data collection restarting in the 1990s is linked to habitat mapping of the Fertő–Hanság National Park, monitoring of certain accentuated plant associations and species as well as the Hungarian vegetation mapping program, however, the results are to a large part unpublished. During the preparation of the Flora apart from processing the unpublished data mass, in the years 2018–2019 further field surveys on the entire Hungarian part of the Fertő basin were conducted. The result of this work is the flora list analyzing the data of 1254 species of which the presence of 1026 species can be taken for certain on the Hungarian side of Lake Fertő. Among the species unique *Astragalus sulcatus* and *Carex extensa* can be found only here within Hungary, whereas a negative aspect is that nearly 20% of the regional flora (225 species) are made up of non-native taxa.

Authors of the book would like to thank Fertő–Hanság National Park for enabling the completion of present Flora by means of the project ATHU002 – Vogelwarte Madárvárta 2 within the cooperation programme Interreg V-A Austria–Hungary. For their contribution to data collection in herbaria and the field, finding data in past literature, identification of problematic taxa we owe thanks to following colleagues: Lajos Balogh (Szombathely), Zoltán Barina

(Budapest), Pavol Eliáš jun. (Nitra), János Csiky (Pécs), Manfred A. Fischer (Vienna), Michael Hohla (Oberberg am Inn), Zoltán Kenyeres (Veszprém), Angéla Király (Sopron), Konrád Lájér (Budapest), Attila Mesterházy (Celldömölk), Harald Niklfeld (Vienna), Uwe Raabe (Marl), Attila Takács (Debrecen), Bohumil Trávníček (Olomouc), Johannes Walter (Vienna), Kurt Zernig (Graz). We render thanks to co-workers of the national park: András Ambrus, Csilla Barna, Péter Kugler, Sándor Mogyorósi and Miklós Váczi who helped our work with their data and identification of toponyms. Finally, our thanks go to the expert and linguistic lecturers of the book as well as the translators who added a lot to the professional value of the Flora with corrections and advice.

The Authors

Physical geography and landscape history

Physical geography

The basin of Lake Fertő is situated on the western part of the Little Hungarian Plain, one third belonging to Hungary, two thirds to Austria. The basin is bordered in the south by the Ikva Plains, in the west by the Fertőmelléki Hills, in the north by the Leitha Mountains and the Parndorf Plateau, in the east by the Seewinkel and the Hanság (*Fig. 1*).

The extension of the area assessed within present Flora is 152 km², the definition of the boundaries is as follows: the northern boundary is the state border between Hungary and Austria, followed by the road leading from the crossing point Fertőd–Pamhagen to Fertőd, Balf and Fertőrákos and finally from the interior of Fertőrákos following the contour line 120 m above Baltic Sea level reaching the state border again (*Fig. 2*).

The bedrock of the Fertő region is made of Paleozoic crystalline slates. Later the ancient rock was inundated by the Pannonian Sea, and the basin of the lake was filled up by silt of the inflowing watercourses. Main soil forming processes are silt deposition, formation of Histosols and Gleysols and salt accumulation. On areas temporarily covered by water Fluvisols and Gleysols are typical, locally with buried humus layers. Due to formation of Histosols, primarily between Hegykő and Hidegség thicker peat layers have emerged. Solonchak and Solonetz soils are present mainly in the Seewinkel region of Burgenland, on the Hungarian side there is only a narrow strip of them getting wider between Sarród and Fertőújlak. The majority of salts are NaHCO₃ and Na₂SO₄, the concentration of NaCl may be remarkable as well. On the Hungarian side Solonchak types are dominant, Solonetz soils are less represented.

In the region the mean annual temperature is 9.8–10.0°C, multiannual average in the reproductive period is 16.5–16.7°C. The coldest month of the year in the region is January (−0.4°C mean temperature), the hottest July (20.1°C mean temperature). Annual precipitation sums up to 580–600 mm, out of which 340–360 mm fall in the vegetation period. Most of precipitation falls in the summer (June), a second peak can be observed in November.

Lake Fertő is the westernmost representative of steppe lakes without runoff. Its length is 35 km, the greatest width 15 km, the extension of the lakebed 309 km², the watershed area 1116 km². Precipitation from the watershed is delivered to the lake by the streams Vulka and Rákos-patak, at times of notable precipitation or melting of snow lesser ditches and channels also lead some water into the lake. Surface inflow accounts for roughly 20% of the lake water, 80% come from precipitation.

Hydrological regime of the lake is characterized by extremities: based on historical data drying out and inundation phases followed each other (*Fig. 3*). Several plans have been issued for the drainage and regulation of Lake Fertő.

Construction of the canal Hansági-főcsatorna began in 1892; the last section was constructed in 1910. Following its installation, the progress of reeds within the lake has accelerated. The lakebed was decreased also by the construction of the dam around the Hungarian part (Körgát) finished in the year 1911.

In the lakebed filled with reeds radial main canals and cross-canals were established in the end of the 1950s. The canals were surrounded by a dam that prevented the access of fresh water to the reeds and so they started to deteriorate locally. Main canals were dredged as part of restoration works in the years 2014–2015, thus water can reach most of the reeds. To lead away stagnant water and precipitation arriving from the surrounding hills a canal system was established in the shore zone as well (*Fig. 4*).

Landscape history, actual vegetation

Lake Fertő and its surroundings have been inhabited for thousands of years. Until the start of regulation works Lake Fertő and the adjoining Hanság made up a single hydrological system.

Based on the maps of the 1st military survey (1784) settlements of our age were situated directly on the shore. Most of the settlements had an own haven. On the western shore the lake was surrounded by vineyards, ploughland and a narrow strip of grassland. First step of water regulation works was the construction of the dam between Pamhagen and Eszterháza (1777–1780). By the beginning of the 19th century regulation of watercourses arriving to the Hanság was finished but stagnant waters and floods of the 1850s caused tremendous damage. In contrast to this, by spring 1867 the lake completely dried out, a thick salt layer emerged in the lakebed. Water coverage retained its earlier level only in the year 1876. In the time of the 2nd military survey (1860s) the largest part of the lakebed was open water, reeds only surrounded it in a narrow strip. On the southeastern shore there is reedy marsh with open water surfaces then outwards pastures, on higher lying areas ploughland (*Fig. 5*). On maps of the 3rd military survey (1880s) beside the wide reeds along the shore also several reedy islands were depicted, the extension of grasslands and especially ploughland and vineyards in the periphery increased further.

The intensive progress of reeds in the lakebed started in the first half of the 20th century due to the regulation of the water level (the natural fluctuation of the water level kept the reeds for centuries at bay) (*Fig. 6*). In the 1960s it was to be feared that the open water would disappear completely, thus the water level of the lake was raised by half a meter.

Following World War 2 several grasslands had been ploughed up, smaller patches of meadows were left in the region of the pastures at Fertőszéplak and of Körgát. Apart from that between Hidegség and Hegykő the reedbelt was surrounded by fens and swamp meadows, swamp sawgrass marshes. On the contrary, grasslands near Balf and Fertőrákos had been mostly ploughed up, for the majority only to be abandoned due to stagnant water in the end.

Based on Landscape Protection Area Lake Fertő (founded in 1977) Lake Fertő National Park was established in 1991 (from 1994 on Fertő–Hanság National Park) with the primary aim of restoring habitats. This was partly realized by artificial inundation: Nyéki-szállás, Pap-rét (1990), Borsodi-dűlő, Cikes (1998). The artificially restored wetlands became one of the most significant waterbird habitats of Transdanubia. As part of the restoration works many ploghlands were transformed into grasslands at the end of the 1990s, some acreages spontaneously got overgrown with grass.

Swamp meadows and fens stretch from Fertőrákos to Fertőhomok, their present state is varying. Degradation of them may be caused by several factors (e.g. drying out, growing over with shrubs, overgrazing), but on several locations their state is still favorable. On the verge of the basin some fragments of dry sand grasslands and *Brachypodium* grasslands remained as well.

Planted *Elaeagnus angustifolia* spread on pastures massively from the 1960s on, up to 1999 its coverage was significant on 600 Hectares, then due to interventions it withdrew. Mainly on the western and southern shore the extension of secondary scrubland and spontaneous forests made up partly of invasive tree species (e.g. *Acer negundo*, *Fraxinus pennsylvanica*) is significant. Cropland management is dominant east of Hegykő. The region of Nyárliget is already agricultural land divided by tree rows. Between Balf and Fertőrákos vineyards prevail, but on several sites cultivation has ceased and shrubs emerged (**Fig. 7**)

Vegetation and flora

Plant geography

The region of Lake Fertő is part of the flora district *Arrabonicum* (Little Hungarian Plain) within the flora region *Eupannonicum* (Hungarian Plain) of the flora province *Pannonicum*. In the wider Fertő region all main elements of the vegetation of the Hungarian Plain can be found. For Hungarian botanists salt tolerant flora is on the first place. It is important to note that saline steppes are characteristic mainly on the Austrian side of the lake where notable sodic lakes and ancient saline steppe mosaics with halophile flora elements (e.g. *Aster sedifolius* agg., *Camphorosma annua*, *Hordeum hystrix*, *Lepidium cartilagineum*, *Pholiurus pannonicus*, *Salicornia prostrata*, *Suaeda* spp.) can be found. This ancient saline vegetation is present only in fragments on the Hungarian side of Lake Fertő, the saline steppes are much less diverse from the floristic point of view. On the Hungarian part of Lake Fertő salt tolerant species have basically two distribution types. Obligate halophile species (e.g. *Suaeda* spp., *Taraxacum bessarabicum*) are limited to the sodic pastures between the dam of the lake (Körgát) and Fertőújlak, whereas mobile ones (e.g. *Aster tripolium*, *Spergularia maritima*) may turn up on several secondary saline habitats. Ancient habitats of Lake Fertő in Hungary are saline marshes, swamp sawgrass marshes and reeds with outstanding elements *Juncus maritimus* and *Schoenoplectus litoralis*.

From other steppe or forest steppe elements (being more frequent on the Austrian part) few reach the Hungarian part due to lack of suitable habitats (e.g. *Astragalus sulcatus*). Further xerotherm elements of the flora of Lake Fertő in Hungary are *Euphorbia seguierana*, *Viola ambigua*, as well as calcareous species of the western edge of the basin (e.g. *Dianthus pontederæ*, *Tunica saxifraga*, *Veronica praecox*).

In the Fertő region wet plant associations play a predominant role. In the Austrian part fens of the northeastern lake shore are remarkable including species (e.g. *Gentianella austriaca*, *Gentiana pneumonanthe*, *Iris sibirica*) that don't live in the Hungarian part. In the Hungarian part of Lake Fertő wet flora has three types. In the stripe between Fertőrákos and Fertőhomok there are *Molinia* fens and wet fens (*Carex davalliana*, *Sesleria uliginosa*, *Cirsium rivulare*). In the more or less saline varieties of fens at Lake Fertő *Schoenus nigricans* and *Scorzonera parviflora* are most characteristic. At the eastern edge of the basin species reminding of the flora of the Hanság (e.g. *Peucedanum palustre*, *Succisella inflexa*) appear as well.

Forest flora of the wider Fertő region may have been once rich, but almost all forests disappeared by the end of the 18th century. The southern edge of the basin may have been covered by alluvial forests and hornbeam-oak forests, the flora of which (e.g. *Allium ursinum*, *Corydalis cava*, *Pulmonaria officinalis*) has resettled into secondary forest patches. On the western verge elements of xerotherm oak flora have resettled (e.g. *Buglossoides purpureo-caerulea*, *Carex michelii*, *Orchis pupurea*).

History of the floristic research

The region of Lake Fertő has been subject to research for a long time; however, the disclosedness of the separate sub-regions varies a lot. Main focus of research has been the region of Sopron and the shoreline of the lake which is now part of Burgenland. Other areas like the Hungarian part of the lake basin have attracted far less attention.

The first notable work regarding the Hungarian part of Lake Fertő was the collecting activity of Jemelka in the 1840s (VÖRÖSS 1983). Apart from him several botanists conducted research in the region of Lake Fertő in the end of the 18th and the first half of the 19th century (LUMNITZER 1791, WIERZBICKI 1820, HEUFFEL 1831, DOLLINER 1842), but actually they did not visit the Hungarian part. A similar situation is true for data collected by Austrian authors after 1848 (NIESSL 1856a–d, STUR 1856, HITSCHMANN 1858, NEILREICH 1866, 1869, BECK 1890): the vast majority of them published data only for the area which is now part of Burgenland.

From the 1860s on several Floras targeting the surroundings of Sopron (SZONTAGH 1864, FÁSZL 1880, WALLNER 1903), the historical County of Sopron (GOMBOCZ 1906), or the Leitha Mountains and Lake Fertő (PILL 1916) were published. However, applicability of their data is limited due to several factors: (1) data of the sub-regions are smudged; (2) they refer to each other's data in a confused way. A positive exception from this period is the work of KORNHUBER (1886).

After 1920 there was no obstacle to do research at Lake Fertő being divided by a state border, but only scarcely did botanists visit the Hungarian part (JÁVORKA 1923, KÁRPÁTI 1933, 1935, 1938, 1941a, 1941b), whereas at the same time on the Austrian part research targeting saline and steppe vegetation flourished (BOJKO 1934, WENDELBERGER 1943). After 1945 the state border was transformed into the Iron Curtain, excluding researchers from almost the entire Hungarian part of Lake Fertő. Until 1990 only a couple of papers were published about the area (TÓTH & SZABÓ 1961, 1962, CSAPODY 1965), and the monographic data collection of Lake Fertő (CSAPODY 1975) contains hardly any new data. The greater Hungarian Floras (particularly SOÓ 1964–1980) have taken over several data from Lake Fertő, the Hungarian origin of which cannot be confirmed.

Even after 1990 there was no serious boom, only a limited number of interesting data were published (CSAPODY 1993, KIRÁLY & KIRÁLY 1999, 2006, 2018, KIRÁLY *et al.* 2013, 2015). However, in the background large scale data collection started from the end of the 1990s parallel to habitat mappings and monitoring of some plant associations and species. Apart from this, detailed floristic survey was conducted in the years 2002–2005, then 2018–2019. The result of these is a data base with 45,000 records providing the basis for present Flora as well.



Kormos csáté (*Schoenus nigricans*)

Fotó: Takács Gábor

Einführung

Das Neusiedlersee-Gebiet ist eine seit langer Zeit erkundete Landschaft, aber der Erforschungsgrad der einzelnen Teile ist sehr unterschiedlich. Die Schwerpunkte der Forschungsarbeit fielen auf den Raum Sopron (Ödenburg, Ruster Hügelland) und die heute zum Burgenland gehörende Uferregion. Die Flora dieser Landschaften und ihre Änderungen sind durch das ununterbrochene wissenschaftliche Interesse wohl bekannt. Die ungarische Seite des Neusiedlersee-Beckens bekam eher weniger Aufmerksamkeit.

Ab den 1840er Jahren waren in der Umgebung Sopron mehrere Botaniker tätig, die vom Neusiedlersee-Gebiet zahlreiche floristische Angaben publiziert haben. Die Anwendbarkeit dieser Angaben ist aber durch mehrere Faktoren gehindert: Die Angaben der verschiedenen Kleinregionen werden verwischt, unübersichtlich zitiert. Es wurden kaum Herbarbelege gesammelt, wodurch die Überprüfung der komplizierten Taxa gehindert wird.

Die Auswertung der alten Angaben wird auch dadurch erschwert, dass die einstigen Botaniker eine ganz andere Landschaft vor sich gesehen haben: die Abnahme der offenen Wasserflächen, die Ausbreitung des Schilfgürtels, die Entwässerung der Flachmooren, die Ausbreitung der sekundären Salzfluren, die Wiederbewaldung des Beckenrandes begannen erst im 20. Jahrhundert. Wegen den Obenerwähnten gibt es in diesem Florenwerk im Vergleich zu anderen Gebieten in Bezug auf die alten Angaben viel mehr Unsicherheit, mehrere fragliche Taxa.

Nach 1920 erlebte die Erforschung der Salz- und Steppenvegetation ihre Blütezeit in der österreichischen Seite des zweigeteilten Neusiedlersee-Gebiets, aber nur wenige Botaniker geraten auf der ungarischen Seite, obwohl es bis 1945 eigentlich möglich gewesen wäre. Durch den Eisernen Vorhang wurden die Forscher fast aus dem gesamten ungarischen Neusiedlersee-Gebiet gebannt, so konnten zwischen 1945 und 1990 bloß einige neue Angaben und Studien veröffentlicht werden.

In den 1990er Jahren neu beginnende, umfassende Datensammlung war an Standortkartierungen, an Monitoring ausgewählter Pflanzengesellschaften und Arten des Nationalparks Fertő-Hanság, bzw. an die ungarische Florenkartierungsprogramm gebunden. Die Ergebnisse blieben aber bis jetzt unpubliziert. Während der Zusammenstellung des Florenwerks wurden neben der Bearbeitung der unpublizierten Datenmasse zwischen 2018–2019 detaillierte floristische Erhebungen unternommen.

Das Ergebniss ist eine Florenliste von 1254 Arten, von denen das Vorkommen von 1026 Arten auf der ungarischen Seite des Neusiedlersee-Gebiets als sicher betrachtet werden kann. Erwähnenswert sind die in Ungarn einzigartige Funde der Arten *Astragalus sulcatus* und *Carex extensa*, aber auch der hohe Anteil (20%, 225 Arten) der nichtheimischen Taxa in der Flora des Gebiets.

Die Autoren möchten sich beim Nationalpark Fertő–Hanság für die Ermöglichung der Erstellung des Florenwerks durch das Projekt ATHU002 – Vogelwarte Madárvárta 2 bedanken. Unser besonderer Dank gilt den folgenden Kollegen Lajos Balogh (Szombathely), Zoltán Barina (Budapest), Pavol Eliáš jun. (Nytitra), János Csiky (Pécs), Manfred A. Fischer (Wien), Michael Hohla (Obernberg am Inn), Zoltán Kenyeres (Veszprém), Angéla Király (Sopron), Konrád Lájer (Budapest), Attila Mesterházy (Celldömölk), Harald Niklfeld (Wien), Uwe Raabe (Marl), Attila Takács (Debrecen), Bohumil Trávníček (Olomouc), Johannes Walter (Wien), Kurt Zernig (Graz) für ihre Hilfe in der Datensammlung sowohl im Gelände als auch in den Herbarien, in Literaturrecherchen, sowie für die Mitwirkung bei der Bestimmung komplizierter Taxa. Außerdem möchten wir uns auch den Mitarbeitern des Nationalparks, András Ambrus, Csilla Barna, Péter Kugler, Sándor Mogyorósi und Miklós Váczi bedanken, die uns mit ihren eigenen Angaben sowie bei der Identifizierung der Ortsnamen geholfen haben. Abschließend möchten wir uns bei den professionellen und sprachlichen Begutachtern und Übersetzern des Bandes bedanken, die durch ihre Korrekturen und Ratschläge sehr viel zum Wert des Bandes beigetragen haben.

Die Autoren

Naturgeographie und Landschaftsgeschichte

Physisch-geographische Verhältnisse

Das Becken des Neusiedlersees befindet sich im westlichen Teil der Kleinen Ungarischen Tiefebene, ein Drittel gehört zu Ungarn und zwei Drittel gehören zu Österreich. Das Becken grenzt im Süden an die Ikva-Terrasse, im Westen an das Ruster Hügelland, im Norden an das Leithagebirge und die Parndorfer Platte, im Osten an den Seewinkel und den Hanság (Waasen) (*Abb. 1*)

Die in diesem Florenwerk verarbeitete Fläche beträgt 152 km², ihre Abgrenzung ist im Norden die österreich-ungarische Staatsgrenze, dann läuft sie entlang der Straße vom Grenzübergang Pamhagen – Fertőd – Balf (Wolfs) – Fertőrákos (Kroisbach), dann ab dem Gemeindezentrum von Fertőrákos entlang der 120 m ü. M. Höhenlinie erreicht sie schließlich die Staatsgrenze wieder (*Abb. 2*).

Das Grundgestein der Neusiedlersee-Umgebung besteht aus paläozoischen kristallinen Schiefern, die später vom Pannonischen Meer überflutet, dann die tieferen Stellen des Beckens durch die Sedimente der Zuflüsse verlandet worden sind. Unter den Bodenbildungsprozessen sind Sedimentablagerung, Moorbildung und Salzanhäufung die bestimmenden Faktoren. In den periodisch wasserbedeckten Gebieten sind Auenböden und Wiesenböden charakteristisch, manchmal mit vergrabenen Humusschichten. Aufgrund der Moorbildungsprozessen bildeten sich hauptsächlich zwischen Hegykő (Heiligenstein) und Hidegség (Kleinandrä) dickere Torfschichten. Salzige Böden kommen hauptsächlich im Seewinkel im Burgenland vor, auf ungarischer Seite treten sie in einer schmalen, nur bei Sarród (Schrotten) – Fertőújlak erweiternden Zone auf. Die meisten Salze sind NaHCO₃ und Na₂SO₄, aber die NaCl-Konzentrationen können ebenfalls signifikant sein. Die Zickböden der ungarischen Seite gehören hauptsächlich den Solontschakböden an, die Solonetzböden sind von geringerer Bedeutung.

Die durchschnittliche Jahresmitteltemperatur in der Region beträgt 9,8–10,0°C, in der Vegetationsperiode 16,5–16,7°C. Januar ist der kälteste Monat des Jahres (–0,4°C Monatsmitteltemperatur) und Juli ist der wärmste (20,1°C Monatsmitteltemperatur). Niederschläge im Jahresdurchschnitt betragen 580–600 mm, von denen 340–360 mm während der Vegetationsperiode fallen. Niederschlagsmaximum ist im Sommer (Juni), mit einem zweiten Höhepunkt im November.

Der Neusiedlersee ist der westlichste Vertreter der abflusslosen Steppenseen. Die Länge beträgt 35 km, die maximale Breite 15 km, die Seebodenfläche 309 km², der Einzugsgebiet 1116 km². Die Niederschläge vom Einzugsgebiet werden von den Bächen Wulka und Rákos (Kroisbach) in den See abgeleitet. Bei starken Regenfällen und Schneeschmelze versorgen kleinere Gräben und Kanäle den See ebenfalls mit Wasser. Etwa 20% des Wasserkörpers stammt aus Oberflächenzuflüssen, 80% vom Niederschlagswasser.

Der Wasserlauf des Sees ist durch Extreme gekennzeichnet, laut historischen Angaben wechselten sich Dürre- und Überschwemmungsperioden (*Abb. 3*). Mehrere Pläne wurden zur Entwässerung und Regulierung des Neusiedler Sees entworfen. Der Bau des Einser-Kanals (Hansági-főcsatorna) begann 1892, der letzte Abschnitt wurde 1910 angefertigt. Nach seiner Inbetriebnahme beschleunigte sich die Verlandung des Sees. Die Größe der Seebodenoberfläche wurde durch den Bau des 1911 fertiggestellten Kreisdamms (Körgát) reduziert.

In den späten 1950er Jahren wurden im verschilften Seebett radial verlaufende Hauptkanäle und Querkanaäle erstellt. Das Röhricht wurde durch das entlang den Kanälen deponierten Material vom Wasserkörper versperrt, wodurch es lokal zu verderben begann. Die Hauptkanäle wurden 2014–2015 aus Rekonstruktionszwecken gebaggert, sodass frisches Wasser in den Großteil des Röhrichts eindringen kann. In der äußeren Zone des Seebeckens wurde auch ein Kanalnetz eingerichtet, um Binnengewässer und Niederschlagswasser von den umliegenden Hügeln in den See abzuleiten (*Abb. 4*).

Landschaftsgeschichte, aktuelle Vegetation

Der Neusiedlersee und seine Umgebung sind seit Jahrtausenden bewohnt. Bis zum Beginn der Gewässerregelungen bildeten der Neusiedlersee und der Hanság ein einheitliches Wassersystem.

Nach den Karten der ersten militärischen Landesaufnahme (1784) befanden sich die heutigen Siedlungen direkt am Wasser mit einem eigenen Häfen. Am Westufer war der See von einem schmalen Rasen zwischen Weingärten und Feldern umgeben. Der erste Schritt der Gewässerregulierung war der Bau des Damms zwischen Pamhagen und Eszterháza (1777–1780). Zu Beginn des 19. Jahrhunderts waren die Zuflüsse des Wasens bereits reguliert, aber die Binnengewässer und Überschwemmungen der 1850er Jahre verursachten enorme Schäden. Demgegenüber war der See im Frühjahr 1867 vollständig trockengelegen, im Bett bildete sich eine dicke Salzsicht. Die Wasserfläche erreichte erst 1876 ihren früheren Stand. Zum Zeitpunkt der zweiten militärischen Landesaufnahme (1860er Jahre) bestand der See größtenteils vom offenen Wasser mit einem schmalen Schilfgürtel. Am südöstlichen Ufer wechselten Schilfsümpfe mit offenen Wasserflächen, dann vom See weiter entfernt Weiden und höher gelegenen Ackerländer (*Abb. 5*). Die Karten der dritten militärischen Landesaufnahme (1880er Jahre) stellen neben dem breiten Schilfgürtel entlang dem Ufer mehrere Schilfinseln dar, wobei im Randbereich der Anteil vom Grünland, und besonders vom Ackerland und Weinbau wuchs. Die intensive Röhrichtbildung begann in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts als Folge der Wasserstandsregulierung (der natürlich schwankende Wasserstand hielt das Schilf über Jahrhunderte unter Kontrolle) (*Abb. 6*). In den 1960er Jahren wurde der Wasserstand des Sees um einen halben Meter erhöht, um zu verhindern, dass die offene Wasserfläche vom Schilf vollständig überwachsen wird. Nach dem zweiten Weltkrieg wurden die meisten Wiesen am Ost- und Südufer umgepflügt, kleinere Wiesenflächen blieben im Raum der Weide bei Fertőszéplak (Schlappach am See) und des Kreisdammes erhalten. Außerdem war

der Schilfgürtel zwischen Hidegség und Hegykő von Moor- und Sumpfwiesen und Binsenschneidenröhrichte umgeben. Im Gegensatz dazu wurden die Wiesen unter Balf und Fertőrákos größtenteils umgepflügt, dann die meisten wegen Staunässe aufgegeben.

Der Neusiedlersee-Gebiet wurde 1977 unter Landschaftsschutz gestellt, dann 1991 unter dem Namen Fertő-tavi Nemzeti Park (Nationalpark Neusiedlersee) auf Nationalparkniveau erhoben, ab 1994 als Fertő–Hanság Nemzeti Park (Nationalpark Fertő–Hanság) bekannt. Eine seiner wichtigsten Zielsetzungen war die Wiederherstellung von Lebensräumen. Ein Teil davon bildeten die künstliche Überschwemmungsflächen: Nyéki-szállás, Pap-rét (1990), Borsodidűlő, Cikes (1998). Diese Überschwemmungen gehören mittlerweile zu den wichtigsten Lebensräumen für Wasservögel in Transdanubien (Dunántúl). Im Rahmen der Lebensraumrekonstruktionen wurden Ende der 1990er Jahre viele Äcker zum Grünland zurückgewandelt, weitere Felder wandelten sich spontan in Grünland um. Sumpf- und Moorswiesen reichen von Fertőrákos bis Fertőhomok (Amhagen), ihr Natur-Zustand ist unterschiedlich. Ihre Degradation wird durch verschiedene Faktoren verursacht (z. B. Austrocknung, Verbüschung, Überweidung), aber sie sind an vielen Stellen immer noch in gutem Zustand. Am Rande des Beckens blieben auch einige Fragmente von Sandtrockenrasen und Fiederzwenken-Rasen erhalten.

Die angepflanzte, invasive Ölweide (*Elaeagnus angustifolia*) konnte sich seit den 1960er Jahren auf den Weideflächen großräumig und massenhaft ausbreiten und erreichte 1999 auf 600 Hektaren eine bedeutende Deckung. Durch Naturschutzmaßnahmen konnte sie zurückgedrängt werden. Am West- und Südufer sind sekundäre Feuchtgebüsche und spontane Mischwälder zum Teil mit invasiven Arten (z. B. *Acer negundo*, *Fraxinus pennsylvanica*) zu finden. Östlich von Hegykő wird das Gebiet von der Landwirtschaft beherrscht, um Nyárliget ist bloß eine durch Forststreifen und Hecken gegliederte Agrarwüste zu finden. Weingärten gibt es noch zwischen Balf und Fertőrákos, vielerorts aber aufgelassen und verbüscht (**Abb. 7**).

Vegetation und Flora

Pflanzengeographische Verhältnisse

Der Raum Neusiedlersee lässt sich zum Florenprovinz Pannonicum, Florenbezirk Eupannonicum, Florendistrikt Arrabonicum anordnen. Das Neusiedlersee-Gebiet im weiteren Sinn enthält alle wichtigen Elemente der Vegetation der Tiefebene. In der ungarischen botanischen Auffassung liegt die salztolerante Flora an erster Stelle. Es ist aber wichtig zu betonen, dass die Salzfluren eher auf der österreichischen Seite des Sees eine bestimmende Rolle spielen: mit größeren Salzlacken und mit einem ungestörten Mosaik der Salzvegetation mit halophilen Florenelementen (z. B. *Aster sedifolius* agg., *Camphorosma annua*, *Hordeum hystris*, *Lepidium cartilagineum*, *Pholiurus pannonicus*, *Salicornia prostrata*, *Suaeda* spp.). Diese ursprüngliche Salzvegetation ist auf der ungarischen Seite nur in Spuren zu beobachten, die Salzfluren sind aus floristischer Sicht ärmer. Die halophilen Arten des ungarischen Seegebiets gehören zu zwei grundlegenden Verbreitungstypen an. Die obligat halophilen Arten (z. B. *Suaeda* spp., *Taraxacum bessarabicum*) beschränken sich auf die Salzweiden zwischen Fertőújlak und dem Kreisdamm, die mobileren Arten (z. B. *Aster tripolium*, *Spergularia maritima*) können an zahlreichen sekundären Salzstandorten aufkommen. Die ursprünglichen Standorte des ungarischen Seegebiets sind die halophilen Sümpfe, Binsenschneidenriede und Röhrichte mit erwähnenswerten Elementen wie *Juncus maritimus* und *Schoenoplectus litoralis*.

Von den weiteren Steppen- und Waldsteppenelementen, die auf der österreichischen Seite häufiger sind, kommen auf der ungarischen Seite mangels entsprechender Standorte nur einige wenige vor. Wichtige xerotherme Elemente des ungarischen Seegebiets sind *Euphorbia seguierana*, *Viola ambigua*, bzw. die basophilen Arten am Westrand des Beckens (z. B. *Dianthus pontederiae*, *Tunica saxifraga*, *Veronica praecox*).

In der Landschaft spielen die Moore und ihre Reste eine bestimmende Rolle. Auf der österreichischen Seite sind die Moorwiesen des nordöstlichen Seebereichs beachtenswert, mit solchen Arten, die auf der ungarischen Seite nicht vorkommen (z. B. *Gentianella austriaca*, *Gentiana pneumonanthe*, *Iris sibirica*). Die Moorvegetation des ungarischen Seegebiets gehört zu drei Typen an. Von Fertőrákos bis Fertőhomok sind Pfeiffengraswiesen und frische Moorwiesen (*Carex davalliana*, *Sesleria uliginosa*, *Cirsium rivulare*) zu finden. Für die versalzenden Varianten der Moorwiesen am See sind *Schoenus nigricans*, *Scorzonera parviflora* charakteristisch. Am Ostrand des Beckens erscheinen schon die Arten des Hanságs (z. B. *Peucedanum palustre*, *Succisella inflexa*).

Die Waldflora des Neusiedlersee-Raumes konnte einst reich sein, aber fast alle autochthonen Wälder sind bis Ende des 18. Jahrhunderts verschwunden. Am Südrand des Beckens konnten einst Hartholzauen und Eichen-Hainbuchenwälder gestockt haben, derer Flora (z. B. *Allium ursinum*, *Corydalis cava*, *Pulmonaria officinalis*) in sekundären Waldstücken bis heute überlebte. Der Westrand des Beckens wurde von den Elementen der trockenen Eichenwälder

(z. B. *Buglossoides purpureo-caerulea*, *Carex michelii*, *Orchis pupurea*) sekundär besiedelt.

Erforschungsgeschichte

Das Neusiedlersee-Gebiet ist eine seit langer Zeit erkundete Landschaft, aber der Erforschungsgrad der einzelnen Teile ist sehr unterschiedlich. Die Schwerpunkte der Forschungsarbeit fielen auf den Raum Sopron (Ödenburg) und die heute zum Burgenland gehörende Uferregion. Andere Bereiche, wie die ungarische Seite des Beckens, wurden eher vernachlässigt.

Die erste bedeutende Arbeit in Bezug auf den Neusiedlersee waren die Aufsammlungen von Jemelka in den 1840er Jahren (VÖRÖSS 1983). Neben ihm waren hier mehrere Botaniker tätig (LUMNITZER 1791, WIERZBICKI 1820, HEUFFEL 1831, DOLLINER 1842), doch sie berührten die ungarische Seite gar nicht. Ähnlich denen die österreichischen Autoren von den Jahren nach 1848 (NIESSL 1856a–d, STUR 1856, HITSCHMANN 1858, NEILREICH 1866, 1869, BECK 1890), deren Angaben sich meist nur auf das Gebiet des heutigen Burgenlands beziehen.

Ab den 1860er Jahren wurden mehrere Florenwerke von der Umgebung Sopron SZONTAGH 1864, FÁSZL 1880, WALLNER 1903), vom historischen Komitat Sopron (GOMBOCZ 1906), oder vom Leithagebirge und dem Neusiedlersee (PILL 1916) erstellt. Die Anwendbarkeit derer Angaben ist aber durch mehrere Faktoren gehindert: (1) Die Angaben der verschiedenen Kleinregionen werden verwischt, (2) die Angaben voneinander werden unübersichtlich zitiert. Eine positive Ausnahme von dieser Zeit ist die Studie von KORNUBER (1886).

Nach 1920 gab es kein Hindernis für die Forschung des durch die Staatsgrenze zweigeteilten Neusiedlersee-Gebiets, aber nur wenige Botaniker geraten auf der ungarischen Seite (JÁVORKA 1923, KÁRPÁTI 1933, 1935, 1938, 1941a, 1941b), solange die Erforschung der Salz- und Steppenvegetation in Österreich ihre Blütezeit erlebte (BOJKO 1934, WENDELBERGER 1943). Nach 1945 wurde die Staatsgrenze zum „Eisernen Vorhang“, wodurch die Forscher fast aus dem gesamten ungarischen Neusiedlersee-Gebiet ausgeschlossen wurden. Bis 1990 wurden nur wenige Werke (TÓTH & SZABÓ 1961, 1962, CSAPODY 1965) von der Region veröffentlicht, und die Monografie des Seegebiets (CSAPODY 1975) enthielt kaum neue Daten.

Die großen ungarischen Florenwerke (hauptsächlich SOÓ 1964–1980) übernahmen mehrere Angaben, derer Vorkommen auf der ungarischen Neusiedlersee-Gebiet nicht nachvollziehbar ist. Eine rege Erforschung des Gebiets erfolgte auch nicht nach 1990, und nur interessante Einzelangaben wurden veröffentlicht (CSAPODY 1993, KIRÁLY & KIRÁLY 1999, 2006, 2018, KIRÁLY *et al.* 2013, 2015). Im Hintergrund fing ab dem Ende der 1990er Jahre eine umfassende Datensammlung an, die sich an Standortkartierungen, bzw. an Monitoring ausgewählter Pflanzengesellschaften oder Arten gebunden war. Daneben wurden zwischen 2002–2005, dann zwischen 2018–2019 detaillierte floristische Erhebungen unternommen. Das Ergebnis der obigen ist eine Datenbasis mit etwa 45 000 Rekorden, die als Grundlage zu diesem Florenwerk dient.



Tengermelléki sás (*Carex extensa*)
Fotó: Takács Gábor

Az enumeráció összeállításának szempontjai

Az enumerációban feldolgoztuk a Fertő hazai részének edényes flórájára vonatkozó teljes szakirodalmat, beleértve két kéziratot munkát – WIERZBICKI 1820, FÁSZL 1880 (közreadta BARTHA 2011) – is. A terület magyar oldalára vonatkozó adatokon túl, fontosabb fajoknál esetenként az osztrák oldalra vonatkozó ismereteket is közlünk annak érdekében, hogy a faj térségbeli helyzetét megfelelően bemutassuk. Szerepeltetjük a még közöletlen recens megfigyeléseket és fajjellemzéseket, bizonyos fajok korábbi adataihoz pedig számos esetben chorológiai vagy taxonómiai megjegyzéseket fűztünk. A recens adatok megadása községhatár és dűlőnév szinten történik (**8–11. ábra**). A dűlőnevek többsége az 1 : 10 000 méretarányú EOTR szelvényeken is megtalálható, kisebb, térképen nem szereplő részüket a Fertő-tájban dolgozó szakemberektől vettük át. Az önálló községek mellett az áttekinthetőség érdekében külön kezeltük a jelentős településrészekhez (Sopron: Balf, Sarród: Fertőújlak, Nyárliget) köthető adatokat. A fentiekben túl feldolgoztuk a hazai Fertőről származó hozzáférhető herbáriumi anyagot (öt hazai és két osztrák herbáriumban).

Az alkalmazott nevezéktan, továbbá a fajok sorrendje és számozása alapvetően az *Új magyar fűvészkönyvet* (KIRÁLY 2009) követi, a névhasználaton az áttekinthetőség érdekében akkor sem változtattunk, ha újabb feldolgozások egyes taxonokra már módosított nevezéktant javasolnak. Az egyedüli kivételt két-két *Carex*- és *Ficaria*-faj jelent, amelyek a fűvészkönyvben még alfajként szerepeltek. Azon fajokat és hibrideket, amelyek a fűvészkönyvben nem szerepelnek, sorszámozás nélkül helyeztük el a taxonómiai megfelelő helyekre. Az auktorneveket csak a faji szintű ismertetésben közöltük, a szövegközben szereplő infraspecifikus alakok esetében mellőztük. A fajok gyakoribb szinonimáit közöljük, különös tekintettel a korábbi fertői vonatkozású munkákban alkalmazott nevekre, de e téren teljességre nem törekedtünk. Az e dolgozatokban közölt faj alatti taxonok adatait általában megadtuk, de a SOÓ (1964–1980) monográfiái alapján nem azonosítható, jelentéktelen alakok közlésétől eltekintettünk. Datálás szempontjából az adatokat archív (1990 előtti) és recens (1990 utáni) csoportokba soroltuk, és az egyes fajok ismertetése során ezeket elkülönítve adtuk meg.

A hazai Fertő flóralistája esetében egyrészt azt vizsgáltuk, hogy a jelzett vagy a területtel kapcsolatba hozott taxonok adatai mennyire megbízhatók (a megbízhatóság egyrészt taxonómiai okból, másrészt az adatok lokalizálása szempontjából válhatott kérdésessé, lásd még a kutatástörténeti fejezet vonatkozó részét is). E tekintetben megkülönböztettünk a területen biztosan előforduló (vagy egykor előfordult), valószínűleg előfordult, valószínűleg téves, illetve egyértelműen téves adatokkal rendelkező taxonokat. Emellett a flóralistát a taxonok státusza tekintetében is vizsgáltuk (csak a biztos vagy valószínű előfordulási taxonok esetében), az elkülönített kategóriák: őshonos, inváziós adventív, meghonosodott adventív, alkalmi adventív, ültetett előfordulás (csak fásszárú taxonokra). Azon taxonokat, amelyek az országban egyébként őshonosak, de a Fertőn nem, valamelyik adventív kategóriába helyeztük el.

A lista összesen 1254 fajt (ebből kettőt csak nemzetség szintjén tudunk azonosítani), 15 faj esetében legalább két alfajt, valamint 16 (természetes vagy mesterséges) hibridet (összesen 1285 taxont) tartalmaz. Az 1254 fajból 1028 (82,0%) esetében biztos, 136 (10,8%) esetében valószínű, 28 (2,2%) esetében kevésbé valószínű (de nem kizárható), 62 (4,9%) esetében pedig egyértelműen téves a jelzés. A biztos és valószínű előfordulású fajokból 45 (3,6%) csak 1990 előtti adatokkal rendelkezik, míg 375 (29,9%) faj először 1990 után került elő a területről. Az „új” fajoknak csak kisebb része friss betelepülő, nagyobb részük őshonos, megtalálásuk az elmúlt évek intenzív kutatásaink köszönhető.

A biztos vagy valószínű előfordulású 1162 fajból 937 faj (80,6%) őshonos, 225 faj (19,4%) nem. Utóbbi csoportból 16 faj viselkedik helyi invádorként (néhány, országos szinten özönfajként besorolt, a Fertőn előforduló növény a területen egyelőre nem sorolható e kategóriába), 61 faj meghonosodott, 143 alkalmi adventív, öt (fásszárú) faj pedig csak ültetve fordul elő.

Aspects of the enumeration

We have assessed literature regarding the vascular flora of the Hungarian part of Lake Fertő including two manuscripts (WIERZBICKI 1820, FÁSZL 1880). Unpublished recent observations are also listed, to data of certain species chorological or taxonomic remarks were added. Recent data are listed on the level of settlement + parcel name; the applied parcel names are included in **Fig. 8–11**. Apart from above mentioned sources, herbarium materials originating from the Hungarian part of Lake Fertő were assessed as well (in 5 Hungarian and 2 Austrian herbaria).

Applied nomenclature, the sequence and numbering of species correlate to the work *Új magyar fűvészkönyv* (KIRÁLY 2009). Taxa not included in this book were placed to the taxonomically right place. Data were divided into archive (before 1990) and recent (after 1990) groups and listed separately at the description of individual species.

Trustworthiness of data was investigated in the case of each taxon. According to this we distinguished between taxa certainly occurring, probably occurring, with probably false and certainly false data.

The list includes altogether 1254 species, in the case of 15 species at least two subspecies, and 16 hybrids (altogether 1285 taxa). From the 1254 species, in the case of 1028 (82.0%) the occurrence is certain, in the case of 136 (10.8%) probable, in the case of 28 (2.2%) less probable, and in the case of 62 (4.9%) unambiguously false. From the certain and probable species 45 (3.6%) have only data before 1990, whereas 375 species (29.9%) were proven in the area after 1990 for the first time.

From the certainly or probably occurring 1162 species 937 species (80.6%) are native, 225 species (19.4%) are non-native. From latter group 16 species behave invasively, 61 species got established, 143 are casuals, five (woody) species occur only in plantations.

Aspekte der Enumeration

Die Literatur zur Flora des ungarischen Neusiedlersees wurde überprüft, einschließlich zweier Manuskripte (WIERZBICKI 1820, FÁSZL 1880). Aktuelle, unpublizierte Beobachtungen sind enthalten, die Angaben bestimmter Arten werden mit chorologischen oder taxonomischen Bemerkungen ergänzt. Aktuelle Daten werden mit Gemeinde und lokale Ortsbezeichnung angegeben, die lokale Ortsbezeichnungen sind in der **Abb. 8–11** enthalten. Darüber hinaus wurde das Material bezüglich des Gebiets von 5 ungarischen und 2 österreichischen Herbarien verarbeitet.

Die Nomenklatur, die Reihenfolge und Nummerierung der Arten folgt das Florenwerk *Új magyar fűvészkönyv* (KIRÁLY 2009). Die darin nicht enthaltenen Taxa wurden taxonomisch entsprechend eingeordnet. „Aktuelle“ (nach 1990) und „Archiv“ (vor 1990) Angaben werden bei jeder Art getrennt angegeben.

Die Zuverlässigkeit wurde bei jeder Angabe einzeln nachgeprüft. Aus dieser Hinsicht wurden die folgenden Kategorien unterschieden: Taxa mit sicherem Vorkommen im Gebiet, mit wahrscheinlichem Vorkommen, mit wahrscheinlich falschen Angaben, mit eindeutig falschen Angaben.

Die Liste beinhaltet insgesamt 1254 Arten, dabei 15 Arten mit mindestens 2 Unterarten, und 16 Hybride (insgesamt 1285 Taxa). Von den 1254 gemeldeten Arten haben 1028 (82,0%) sicheres Vorkommen, 136 (10,8%) wahrscheinliches Vorkommen, bei 28 (2,2%) Arten sind die Angaben im Gebiet wahrscheinlich falsch, bei 62 (4,9%) Arten eindeutig falsch. Von den Arten mit sicherem oder wahrscheinlichem Vorkommen gibt es bei 45 (3,6%) Arten Angaben nur vor 1990, bei 375 Arten erst nach 1990. Von den 1162 Arten mit sicherem oder wahrscheinlichem Vorkommen sind 937 (80,6%) Arten heimisch, 225 (19,4%) Arten adventiv. Unter den nicht heimischen Arten gibt es 16 invasive Arten, 61 Arten sind eingebürgert, 143 Arten sind unbeständig, fünf Arten (Gehölze) kommen nur gepflanzt vor.

Földrajzi nevek – Toponyms – Ortsbezeichnungen

- Alsó-Fertői-legelő – 9. ábra: C4, D4
 Alsó-Fertő-rét – 8. ábra: A3
 Alsó-Macskás – 8. ábra: A1
 Alsó-Sid – 11. ábra: B5; 4. ábra: B5
 Alsó-sziget – 10. ábra: C4
 Angyali-földek – 11. ábra: C5
 Ásványvízüzem – 8. ábra: A5
 Ásványvízüzem erdeje – 8. ábra: A5
 Balfi szennyvíztelep – 8. ábra: A5
 Bánhossza – 10. ábra: B5
 Belső-Körgátvég – 10. ábra: B3, D3
 Bika-rét – 8. ábra: A5
 Borsodi-dűlő – 10. ábra: D2, E2; 4. ábra: A2
 Bozi-kapu – 9. ábra: B4
 Bozi-kapu kőrisesse – 9. ábra: B4
 Bozi-láprét – 9. ábra: A4
 Bő-Sárród – 11. ábra: C4
 Budaiföld-bánya – 9. ábra: E4; 3. ábra: A4
 Cigány-tag – 11. ábra: C4
 Cikes – 10. ábra: D1
 Csárda-kapu – 8. ábra: B4
 Déli kavicsbányató – 11. ábra: D2
 Eresztén-domb – 10. ábra: C5
 Északi körforgalom – 11. ábra: C5
 Északi kavicsbányató – 11. ábra: D2
 Falu-eleje – 11. ábra: A5
 Felső-Fertő-rét – 8. ábra: A2
 Fertődi kastély – 11. ábra: C5
 Fertődi temető – 10. ábra: E5; 4. ábra: C5
 Fertői-dűlő – 10. ábra: A4
 Fertőújlaki temető – 11. ábra: B2, C2
 Fertőújlak-vasútállomás – 11. ábra: C3
 Fésűs-dűlő – 11. ábra: B2, C2
 Fésűs-sarok – 11. ábra: B1
 Fürdő-sor – 8. ábra: B4
 Gáncs-halom – 11. ábra: D3
 Gried-legelő – 8. ábra: A5, B5
 Hajcsár út – 11. ábra: A5
 Halászkunyhó – 8. ábra: B4
 Halász-rét – 8. ábra: A3
 Halász-rét – 8. ábra: A2
 Hanf-szántók – 9. ábra: B4
 Hansági-fcs. zsilip – 10. ábra: E2
 Határátkelő (fertőrákosi) – 8. ábra: A1
 Határátkelő (pomogyi) – 11. ábra: E2
 Határbokor – 8. ábra: C1
 Határföldek erdősávja – 8. ábra: B5; 2. ábra: A4
 Határföldek láprétje – 8. ábra: B5; 2. ábra: A4
 Hátulsó-falué – 10. ábra: E3; 4. ábra: B3
 Hegykői horgásztó – 10. ábra: C4
 Hegykői-csatorna kőrisesse – 10. ábra: A4, B4
 Hegykői-öböl – 9. ábra: E2; 3. ábra: A2
 Hercegbokor – 9. ábra: D2
 Herlakni-tó – 8. ábra: C3, D3; 2. ábra: B1, B2
 Hétrendes-dűlő – 10. ábra: E4; 4. ábra: B4
 Hidegségi-láprét – 9. ábra: D4
 Hidegségi-tó – 9. ábra: D4, D5
 Hídi-major – 10. ábra: E2; 4. ábra: B3
 Homokhát – 9. ábra: E4; 3. ábra: A4
 Homoki-láprét – 9. ábra: D4
 Homoki-öböl – 9. ábra: C1, C2
 Kanyari-tábla – 10. ábra: D1, D2; 4. ábra: A2
 Kelemente – 9. ábra: E4, 10. ábra: C4, C5
 Kiosztott-rét – 8. ábra: B5
 Kis-Sid erdő – 10. ábra: E4; 4. ábra: B5
 Kis-Sid láprét – 10. ábra: E4; 4. ábra: B5
 Kláder-sarok – 8. ábra: C3; 2. ábra: A1
 Kócsagvár – 10. ábra: E4
 Komáromi-dűlő – 10. ábra: E2
 Konrad Satz – 8. ábra: A4
 Kőbokor – 8. ábra: E3
 Körkarám – 11. ábra: A4
 Közép-dűlő – 10. ábra: B4
 Kutak-köze – 11. ábra: C4, D4
 Külső-Körgátvég – 10. ábra: B3, D3
 Lanyai-dűlő – 10. ábra: E2
 Lászlómajor – 10. ábra: E2, E3; 4. ábra: B3
 Látogatóközpont – 10. ábra: D1; 4. ábra: A2
 Legény-tó – 10. ábra: C3
 Lóúsztató – 10. ábra: B4
 Madách-sétány – 10. ábra: E5; 4. ábra: C5
 Madárvárta-öböl – 10. ábra: A2, B2
 Manóverút – 11. ábra: A4, B3

Meggyesi-szél – 8. ábra: B1
 Meteorológiai állomás – 8. ábra: A2
 Nádas-dűlő – 10. ábra: B4
 Nagy-Doele erdő – 9. ábra: C4
 Nagy-Doele-láprét – 9. ábra: C4
 Nagy-domb akácosa – 9. ábra: D4
 Nagy-domb kékperjése – 9. ábra: D4
 Nagy-Kacsa – 11. ábra: C4
 Nagy-rét – 9. ábra: E4; 3. ábra: A4
 Nagy-rét nyárasa – 9. ábra: E4; 3. ábra: A4
 Nemes-kert – 8. ábra: A2
 Nyárligeti temető – 11. ábra: D4
 Nyáros – 11. ábra: C3
 Nyéki-szállás – 11. ábra: A3
 Nyugati-Alsó-dűlő – 10. ábra: C4; 4. ábra: A5
 Nyugati-Felső-dűlő – 10. ábra: C4
 Nyugat-Keleti-vízhelyek – 11. ábra: B4
 Oberlakni-tó – 8. ábra: C4; 2. ábra: A2
 Pap-rét – 11. ábra: A3
 Parasztkapu – 8. ábra: B5
 Peregház – 11. ábra: C5
 Perger-rét – 10. ábra: B3, D3
 Pittner-fürdő – 8. ábra: C4; 2. ábra: A2
 Poór-földek – 11. ábra: D3
 Pozi-rétek – 10. ábra: E4
 Püspök-sziget – 8. ábra: C1, C2, D1, D2
 Rákosi-öböl – 8. ábra: C1, C2
 Ránis – 8. ábra: A4
 Rohrwiesen – 8. ábra: B4

Rohrwiesen-erdő – 8. ábra: B4
 Rucás-öböl – 9. ábra: D2
 Sarródi temető – 11. ábra: C5
 Sarródi-határ – 11. ábra: C3
 Satzwiesen-erdő – 8. ábra: B5
 Savanyúkúti-erdő – 8. ábra: A3
 Savanyú-rét – 8. ábra: B5
 Steinige Satz – 8. ábra: B4
 Strandí út – 8. ábra: A2, B2
 Szent-kereszt – 8. ábra: A1
 Széplaki-legelő – 10. ábra: C3, C4
 Szivattyútelep – 10. ábra: E2; 4. ábra: B3
 Teheneskúti-közép – 11. ábra: C5
 Telkesgazdák-rétje – 10. ábra: B4
 Templomdomb – 11. ábra: A5
 Tizenkétrendes-dűlő – 10. ábra: E4; 4. ábra: B4, B5
 Tízöles út – 11. ábra: D3
 Tókert – 8. ábra: A2
 Új-rét – 8. ábra: B4, B5
 Ürgedomb – 10. ábra: D2; 4. ábra: A2
 Ürményi-dűlő – 11. ábra: C2
 Ürményi-dűlő kavicsgödör – 11. ábra: C2
 Vári-rét – 10. ábra: E5; 4. ábra: C5
 Virágosmajor – 8. ábra: A2
 Vizeki-rét – 9. ábra: C4
 Vízitelep – 8. ábra: B2, B3
 Vízmű – 11. ábra: C5
 Vörös-gyékényes – 11. ábra: A4

A vízrajzi nevek a 4. ábrán találhatók!

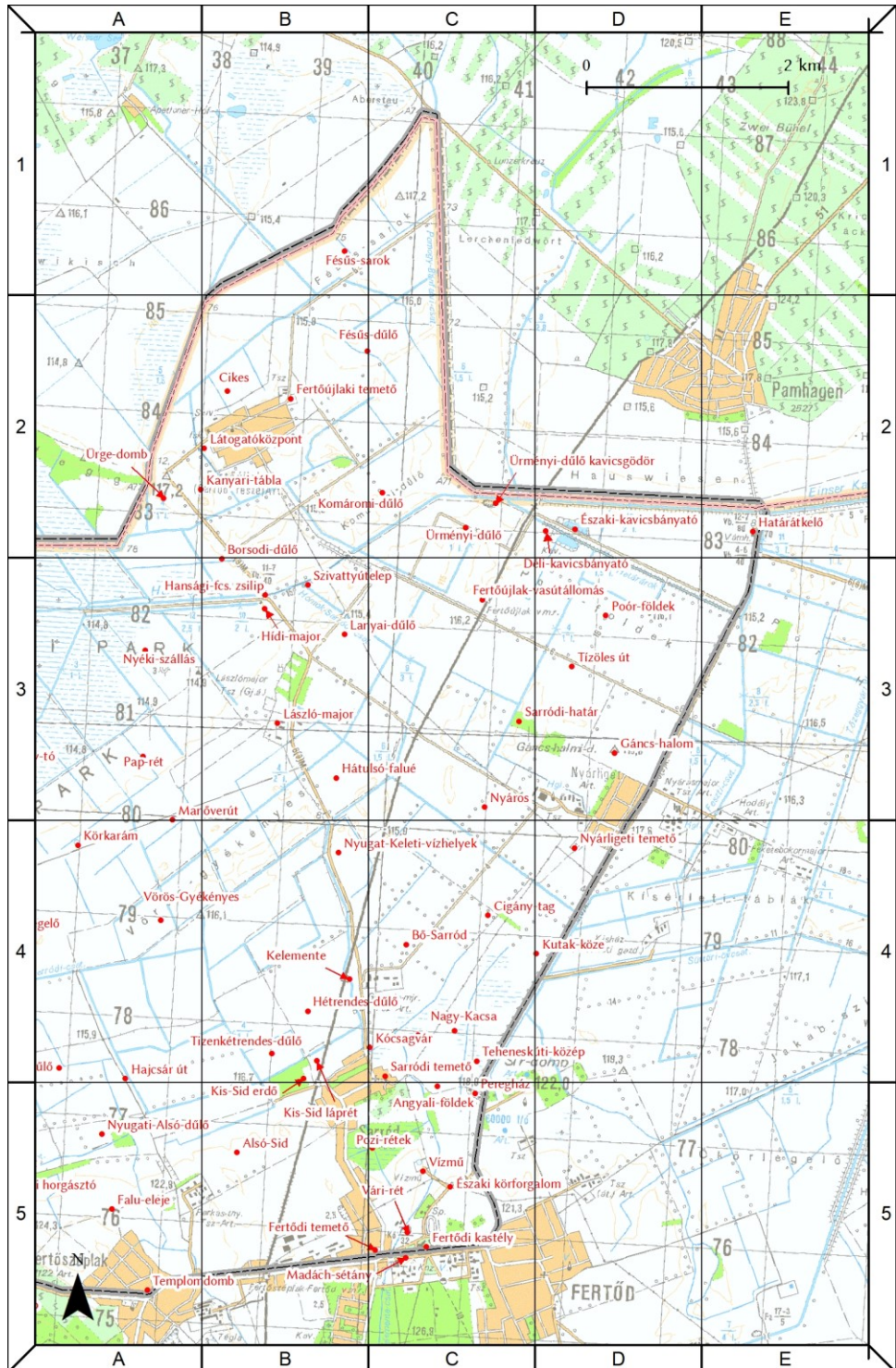
See Fig. 4 for hydrographic names!

Siehe Abb. 4. für hydrographische Namen!

Rence 3. (2020)



10. ábra: Az alkalmazott földrajzi nevek elhelyezkedése III.



11. ábra: Az alkalmazott földrajzi nevek elhelyezkedése IV.

Rövidítések és jelölések – Abbreviations used – Abkürzungen

ined. – közöletlen (*ineditus*) recens adat, a szerző(k) megjelölése mögött / *unpublished recent record (with the name of the authors) / unpublizierte rezente Daten (Nach dem Namen des Authoren)*

Megj. – Taxonómiai vagy chorológiai megjegyzés / *taxonomic or chorological note / Taxonomische oder chorologische Bemerkung*

Herb. – herbáriumi adat(ok) (fajonként mindig az irodalmi adatokat követően) / *herbarium records / Daten aus Herbarien*

* – az adott faj előfordulása a magyar Fertőn kétes vagy téves / *the occurrence of the species is doubtful in the area studied / das Vorkommen der Sippe im Gebiet fraglich oder irrtümlich*

!! – Az adott szerző látta a herbáriumi példányt / *the herbarium specimen was seen by the author / Die Anwesenheit der Art is zweifelhaft oder falsch*

! – Az adott szerző látta a növényt a más által is jelzett helyen / *the author has confirmed the species at a formerly reported locality / Der Autor hat die Pflanze an einem durch Andere angedeuteten Ort gesehen*

Az adatok időrendi felosztása / *Dating of the records / Zeitpunkt der Angaben:*

a. – 1990 előtt adat / *records before 1990 / Daten vor 1990*

b. – 1990 utáni adat / *records 1990 onwards / Daten nach 1990*

Herbáriumi azonosítók / *Herbarium acronyms / Identifikationskode von Herbarien:*

A herbáriumi azonosítók a közgyűjtemények esetében THIERS (2020) alapján szerepelnek / *Herbarium acronyms follow THIERS (2020) / Identifikationskode von Herbarien im Fall von öffentlichen Sammlungen*

HKG – Király Gergely (Völcsej) herbárium / *Private herbarium of Gergely Király / Privatherbarium von Gergely Király*

Megfigyelők nevének rövidítései / *Abbreviations of observers' names / Abkürzung der Namen von Beobachtern:*

AA – Ambus András

MH – Michael Hohla

BT – Bohumil Trávníček

MS – Mogyorósi Sándor

JW – Johannes Walter

PE – Pavol Eliáš jun.

KA – Király Angéla

TG – Takács Gábor

KG – Király Gergely

UR – Uwe Raabe

KZ – Kenyeres Zoltán

VM – Váczi Miklós

Enumeráció

Harasztok – *Pteridophyta*

8. *Equisetum telmateia* L. – óriás zsurló

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Forrásos helyeken, magaskórósokban, másodlagos puhafás állományokban. Balf: Bika-rét, Szennyvíztelep mellett, Gried-legelő (KG, 2019). Fertőboz: Határföldek láprétje mellett, Bozi-övcsatorna mellett (KG - TG, 2019). (*1. térkép*)

9. *Equisetum arvense* L. – mezei zsurló

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, agyagos réteken és szántóföldeken közönséges (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, szántóföldeken, patakok mellett mindenütt (p. 577.).
CSAPODY (1975): Nedves réteken, szántóföldeken mindenütt közönséges (p. 28.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árkokon, mezsgyéken, másodlagos gyepekben és faállományokban a medence külső peremén szórványos.

12. *Equisetum fluviatile* L. em. EHRH. [*E. limosum* L. em. ROTH] – iszapzsurló

- a. WALLNER (1903): Álló vizekben, tópartokon (Fertő, ritka) (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Mocsarakban, lassan folyó patakokban, némely helyen a vastartalmú csermelyeket jellemzi. Fertő mellett (Wallner) (p. 577.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Hidegségi-láprét legmélyebb, üde láprét jellegű részén (2019); Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati részén, égerláp jellegű zárt állomány több pontján (2019). (*1. térkép*)

13. *Equisetum palustre* L. – mocsári zsurló

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken gyakori mindenütt. A Fertő mellett is (Stur) (p. 577.).
CSAPODY (1975): Nedves réteken, mocsarakban, lápokban gyakori (p. 28.).
- b. KIRÁLY (ined.): Főleg jó vízellátottságú mocsárréteken, kékperjésekben és magaskórós változataikban, néhol másodlagos faállományokban vagy nedves szántón is, pl. Balf: Savanyúrét; Fertőboz: Nádas-rét, Bozi-övcsatorna; Hidegség: Nagy-Doele láprétje, Hidegségi-láprét; Fertőhomok: Homoki-láprét; Fertőd: északi körforgalom mellett. A szikesedő talajú részéről hiányzik.

14. **Equisetum ramosissimum** DESF. – hosszú zsurló

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kékperjés lápréteken, mocsárréteken és kiszáradó / magaskórósodó származékaikon, egykori anyagnyerő-helyeken és árkokon, Hidegségtől Nyárligetig szórványos. (**2. térkép**)

17. **Ophioglossum vulgatum** L. – közönséges kígyó nyelv

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz, Határföldek erdősávja, üde talajú másodlagos diós-kőrisesben, 18 tő (2019).

*29. **Thelypteris palustris** SCHOTT – mocsári tőzegpáfrány

- a. CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).

Megj.:A faj fenti fertői adata téves, a Dél-Hanságra vonatkozik (ahol még ma is többfelé előfordul) (KG).

37. **Asplenium trichomanes** L. – aranyos fodorka

- b. KIRÁLY (ined.): Rakott kőfalakon, házak lábazatán. Balf: Fő u. 59.; Fertőd: Fő u. 31.; Hidegség: faluközpont, kiépített forrás falán (2019).

40. **Asplenium ruta-muraria** L. – kövi fodorka

- a. WALLNER (1903): Sziklákon, köves helyeken, régi falakon (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Sziklákon, falakon. Sopron mellett a régi városfalakon több helyütt (p. 576.).
- b. KIRÁLY (ined.): Rakott mészhabarcos kőfalakon, házak lábazatán. Balf: Fő u. 47. és 80. számú ház falán; Fertőszéplak: Széchenyi–kastély udvarának kőfalain többfelé (2019).

42. **Athyrium filix-femina** (L.) ROTH – erdei hölgypáfrány

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati részén, zárt állomány egy pontján, egyetlen tő (2019).

47. **Gymnocarpium robertianum** (HOFFM.) NEWMAN [*Dryopteris robertiana* (HOFFM.) CHRISTENS.] – mirigyes tölgyespáfrány

- b. KIRÁLY (ined.): Rakott mészhabarcos kőfalakon. Fertőd: Madách-sétány, a romos Eszterházy lovarda nedves falain (2018-2019); Fertőszéplak: Széchenyi kastély udvarának kőfalán a parkolónál (2019).

55. **Dryopteris filix-mas** (L.) SCHOTT – erdei pajzsika

- b. KIRÁLY (ined.): Árnyas kőfalakon, romokon, üde erdőkben, ritka. Balf: Csárda-kapu romos házfalán (2019); Fertőd: Madách-sétány, a romos Eszterházy lovarda nedves falain (2018-2019), Fő u. 31. számú ház lábazatán (2019); Fertőhomok, Nagy-domb üde akácosában néhány tő (2019); Fertőrákos, Virágosmajori-csatorna kikötőjének kőfalán (2019);

Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati részén, zárt állomány több pontján (egyedüli természetes élőhelye a területen) (2019). A Fertő-medence peremén fekvő erdőkben az Ikva-síkon pl. Balf, Fertőboz felett, vagy a fertői Lés-erdőben szórványos.

56. ***Dryopteris carthusiana*** (VILL.) H. P. FUCHS [*D. spinulosa* (O. F. MÜLLER) WATT] – szálkás pajzsika

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati részén, égerlápszerű állomány több pontján, égerlábakon, néhány tő (2019).

Nyitvatermők – *Gymnospermatophyta*

73. *Picea abies* (L.) KARST. [*P. excelsa* LINK] – közönséges lucfenyő

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok, Homokhát, telepített állomány (2017-2019); Fertőd, Fő u. falainak tövében többfelé fiatal újulat (2019); Fertőszéplak, Sarródi-határra-dűlő, telepített erdősáv (2019).

74. *Larix decidua* MILL. [*L. europaea* DC.] – európai vörösfenyő

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz, Bozi-kaputól keletre, volt nyomsáv, újulat (2019); Fertőhomok, Homokhát, telepített állomány, illetve nedves csatornaparton újulat (2017-2019); Hegykő: a Palatinusz-csatorna rézsúján többfelé újulat (2017); Sarród: Kis-Sid erdeje csoportosan elegyítve (2019).

80. *Pinus sylvestris* L. – erdeifenyő

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Bozi-kapu közelében a volt nyomsávon újulat; Sarród: Kis-Sid erdőfoltja, telepítve (2019).

81. *Pinus nigra* ARNOLD – feketefenyő

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Homokhát, telepített állomány (2008-2019).

87. *Thuja occidentalis* L. – nyugati tuja

- b. KIRÁLY (ined.): Kőfalakon, falak tövén alkalmilag elvadul. Balf: Csárda-kapu egyik romos támfalán (2019), Fertőd: Fő u. nyugati részén a templom térségében falak tövén (2019); Nyárliget: Béke u. és Rákóczi u. (2019).

Calocedrus decurrens (TORR.) FLORIN – kaliforniai gyantásciprus

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Vári-rét parkjában idős fa, körülötte többéves újulat (2019).

89. *Juniperus communis* L. – közönséges boróka

- a. SZONTAGH (1864): In silvis circa Sopronium (p. 476.).
WALLNER (1903): Erdeinkben elszórtan (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): A hegy- és dombvidéken gyakori, olykor a síkságon is (p. 457.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Külső-Körgátvég, félszáraz homoki gyeppen alacsony bokor (2004-2019). A medenceperemi dombokon (pl. Szárhalom) egykor nem volt ritka, mára erősen visszaszorult.

92. *Taxus baccata* L. – közönséges tiszafa

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a Madách-sétány árnyas parjában sokfelé ültetve, spontán újulata több ponton megfigyelhető (2019).

Zárwatermők – Angiospermatophyta

Kétszikűek – *Dicotyledonopsida*

94. *Salix alba* L. – fehér fűz

- a. SZONTAGH (1864): Ad locis humidis (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Patakaink mellett közönséges (p. 42.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, legelőkön (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, vizek mellett gyakori (p. 483.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fásorokban, erdősávokban telepítve, illetve forrásos helyeken, árkok, csatornák mentén spontán is előfordul, elsősorban a Balf és Fertőhomok közötti medenceperemi sávban, valamint Fertőrákos térségében.

95. *Salix fragilis* L. – törékeny fűz

- a. SZONTAGH (1864): Ad locis humidis (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Patakaink mellett közönséges (p. 42.).
WALLNER (1903): Patakok partján (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Patakok, vizek mellett mindenütt (p. 482.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Forrásos helyeken, árkok, csatornák mentén, elsősorban a Balf és Fertőhomok közötti medenceperemi sávban, valamint Fertőrákos térségében, a *Salix alba*-val ellentétben korábban valószínűleg sehol sem ültették.

Salix × *rubens* SCHRANK [*S. alba* × *fragilis*]

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Nagy-Doele láprétje melletti erdősávban (2019);
Sarród: Nagy-Kacsa kubikgödre melletti spontán füzesben (2019);
valószínűleg máshol is, ahol a két szülőfaj egymás mellett előfordul.

96. *Salix triandra* L. [*S. amygdalina* L.] – mandulafűz

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 483.).
- b. KIRÁLY (ined.): *subsp. triandra*: Fertőrákos: Rákos-patak és oldalárka mentén a meteorológiai állomás mellett (2004-2019); Hegykő: a horgásztó szegélyében (2019); Hidegség: a falutól 1,4 km-re nyugatra a kerékpárút mellett, nedves cserjésben (1999); Sopron: Rákos-pataknál a Strandi út mellett (2019).

98. *Salix rosmarinifolia* L. – cinegefűz

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród, Kis-Síd kékperjés láprétjének legmélyebb pontján, néhány m²-en, apró sarjtelep (2019). Meglepő, nagyon értékes előfordulás, a faj legközelebbi ismert állománya 10 km-re délre, az Ebergőci-lápréten van.

99. *Salix purpurea* L. – csigolyafűz

- a. SZONTAGH (1864): Ad locis humidis (p. 477).
WALLNER (1903): Patakok, árkok mellett (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett (p. 483.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árkokon, csatornapartokon, régi anyaggyerő helyeken, esetleg erdősávok szegélyében, főleg homokos-kavicsos (nem lápi jellegű) talajokon a medence déli peremrészén szórványos.

101. *Salix viminalis* L. – kosárkötőfűz

- a. SZONTAGH (1864): Ad locis humidis frequens (p. 477).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Konrad Satz, nedves bokorsor szélén (2008); Hidegség: a falutól 1,4 km-re nyugatra a kerékpárút mellett, nedves cserjésben (1999). Régi (Szontagh-féle) adata valószínűleg nem a Fertő-medencére vonatkozik. A területen feltehetően nem őshonos, fenti két adata nem vízpartról származik.

102. *Salix caprea* L. – kecskefűz

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben közönséges (p. 42.).
WALLNER (1903): Erdeinkben, patakok mellett közönséges (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken a síkvidéken is (p. 483.).
CSAPODY (1975): Mindenütt, mint pionír fa (p. 285.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávok szegélyében, árokpártokon, spontán cserjésekben a területen ritka pionír betelepülő, néhol idősebb egyedei is ismertek. Korábbi, biztosan a Fertő-medencéből származó adata nincs. Balf: ásványvízüzem melletti erdő (2019); Fertőd: északi körforgalomnál cserjésben (2019); Fertőhomok: Nagy-domb akácosának szélén (2019); Hegykő: horgászto nyugati oldalán erdőszegélyekben többfelé (2019); Hidegség: Nagy-Doele-rét melletti erdősávok (2019); Sopron: Rákospataknál a Strandi út mellett (2019); Sopron: a Virágosmajori-csatorna déli oldalán, erdősávban (2019). (**3. térkép**)

104. *Salix cinerea* L. – reketyefűz

- a. WALLNER (1903): Nedves réteken, árkok mellett (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett közönséges (p. 483.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Balf és Fertőhomok között lápos talajokon, egykori láprétek helyén gyakori, néhol állományalkotó, másutt (pl. Fertőrákos és Hegykő térsége) csatornapartokon, erdősávok szegélyében szórványos, míg a keleti területrészen kifejezetten ritka. (**4. térkép**)

Salix eriocephala MICHX.

- b. KIRÁLY *et al.* (2009): Fertőhomok, a hegykői fürdő kivezető csatornája mellett nádas-magaskórós csatornaparton (2008) [8366/4]. Észak-amerikai fűzfaj, amelynek különböző kultúrváltozatait korábban kosárfonásra, újabban dísznövényként többfelé ültetik, egyedei a régi

fűztelepek felhagyása után (helyenként természetszerű élőhelyeken) évtizedekig fennmaradhatnak. (p. 20.).

KIRÁLY (ined.): Korábbi fertőhomoki állománya még megvan, ezenkívül előkerült Hidegségtől nyugatra, a kerékpárút melletti erdősáv szegélyében (2019), szintén ültetve.

106. *Populus alba* L. – fehér nyár

- a. WALLNER (1903): Nedves erdőkben (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Ligetekben, nedves, homokos helyeken a Fertő mellett csak Pátfalunál láttam a mosoni parton (p. 483.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medencében őshonos, de ma természetszerű állományai nincsenek. Előfordulásai részben ültetettek (pl. erdősávokban az egész területen elszórtan), ezenkívül spontán betelepülése szegélyekben, csatornapartokon, felhagyott réteken és cserjésekben a szikes területek kivételével bárhol megfigyelhető.

107. *Populus tremula* L. – rezgő nyár

- b. KIRÁLY (ined.): A medence délnyugati peremén erdősávok szegélyében vagy nedves réteken ritka pionír faj. Fertőboz: Nádas-rét feletti égeres szélén (2008-2017); Hidegség: Hidegségi-láprét fasoraiban többfelé (2008-2019), Nagy-Doele egykori nádlerakója mellett (2019); Sopron: Rákos-pataknál a Strandi út mellett (2019), Soproni-csatorna mellett a Halász-rét északi szegélyén (2019).

Populus × *canescens* (AIT.) SM. [*P. alba* × *tremula*] – szürke nyár

- b. KIRÁLY (ined.): A területen részben spontán, természetben kialakult hibrid egyedei/sarjtelepei találhatóak: Fertőboz: Határföldek láprétje és Bozi-övcsonna mellett (KG - TG, 2019); Sopron: Rákos-pataknál a Strandi út mellett (2019); Hidegség: belterület, árokparton (KG - MH, 2019). Ezenkívül néhány, valószínűleg szándékosan telepített kis állomány is ismert, erdősávokban: Fertőhomok: Homokhát (2017); Nyárliget: északi kavicsbányató (KG - JW, 2006); Sarród: Kis-Sid bolygatott erdőfoltjai (2019).

109. *Populus nigra* L. – fekete nyár

- a. WALLNER (1903): Mívelik (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): A Hanságban szórványosan (Kornhuber) (p. 484.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medencében feltehetően őshonos, de természetszerű állományai, illetve azok kialakulására alkalmas termőhelyek ma már nincsenek. Spontán, pionír megtelepedése ismert: Balf: Csárda-kapu épületeitől délre és északra fekvő egykori anyagnyerőhelyek rézsúai (2019); Nyárliget, déli kavicsstavak gödrei (KG - MH, 2019); Sopron: Rákos-pataknál a Strandi út mellett több ponton (2019). Erdősávokban telepítve valószínűleg „tisztá” egyedei találhatóak

Fertőhomok: Nagy-domb erdősávjának déli peremén (2019) és Hidegség: Nagy-Doele láprétje mellett (2019).

Populus × euramericana (DODE) GUINIER [*P. × canadensis* MOENCH] – nemes nyár

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fasorokban, erdősávokban főleg Fertőboz és Hegykő között számos kis állománya van (1 ha feletti kiterjedésű állomány csak néhány ismert), Fertőboztól nyugatra csak elszórtan, míg Hegykőtől keletre alig található meg.

110. **Juglans regia** L. – királydió

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 498.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 42.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik, el is vadul (p. 482.).
CSAPODY (1975): Ültetik, s néhol elvadul, pl. Fertőrákos, Fertőmeggyes felé (p. 281.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fasorokban, erdősávokban Hegykőtől nyugatra szinte mindenütt megtalálható betelepülőként, néhol hektáros kiterjedésű spontán, szinte elegyetlen állományokat alkot, s lokálisan özönfajnak tekinthető. Sarród és Fertőújlak térségében a szikesedő talajokon az erdősávokból gyakorlatilag teljesen hiányzik.

111. **Juglans nigra** L. – fekete dió

- b. KIRÁLY (ined.): Balf, Bika-rét árokparti másodlagos faállományában fiatal újulat (2019). Telepítve, elegyfajként Sarród: László-major, illetve Cigány-tag egy-egy nemesnyárasában (2019).

113. **Betula pendula** ROTH [*B. verrucosa* EHRH.] – bibircses nyír

- a. CSAPODY (1975): Fertőboz, Balf (p. 276.).
- b. KIRÁLY (ined.): Korábbi, biztosan a Fertő-medencéből származó adata nincs. A medence peremrészein néhány fasorban ültették. Fiatal újulata több település (Fertőrákos, Balf, Hidegség, Fertőszéplak) belterületi utcáin előkerült, ezen kívül különböző korú, spontán poinír megtelepedése is ismert pl. Balf: Csádakaputól északra, a volt nyomsávon; Fertőhomok: Homokhát; Hegykő: Palatinus-csatorna erdőszegélyein, valamint Sarród: Kis-Sid láprétjének szegélyében (2019).

116. **Alnus glutinosa** (L.) GÄRTN. – mézgás éger

- a. GOMBOCZ (1906): Patakok mellett [...] erdők nedves helyein úgy a sik-, mint a hegyes vidéken mindenütt (p. 481.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék: Mindenütt (p. 276.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medencében őshonos, de természetszerű állományt csak néhol alkot: Fertőboz: a Bozi-övcsatorna és a település közti lápos-magassásos területen, valamint Sarród: Pozi-rétek láposodó égereseiben; utóbbi megjelenésében már a Hanság égereseire emlékeztet. Ezeken kívül Balf és Hegykő között, valamint elszigetelten a fertői Vízitelepen nedves árkokon, magaskórósodó réteken többfelé spontán felterjed. A Fertőszéplak-Sarród vonaltól észak-északeletre fekvő, szikesedő talajú területekről teljesen hiányzik.

117. ***Alnus incana* (L.) MOENCH** – hamvas éger

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród, Pozi-rétek zárt égeresének nyugati részén, cserjés-magassásos égeres állományban, több csoportban idős egyedek (a legnagyobbak mellmagassági átmérője meghaladja az 50 cm-t) (2003-2019). Őshonosságát nehéz megítélni, megjegyzendő, hogy a Hanságban (ahol őshonosnak tekinthető) hasonló körülmények közt fordul elő.

118. ***Carpinus betulus* L.** – közönséges gyertyán

- a. WALLNER (1903): Lombos erdőkben gyakori (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): A sik vidéken kevésbé (p. 481.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőboz, Hidegség, Hegykő dombvidéki erdeiben állományalkotó (p. 275.).
- b. KIRÁLY (ined.): Korábbi, biztosan a Fertő-medencéből származó adata nincs, de a medence peremének egykori üde erdeiben bizonyára őshonos lehetett, az Ikva-sík letörésén, a vizsgált terület közvetlen közelében helyenként ma is állományalkotó (pl. Balf: Fillér-erdő, Fertőd: Lés-erdő – vö. KEVEY 1989). Ma csak telepített erdősávokban ismert néhány egyede, ráadásul a medence keleti felében, ahol biztosan nem őshonos: Sarród: Homok-Sarródi-csatorna melletti erdősáv, Mekszikópuszta vasútállomástól keletre fekvő erdősáv (2019).

123. ***Fagus sylvatica* L.** – közönséges bükk

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medencében nem őshonos, legközelebbi (vitatott őshonosságú) állományai a Fertőmelléki-domságban, a Pinty-tető alatt vannak (a medence szélétől kb. 2,5 km-re). Ezenkívül van egy apró, telepített állománya a fertőbozi obszervatórium melletti dombon (Ikva-sík), s egy bizonyára innét a medencébe bekerülő magonc került elő Hidegség és Fertőboz községek határán, az egykori nyomsáv melletti magas kőrises erdősávban (2019).

121. ***Corylus avellana* L.** – közönséges mogyoró

- a. SZONTAGH (1864): In silvis et sepibus (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 41.).
WALLNER (1903): Lombos erdőkben, erdők elején, bokrok közt közönséges (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): A síkvidéki erdőkben csak szórványosan (p. 481.).
CSAPODY (1975): Szórványosan (p. 275.).

- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík északi letörésének lábuzatán (azaz a medence déli peremén) üde lombdombokban bizonyosan őshonos, itt másodlagos élőhelyeken, cserjésekben ma is megvan: Fertőboz: a falu nyugati részén, a Fő utca szegélycserjéseiben; Hidegségtől nyugatra a kerékpárút mellett több ponton kőrises erdősávban (2019). A medence belső részein inkább ültetett: Fertőboz: Bozi-kapu másodlagos kőrises (2018); Fertőhomok: Nagy-domb akácósának szegélye; Hegykőttől északkeletre, horgásztó melletti erdőszegélyek; Sarród: Vasút utca melletti nemesnyáras szegélyei (2019).

122. **Corylus colurna** L. – török mogyoró

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: a Fő utca Rákospatak menti részén, ültetett idősebb egyedek környezetében többfelé spontán újul (2019).

125. **Quercus cerris** L. – csertölgy

- a. HITSCHMANN (1858): Vor Esterház ein kleiner Bestand (p. 223.).
SZONTAGH (1864): In silvis frequens (p. 477.).
FÁSZL mscr. (1880): Elszórtan a balfi és rákosi erdőkben (p. 41.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben (Balfierdő, Zarhalm) (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): A dombvidéken és a síkon más tölgyekkel erdőket alkot (p. 482.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék: kiterjedt állományokat alkot (p. 277.).
- b. KIRÁLY (ined.): A fertőmeggyesi határtól egészen Fertőszéplakig, a medence peremének meredekebb letörésein, szárazabb termőhelyeken bizonyosan őshonos, de mivel ezek a részek régóta erdőtlenek (a szőlő- és szántóföldi művelés miatt), természetsszerű állományai nincsenek. Zömmel fiatalabb egyedei, madarak által behozva, elszórtan többfelé találhatók felhagyott területek cserjéseiben, illetve néhány kultúrerdőben (pl. Fertőboz alatti másodlagos kőrisesek; Fertőszéplak: Erestén-domb akácosa).

128. **Quercus robur** L. [*Qu. pedunculata* EHRH.] – kocsányos tölgy

- a. SZONTAGH (1864): In silvis frequens (p. 477.).
WALLNER (1903): Erdeinkben, többnyire szórványosan (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): A sík vidéken és a dombvidéken. A fertőmelléki hegylánczon [...], a síkvidéken mindenütt alkot erdőket (p. 482.).
CSAPODY (1975): Mindenütt, síkvidéken, gyertyánnal vagy tölgy-jkőrisszel ligeterdőben (p. 280.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence peremének üde-félnedves erdeiben egykor bizonyára őshonos lehetett, de ma természetsszerű erdőben sehol sincs állományalkotó szerepe. Említést érdemel fiatal (de nagyon fajgazdag) telepített állománya Fertőrákos: Savanyúkúti-erdőben, valamint az idős, terebélyes tölgyfákat is tartalmazó parkok a fertődi kastély északi

előterében. Ezenkívül spontán újulata cserjésekben, másodlagos erdőkben többfelé megjelenik.

129. **Quercus petraea** agg. [*Qu. sessiliflora* SALISB.] – kocsánytalan tölgy

- a. SZONTAGH (1864): In silvis frequens (p. 477).
WALLNER (1903): Erdeinkben egész állományokat képez (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Az előbbiekkal mindenütt; nagyobb erdőket nem alkot (p. 482.).
CSAPODY (1975): Állományokat alkot, egygyesen vagy egygyetlenül (p. 280.).

Megj.: A vizsgált területen aktuális előfordulása nem ismert, és valószínűleg korábbi térségbeli adatai sem a Fertő-medencére vonatkoznak. Ezzel együtt egykori természetes előfordulása a cseres-tölgyes termőhelyeken biztosra vehető, és újbóli előkerülése is várható (KG).

131. **Quercus pubescens** agg. – molyhos tölgy

- a. SZONTAGH (1864): In silvis frequens (p. 477).
GOMBOCZ (1906): A pannóniai flóraterrületen a tertiár dombvidéken gyakran alkot alacsony erdőket (p. 482.).
CSAPODY (1975): Fertőrákos, Boz, Balf (p. 278.).
- b. KIRÁLY (ined.): Korábbi, biztosan a Fertő-medencéből származó adata nincs, de a terület Fertőmelléki-dombsággal szomszédos peremén, Balf és Fertőrákos térségében, meszes termőhelyeken bizonyára őshonos volt. Újabban megtalált lelőhelyein részben idősebb fák is megfigyelhetők: Fertőrákostól északra: Alsó-Macskás, az országhatár menti cserjésben; Balf: Savanyúkúti-erdő (2019). Fiatal egyedei ezen kívül meghökkenő helyeken kerültek elő: Balf: Csárda-kapu északi és déli oldalán egyaránt, száraz cserjésekben; Fertőboz, Bozi-kapu körisesében; Sopron: Strandi út menti cserjésekben (2019). A területen a *Qu. pubescens* WILLD. s. str. fordul elő.

132. **Ulmus laevis** PALL. [*U. pedunculata* FOUG., *U. effusa* WILLD.] – vénic szil

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medence peremrészeinek nedvesebb erdeiben egykor őshonos lehetett, de ma csak egy előfordulása ismert többé-kevésbé természet szerű erdőből: Fertőboz: Bozi-kapu melletti körises (2008–2019). Ezenkívül szórványosan telepítették mezővédő erdősávokba, Fertőd, Fertőhomok és Fertőújlak mellett.

134. **Ulmus minor** MILL. [*U. campestris* L. p. p.] – mezei szil

- a. FÁSZL mscr. (1880): Gyakran mint bokor, ritkábban mint fa (p. 43.).
WALLNER (1903): Bokrok között, sövények, vízárkok mellett (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, bozótokban, patakok mellett gyakori. Sopron körül és a síkvidéken (p. 485.).
CSAPODY (1975): Tölgy-köris-szil ligeterdők patakparti maradvány-foltjaiban és ebből kialakult parkokban (p. 274.).

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medence peremrészeinek erdeiben egykor őshonos lehetett, de ma csak néhány előfordulása ismert többé-kevésbé természet szerű erdőből: Fertőboz: Bozi-kapu melletti kőrises (2008–2019); Sarród: Pozi-rétek égerese (2019). Ezenkívül Fertőboztól a fertőmeggyesi határig cserjésekben, szegélyekben (rendszerint cserjetermetű egyedekkel) elég gyakori, továbbá a terület keleti felében számos helyen telepítették mezővédő erdősávokba.

Ulmus × hollandica MILL. [*U. glabra* × *minor*]

- b. KIRÁLY (ined.): A fertődi kastély körüli parkban (Madách-sétány), valamint a Vári-rét parkjában több fiatal egyede él (2019). Az nehezen dönthető el, hogy ezek spontán hibridek, esetleg a korábbi parképítésben alkalmazott egyedek túlélői, sarjeredetű utódai. Az *U. glabra* a medencéhez legközelebb a Fertőmelléki-dombságon, valamint a fertőszéplaki Rongyos-erdőben ismert.

135. Ulmus pumila L. – turkesztáni szil

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Falvak belterületén néhol ültetik, illetve telepített állománya van pl. a fertőszéplaki Hajcsár út mellett és László-majorban. Elvadulását (újulatát) eddig Hidegség és Hegykő belterületén, valamint a Hajcsár út melletti csatorna partján figyeltük meg (2019). (5. térkép)

137. Celtis occidentalis L. – nyugati ostorfa

- b. KIRÁLY (ined.): A medence településein néhol parkfa (pl. Hegykő, Fertőd), illetve Fertőhomoktól keletre néhány fasorban és erdősávban is telepítették. Szórványosan elvadul (települések belterületén, továbbá másodlagos lombos állományokban, de pl. a sarródi Pozi-rétek szép égeresében is), nagyobb egyedszámú, jelentős előfordulásai egyelőre nincsenek. (5. térkép)

139. Morus alba L. – fehér eperfa

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 43.).
KORNHUBER (1886): Um Amhagen angepflanzt (p. 643.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Kertekben művelik, ott el is vadul, azonkívül kerítéseknek és dűlők befoglalására; Eszterháza (p. 485.).
CSAPODY (1975): Széchenyi István óta a Fertő-menti községek útjain gyakori (Fertőd) (p. 272.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medence magasabban fekvő részein egykor kedvelt sorfa volt, még ma is sokfelé megvannak idősebb egyedei. Ezekre alapozva rendszeresen elvadul, főleg erdősávokban és a felhagyott szőlők, rétek cserjéseiben.

141. **Maclura pomifera** (RAF.) C.K. SCHNEID. – amerikai narancseper

- b. KIRÁLY (ined.): Néhány helyen ültetve, pl. Balf: Steinige Satz, útszélien; Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltjának szegélye; Nyárliget: a pomogyi út mellett fasorban; Fertőújlak: a temető mellett erdősávban (2019).

143. **Humulus lupulus** L. – felfutó komló

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes frequens (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Sövényeken, bokrok közt közönséges (p. 43.).
WALLNER (1903): Sövények mellett különösen nedves helyeken (Fertő melletti szőlők szélein) (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, ligetekben (p. 484.).
CSAPODY (1975): Művelik és elvadul (p. 272.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde-nedves erdősávokban és szegélyeiken, cserjésekben, magaskórósokban elsősorban a délnyugati medenceperemen (Balf és Hidegség között) gyakori, másutt szórványos, míg a Fertőszéplaktól északkeletre elhelyezkedő szikesedő talajú területekről hiányzik.

145. **Cannabis sativa** L. – kender

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, agris (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): A balfiak mívelik, itt ott elvadulva (p. 43.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Mívelik. Elvadulva mesgyéken és kopár helyeken is (Halászkunyhók) (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik, de nagyon kevés helyen és kis mértékben (p. 484.).
CSAPODY (1975): Művelik és elvadul (p. 272.).
- b. KIRÁLY (ined.): Intenzív, nagytáblás művelésű szántókon (elsősorban Sarród és Nyárliget térségében) gyakori, egyébként ruderaliákon, útszéleken elszórtan főleg a medence peremrészén.

146. **Urtica urens** L. – apró csalán

- a. SZONTAGH (1864): In ruderatis, ad muros frequens (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Mívelt talajon; falak mellett közönséges (p. 43.).
WALLNER (1903): Kopár és mívelt talajon, házak, utak, falak mellett közönséges (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Házak, falak mellékén, romtalajon gyakori (p. 484.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék falvaiban, romos helyeken, falak mellett, utakon. Nem gyakori (p. 273.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf, Fő u. 55. számú ház kerítésének tövén (KG - MH, 2019).

147. *Urtica dioica* L. – nagy csalán

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes, fossas frequens (p. 477).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 43.).
WALLNER (1903): Útak, sövények mellett, kopár helyeken, erdeinkben közönséges (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Kerítéseknél, bokros helyeken, patakok mellett gyakori (p. 484.).
CSAPODY (1975): Mindenütt akácosokban és utak mellett (p. 273.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde, bolygatott, tapanyagban gazdag termőhelyeken általában gyakori, a szikes talajú területeken (Sarródtól északra) már csak a települések és állattartó-telepek környezetében.

149. *Parietaria officinalis* L. [*P. erecta* M. et K.] – közönséges falgyom

- a. SZONTAGH (1864): Ad margines viarum versus Balf. (p. 477).
GOMBOCZ (1906): Nedves ligetekben, erdőkben, romtalajon közönséges (p. 484.).
CSAPODY (1975): Fertőboz. Lőszön nagy területeket borít (p. 273.).
Herb.:
„*In Hecken bei Wolfs*” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).
- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík északi löszletörésével szomszédos medenceperem erdeiben, fasoraiban (különösen Balf és Hidegség között) meghatározó szerepű, néhol tömeges, északra a Csárda-kapuig, keletre Hegykőig már jóval szórványosabb, a fertődi kastély előtti parkban szigetszerűen fordul elő. (**6. térkép**)

151. *Thesium ramosum* HAYNE [*Th. arvense* HORV.] – homoki zsellérke

- a. FÁSZL mscr. (1880): sub nomine *Th. humifusum*: Szántóföldeken a balfi erdő szélén (p. 63.).
WALLNER (1903): Száraz dombon, tarlón, ugarföldeken (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön gyakori (p. 512.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz, gyakran másodlagos gyepekben, útrézsűkön, taposott helyeken, legelőkön, inkább laza talajokon szórványos.

153. *Thesium linophyllum* L. [*Th. intermedium* SCHRAD.] – lenlevelű zsellérke

- a. SZONTAGH (1864): In collibus arenosis, ad vias, in apricis circa Sopronium satis frequens (p. 479.).
WALLNER (1903): Hegyek rétjein, bokrok között (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokon, erdők szélein (p. 512.).

Megj.: A medencéből nincs korábbi biztos adata. Mivel a szomszédos Fertőmelléki-dombság félszáraz gyepeiben és erdőszegélyeiben nem ritka (a medencétől néhány száz m-re, a Fertői-présház mellett van legközelebbi aktuális lelőhelye), előfordulása Balf és Fertőrákos térségében nem zárható ki.

155. *Loranthus europaeus* L. – európai sárgafagyöngy

- a. FÁSZL mscr. (1880): Fákon gyakori (p. 63.).
WALLNER (1903): Különösen tölgyfákon, nem ritka (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Tölgyeken (p. 513.).
CSAPODY (1975): Minden tájrészletben (p. 241.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőd, a Fő u. 13. számú ház előtti hatalmas kocsányos tölgyön (2019). A közeli Lés-erdőben már gyakori, de medencebeli terjedésének a tölgyek hiánya világos határt szab.

156. *Viscum album* L. – fehér fagyöngy

- a. WALLNER (1903): Gyümölcsfákon, juharfán, nyárfán (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Lombos fákon (tölgy, gesztenye) elterjedt (p. 513.).
Megj.: állítása nyilván tévedés, hiszen a *Viscum* tölgyeken és szelídgesztenyén nem fordul elő.
CSAPODY (1975): Minden tájrészletben (p. 241.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Főként a medence délkeleti peremrészén, fasorokban, parkokban, puhafás állományokban; Hidegségtől nyugatra szinte teljesen hiányzik. Eddig megfigyelt gazdanövényei a területen: *Acer saccharinum*, *Alnus glutinosa*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Populus × euramericana*, *Robinia pseudacacia*, *Tilia cordata*.

158. *Aristolochia clematitis* L. – közönséges farkasalma

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonein versus Balf (p. 479).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdő szélén a Fertő felé (p. 63.).
WALLNER (1903): Bozót között (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken. Balf (Deccard, Szontagh, Lyc. exsicc.) (p. 506.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sopron térségében minden tájegységben ritka faj, a medencében is csak egy kis területen fordul elő: Sarród: a Hansági-főcsatorna rézsűin (az északi parton) a határátkelő közelében, a híd mindkét oldalán; Fertőd, a Feszti-csatorna oldalában a határátkelő mellett (2019).

159. *Persicaria amphibia* (L.) DELARBRE [*Polygonum amphibium* L.] – kétéltű keserűfű

- a. WALLNER (1903): Álló és lassan folyó vizekben (p. 29.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Homok (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1975): Fertőhomok (*Scirpo-Phragmitetum*, Tóth) (p. 269.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 70.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence peremének csatornáiban, árkaiban szórványos, a nádas belső csatornáiban (a régebbi adatoknak némileg ellentmondva) alig fordul elő. Ezenkívül szárazföldi alakja mocsárréteken vagy azok származékain is megtalálható.

161. **Persicaria lapathifolia** (L.) DELARBRE [*Polygonum lapathifolium* L.] – lapulevelű keserűfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkokon (p. 44.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Árkok mellett, szántóföldeken, kopár helyeken közönséges (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 486.).
CSAPODY (1975): Iszap- és gyomtársulásokban (p. 269.).
- b. KIRÁLY (ined.): A törzsalak csatorna- és árokpartokon, illetve néhol nedvesebb gyomtársulásokban az egész területen kis számban, igen szórványosan fordul elő; *subsp. brittingeri*: Hidegség: Külső-övcsatorna kotort partján; Sarród: Kelemente-csatorna nedves gyomtársulásaiban (2019).

162. **Persicaria maculosa** GRAY [*Polygonum persicaria* L.] – baracklevelű keserűfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Vizárkokon a legközönségesebb (p. 44.).
WALLNER (1903): Árkok mellett, mocsárókban, falvak körül, szántóföldeken nagyon közönséges (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, árkokban, romtalajon közönséges (p. 486.).
CSAPODY (1975): Nedves szántókon, iszaptársulásokban, gyomtársulásokban közönséges (p. 269.).
- b. KIRÁLY (ined.): Taposott, nedves gyomtársulásokban, települések belterületén árkokon, kis egyedszámban, igen elszórtan. Balf: Csárda-kaputól északra, Fő u.; Fertőd: a kastély északi oldalán útszélen, továbbá az északi körforgalomban; Hidegség: Nagy-Doele láprét, kocsinyomon; Nyárliget: Béke u., Rákóczi u.; Sarród: Angyali-földek, Teheneskúti-közép, Tizenkétrendes-dűlő, nedves tarlókon (2019).

*164. **Persicaria hydropiper** (L.) DELARBRE [*Polygonum hydropiper* L.] – borsos keserűfű

- a. SZONTAGH (1864): In fossis (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Árkokban (p. 44.).
WALLNER (1903): Árkok mellett, árnyékos erdőkben (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, árkokban gyakori (p. 486.).

Megj.: A medencéből nincs korábbi adata (sőt, a szomszédos dombvidéki sávból is hiányzik), a fajnak megfelelő élőhelyek is hiányoznak, így a régi irodalmi források általános megfogalmazása ellenére a területen bizonyára nem fordul elő (KG).

165. **Persicaria dubia** (A. BRAUN) FOURR. [*Polygonum mite* SCHRANK, *Persicaria mitis* (SCHRANK) ASSENOV] – szelíd keserűfű

- a. KORNUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Nedves helyeken, falvak körül, árkok mellett (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 486.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árnyas, nedves gyomtársulásokban, árkokon, kocsinyomokon, kifejezetten ritka. Fertőboz: Bozi-kapu fordulójának kocsinyomain, illetve a falu alatt a Bozi-övsatorna szegélyében szórványos; Sarród: a Vasút u. melletti nemesnyárasban, földmunka helyén (2019). Az Ikva-sík platórészén (pl. Balfi-erdő, Rongyos-erdő) már nem ritka.

*166. **Persicaria minor** (HUDS.) OPIZ [*Polygonum minus* HUDS.] – keskenylevelű keserűfű

- a. WALLNER (1903): Árkok mellett, nedves helyeken (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken (p. 486.).
CSAPODY (1975): Mocsári és ártéri gyomtársulásokban [...] gyakori (p. 270.).

Megj.: A medencéből nincs korábbi adata (sőt, a szomszédos dombvidéki sávból is hiányzik), a fajnak megfelelő, kötött, nedves talajú élőhelyek is hiányoznak, így a régi irodalmi források általános megfogalmazása ellenére a területen bizonyára nem fordul elő (KG).

*167. **Polygonum arenarium** WALDST. et KIT. – homoki porcsinkeserűfű

- a. CSAPODY (1975): Halászkunyhó, Fertőrákos és Balf között. Virágosmajor (p. 270.).

Megj.: Bár a közlés egyértelműen a medencére vonatkozik, a faj számára megfelelő nyílt homoki élőhelyek teljes hiánya miatt egyértelműen elvethető. Bizonyító példányok nincsenek, más, későbbi források sem vették át (KG).

171. **Polygonum arenastrum** BOREAU. – taposott porcsinkeserűfű

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: Fő u. a temető közelében, taposott földes-kavicsos felszíneken (2019); hasonló élőhelyeken valószínűleg máshol is, elterjedtebb lehet.

172. **Polygonum aviculare** L. – madár-porcsinkeserűfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias in rudertis (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Utakon, szántóföldek szélein igen közönséges (p. 44.).
WALLNER (1903): Mindenütt utak, falak mellett, omladékon és mívelt talajon (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Kemény talajon, utak mellett, homokos helyeken közönséges (p. 486.).
CSAPODY (1975): Kötött, homokos és szikes talajokon, taposott gyomtársulásokban mindenütt (p. 270.).
- b. KIRÁLY (ined.): Taposott gyomtársulásokban, járdaszéleken, túllegeltetett helyeken jellemző, gyakori faj.

173. **Fallopia japonica** (HOUTT.) RONSE DECR. [*Reynoutria japonica* HOUTT.] – japán óriáskeserűfű
- b. KIRÁLY (ined.): Csak néhány helyen, de a Rákos-patak részűin Fertőrákos belterületén, valami Sopron: Strandi út szélén helyenként hosszan összefüggő állományt alkot (2017–2019); ezen kívül pontszerűen fordul elő: Fertőújlak: Vasút u.; Fertőszéplak: Nagy L. u., Templomdomb, Eresztén-domb (2019). (7. térkép)
175. **Fallopia × bohemica** (CHRTEK et CHRTKOVÁ) J. P. BAILEY [*Reynoutria × bohemica* CHRTEK et CHRTKOVÁ] – cseh óriáskeserűfű
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Települések belterületén, egykori depóniákon, árokpartokon elszórtan viszonylag sok helyen, nagyobb (száz m²-es nagyságrendű) telepei pl. Fertőboz és Hidegség, valamint Hidegség és Fertőhomok között a Fertő-parti út árkán, Hegykő: Lóúsztató és horgásztó, valamint Sarród: Vasút u. mellett vannak. (7. térkép)
178. **Fallopia dumetorum** (L.) HOLUB [*Bilderdykia dumetorum* (L.) DUM.] – sövénykeserűfű
- a. FÁSZL mscr. (1880): Vágásokban gyakori (p. 44.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 486.).
CSAPODY (1975): Nyirkos helyeken, árkokban (p. 271.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde és nedves erdősávokban, fasorokban, cserjésekben, magaskórósokban a medence déli sávjában nem ritka.
179. **Fagopyrum convolvulus** (L.) A. LÖVE [*Bilderdykia convolvulus* (L.) DUM.] – szulákkeserűfű
- a. SZONTAGH (1864): In agris, inter segetes (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 44.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, művelt talajon, kertek útjain, igen kellemetlen gaz (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken. Sopron mellett gyakori (p. 486.).
CSAPODY (1975): Szántókon, tarlókon, száraz gyomtásulásokban és erdőkben nem ritka (p. 271.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kiskertekben és szántószegélyeken, útszéli ruderalis társulásokban, kimondottan elszórtan, kis egyedszámban.
180. **Fagopyrum esculentum** L. – pohánka
- a. SZONTAGH (1864): In cultis, ad sepes (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 44.).
GOMBOCZ (1906): Vetik több helyütt az aratás után. Könnyen elvadul mindenfelé (p. 486.).

Megj.: A területre vonatkozó biztos adata nincs, ma nem is művelik, korábban pl. a Fertőhomok és Fertőszéplak melletti homokos, savanyú talajú szántókon kultiválhatták (KG).

185. *Rumex acetosella* L. [*Acetosella vulgaris* (KOCH) FOURR.] – juhsóska

- a. SZONTAGH (1864): In silva ad Balf (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Kopár, száraz helyeken (p. 44.).
WALLNER (1903): subsp. *acetosella*, subsp. *tenuifolius*: Réteken, ugarföldeken, köves helyeken közönséges (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, napos, köves helyeken, kopár szántóföldeken mindenütt (p. 485.).
CSAPODY (1975): Mészkerülő gyepekben, szántóföldeken, legelőkön (p. 266.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok, Akác u. 93. számú háznál, száraz gyomtársulásban (2019). A terület adottságai nem kedveznek a faj számára, régi, általánosabb adatai valószínűleg nem a medencére, hanem pl. az Ikva-sík savanyú, kavicsos-homokos szántóira és erdőszegélyeire vonatkozhattak (ahol pl. Fertőszéplaktól délre ma is többfelé megvan).

187. *Rumex acetosa* L. [*Acetosa pratensis* MILL.] – mezei sóska

- a. SZONTAGH (1864): In pratis (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon mindenütt (p. 44.).
WALLNER (1903): Réteken közönséges (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Rétegekben, irtásokban mindenütt (p. 485.).
CSAPODY (1975): Mindenütt nedves réteken és legelőkön (p. 266.).

Megj.: A fajt közönségesnek leíró régi, általános adatok sokkal inkább Sopron térségére igazak (ahol egyébként mára nagyon megritkult). Így is meglepő, hogy a medence területén a gondos keresés ellenére sem került elő 2019-ig, bár előfordulása pl. a délnyugati medenceperem kaszálóin vagy mocsárretjein valószínűnek tűnik.

188. *Rumex thyrsiflorus* FINGERHUT [*Acetosa thyrsiflora* (FINGERH.) Á. LÖVE et D. LÖVE] – füles sóska

- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, másodlagos félszáraz gyepekben, kaszálókon, a medence peremén igen szórványos, kis egyedszámban. Balf: Csárda-kaputól délre; Fertőrákos: Szent-Kereszt; Hidegség: Nagy-Doele rétjei; Hidegségi-láprét szélei; Sarród: Kossuth utca; Sarród és Fertőd: Teheneskúti-közép (2019).

192. *Rumex maritimus* L. – tengerparti lórom

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Bilimek exsicc.) (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): A fertőn nád között (p. 44.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).

WALLNER (1903): Mocsárok, pocsolyák, ingoványos föld mellett (Fertő). (p. 33.).

GOMBOCZ (1906): Mocsaras, áradásos, szikes helyeken. A Fertő mellett (Beck)!! (p. 485.).

VÖRÖSS (1983): Fertő tónál (Jemelka herb.) (p. 104.).

Herb.:

„*Am Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. KIRÁLY (ined.): A belső nádas közelmúltban kotort csatornái mellett egy kisebb, jól behatárolható területen tömeges, másutt meglepő módon teljesen hiányzik. Fertőhomok és Hegykő: Külső-övcsatorna és Homoki-ferdecsatorna, illetve néhány mellékcsatornájuk szikes-agyagos rézsűjén (2019, HKG).

193. *Rumex palustris* SM. – mocsári lórom

- b. KIRÁLY (ined.): Árkokon, nedves gyomtársulásokban, a belső nádas területeken csatornapartokon, igen szórványosan. Balf: szennyvíztelep mellett (2019); Fertőboz: Bozi-csatorna (2019); Fertőhomok: Külső-övcsatorna, Homoki-ferdecsatorna (2019); Hegykőtől északkeletre: horgásztó partjai (2003, 2019), Külső-övcsatorna (2019); Hidegség: Külső-övcsatorna (2019); Fertőd: Kutak-köze, belvizes szántó (2012); Sarród: Kelemente-csatorna a vasút közelében (2003).

196. *Rumex obtusifolius* L. – réti lórom

- a. WALLNER (1903): Árkok mellett (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 485.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence peremrészein bolygatott, nitrofil gyepekben, árkpartokon, települések belterületén, ruderaliákon szórványos, általában mint subsp. *obtusifolius*; subsp. *transiens*: Hegykő: Fertői-dűlő, útszélen (2003).

198. *Rumex conglomeratus* MURR. – murvás lórom

- a. SZONTAGH (1864): In fossis frequens (p. 478).
FÁSZL mscr. (1880): Árkokban gyakori (p. 44.).
WALLNER (1903): Árkok mellett, mocsáros helyeken (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Árkokban, utak mellett, nedves helyeken, romtalajon mindenütt közönséges (p. 485.).
CSAPODY (1975): Patakok mentén, ligetekben, nedves gyomtársulásokban mindenütt (p. 267.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Rákos-patak és a Virágosmajori-csatorna mellett sokfelé, ezen kívül árok- és csatornapartokon a medence peremrészén viszonylag szórványos, a szikes területrészekről hiányzik.

Rumex × knafii ČELAK. [*R. conglomeratus* × *maritimus*]

- a. GOMBOCZ (1906): sub nomine *R. limosus* THUILLETVE: A Fertő mellett (Beck)!! (p. 486.).

199. Rumex sanguineus L. [*R. nemorosus* SCHRAD. ex WILLD.] – erdei lórom

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkokban (p. 44.).
WALLNER (1903): Nedves, lombos erdőkben, árkok mellett (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros helyeken. Sopron mellett (Supanec)!! (p. 485.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árnyas, üde-félnedves talajú erdőkben a medence külső peremén szórványos. Balf: Rohrwiesen-erdő, Satzwiesen-erdő; Hidegség: Nagy-Doele és Vizeki-rét erdőfoltjai; Fertőd: Vári-rét parkja; Fertőhomok: Nagy-réti nyáras; Fertőszéplak: Eresztén-domb akácosa; Hegykő: a horgásztó melletti nyáras; Sarród: Kis-Sid erdőfoltjai (2019). (**8. térkép**)

200. Rumex hydrolapathum HUDS. – tavi lórom

- a. WALLNER (1903): Vízárkok mellett, álló vizekben (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Vizes helyeken, árnyékos erdőkben [...] a síkvidéken (p. 485.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos (cön. tab., p. 134–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertőrákos tópartján (*Scirpo-Phragmitetum*, Tóth) (p. 259.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Rákos-pataknál és a Fertő szélesebb csatornái mellett elszórtan; a nádason kívül elég ritka, pl. Fertőboz: Bozi-övcsatorna; Sarród: Homok-Sarródi- és Kelemente-csatorna (2019).

201. Rumex stenophyllus LEDEB. – keskenylevelű lórom

- b. KIRÁLY (ined.): A területről érdekes módon nem volt régi adata, bár biztosan korábban is megvolt. Fertőújlak mellett (Cikes, Borsodi-dűlő) szikes legelőkön, taposott nedves felszíneken stabilan előfordul (2004–2019), máshol inkább időszakos fellépésű, pl. Fertőrákos: Tókert (2008); Sopron: Vízitelep (2004); Fertőszéplak és Fertőújlak: László-majortól délre eső parcellák (2008).

202. Rumex crispus L. – fodros lórom

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkokon gyakori (p. 44.).
WALLNER (1903): Útak, árkok mellett nagyon közönséges (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Mezőkön, árkokban közönséges (p. 485.).

CSAPODY (1975): Nedves réteken, legelőkön, szántókon (p. 266.).

- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, másodlagos gyepeken, parlagokon a medence magasabban fekvő részein szórványos.

Rumex × pratensis MERT. et W.D.J. KOCH [*R. crispus* × *obtusifolius*]

- a. KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. A Fertő mellett (Beck) (p. 485.).

203. Rumex patientia L. – paréj lórom

- a. WALLNER (1903): Konyhakertekben művelik, ezek közelében elvadulva is (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Neilreich szerint Bécs körül és innen a déli bécsi medenczén át és kelet felé egész a Fertőig el volna terjedve (p. 485.).
- b. KIRÁLY (ined.): Főleg a medence peremén végigfutó közút mellett, tápanyagban gazdag talajokon, nitrofil gyepeken, elsősorban a Balf és Fertőrákos közötti meleg rézsűkön, Balftól keletre igen szórvány, a terület belsejében szinte sehol sem megy (a peremtől legtávolabb kb. 0,5 km-re, Fertőrákos: Szent-Kereszt egy ruderaliáján figyeltük meg).

206. Polycnemum majus A. BRAUN [*P. arvense* var. *majus*] – nagy torzon

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
GOMBOCZ (1906): Hegykő mellett (Kornhuber) (p. 488.).

Megj.: Kornhuber Hegykő melletti adata nem biztos, hogy a medence területére vonatkozik (talán a falu feletti savanyú talajú teraszra).

207. Polycnemum arvense L. – közönséges torzon

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Parlagokon és vágásokban (p. 45.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, szántóföldeken, a Fertő mellett Balf (Szontagh) (p. 488.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tónál, Fertőrákos (Jemelka herb.) (p. 104.).

Herb.:

„Auf sandigen Äckern bei Kroisbach am Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: Korábbi Fertő-menti adatai nem biztos, hogy a medence területére vonatkoznak, lehetséges, hogy a szomszédos dombokra. Jemelka a „Kroisbach am Neusiedlersee” fordulatot herbáriumi céduláin többször egyértelműen a „Fertő melletti Rákos település” (s nem a „Rákosnál, a Fertő partján”) értelemben alkalmazta.

209. Beta vulgaris L. – termesztett répa

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, de vadon is (p. 45.).

KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).

WALLNER (1903): Mívelik (p. 6.).

CSAPODY (1975): Sokfelé természetlik (p. 254.).

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos belterületén, a Rákos-patak mellett útszélen elvadulva (2004, BP). Az utóbbi években a tó körül már nem művelik.

217. *Chenopodium glaucum* L. – fakó libatop

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, ad sepes circa Sopronium (p. 478.).

FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn igen gyakori (p. 45.).

WALLNER (1903): Mívelt és kopár helyeken, házak, sövények mellett nagyon közönséges (p. 10.).

GOMBOCZ (1906): Mívelt romtalajon, nedves, szikes helyeken gyakori (p. 487.).

Herb.:

„Com. Sopron, ad ripas lacus Fertő tó prope villam Mexiko” (BP45964, Jávorka S., 1923).

„Com. Sopron, in natronatis ad balneas Fertőstrand pr. opp. Sopron” (BP387838, Kárpáti Z., 1940).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőújlak mellett a Cikes (2018, HKG), Borsodi-dűlő, Nyéki-szállás szikes legelőin, taposott felszíneken stabilan előfordul (2004-2019). Szintén sok adata ismert a Fertő belső csatornáinak szélein a 2015 utáni kotrás nyomán, bár itt a visszánövényesedéssel némileg visszaszorult. Ezenkívül legelőkön talajsebzések helyén, kocsinyomokon, illetve a Fertő-parti falvak szózott utcáin rendszeresen, de változó helyszíneken felbukkan. (**9. térkép**)

*218. *Chenopodium rubrum* L. [*Blitum rubrum* C. A. MEY.] – vörös libatop

- a. SZONTAGH (1864): Frequens (p. 478.).

FÁSZL mscr. (1880): A Fertő partjain (p. 45.).

WALLNER (1903): Kopár helyeken, kiszáradt pocsolyákban (Fertő) (p. 10.).

GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. Sopron körül szórványosan (Szontagh) (p. 487.).

CSAPODY (1975): Fertőmellék szikes mocsaraiban (*Bolboschoenetum*, *Crypsidetum aculeati*) (p. 255.).

- b. KÁRPÁTI (1991): Mekszikópuszta (p. 89.).

Megj.: A Fertőről nincs megbízható jelzése, szikesekre vonatkozó adatai valójában a *Ch. chenopodioides*-t takarják. Előfordulása esetleg a peremrészek nem szikes jellegű iszaptársulásaiiban lenne elképzelhető, de az aktuális kutatások során ott sem került elő.

219. *Chenopodium chenopodioides* (L.) AELLEN [*Ch. botryoides* SM.] – sziki libatop

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 478.).

GOMBOCZ (1906): Homokos, sós helyeken. Fertő mellett (Beck), Balf (Szontagh) (p. 487.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertőpart nedves szikes legelőin és árkain jellegzetes, helyenként tömeges faj, így Fertőújlak mellett a Cikes,

Borsodi-dűlő, Nyéki-szállás (2004, BP), Ürgedomb (2004, BP) szikes legelőin. Szórványosan megvan a Fertő belső csatornahálózata kotrásain, illetve néhol másodlagos szikes-nádas gyomtársulásokban, pl. Balf, Csárda-kapu; Hegykő, Budaiföld-bánya, Palatinus-csatorna; Sopron, Vízitelep. (*10. térkép*)

Herb.:

„László-major, Fertő-tó, szikes talajon” (SAMU, Csapody I. & Balogh L., 1993, *Ch. rubrum*-ként).

220. *Chenopodium vulvaria* L. – Rubianka-libatop

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf frequens (p. 478.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, házak fala mellett Sopron körül gyakori (p. 486.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő, Kossuth u. 7. számú ház előtti ruderalis felszínen (2019).

221. *Chenopodium polyspermum* L. – hegyeslevelű libatop

- a. FÁSZL mscr. (1880): Omladékokon (p. 45.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, falak, kerítések mellett, romtalajon, szántóföldeken igen közönséges (p. 486.).
CSAPODY (1975): Szántókon, főleg kapásokban, üde gyomtársulásokban gyakori (p. 254.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben, nedves szántókon, települések árkaiban, útszéleken főleg a medence peremterületein szórványos.

222. *Chenopodium hybridum* L. – pokolvar-libatop

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, vineis, ad sepes frequens (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladékokon utak mellett mindenütt (p. 45.).
WALLNER (1903): Omladékon, kopár helyeken, sövények mellett mindenütt (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon mindenütt közönséges (p. 487.).
CSAPODY (1975): Parlagokon, szántókon [...] közönséges (p. 255.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántók, kertek, útszélek ruderalis gyomnövényzetében főleg a medence peremrészein gyakori.

223. *Chenopodium murale* L. – kőfali libatop

- a. SZONTAGH (1864): In ruderatis, ad muros (p. 478.).
WALLNER (1903): Omladékon, kopár helyeken, sövények mellett mindenütt (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Falakon, házak mellett. Sopron mellett (Szontagh) (p. 487.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf, Fő u. a templomtól északra (2004); Fertőrákos: szemetes helyen a foci pályától északra (2008). A régi források általános megfogalmazásai nem biztos, hogy a területre vonatkoznak.

224. *Chenopodium urbicum* L. – faluszéli libatop

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő külvárosban házak előtt nem ritka (p. 45.).
WALLNER (1903): Omladékon, falak, utak mellett (a Balfi kapun kívül) (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon. Sopron (Supanec) (p. 487.).
CSAPODY (1975): Szikes iszaptársulásokban uralkodó (p. 255.).
Herb.:
„*Oedenburg*” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).
- b. KIRÁLY (ined.): A területen kifejezetten ritka, stabil állományt sehol sem alkot. Fertőújlak: Cikes északi oldalán, nedves parlagon (2004); Sarród: Nyéki-szállás, földúton (2004); Hidegség: Nagy-Doele kiszáradt árján (2019).

225. *Chenopodium ficifolium* SM. – fügelevelű libatop

- a. WALLNER (1903): Mívelt talajon (Eszterháza) (p. 10.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, tarlókon, ruderalis gyomtársulásokban szóróványosan. Balf: Fő u. (2019) és Fertőboz felé útszélen (1999); Fertőd: Kutak-köze (2003), északi körforgalom (2019); Fertőrákos: meteorológiai állomás (2004); Fertőszéplak: Manöverút mellett (2004); Hegykő: Lóúszató (2019); Sarród: Nagy-Kacska (2019), Sarród-Széplaki-csatorna (2019), Sopron: Strandi út (2019).

226. *Chenopodium opulifolium* SCHRAD. ex KOCH et ZIZ. – bangitalevelű libatop

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, falakon (p. 45.).
WALLNER (1903): sub nomine *Ch. opuliferum*: Falak és utak mellett majdnem mindenütt (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 486.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, parkokban, szemetes helyeken, néhány helyen ismétlődően. Balf: ásványvízüzem parkja és szennyvíztelep mellett (2019), Fertő u. (2004); útszélen Fertőboz felé (1999); Fertőd: a kastély körüli parkban számos helyen, erős állomány (2019, HKG); Nyárliiget: déli kavicstó melletti ruderaliák (2019). A régi források általános megfogalmazásai nem biztos, hogy a területre vonatkoznak.

228. *Chenopodium strictum* ROTH [*Ch. striatum* J. MURR] – csíkos libatop

- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, ruderaliákon, tarlókon, sőt gyepek talajsebzésein, bolygatott foltjain is sokféle megtalálható.

229. *Chenopodium album* L. – fehér libatop

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges (p. 45.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Omladékon, utak, házak mellett közönséges (p. 10.).

GOMBOCZ (1906): Mívelt helyeken, különösen a síkvidéken mindenütt (p. 487.).

CSAPODY (1975): Mindenütt (p. 255.).

- b. KIRÁLY *et al.* (2009): subsp. *pedunculare*: Sarród: a Fertőújlakra vezető út északi oldalán, a vasúti átjárótól északnyugatra, gabonatarlón (KG – JW, 2006, BP) [8367/1] (p. 8.).

KIRÁLY (ined.): A törzsalak útszéleken, települések utcáin, intenzív szántókon, ruderaliákon közönséges; subsp. *borbasii*: Fertőhomok: Akác u. (2019); Sarród: vízmű mellett (2019); subsp. *pedunculare*: intenzív szántók tarlóin főleg a medence délkeleti felében gyakori, néhol tömeges.

232. *Atriplex tatarica* L. [*A. laciniata* auct. non L.] – tatár laboda

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdei utak mellett (p. 45.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Erdei útakon, nem gyakori (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon. Sopron mellett (Supanec), Homok (Kornhuber) (p. 487.).
- b. KIRÁLY (ined.): A területen ritka, elsősorban szózott útpadkákon, másodlagos betelepülő, stabil lelőhelyek nélkül, így Balf: Fertő u. (2004), Bozi u. (2006); Fertőboz: a balfi közút mellett a községhatáron (2019); Fertőd: a nyárligeti közúton és a határátkelőnél (2019); Fertőújlak: a temetőtől északra trágyarakatokon (2004); Hegykő: a széplaki közút mellett a keleti faluszélen (2019). Természetesebb szikes gyepekben csak egyszer (Fertőújlak: Cikes) megfigyelve (2008), de ott sem stabil.

Megi: A régi szerzők egy része (FÁSZL 1880, WALLNER 1903, GOMBOCZ 1906) az *A. tatarica* mellett külön közöl „*A. laciniata* L.”-re vonatkozó adatokat is, amely szűkebb értelemben egy nyugat-európai kistípus az *A. tatarica*-alakkörnek, de biztosra vehető, hogy ezek az adatok tévesek (KG)

233. *Atriplex rosea* L. [*Schizotheca rosea* FOURR.] – fehér laboda

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utakon és szántóföldek szélein közönséges (p. 46.).
WALLNER (1903): Útak, szántóföldek mellett közönséges (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 487.).

Megi: A régi, általános megfogalmazású adatok nem biztos, hogy a Fertő-medencére vonatkoznak, de egykori előfordulása a területen könnyen elképzelhető.

234. *Atriplex littoralis* L. – parti laboda

- a. GOMBOCZ (1906): Romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 487.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhónál, Hegykő és Hidegség között (p. 257.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Sarród, Fertőújlak, „Cikes”, a temetőtől északnyugatra, taposott szikes legelőn, néhány tő (8367.1, 2017, BP). A Fertő mellett további előfordulásait nem lehet kizárni, de a megtelepedésére alkalmas szikfok és vakszik növényzeti típusok igen korlátozott elterjedésűek (p. 33.). (**11. térkép**)

235. **Atriplex oblongifolia** WALDST. et KIT. – hosszúlevelű laboda

- b. KIRÁLY (ined.): A medence nyugati peremén, a Balf és Fertőrákos közötti út melletti mezsgyéken (leginkább szőlők között-mellett) stabil előfordulásai ismertek, így Balf: Steinige Satz, Rohrwiesen, Halász-rét (2013-2019); Fertőrákos: Felső-Fertő-rét (2019). A medence délkeleti részén inkább vándoló, útszéli növény, így Fertőd: határátkelő, Hansági-főcsatorna töltése és Kutak-köze dűlő (2019); Fertőszéplak: Homok-Sarródi-csatorna mellett (2017); Sarród: Hídi-major (2019). (**11. térkép**)

236. **Atriplex patula** L. [*Schizotheca patula* FOURR.] – terebélyes laboda

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak, bokrok között (p. 45.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903 sub nomine *A. angustifolia*): Útak mellett és bokrok között közönséges (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon. Sopron!!, Balf (Szontagh) (p. 487.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, füves árkokban, települések belterületén, taposott gyomtársulásokban a medence peremrészein nem ritka.

237. **Atriplex prostrata** BOUCHER [*A. hastata* auct.] – dárdás laboda

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken; var. *salina* Gren. et Godr.: a Fertőn (p. 45.).
WALLNER (1903): Törmeléken (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, sós helyeken. A Fertő mellett Balfnál (Szontagh); Sopron mellett (Supanec); var. *salina*: sós területeken a Fertő mellett (Wallner) (p. 487.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród és Fertőújlak térségében (a Körgáttól a Cikesig, 2004, BP) szikes legelőkön jellemző, gyakori faj. Szintén sokfelé megvan a Fertő nádasának csatornaszélein. A terület peremén futó közutak mellett (pl. árkok alján) alkalmi megtelepedő.

238. **Atriplex sagittata** BORKH. [*A. nitens* SCHKUHR] – fényes laboda

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő körüli szőlők szélein közönséges (p. 45.).
WALLNER (1903): Útak és szőlők mellett (különösen a Fertő felé) (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon. Sopron mellett (Supanec), Fertő felé a szőlők szélén (Wallner) (p. 487.).
- b. KIRÁLY (ined.): Elsősorban a medence külső peremén húzódó közutak mellett, száraz, napos részsőkön, legstabilabb állományai Balftól északra találhatók. Inkább alkalmi jelleggel a terület belsejében is előkerült, így Fertőújlak: temető mellett (2017); Sarród: Kelemente melletti útszélek (2019); Sopron: Vízitelep depóniái (2009, BP).

239. *Atriplex hortensis* L. – kerti laboda

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelik; szőlők és kertek szélein elvadulva (p. 45.).
WALLNER (1903): Parajnak mivelik. Elvadulva szőlők szélein (p. 5.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: a Lóúszató melletti kiskertek szélén, gyomtársulásban (2017).

*241. *Camphorosma annua* PALL. [*C. ovata* WALDST. et KIT.] – magyar bárányparéj

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő keleti partján (p. 46.).
KORNHUBER (1886): An salzhaltigen, öden Stellen der nördlichen Umgebung des „Hanság“ (p. 644.).
GOMBOCZ (1906): Sós legelőkön. A Fertő mellett Sásónynál, Védeny, Pátfalu mellett (p. 488.).
PILL (1916): Ostufer des Neusiedlersees, Neusiedlerwiesen zwischen Védeny und Pátfalu und im Seewinkel (p. 58.).
BOJKO (1934): Das Zentrum ihres Vorkommens liegt ungefähr in der Mitte des genannten Dreiecks (Podersdorf-Ilmitz-Andau) wo sie besonders bei der Wörthen-Lake in ungezählten Millionen von Individuen ganze Quadratkilometer bedeckt. Zwischen Podersdorf und Urmitz tritt sie nur mehr in vereinzelt und sehr zerstreuten und bloß quadratdezimeterkleinen Gruppen auf, um schon südlich von Podersdorf ihren nördlichsten Punkt zu erreichen (p. 616.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solonetz-Böden (p. 49.).
CSAPODY (1975): Virágosmajor, Fertőrákos mellett, Hidegség és Hegykő között (*Camphorosmetum*) (p. 258.).

Megj.: A Fertőnél Burgenlandban, a Tőszög természetes szikes pusztáin, vakszikes foltokon régóta ismert, ottani előfordulását BOJKO (1934) írja legszemléletesebben körül; ezen kívül egykor talán Nezsider térségében, az északi tóparton is megvolt. Ahogy a fenti irodalmi felsorolásból is látható, a korabeli magyar szerzők is csak a tó ma osztrák területre eső részéről jelezték, számára megfelelő élőhelyek is csak ott voltak/vannak, ott ma egyébként a kipusztulás szélén áll (KÁSTNER & FISCHER 2011). Ha a magyar oldalon valahol halvány esély lenne az előkerülésére, az Fertőújlak térsége, ahol néhány túllegettett folton ma is évente kialakulnak kis vakszikes foltok, s a legközelebbi osztrák lelőhelyek is csak kb. 7 km-re vannak. Ennek fényében, illetve a nyugati és déli tópart szikes élőhelyei helyzetének ismeretében, Csapody későbbi jelzései a magyar oldalról spekulációnak tekinthetők, hitelt érdemlő előfordulása a fajnak magyar területen soha nem volt.

242. *Kochia scoparia* L. [*Bassia scoparia* (L.) VOSS] – kerti seprőfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, de vadon is (p. 45.).
GOMBOCZ (1906 sub nomine *Kochia arenaria*): Homokos helyeken, szántóföldeken. Fertő mellett Balf (Szontagh) (p. 488.).
- b. KIRÁLY (ined.): Néhány településen dísznövényként művelik, alkalmilag elvadul; így Balf: Bozi u. (2006), Fő u. (2008, 2019); Fertőrákos: volt határórlaktanya mellett (2019).

*244. *Kochia laniflora* (S. G. GMELIN) BORBÁS [*Bassia laniflora* (S. G. GMEL.) A. J. SCOTT] – homoki seprőfű

- a. SOÓ (1970): Sopron (p. 410.).
CSAPODY (1975): Hegykő és Hidegség közötti szikeseken (p. 259.).

Megj.: A faj jelzése a tó hazai oldaláról tévedések sorozatán alapul. Elsőként GOMBOCZ (1906) közli Balról, Szontagh adatára hivatkozva – azonban Szontagh nem ezt a fajt, hanem a *K. scoparia*-t

írta innen. Később Soó (1970) Gombocz félreértelmezett adatát viszi tovább. CSAPODY (1975) adatai nem vehetők komolyan, mivel homokpusztai (nem sziki!) fajról van szó, s ilyen élőhelyek az általa jelzett területen már abban az időben sem voltak. A faj egyébként előfordult a Tószög néhány homoki gypében (Burgenlandban egyedülként itt), de már az 1960-as, 1970-es évekre eltűnt (vö. JANCHEN 1977, KÄSTNER & FISCHER 2011) (KG).

250. *Salicornia prostrata* PALL. [*S. europaea* et *S. herbacea* auct.]

– húsos sziksófű

- a. HEUFFEL (1831): Am Neusiedler-See (p. 407.).
SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Még 1865 a Fertő kiszáradt medrében gyakori volt; most ritkább a halászlaknál (p. 45.).
WALLNER (1903): Sótartalmú talajon (Fertő) (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Sós, nedves, szikes helyeken. A Fertő körül (Szontagh, Kornhuber, Heuffel, Dolliner) (p. 488.).

Herb.:

„*A Fertő partjáról*” (BP606808, Jurányi, 1864).

„*In pratis salsis ad lacum Fertő prope Balf*” (BP7403, ex herb Lyc. Sopr., n.d.).

„*Ad ripas lacus Fertőtő prope Eszterháza*” (BP353764, Lengyel, 1912).

„*Com. Moson. In pascuis natronatis ad Mexiko-major*” (DE, Polgár S., 1923).

- b. KÁRPÁTI (1991): Mekszikópuszta (p. 89.).
KIRÁLY *et al.* (2015): Sarród, Fertőújlak, Cikes, taposott szikes gyepekben (KG 2008–2013) [8367.1] (p. 249.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A fajnak stabil állományai vannak a Körgát (BP, 2004) és a Cikes közötti szikes legelők másodlagos vakszikes foltjain, helyét általában az állatállomány taposása és a vízviszonyok függvényében erősen változtatja (legszebb, egyes években tömeges megjelenései a Borsodi-dűlőre és a Cikesre jellemzőek). Jó terjeszkedőképességére utal, hogy (vízimadarak közvetítésével) gyorsan megjelent a Fertő egyes, 2015 után kotort csatornáinak depóniáin is, így Hidegség: Külső-övcsatorna; Fertőhomok: Homoki-ferdecsatorna; Hegykő: Külső-övcsatorna; Fertőszéplak: Körccsatorna (2019). (**12. térkép**)

Herb.:

„*Lászlómajor, Fertő-tó, szikes talajon*” (SAMU, Csapody I. & Balogh L., 1993)

„*Fertő-tó, Mexikópuszta: Nyéki-szállás, szikes talajon*” (SAMU, Balogh L., 1994).

251. *Suaeda pannonica* (BECK) GRAEBN. [*S. maritima* et *S. salsa* auct.]

– magyar sóbolla

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn a halászlak körül. Azelőtt (1865) a kiszáradt Fertő medrében seregesen és óriási példányokban. (p. 45.).

- WALLNER (1903): Sótartalmú talajon (Fertő, Balf és Halászkunyhók között, gyakori) (p. 35.).
- GOMBOCZ (1906): Sós legelőkön. Balf mellett a Fertő partján (Szontagh) (p. 488.).
- CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solontschak-Böden (p. 49.).
- CSAPODY (1975): Magyar Fertőpart, szoloncsák szikésekben (p. 408.).
- b. KÁRPÁTI (1991): Mekszikópuszta (p. 89.).
- KIRÁLY *et al.* (2015): Sarród, Fertőújlak, Cikes, taposott szikes gyepekben (KG 2008–2013) [8367.1] (p. 249.).
- KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőújlakon, a Cikesen (BP, 2009) a legeltetés intenzitásától és a vízviszonyoktól függően évente nagyon változó számban és helyeken jelenik meg (a *S. prostrata*-val együtt), kisszámú, szálszerű előfordulásai a legjellemzőbbek. Ezenkívül előkerült a Fertő egyes 2015 után kotort csatornáinak oldalában is, így Hidegség: Külső-övcatorna; Fertőszéplak: Külső-övcatorna és Körccatorna mellett (2019). (13. térkép)
- Megi.: A *Suaeda* nemzetség közép-európai taxonjainak rendszerezése sokáig tévúton haladt, amelyre FREITAG *et al.* (1996) hívták fel a figyelmet, majd a hazai viszonyok feltárása MILE & WALTER (2003) nevéhez fűződik. Megállapításai lényege, hogy a régebbi szerzők *S. maritima* (és/vagy *S. salsa*) néven közölt (herbáriumi háttér nélküli) adatai faji szinten nem azonosíthatók, mivel a *S. pannonica* (s. orig) és *S. prostrata* fajokat a szerzők és a monográfiák is keverték, bélyegeiket nem helyesen közölték. A *S. pannonica* és *S. prostrata* a Fertő tószögi (Seewinkel) szoloncsák szikesein helyenként tömeges, jellegzetes társulásokalkotó (WENDELBERGER 1943), a hazai oldalra vonatkozó adatok száma minimális. Magyar területen a két faj csak néhány folton, alacsony példányszámban fordul elő. Stabil élőhelyük nincs, a legeltetett területrészek legerősebben taposott sókiválásos részein bukkannak fel (KG).

252. *Suaeda prostrata* PALL. [*S. pannonica* auct.] – heverő sóbolla

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőszéplak és Sarród, László-majortól nyugatra, a Körögáttól délre fekvő, legeltetett szikes rét-tömbben, taposott szikes gyepekben (KG, 2008–2013) [8366.2 és 8367.1]; Sarród, Fertőújlak, Cikes, taposott szikes gyepekben (KG 2008–2013) [8367.1] (p. 249.).
- KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőújlakon, a Cikesen (BP, 2009) a legeltetés intenzitásától és a vízviszonyoktól függően évente nagyon változó számban és helyeken jelenik meg, kisszámú, szálszerű előfordulásai a legjellemzőbbek. Ezenkívül (a *S. pannonica*-tól eltérően) előkerült Fertőszéplak, Külső-Körögátvég szikes gyepeiben is (2008, KG), viszont a kotort fertői csatornáknál mellett 2019-ben nem találtuk. A nemzetséggel kapcsolatos taxonómiai problémákhoz lásd a *S. pannonica*-hoz fűzött megjegyzést is! (14. térkép)

255. **Salsola kali** L. – homoki ballagófű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén Rákos felé (p. 45.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Homokos talajon a Rákosi út mellett (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, sós helyeken, a Hanságban (Kornhuber). (p. 488.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő taposott száraz homoki gyepjeiben több ponton, stabil állományban él (2008-2019, BP). Ezenkívül Hegykő: Perger-rét útszélein (2019). (**12. térkép**)

259. **Amaranthus caudatus** L. – bókoló disznóparéj

- a. WALLNER (1903): Kertekben (p. 3.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz központjában, utcai virágágyásból kivadulva (2019).

260. **Amaranthus retroflexus** L. – szőrös disznóparéj

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt alkalmatlan gaz (p. 44.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Kopár és művelt talajon gyakori (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Művelt talajon, különösen szőlőkben közönséges (p. 488.).
CSAPODY (1975): Szántókon, kertekben [...] közönséges (p. 260.).
- b. KIRÁLY (ined.): A települések gyomtársulásaiban, szántókon, útszéleken, az *A. chlorostachys*-nál kisebb egyedszámban.

262. **Amaranthus powellii** S. WATSON [*A. chlorostachys* WILLD.] – karsú disznóparéj

- b. KIRÁLY (ined.): A települések gyomtársulásaiban, nagytáblás szántókon, útszéleken elterjedt, helyenként tömeges; vadszórókon, vadtúrásokon a fertői gyepek belsejében is megjelenik.

264. **Amaranthus blitum** L. [*A. lividus* L.] – zöld disznóparéj

- a. SZONTAGH (1864): In agris, vineis, locis cultis, ad vias prope lacum Peisonem (p. 478.).
FÁSZL mscr. (1880): Művelt földeken (p. 44.).
WALLNER (1903): Törmeléken. Kopár és művelt talajon, utak és házak mellett gyakori (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken és szőlőkben, Balf, Sopron (Supanec, Szontagh) (p. 488.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *blitum*: Települések belterületén, útszéleken, depóniákon, ritka, így Balf: Fő u. több pontján (2004, 2019); Fertőrákos: Fő u. (2019), Virágosmajornál depónián (2019); Hegykő: Kossuth u. (2019); Sarród: temető (2019).

265. **Amaranthus deflexus** L. – vöröslő disznóparéj

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-parti településeken falak tövén, száraz, napos, homokos talajú helyeken meghonosodottnak tekinthető. Fertőhomok: Petőfi u. a templomtól nyugatra; Fertőszéplak Keleti része: Nagy L. u.; Hegykő: Kossuth u. a központban, Mező u. 12.; Sarród: Kossuth u. (2019).

266. **Amaranthus blitoides** S. WATSON – labodás disznóparéj

- a. GOMBOCZ (1906): subsp. *adscendens* (sub nomine „*Euxolus viridis*”): Szántóföldeken és szőlőkben (p. 488.).
- b. KIRÁLY (ined.): Járdaszéleken, földhányásokon alkalmilag, így Balf: Bozi u. (2008); Sarród: Fő u. a templomnál (2019).

269. **Amaranthus albus** L. – fehér disznóparéj

- a. SOÓ (1970): Sopron (p. 419.).
- b. KIRÁLY (ined.): Járdaszéleken, ruderaliákon alkalmi megtelepedő, így Balf, Fő u.; Fertőd, a kastély északi előterében és az északi körforgalomban, útszélen (2019).

270. **Amaranthus graecizans** L. – cigány disznóparéj

- a. FÁSZL mscr. (1880): A szőlők szélein seregesen (p. 44.).
WALLNER (1903): var. *sylvestris*: Szőlőhegyek szélén nem ritka (p. 3.).

Megj.: Bár a régi források általános helymegjelöléseiből nem következik biztos előfordulása a medencében, a Balf és Fertőrákos közötti napos szőlőkben jó eséllyel előfordulhatott.

Mirabilis jalapa L. – nagy csodatölcsér

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-parti településeken dísznövény, földhányásokon és zöldhulladékkal kidobva rövid életű kivadulásai ismertek. Balf: Bozi u. (2008), Fő u. (2019); Fertőújlak: Vasút u. (2019); Fertőszéplak: Nagy L. u. (2019); Sarród: Kossuth u., Fő u. a templomnál (2019).

274. **Phytolacca esculenta** van HOUTTE [*Ph. acinosa* auct.] – kínai alkörmös

- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertő-medence, Fertőhomok, az üdülőteleptől északra nemes nyárasban, tömeges (8366.4, 2008–2017) (p. 33.).
KIRÁLY (ined.): A Fertő-parton először 2008-ban került elő. 2019-re már egészen széles elterjedéssel bírt, főleg a medence délkeleti peremrészén, települések belterületén, falak tövén, parkokban, de több előfordulása ismert a községektől távol fekvő erdősávokban is.

275. **Portulaca grandiflora** HOOK. – nagyvirágú porcsin

- a. CSAPODY (1975): Számos színváltozatban (Balf, Fertőhomok, Hegykő, Hidegség) ültetik (p. 242.).

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-parti településeken kedvelt dísznövény, járdarepedésekben, homokos-kavicsos talajon sokfelé (Fertőrákos kivételével az összes településen) megfigyeltük az elvadulását.

276. *Portulaca oleracea* L. – kövér porcsin

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Parlagföldeken, de nem minden évben (p. 48.).
KORNHUBER (1886): Um Homok; zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Mívelt talajon és kertekben gaz, ritka, helyet változtat (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, különösen vasúti töltéseken gyakori (p. 493.).
CSAPODY (1975): Szőlőkben, kapás kultúrákban [...] gyakori (p. 242.).
- b. KIRÁLY (ined.): A települések belterületén járdaszéleken, kertekben, külterületen útszéleken, szántók szélén, szőlőkben sokfelé előfordul.

281. *Arenaria serpyllifolia* L. – kakukk-homokhúr

- a. WALLNER (1903): Szántóföldeken, útszéleken közönséges (p. 5.).
Gombocz (1906): Homokos helyeken, száraz, napos dombokon, utak mellett, szántóföldeken, falakon gyakori (p. 490.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, töltéseken, útszéleken, nyílt ruderalis társulásokban szórványosan sokfelé.

283. *Moehringia trinervia* (L.) CLAIRV. – erdei csitri

- a. FÁSZL mscr. (1880): Nedves, árnyékos helyeken ritkán (p. 47.).
WALLNER (1903): Erdeink nedves helyein nem ritka (p. 25.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd, a kastély északnyugati előterében, árnyas parkban (2019). A közeli Lés-erdőben, illetve az Ikva-sík erdeiben már viszonylag gyakori.

**292. *Stellaria neglecta* WEIHE [*S. media* subsp. *neglecta* (WEIHE) GREMLI]
– kövér tyúkhúr**

- a. GOMBOCZ (1906): A fertőmelléki szőlők nedves helyén (p. 490.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás alatt, a vízmű-területek közötti üde, árnyas erdőfolt (2019); Sarród: Vasút u. melletti nedves füzes élőhelyen (2019).

**293. *Stellaria pallida* (DUM.) PIRÉ [*S. media* subsp. *pallida* GAUDIN non UCRIA]
– törpe tyúkhúr**

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, töltéseken, útszéleken, települések vetett gyepeiben főleg a medence peremrészein szórványosan sokfelé.

294. *Stellaria media* (L.) VILL. – közönséges tyúkhúr

- a. SZONTAGH (1864): In agris ubique (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 47.).
WALLNER (1903): Mindenütt szántóföldeken, gyepen, kertekben (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon igen közönséges (p. 490.).
CSAPODY (1975): Nedves erdőkben, ligetekben, kertekben [...] közönséges (p. 247.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde gyomtársulásokban, parkokban, keretekben, szántókon, útszéleken közönséges.

295. *Stellaria holostea* L. – olocsán csillaghúr

- a. SZONTAGH (1864): In silvis et nemoribus umbrosis (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges erdeinkben (p. 47.).
WALLNER (1903): Bokrok között, erdők elejében, szélében közönséges (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros helyeken (p. 490.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Bika-rét nyugati szélén, üde puhafás degradátumban (2019); Csárda-kapu északi oldalán üde akácosban (2019).

297. *Stellaria graminea* L. – réti csillaghúr

- a. SZONTAGH (1864): In silva Rákosensi (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken gyakori (p. 47.).
WALLNER (1903): Réteken, bokrok között, sövények mellett (p. 38.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Caricetum elatae (p. 48.).

Megj.: Biztos adata a medencéből nincs (az aktuális felmérések során sem került elő), viszont a medenceperemi mocsárrétek ma is potenciális élőhelyei (KG).

***298. *Stellaria palustris* EHRH. – mocsári csillaghúr**

- a. KORNHUBER (1886): In den Kanälen des „Hanság” (Andauer und Einserkanal) (p. 645.).

Megj.: Kornhuber adata a Hansági-főcsatorna Pamhagentől délkeletre fekvő szakaszára, azaz már a Hanságra vonatkozik. A Fertő-medencében sohasem találták, bár egykor Sarród közelében lehettek potenciális élőhelyei (KG).

299. *Holosteum umbellatum* L. – olocsán

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes, in dumetis, in graminosis (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 47.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, gyepen, útszéleken közönséges (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, utak mellett, füves helyeken gyakori (p. 490.).
CSAPODY (1975): Szántókon, száraz lejtőkön, homoki gyepben [...] gyakori (p. 250.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, felnyíló gyepekben, földutakon, kavicsos felszíneken elszórtan sokfelé.

300. **Cerastium dubium** (BAST.) GUÉPIN [*Stellaria viscida* M. BIEB.]

– sziki madárhúr

- a. GOMBOCZ (1906): Homokos gyepon. Sopron mellett (p. 490.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves szikes gyomtársulásokban, iszapnövényzetben a medence délkeleti részén elszórtan, esős években (ismétlődően ugyanazon helyeken) bőven, száraz években alig. Fertőd: Teheneskúti-közép, belvízen (2019); Fertőszéplak: Külső-Körgátvég (2015); Fertőújlak: Cikes peremrészein többfelé (2004-2019); Ürgedomb (2019); Kanyari-tábla (2019).

301. **Cerastium glomeratum** THUILLETVE [*C. viscosum* auct.] – gomolyos madárhúr

- b. KIRÁLY (ined.): A medence déli peremén, üde útszéleken, réteken, parkokban ritka (a szomszédos dombvidékeken, Sopron felé már sokkal jellemzőbb). Fertőd: Vári-rét parkja; Hidegség keleti és nyugati vége a kerékpárút mellett, Fertő utca (2019).

302. **Cerastium tenoreanum** SER. [*C. brachypetalum* subsp. *tenoreanum* (SER.) SOÓ] – Tenore-madárhúr

- b. KIRÁLY (ined.): A medence peremein, száraz, laza talajú gyepekben, mezsgyéken elszórtan. Balf: Csárda-kaputól délre, Steinige Satz, ásványvízüzem alatti rét; Fertőd: Teheneskúti-közép, a kastély mögötti rét; Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét, Alsó-Macskás; Fertőújlak: vasúti megálló melletti rét (2019).

303. **Cerastium brachypetalum** DESP. – ugari madárhúr

- a. GOMBOCZ (1906): Napos, homokos, köves helyeken. Sopron (Supanec) (p. 491.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence peremein, száraz, laza talajú gyepekben, mezsgyéken, de csak a délnyugati medenceperemen. Balf: Csárda-kapu délre, Steinige Satz; Fertőrákos: Szent-kereszt, Alsó-Macskás (HKG); (2019).

304. **Cerastium subtetrandrum** (LANGE) MURB. – négyporzós madárhúr

- a. SOÓ (1970): Fertő mellett (p. 346.).
- b. KIRÁLY (ined.): Rövidfüves szikes gyepekben, pl. Fertőszéplak: Széplaki-legelő (HKG); Fertőújlak: Cikes, Ürgedomb (HKG), Kanyari-tábla (2019).

305. **Cerastium semidecandrum** L. – homoki madárhúr

- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú, száraz, felnyíló gyepekben, útszéleken, a medenceperemen elszórtan. Balf: Csárda-kapu (2019); Fertőd: a kastély mellett (2003), határátkelő épületeinél (2019); Fertőrákos: Szent-kereszt, Alsó-Macskás (2019); Fertőhomok: Homokhát, a templom körül (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2004, 2019).

306. **Cerastium pumilum** CURT. – törpe madárhúr

- a. SOÓ (1970): Sopron (p. 348.).
- b. KIRÁLY (ined.): Rövidfüves szikes gyepekben, pl. Fertőrákos: Alsó-Macskás alatti vízműkutat gyepei (HKG, 2019; Balf: Csárda-kapu (2004); Fertőújlak: Cikes (2004, 2019), Ürgedomb: Kanyari-tábla (2019).

307. **Cerastium glutinosum** FR. [*C. pumilum* subsp. *glutinosum* (F. W. SCHULTZ) SCHINZ et THELL.] – fakó madárhúr

- b. KIRÁLY (ined.): Rövidfüves száraz gyepekben, gyomtársulásokban, útszéleken a területen gyakori (a legelterjedtebb apró, egyéves *Cerastium*-faj).

309. **Cerastium vulgare** HARTM. [*C. holosteoides* FR. em. HYL., *C. triviale* LINK] – fakó madárhúr

- a. SZONTAGH (1864): In agris, locis umbrosis (p. 495.).
WALLNER (1903): Útakon, mesgyéken közönséges (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, művelt talajon igen gyakori (p. 491.).
CSAPODY (1975): Réteken, legelőkön, száraz erdőkben közönséges (p. 250.).
- b. KIRÁLY (ined.): Parkokban, üde, jellegtelen gyepekben, útszéleken a medence peremrészein szórványosan.

311. **Cerastium arvense** L. – parlagi madárhúr

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, dumetis (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): A rákosi uton (p. 48.).
WALLNER (1903): Útak, szántóföldek szélein (Rákosi út) (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Művelt talajon gyakori (p. 491.).

Megj.: Régi adatai nem biztos, hogy a medencére (is) vonatkoznak, de a területen pl. Balf és Fertőrákos térségében potenciálisan előfordulhat. A szomszédságban a Fertőmelléki-dombságon igen szórványos.

314. **Myosoton aquaticum** (L.) MOENCH [*Malachium aquaticum* FR.] – közönséges vízicsillaghúr

- a. FÁSZL mscr. (1880): Nedves, árnyékos helyeken (p. 47.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Bokrok között nedves helyeken (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Vizes, homokos helyeken mindenütt (p. 490.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Caricetum elatae (p. 48.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde, nitrofil erdősávokban, cserjésekben, gyomtársulásokban, magaskórósokban elszórtan, néhány helyen a Fertő belső csatornáinak partján is megvan.

315. **Sagina procumbens** L. – heverő zöldhúr

- b. KIRÁLY (ined.): Települések belterületén, nyirkos, árnyas, nyílt kavicsos felszíneken, járdaszéleken. Fertőhomok: Akác u.; Fertőd: posta mellett; Hegykő: Kossuth u.; Hidegség: Fertő u., Petőfi u.; Sarród: Fő u. a templomnál, Kossuth utca (2019).

316. **Sagina apetala** ARD. – szíromtalan zöldhúr

- b. KIRÁLY (ined.): Nyirkos, árnyas járdaszéleken, faltöveken. Subsp. *apetala*: Fertőboz: Fő u. nyugati része (HKG, 2019); subsp. *erecta*: Fertőd: a kastély udvarán (HKG, 2018); Hidegség: Fertő u. (HKG, 2019).

323. **Scleranthus annuus** L. – egynyári szikárka

- a. FÁSZL mscr. (1880): Parlag földeken gyakori (p. 48.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken. Sopron körül (Szontagh)!!, a Fertő körüli földeken (Stur) (p. 489.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: Fő u., homokos árokparton (HKG, 2019). Biztos korábbi adata a Fertő-medence hazai oldaláról nincs, a szomszédos Ikva-sík kavicsos szántóin, tűzpásztáin többfelé előfordul.

325. **Herniaria glabra** L. – kopasz porcika

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 495.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, legelőkön, Balf (Szontagh) (p. 489.).

329. **Spergula arvensis** L. – mezei csibehúr

- a. FÁSZL mscr. (1880): Parlagföldeken (p. 47.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken imitt-amott, ritka (p. 37.).

Megj.: Általános fogalmazású régi adatai miatt egykori fertői előfordulása nem biztos, de a déli medenceperem homokos szántóin erre jó esély volt. A medencéhez legközelebb Fertőszéplak mellett (Rongyos-erdő tűzpásztája) ismert a közelmúltból (KG).

331. **Spergularia maritima** (ALL.) CHIOV. [*S. marginata* (DC.) KITT., *S. media* auct.] – szárnyasmagvú budavirág

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): „A Fertő partjain” (sub nomine *Lepigonum medium*). „A Fertőn gyakori” (sub nomine *L. marginatum*) (p. 48.).
WALLNER (1903): Sótartalmú réteken, a Fertő partjain nagyon gyakori (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes helyeken. A Fertő mellett mindenütt (Niessl, Dolliner, Neilreich, Stur); Balf (p. 489.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 90.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

„*In pratis ad lacum Peisonis prope Mexikómajor*” (BP259125, Polgár S., 1908).

„*In pratis lac. Fertőtó prope Eszterháza*” (BP358204, Lengyel, 1912, *S. rubra* -ként, rev. Felföldy 1999).

„*Com. Moson. In natronatis ad lacum Ferő pr. praed. Mexikómajor*” (DE, Polgár S., 1922).

„*Mexikó-major szikes legelő*” (BP259126, Polgár S., 1923).

- b. KIRÁLY (ined.): A Körgát és Manőverút közötti, valamint a Fertőújlak melletti (Ürgedomb: Cikes, BP 2004), szikes réteken legelőkön gyakori, helyenként tömeges. A nyugati tóoldal kisebb szikes foltjain pontszerűen bukkan fel (pl. Balf: Csárda-kapu D (BP, 2004); Fertőboz: Bozi-kapu). Elszórtan megvan a Fertő belső csatornáinak melletti depóniakon, valamint érdekes felbukkanása ismert Fertőd: Peregház mellől szózott útoldalról (BP, 2003). (**15. térkép**)

Herb.:

„*László-major, Fertő-tó, szikes talajon*” (SAMU, Csapody I. & Balogh L., 1993).

332. *Spergularia rubra* (L.) J. et C. PRESL – piros budavirág

- a. GOMBOCZ (1906): Stur és Uhl a Fertő mellől is említik, [...] össze tévesztették (p. 489.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kapu É, kavicsos-szikes felszínen (BP, 2004); Fertőszéplak: Körgát mellett, taposott szikes felszíneken (BP, 2004) Eresztén-domb, szántószél/árokpart (2019); Fertőújlak: Cikes, legelő szélén (BP, 2004); Hidegség: keleti faluszél, kerékpárút padkája (HKG, 2019). Az ismert előfordulások egy része kavicsos szikeseken, más része ruderalis kavicsfelszíneken van.

333. *Spergularia salina* J. et C. PRESL [*S. marina* (L.) GRIS.] – sziki budavirág

- a. HEUFFEL (1831): Am Neusiedler-See (p. 407.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, sós helyeken. A Fertő nyugati partján (Neilreich) (p. 489.).
- b. KIRÁLY (ined.): A magyar Fertőről egyértelmű régi adata nincs. WALLNER (1903) (és őt idézve Gombocz) a Soproni-medence déli feléből említik. A területen a *S. maritima*-nál jóval ritkább, bár lehet, hogy annak tömegében nehéz észrevenni. Balf: Csárda-kapu északra (2008, 2009); Halász-rét északi szélén futó földút (HKG, 2019); Fertőszéplak: Külső-Körgátvég (2004); Fertőújlak: Borsodi-dűlő, Cikes (2008).

334. *Lychnis flos-cuculi* L. – réti kakukkszegfű

- a. SZONTAGH (1864): *In pratis frequens* (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken közönséges (p. 46.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken közönséges (p. 23.).

GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, erdők szélein, tisztásain gyakori (p. 492.).

CSAPODY (1975): Magassásosban, nedves réteken (p. 243.).

- b. KIRÁLY (ined.): Jó vízellátású mocsárréteken, néhol ligetes fasorok alatt is Fertőboz és Hegykő között szórványos, illetve viszonylag szigetszerűen előfordul a Fertőd: Peregháztól északra fekvő nedves réteken is.

335. *Lychnis coronaria* (L.) DESR. – bársonyos kakukkszegfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Itt ott kertekben (p. 46.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 23.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Akác u., utcafronti kiskertből árokszálen elvadulva (2019).

***336. *Lychnis viscaria* L. [*Viscaria vulgaris* BERNH.] – enyves szegfű**

- a. SZONTAGH (1864): In silva Rákosensi (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben közönséges (p. 46.).
WALLNER (1903): Erdők száraz talaján gyakori (p. 23.).

Megj.: A Fertő déli oldalán az Ikva-sík kötött, kavicsos talajain erdőszeleken, felnyíló erdőben ma is többfelé előfordul (pl. Balfi-erdő, Rongyos-erdő), de magában a medencében nem igazán vannak/voltak potenciális termőhelyei, így egykori előfordulása nem valószínű.

337. *Agrostemma githago* L. – vetési konkoly

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes ubique (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt (p. 46.).
WALLNER (1903): Mindenütt a vetések közt (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Vetés között közönséges (p. 492.).

338. *Silene vulgaris* (MOENCH) GARCKE [*S. cucubalus* WIBEL, *S. inflata* SM.]

– hólyagos habszegfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis graminosis (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben nem ritka (p. 46.).
WALLNER (1903): Réteken, erdőszeleken, mesgyéken közönséges (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokban, erdők szélein közönséges (p. 493.).
CSAPODY (1975): Gyakori száraz tölgyesekben [...] és sztyepréteken (p. 245.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kiszáradó mocsárréteken, erdősávok szegélyében, cserjésekben a területen szórványos.

339. *Silene otites* (L.) WIBEL – szikár habszegfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Száraz, napos helyeken (p. 46.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, köves helyeken. Sopron körül (p. 492.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő száraz homoki gyepeiben nem ritka (2008-2019). Ezenkívül kis számban Fertőszéplak: Külső-Körögtévé és Pap-rét (2017-2019); Fertőhomok: Homokhát (2019);

Hegykő: Fertői-dűlő (2017-2019); Hidegség: Vizeki-rét (2008) kisebb homok-kibukkanásain. Érdekes módon nem volt biztos régi adata a hazai Fertőről. (**16. térkép**)

341. **Silene alba** (MILL.) E. H. L. KRAUSE [*Melandrium album* (MILL.) GARCKE, *Silene latifolia* POIR. subsp. *alba* (MILL.) GREIN. et BURDET]
– fehér mécsvirág
- a. SZONTAGH (1864 sub nomine *Melandrium pratense*): In collibus siccis, ad rias versus Rákos, Balf, Sopronium (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Utakon, szántóföldeken gyakori (p. 46.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, réteken közönséges (p. 492.).
CSAPODY (1975): Parlagon, utak mellett, szőlőkben [...] közönséges (p. 241.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, másodlagos gyepekben a tó körül gyakori.
343. **Silene conica** L. – homoki habszegfű
- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 496.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő nyílt, száraz homoki gyepeiben kis egyedszámban (2013-2019). (**17. térkép**)
349. **Silene multiflora** (WALDST. et KIT.) PERS. – sokvirágú habszegfű
- a. SZONTAGH (1864): In pratis graminosis (p. 496.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, szikes legelőkön, a pannóniai flóraterületen. A Fertő partjain (Dolliner, Neilreich) (p. 492.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hidegségtől keletre a Fertő-part szikes rétjein szórványosan sokfelé (2000-2019; Ürgedomb: BP, 2000; Cikes: HKG, 2018). Szigetszerű előfordulása ismert Balf: Csárda-kapu gyeppragmentumain (2008) és Nyárliget: Ürményi-dűlő régi kavicsgödrein (2019). (**18. térkép**)
350. **Silene viscosa** (L.) PERS. [*Melandrium viscosum* (L.) ČELAK.]
– ragadós mécsvirág
- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 496.).
Fászl mscr. (1880): A Fertő melléki réteken ritka (p. 46.).
GOMBOCZ (1906): Szikes, sós legelőkön, réteken a pannóniai flóraterületen; a Fertő mellett (Szontagh), Balf, Halászkunyhó (p. 492.).
- b. CSAPODY (1993): Fertőparton, pl. Hegykő körül, félkultúr szikes legelőn (*Caricetum distantis*) (p. 321.).
LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertőszéplak, Széplaki-legelő degradált homoki gyepeiben (8366.4, 2013); Sarród, László-majortól nyugatra, kis homoki gyepeben (8367.1, 2008); Sarród, Nyárliget É, a Hansági-főcsatorna töltésén a határátkelőtől nyugatra (8367.1, 2016) (p. 36.).

352. **Silene noctiflora** L. [*Melandrium noctiflorum* (L.) FR.] – esti mécsvirág

- a. SZONTAGH (1864): In pratis graminosis (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélein ritkán (p. 46.).
GOMBOCZ (1906): Tarlókon, réteken, utak mellett közönséges (p. 492.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség, Fertőhomok, Fertőújlak (p. 395.).
KIRÁLY (ined.): Nedves szántókon és tarlókon ritka. Fertőújlak: a temetőtől északra, a Cikestől északra tarlókon (2004), Fertőújlak: Fésűs-sarok (2019); Fertőszéplak: Templomdomb (2019); Sarród: Angyali-földek, Tizenkétrendes-dűlő, belvizes szántókon (2019).

353. **Silene nutans** L. – kónya habszegfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben mindenütt (p. 46.).
WALLNER (1903): Erdők köves talaján gyakori (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Ritkábban a síkvidéken (p. 492.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence peremén a Fertőmelléki-dombság felé: Fertőrákos: Alsó-Macskás, határsávi cserjés gyeper (2019), Savanyúkút-tölgyes (2019); Balf: Csárda-kaputól északra, félszáraz gyepekben (2004-2019). A hazai Fertőről nincs egyértelmű korábbi adata.

355. **Cucubalus baccifer** L. – közönséges szegfűbogyó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt nedves helyeken, Rákos felé (p. 47.).
WALLNER (1903): Nedves bokrokban (út Rákos felé) (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, bokros cserjésekben, mély völgyekben (p. 493.).
CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 245.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde-nedves magaskórósokban, cserjés mezsgyéken, erdősávokban Hegykőtől nyugatra szórványos, a medence délkeleti oldalán (megfelelő élőhelyek hiányában) ritka.

356. **Gypsophila muralis** L. – mezei fátyolvirág

- a. SZONTAGH (1864): In agris ad lacum Peisonem versus Balf (p. 496.).
WALLNER (1903): Félig száraz pocsolyákban, nedves árkokban (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, a Fertő melletti földeken Balf (Szontagh)!! (p. 491.).

360. **Gypsophila paniculata** L. – buglyos fátyolvirág

- a. HEUFFEL (1831): Auf feuchten Wiesen am Neusiedler-See (p. 405.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken ritka, Homok m. (Kornhuber) (p. 491.).

Megi: Kornhuber Hegykő és Sarród között érdekes homoki növényközösségről számolt be, közte több olyan fajjal, amely a hazai Fertőn csak itt élt. A helyszín bizonyára a mai Széplak-Sarródi-csatornától délre fekvő homoki letörés volt, amelyet a 20. század első felében teljesen felszántottak (KG).

361. **Saponaria officinalis** L. – orvosi szappanfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett (p. 46.).
WALLNER (1903): Bokrok között, szőlők szélén (Halászkunyhók) (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Patakok mellett, ligetekben gyakori. Sopron, Balf (p. 492.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence délnyugati peremrészén (Hegykőtől nyugatra) nádas vagy cserjés szegélyekben, magaskórósokban, kaszálóréteken igen szórványosan.

362. **Vaccaria hispanica** (MILL.) RAUSCHERT – vetési tinóöröm

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 46.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken imitt-amott, helyét nagyon változtatja (p. 34.).

Megi.: Az általános megfogalmazású régi adatokból biztos fertői előfordulása nem vezethető le, de a medence déli peremének szántóin egykori előfordulása elképzelhető (KG).

363. **Petrorhagia saxifraga** (L.) LINK. [*Tunica saxifraga* (L.) SCOP.]

– kőtörő aszúszegefű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz helyeken közönséges (p. 46.).
WALLNER (1903): Napos, száraz helyeken gyakori (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, köves helyeken (p. 491.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: a meteorológiai állomás mellett, kavicsos parkolóban (2004-2019); Fertőszéplak: a Széplaki legelőn jelentősebb egyedszámban (2017-2019); Pap-rét kis homokdombján (2017). A térség régi adatai inkább a Fertőmelléki-dombságra vonatkoznak.

364. **Petrorhagia prolifera** (L.) P. W. BALL et HEYW. [*Tunica prolifera* (L.) SCOP.]

– homoki aszúszegefű

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn a halászlak körül gyakori (p. 46.).
WALLNER (1903): Homokos, köves talajon (Halászkunyhók) (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Köves helyeken. Fertő mellett Halászkunyhó (Wallner) (p. 491.).
- b. KIRÁLY (ined.): Rövidfüves száraz gyepekben, pionír ruderalis társulásokban meglepően ritka. Fertőrákos: Alsó-Macskás alatti vízműterületen; Fertőboz: Bozi-kapu rakodóterületén; Fertőhomok: Homokhát; Fertőszéplak: Széplaki legelő; Sopron: Strandi út padkáján a Vízitelep közelében (2019).

373. **Dianthus pontederæ** (A. KERN.) SOÓ [*D. giganteiformis* BORBÁS subsp. *pontederæ* (A. KERN.) SOÓ] – magyar szegfű

- a. CSAPODY (1975): Fertőmellék: mindenütt sztyepréteken (p. 247.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kapu déli és északi oldalán egyaránt, száraz gyepten, néhány tő (2004-2019, BP). Csapody korábbi közlése a tágabb értelemben vett Fertőmellékre vonatkozik, ahol pl. a fertőbozi löszletöréseken, illetve a szárhalmi száraz gyepekben valóban gyakoribb.

375. **Dianthus armeria** L. – szeplős szegfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben (p. 46.).
WALLNER (1903): Köves dombokon (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, tisztásokon, köves helyeken, erdőben. Sopron (p. 491.)
- b. KIRÁLY (ined.): Balf, Csárda-kaputól északra, az egykori műszaki határvonalán, homokos felszínnek száraz pionír gyeptében (2008–2019). Az Ikva-sík erdeiben szórványos, a régi irodalmi források adatai inkább arra vonatkozhatnak.

*381. **Nymphaea alba** L. – fehér tündérrózsa

- a. CSAPODY (1975): A Fertőben, annak szikes vize miatt, nem fordul elő (p. 44.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszttertkép) (p. 66.).

Megj.: A fajnak hiteles fertői adata nincs, Sopronnál a Kis-Tómalomban fordul elő (bizonyára Felföldy térképe is erre utal), majd jóval keletebbre a Hanság csatornáiban (pl. KORNHUBER 1886, illetve aktuális adatok szerint is). A Strandi út mellett a Rákos-patakban, valamint a Bozi-csatornában és a Bozi-láprét melletti kis tóban, biztosan szándékos betelepítésből valamilyen tündérrózsa-kultivár előfordul (2017-2019), ezeket egyelőre nem sikerült azonosítani.

382. **Nuphar lutea** (L.) SM. – sárga vízitök

- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszttertkép) (p. 63.).
KIRÁLY (ined.): Hegykőthől északkeletre, horgásztóban, bizonyára szándékosan betelepítve (2019). Korábbi adata a Fertőről nem ismert, a tágabb térségből SZONTAGH (1864) a soproni Tómalomokról jelezte, s bizonyára FELFÖLDY térképe is erre utal.

384. **Ceratophyllum submersum** L. – sima tócsagaz

- a. GOMBOCZ (1906): A Fertő mellett (Beck) (p. 498.).
CSAPODY (1975): Fertő vizében (p. 45.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszttertkép) (p. 35.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nagyobb csatornáin (pl. Bozi-csatorna, Virágosmajori-csatorna, Rákos-patak), illetve a nádas egyes pontjain is. Elsősorban lápi jellegű, sötét vizekben, rencés hínártársulásokban.

385. **Ceratophyllum demersum** L. – érdes tócsagaz

- a. KORNHUBER (1886): In den Wassergräben, Heegbrunnen (p. 644.).
CSAPODY (1975): Fertőrákosnál, Rákosi-öbölben (p. 45.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterkép) (p. 34.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nagyobb csatornáin, valamint a Hanság-főcsatornán és a Fertő belső tavain is, de részletesen még nem térképezett. Az előző fajhoz képest kevésbé érzékeny, erősebb szervesanyag-terhelésű, eutróf vizekben is megvan.

389. **Eranthis hiemalis** (L.) SALISB. – kikeletnyitó téltemető

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd, a kastély északnyugati előterében, geofiton fajokban gazdag parkban egy nagyobb és egy kisebb csoportban, valószínűleg nem túl beültetés eredményeként (2019).

390. **Nigella damascena** L. – borzaskata

- a. SZONTAGH (1864): In cultis (p. 492.).
WALLNER (1903): Mívelik (p. 26.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Fő u., járdaszélen kivadulva (KG - MH, 2019).

391. **Nigella arvensis** L. – mezei kandilla

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szőlők szélein nem ritka (p. 50.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Szántó- és ugarföldeken közönséges (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Vetés közt, tarlókon, Sopron, Eszterháza (p. 494.).

397. **Caltha palustris** L. – mocsári gólyahír

- a. SZONTAGH (1864): In locis uliginosis, pratis humidis (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Mocsaras réteken közönséges (p. 50.).
WALLNER (1903): Patakok, árkok mellett és mocsáros réteken közönséges (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): subsp. *palustris* és subsp. *cornuta*: Mocsaras helyeken úgy a sík, mint a hegyvidéken elterjedt (p. 494.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
CSAPODY (1975): Csatornák mentén, mocsár- és lápréteken gyakori (p. 34.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence délnyugati peremén magassásosokban és üde lápréteken (pl. Balf: Parasztkapu; Fertőboz: Bozi-láprét; Hidegség: Nagy-Doele, Hidegségi-láprét; Fertőhomok: Homoki-láprét) szórványos; a délkeleti medencefélben ritkább (pl. Fertőd és Sarród: Teheneskúti-közép magassásosai; Sarród: Pozi-rétek égerese), néhol már csak csatornák alján (pl. Sarród: Széplak-Sarródi és Homok-Sarródi-csatorna). A lecsapolások következtében élettere nagyon beszűkült, a területen veszélyeztetett fajjá vált. (**19. térkép**)

403. *Consolida regalis* S. F. GRAY [*Delphinium consolida* L.] – mezei szarkaláb

- a. SZONTAGH (1864): *Inter segetes ubique* (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 50.).
WALLNER (1903): Vetések között közönséges. Kertekben művelik (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett közönséges (p. 494.).
CSAPODY (1975): Szántókon, szőlőkben, tartlókon mindenütt közönséges (p. 35.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útrézsűkön, szőlők és szántók szélén a területen elszórtan, alacsony példányszámban.

404. *Consolida orientalis* (J. GRAY) SCHRÖD. – keleti szarkaláb

- b. CSAPODY (1993): Fertőújlakon (Mekszikópuszta) vetésben kivadulva (p. 319.).
KIRÁLY (ined.): Gabonavetések szélén, utak mellett, Fertőújlak térségében időszakosan felbukkanó ritka gyom. Fertőújlak: Borsodi-dűlőnél útszélén (2000), Cikes szélén szántón (2004), a temetőtől északra (2004); Sarród: Hídi-major (2001), László-major (2012).

405. *Consolida ajacis* (L.) SCHUR – kerti szarkaláb

- a. WALLNER (1903): Dísznövény (p. 13.).
- b. KIRÁLY (ined.): Virágágásokból néha kivadul, így Balf és Fertőboz között a kerékpárút mellett (1999); Bozi u. (2019); Fertőboz: útszélén a nagycenki leágazónál (2016); Fertőrákos: Virágosmajor, depónián (2019); Hegykő: Kossuth u. útszéleken (2019).

406. *Aquilegia vulgaris* L. – közönséges harangláb

- a. FÁSZL mscr. (1880): Kertek mellett (p. 50.).
WALLNER (1903): Kertekben művelik. Néha szökevény (p. 4.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kultúrváltozatai többfelé kivadultak, így Fertőd: Vári-rét parkja (HKG, 2019); Fertőboz: Fő. u.; Sarród: Fő u.; Fertőszéplak: Nagy L. u., árnyas járadszéleken (2019).

408. *Anemone ranunculoides* L. – bogláros szellőrózsa

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Az Ikva-sík északi letörésén, illetve a fertődi Lés-erdőben jelentős számban, de már a Fertő-medencén kívül él. A medence peremén: Balf: Satzwiesen-erdő; Hidegségtől keletre a kerékpárút mellett; Fertőd: a kastélytól északra gazdag geofiton aljnövényzetű parkban (2019). (*20. térkép*)

409. *Anemone sylvestris* L. – erdei szellőrózsa

- a. SZONTAGH (1864): *In silvis umbrosis frequens* (p. 491.).
WALLNER (1903): Napos helyeken (Balfi, rákosi erdő) (p. 4.).

GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, főképp a pannóniai flóraterület erdeiben és mészen. Balfi erdő (p. 494.).

- b. CSAPODY (1993): Fertőújlak (Mekszikópuszta) és Pamhagen között, a Fésűs-dűlőben, maradvány sztyeppfolton (*Festucetum rupicolae*) (p. 319.).

Megi.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélyszávon, Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A fertőújlaki adat viszont rendkívül kétséges, mivel a szóban forgó terület a 19. században még nádas, illetve tőfelszín volt, ma pedig nagytáblás szántók borítják (KG).

414. *Pulsatilla grandis* WENDER. – leánykőkörcsin

- a. SZONTAGH (1864): In apricis, arenosis (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): A rákosi erdőben (p. 48.).
WALLNER (1903): Napos dombokon, erdőszéleken (Balfi erdő) (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): Napos, füves helyeken, főleg mészen és a pannóniai flóraterületen gyakori (p. 494.).

Megi.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélyszávon, Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi aktuális előfordulása Balf: Legelőföldek sztyeppréjén, az Ikva-sík löszös peremén, a terület szélétől kb. 400 m-re van (KG - TG).

416. *Pulsatilla nigricans* STÖRCK – fekete kökörcsin

- a. SZONTAGH (1864): In apricis, arenosis (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz réteken (p. 48.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves dombokon, mészen, a pannóniai flóraterületen ritkább, Balf (p. 495.).

Megi.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélyszávon Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi aktuális előfordulása Fertőrákos: Felső-Savanyúkút erdejének sztyeppréjén, a Szárhalmi-erdő peremén, a terület szélétől kb. 400 m-re van (KG - TG).

*418. *Clematis integrifolia* L. – réti iszalag

- a. WALLNER (1903): Nedves réteken (Fertő partja) (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken ritka. Balf (Deccard); a Fertő mellett (Beck, Wallner) (p. 495.).

Megi.: Sopron környékén igen ritka, mai előfordulása a Soproni-medence néhány lápréjén ismert (KIRÁLY 2004). Egykori fertői előfordulása nem kizárt, de erre csupán Wallner bizonytalan adata utal (KG).

422. *Clematis vitalba* L. – erdei iszalag

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes frequens (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Sövényeken, bokrok közt közönséges (p. 48.).
WALLNER (1903): Sövényeken, kerítéseken, bozótokon közönséges (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélein, patakok mellett mindenütt (p. 495.).

- b. KIRÁLY (ined.): Erdőszegélyekben, cserjés mezsgyéken főleg Balf és Hegykő között nem ritka, de elszórtan a jóval fátlanabb, nagytáblás szántókkal borított Fertőd és Fertőújlak közötti területen is felbukkan.

423. Clematis recta L. – egyenes iszalag

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken bokrok közt nem ritka (p. 48.).
WALLNER (1903): Bokros dombokon, erdőszéleken, sövények mellett (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, erdőkben leginkább mészen, a síkvidéken az endrédi erdőben (p. 495.).

Megj.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélysávban Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi aktuális előfordulása a fertőrákosi határátkelő alatt, a terület szélétől kb. 300 m-re van (KG - TG).

424. Adonis vernalis L. – tavaszi hérics

- a. SZONTAGH (1864): In collibus circa Sopronium (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdei réteken, különösen Rákos felé (p. 49.).
WALLNER (1903): Rákosi erdő (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos dombokon, a pannóniai flóraterületen. (p. 497.).

Megj.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélysávban, Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi aktuális előfordulása Fertőrákos: Cserjés erdőszegélyében, a terület szélétől kb. 300 m-re van (KG - TG).

426. Adonis flammea JACQ. – lángszínű hérics

- a. GOMBOCZ (1906): Földeken, ugarokon, Sopron mellett (Supanec) (p. 497.).

Megj.: Egyetlen régi, bizonytalan lokalizációjú adat, de a Fertő-medencében extenzív szántókon jó eséllyel előfordulhatott (KG).

427. Adonis aestivalis L. – nyári hérics

- a. SZONTAGH (1864): In segetes frequens (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt közönséges (p. 49.).
WALLNER (1903): Vetések közt gyakori (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, vetés között, Sopron és a síkvidéken (p. 497.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Balf, Fertőboz, Hidegség (p. 383.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szőlők, gabonavetések szegélyében, utak mentén a Fertő-medencében még ma sem túl ritka, legstabilabb állományai a Fertőújlak és Nyárliget közötti, jellemzően nagyüzemi tömb mezsgyéin vannak. (**21. térkép**)

428. **Ranunculus circinatus** SIBTH. [*Batrachium circinatum* (SIBTH.) SPACH; *B. divaricatum* (KOCH et SCHRANK) WIMM.] – merev víziboglárka

- a. SZONTAGH (1864): In lacu Peisone (Stur) (p. 492).
FÁSZL mscr. (1880): Tócsákban közönséges (p. 49.).
KORNHUBER (1886): Einserkanal (p. 645.).
WALLNER (1903): Álló vizekben (Fertő) (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Fertő (Wallner); Fertő mellett édes vízben (Stur) (p. 495.).
Herb.:
„In stehenden Wässern um Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM rasztterkép) (p. 105.).

430. **Ranunculus aquatilis** L. [*Batrachium aquatile* (L.) DUMORT.]
– nagy víziboglárka

- a. KORNHUBER (1886): Einserkanal (p. 645.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM rasztterkép) (p. 102.).

Megi.: Nem zárható ki, hogy korábban a *R. peltatus*-szal keverték össze. Aktuális adata a Fertőről, sőt a Kisalföld keleti feléről sincs, bár egykori előfordulása így sem lehetetlen (KG).

431. **Ranunculus peltatus** SCHRANK s. str. [*Batrachium rhipiphyllum* (BAST. ex BOR.) DUM., *Ranunculus petiveri* KOCH] – pajzsos víziboglárka

- a. Herb.:
„In Bächen, Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU, rev. Mesterházy A.).
- b. FELFÖLDY (1990): Sopron mellett (UTM rasztterkép) (p. 110.).

Megi.: Aktuális adata a Fertőről nincs, legközelebb pl. Vitnyéd és Csapod térségében fordul elő (KG).

432. **Ranunculus baudotii** GODR. [*Batrachium baudotii* (GODR.) F. SCHULTZ]
– hosszúkocsányú víziboglárka

- a. CSAPODY (1975): Fertő mellett (Soó) (p. 38.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM rasztterkép) (p. 104.).
KIRÁLY (ined.): Nyárliget, északi kavicstó (BP, 2004); Sarród, László-majortól Ényugatra, csatornán (BP, 2004).

Herb.:
„Győr-Moson-Sopron, Kiesgrube 2,2 km SW Pamhagen” (WU0063155, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).
„Győr-Moson-Sopron, 1,2 km S Pamhagen, an der B51, Einser Kanal” (WU0063156-0063157, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

434. **Ranunculus trichophyllus** CHAIX [*Batrachium trichophyllum* (CHAIX) V. D. BOSCH] – hínáros vízboglárka

- a. GOMBOCZ (1906 sub nomine *R. paucistamineus*): Fertő körüli pocsolyákban (p. 495).
- b. FELFÖLDY (1990): Sopron mellett (UTM rasztterkép) (p. 116.).
KIRÁLY (ined.): Csatornákon, árkokon, a Fertő nádas övezetén kívül igen elszórtan, egyedül a Körgát és László-major közötti szikes terület csatornarendszerében rendszeresen és nagyobb számban.

435.1. **Ficaria verna** HUDS. subsp. **verna** [*Ranunculus ficaria* L. subsp. *bulbilifer* LAMB.] – salátaboglárka

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis nemoribus (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 49.).
WALLNER (1903): Nedves helyeken, bokrok között közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdőkben, kerkekben igen közönséges (p. 495.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde talajú erdőkben és cserjésekben elsősorban Balf, Fertőboz és Hidegség térségében a medence peremén, keletebbre már ritka (pl. Fertőhomok: Homoki-rétek nyárasa; Fertőd: kastély melletti park).

435.2. **Ficaria calthifolia** RCHB. ARCANG. [*Ranunculus ficaria* L. subsp. *calthifolia* (RCHB.)]

- a. CSAPODY (1975): Balf (p. 39.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz gyepekben, cserjésekben, útrézsűkön, a Balf és Fertőrákos közötti út mellett néhány helyen.

439. **Ranunculus lateriflorus** DC. – sziki boglárka

- a. SOÓ (1966). Fertő (p. 78.).

Megj.: A fajnak nincs biztos adata a hazai Fertőről, a régi szerzők csak az osztrák térfélről említik. Ott is ritka, sőt JANCHEN (1977) szerint korábban ismert kisszámú lelőhelyéről is kipusztult. Ezzel együtt potenciális élőhelyei ma is vannak a Fertő magyar oldalán. Érdekes módon térségbeli aktuális előfordulásai délebbre, az Ikva-síkon (Agyagosszergény) és a Répce-síkon (Répceszemere) kerültek elő az elmúlt években (KG).

442. **Ranunculus flammula** L. – békaboglárka

- a. GOMBOCZ (1906): Pocsolyák mellékén, szikes helyeken; a Fertő mellett Halászkunyhó (p. 496.).

Megj.: A faj Sopron környékén nagyon ritka, délebbre, a Répce-sík agyagos talajú teraszain szórványos. Egykori előfordulása a Halászkunyhónál nem elképzelhetetlen, bár elég furcsa (KG).

443. *Ranunculus lingua* L. – nádi boglárka

- a. KORNHUBER (1886): Am Einserkanal bei Pamhaggen (p. 645.).
GOMBOCZ (1906): A Hanságban a főcsatornában (Kornhuber) (p. 495.).

Megi.: Nem dönthető el, hogy Kornhuber adata a Hanság-főcsatornából már hansági vagy még éppen a jelen munkában definiált fertői területre esett. Ezenkívül a Sarród környéki lápos-mocsaras helyeken is előfordulhatott egykor (KG).

444. *Ranunculus sceleratus* L. – torzsika boglárka

- a. SZONTAGH (1864): In locis uliginosis, aquis stagnantibus (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Mocsaras helyeken seregesen (p. 50.).
WALLNER (1903): Árkokban, mocsároknál közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, iszapos helyeken, álló vízben, főleg a síkvidéken.
A Fertő körüli pocsolyákban (p. 496.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árkokon, csatornákon, régi anyagnyerő-gödrökön meglehetősen ritka. Balf: szennyvíztisztító mellett, ásványvíz-üzemtől délre, Csárda-kapu (2019; Fertőboz: Bozi-övcsonna (2019); Fertőrákos: Rákos-patak a meteorológiai állomásnál (2019); Hegykőttől északkeletre, horgásztó közelében (2003); Hidegség: Nagy-Doele-rét, Külső-övcsonna mellett (2019); Sarród: László-majortól nyugatra (2019).

445 *Ranunculus bulbosus* L. – hagymás boglárka

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in pratis frequentissimus (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett gyakori (p. 49.).
WALLNER (1903): Réteken, legelőknél, utak mellett közönséges (p. 32.).
- b. KIRÁLY (ined.): Régi adatai a Sopron körüli hegy- és dombvidékekre vonatkoznak. A medencének csak a peremén fordul elő: Fertőd: a kastélypark északnyugati oldalán, parkban (2019).

446. *Ranunculus sardous* CR. – buborcsboglarika

- a. WALLNER (1903): Nedves szántóföldeken (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras, olykor szikes helyeken (p. 496.).
- b. KIRÁLY (ined.): Meglepően kevés helyen, nedves gyomtársulásokban, útarokban, szántóföldi belvizeken került elő, elszórtan a medence peremterületein.

447. *Ranunculus repens* L. – kúszó boglárka

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in pratis frequentissimus (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Árnyékos és mocsaras helyeken az erdőben (p. 49.).
WALLNER (1903): Árkok mellett, nedves talajon közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken mindenütt (p. 496.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).

CSAPODY (1975): Nedves réteken, mocsaras helyeken és szikeseken gyakori (p. 40.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Árkokban, nedves erdőkben, mocsárréteken általánosan elterjedt, a szikesedő talajú területeken hiányzik vagy ritka.

448. *Ranunculus arvensis* L. – vetési boglárka

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes frequens (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken közönséges (p. 50.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, különösen vetések közt (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, vetés között mindenütt közönséges (p. 496.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék szőlőiben, szántóin, parlagterületein nem gyakori (p. 41.).

450. *Ranunculus auricomus* agg. – változékony boglárka

- a. SZONTAGH (1864): In silva ad Balf (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőben, nedves helyeken közönséges (p. 49.).
WALLNER (1903): Nedves réteken, erdők elejében, szélein közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, erdőkben mindenütt (p. 496.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőd, Teheneskúti-közép nedves mocsárrétjein és magassásosaiban elszórtan (2019). A Hanságban, illetve az Ikva- és a Répce-sík rétjein, erdeiben szórványos, ilyen mértékű ritkasága a Fertő mellett meglepő.

451. *Ranunculus polyanthemus* L. – sokvirágú boglárka

- a. WALLNER (1903): Lombos erdőkben (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, irtásokban, száraz réteken mindenütt (p. 496.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kiszáradó mocsárréteken, homokos talajú szárazabb gyepekben, ritkán szántók közötti erdősávok gyepes részein is, az egész területen szórványosan.

455. *Ranunculus acris* L. – réti boglárka

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias in pratis frequentissimus (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon mindenütt (p. 49.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken nagyon közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, utak mellett mindenütt közönséges (p. 496.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsárréteken, üde kaszálókon Hegykőtől nyugatra általános, a délkeleti medencerészben (megfelelő rétek hiányában) szinte nincs.

459. **Myosurus minimus** L. – pici egérfarkfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Deccard) (p. 491.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, iszapos helyeken. A Fertő mellett (Szontagh, Beck) (p. 495.).
CSAPODY (1975): Iszapos, szikes partokon lehetséges a magyar oldalon is (p. 37.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: Ürgedomb, Kanyari-tábla (HKG, 2019); taposott, nedves-szikes felszíneken.

462. **Thalictrum minus** L. – közönséges borkóró

- a. FÁSZL mscr. (1880): A rákosi erdőben (p. 49.).
WALLNER (1903): Száraz, mészköves dombokon. Rákosi erdő (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, mészen és főképp a pannóniai flóraterületen (p. 497).

Megj.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélysávban Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi előfordulásai a Szárhalmi-erdő keleti szélén végig, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

464 **Thalictrum simplex** L. – egyszerű borkóró

- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *galiloides*: kiszáradt, tönkrement kékperjések helyén félszáraz, cserjés gyepekben: Fertőrákos: Tókert (2017), Szent-kereszt (2019).

465. **Thalictrum flavum** L. – sárga borkóró

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. Sopron mellett (Szontagh)!! (p. 497).
- b. KIRÁLY (ined.): A Hanság rétjein jellemző, egyértelmű fertői adata nem volt, ma főleg magassásosokban a következő helyeken (a Flóraatlaszban is az alábbi lelőhelyekről szerepel): Balf: Csárda-kaputól északra, Parasztkapu (2004-2019); Fertőd: Peregház, Teheneskúti-közép (BP, 2004-2019); Hidegség: Hidegségi-tó kékperjés szegélye (2003), Vizeki-rét kékperjés-télisásos (2019); Nyárliget: a Hansági-főcsatorna nedves töltésén a vasúti híd mellett (KG - MH, 2019); Sarród: Teheneskúti-közép (2019). (**22. térkép**)

*466. **Thalictrum lucidum** L. – fényes borkóró

- a. SOÓ (1966): Sopron (p. 85.).
Herb.:
„Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: A faj a Soproni-medencében biztosan előfordul, régi adatai is inkább oda vonatkozhatnak. Korábbi (publikálatlan) feljegyzéseimben szerepel néhány fertői lelőhelyről is, de közülük többet 2019-ben visszaellenőrizve csak *Th. flavum*-ot találtam. Bár egy lelőhely még ellenőrizetlen, de egyelőre úgy tűnik, hogy a faj a hazai Fertőn nem fordul elő (KG).

470. *Berberis vulgaris* L. – sóskaborbolya

- a. SZONTAGH (1864): *In dumetis frequens* (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): *Erdeinkben* (p. 48.).
WALLNER (1903): Erdők elején, bokros dombokon. Sövényekben és kertekben művelik (p. 5.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Szárhalom és az Ikva-sík északi letörésének szárazabb erdeiben elterjedt faj, amelyet magából a medencéből korábban nem jeleztek, bár a fenti dombokkal érintkező medenceperemi erdőkben, cserjésekben többfelé előfordul: Fertőrákos: Alsó-Macskás, Szentkereszt, Savanyúkúti-erdő; Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek erdőfoltja, Bozi-kapu melletti kőrises (2019).

***Berberis thunbergii* DC. – japán borbolya**

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati részén, méretes egyed, kivadulva (2019).

471. *Mahonia aquifolium* (PURSH) NUTT. – magyallevelű mahónia

- b. KIRÁLY (ined.): Parkokban, erdősávokban több helyen kivadulva, ezek közül Fertőhomok és Hegykő térségében már meghökkentő mennyiségben, a településektől távolabb is, így Fertőboz: határföldek erdőfoltjai (2019); Fertőhomok: Homoki-rét melletti nyáras, Homokhát fenyőtelepítései (2019); Fertőd: Vári-rét parkjában (2019); Hegykő: Palatinusz-csatorna mellett erdősávok (2017-2019); Sarród: Pozi-rét égerese (2019).

476. *Papaver somniferum* L. – kerti mák

- a. SZONTAGH (1864): *In cultis* (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): *Mívelik* (p. 50.).
WALLNER (1903): Dísznövény kertekben. Itt-ott elvadulva (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): *Mívelik és sokszor elvadul* (p. 498.).
CSAPODY (1975): *Művelik igen sokféle változatban, itt-ott elvadul* (p. 175.).

479. *Papaver rhoeas* L. – pipacs

- a. SZONTAGH (1864): *Inter segetes frequens* (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): *Vetések közt közönséges* (p. 50.).
KORNHUBER (1886): *Zwischen Amhagen und Heiligenstein* (p. 629.).
WALLNER (1903): Kertekben művelik. Elvadulva a gabona között gyakori (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): *Mívelt és romtalajon, a Fertő mellett* (p. 498.).
CSAPODY (1975): Balf körül vetésekben, gyomtársulásokban (p. 175.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, szőlők és szántók szegélyében a medence szárazabb peremrészein szórványos.

480. **Papaver dubium** L. subsp. **confine** (JORD.) E. HÖRANDL – piros bujdósómák

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis arenosis circa Sopronium satis frequens (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Balf felé az erdőszélen (p. 50.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon. Sopron mellett (p. 498.).
- b. KIRÁLY (ined.): Napos útrézsűkőn, gyomtársulásokban, réteken túrásnyomokon, ritka. Balf: Csárda-kapu (2004); Fertőboz: Szent-kereszt (2019); Fő u. (2019); Hidegség: Nagy-Doele (2019).

Eschscholzia californica CHAM.

- b. KIRÁLY (ined.): Virággyásokban ültetik, járdaszéleken, falak tövében kivadul, pl. Fertőd: temető; Fertőszéplak: Nagy Lajos u.; Hidegség: Petőfi u. (2019).

483. **Chelidonium majus** L. – vérehulló fecskefű

- a. SZONTAGH (1864): Ad muros frequens (p. 492.).
WALLNER (1903): Omladékon, sövények mellett, bokrok között gyakori (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, házak mellett, falakon gyakori (p. 498.).
CSAPODY (1975): Mindenütt N-dús talajon, akácosokban (p. 175.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde, nitrofil gyomtársulásokban, akácosokban, bodzás erdősávokban a medenceperemen nem ritka.

485. **Corydalis cava** (L.) SCHW. et KOERTE [*C. bulbosa* (L.) PERS.] – odvas keltike

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Szárhalom és az Ikva-sík üde erdeiben gyakori faj, amely a medence peremének (már rég eltűnt) természetes erdeiben is bizonyosan előfordult. A másodlagosan kialakult, üde, árnyas állományokba azonban már visszatelepedett, így Fertőrákos: Szent-kereszt erdőfoltjain; Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek erdőfoltjai számos pontján; Hidegség: Nagy-Doele mellett a bozi határ erdőfoltjain (2019); Fertőd: a kastély északi előterében lévő parkban (2013-2019). (**23. térkép**)

*487. **Corydalis pumila** RCHB. – törpe keltike

Megj.: Sopron környékén az 1980-as években fedezték fel (KEVEY 1988, 1989), majd a 2000-es évekbe vált ismertté jelentős állománya Balf és Fertőboz felett az Ikva-sík letörésein. A Fertő-medencéhez legközelebbi állományai annak peremétől legfeljebb 200 m-re vannak (pl. Fertőboz: a Nagycenkre vezető út horhosában rögtön a falu felett), de a medencében egyelőre nem került elő (KG).

491. *Fumaria officinalis* L. – orvosi füstike

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, agris (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken, árkokon és az utak mellett gyakori (p. 50.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, művelt talajon közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Művelt talajon, kertekben, szántóföldeken gyakori (p. 498.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Balf, Fertőboz, Hidegség (p. 391.).
KIRÁLY (ined.): Szőlőkben, napos útrézsűkőn a délnyugati medenceperemen többfelé, egyébként alig. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Szent-kereszt, Felső-Fertő-rét szélein; Balf: Konrad Satz, Steinige Satz, Csárda-kapu; Fertőszéplak: vasúti átjáró (2019).

493. *Fumaria vaillantii* LOIS. – szürke füstike

- a. GOMBOCZ (1906): Művelt talajon, kertekben, szántóföldeken gyakori (p. 498.).
- b. KIRÁLY (ined.): Meszes talajú szántók szélén, kifejezetten ritka. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Szent-kereszt (2019); Nyárliget: vasúti híd a Hanság-főcsatornán (KG – UR, 2016); Fertőújlak: Fésűs-sarok (2004); az egykori vasútállomásnál a vasút mentén (2019).

495. *Sisymbrium officinale* (L.) SCOP. – szapora zsombor

- a. SZONTAGH (1864): In rudatis, ad vias (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett gyakori (p. 52.).
WALLNER (1903): Törmeléken, kopár helyeken, útszéleken; nagyon közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Művelt és romtalajon igen közönséges (p. 500.).

Megj.: A faj egykori előfordulása a Fertő-medencében nagyon valószínű, viszont ma az egész Sopron környéki térségben ritka, a medence közelében a dombvidékeken sem ismerjük aktuális előfordulását (KG).

496. *Sisymbrium strictissimum* L. – magas zsombor

- b. KIRÁLY (ined.): A medence délnyugati sarkában, a Balf és Hidegség közötti, közvetlenül az Ikva-sík északi letörése alatti nedves magaskórósokban és spontán erdősávokban. Balf: Fertő u. vége, Bika-rét, Satzwiesen-erdő; Hidegség: Nagy-Doele erdősávjaiban a bozi határon, a kerékpárút közelében (2019). A faj a tágabb térségben expanszióban van, Sopron körül is egyre több helyen jelenik meg. (**24. térkép**)

497. **Sisymbrium altissimum** L. [*S. sinapistrum* CRANTZ] – magyar zsombor

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szőlők szélein ritka (p. 52.).
WALLNER (1903): Szántóföldek szélén, ritka (Rákos) (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, napos helyeken a pannóniai flóraterületen.
Sopron m. (Supanec); Homok, Eszterháza (Kornhuber); (p. 500.).

Megj.: A faj biztosan behatárolható előfordulásai a Fertőmelléki-dombságon voltak, de a medenceperem szőlőiben sem zárható ki korábbi megléte (jelenleg Sopron körül sehol sem ismert). Gombocz fenti adatai viszont elírások, mivel Kornhuber a *S. orientale*-t közölte Homokról, míg Eszterházáról egyik fajt sem adta meg (KG).

498. **Sisymbrium orientale** L. [*S. columnae* JACQ.] – hamvas zsombor

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 52.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Törmeléken, falakon, útszéleken; nagyon közönséges (p. 37.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség, Fertőrákos (p. 393.).
KIRÁLY (ined.): Meszes talajú szántók szegetális gymnövényzetében, illetve néhol útszéleken, csak Fertőrákos mellett: Fő u., Tókert, Szentkereszt, Alsó-Macskás dűlők (2019). A Fertőmelléki-dombság hasonló társulásaiban már jellemző, gyakori faj. (**24. térkép**)

500. **Sisymbrium loeselii** L. – parlagi zsombor

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szőlők szélein a Fertő felé (p. 52.).
WALLNER (1903): Törmeléken, falakon, útszéleken közönséges (a Fertő melletti szőlőszéleken gyakori) (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves helyeken, romtalajon. Balf (p. 500.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Sarród, Fertőújlak, a templom mellett ruderalis gymnövényzetben (8367.1, 2015) (p. 37.).
KIRÁLY (ined.): A medence nyugati peremén a Fertőre néző szőlőkből régóta ismert, ma itt Balf északi széle és a Csárda-kapu között, szőlőkben, útrézsűkön stabil állománya van (BP, 2000–2019). Fertőújlaki előfordulása egy szemetes helyen (2015) rövid életű behurcolás volt.

501. **Descurainia sophia** (L.) WEBB [*Sisymbrium sophia* L.]

– parlagi sebforrasztófű

- a. SZONTAGH (1864): In agris, ad vias (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladékokon közönséges (p. 52.).
WALLNER (1903): Kopár helyeken közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Utak, kerítések, házak mellett mindenütt (p. 500.).
- b. KIRÁLY (ined.): Utak mellett és szántók szélén szegetális gymnövényzetben, száraz, napos helyeken a területen szórványos.

502. **Alliaria petiolata** (M. BIEB.) CAVARA et GRANDE [*A. officinalis* ANDRZ.]
– hagymaszagú kányazsombor
- SZONTAGH (1864): In salicetis, nemoribus (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken közönséges (p. 52.).
WALLNER (1903): Bokrok között, sövények mellett, erdőkben gyakori (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélein mindenütt (p. 500.).
CSAPODY (1975): Ligetekben, akácokban, gyomtársulásokban, utak mellett közönséges (p. 189.).
 - KIRÁLY (ined.): Erdősávok, cserjések nitrofil aljnövényzetében, elsősorban a nyugati-délnyugati medenceperemen, szórványos.
503. **Arabis thaliana** L. [*Arabis thaliana* L.] – közönséges lúdfű
- SZONTAGH (1864): In locis siccis ad Sopronium (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt utakon, szántóföldeken (p. 52.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, füves helyeken gyakori (p. 501.).
 - KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Útszéleken, száraz gyepek felnyíló foltjain, ritka.
Balf: Csárda-kapu, Steinige Satz; Fertőhomok: Homokhát; Fertőszéplak: Eresztén-domb, Széplaki-legelő; Fertőújlak: templom mellett (2019).
504. **Myagrum perfoliatum** L. – galléros légyfogó
- SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Reuss) (p. 493.).
GOMBOCZ (1906): Vetés között, romtalajon a pannóniai flóraidéken. A Fertő mellett (Reuss) (p. 503.).
 - KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: a Fésűs-sarok nedves szántóin (BP, 2004-2005).
Korábbi fertői jelzése nagy valószínűséggel nem a magyar oldalra vonatkozik.
508. **Erysimum cheiranthoides** L. – violás repcsény
- FÁSZL mscr. (1880): Szőlők szélein ritka (p. 52.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken romtalajon. Fertő melletti szőlőkben (p. 500.).
509. **Erysimum repandum** L. – fürtös repcsény
- SZONTAGH (1864): In agris, muris (p. 493.).
WALLNER (1903): Kopár és mívelt talajon, utak mellett, nagyon közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon gyakori (p. 501.).
 - KIRÁLY (ined.): Gabonavetések széleinek szegetális gyomnövényzetében, meszes talajokon, Fertőszéplaktól keletre, stabil állományai Fertőújlak és Nyárliget mellett vannak. Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2004), Homok-Sarródi-csatorna melletti földek (2004, BP); Fertőújlak: Cikes szélének szántói (2019), Fésűs-sarok (2004); Nyárliget: Ürményi-dűlő (2016), északi kavicsbányató melletti földek (2006). (25. térkép)

510. **Erysimum diffusum** EHRH. [*E. canescens* ROTH] – szürke repcsény

- a. FÁSZL mscr. (1880): Száraz dombokon és utak mellett közönséges (p. 52.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon, gátacon, törmeléken, falakon (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, köves helyeken a pannóniai flóraterületen gyakori (p. 501.).
POLATSCHEK (2013): Hutweiden bei Eszterháza, 27.6.1899, Müllner F. [GJO] (p. 115.).

Herb.:

„Auf trockenen Hutweiden bei Eszterháza häufig” (GJO0097531, Müller F., 1899, rev. Polatschek A., *E. diffusum* s.str.-ként).

Megj.: Az *E. diffusum* agg. revíziójában POLATSCHEK (2013) a Fertő (pl. Tószög, Burgenland) és Sopron térségéből számos példányt említ (magáról a magyar Fertőről csak egyet, lásd fent), az agg. két hazai taxonja közül egyértelműen ezt tekinti meghatározónak a területen. Aktuális előfordulását mégsem ennek a fajnak találtuk a területen (lásd a következő fajnál!).

Erysimum andrzejowskianum DC.

- b. KIRÁLY (ined.): Az *E. diffusum* agg. jól elválasztható faja, melyet bár POLATSCHEK (2013), illetve az ő adatain alapulva FISCHER *et al.* (2008) is közölnek Magyarországról, a hazai flóraművekben nem jelenik meg. Fertőszéplak: Széplaki-legelő felnyíló homoki gyepeiben (2008-2019; herbárium pldányok 2013-ból és 2019-ből, BP, HKG). POLATSCHEK (2013) a Fertő térségéből csak a tó északi oldalán fekvő szigethegyekről és Nezsider mellől említi.

514. **Erysimum odoratum** EHRH. [*E. pannonicum* CRANTZ] – magyar repcsény

- a. SZONTAGH (1864): In silvis montosis circa Sopronium (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélén gyakori (p. 52.).
WALLNER (1903): Erdők száraz helyein (a balfi erdő szélén gyakori) (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken mészen és a pannonai flóraterületen. Sopron, Balf, Rákospalota (p. 501.).
CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 189.).

Megj.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélyszávosban Fertőboz, Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi előfordulásai Fertőboz és Balf felett, valamint a Szárhalmi-erdő keleti szélén végig, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

516. **Hesperis tristis** L. – szomorú estike

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 493.).
WALLNER (1903): Útakon, lejtőkön (a halászkunyhók közelében) (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Száraz réteken, utak mellett. A Fertő mellett Balf (Szontagh); Halászkunyhó Sopron mellett (Wallner) (p. 500.).
PILL (1916): Bei den Fischerhütten (p. 66.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Balf, Csárda-kaputól délre, nagyon fajgazdag száraz, cserjés rézsún néhány tő (2019).

526. **Barbarea vulgaris** R. BR. – közönséges borbálfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis humidis, ad vias (p. 493.).
 FÁSZL mscr. (1880): Réteken és szántóföldeken közönséges (p. 53.).
 WALLNER (1903): Árkok mellett, nedves réteken és szántóföldeken közönséges (p. 6.).
 GOMBOCZ (1906): Réteken, árkokban, utak mellett közönséges (p. 499.).
 CSAPODY (1975): Nedves réteken, legelőkön, árokszéleken, gyomtársulásokban közönséges (p. 185.).
- b. KIRÁLY (ined.): A régi források általában közönséges fajként említik, de ez már egykor sem lehetett érvényes a Fertő mellékére. Ma csak két helyen ismert, nedves árkokon, bolygatott gyepekben: Balf: Csárda-kapu, Új-rét (2019).

Aubrieta deltoidea (L.) DC.

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Petőfi u., útszéli gyeppen elvadulva (2019, KG - MH).

530. **Armoracia rusticana** G. GAERTN., B. MEY. et SCHREB. [*A. lapathifolia* USTERI] – közönséges torma

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 493.).
 FÁSZL mscr. (1880): Mivelik; a kertek körül itt ott elvadulva (p. 52.).
 KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
 WALLNER (1903): Mívelve és elvadulva (p. 11.).
 GOMBOCZ (1906): Mivelik és kertekben gyakran elvadul (p. 499.).
- b. KIRÁLY (ined.): Egykori kultúrák maradványaként települések közelében, útszéleken többfelé, így Fertőrákos: Strand u.; Balf: szennyvíztelep; Fertőboz, Fertőhomok és Fertőújlak belterülete; Hidegségtől nyugatra, a kerékpárút mellett; Fertőd: Kutak-köze dűlő (2019).

*532. **Cardamine impatiens** L. – virágrugó kakukktorma

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőkben, árnyékos helyeken (p. 53.).
 WALLNER (1903): Erdők árnyékos helyein (p. 8.).

Megj.: Az Ikva-sík és a Szárhalom platójának kötött talajú erdeiben, útszélein szórványos (kevesebb, mint 1 km-re a medence szélétől), de magából a medencéből nem ismert és az élőhelyek alapján nem is várható előkerülése (KG).

539. **Cardamine hirsuta** L. – borzas kakukktorma

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőd: Teheneskúti-közép, mocsárréten (HKG, 2019).

542. **Cardamine pratensis** L. – réti kakukk-torma

- a. SZONTAGH (1864): In pratis (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken (p. 53.).
WALLNER (1903): subsp. *pratensis* et subsp. *matthioli*: Nedves réteken (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken gyakori (p. 498.).
CSAPODY (1975): Balf felé (p. 185.).

Megj.: Meglepő módon a Fertő-medencéből nem ismerjük aktuális előfordulását (legközelebb pl. Sopron: Tóalmoknál fordul elő); a subsp. *matthioli* megkerülése ezzel együtt várható, leginkább a Balf és Hegykő közötti peremrész mocsárrétjeiről (KG - TG).

547. **Arabis glabra** (L.) BERNH. [*Turritis glabra* L.] – kopasz toronyszál

- a. SZONTAGH (1864): In silvis circa Sopronium (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben, napos helyeken (p. 53.).
WALLNER (1903): Erdők tisztásain gyakori (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélén a hegy- és dombvidéken gyakori (p. 499.).
CSAPODY (1975): Száraz tölgyesekben, irtásokban elég gyakori (p. 186.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, a volt műszaki zár melletti cserjés-gyepes mozaikban (2004-2019). A régi források „gyakori” jelzései a környező dombokra igazak.

549. **Arabis recta** VILL. [*A. auriculata* DC.] – egyenes ikravirág

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, laza, meszes talajú gyepekben szóróványosan, így Fertőrákos: Alsó-Macskák, Szent-kereszt vízműterületek és útszélek (HKG, 2019); Hidegség: Nagy-Doele, félszáraz gyepekben (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2019), Külső-Körgátvég (2004, 2019). (26. térkép)

550. **Arabis nemorensis** (WOLF ex HOFFM.) W.D.J. KOCH [*A. gerardii* auct.]

– berki ikravirág

- a. WALLNER (1903): Erdős dombokon (p. 4.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2006): Fertőd (Peregháztól északra, magassásosokban (8367/3) [2003, HKG] (p. 96.).
SOMLYAY (2018): Fertőd-Eszterháza (BP355259, BP355263, Lengyel, sub nomine *A. sagittata*, rev. Somlyay) (p. 158.). (27. térkép)

551. **Arabis sagittata** (BERTOL.) DC. – nyilas ikravirág

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz felnyíló gyepekben, csak Balf: Csárda-kaputól délre és északra (2004, BP; 2019). (27. térkép)

552. **Arabis hirsuta** (L.) SCOP. s. str. – borzas ikravirág

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in collibus circa Sopronium, ad Rákos, Balf (p. 492.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőben és réteken közönséges (p. 53.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz felnyíló gyepekben, cserjésekben, viszonylag ritka, így Fertőrákos: Szent-kereszt, Alsó-Macskás határsáv; Balf: Csárda-kaputól délre; Hidegség: Nagy-Doele (HKG) és Vizeki-rét, a volt nyomsáv mellett; Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2019). (**27. térkép**)

554. **Lunaria annua** L. – kerti holdviola

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Teheneskúti-közép, a pomogyi út melletti erdősáv szélén, néhány tő (2019).

556. **Alyssum alyssoides** (L.) NATH. [*A. calycinum* L.] – közönséges ternye

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in cultis (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 52.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken és száraz, gyepes helyeken gyakori (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Kopár legelőkön, mezőkön, utak mellett közönséges (p. 500.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő és Külső-Körgátvég, felnyíló száraz homoki gyepekben (2004-2019). Régi térségbeli adatai inkább a környező dombvidékek megfelelő élőhelyeire vonatkozhattak. (**28. térkép**)

560. **Berteroa incana** (L.) DC. [*Farsetia incana* R. BR.] – fehér hamuka

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in cultis (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges (p. 52.).
WALLNER (1903): Utak mellett, lejtőkön, dombokon közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Kopár, napos, köves helyeken, falakon, utak mellett, különösen a pannoniai flóraterrületen közönséges (p. 500.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőboz, Fertőrákos, Halászkunyhó legelőin, parlagterületein, gyomtársulásokban közönséges (p. 184.).
- b. KIRÁLY (ined.): Bolygatott, taposott száraz gyepekben, útrézsűkön, a terület külső peremén szórványos.

562. **Rorippa austriaca** (CRANTZ) BESS. – osztrák kányafű

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Hansági-főcsatorna töltésének gyepeiben a zsilipről keletre fekvő szivattyútelep közelében több ponton (2019). Lehetséges, hogy egykor a töltésépítés során használt talajjal hurcolták be.

564. **Rorippa amphibia** (L.) BESS. – vízi kányaszászsa

- b. KIRÁLY (ined.): Érdekes módon a Fertőről nincs régi adata. A tó víztestében és a nádasokban nem fordul elő, aktuális előfordulása a medence délkeleti peremén ismert: Fertőszéplak: a Széplaki-legelő árka; Sarród: Homok-Sarródi-csatorna, Sarród-Széplaki-csatorna a vasúttól nyugatra; Sarród és Fertőd: Teheneskúti-közép magassásosai és árkai (2019).

565. **Rorippa palustris** (L.) BESS. [*R. islandica* auct.] – mocsári kányafű

- a. SZONTAGH (1864): In locis uliginosis, aquis stagnantibus (p. 493.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hegykőtől északkeletre, a horgásztó felé vezető út melletti nedves gödrökön (2003, BP).

567. **Rorippa sylvestris** (L.) BESS. – erdei kányafű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf satis frequens (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken (p. 53.).
WALLNER (1903): Utak, patakok mellett, árkokban, elárasztott helyeken közönséges (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, utak mellett, szántóföldek szélén gyakori (p. 499.).
CSAPODY (1975): Nedves szántókon, legelőkön, iszap- és gyomtársulásokban, sokszor társulásalkotóként. Szikes laposokban (p. 187.).
- b. KIRÁLY (ined.): Meglepően ritka, a Fertő menti réteken-legelőkön nem is jegyeztük fel, csak nedves gyomtársulásokban, települések belterületén, így Fertőd: a kastély északi oldala, Fő u.; Fertőszéplak: Templomdomb; Fertőhomok: Petőfi u., Akác u.; Hegykő: Kossuth u. a templomnál; Sarród: Vasút u. melletti nyáras széle (2019).

569. **Draba nemorosa** L. – ligeti daravirág

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőszéplak É, „Széplaki-legelő”, lapos homokdomb jellegtelen száraz gyepeiben (KG, 2004–2013) [8366.4, 8367.3] (p. 243.).
KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Homokhát, vadtúrásos száraz gyepeben (2019).

570. **Draba muralis** L. – kövi daravirág

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kapu déli oldalán, fajgazdag száraz gyepeben, néhány tő (2019, HKG).

571. **Erophila verna** (L.) CHEVALL. [*E. vulgaris* DC., *Draba verna* L.]

– tavaszi ködvirág

- a. SZONTAGH (1864): In collibus graminosis, ad vias (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szabad gyepek helyeken közönséges (p. 52.).
WALLNER (1903): Száraz gyepeben, homokos talajon közönséges (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Legelőkön, száraz mezőkön mindenütt (p. 500.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kora tavasszal még nyílt gyepeken, falak tövében, útrézsűkön sokfelé megtalálható.

574. **Camelina microcarpa** ANDRZ. ex DC. – kis gomborka

- b. KIRÁLY (ined.): Gabonavetések szegetális gyomnövényzetében, útszéleken, meszes talajokon, Fertőrákostól északra, valamint Fertőújlak és Nyárliget térségében stabil állományokkal, máshol csak alkalmi megtelepedő. (29. térkép)

577. **Camelina sativa** (L.) CRANTZ – sárgarepce

- a. SZONTAGH (1864): In agris, inter segetes (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 51.).
WALLNER (1903): Utakon, szántóföldeken, homokos helyeken közönséges (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Vetés közt homokos talajon a síkvidéken. Sopron, Balf, Eszterháza (p. 501.).

578. **Neslea paniculata** (L.) DESV. [*Vogelia paniculata* HERN.] – parlagi sömörje

- a. SZONTAGH (1864): In pratis humidis circa Sopronium (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt (p. 51.).
WALLNER (1903): Vetések között, ugarföldeken, utak mentén nagyon elszóródva (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Vetés között, parlagon gyakori (p. 502.).

Megj.: Aktuális adata Sopron térségében csak a Soproni-medencében és a Fertőmelléki-dombságon ismert, de (bár egyértelműen fertői adata nincs) egykori előfordulása a Fertő mentén sem kizárt.

579. **Capsella bursa-pastoris** (L.) MEDIK. [*Bursa pastoris* HILL] – közönséges pásztorfű

- a. SZONTAGH (1864): Ubique frequentissima (p. 494.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 51.).
WALLNER (1903): Gyepen, utak mellett, szántóföldek szélein (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett, füves helyeken mindenütt (p. 502.).
CSAPODY (1975): Mindenütt közönséges és gyakori (p. 182.).
b. KIRÁLY (ined.): Út- és járdaszéleken, kertekben, szántókon közönséges.

583. **Thlaspi perfoliatum** L. – galléros tarsóka

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, ad vias (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, árkokon és erdőszéleken gyakori (p. 52.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, szőlőkben, útszéleken közönséges (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Köves helyeken, mívelt talajon gyakori (p. 501.).
CSAPODY (1975): Réteken, száraz lejtőkön, cserjésekben, szántóföldeken mindenütt közönséges (p. 182.).

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, árokpartokon, töltéseken, rézsűkön a medence peremrészein szórványosan, kis egyedszámban.

585. *Thlaspi arvense* L. – mezei tarsóka

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, ad vias (p. 493.).
 FÁSZL mscr. (1880): Mivelt talajon gyakori (p. 52.).
 WALLNER (1903): Mindenütt kopár és mivelt talajon (p. 38.).
 GOMBOCZ (1906): Mivelt talajon, utak mellett mindenütt (p. 501.).
 CSAPODY (1975): Szántókon, száraz gyomtársulásokban mindenütt (p. 182.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántóföldeken, tarlókon, útszéleken, főleg a nagyüzemi táblákkal fedett délkeleti medencerészen szórványos.

594. *Lepidium cartilagineum* (J. C. MAYER) THELL. [*L. crassifolium* WALDST. et KIT.] – pozsgás zsázsa

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem verus Balf (p. 494.).
 FÁSZL mscr. (1880): Neilreich szerint a fertőn. Én itt – a Fertő nyugati partjain – még eddig nem láttam. (p. 51.).
 GOMBOCZ (1906): A Fertő mellett (Heuffel, Neilreich, Dolliner); Sopron m. (valószínűleg a Fertőnél) (Hillebrand exsicc., Szontagh) (p. 502.).
 PILL (1916): Auf den salzigen Weiden am Ostufer des Neusiedlersees, so Goysser Heide, Neusiedler Wiesen, im Seewinkel (p. 68.).
 BOJKO (1934): *Lepidium crassifolium* tritt innerhalb des Dreiecks Podersdorf-Ilmitz-Andau in ausgedehnten Massenbeständen auf, vereinzelt noch etwas nördlich zwischen Podersdorf und Weiden im Seebecken. Nördlich Weiden finden wir auch im Seebecken kein einziges Exemplar mehr vor, ebensowenig in der anderen Umgebung (p. 616.).
 CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solontschak-Böden (p. 49.).
 SOÓ (1968): Fertő (p. 303.).
 CSAPODY (1975): Hegykő, Hidegség között (p. 180.).
 VÖRÖSS (1983): Fertőrákos (Jemelka herb., 1846) (p. 89.).
Herb.:
 „Bei Kroisbach am Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1846, JPU).
- b. Lájér (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).

Megj.: A faj a burgenlandi Tószög szoloncsák szikesein jellegzetes előfordulásokkal rendelkezik, ezek elhelyezkedését Bojko (1934) részletesen leírja. A magyar oldalra vonatkozó adatok nem meggyőzőek, a hiányosan dokumentált adatokon túl (pl. herbárium hiánya) elsősorban azért, mert ma nincsenek – és valószínűleg a múltban sem voltak – itt számára ideális élőhelyek. Jemelka herbáriumi példánya „Fertőrákos” megjelöléssel biztosan ez a faj, itt az egykori lelőhely pontos helye a kérdés. Csapody jelzései (Hegykő, Hidegség) a tópart egy olyan szakaszára vonatkoznak, ahol jelenleg sincsenek,

de már a 20. század második felében sem voltak megfelelő élőhelyek. Lájér cönológiai tabellájában Sarród: László-major mellől szerepel, ahol csak leveles példányok voltak (Lájér ex litt.). A terület jól ismert, sokak által járt, de a faj máskor nem került elő, bár itt egyébként időszakosan valóban vannak olyan apró vakszikes foltok, amelyek a faj számára megfelelőek lehetnek (KG).

595. *Lepidium perfoliatum* L. – felemás zsázsa

- a. WALLNER (1903): Kopár talajon (Fertő) (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Napos, homokos helyeken a pannóniai flóraterületen. A Fertő körül; Balf (Wallner) (p. 502.).
PILL (1916): Am Westufer des Neusiedlersees von Oka bis Balf (p. 68.).
Vöröss (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 89.).
Herb.:
„Am Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

596. *Lepidium campestre* (L.) R. BR. in AIT. [*Thlaspi campestre* L.] – mezei zsázsa

- a. SZONTAGH (1864): In cultis versus Sopronium (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 51.).
WALLNER (1903): Szántóföldek szélein, ugarföldön, lejtőkön nem ritka (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, utak mellett közönséges (p. 502.).
CSAPODY (1975): Szántókon, legelőkön, száraz gyepekben és gyomtársulásokban mindenütt közönséges (p. 179.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, homokos talajú gyepekben, mezsgyéken, a területen igen elszórtan, így Fertőrákos: Tókert (2017), Szent-kereszt (2019); Balf: Csárda-kaputól délre és északra (2004-2019); Nyárliget: Ürmény-dűlő kavicsgödre (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2019); Sarród: László-major alatti homokhát (2019).

600. *Lepidium ruderales* L. – бүдös zsázsa

- a. SZONTAGH (1864): In ruderalis (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladékon közönséges (p. 51.).
WALLNER (1903): Törmeléken, falak, utak, sövények mellett nagyon közönséges (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, falak, utak mellett, különösen a síkon közönséges (p. 502.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak körül (pl. Ürgedomb, Cikes, Borsodi-dűlő) és Balfnál (Csárda-kapu, Rohrwiesen) taposott szikes gyomtársulásokban „természetszerű” élőhelyen él, egyébként településeken járdaszéleken, ruderaliákon is előfordul (pl. Fertőrákos: Fő u., Balf: Bozi u., Fertőhomok: Akác u., Fertőd: Fő tér), összességében elég ritka.

601. *Lepidium densiflorum* SCHRAD. – kisvirágú zsázsa

- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: a Hansági-főcsatorna vasúti hídja mellett, útszélen (KG – MH, 2019).

****Lepidium latifolium* L.**

- a. GOMBOCZ (1906): Szikes, romtalajon. Sopronnál a Fertő mellett (Uhl)! (p. 502.).

Megj.: A faj nedves gyomtársulások, árterek, tengerpartok növénye, amely Közép-Európában az utóbbi években terjedő adventív, magyar adata még nincs. Egykori fertői jelzése aligha helyes.

602. *Cardaria draba* DESV. [*Lepidium draba* L.] – közönséges útszéli-zsázsa

- a. SZONTAGH (1864): In fassis, ad vias frequentissimum (p. 494.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges (p. 51.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Utak, mesgyék mellett nagyon közönséges (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, utak, kerítések mellett igen közönséges (p. 502.).
CSAPODY (1975): Mindenütt, olykor szikeseken is, egyébként szántókon, szőlőkben, utak mellett, száraz gyomtársulásokban (p. 181.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, rézsűkön, bolygatott száraz gyepekben az egész területen szórványosan.

608. *Diplotaxis muralis* (L.) DC. – fali kányazsázsa

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken mindenütt (p. 51.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Szántóföldek, utak szélén közönséges (p. 13.).
Gombocz (1906): Mívelt talajon, utak mellett közönséges (p. 501.).

609. *Diplotaxis tenuifolia* (JUSL.) DC. – útszéli kányazsázsa

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélein, omladékokon; igen gyakori (p. 51.).
WALLNER (1903): Szántóföldek szélén, omladékon (p. 14.).
CSAPODY (1975): Szántókon, száraz gyomtársulásokban (p. 179.).
- b. KIRÁLY (ined.): Másodlagos gyepekben, útszéleken, néha értékesebb gyepek vadturásos részein is. Fertőrákos: Tókert (2017), Szent-kereszt (2019); Hidegség: Hidegségi-tó füves útján (2003), Fertőszéplak: Hajcsár út mellett (2017); Fertőszéplak: Templomdomb (2019); Fertőd: Fő tér gyomtársulásai (2019).

611. *Brassica nigra* (L.) W.D.J. KOCH – fekete mustár

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (p. 493.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).

614. *Brassica rapa* L. – tarlórépa

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, de vadon is (p. 51.).
WALLNER (1903): Számos válfajokban mivelik (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik, elvadul (p. 501.).
- b. KIRÁLY (ined.): Elsősorban az Ikva-sík teraszain művelik, útszéleken, szántószéleken alkalmilag elvadul.

615. *Brassica* × *napus* L. [*B. oleracea* × *rapa*] – olajrepcé

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken itt ott elvadulva, itt ritkán mivelik (p. 51.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik, elvadul (p. 501.).
- b. KIRÁLY (ined.): Elsősorban az Ikva-sík teraszain művelik, útszéleken, szántószéleken alkalmilag elvadul.

616. *Sinapis arvensis* L. [*Brassica arvensis* RABENH.] – vadrepcé

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes frequentissima (p. 493.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 51.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken igen kellemetlen gaz (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon közönséges, olykor töméntelen (p. 501.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántókon, tarlókon, földutak mellett, szemetes helyeken elszórtan sokfelé előfordul.

617. *Sinapis alba* L. – fehér mustár

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 51.).
- b. KIRÁLY (ined.): Néhol zöldtrágyaként vetik, tarlókon ritkán felverődik (pl. Sarród: Hétrendes-dűlő, 2019).

620. *Erucastrum nasturtiifolium* (POIR.) SCHULZ – ártéri nyurgaszál

- b. KIRÁLY (ined.): Kiszáradó kékperjésekben és mocsárréteken, illetve másodlagos száraz gyepekben a Fertő-part egyes részein meghonosodott, terjedő tendenciát mutat. Hidegség: a Hidegségi-láprét keleti felé, a tóhoz közel nagy számban (2003-2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2019); Sarród: Pap-rét László-major mellett (2003, BP),

Homok–Sarródi-csatorna hídjánál (2019); Nyárliget: Hansági-főcsatorna töltése a vasúti híd és határátkelő között (2017); Fertőd: északi körforgalom (2019), Peregház melletti rétek (2003, BP; 2019), Hansági-főcsatorna töltése és a határátkelő gyepei (2019). (**30. térkép**)

623. *Raphanus raphanistrum* L. – repcsényretek

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 51.).
WALLNER (1903): Szántó-, ugarföldeken, vetések között nagyon kellemetlen gaz (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Vetésben, parlagon közönséges (p. 502.).
CSAPODY (1975): Vetésekben, szőlőkben, szántókon egykor sokkal gyakoribb volt (p. 179.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Eresztén-domb, savanyú talajú szántóföldön (2003, BP). A gyakoriságára utaló régi adatok inkább az Ikva-sík agyagos-kavicsos teraszára vonatkoznak.

624. *Raphanus sativus* L. – kerti retek

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 494.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik számos fajtában (p. 51.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik; elvadulva találtam a balfi erdőben (p. 502.).
- b. KIRÁLY (ined.): Zöldtrágyaként vetik, tarlókon elszórtan, pl. Fertőújlak: temetőnél és Fésűs-sarokban; Sarród: a Hansági-főcsatorna lábánál a határátkelő közelében (2017-19).

625. *Reseda luteola* L. – sárgálló rezeda

- a. SZONTAGH (1864): In campestribus ad Balf (p. 494.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, utak mellett főleg a síkvidéken. Sopron, Balf (p. 503.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: a kerékpárút mellett a fertőbozi határon (1999); Fertőd: a határátkelőnél gyomos gyepekben (2019).

626. *Reseda lutea* L. – vad rezeda

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett; napos lejtőkön (p. 53.).
WALLNER (1903): Mesgyéken, lejtőkön, utak mellett közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Köves helyeken, főleg mészen, Rákos, Balf (p. 503.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jellegtelen gyepekben, gyomtársulásokban, árokszéleken a medence peremén elszórtan sokfelé.

*627. **Reseda phyteuma** L. – terpedt rezeda

- a. FÁSZL mscr. (1880): A rákosi és balfi erdőben ritka (p. 53.).
WALLNER (1903): A balfi és rákosi erdő tisztásain (Taxner) (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken. Sopron mellett (Supanec), balfi, rákos erdő (Wallner) (p. 503.).

Megj.: Bár a régi szerzők többsége utal fertőrákosi és balfi előfordulására, ezek valószínűleg a Fertőmelléki-dombság mészkőtörmelékes szárazgyepeire, s nem a medencére vonatkoznak (KG).

Reseda odorata L. – illatos rezeda

- a. WALLNER (1903): Dísznövény (p. 32.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: Petőfi u., előkertben ültetve és elvadulva (2019, HKG).

632. **Sempervivum tectorum** L. – házi kövirózsa

- a. SZONTAGH (1864): In muris circa Sopronium (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Háztetőkön (p. 60.).
GOMBOCZ (1906): Köves, sziklás helyeken. Sopronban falakon, kapukon eredetileg ültetve, ma már szinte vadon (p. 519.).

Megj.: A régi, általános adatok nem biztos, hogy Fertő-parti településekre vonatkoznak, de pl. Fertőd házfalain, építményein előfordulhatott. A fertőszéplaki Templomdomb száraz rézsűjén él egy kövirózsa, amelyet minden évben lenyírnak, így eddig nem tudtuk azonosítani (KG).

635. **Hylotelephium telephium** (L.) H. OHBA subsp. **maximum** [*Sedum maximum* (L.) HOFFM., *S. telephium* L. subsp. *maximum* (L.) KROCKER]
– nagy varjúháj

- a. SZONTAGH (1864): Versus lacum Peisonem (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben (p. 60.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben köves helyeken mindenütt (p. 519.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőboz (p. 62.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Steinige Satz-dűlő nagy útkanyarjában száraz útrézsűn, néhány tő (2019). A közeli szárhalmi erdőszéleken és tisztásokon már gyakori.

636. **Sedum spurium** M. BIEB. – kaukázusi varjúháj

- b. KIRÁLY (ined.): Többfelé ültetik, járdaszéleken elvadul (pl. Balf: Bozi u., 2008; Fertőboz: Fő u., 2019).

639. **Sedum album** L. – fehér varjúháj

- a. GOMBOCZ (1906): Sziklákon, falakon. Sopronban és a vidéken (p. 519.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sziklakertekben egyre elterjedtebben ültetik, járdaszéleken, falakon ismétlődően elvadul, pl. Fertőrákos: Strand u.; Balf: az ásvány-vízüzem parkolója, Fő u.; Fertőhomok: Akác u.; Hegykő: Kossuth u. (2019).

640. *Sedum rupestre* L. s. l. – kövi varjúháj

- b. KIRÁLY (ined.): Előkertekben ültetik, járdaszéleken alkalmilag elvadul, pl. Fertőboz: Fő u.; Sarród: Fő u. a templomnál; Fertőd: Fő u. a templomtól nyugatra; Nyárliget: Béke u. (2019).

642. *Sedum sexangulare* L. em. GRIMM [*S. boloniense* LOIS.] – hatsoros varjúháj

- a. FÁSZL mscr. (1880): Közönséges száraz, napos helyeken (p. 60.).
WALLNER (1903): Köves dombokon (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Kopár, száraz helyeken, homokos réteken mindenütt (p. 519.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól délre, természetes szárazgyepben; másodlagos pionír élőhelyeken, útszéleken a *S. acre*-nél ritkább, pl. Fertőrákos: Fő u.; Balf: Fő u.; Hegykő: Szt Mihály u.; Sarród: temető (2019).

643. *Sedum acre* L. – borsos varjúháj

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in collibus, muris frequens (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges száraz, napos helyeken (p. 60.).
WALLNER (1903): Falakon, homokos helyeken közönséges (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Kopár, száraz helyeken, homokos réteken mindenütt (p. 519.).
CSAPODY (1975): Lejtőssztyep-gyepekben, réteken mindenütt közönséges (p. 63.).
- b. KIRÁLY (ined.): Természetszerű gyeptől nem ismert, de útrézsűkőn, járdaszéleken többfelé, így Fertőrákos: Strand u.; Fertőboz: belterület; Hidegség: Petőfi u.; Fertőhomok: Petőfi u. a templomtól nyugatra; Hegykő: Kossuth u., Szt Mihály u.; Fertőszéplak: Templomdomb; Fertőd: határátkelő, Fő u. a templomtól nyugatra; Sarród: Fő u. a templomnál, temető (2019).

Sedum pallidum M. BIEB.

- b. KIRÁLY (ined.): Magyarországról korábban nem jelzett (elnevezett?) DK-európai faj; a területen temetőben, sziklakertekben elvadulva; Hidegség: Petőfi u.; Hegykő: Kossuth u., Szt. Mihály u.; Nyárliget: Béke u., Rákóczi u. (2019, KG - MH).

Sedum sarmentosum BUNGE

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Fő u., füves járdaszélen kivadulva (2019).

Sedum phedimus agg.

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Fő u., falrepedésekben kivadulva (2019). A fejletlen egyedek alapján nem volt megállapítható, hogy a bonyolult fajcsoport mely taxonja fordul itt elő.

645. **Saxifraga bulbifera** L. – gumós kötőrófű

- a. WALLNER (1903): Erdős dombokon, száraz réteken közönséges. Halászkunyhók (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Halászkunyhó (Wallner) (p. 519.).

647. **Saxifraga tridactylites** L. – apró kötőrófű

- b. KIRÁLY (ined.): Felnyíló természetű szárazgyepekben, így Balf: Csárda-kaputl északra és délre (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2004, BP; 2019); Külső-Körgátvég (2019); Sarród: Pap-rét homokhátja (2004); ritkábban másodlagos pionír élőhelyeken, pl. Sarród: László-major kavicsos bejárata (2019); Fertőd: határátkelő nyírt gyepei (2014-2019).

651. **Philadelphus coronarius** L. – pompás jezsámen

- a. FÁSZL mscr. (1880): Diszcserje, kertekben mindenütt (p. 60.).
WALLNER (1903): Kertekben (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik (p. 520.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltja, ültetve és elvadulva; Fertőd: a kastély északi oldalán lévő parkban és a Vári-réten, többfelé spontán újul (2019).

652. **Deutzia scabra** THUNB. – érdeslevelű gyöngyvirágcsereje

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély északi oldalán lévő parkban, szegélyekben spontán újul (2019).

653. **Parnassia palustris** L. – mocsári tőzegboglár

- a. SZONTAGH (1864): In pratis uliginosis versus Balf (p. 494.).
CSAPODY (1975): Hegykő (*Molinietum*) (p. 64.).
- b. CSAPODY (1993): Fertőhomok láprétjén (*Caricetum davallianae*), Fertőboz mellett az ún. Bozi-kapunál, magassásosban (*Caricetum acutiformis-ripariae*) (p. 319.).

Megj.: Csapody a délnyugati medencerész több pontjáról jelezte üde láprétekről, ahol sem előtte, sem utána nem találta senki, bár néhány szép forrásos folton előfordulása még ma sem lenne elképzelhetetlen.

660. **Ribes rubrum** agg. – vörös ribiszke

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Mívelik (p. 61.).
WALLNER (1903): Kertekben mívelik (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik (p. 520.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence déli peremén több helyen előfordul kivadulva, helyenként már nagyobb telepekben, főleg *R. rubrum* s.str.: Balf: ásványvíz-üzemtől délre fekvő erdőfolt, Satzwiesen-erdő (2019); Fertőboz: falu alatti égeresek, Bozi-kapu melletti kőrises (2019);

Fertőhomok: Homoki-rétek nemesnyárasa (2019); Fertőszéplak: Széplaki legelő ezüsthásában! (2017); Sarród: Vasút u. nemes nyárasa (2019), Pozi-rétek égerese (2003, 2019). *R. spicatum*: Fertőd: Teheneskúti-közép, útmenti erdősávban (2003).

656. **Ribes aureum** agg. – aranyribiszke

- a. FÁSZL mscr. (1880): Diszcserje kertekben (p. 61.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 32.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltja, szegélyben ültetve, elvadulását nem figyeltük meg (2019).

658. **Ribes nigrum** L. – fekete ribiszke

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 491.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, de ritkán (p. 61.).
WALLNER (1903): Imitt-amott ertekben mivelik (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik (p. 520.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Vasút u. nemesnyárasában több kis telep, Pozi rét égeresében erős, fejlett telepek (2019).

661. **Platanus × hybrida** BROT. [*P. hispanica* MILL.] – juharlevelű platán

- a. FÁSZL mscr. (1880): Diszfa sétahelyeken (p. 43.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: a Tízöles út menti erdősávokban ültetve; Fertőd: a kastélytól északra fekvő parkban fiatal újulata többfelé megfigyelhető (2019).

667. **Filipendula ulmaria** (L.) MAXIM. – réti legyezőfű

- a. WALLNER (1903): Mocsáros réteken (p. 37.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: a Pozi-rétek égeresének közepén, kékperjés láprét helyére telepített erdőrészen, néhány tő (2019). A hazai Fertőről korábbi egyértelmű adata nincs.

668. **Filipendula vulgaris** MOENCH [*F. hexapetala* GILIB.] – koloncos legyezőfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon (p. 64.).
WALLNER (1903): Réteken közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, kopár helyeken, réteken. Sopron, Rákos (p. 525.).

Megj.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező szegélysávban Fertőboz, Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A medencéhez legközelebbi előfordulásai Fertőboz és Balf felett, valamint a Szárhalmi-erdő keleti szélén végig, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

Physocarpus opulifolius (L.) MAXIM.

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Fő utca, ültetett bokrok mellett spontán újul (2019).

670. Rubus idaeus L. – erdei málna

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Bozi-kapu fordulójának erdőfoltja mellett, biztosan kivadulásból, kisebb sarjtelep (2018-19).

671. Rubus phoenicolasius MAXIM. – borbogyó

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: a falutól északkeletre fekvő égeres és kőrises erdőfoltokban elvadulva, már virágzó-termő példányok is (2019).

672. Rubus canescens DC. [*R. tomentosus* BORKH.] – molyhos szeder

- a. WALLNER (1903): Vágásokban, bokros dombokon, különösen mésztalajon (Jemelka) (p. 33.).

Megj.: A Szárhalomhoz közeli sávban Balf és Fertőrákos térségében egykori előfordulása nem kizárt. A Fertőhöz legközelebbi előfordulásai Balf: Steinige Satz dűlő felett, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

672.1. Rubus bifrons VEST

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban a szegélyező dombok lábánál többfelé, pl. Fertőrákos: a Rákos-patak rézsűjén a Fő utcai hídnál; Balf: Rohrwiesen-erdő; Hidegség: Nagy-Doele melletti erdőfolt, Hegykő: horgászto szegélycserjésében (2019). (**31. térkép**)

672.2. Rubus praecox BERTOL.

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertőpart szárazságtűrő szederfaja, cserjésekben, erdősávok szegélyében szórványos, helyenként nagy telepet alkot. (**31. térkép**)

672.3. Rubus armeniacus FOCKE

- b. KIRÁLY (ined.): Néhány helyen egyértelműen az egykori kultiválás maradványaként, így Fertőd: Vári-rét parkja; Fertőújlak: látogatóközpont mellett; Sarród: Vasút u. melletti nyáras szegélye. Ezenkívül két, településektől távoli elvadulása ismet, ahol már több száz m²-es telepet alkot: Sarród: a Körgát és a Hansági-főcsatorna találkozási pontja; Hidegség: Hidegségi-tó melletti cserjés (2019). (**31. térkép**)

672.4. Rubus sect. Corylifolii LINDLEY

- b. KIRÁLY (ined.): E csoportba a *R. caesius* és más szedertaxonok hibridizációja révén létrejött alakok tartoznak, egy részük apomixis révén stabilizálódott és (bizonyos feltételekkel) fajnak tekinthető, más részük elsődgenerációs hibrid. A Fertő-parti út mellett Fertőrákos és Balf között egy még leíratlan kisfaj többfelé előfordul, míg taxonómialag kezelhetetlen hibridek pl. Fertőhomok: Homoki-láprét szélén, illetve Sarród: Vasút u. nyárasa mellett ismertek (2019).

673. **Rubus caesius** L. – hamvas szeder

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis, silvis circa Sopronium (p. 500.).
WALLNER (1903): Nedves bokrokban; var. agrestis: szántóföldeken imitt-amott (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros helyeken nagyon szórványosan (p. 524.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Erdősávokban, üde cserjésekben, felhagyott rétek, szőlők magaskórósaiban elég gyakori, viszont Fertőszéplaktól keletre a szikes talajokon, illetve a nagytáblás szántók uralta tájban alig fordul elő.

685. **Rosa gallica** L. – parlagi rózsza

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): A rákosi és balfi erdőben nem ritka (p. 65.).
WALLNER (1903): Erdeinkben nem ritka. Kertekben művelik (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, erdők szélein. Balf (p. 527.).

Megj.: A medence peremén, száraz cserjésekben egykori előfordulása nem kizárt, bár régi adatai inkább a dombsorra vonatkoznak. A Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a Szárhalmi-erdő szélén és a Fertőboz feletti dombokon, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

690. **Rosa rubiginosa** L. – rozsdás rózsza

- a. FÁSZL mscr. (1880): A rákosi napos dombokon (p. 65.).
WALLNER (1903): Homokos dombokon (Medgyes és Rákos közt) (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken. Rákos (Wallner) (p. 528.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szegélycserjésekben, szárazabb gyepeken érdekes elterjedésmintázatú, így Fertőrákos, Balf, Hidegség mellett néhány szigetszerű előfordulással, majd Hegykőttől keletre gyakoribb, leginkább a Széplaki-legelő térségében.

691. **Rosa micrantha** BORRER ex SM. – kisvirágú rózsza

- b. KIRÁLY (ined.): Sopron: Strandí út, bokroszegélyben (HKG, 2019).

700. **Rosa canina** L. – gyepű rózsza

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, dumetis (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben és az utak mellett közönséges (p. 65.).
WALLNER (1903): Erdők elejében, utak mellett, bokrok között közönséges (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, legelőkön, erdők szélein mindenütt (p. 527.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdőszegélyeken, cserjésekben, felhagyott szőlőkben általánosan elterjedt.

704. **Rosa corymbifera** BORKH. [*R. dumetorum* THUILLETVE] – berki rózsza

- a. GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélén gyakori (p. 527.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdőszegélyeken, cserjésekben a Fertő körül szórványos.

708. **Agrimonia eupatoria** L. – közönsége párlófű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdők szélein (p. 65.).
WALLNER (1903): Utak mellett, mesgyén, cserjék között gyakori (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokon, füves helyeken, bokrok között közönséges (p. 526.).
CSAPODY (1975): Cserjésekben, száraz gyepekben, legelőkön mindenütt (p. 56.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, felhagyott szőlőkben, útszéleken főleg a Balf és Fertőrákos közötti medenceperemen, másutt igen szórványosan.

711. **Sanguisorba officinalis** L. – őszi vérfű

- a. CSAPODY (1975): Hegykő (p. 56.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kékperjés réteken, üde lápréteken Balf és Fertőhomok között sokfelé, illetve egy szigetszerű előfordulás Fertőd: északi körforgalom mellett. A legszebb, tömeges előfordulásai Hidegség: Nagy-Doele és Hidegségi-lápréten vannak. (**32. térkép**)

712. **Sanguisorba minor** SCOP. [*Poterium sanguisorba* L.] – csabaíre

- a. SZONTAGH (1864): In locis apricis (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Napos helyeken (p. 65.).
WALLNER (1903): Réteken, utak szélén (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, vasúti töltések mellett gyakori mindenütt különösen az alacsonyabb vidéken (p. 526.).
CSAPODY (1975): Fertőboz, Balf (p. 56.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medencében elég ritka, alapvetően kétféle élőhelyen. Természetszerű, felnyíló száraz gyepekben: Fertőrákos: Alsó-Macskás és Szent-kereszt vízműterületein; Balf: Steinige Satz; Hidegség: Vizeki-rét a volt nyomsávon; Fertőújlak: Fésűs-sarok Keleti része, határsáv; Nyárliget: Ürményi-dűlő gyepes anyagnyerő-helyei. Útszéleken: Fertőrákos: Fő u., meteorológiai állomás mellett; Sopron: Strandi út mellett; Hidegségtől nyugara, kerékpárút mellett. (**33. térkép**)

714. **Geum urbanum** L. – erdei gyömbérgyökér

- a. SZONTAGH (1864): In silvis umbrisis circa Sopronium (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt gyakori (p. 64.).
WALLNER (1903): Sövények, kerítések mellett, bokrok között nagyon közönséges (p. 17.).

GOMBOCZ (1906): Sövényekben, erdőkben, bokros helyeken romtalajon gyakori (p. 525.).

CSAPODY (1975): Mindenütt nitrogéndús gyomtársulásokban, akácosokban (p. 55.).

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, üde cserjésekben, parkokban, sövények alatt a területen nem ritka, csak a délkeleti medencерészben alig.

717. *Potentilla indica* ANDREWS (FOCKE) [*Duchesnea indica* ANDREWS]

– díszeper

- b. KIRÁLY (ined.): Települések belterületén sövényekben és parkokban „észrevétlenül” meghonosodott, így Fertőszéplak: Templomdomb (2019, KG - MH); Fertőd: Vári-rét parkja és a kastély északi előterében a Madách-sétány mellett (2013-2019).

***718. *Potentilla palustris* (L.) SCOP. [*Comarum palustre* L.] – tőzegpimpó**

- a. VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 93.).

Herb.:

„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: A Kisalföldről egyedül WIERZBICKI (1820) kézirata említi („*In palustribus ad Hanságwasen*”), más későbbi források nem, így a Jemelka-féle fertői példány különösen érdekes. A lelőhely pontosabb lehatárolása azonban aligha lehetséges, s ha a példány Fertő-térségi is, az is inkább a ma Ausztriához tartozó területeken lehetett.

722. *Potentilla anserina* L. – liba pimpó

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in fossis ubique frequens (p. 500).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves, gyepes helyeken közönséges (p. 64.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves gyepen, árkok mellett közönséges (p. 30.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó Balf és Fertőrákos között, Balf, Fertőboz házai között, Hidegség és Hegykő között szikeseken (p. 52.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nedves réteken és legelőkön, földutak nyomában szórványos.

723. *Potentilla supina* L. – henyé pimpó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken ritkán (p. 64.).
GOMBOCZ (1906): Partokon, nedves helyeken. Sopron mellett (Wallner) (p. 524.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves parlagokon, tarlókon, árkokban igen szórványos: Hegykőtől északkeletre, horgásztó partja (2003), Lóúsztató (2019); Sarród: Nagy-Kacs, belvízen (2019); Fertőd: Kutak-köze, belvízen (2003); északi körfogalom, árokban (2019); Nyárliget: déli kavicstó szegélye (2016, KG-UR). (**34. térkép**)

724. *Potentilla erecta* (L.) RAUSCH [*P. tormentilla* NECK., *Tormentilla erecta* L.]

– vérontó pimpó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos erdőhelyeken közönséges (p. 65.).
WALLNER (1903): Nedves réteken, erdeinkben mindenütt (p. 30.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jó állapotú kékperjésekben és üde lápréteken, Balftól Fertőhomokig, különösen Hidegségnél még gazdag állományokkal. Balf, Savanyúrét (2017-2019); Fertőboz: Határföldek láprétje (2017-2019); Hidegség: Hidegségi-csatorna déli kezdete (2003), Vizeki-rét kékperjései (2017), Nagy-Doele rétjei (2017-2019), Hidegségi-láprét (2008-2019); Fertőhomok: Homoki-láprét (2017-2019). (**34. térkép**)

725. *Potentilla reptans* L. – indás pimpó

- a. SZONTAGH (1864): In pratis uliginosis, in fossis (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Napos, gyepes helyeken (p. 65.).
WALLNER (1903): Árkokban, mocsáros helyeken közönséges (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett közönséges (p. 525.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Caricetum elatae (p. 48.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken, nedves legelőkön, árkokon, cserjésekben és erdősávokban gyakori.

728. *Potentilla argentea* L. – ezüst pimpó

- a. SZONTAGH (1864): In locis silvestribus ad vias circa Sopronium (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 65.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Száraz gyepon, utak mellett nagyon közönséges (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, köves helyeken, kopár réteken, Balf (p. 525.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, árokszéleken, gyomtársulásokban főleg a Balf és Fertőrákos közötti medenceperemen, másutt igen szóróványosan.

730. *Potentilla recta* L. – egyenes pimpó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Dombokon bokrok közt itt ott (p. 64.).
WALLNER (1903): Köves, napos dombokon, bokrok között imitt-amott (p. 30.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Steinige Satz, száraz útrézsűn és felhagyott szőlőben több helyen (2013-2019); ásványvízüzemtől délre kerékpárút oldalában (2019). A Fertőmelléki-dombságon elég gyakori, korábbi adatai a térségből valószínűleg arra vonatkoznak.

731. *Potentilla heptaphylla* JUSSL. [*P. opaca* L.] – vörösszárú pimpó

- a. SZONTAGH (1864): In apricis locis (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben, árnyékos helyeken (p. 65.).
WALLNER (1903): Erdők tisztásain (Rákosi erdő) (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Napos, homokos, száraz dombokon. Sopron mellett (Supanec), a balfi erdőben, Rákos (Wallner) (p. 525.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély mögötti száraz gyeppen (2003, 2018).

734. *Potentilla arenaria* BORKH. [*P. cinerea* auct.] – homoki pimpó

- a. SZONTAGH (1864): sub nomine *P. verna*: In apricis locis (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): sub nomine *P. verna*: Száraz, napos dombokon (p. 65.).
WALLNER (1903): sub nomine *P. verna*: Dombokon, lejtőkön, gyeppen, utak mellett. közönséges (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Napos, homokos, köves helyeken, a pannóniai flóraterrületen, a fertőmelléki dombokon (p. 524.). (Megj.: Gombocz külön közölte bizonyára e fajra vonatkozó adatokat a *P. arenaria* és a *P. cinerea* nevek alatt is).
- b. KIRÁLY (ined.): Rövidfüves száraz gyepekben, főleg meszes talajokon. Balf: Csárda-kaputól délre és északra (2004–2019); Hidegség: Nagy-Doele (2019); Fertőhomok: Homokhát (2017–2019); Hegykő: Palatinusz-csatorna menti homoki gyepek (2017–2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő és Külső-Körgátvég, messze a legnagyobb fertői állomány (2017–2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok északi határsávja (2017–2019). (35. térkép)

736. *Fragaria viridis* DUCH. [*F. collina* L.] – csattogó szamóca

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdős dombokon (p. 64.).
WALLNER (1903): Erdős dombokon (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Száraz napos helyeken, erdőkben, irtásokban, a pannóniai flóraterrület sík- és dombvidékein mindenütt (p. 524.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jó állapotú száraz gyepekben és mezsgyéken: Balf: Csárda-kapu, Steinige Satz (2003–2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok északi határsávja (2017–19), a volt fertőújlaki vasúti megálló melletti maradványgyep (2019). Ezenkívül néhol útpadkán, másodlagos élőhelyen: Sopron: Strandi út; Fertőd: északi körforgalom mellett (2019).

737. *Fragaria moschata* DUCHESNE – fahéjillatú szamóca

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 64.).
WALLNER (1903): Erdők vágásain, szélein (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, füves helyeken a hegyvidéken mindenütt (p. 524.).
CSAPODY (1975): Fertőboz, Balf (p. 51.).

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Bozi-kapu melletti kőrises (2019). A Fertőmelléki-dombságon és az Ikva-sík cseres-tölgyeseiben gyakori, a medencében viszont ez az első biztos adata.

738. **Fragaria vesca** L. – erdei szamóca

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, silvis, dumetis (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 64.).
WALLNER (1903): Erdőkben, utak, mesgyék mellett közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, száraz réteken a síktól a hegyvidékig közönséges (p. 524.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Vári-rét parkja (talán mesterséges eredetű); Fertőboz: Fő u. cserjése a löszfal letörése alatt (2019).

753. **Pyrus communis** L. – nemes körte

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik számos alfajban, de vadon is (p. 64.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 31.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kivadulva fiatal egyedek: Sopron: Strandi út; Balf: Fő u. buszforduló sövényében (2019).

754. **Pyrus pyraeaster** (L.) BURGSD. – vadkörte

- a. WALLNER (1903): Erdeinkben és azok elején közönséges (p. 31.).
GOMBOCZ (1906, sub nomine *P. communis*): Bokros helyeken, erdőben (p. 522.).
- b. KIRÁLY (ined.): Cserjésekben, szárazabb erdőszegélyekben Fertőrákostól Fertőhomokig elszórtan, összefüggésben a közeli dombok gazdagabb állományaival. A medence keleti peremén, Fertőújlak és Nyárliget térségében mezsgyéken, fasorokban friss betelepülő (sőt, erdősávokban ültetett) faj lehet.

758. **Malus sylvestris** (L.) MILL. – közönséges vadalma

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik számos alfajban, de vadon is (p. 64.).
WALLNER (1903): Erdeinkben (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik, vadon, illetve elvadulva csak ritkán látni (p. 523.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Satzwiesen-erdő, idősebb fa; Fertőrákos: Szent-kereszt erdőfoltja, fiatalabb egyedek (2019).

760. **Malus domestica** BORKH. – nemes alma

- b. KIRÁLY (ined.): Települések közelében, utak mentén cserjésekben, erdősávokban kb. 20 előfordulása ismert.

Chaenomeles sp.

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Vasút u. melletti nyáras-akácos erdőfoltban, kistermetű egyed, talán kerti hulladék révén kikerülve (2019).

761. Sorbus domestica L. – házi berkenye

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő tölgyesében egy több méteres fácska (2019).

762. Sorbus aucuparia L. – madárberkenye

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek erdőfoltjának nyugati részén, természetes újulatból származó fácskák (2019).

772. Sorbus torminalis (L.) CR. – barkócaberkenye

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben ritka (p. 64.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben vadon. Itt-ott művelik (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, cserjésekben. (p. 523.).

Megj.: A medence peremén, száraz erdőkben egykori előfordulása valószínű. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a Szárhalmi-erdő szélén és a Fertőboz feletti dombokon, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

814. Crataegus laevigata (POIRET) DC. [*C. oxyacantha* auct.]

– kétbibés galagonya

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, silvis (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt, sövényeken gyakori (p. 64.).
WALLNER (1903): Erdőszélén, lombos erdőkben mindenütt. Mívelik is (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélein, utak mellett főleg a síkvidéki erdőkben közönséges (p. 522.).
- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík letörése alatti másodlagos üde erdőkben és cserjésekben többfelé, így Balf: Paraszt-kapu, Satzwiesen-erdő (2019); Fertőboz: Bozi-kapu melletti kőrises (2019); Hidegség: Nagy-Doele melletti erdősávok (2019). Hegykő (Nádas-dűlő, 2003, BP) és Nyárliget: Tízöles-út melletti erdősávban (2019) friss betelepülő lehet. (**36. térkép**)

815. Crataegus monogyna JACQ. – egybibés galagonya

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, silvis (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt, sövényeken gyakori (p. 64.).
WALLNER (1903): Erdőszélén, lombos erdőkben mindenütt. Mívelik is (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélein, utak mellett főleg a síkvidéki erdőkben közönséges (p. 522.).

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, cserjesorokban a szikes területek és a nagytáblás szántók elszegényedett erdősávjai kivételével sokféle megtalálható.
817. **Padus avium** MILL. [*Prunus padus* L.] – zselnicemeggy
- a. FÁSZL mscr. (1880): Itt csak mívelve (p. 66.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik (p. 529.).
- b. KIRÁLY (ined.): Korábbi források a területről nem említik, számos mai előfordulása leginkább annak köszönhető, hogy erdősávokban telepítették és spontán terjedni kezdett, de a Sarród melletti égeresekben (amelyek utolsó képviselője a Pozi-réteken van) őshonossága nem zárható ki. Legnyugatabbi előfordulása Hidegség nyugati peremén van, a Fertőújlak és Nyárliget között elhelyezkedő, egyébként nagyon jellegtelen erdősávokban is jól érzi magát.
819. **Cerasus mahaleb** (L.) MILL. [*Prunus mahaleb* L.] – sajmeggy
- a. WALLNER (1903): Díszfa (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik (p. 529.).
- b. KIRÁLY (ined.): A területen csak ültetve és elvadulva, de némely állománya több évtizedes lehet. Sarród: Kócsagvár, Angyali-földek, Fő u. útszélei, vízműtelep mellett (2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok északi határsávja, látogatóközpont mellett (2017–2019); Fertőrákos: Fő u., Rákos-patak oldalában (2019); Fertőboz: falu alatti erdősáv (2019); Sopron: Strandi út mellett (2019).
820. **Cerasus avium** (L.) MOENCH [*Prunus avium* L.] – madárcseresznye
- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben vadon is (p. 65.).
WALLNER (1903): Erdeinkben. Kertekben mívelik (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, völgyekben a hegyvidéken mindenütt, de csak nagyon szórványosan (p. 528.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Az egykori domblábi-medenceperemi üde erdőkben Fertőrákostól Hidegségig bizonyosan őshonos volt, e térség erdősávjaiban ma is elterjedt, bár jórészt spontán „visszatelepedve”. Ezenkívül szinte mindenhol (bár Fertőszéplaktól keletre már csak elszórtan) megtalálható erdősávokban, cserjésekben, kertekből kivadulva, vagy szándékosan ültetve.
821. **Cerasus fruticosa** (PALL.) WORONOW [*Prunus chamaecerasus* JACQ., *P. fruticosa* PALL.] – csepleszmeggy
- a. SZONTAGH (1864): In dumetis, locis apricis circa Sopronium satis frequens (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken (p. 65.).

GOMBOCZ (1906): Napos, köves, száraz helyeken a pannóniai flóraterrületen (p. 528.).

Megj.: A medence nyugati és déli peremén, száraz cserjésekben egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. A Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a Balf és Fertőboz feletti dombokon, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

822. *Cerasus vulgaris* MILL. [*Prunus cerasus* L.] – meggy

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdei bokrok közt gyakori; mivelik (p. 65.).
WALLNER (1903): Mivelik, elvadulva szőlők szélén, sövényekben, erdők elején közönséges (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik (p. 528.).
- b. KIRÁLY (ined.): Egykori kultúrák maradékeként vagy madarak révén kivadulva néhány mezsgyén és erdősávban (néhol idősebb, kiterjedt sarjtelepek is), így Fertőboz alatt; Fertőszéplak: Hajcsár út mellett; Fertőújlak: látogatóközpont mellett; Sarród: Angyali-földek, vízmű mellett (2019).

***824. *Amygdalus nana* L. [*Prunus tenella* BATSCH] – törpe mandula**

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 500.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 3.).
PILL (1916): An Weingartenrändern, Hecken [...] am Ostufer des Neusiedlersees von Nezsider nach Barátfalu einerseits und von Védeny gegen Pátfalu andererseits. War auch in den 90er Jahren stellenweise zerstreut eintlag der Weingartenzone von Sásöny über Feketeváros bis Kismarton anzutreffen, scheint aber dor überall ausgerodet worden zu sein (p. 88.).

Megj.: A hazai flóraművekben fertői előfordulása nem szerepel (helyesen), hiszen csak a Fertő-táj osztrák oldalán fordult elő (sőt a Pándorfalvi-fennsíkon ma is megvan még). Fenti adatait érdekességeként gyűjtöttük össze (KG).

826. *Persica vulgaris* MILL. – őszibarack

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 65.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik (p. 528.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, árokszálon többfelé kivadulva, így Hidegség: Petőfi u., Nagy-Doele erdősávjában; Fertőhomok: Nagydomb akácosa, Homokhát fenyeve (2019).

827. *Prunus spinosa* L. – kökény

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, ad sepes frequens (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges (p. 66.).
WALLNER (1903): Utak, sövények mellett, lejtőkön közönséges; *subsp. fruticans*: előbbivel, de ritkább (p. 31.).

GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, sövényekben, erdők szélein, különösen a sík vidéken mindenütt; *subsp. fruticans*: az előbbivel, de ritkább (Wallner) (p. 528.).

CSAPODY (1975): Mindenütt közönséges, helyenként töviskés-társulásokat alkot (p. 62.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Erdősávok szegélyeiben, cserjésekben, felhagyott szőlőkben, árkokon a fátlan nádas és szikes területek kivételével mindenütt jellemző.

828. ***Prunus cerasifera* EHRH.** – cseresznyeszilva

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban telepítve és spontán terjedve az egész területen, de legnagyobb tömegben Hegykőttől keletre, ma már inváziós fajnak tekinthető.

829. ***Prunus domestica* L.** – szilva

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 500.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik; *subsp. instititia*: Mivelik; kertek szélén vadon is (p. 66.).
WALLNER (1903): Mívelik, imitt-amott elvadulva; *subsp. instititia*: mívelik, imitt-amott sövényekben (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): *subsp. domestica*, *subsp. instititia*: Mívelik és sokszor elvadul (p. 528.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertőnél ültetése nem jellemző, kivadulva csak Sopron: Strandi út mellett (2019).

831. ***Gleditsia triacanthos* L.** – tövises lepényfa

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, pakokban pár helyen ültették, e helyeken általában fiatal újulata is megfigyelhető. Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltja; Fertőd: a kastély körüli parkokban, a Peregháztól északra futó fasorokban; Sarród: a vízmű mellett erdőfolton, a Lászlómajor melletti erdősávokban (2019).

***Albizia julibrissin* DURAZZ.** – perzsa selyemakác

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Fő u., kövezeten friss újulat (2019, KG - MH).

833. ***Sophora japonica* L.** – közönséges japánakác

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltjában a Cziráki-emlékmű körül kisebb ültetett állomány, újulat nélkül (2019).

834. ***Laburnum anagyroides* MEDIK.** [*Cytisus laburnum* L.]
– közönséges aranyeső

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mint diszcserje kertekben (p. 66.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik (p. 529).

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltja szegélyén ültetett állomány, újulat nélkül; Nyárliget: Rákóczi u., ültetett egyedek közelében többfelé spontán újul (2019).

838. *Chamaecytisus supinus* (L.) LINK [*Cytisus capitatus* SCOP., *C. supinus* L.]
– gombos törpezanót

- a. SZONTAGH (1864): In collibus arenosis circa Sopronium satis frequens (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben igen közönséges (p. 66.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben közönséges (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, köves, napos helyeken a nyugati flóraterületen mindenütt (p. 530).

Megj.: A medence nyugati és déli peremén, cseres-tölgyesekben egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai az Ikva-síkon és a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

842. *Chamaecytisus austriacus* (L.) LINK [*Cytisus austriacus* L.] – buglyos törpezanót

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben ritka (p. 66.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Bilimek in Jemelka herb.) (p. 92.).

844. *Chamaecytisus ratisbonensis* (SCHAEFF.) ROTHM. [*Cytisus ratisbonensis* SCHAEFF.] – selymes zanót

- a. WALLNER (1903): Erdők tisztásain és napos dombokon közönséges (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz, homokos helyeken a pannóniai flóraterületen. A fertőmelléki dombokon (p. 530).

Megj.: A medence nyugati és déli peremén, tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai az Ikva-síkon és a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

851. *Genista tinctoria* L. – festő rekettye

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben gyakori (p. 66.).
WALLNER (1903): Erdők rétjein, favágásokban közönséges (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdők szélén, irtásokban mindenütt (p. 529.).
b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: a Hidegségi-láprét egy kis, fajgazdag kékperjés foltán (2017-2019).

856. *Robinia pseudoacacia* L. – fehér akác

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 67.).
WALLNER (1903): Sorfa. Sövényekben (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Ültetik mindenfelé és igen sokszor elvadul (p. 533.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medencében jelentősebb, erdészetileg telepített állományai nincsenek, viszont fasorokban, szőlők szélén, mezsgyéken, útszéleken többfelé ültették, s helyenként nagyobb spontán sarjtelepei is kialakultak. (**38. térkép**)

860. Galega officinalis L. – orvosi kecskeruta

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (p. 501.).
KORNHUBER (1886): Höher liegenden Gründe um den Gáncshalma, Grassland (p. 630.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, árkokban. Sarród mellett (Komhuber) (p. 533.).
Herb.:
„Com. Moson. In fossis ad vias pr. pag. Sarród” (DE, Polgár S., 1923).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Vári-rét egykori gyepre telepített parkjában, az északi körforgalom mellett útszélen és cserjésben (2019).

861. Colutea arborescens L. – pukkanó dudafűrt

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 67.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken. Balf (Szontagh); mivelik kertekben is (p. 533.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Vári-rét parkszerű állományában, ültetve és elvadulva; Fertőszéplak: Templomdomb, többfelé ültetve, de itt elvadulására biztos jel nem utal (2019).

868. Astragalus sulcatus L. – barázdás csüdfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 502.).
WALLNER (1903): Zarhalm a halászkunyhók felé vezető úton (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, köves helyeken a pannóniai flóraterületen. Fertő körül (Deccard, Neilreich, Beck), Balf, Halászkunyhó (p. 533.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó Balf és Fertőrákos között (Soó – Kárpáti) (p. 76.).
Herb.:
„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
„In pratis humidis ad lacum Peisonem frequens” (BP101467, Simkovics L., 1873).
„Com. Sopron, ad ripas lacus Fertőtő ad Eszterháza” (BP266142, BP314056, Lengyel G., 1912).
„Mexikó-major” (BP259313, Polgár S., 1923).
„Com. Moson, in ruderatis pr. praedium Mexikó-major” (DE, Polgár S., 1923).

- b. CSAPODY (1993): Az egész ország területéről kipusztult (p. 319.).
- KIRÁLY & KIRÁLY (2006): Fertőújlak (Disznó-legelő, az A77-es határkő közelében, degradált csenkeszes gyepten, illetve a határvonal pásztáján, több száz tő) (8367/1) [1999–2002, HKG]; Nyárliget (az országhatár közelében, a településtől északra fekvő kavicsbányatavak mellett pionír gyepten néhány tő) (8367/1) [2004, HKG] (p. 90.). A jelzett lelőhelyeken kívül Nyárligettől északra, a Hansági-főcsatorna vasúti hídja mellett szintén előkerült (TAKÁCS G. *ex verb.*), 2004-ben ellenőrizve többszáz tő (p. 91.).
- KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Magyarországon egyedül a Fertő mentén, ezen belül is csak Fertőújlak és Nyárliget térségében található meg. Legjelentősebb állományai a fertői határátkelőtől nyugatra, a Hansági-főcsatorna déli oldalának töltésén vannak, egészen a főszilip közelében fekvő szivattyútelepig, e szakaszon összesen több ezer tő él. A töltésen élő állománnyal bizonyosan összeköttetésben kis számban előfordul a nyárligeti Ürményi-dűlő kavicsos gödrein, illetve mindkét nyárligeti kavicsbányató szegélyében. Az Ürge-dombtól északra lévő határnyiladékon, illetve a Kanyari-táblán száznál kevesebb példány él. Újabban előkerült a Fertőújlaktól északkeletre lévő Fésűs-sarok határsávi részén, az Apetlon felé vezető kerékpárút mellett (2017–2019), illetve a volt fertőújlaki vasútállomás mellett fekvő kavicsgödörön (2019), mindkét helyen száz alatti példány. (*37. térkép*)

*871. *Astragalus asper* WULFEN – érdes csüdfű

- a. GOMBOCZ (1906): A Fertő körül igen sok (Beck, Neilreich)? (p. 533.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Bilimek in Jemelka herb.) (p. 92.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (Bilimek in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: Bár a hazai nagyobb flóraművek a magyar Fertőről nem jelzik, a félreértések elkerülése érdekében hangsúlyozzuk, hogy korábbi térségbeli adatai (lásd pl. fent) kivétel nélkül osztrák területre vonatkoznak, ahol a tó keleti oldalán ma is többfelé előfordul (KG).

869. *Astragalus glycyphyllos* L. – édeslevelű csüdfű

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis circa Sopronium (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben, napos helyeken (p. 67.).
WALLNER (1903): Vágásokban, sövények mellett, erdőszéleken mindenütt (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, bokros helyeken mindenütt (p. 533.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, másodlagos gyepten, erdősávok és cserjések szegélyében a medence peremrészén szórványos, de kis egyedszámban megvan a Manóverút menti gyepten (Fertőszéplak, Sarród), illetve a régi fertőújlaki vasútállomás mellett is. (*37. térkép*)

870. **Astragalus cicer** L. – hólyagos csüdfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett az erdőben (p. 67.).
WALLNER (1903): Gyepen, mesgyéken, utakon közönséges (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, bokros helyeken mindenütt gyakori (p. 533.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú száraz gyepekben, cserjésekben a medence peremrészein szórványos.

872. **Astragalus austriacus** JACQ. – kisvirágú csüdfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélén (p. 67.).
WALLNER (1903): A Rákosi erdő szélén (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, köves réteken a pannóniai flóraterületen.
Fertő körül Rákos (Wallner) (p. 533.).
PILL (1916): Auf trockenen Wiesen bei Rákos am Neusiedlersee (p. 92.).

Megj.: Fertőrákos körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a fertőrákosi határátkelőnél, a medence szélétől kb. 300 m-re vannak (KG).

874. **Astragalus onobrychis** L. – zászlós csüdfű

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, ad viarum margines circa Sopronium (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz lejtőkön közönséges (p. 67.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon, utakon közönséges (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, kopár helyeken, utak mellett a pannóniai flóraterületen igen gyakori (p. 533.).
Herb.:
„In Parkrasen bei Schloss Eszterháza häufig” (GJO0077731-GJO0077734, Müller F., 1898, *A. sulcatus*-ként).
- b. KIRÁLY (ined.): Sopron, Strandí út, száraz gypszegélyben, valószínűleg a Szárhalom mészkő-gyepjeiből (ahol gyakori) behurcolódva (2019).

879. **Amorpha fruticosa** L. – cserjés gyalogakác

- a. WALLNER (1903): Díszcserje (p. 3.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Hansági-főcsatorna déli oldalán, az országhatáron lévő vasúti hídnál, a töltés mellett néhány bokor, feltételezhetően a vízűgy gépeivel behurcolva (KG - MH, 2019). (**38. térkép**)

887. **Vicia hirsuta** (L.) S. F. GRAY – borzas bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 502.).
WALLNER (1903): Erdőkben és erdők elején (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, szántóföldeken, vetés között mindenütt (p. 535.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence peremrészein, száraz gyepekben, útszéleken, útrézsűkön kis egyedszámban, szórványosan.

888. *Vicia tetrasperma* (L.) SCHREB. – négymagvú bükköny

- a. WALLNER (1903): Erdőkben és erdők elején (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken mindenütt, de nem oly gyakori, mint az előbbi (p. 535.).
CSAPODY (1975): Hegykő (Molinietum) (p. 79.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Lóúsztató melletti parkoló szegélyében (2012).

891. *Vicia pisiformis* L. – borsóka bükköny

- a. WALLNER (1903): Erdős hegyeken elszóródottan (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, irtásokban, bokros helyeken. Sopron mellett (p. 534.).

Megj.: A Szárhalomban és az Ikva-síkon száraz tölgyesekben és erdőszegélyekben nem ritka, egykori előfordulása a medence szélén (mára már elpusztult hasonló élőhelyfoltokon) sem kizárt. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

892. *Vicia dumetorum* L. – cserebükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 502.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélein, irtásokban szórványosan. Sopron, Balf (p. 535.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz belterületén és Hidegség nyugati szélén, a kerékpárút mellett, üde cserjésben (2019).

894. *Vicia cassubica* L. – vitéz bükköny

- a. GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, irtásokban, erdőkben (p. 135.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sopron: Strandi út mellett, ligetes fasor alatt (2019, HKG). A területre a Szárhalomból (ahol füves tölgyesekben nem ritka) hurcolódhatott be. Meglepő előfordulás, mivel a faj megtelepedése másodlagos élőhelyeken egyáltalán nem jellemző.

896. *Vicia villosa* ROTH – szőszös bükköny

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken nem ritka (p. 68.).
WALLNER (1903): A vetések között (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, vetés között a síkvidéken és a hegyvidéken mindenütt; subsp. *pseudovillosa*: Vetés között, főleg a Fertő körül Balf (p. 535.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, laza talajú másodlagos gyepekben, szántó- és útszéleken, a területen inkább csak alkalmi betelepülő, így subsp. *villosa*: Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2004); Fertőújlak: Vasút u. (2019); subsp. *pseudovillosa*: Hidegség: Alsó-Fertői-legelő; Fertőd: határátkelő (2019).

898. *Vicia cracca* L. – kaszanyűg bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes, in pratis (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken közönséges (p. 68.).
WALLNER (1903): Mindenütt sövények, kerítések mellett, bokrok között, réteken (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Bokrok között, erdők szélein gyakori (p. 535.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jobb állapotú üde kaszálókon és mocsárréteken elsősorban a délnyugati medenceperemen (különösen Hidegség mellett), Hegykőtől keletre már egészen ritka.

897. *Vicia tenuifolia* ROTH – keskenylevelű bükköny

- a. GOMBOCZ (1906): Füves, bokros helyeken, leginkább a pannóniai flóraterrületen gyakori (p. 535.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz útrézsűkőn, félszáraz gyepekben, a Szárhalommal szomszédos nyugati medenceszegélyen, így Balf: fertőbozi útkereszteződés, Csárda-kaputól északra és délre, Steinige Satz; Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét, Tókert: Szent-kereszt (2019). A medencéből korábbi biztos adata nem volt.

900. *Vicia lathyroides* L. – pici bükköny

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos lejtőkön közönséges (p. 68.).
WALLNER (1903): Gyepen, bokrok között (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Füves, bokros helyeken Sopron mellett (Supanec, Lyc. exsicc.) (p. 534.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, rövidfüves gyepekben, útrézsűkőn, igen szórványos, így Balf: Csárda-kaputól délre, Steinige Satz; Fertőszéplak: Eresztén-domb, Széplaki-legelő; Sarród: László-major (2019).

901. *Vicia pannonica* CR. – pannon bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Prope lacum Peisonem (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt (p. 68.).
WALLNER (1903) Szántóföldeken, a vetések között, utak mentén, nem ritka (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, vetésben a síkvidéken mindenütt (p. 534.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *pannonica*: Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő szegélye, árokparton (2019).

903. *Vicia grandiflora* SCOP. – nagyvirágú bükköny

- b. KIRÁLY (ined.): Szántók szegélyében, ruderalis gyomtársulásokban, igen ritka, így Fertőrákos: Alsó-Macskás; Fertőszéplak: Eresztén-domb, vasúti megálló, Hajcsár út mellett (2019).

904. **Vicia narbonensis** L. subsp. **serratifolia** (JACQ.) ARCANG. [*V. serratifolia* JACQ.] – fogaslevelű bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélein (p. 68.).
WALLNER (1903): Bokros helyeken. A kópházi és a Balfi országutat összekötő út szélén (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken. A Fertő mellett (Szontagh), Balf (p. 534.).
Herb.:
„*In dumetis ad lacum Fertő*” (BP193477, Forster, herb. Sadler 26485, n.d.).
„*In feuchten Gräben bei Wolfs*” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kapu északi oldalán félszáraz gyepten kb. száz tő; Csárda-kapu déli oldalán száraz rézsűgyepten néhány tucat tő (2019). (**39. térkép**)

905. **Vicia sepium** L. – gyepű bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes frequens (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokros helyeken közönséges (p. 68.).
WALLNER (1903): Mindenütt bokrok között, sövények, kerítések mellett, erdőkben (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Ligetekben, erdőkben, bokros helyeken mindenütt (p. 534.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde erdőkben, cserjésekben, kaszálóréteken ritka. Fertő-rákos: Halász-rét, Nemes-kert (2017–2019); Sopron: Strandi út (2004); Balf: ásványvízüzem alatti rét (2019); Hidegség: Nagy-Doele erdősávjai (2019); Fertőhomok: Homoki-láprét nyárasa (2019). (**39. térkép**)

907. **Vicia sativa** L. – takarmány bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes, in agris, cultis (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, szántóföldeken elvadulva (p. 68.).
WALLNER (1903): Mint takarmány mivelik. A vetések között elvadulva (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik és nagyon sokszor elvadul (p. 134.).

908. **Vicia angustifolia** GRUFBG. in L. – vetési bükköny

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 502.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, bokros helyeken. Balf Fertő mellett (Szontagh); subsp. *segetalis*: Vetésben, szántóföldeken mindenütt (p. 535.).
VÖRÖSS (1983): *subsp. segetalis*: Fertő tó (Bilimek in Jemelka herb.) (p. 93.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszegélyeken, kaszálókon, másodlagos gyepekben a medence peremrészén gyakori.

***Vicia onobrychioides L.**

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (Deccard)? (p. 502.).

Megj.: Szubmediterrán faj, hazai előfordulása nem ismert. Régi balfi adatát már Szontagh is kérdőjellel említi, a későbbi flóraművek pedig nem vették át.

***910. Lathyrus aphaca L. – levéltelen lednek**

- a. SZONTAGH (1864): Ad Sopronium (Bilimek exsicc.) (p. 502.).
 FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén (p. 68.).
 WALLNER (1903): Szántóföldek szélén (a Lenck-féle téglavetőhöz vezető út mellett, Meyne ültetvényei mellett) (p. 21.).
 GOMBOCZ (1906): Vetés között Sopron mellett (Szontagh), szántóföldek szélén Sopron körül ritka (Wallner) (p. 536.).

Megj.: Fenti régi soproni adatainak feltehetően egyike sem Fertő-medencei (KG).

912. Lathyrus pratensis L. – réti lednek

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, dumetis (p. 502.).
 FÁSZL mscr. (1880): Erdei réteken gyakori (p. 68.).
 WALLNER (1903): Réteken. Gyakran erdei réteken (p. 21.).
 GOMBOCZ (1906): Réteken mindenütt (p. 535.).
 CSAPODY (1975): Réteken, magassásos és magaskórós társulásokban, árokparton (p. 83.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Jó állapotú kaszáló- és mocsárréteken a medence délnyugati peremrészén Hidegségig szórványos, a megfelelő élőhelyeken akár nagy számban is. Innét keletre csak Fertőhomok: Homoki-láprét nyárasa mellett, Fertőd: Vári-rét kaszálóján. (**40. térkép**)

914. Lathyrus tuberosus L. – mogyorós lednek

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis, inter segetes (p. 502.).
 WALLNER (1903): Szántóföldeken a vetés között (p. 21.).
 GOMBOCZ (1906): Gabona között, sovány réteken mindenütt (p. 535.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz gyepekben, útszéleken, rézsűkön a terület magasabban fekvő részein szórványos.

916. Lathyrus hirsutus L. – borzas lednek

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, bolygatott gyeppben néhány tő (2019).

922. Lathyrus latifolius L. [*L. megalanthus* STEUD.] – nagyvirágú lednek

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 502.).
 FÁSZL mscr. (1880): Erdei réteken gyakori (p. 68.).
 WALLNER (1903): Erdei réteken (p. 21.).
 GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélein. Sopron (p. 536.).

Megj.: A Szárhalomban tisztásokon, erdőszegélyekben, néhol szőlők között, nem ritka, egykori előfordulása a medence szélén sem kizárt. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

*926. **Lathyrus lacteus** (M. BIEB.) WISSJUL [*L. pannonicus* subsp. *collinus* (ORTMANN) SOÓ]
– koloncos lednek

- a. WALLNER (1903 sub nomine *Orobus albus*): Köves helyeken. A Halászkunyhók előtti lejtőkön (p. 27.).
PILL (1916): Wiesen und grasigen Hängen, zwischen Balf und Rákos (p. 94.).

Megj.: Egykori fenti lelőhelyei bizonyára a Szárhalom száraz, mészköves lejtőire, s nem a Fertő-medence peremére vonatkoztak. Mára egyébként Sopron környékéről teljesen eltűnt (KG).

*927. **Lathyrus pannonicus** (JACQ.) GARCKE – magyar lednek

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. Balf (Deccard) (p. 536.).
KÁRPÁTI (1938): Gombocz [...] említi Balf mellől is nedves rétről. A balfi adat még bizonytalan. Innen származó példány sehol sincs, [...] még nyílt kérdés, hogy tényleg az innen várható *L. pannonicus* fog-e előkerülni, vagy pedig Gombocz-nak Deccard-tól átvett adata egy, a rétre lehúzódtott *L. versicolor* példányra vonatkozik-e (p. 81.).

Megj.: KÁRPÁTI (1938) fenti megállapításához csatlakozva, a *L. pannonicus* egykori előfordulása a területen kétesnek nevezhető (a faj ma a térségben egyedül a Soproni-medence két láprétjén ismert) (KG).

928. **Lathyrus niger** (L.) BERNH. – fekete lednek

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 68.).
WALLNER (1903): Erdeinkben közönséges (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben a hegy- és dombvidéken mindenütt (p. 536.).

Megj.: A medence nyugati és déli peremén, cseres-tölgyesekben egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai az Ikva-síkon és a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

934. **Ononis spinosa** L. – tövises iglice

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, in collibus (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 66.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Utak mellett, réteken, legelőkön nagyon közönséges (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön, köves helyeken, különösen a síkvidéken mindenütt (p. 530.).
CSAPODY (1975): Legelőkön, ugarokon, szántókon, utak mellett közönséges (p. 67.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszálókon, mocsárréteken, szikes legelőkön Hidegségtől keletre gyakori, a medence nyugati peremrészén jóval szórványosabb.

935. **Ononis arvensis** L. [*O. hircina* JACQ.] – mezei iglice

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, in collibus, rarior (p. 501.).
GOMBOCZ (1906): Nedvesebb réteken. Sopron (p. 530.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhónál, Virágosmajor, szikesedő réteken (p. 68.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Jó állapotú mocsárréteken, lokálisan nagy számban. Fertőboz: Bozi-láprét (KG – TG, 2009); Hidegség: Nagy-Doele, Hidegségi-láprét (2006-2019); Fertőhomok: Homoki-láprét (2019), Nagy-rét (2003).

937. **Melilotus albus** DESR. – fehér somkóró

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn közönséges (p. 67.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken, utak mellett. A Fertő partján nem ritka (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, ugarokon, nedves, olykor szikes helyeken, leginkább a pannóniai flóraterületen. A Fertő mellett Balf, Rákos (p. 531.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, gyomtársulásokban, parlagokon és degradált gyepekben sokfelé megtalálható.

938. **Melilotus dentatus** (WALDST. et KIT.) PERS. – fogas somkóró

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Bilimek exsicc.) (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn Balf körül (p. 67.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken, utak mellett. Fertő Balf mellett (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, legelőkön. Fertő mellett (Szontagh, Beck, Supanec); Balf (Wallner)!!, Sarród (Kornhuber) (p. 531.).

Herb.:

„Com. Sopron, in pratis humidis ad lacum Fertőtó, inter pagos Balf et Fertőrákos” (BP389889, Kárpáti Z., 1932).

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő szikes rétjein, szikesedő kékperjéseiben és magaskórósaiban jellegzetes faj, elsősorban egy határozott sávban a nádas peremén, néhol alig szikes mocsárréteken (pl. Hegykő: Lóúsztató), vagy a tó nádasának csatornáin, depóniákon is előfordul.

Herb.:

„Hegykő, Fertő melléke, lápréten” (BP660100, Barina Z. et al., 2003).

*939. **Melilotus altissimus** THUILLETVE – réti somkóró

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, in pratis (p. 501.).
GOMBOCZ (1906): subsp. *macrorhizus*: Nedves helyeken. A Fertő mellett (Wallner) (p. 531.).

Megj.: Fertői előfordulása kérdéses, bár Gombocz állítja, Wallner nem jelzi a Fertőről!

940. **Melilotus officinalis** (L.) PALL. – orvosi somkóró

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, in pratis (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 67.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Réteken, utak, mesgyék mellett közönséges (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, irtásokban közönséges (p. 531.).
CSAPODY (1975): Mindenütt szántókon, legelőkön, gyomtársulásokban (p. 70.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, gyomtársulásokban, parlagokon és degradált gyepeken sokfelé megtalálható.

941. **Trigonella caerulea** (L.) SER. – kékhere

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Balf körül (p. 67.).
GOMBOCZ (1906): A Fertő mellett úgy látszik sok helyen előfordul vadon.
Balfi savanyúkút (Wallner) (p. 531.).
PILL (1916): Beim Sauerbrunnen von Balf (p. 90.).
Herb.:
„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

*942. **Trigonella procumbens** (BESSER) RCHB. – sziki lepkeszeg

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes réteken a Fertő körül Széleskút, Nezsider, Pátfalu, Védeny mellett (Beck) (p. 531.).

Megj.: A Fertő hazai oldaláról nincs adata (a későbbi nagy flóraművek, így Soó sem közlik innen), Gombocz fenti jelzései korábbi szerzők osztrák térfélről származó adatainak alapulnak.

945. **Medicago sativa** L. – takarmány lucerna

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, de vadon is (p. 67.).
WALLNER (1903): Mivelik. Elvadulva is (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Réteken; mivelik is, de mindenütt el van terjedve (p. 530.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, másodlagos gyepeken szórványosan elvadul, néhol már stabil állományokkal.

946. **Medicago** × **varia** MARTYN [*M. falcata* × *sativa*] – homoki lucerna

- a. GOMBOCZ (1906): Majdnem mindenütt, ahol a szülők összetalálkoznak (p. 531.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken főleg a Fertőmelléki-dombsággal szomszédos peremen, általában a *M. sativa* társaságában: Sopron: Strandi út; Fertőrákos: Nemes-kert, Felső-Fertő-rét, Alsó-Fertő-rét; Balf: Steinige Satz, Rohrwiesen; Fertőszéplak: templomdomb (2019).

947. *Medicago falcata* L. – sárkerek lucerna

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, in apricis frequens (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett gyakori (p. 67.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Sovány réteken, utak, mesgyék mellett közönséges (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, köves helyeken mindenütt (p. 530.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, laza talajokon kialakult cserjésekben, gyepekben, idősebb parlagokon, főleg a medence déli peremén.

948. *Medicago lupulina* L. – komlós lucerna

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, in apricis frequens (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Igen közönséges (p. 67.).
WALLNER (1903): Réteken, művelt talajon, utal mellett közönséges (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, művelt és romtalajon igen közönséges (p. 530.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, degradált száraz gyepekben, taposott helyeken gyakori.

949. *Medicago monspeliaca* (L.) TRAUUV. [*Trigonella monspeliaca* L.]

– francia lucerna

- a. WALLNER (1903): Réteken, utak mellett (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Füves, napos helyeken, földeken. A Fertő körül (Beck) (p. 530.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő déli részén, taposott homokfelszínen (2013). Biztosan a hazai Fertőre vonatkozó korábbi adata nem ismert.

953. *Medicago minima* (L.) GRUFBG. in L. – apró lucerna

- a. GOMBOCZ (1906): Réteken, homokos, napos helyeken a pannóniai flóraterületen. A fertőmelléki dombokon itt-ott (p. 530.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, meszes, laza talajokon, felnyíló gyepekben, ritka. Fertőrákos: Szent-kereszt vízműterületei, Alsó-Fertő-rét (2019); Balf: Csárda-kaputól délre (2004, 2019); Fertőhomok: Homokhát (2019); Fertőszéplak: Szélaki-legelő (2013–2019), templomdomb (2019). A hazai Fertőre vonatkozó biztos korábbi adata nem ismert.

958. *Trifolium hybridum* L. – korcs here

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben nedves helyeken (p. 67.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves, gyepes helyeken, erdők tisztásain (Taxner) (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, irtásokban mindenütt (p. 531.).

- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken, árkokban, nedves parlagokon, taposott gyomtársulásokban meglepően szórványosan a tó déli perememén.

962. **Trifolium dubium** SIBTH. – apró here

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Nagy-Doele jellegtelen mocsárrétjén (2019, HKG).

963. **Trifolium campestre** SCHREB. [*T. procumbens* auct.] – mezei here

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdei utak mellett (p. 66.).
WALLNER (1903): Réteken, útszéleken (p. 39).
GOMBOCZ (1906): sub nomine *T. agrarium*: Réteken, legelőkön, utak mellett, művelt és romtalajon mindenütt (p. 531.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árokszéleken, jellegtelen gyepekben parlagokon a területen szórványos.

965. **Trifolium repens** L. – fehér here

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett mindenütt (p. 67.).
WALLNER (1903): Réteken, legelőkön, mesgyéken, útszéleken közönséges (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Kissé nedves réteken, árkokban mindenütt (p. 531.).
- b. KIRÁLY (ined.): Taposott gyepekben, nedvesebb legelőkön, árokszéleken, belterületi gyepekben gyakori.

967. **Trifolium montanum** L. – hegyi here

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben is (p. 67.).
WALLNER (1903): Réteken, napos dombokon közönséges (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos réteken, irtásokban a síktól a hegyvidékig mindenütt (p. 531.).

Megj.: A medence nyugati és déli peremén, erdei tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. A Fertőhöz legközelebbi előfordulásai az Ikva-síkon és a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

970. **Trifolium fragiferum** L. – eper here

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős réteken; a Fertő körül igen gyakori (p. 66.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 531.).
KÁRPÁTI (1938): A Fertő partján nedves réten Rákos és Balf közöt (p. 81.).

- b. KIRÁLY (ined.): Szikesedő mocsárréteken, legelőkön és laposokban gyakori, néhol taposott belterületi gyepekben, szóztó útszéleken is. (**41. térkép**)

972. *Trifolium rubens* L. – pirosló here

- a. FÁSZL mscr. (1880): A rákosi és balfi erdőkben gyakori (p. 66.).
WALLNER (1903): Minden erdőkben közönséges (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, irtásokban, inkább a dombvidéken. Sopron, Balf (p. 532.).

Megj.: A Szárhalomban száraz tölgyesekben, tisztásokon gyakori, a szomszédos medenceperemen egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

973. *Trifolium alpestre* L. – bérci here

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdei réteken elég gyakori (p. 66.).
WALLNER (1903): Száraz, bokros helyeken gyakori (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdők szélén, irtásokban, a hegy- és dombvidéken mindenütt (p. 532.).
CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 72.).

Megj.: A Szárhalomban száraz tölgyesekben, tisztásokon gyakori, a szomszédos medenceperemen egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

978. *Trifolium pratense* L. – réti here

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in pratis (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik; de vadon is (p. 66.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken, legelőkön, útszéleken közönséges. Szántóföldeken gyakran mívelik (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Réteken mindenütt (p. 532.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, idősebb parlagokon, útszéleken, vetett gyepekben sokfelé előforduló, gyakori faj.

982. *Trifolium incarnatum* L. – bíborhere

- a. FÁSZL mscr. (1880): Ritkán mivelve (p. 66.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Hidegség és Fertőboz között a közút déli oldalán nagy táblában vetve, útszélén elvadulva (2019).

983. *Trifolium arvense* L. – tarlóhere

- a. SZONTAGH (1864): In agris, pratis frequens (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Sziklás helyeken (p. 66.).

- WALLNER (1903): Sovány gyepen, favágásokban, homokos szántóföldeken (p. 39.).
- GOMBOCZ (1906): Réteken, szántóföldeken, irtásokban igen gyakori (p. 532.).
- b. KIRÁLY (ined.): A területen kimondottan ritka, mert savanyú, nyílt talajfelszínek alig találhatók. Sopron: Strandi út padkáján; Balf: Csárda-kaputól délre, gneisz törmeléken; Fertőszéplak: Eresztén-domb, kavicsos szántón (2019). Biztos korábbi adata a Fertőről nem ismert. (**41. térkép**)
984. **Dorycnium germanicum** (GREMLI) RIKLI [*D. sericeum* (KOVÁTS) BORBÁS]
– selymes dárdahere
- a. SZONTAGH (1864): sub nomine *D. pentaphyllum*: In locis apricis circa Sopronium (p. 501.).
- WALLNER (1903): Száraz, napos dombokon (a Rákosi út erdőszélén) (p. 14.).
- GOMBOCZ (1906): sub nomine *D. suffruticosum*: Napos, köves, száraz helyeken a pannóniai flóraterrületen és mészen mindenütt (p. 532.).
- Megj.: A Szárhalmomban száalkaperjés gyepekben és sziklagyepekben gyakori, a szomszédos medenceperemen egykori előfordulása Fertőrákos térségében nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nincs. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).
988. **Lotus tenuis** WALDST. et KIT. [*L. corniculatus* subsp. *tenuifolius* (L.) HARTM., *L. glaber* MILL.] – sziki kerep
- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (p. 501.).
- FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn (p. 67.).
- KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
- GOMBOCZ (1906): Nedves, szíkes, iszapos helyeken. Balf, Hegykő (Kornhuber) (p. 533.).
- PILL (1916): Am Neusiedlersee bei Rákos, Balf (p. 92.).
- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 88.).
- KIRÁLY (ined.): Szíkes réteken, legelőkön gyakori, jellegzetes faj a Hegykő és Fertőújlak közötti területrészen, viszont megfelelő élőhely hiányában a délnyugati-nyugati medenceoldalon ritka. Előkerült a fertői nádas csatornák melletti depóniákon, belterületi gyepekben és szózott útpadkákon is.
990. **Lotus corniculatus** L. – szarvas kerep
- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 501.).
- FÁSZL mscr. (1880): Legelőkön és az erdőben közönséges (p. 67.).
- WALLNER (1903): Réteken, utak, mesgyék mellett közönséges (p. 23.).
- GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, legelőkön mindenütt (p. 532.).
- CSAPODY (1975): Réteken, szántókon, homoki- és gyomtársulásokban közönséges (p. 75.).

- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, mocsárréteken, üdébb parlagokon, útszéleken, a szikes talajú területrészekről hiányzik.
991. **Tetragonolobus maritimus** (L.) ROTH subsp. **siliquosus** (L.) MURB. [*Lotus siliquosus* L., *Tetragonolobus siliquosus* (L.) ROTH] – bársonykerep
- a. FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken közönséges (p. 67.).
WALLNER (1903): Nedves réteken (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes réteken, Sopron, Rákos (Szontagh)!!; a Fertő körül mindenütt. (p. 533.).
CSAPODY (1975): Fertőrákos alatt (p. 74.).
- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikesedő talajú mocsárréteken, kékperjésekben, legelőkön, néha töltésoldalakon, árkokban, régi kavicsgödörökben is. Hidegségtől keletre a megfelelő élőhelyeken gyakori, jellegzetes, a nyugati parton csak néhány helyen. (42. térkép)
992. **Securigera varia** (L.) LASSEN [*Coronilla varia* L.] – közönséges tarkakoronafűrt
- a. SZONTAGH (1864): In apricis, ad viarum margines (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett és az erdőben közönséges (p. 67.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon bokrok között, sövények mellett igen közönséges (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, utak mellett mindenütt (p. 533.).
CSAPODY (1975): Szántókon, cserjésekben, erdőkben és réteken közönséges (p. 78.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szárazabb kaszálókon, cserjésekben, parlagokon, útszéleken elég szórványos.
994. **Anthyllis vulneraria** L. – nyúlzapuka
- a. SZONTAGH (1864): In collibus apricis (p. 501.).
FÁSZL mscr. (1880): Réteken (p. 66.).
WALLNER (1903): Száraz gyepen, útszéleken közönséges (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): subsp. *polyphylla*: Napos, füves helyeken a pannóniai flóraterrületen mindenütt (p. 532.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *vulneraria*: Sopron: Strandi út cserjés szegélyében két helyen (2019). Az általános gyakoriságára vonatkozó régi adatok csak a Szárhalom száraz gyepeire igazak, a hazai Fertőről nincs egyértelmű megfigyelése.
- *1000. **Onobrychis arenaria** (KIT.) DC. – homoki baltacím
- a. GOMBOCZ (1906): Száraz, homokos, napos helyeken a pannóniai flóra területén. Fertőmelléki dombok (p. 534.).
- Megj.: Fenti adata a Szárhalom száraz, mészköves lejtőire, s nem a Fertő-medence peremére vonatkozik. Ma egyébként ott is igen ritka (KG).

1001. **Onobrychis viciifolia** SCOP. [*O. sativa* LAM.] – takarmány baltacím

- a. SZONTAGH (1864): In pratis (p. 502.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz lejtőkön és réteken közönséges (p. 67.).
WALLNER (1903): Száraz lejtőkön, réteken közönséges (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Réteken mindenütt (p. 534.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Hidegség és Fertőboz között a közút déli oldalán nagy táblában vetve, útszélén elvadulva (2019).

1003. **Oxalis stricta** L. [*O. europaea* JORD., *O. fontana* BUNGE, „*O. dillenii*” sensu SIMON 1992, *Xanthoxalis fontana* (JORD.) HOLUB] – felálló madársóska

- a. GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon gyakori (p. 509.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség (p. 387.).
KIRÁLY (ined.): Parkokban, árnyas gyomtársulásokban és falak tövén, kifejezetten ritka. Fertőboz: Fő u.; Hidegség: Petőfi u.; Fertőd: park a kastélytól nyugatra; Sarród: Vasút u., Kossuth u. (2019).

1004. **Oxalis corniculata** L. [*Xanthoxalis corniculata* (L.) HOLUB] – szürke madársóska

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, nyílt, taposott gyomtársulásokban, járdaszéleken a Fertő-part településein szórványos; savanyú talajú szántón Fertőszéplak: Eresztén-domb tetején.

1005. **Oxalis dillenii** JACQ. [„*O. europaea*” sensu SIMON 1992] – Dillenius-madársóska

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertőpart településein járdaszéleken, falak tövén, utcai virágágásokban sokfelé, a legelterjedtebb *Oxalis*-faj.

1007. **Geranium robertianum** L. – nehézszagú gólyaorr

- a. SZONTAGH (1864): In silvis umbrosis subhumidis (p. 498.).
FÁSZL mscr. (1880): Árnyékos, nedves helyeken közönséges (p. 55.).
WALLNER (1903): Árnyékos helyeken sziklákon, erdőkben közönséges (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, bokros helyeken, árnyékos erdőkben, mély völgyekben mindenütt (p. 509.).
CSAPODY (1975): Művelt talajon, N-dús termőhelyeken, akácosokban (p. 122.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde, árnyas erdősávokban, cserjésekben Fertőrákostól Fertőhomokig szórványosan, illetve elszigetelten Sarród: Pozi-rétek égeresében és a fertődi kastély melletti parkban; a medence délkeleti részének erdősávjaiból már hiányzik.

1009. **Geranium sanguineum** L. – piros gólyaorr

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben gyakori (p. 55.).

WALLNER (1903): Köves dombokon, bokrok között mindenütt (p. 17.).

GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken. Balf (p. 508.).

- b. KIRÁLY (ined.): Korábbi térségbeli adatai a Szárhalom és a Fertőboz feletti letörések száraz tölgyeseire vonatkoznak, ahol nem ritka. Előkerülése a medencében meglepő: Fertőhomok: Homoki-csatorna mellett bokros útszegélyen (2006).

1011. **Geranium pratense** L. – mezei gólyaorr

- a. SZONTAGH (1864): In pratis humidis, etiam in silva Rákosensi (p. 498.)

WALLNER (1903): Nedves réteken (Eszterháza mellett) (p. 17.).

GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, patakok mellett. Rákos (Szontagh) (p. 508.).

Herb.:

„Auf Wiesen bei Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

1014. **Geranium columbinum** L. – galambláb gólyaorr

- a. FÁSZL mscr. (1880): Itt ott parlagföldeken ritka (p. 55.).

GOMBOCZ (1906): Mívelt helyeken mindenütt (p. 509.).

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő (2019). A medence felett, főleg az Ikva-síkon már nem ritka.

1015. **Geranium dissectum** JUSL. – sallangos gólyaorr

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás, szántószélen (2019). A térségben nagyon ritka, ezen kívül egy adata van a Soproni-hegységből.

1019. **Geranium pyrenaicum** BURM. f. – pireneusi gólyaorr

- a. WALLNER (1903): Sövények mellett, réteken, dombokon (p. 17.).

GOMBOCZ (1906): Réteken. Sopron mellett (Supanec) (p. 509.).

- b. KIRÁLY (ined.): Útszélen, bolygatott gyepekben a medence Fertőrákos és Balf közötti peremén szórványos, ezen kívül elszigetelten Hidegség belterületén (2019).

1020. **Geranium molle** L. – puha gólyaorr

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd, a kastély melletti parkban, a temetőnél és a Vári-rét parkjában (2013-2019).

1021. **Geranium pusillum** BURM. f. – apró gólyaorr

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett kopár helyeken, szántóföldeken, omladékokon közönséges (p. 55.).

WALLNER (1903): Mívelt és kopár talajon közönséges (p. 17.).

GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon utak mellett mindenütt (p. 509.).

- b. KIRÁLY (ined.): Gyomtársulásokban, árokpartokon, parlagokon, szántókon a medence peremrészén elterjedt, a szikes talajú területekről hiányzik.

1023. **Erodium cicutarium** (L.) L'HÉR. – bürök-gémorr

- a. SZONTAGH (1864): In agris frequentissimum (p. 498.)
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken, utakon mindenütt (p. 55.).
WALLNER (1903): Kopár és művelt talajon nagyon közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Ugarokon, mezőkön mindenütt (p. 509.).
CSAPODY (1975): Szántókon, tarlókon, legelőkön, gyomtársulásokban közönséges (p. 123.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, töltéseken, száraz gyomtársulásokban szórványos.

1026. **Tribulus terrestris** L. – földi királydinnye

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő, Kossuth u., autóbejáró kavicsos-homokos felszínén néhány tő (2019, HKG).

1027. **Linum catharticum** L. – békalen

- a. SZONTAGH (1864): In apricis (p. 498.)
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken (p. 56.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves réteken közönséges (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Mezőkön, réteken, füves helyeken, a Fertő mellett (p. 509.).
CSAPODY (1975): Fertő mellett nedves réteken, kaszálókon, így Hegykő és Fertőhomok között (p. 120.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves pionír társulásokban, árkokon, legelőkön Hegykőtől keletre szórványos, a medence nyugati részében csak Balf: Csárda-kapu mellett feljegyezve.

1031. **Linum tenuifolium** L. – árlevelű len

- a. FÁSZL mscr. (1880): Száraz és napos dombokon gyakori (p. 56.).
GOMBOCZ (1906): Napos, kopár dombokon, Balf, Rákos (p. 509.).
CSAPODY (1975): Szárhalom, általában lajtmészko-sziklagyepben és lejtősztyeppen (p. 121.).

Megi.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a fertőrákosi határátkelőnél, a medence szélétől kb. 300 m-re vannak (KG).

1032. **Linum hirsutum** L. – borzas len

- a. SZONTAGH (1864): In locis gramineis ad Balf (p. 499.)
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos dombokon, mészen és a pannóniai flóratereületen. Fertőmelléki szőlők; Rákos, Balf (Szontagh, Deccard)!! (p. 509.).
CSAPODY (1975): Fertő felé néző domboldalak (p. 120.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma már a Szárhalomban is nagyon ritka, aktuális előfordulásai a Nagy-sztyeprét körzetében, a medence szélétől több, mint 1 km-re vannak (KG).

1033. **Linum usitatissimum** L. – házi len

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 499.)
FÁSZL mscr. (1880): Itt ott szántóföldek szélén, romhelyeken, de csak némely esztendőben, mert itt nem mívelik (p. 56.).
WALLNER (1903): Imitt-amott mívelik. Elvadulva is. (p. 22.).
CSAPODY (1975): Néhol vetik s elvadul (p. 121.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves gyomtársulásokban alkalmi kivadulásai ismertek (talán horgászok révén?), így Nyárliget, északi kavicsbányató partján (2006); Sarród: a Kelemente-csatorna partján (2004).

1034. **Linum austriacum** L. – hegyi len

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 499.)
FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn a halászlak körül (p. 56.).
WALLNER (1903): Réteken (Halászkunyhók) (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Napos helyeken, a pannóniai flóratereületen. Balf (Szontagh), Halászkunyhó (Wallner) (p. 509.).
- b. KIRÁLY (ined.): Másodlagos száraz gyepekben a medence délkeleti peremén (a sztyeppnövényzet maradvékeként), így a Hansági-főcsatorna töltésén a határátkelőtől nyugatra (2017–2019); Nyárliget: Ürményi-dűlő régi kavicsgödreinek gyepeiben (2016); Fertőújlak: Ürge-domb (2000), Kanyari-tábla, Fésűs-sarok határsávja (2019). Utcai kiskertből kivadulva Hegykő: Kossuth u. (2019). (**43. térkép**)

1037. **Mercurialis annua** L. – egynyári szélfű

- a. SZONTAGH (1864): In hortis, cultis, agris frequentissima (p. 498.)
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt helyeken (p. 58.).
WALLNER (1903): Kopár és mivelt helyeken közönséges (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon közönséges (p. 508.).
CSAPODY (1975): Tarlókon, kapásokban, gyomtársulásokban közönséges (p. 124.).
- b. KIRÁLY (ined.): Települések belterületén, falak tövében, tarlókon, kapás kultúrákban a medence peremén szórványos.

1042. **Euphorbia maculata** L. – foltos kutyatej

- b. KIRÁLY (ined.): Térkövezésen, közúzalékon, friss, de már terjedő betelepedő: Fertőrákos: Fő u. (HKG); Fertőhomok: temető; Hegykő: Kossuth u.; Fertőd: temető; Sarród: temető; Nyárliget: temető (2019). (**45. térkép**)

1043. **Euphorbia marginata** PURSH – tarka kutyatej

- b. KIRÁLY (ined.): Néha dísznövényként vetik, temetőekben elvadulva: Sarród, Fertújlak (2019).

1044. **Euphorbia helioscopia** L. – napraforgó-kutyatej

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis circa Sopronium (p. 497.)
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken közönséges (p. 58.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, szántóföldeken, kertekben közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt földön mindenütt (p. 507.).
CSAPODY (1975): Mindenütt utak mellett, mivelt területeken, szőlőkben és szántóföldeken (p. 125.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántókon, tarlókon, belterületi gyomtársulásokban, útszéleken szórványos.

1045. **Euphorbia platyphyllos** L. – nagylevelű kutyatej

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken és ezek szélein elég gyakori (p. 58.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): A síkvidéken (Kornhuber) (p. 507.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Fertújlak (p. 388.).
KIRÁLY (ined.): Nedves szántókon, tarlókon, útszéleken, rétek vadturásos helyein szórványos. (**45. térkép**)

*1047. **Euphorbia villosa** WALDST. et KIT. – bozontos kutyatej

- a. SZONTAGH (1864): sub nomine *E. pilosa*: In pratis, versus Balf (Deccard) (p. 497.).

Megj.: Sopron környékén igen ritka, mai előfordulása a Soproni-medence néhány láprétjén ismert. Egykori fertői előfordulása nem kizárt, de erre csupán Deccard bizonytalan 18. századi adata utal (KG).

1048. **Euphorbia seguieriana** NECK. – pusztai kutyatej

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Erdők száraz helyein, homokos gyepen, utak mellett (Rákosi erdő) (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves helyeken a pannóniai flóraterrületen. Rákos (Wallner, Szontagh)!! A síkvidéken sok helyütt; Sarród (Kornhuber) (p. 507.).
- b. KIRÁLY (ined.): Elszigetelt előfordulása a medence déli részén, homoki gyepekben: Fertőhomok: Homokhát és Palatinusz-csatorna menti gyepek (2008–2017); Hegykő: Palatinusz-csatorna oldalai, Telkesgazdák-rétje, Fertői-dűlő, Budaiföld-bánya (2008–2019). (**44. térkép**)

1050. **Euphorbia palustris** L. – mocsári kutyatej

- a. WALLNER (1903): Mocsáros réteken (Eszterháza) (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. Eszterháza mellett (Wallner) (p. 507.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): „Hansági”-típusú magassásosok, nedves árkok növénye, csak a terület keleti peremén: a Hansági-főcsatorna mellett, a szivattyúháztól a határátkelőig, helyenként sok (2019); Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödre (2004); Fertőd: Kutak-köze, Teheneskúti-közép; Sarród: Teheneskúti-közép (2019). Elszigetelten Hegykőtől északra: Fertői-dűlő, csatornaparton (2017). (**44. térkép**)

1052. **Euphorbia epithymoides** L. [*E. polychroma* A. KERN.] – színeváltó kutyatej

- a. SZONTAGH (1864): Ad Rákos, Balf (p. 497.).
FÁSZL mscr. (1880): Vágásokban gyakori (p. 58.).
WALLNER (1903): Köves, bokros dombokon (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken. Mészen Rákos!!, Balf (Szontagh) (p. 507.).
CSAPODY (1975): A dombsoron mindenütt cseres- és molyhos-tölgyesekben, karsztbokorerdők szélén (p. 125.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai Fertőrákostól északra és Fertőboz felett, molyhos tölgyesekben, a medence szélétől 300-400 m-re vannak (KG).

1056. **Euphorbia lathyris** L. [*Tithymalus lathrys* SCOP.] – kerti kutyatej

- b. KIRÁLY (ined.): Ritka dísznövény, belterületi gyomtársulásokban, törmeléken helyeken néha kivadul, így Fertőújlak: Vasút u.; Sarród: Petőfi tér, Kossuth u.; Nyárliget: Petőfi u. (2019).

1060. **Euphorbia cyparissias** L. – farkaskutyatej

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in agris ubique frequentissima (p. 498.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 58.).
WALLNER (1903): Réteken, gátakon, árkokban, utak mellett gyakori (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, irtásokon, réteken mindenütt (p. 507.).
CSAPODY (1975): Elterjedt száraz lejtőkön, erdőkben, erdőszegélyeken, gyomtársulásokban (p. 126.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Cserjésekben, másodlagos száraz gyepekben, töltéseken a területen kifejezetten szórványos. (**45. térkép**)

1061. **Euphorbia esula** L. [*Tithymalus esula* HILL.] – sárkutyatej

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, fossis circa Sopronium (p. 498.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 58.).

WALLNER (1903): Szántóföldeken, mesgyéken, utak mellett, bokrok és gabona között (p. 15.).

GOMBOCZ (1906): Mezőkön, szántóföldeken gyakori (p. 507.).

- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, idősebb parlagokon, útszéleken a medence peremrészén szórványos.

1062. *Euphorbia virgata* WALDST. et KIT. – vesszős kutyatej

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 58.).
WALLNER (1903): Utak mellett, mesgyéken elég gyakori (p. 15.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, cserjésekben, igen ritka, talán csak másodlagos betelepülő: Fertőrákos: Nemes-kert (2004), meteorológiai állomás mellett (2019); Balf: Konrad Satz (2019); Hidegségtől nyugatra: a kerékpárút mellett (HKG, 2019).

***1063. *Euphorbia lucida* WALDST. et KIT. – fényes kutyatej**

- a. SZONTAGH (1864): Ad viam ad lacum Peisonem ducentem (p. 498.)
GOMBOCZ (1906): Mocsaras réteken. A Fertő mellett (Szontagh) (p. 507.).

Megj.: Sopron térségében ma sehol sem fordul elő, és Szontagh jelzése a térségből az egyetlen. Mivel Szontagh az itt valóban meglévő *E. palustris*-t nem említi, valószínűleg azzal keverte, így adatai legalábbis kétesek (KG).

1064. *Euphorbia peplus* L. – vézna kutyatej

- a. SZONTAGH (1864): In arvis, hortis ad Sopronium (Kitaibel) (p. 498.)
FÁSZL mscr. (1880): Mívelt talajon (p. 58.).
WALLNER (1903): Mívelt talajon közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, különösen kertekben gyakori (p. 507.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árnyas gyomtársulásokban, általában települések belterületén, így Fertőrákos: Fő u. a Rákos-patak mellett; Balf: Fő u.; Hidegség: központ; Fertőhomok: Petőfi u. a templomtól nyugatra; Hegykő: Kossuth u. a központban; Sarród: Kossuth u., Fő u.; Fertőd: Fő u. (2019), külterületen Sarród: Kis-Sid erdőfoltja, kocsinyomon (2019).

1065. *Euphorbia exigua* L. – apró kutyatej

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 58.).
WALLNER (1903): Ugarföldön és tarlón közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett gyakori a síkvidéken (p. 507.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Fertőhomok, Hidegség (p. 388.).
KIRÁLY (ined.): Ritka szegetális gyom, így Nyárliget: a vasúti hídtól nyugatra szántószélen (2019); Ürményi-dűlő kavicsgödre melletti szántó (2016).

*1066. **Euphorbia segetalis** L. – vetési kutyatej

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes versus Balf (Deccard) (p. 498.)
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken. Balf (Deccard)? (p. 507.).

Megj.: Mediterrán gyom, melynek egykori balfi adatát a későbbi szerzők (így SOÓ 1966) már nem veszik át. A fajt Budapest mellett újra megtaláló SIMON & PODANI (2007) szintén nem idézi az adatot, amely kétesnek tekinthető.

1068. **Euphorbia falcata** L. – tarlókutyatej

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 58.).
WALLNER (1903): Ugarföldön és tarlón közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, vasúti töltések mellett gyakori (p. 507.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Fertőhomok, Hidegség, Fertőújlak (p. 391.).
KIRÁLY (ined.): Ritka szegetális gyom, így Fertőújlak: Fésős-sarok tarlóján (2004, BP); Nyárliget: északi kavicsbányató mellett szántószélen (2004, BP), Ürményi-dűlő kavicsgödre melletti szántón (2016).

Zanthoxylum simulans HANCE

- b. KIRÁLY *et al.* (2009): Hidegség, a polgármesteri hivatal előtt 4 m magas ültetett, természetes fácska, a környező járdarepedésekben, előkertekben többfelé kb. 1 m-es, legalább 2-3 éves fiatal egyedek (2009, HKG) [8366/3]. Kínai eredetű díszfa (p. 24.).
KIRÁLY (ined.): Hidegségen 2019-ben is megvolt, de nem az „eredeti” egyedek, hanem újabb kivadulásból származó fiatalabb újulat (KG - MH).

1072. **Euodia hupehensis** DODE – kínai mézesfa

- b. KIRÁLY (ined.): Sopron: Strandi út mellett ültetve, talán elvadulva is (2008).

1073. **Ailanthus altissima** (MILL.) SWINGLE [*A. glandulosa* DESF.]

– mirigyes bálványfa

- a. WALLNER (1903): Sorfa. Gyakori (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik, bokros helyeken, romtalajon sokszor elvadul (p. 510.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A területen egyelőre még nem gyakori, jelentősebb előfordulásai Fertőrákos északi erdősávjaiban vannak, ezen kívül útszéleken, töltéseken, illetve települések belterületén régi falakon elszórtan, fiatal egyedekkel található meg. (**46. térkép**)

1074. **Polygala major** JACQ. – nagy pacsirtafű

- a. SZONTAGH (1864): Ad viam versus Balf (p. 497.)
FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken Balf felé (p. 57.).
WALLNER (1903): Száraz, napos helyeken. Erdő szélén Balf mellett, szőlők szélén (p. 29.).

GOMBOCZ (1906): Száraz réteken, köves helyeken. Balf (Szontagh, Wallner) (p. 511.).

CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 89.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma már a Szárhalomban is ritka, ottani aktuális előfordulásai a medence szélétől több, mint 500 m-re vannak (KG).

1076. **Polygala comosa** SCHKUHR – üstökös pacsirtafű

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: László-majortól nyugatra fekvő szikes rét–üde homoki gyp komplexumban, kis egyedszámban (BP, 2004-2019). (47. *térkép*)

1078. **Polygala amarella** CR. – kisvirágú pacsirtafű

- b. KIRÁLY (ined.): Szikesedő talajú kékperjés-csátés rétek nyílt talajfelszínén: Fertőrákos: Szent-kereszt, több ponton (2019); Hidegségtől északnyugatra, Vizeki-rét széle a régi nyomsáv mellett, több ponton (HKG, 2019); teljes állománya néhány száz tő. (47. *térkép*)

1082. **Acer negundo** L. [*Negundo fraxinifolium* NATT.] – zöld juhar

- a. FÁSZL mscr. (1880): Kertekben (p. 57.).
GOMBOCZ (1906): Ültetik, olykor elvadul (p. 510.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde-nedves erdősávokban Fertőboztól keletre szórványos, lokálisan azonban nagyobb számban is (pl. Fertőboz alatti égeres a Bozi-kapu felé; Hegykő: Lóúsztató melletti degradált erdő). A nyugati medencerészben eddig csak Fertőrákos: Szent-kereszt. (48. *térkép*)

*1083. **Acer tataricum** L. – tatár juhar

- a. WALLNER (1903): Kertekben (p. 1.).
CSAPODY (1975): Nagycenk, Erdődy Hanna síremléke körül, ültetve (p. 90.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (1999) Fertőrákos, a községtől kb. 1,2 km-re délre, Felső-Savanyúkút erdőtömbjének északi részén, [...] cseres-molyhos tölgyes [...] tisztásán egy alacsony példány, 155 m s. m. (8265/4) (1998). Nagycenktől északra, a Széchenyi-mauzóleumtól keletre [...] cseresekben több erdőrészletben, jelentős példányszámban (1999) (p. 234.).

Megj.: Sopron környéki előfordulásai (lásd fent) nem érintették a Fertő-medencét, bár elég közel fekszenek annak pereméhez, s kivétel nélkül egykori ültetésére és spontán továbbterjedésére vezethetők vissza. A Fertő-part egykori tölgyeseiben sem valószínű, hogy természetes előfordulása lett volna.

1084. **Acer saccharinum** L. – ezüst juhar

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, út menti fasorokban néhol ültetve (pl. Balf: ásványvízüzem melletti erdő; Fertőhomok: fertői kavicsút; Fertőújlak erdősávjai; Fertőd: a határátkelő felé vezető út mellett), néhány helyen spontán felújulása is megfigyelhető.

1085. *Acer campestre* L. – mezei juhar

- a. SZONTAGH (1864): In silvis frequens (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben; utak mellett gyakran, mint bokor (p. 57.).
WALLNER (1903): Erdeinkben. Bokrok között. Útszélén (p. 1.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén gyakori mindenütt, de kevés helyen virágzik (p. 510.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence délnyugat-nyugati pereme erdősávjainak és cserjéseinek a Szárhalom és az Ikva-sík erdei felől érkező újratelepülője, ezenkívül szigetszerűen a fertődi kastély körüli parkokban.

1086. *Acer pseudoplatanus* L. – hegyi juhar

- a. WALLNER (1903): Erdeinkben cserje. Kertekben. Sorfa (p. 1.).
GOMBOCZ (1906): Ültetik is (p. 510.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medencében nem tekinthető őshonosnak, főleg a terület délkeleti felének erdősávjaiban vagy belterületen sorfaként ültetik, s innen szórványosan elvadul.

1087. *Acer platanoides* L. – korai juhar

- a. FÁSZL mscr. (1880): Kertekben, fasorokban (p. 56.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medencében nem tekinthető őshonosnak, főleg a terület délkeleti felének erdősávjaiban vagy belterületen sorfaként ültetik, s innen szórványosan elvadul.

1088. *Koelreuteria paniculata* LAXM. – bugás csörgőfa

- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-part néhány településén fasorokban, szegélyekben ültetve, majd útszéleken, mezsgyéken elvadulva: Fertőrákos déli része: a volt határórlaktanya körül (2016–2019); Hegykő: a horgásztó felé vezető út mellett; Fertőszéplak: Eresztén-domb, Templomdomb; Nyárliget: Fő u. (2019).

1090. *Impatiens parviflora* DC. – kisvirágú nebáncsvirág

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Vasút u. melletti füzes degradátumban egy kis folt, Kis-Sid bolygatott erdősávjában jelentősebb egyedszámban (2019).

1092. *Impatiens balfourii* HOOK. – Matild-nebáncsvirág

- b. KIRÁLY (ined.): Néhol kertekben ültetve, majd árkokon, falak tövéén ki- vadulva: Fertőrákos: Fő u. a Rákos-patak mellett; Balf: Fő u.; Hegykő: Kossuth u. (2019).

1093. *Aesculus hippocastanum* L. – fehér vadgesztenye

- a. WALLNER (1903): Díszfa (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik és sokszor elvadul (p. 510.).

- b. KIRÁLY (ined.): Sorfaként nem gyakori a Fertő-parti településeken, külterületen, pl. Balf: Halász-réten néhány idősebb fa (ültetve); Fertő-széplak: Eresztén-domb erdőfoltja (itt újul is); Nyárliget: a Tízöles út mellett erdősávban (2019).

1096. **Euonymus europaeus** L. – csíkos kecskerágó

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, dumetis (p. 497.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben közönséges (p. 57.).
WALLNER (1903): Bokrok között, erdőszéleken, sövényekben, gyakori (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros helyeken mindenütt, de főképp a panóniai flórateületen (p. 511.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, mezsgyéken a medence peremrészein szórványosan, a délkeleti medencerészből hiányzik.

1097. **Euonymus verrucosus** SCOP. – bibircses kecskerágó

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 497.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben közönséges (p. 57.).
WALLNER (1903): Bokrok között, erdőszéleken, sövényekben, de ritkább (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, mészen. Sopron, Balf (p. 511.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül, a medenceperem ma már megsemmisült tölgységeiben egykor feltehetően előfordult, Balf és Fertőboz felett az Ikva-sík letörésén egészen közel a terület széléhez ma is megtalálható (KG).

Euonymus japonicus THUNB. – japán kecskerágó

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Fő u., fal tövéen kivadult fiatal példányok (2019).

1098. **Staphylea pinnata** L. – mogyorós hólyagfa

- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík északi letörésének árnyas állományaiban elég gyakori, innét „visszatelepelve” Balf: Satzwiesen-erdő több pontján, másodlagos üde erdőben. Fertőboz belterületén a fertői út szélén, cserjésekben szintén előfordul a löszfal tövében (2019).

1100. **Rhamnus catharticus** L. – varjútövis-benge

- a. SZONTAGH (1864): In silva ad Balf (p. 497.).
FÁSZL mscr. (1880): Elszórva erdeinkben (p. 57.).
WALLNER (1903): Erdők bozótjaiban elszóródottan (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken Sopron, Balf (p. 512.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, mezsgyéken a medence peremrészein szórványosan, még a délnyugati peremrészen is (pl. Fertőújlak: Fésűs-sarok, Nyárliget: Tízöles út mellett).

1102. *Frangula alnus* MILL. [*Rhamnus frangula* L.]

– közönséges kutyebenge

- a. SZONTAGH (1864): In silva ad Balf (p. 497.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt erdeinkben (p. 57.).
WALLNER (1903): Erdők elejében közönséges (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, bokrok között. Sopron, Balf (p. 512.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertőn kifejezetten ritka, így Fertőboz: Határföldek üde láprétjén (2017); Sarród: Kis-Sid rétre telepített erdőfoltján és a Pozi-rétek égeresében (2019); Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödrein (2016–2019); Fertőújlak: a látogatóközpont melletti cserjésben (2004). Régi irodalmi adatai feltehetően nem a Fertőre vonatkoznak.

1106. *Vitis vinifera* L. – kerti szőlő

- a. FÁSZL mscr. (1880): Több alfajban mivelik (p. 57.).
WALLNER (1903): Mivelik. Imitt-amott elvadulva (p. 42.).
GOMBOCZ (1906): Termesztik, Sopron, Rákos. Az említett helyeken erdők szélén, patakok mellett olykor elvadulva (p. 511.).
CSAPODY (1975): A Fertő egész vidékén termesztik (Fertőrákos, Balf) (p. 93.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence délnyugati peremén Balftól északra ma is nagy területen művelik, illetve ugyanitt az elmúlt évtizedekben felhagyott, cserjés-gyepes szőlők is vannak. Ezenkívül, szintén egykori ültetés nyomán, de elvadultan Balf és Hegykő között a medence lapályán is megvan pl. erdősávok szegélyében.

1109. *Parthenocissus inserta* (A. KERN.) FRITSCH [*P. quinquefolia* auct.]

– közönséges vadszőlő

- a. FÁSZL mscr. (ca. 1880, sub nomine *Ampelopsis hederacea*): Mivelik; vadon is (p. 57.).
WALLNER (1903, sub nomine *Ampelopsis quinquefolia*): Mivelik (p. 3.).
GOMBOCZ (1906, sub nomine *P. quinquefolia*): Mivelik, olykor elvadul (p. 512.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd körüli településeken többfelé ültetve (illetve a fertődi Lés-erdőben nagyobb spontán állománya is van), innét elvadulva Nyárligettől Hidegségig mindegyik településen ismert előfordulása. Ezenkívül megjelenik külterületen is, cserjésekben vagy erdősávokban, egyelőre csak pontszerűen: Fertőrákos: Felső-Fertő-rét; Sopron: Strandi út mellett; Sarród: a Hansági-főcsatorna mellett a zsiliptól a tó felé; Kis-Sid és Pozi-rétek erdőfoltjai (2019).

1111. *Tilia tomentosa* MOENCH [*T. argentea* DC.] – ezüst hárs

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Hanf-szántók egyik telepített erdősávjában, ültetve, spontán újul (2019).

1112. *Tilia platyphyllos* SCOP. – nagylevelű hárs

- a. SZONTAGH (1864): Ad domos, in coemeteriis (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőben, sétahelyeken fasorokban, ritka (p. 54.).
WALLNER (1903): Itt vadon nem fordul elő (p. 39.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medencében biztosan nem őshonos. Ültetik pl. települések parkjaiban, valamint mezővédő erdősávokban, spontán újulata azonban az ültetések helyétől olykor nagy távolságban is megjelenik.

1113. *Tilia cordata* MILL. [*T. parviflora* EHRH.] – kislevelű hárs

- a. SZONTAGH (1864): Ad domos, in coemeteriis, ad vias (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdőben, sétahelyeken fasorokban (p. 54.).
WALLNER (1903): Erdeinkben elszóródottan (p. 39.).
- b. KIRÁLY (ined.): Korábbi, biztosan a Fertő-medencéből származó adata nincs, de a medence peremének egykori üde erdeiben feltehetően őshonos lehetett, az Ikva-sík letörésén, a vizsgált terület közvetlen közelében helyenként ma is megtalálható (pl. Balf: Fillér-erdő, Fertőd: Lés-erdő). Ma viszont csak Balf: Satzwiesen-erdő, illetve Fertőboz: Bozikapu mellett ismertek spontán „visszatelepült” egyedei másodlagos üde erdőkben, ezenkívül a hegyközi erdősávokban, de ott egyértelműen ültetett.

Tilia × *euchlora* K. KOCH

- b. KIRÁLY (ined.): A fertődi kastélyparkban, illetve annak előterében a Madách-sétányon híres hársfasor alkotója, spontán újulata itt és a Vári-rét elvadultabb területein többfelé megfigyelhető (2019).

1117. *Malva sylvestris* L. – erdei mályva

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett és erdők szélein nem ritka (p. 55.).
WALLNER (1903): Omladékon, kopár és művelt talajon, sövények mellett igen közönséges (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, házak, falvak körül mindenütt (p. 506.).
- b. KIRÁLY (ined.): Gyomtársulásokban, útszéleken, falak tövében a medence peremén, főleg települések belterületén szórványos.

1119. *Malva neglecta* WALLR. – papsajt mályva

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias frequens (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, épületek körül gyakori (p. 55.).
WALLNER (1903): Omladékon, kopár és művelt talajon, sövények mellett igen közönséges (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, házak, falvak körül mindenütt (p. 506.).
CSAPODY (1975): Fertő menti falvakban gyakori (p. 119.).

- b. KIRÁLY (ined.): Szőlőkben, kertekben, útszéki gyomtársulásokban a medence külső peremén szórványos.

1120. **Malva pusilla** SM. in SOW. [*M. borealis* WALLR.] – apró mályva

- a. FÁSZL mscr. (1880): Balf körül (p. 55.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Száraz helyeken (Balfi legelő) (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Homokos romtalajon. Balfi legelőkön (Wallner) (p. 506.).
PILL (1916): Auf Weiden am Neusiedlersee, bei Balf (p. 71.).

1121. **Lavatera thuringiaca** L. – parlagi madármályva

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt erdei utakon közönséges (p. 55.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Napos dombokon, erdők tisztásain. Balfi, Rákosi erdő (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken a pannóniai flóratereületen. Homok (Kornhuber) (p. 506.).
- b. KIRÁLY (ined.): Napos útszéleken, cserjésekben a medence nyugat-délnyugati peremén igen szórta, jórészt spontán „visszatelepülő” a környező dombok xerofil élőhelyeiről. Fertőrákos: Nemes-kert, meteorológiai állomás mellett; Sopron: Strandi út; Balf: Csárda-kapu térsége, szennyvíztelep mellett; Fertőboz: keleti faluszél, földút a Bozi-övcSATORNA mellett, Hanf-szántók; Hidegség: Vizeki-rét a volt nyomávnál; Fertőszéplak: Eresztén-domb (2019). (**49. térkép**)

*1123. **Althaea hirsuta** L. – borzas ziliz

- a. WALLNER (1903): Ugarföldön. Eddig csak a balfi erdő egy szántóföldjén (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): A balfi erdő szántóján (Wallner) (p. 506.).
PILL (1916): Auf einem Ackerfelde bei Balf am Neusiedlersee. Ob noch? (p. 71.).

Megj.: Egykori balfi adata egyértelműen nem a medencére, hanem a dombok szántóterületeire vonatkozik (KG).

1125. **Althaea officinalis** L. – orvosi ziliz

- a. SZONTAGH (1864): Ad Sopronium (Deccard) (p. 496.).
KORNHUBER (1886): Höher liegenden Gründe um den Gáncshalma, Grassland (p. 630.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, árkokban. Sopron mellett (Deccard)!! Sarród mellett igen sok (Kornhuber) (p. 506.).
PILL (1916): Bei Rákos am Neusiedlersee (p. 71.).
KÁRPÁTI (1941b): Sopron környékén bővebben a síkvidéken, a Fertő körüli részeken terem (p. 42).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162.).

- TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Bischof-csatorna, Homok, Hanság-csatorna (cön. tab., p. 136–137.).
- CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite (...) im Röhricht massenhaft (p. 48.).
- CSAPODY (1975): Balf, Halászkunyhó, Hegykő és Hidegség között (Csapody), Fertőhomok, Hanság-csatorna (Tóth) (p. 119.).
- VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 91.).
- Herb.:
- „*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
- „*Com. Moson. In pratis ad pagum Sarród*” (DE, Polgár S., 1923).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part szikesedő rétjein, legelőin, csatornapartjain Hegykőttől keletre jellegzetes, helyenként tömeges növény, más partszakaszokon pontszerű előfordulásai ismertek. Megvan a Fertő belső csatornarendszere melletti depóniákon is, itteni elterjedése a szinte hozzáférhetetlen helyek miatt alultérképezett.
1126. ***Althaea taurinensis* DC.** [„*A. armeniaca* TEN.” in KIRÁLY 2009]
- örmény ziliz
- b. KIRÁLY (ined.): Egykori ültetés maradványa, tartósan megtelepedve és egyes helyeken láthatóan terjedőben. Fertőrákos: Rákos-patak mellett többfelé, Nemes-kert (2004–2019); Sopron: Rákos-patak mellett, Víztelep (2009–2019, BP); Balf: Soproni-kapui- és Csárda-kapui-csatorna mellett (2019).
1128. ***Alcea rosea* L.** – kerti mályvarózsa
- a. WALLNER (1903): Kertekben (p. 3.).
- b. KIRÁLY (ined.): Településeken ültetik, elvadul, Fertőrákostól Sarródig minden faluban ismertek ilyen előfordulásai. Fertőrákos: Felső-Fertő-réten a szőlők közötti földutak mellett is elvadult (2019).
1129. ***Abutilon theophrasti* MEDIK.** – sárga selyemmályva
- b. KIRÁLY (ined.): A medence délkeleti részében, Fertőszéplaktól keletre, nagytáblás szántókon, tarlókon, földutak mellett szórványos, a délnyugati területén alig és csak szálanként, így települések járdaszélein vagy vadszórókon.
1130. ***Hibiscus trionum* L.** – vetési varjúmák
- b. KIRÁLY (ined.): Tarlókon, szántószéleken, ritka: Sarród: Nyugat–Keleti-vízhelyek; Nyárliget: a kavicsbányatavak és a Hansági-főcsatorna közötti földeken (2019).
1131. ***Hibiscus syriacus* L.** – szíriai mályvacserje
- a. FÁSZL mscr. (1880): Diszcserje keletről (p. 55.).
- WALLNER (1903): Dísznövény (p. 18.).

- b. KIRÁLY (ined.): Településeken gyakran ültetik, járdaszéleken, kőfalakon elvadul, így Fertőrákos: Fő u., Strand u.; Balf: Fő u.; Hidegség: Petőfi u.; Fertőhomok: Akác u.; Hegykő: Kossuth u.; Fertőújlak: Fő u.; Nyárliget: Petőfi u., Rákóczi u. (2019).

1135. **Thymelaea passerina** (L.) COSS. et GERM. [*Passerina annua* WIKSTR.]

– egynyári cicó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Tarlókon, különösen a Fertő felé (p. 63.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, utak mellett. Tarlón a Fertő felé (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Homokos szántóföldeken Sopron mellett (Lyc. exs.)!, a Fertő felé (Wallner) (p. 512.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség – Fertőhomok (p. 385.).

Megj.: Feltehetően az összes korábbi adat a Szárhalomra vagy az Ikva-síkra vonatkozik, bár egykor Fertőhomok, Hegykő és Fertőszéplak térségében, silányabb szántókon előfordulhatott. Ma a területhez legközelebb Hidegség felett, homokos-lőszös földek szegélyében ismert, PINKE & PÁL (2001) adatai is innét származnak (KG).

1136. **Hippophaë rhamnoides** L. – európai homoktövis

- a. FÁSZL mscr. (1880): Diszcserje (p. 63.).
WALLNER (1903): Kertekben művelik (p. 19.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf és Fertőboz határán (Határföldek), egy bekerített fás terület sövényében ültetve, szegélyeken gyökérsarjakkal többfelé elvadulva (2019).

1137. **Elaeagnus angustifolia** L. – keskenylevelű ezüstfa

- a. FÁSZL mscr. (1880): Diszfa (p. 63.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 14.).
- b. TAKÁCS – KIRÁLY (ined.): A Fertő mezővédő erdősávjaiban és a volt nyomsáv mellett sokfelé ültették, e helyekről szikes gyepekre, legelőkre, de felhagyott szőlőkbe, cserjésekbe, árokpartokra is nagy tömegben kivadult, néhol hektáros nagyságrendű, homogén, összefüggő állományokat alkot. A Körgát és László-major között a nemzeti park gyepterületein szisztematikusan visszaszorították, más állományai viszont még szinte érintetlenek. (50. térkép)

1141. **Hypericum perforatum** L. – keskenylevelű ezüstfa

- a. SZONTAGH (1864): In collibus graminosis, in dumetis frequens (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 54.).
WALLNER (1903): Napos gyepon, dombokon, vízárkok mellett közönséges (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, irtásokban, utak mellett közönséges, úgy a síkon, mint a hegyvidéken (p. 505.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszálóréteken, idősebb parlagokon, felhagyott szőlőkben, cserjés mezsgyéken a medence peremrészein szórványos.

1142. **Hypericum tetrapterum** FR. [*H. acutum* MOENCH, *H. quadrangulum* L.]

– mocsári orbáncfű

- a. SZONTAGH (1864): In humidis, ad rivulos (p. 496.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde lápréteken, kékperjésekben, magaskórósokban, illetve néhol csatornapartokon is, igen szórványos. Fertőrákos: Szent-kereszt (2008); Sopron: Rákos-patak (2019); Fertőboz: Határföldek láprétje, Bozi-láprét (2017), Bozi-kapu (2018); Fertőhomok: Homoki-láprét (2008); Hegykő: horgásztó melletti mélyedések (2003); Sarród: Pozi-rétek égerese; Fertőd: Holt-Ikva a nyárligeti út mellett (2019).

1147. **Hypericum montanum** L. – hegyi orbáncfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 496.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben (p. 54.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, irtásokban. Balf (Szontagh) (p. 505.).
CSAPODY (1975): Balf (p. 198.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő fiatal tölgyesében, két ponton néhány példány (2019).

1151. **Viola arvensis** MURR. – mezei árvácska

- a. SZONTAGH (1864, sub nomine *V. tricolor*): In culti, ad sepes (p. 494.).
FÁSZL mscr. (ca. 1880, sub nomine *V. tricolor*): Szántóföldeken közönséges (p. 54.).
WALLNER (1903): Mindenütt szántóföldeken (p. 42.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon a síkvidéken gyakori (p. 504.).
CSAPODY (1975): Szántókon, parlagon, tarlókon (p. 196.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, másodlagos, felnyíló gyepekben, szántók szegélyében, kimondottan szórványos.

1154. **Viola suavis** M. BIEB. [*V. cyanea* ČELAK.] – mezei árvácska

- b. KIRÁLY (ined.): Üde másodlagos erdőfoltokon és cserjésekben, az Ikva-síkkal szomszédos medenceperemi részeken ritka, bár valószínűleg az itt felsoroltnál több helyen (pl. a fertői kastély parkjaiban is) előfordul: Balf: Rohrwiesen-erdő, ásványvízüzem melletti erdő, Satzwiesen-erdő; Fertőboz: falu alatti égeres, Bozi-kapu kőrisese; Hidegségtől nyugatra, a kerékpárút melletti erdősávban (2019).

1155. **Viola odorata** L. – illatos ibolya

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes in locis umbrosis ad Sopronium, ad lacum Peisonem in silvis (p. 494.).

FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 53.).

WALLNER (1903): Közönséges sövények, kerítések mellett, erdőszéleken (p. 42.).

GOMBOCZ (1906): Ligetekben, bokrokban (p. 503.).

- b. KIRÁLY (ined.): Üde erdőfoltokon, cserjésekben, települések belterületén járdaszéleken, nyírt gyepekben, pakokban gyakori.

1156. **Viola mirabilis** L. – csodás ibolya

- a. GOMBOCZ (1906): Rákos, Balf (p. 504.).

CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 194.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül, a medenceperem tölgyeseiben egykor feltehetően előfordult, Balf és Fertőboz felett, az Ikva-sík letörésén egészen közel a terület széléhez ma is megtalálható (KG).

1158. **Viola hirta** L. – borzas ibolya

- a. SZONTAGH (1864): In pratis et collibus (p. 494.).

FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken és réteken közönséges (p. 53.).

WALLNER (1903): Réteken, sövények és mesgyékben közönséges (p. 42.).

- b. KIRÁLY (ined.): Szárazabb erdőben, cserjésekben, természetserű szárazabb gyepeken, igen szórványos. Fertőrákos, Szent-kereszt, Tókert, Savanyúúti-erdő; Fertőboz, Bozi-kapu körise, Hanf-szántó rétje; Hidegség, Nagy-Doele rétjei; Fertőd, Vári-rét parkja; Nyárliget, Ürményi-dűlő kavicsgödre, a régi fertőújlaki állomás melletti gyepek (2019). (**51. térkép**)

1159. **Viola ambigua** WALDST. et KIT. – csuklyás ibolya

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: Fésűs-sarok határszéli része, a Pomogy-Bánfalvi-csatorna cserjés-gyepes rézsűjén, több ponton, jelentősebb állomány (2017-2019, HKG). (**52. térkép**)

1160. **Viola rupestris** F. W. SCHMIDT [*V. arenaria* DC.] – homoki ibolya

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Palatinusz-csatorna melletti homoki gyepek (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok határszéli része, a Pomogy-Bánfalvi-csatorna cserjés-gyepes rézsűjén, több ponton, jelentősebb állomány (2017-2019). (**51. térkép**)

1125. **Viola reichenbachiana** JORD. [*V. sylvestris* LAM.] – erdei ibolya

- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík északi letörése alatti üde, másodlagos erdőfoltokban a dombok gyertyános-tölgyeseiből „visszatelepelve”, alacsony egyedszámban: Balf: Kiosztott-rét cserjése; Fertőboz: belterületen a löszfal tövében többfelé; Hidegség: Nagy-Doele erdősávjai (2019). Előkerülése még a fertődi kastély előtti parkban is várható, mert a közeli Lés-erdőben nem ritka. (**52. térkép**)

1164. **Viola canina** L. [incl. subsp. *montana* (L.) HARTM.] – hegyi ibolya

- a. SZONTAGH (1864): In pascuis, collibus arenosis (p. 494.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 53.).
VÖRÖSS (1983): Esterházy-park (Jemelka herb.) (p. 89.).

Herb.:

„Im Parke von Eszterhaz” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1844, JPU).

Megi.: A subsp. *montana* a fertődi Lés-erdőben, éppen a Fertő-medencén kívül ma is többfelé megvan, így egykori előfordulása a Fertőn nem kizárt, sőt, a kastély körüli parkokban akár ma is várható (KG).

1163. **Viola elatior** FR. – nyúlánk ibolya

- a. VÖRÖSS (1983): Esterházy-park (Jemelka herb.) (p. 89.).

Herb.:

„Im Parke von Eszterhaz” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1844, JPU).

Megi.: Fertőd (Eszterháza) parkjából (ami valószínűleg a mai Lés-erdőt jelenti) Jemelka példánya bizonyítja előfordulását. Egykori előfordulása a Fertőn sem kizárt, de alkalmas ligeterdő már nincs a területen (KG).

1165. **Viola pumila** CHAIX in VILL. – réti ibolya

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Lászlómajorától nyugatra fekvő szikes réteken (2004); Fertőújlak: Fésűs-sarok határszéli részén, a Pomogy-Bánfalvi-csatorna cserjés-gyepes részsűjén, illetve az A74 határártól délre eső gyepsávon (2017–2019, HKG), a látogatóközpont melletti gyengén szikes réten (2019).

Viola × wittrockiana GAMS – kerti árvácska

- b. KIRÁLY (ined.): Járdaszéleken, kertek mellett kivadulva, így Sarród és Fertőd temetője; Balf: Fő u. (2019).

Viola sororia WILLD. – kerti árvácska

- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben többfelé ültetik, járdaszéleken, kerítések mellett elvadulva Fertőboz és Nyárliget belterületén (2019).

Begonia sp.

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Petőfi u., forrás kifolyójának rakott falán, elvadulva (2019, KG – MH).

1182. **Bryonia alba** L. – fekete földitök

- a. GOMBOCZ (1906): Kerítéseken, sövényeken. Balf (Deccard) (p. 557.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávok szegélyében, cserjésekben, településeken kerítéseken a terület peremrészein szórványos, a medence belső részein ritka, pl. Nyárliget: vasút mellett a Hansági-főcsatorna hídjánál; Fertőújlak: a falu előtti derékszögű kanyarnál a Cikes déli peremének bokros legelőjén. (53. térkép)

1183. **Bryonia dioica** JACQ. – piros földitök

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt és sövényeken gyakori (p. 40.).
WALLNER (1903): Sövényeken közönséges (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Kerítéseken, sövényeken. Sopron mellett (p. 557.).
- b. KIRÁLY (ined.): Az előző fajnál üdébb termőhelyeken, erdősávok, cserjés magaskórósok szegélyeiben, Fertőrákostól Hegykőig szórványos (különösen sok Balf alatt), míg a délkeleti medencerészből teljesen hiányzik. (53. *térkép*)

1187. **Cucurbita pepo** L. – közönséges tök

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 495.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 40.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik földeken is (p. 557.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kidobott kerti hulladékkal kivadulva: Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői között (2019).

1195. **Lythrum virgatum** L. – vesszős füzény

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. A Fertő mellett (Beck)!! (p. 522.).

Megj.: Nem lehet egyértelműen megítélni, hogy Gombocz adata a magyar Fertőre vonatkozik-e. Beck csak az osztrák oldalon járt, de Gombocz jelzi, hogy ő maga is látta (kérdés, hogy hol). A faj egyébként az osztrák Fertőn Apetlon mellett ma is előfordul, a magyar oldalon legközelebb Harka és Sopron között ismert (KG).

1196. **Lythrum salicaria** L. – réti füzény

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizárkokban gyakori (p. 61.).
WALLNER (1903): Mocsárookban, vizárkokban, bokrok között nagyon gyakori (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett, irtásokban közönséges. Sopron, Balf; Fertő (Szontagh) (p. 522.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó Fertőrákos és Balf között (p. 85.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsárréteken, üde és kékperjés lápréteken, nádas magaskórósokban, sőt a tó belső csatornáinál mellett is sokfelé előfordul. (55. *térkép*)

1197. **Lythrum hyssopifolia** L. – alacsony füzény

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken, melyek tavaszi időben vízalatt voltak, seregesen (p. 61.).
WALLNER (1903): Télen át elárasztott szántóföldeken, néha tömegesen (Taxner) (p. 23.).

- GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. A Fertő mellett gyakori (Beck) (p. 522.).
- CSAPODY (1975): Virágosmajori kapunál Fertőrákos szélén, Hidegség és Hegykő szikeseiken, Hidegség, Hegykő, Fertőhomok (*Molinietum*) (p. 84.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szikes iszaptársulásokban, belvizes szántókon, a Fertő nádasának csatornái melletti iszapdepókon, kifejezetten ritka. Balf: Csárda-kaputól északra (2008); Fertőhomok: 8-as számú csatorna, Külső-övcatorna (2019); Hegykő: Külső-övcatorna (2019); Fertőszéplak: Vörös-gyékényes (2008); Sarród: Angyali-földek (2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok (2004). (**55. térkép**)
- 1204. *Circaea lutetiana* L. – erdei varázslófű**
- b. KIRÁLY (ined.): A medence déli peremrészének üde-nedves másodlagos erdeiben szórtan, de néhol jelentős egyedszámban, a dombok gyertyános-tölgyeseiből „visszatelepedve”. Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek erdőfoltjai; Hidegség: a falutól keletre fekvő erdősávok; Fertőhomok: Nagy-rét nyárasa; Hegykő: Alsó-sziget erdősávjai; Sarród: Pozi-rétek égerese; Fertőd: kastély előtti park. Meglepő módon előkerült Hegykő belterületén, utcai kert cserjés részén is (2019). (**54. térkép**)
- 1207. *Oenothera glazioviana* MICHELI [*Oe. erythrosephala* BORBÁS]**
– erdei varázslófű
- b. KIRÁLY (ined.): A területen csak alkalmi kivadásokkal rendelkező, ritkán ültetett dísznövény, így Sarród: Kossuth u.; Fertőd: Fő u., előkertekben, kavicsos felszíneken (2019).
- 1212. *Oenothera biennis* L. – parlagi ligetszépe**
- a. FÁSZL mscr. (1880): Homokos helyeken (p. 61.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, patakok, folyók kavicságyában. A síkvidéken főleg (p. 521).
CSAPODY (1975): Közönséges, de nem gyakori (p. 87.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: az ásványvízüzem mellett kerékpárút árkában (2019).
- 1219. *Epilobium hirsutum* L. – borzas füzike**
- a. SZONTAGH (1864): In locis uliginosis ad Balf (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Mocsáros helyeken közönséges (p. 61.).
WALLNER (1903): Patakok, árkok mellett (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett. Rákos patak mellett, Balf (Szontagh) (p. 520.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves árkokon, parlagokon és gyomtársulásokban, csatornapartokon szórványosan, a Fertő nádasának belső csatornái mellett is néhol.

1220. **Epilobium parviflorum** SCHREB. – kisvirágú füzike

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Vízi árkokban (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, mocsarakban Sopron körül (Wallner) (p. 520.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves árkokon, magassásosokban, csatornapartokon szórványosan, a Fertő szikes területeiről hiányzik.

1225. **Epilobium roseum** SCHREB. – kisvirágú füzike

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Fő u., a Rákos-patak partján pl. *Glyceria notata* társaságában (2019). Meglepő előfordulás, mert a térségben csak a Soproni-hegységből volt ismert.

1226. **Epilobium ciliatum** RAF. – mirigyes füzike

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Madách-sétány kavicsos gyomtársulásában (HKG, 2019, KG - MH); Sarród: Pozi-rét égeresének vágásán (HKG, 2019).

1228. **Epilobium tetragonum** L. – négyélű füzike

- a. SZONTAGH (1864): subsp. *tetragonum*: Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 499.).
FÁSZL mscr. (1880): Árkokon gyakori (p. 61.).
KORNHUBER (1886): subsp. *tetragonum*: Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
WALLNER (1903): Árkok mellett (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): subsp. *tetragonum*: Nedves helyeken, patakok mellett árkokban. Balf (Szontagh)!! (p. 520.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *tetragonum*: Árkokon, csatornapartokon, magassásosokban szórványos; subsp. *lamyi*: Gyomtársulásokban, ritka, így Balf: ásványvízüzem mellett (2019); Hegykő: templomnál (2019), horgásztó mellett (2003); Fertőd: Fő u. (2019).

1229. **Myriophyllum spicatum** L. – füzérés süllőhínár

- a. GOMBOCZ (1906): Álló vizekben, gyakori. A Fertőben Ruszt mellett (Stur) (p. 518.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Halászcárdai-öböl (cön. tab., p. 161.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Halászcárda öböl (cön. tab., p. 133–136.).
CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees (p. 47.).
CSAPODY (1975): Nádasokban (*Scirpo-Phragmitetum typhetosum*) Fertőrákosnál, Halászcárda-öbölben, továbbá *Scirpo-Phragmitetum schoenoplectetosum*-ban és *magnocaricosum*-ban Fertőrákosnál, kevésbé (Tóth) (p. 88.).

- b. Felföldy (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 56.).
Király & Takács (ined.): A Fertő nyílt vizében, nádasaiban és csatornáiban gyakori, előkerült kisebb mesterséges tavakban is, pl. Sarród: Nagy-Kacsa; Nyárliget: kavicsbányatavak.

1231. **Myriophyllum verticillatum** L. – gyűrűs süllőhínár

- b. Felföldy (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 57.).
Király & Takács (ined.): A Fertő délnyugati peremén, Fertőboz és Hidegség térségében, sötét, lápi vizű csatornáknál (jellemzően rencével együtt), egyes helyeken (pl. Bozi-övcSATORNA) állományalkotó; pontos elterjedése nem ismert. Érdekes módon a Fertőről régi adatai nincsenek, Sopron körül csak a Tóalmokról van régi adata.

1233. **Cornus mas** L. – húsos som

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőkben az utak mellett (p. 58.).
WALLNER (1903): Sövényekben, erdők elejében és művelik (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélein az alacsonyabb hegy- és dombvidéken (p. 518.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő feletti dombok tölgyeseiben gyakori, a medencéből azonban nem voltak megfigyelései, bár peremén biztosan őshonos. „Visszatelepítő” példányaikat megfigyeltük: Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét, spontán cserjések, több bokor, Savanyúkúti-erdő, több idősebb bokor; Balf: Satzwiesen-erdő, másodlagos erdőfolt szegélyében, egy bokor (2019).

1234. **Cornus sanguinea** L. – vörösgyűrű-som

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben, sövényeken (p. 58.).
WALLNER (1903): Sövényekben, erdők elejében és művelik (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélein az alacsonyabb hegy- és dombvidéken (p. 518.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part felhagyott rétejein, szőlőiben, mezsgyéin a fertőrákosi országhatártól a Palatinusz-csatorna vonaláig a leggyakoribb, spontán terjedő cserjefaj, több tíz hektáros, összefüggő állományai is vannak; az említett vonaltól keletre viszont igen szórványos, a szikes talajú részeken hiányzik.

1235. **Cornus sericea** L. – tarackos som

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: a Bozi-övcSATORNA mellett, erdőszélen több kis bokor (2019). Az állomány eredete rejtélyes, annyira elhagyatott helyen van, hogy inkább spontán megtelepedés, mint ültetés lehet.

1237. **Hippuris vulgaris** L. – közönséges vízilófark

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn (p. 61.).
 KORNHUBER (1886): Einserkanal südlich von Pamhaggen (p. 648.).
 WALLNER (1903): Folyó és álló vizekben (Fertő, Taxner). (p. 19.).
 GOMBOCZ (1906): Álló és lassan folyó vizekben. A Fertő mellett (Wallner);
 a Hanságban ritka (Kornhuber) (p. 521.).

Herb.:

„Oedenburg” (Hahnel in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: Bár a későbbi flóraművek (pl. SOÓ 1966) már nem jelzik a térségből, a fenti adatok alapján egykori fertői meglétét aligha lehet kétségbe vonni. A faj bizonyára nem magában a szikes vizű tóban, hanem lápi jellegű vizekben fordulhatott elő a területen (KG).

1238. **Hedera helix** L. – közönséges borostyán

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, dumetis (p. 490.).
 FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben gyakori (p. 59.).
 WALLNER (1903): Fatörzseken és földön kúszik (p. 18.).
 GOMBOCZ (1906): Erdőkben a hegyvidéken gyakori (p. 518.).
 KÁRPÁTI (1935): Fertőrákos és Balf között, a Schilfhaus mellett lévő korcsma oldalán, ősrégi fa, melynek kerülete kb. 1 m magasságban 79 cm (Gáyer) (p. 163.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-medence peremén, Fertőrákostól Hidegségig bizonyára őshonos. Ma a medence üde erdeibe és cserjéseibe másodlagos „visszatelepedő” a szomszédos dombokról (ahol nagyon gyakori), részben a feltételezett őshonos előfordulások helyén (azaz a délnyugat-nyugati peremen), de a délkeleti terület rész erdősávjaiban is. (*56. térkép*)

1243. **Eryngium campestre** L. – mezei iringó

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis, ad vias ubique frequens (p. 489.).
 FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett mindenütt (p. 59.).
 KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
 WALLNER (1903): Legelőkön, mocsáros helyeken közönséges (p. 15.).
 GOMBOCZ (1906): Napos, homokos legelőkön, utak mellett a pannoni flórateületen közönséges. (p. 513.).
 CSAPODY (1975): Mindenütt gyepekben, legelőkön, utak mellett (p. 94.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz, laza talajú gyepekben, legelőkön, cserjésekben. A medence nyugati peremén ritka (csak Balf: Csárda-kapu és Steinige Satz dűlő), majd Hidegségtől László-majorig a kisebb-nagyobb homok-kibukkanásokon szórványos; innét tovább keletre töltéseken, útszéleken.

*1244. *Eryngium planum* L. – kék iringó

- a. FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélein ritka (p. 59.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 513.).

Megj.: Egykori balfi adata nem a medencéből, hanem az Ikva-sík pereméről származik (KG).

1249. *Chaerophyllum bulbosum* L. – csemege baraboly

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett bokros helyeken (p. 60.).
WALLNER (1903): Mívelik is (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, bokros helyeken, romtalajon igen közönséges. Sopron, Balf (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza, tápanyagban gazdag talajú szegélyekben, mezsgyéken, ligetes erdőkben Fertőrákos és Hidegség között szórványos, innét keletre ritka (pl. Fertőhomok: Nagy-rét; Nyárliget: Ürményi-dűlő).

1250. *Chaerophyllum temulum* L. – bódító baraboly

- a. FÁSZL mscr. (1880): Gyümölcsösök körül és az erdőszélen közönséges (p. 60.).
WALLNER (1903): Sövények mellett, erdőszéleken, kopár helyeken közönséges (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdőkben. Rákos, Sopron (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde, árnyas erdősávokban, parkokban, fasorokban a medence peremrészén szórványos.

1251. *Anthriscus caucalis* M. BIEB. [*A. vulgaris* PERS.] – borzas turbolya

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in dumetis frequens (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, házak körül a síkvidéken gyakori (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántók szegélyében a medence délkeleti részén, kifejezetten ritka: Fertőszéplak: Eresztén-domb (2019); Fertőújlak: Fő u., Cikes és temető térsége (2004-2019); Nyárliget: szántók a volt fertőújlaki vasútállomás mellett (2019). (*57. térkép*)

1252. *Anthriscus cerefolium* (L.) HOFFM. [*Cerefolium sativum* BESS.]

– zamatos turbolya

- a. SZONTAGH (1864): subsp. *trichospermus*: Ad lacum Peisonem ad sepes (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): subsp. *trichospermus*: Bokros helyeken Balf felé (p. 60.).
WALLNER (1903): subsp. *trichospermus*: Sövények mellett, kopár helyeken (Halászkunyhók) (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): subsp. *trichospermus*: Kerítések, sövényekben. A Fertő mellett (Szontagh) (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *trichospermus*: Laza talajú, bolygatott erdőkben, akácosokban a medence peremén Fertőrákostól Hegykőig szórványos, a délkeleti medencerészben ritka (pl. Sarród: Vasút u. melletti erdősáv).

1253. Anthriscus sylvestris (L.) HOFFM. – erdei turbolya

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben (p. 60.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, erdőkben, bokrok között igen közönséges (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, árkokban, cserjésekben Fertőrákostól Fertőhomokig szórványos, Balf térségében erős állományokkal, a délkeleti medencerészben ritka (pl. Fertőszéplak: Eresztén-domb; Sarród: Lászlómajor; Nyárliget: Tízöles út, Hansági-főcsatorna töltése). (57. térkép)

1255. Scandix pecten-veneris L. – tűmagvú berzenke

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén Balf körül (p. 60.).
WALLNER (1903): Kopár és művelt talajon (Balf melletti szántóföldek szélén) (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Művelt és romtalajon. Balf (Wallner) (p. 518.).
Herb.:
„Unter der Saat bei Wolfs” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

Megj.: Szegetális gyom, amelyet utoljára az 1950-es években figyeltek meg Magyarországon. Balfi előfordulását az irodalmi források mellett Jemelka herbáriumi példánya is bizonyítja. Az egykori előfordulás helye nem világos, az lehetett a falu felett, de a Fertő-medencében is (KG).

1256. Coriandrum sativum L. – kerti koriander

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes circa Sopronium (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik és olykor elvadul (p. 518.).

1257. Bifora radians M. BIEB. – sugárzó poloskagyom

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 60.).
WALLNER (1903): Gabona között (Fertő partján Balf mellett). Nagyon gyakori (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Vetés között, a síkvidéken mindenfelé. A dombvidéken is előfordul Sopron, Balf, a Fertő körül (p. 518.).
PILL (1916): Auf Feldern von Ruszt gegen Balf (p. 80.).
CSAPODY (1949): Balf felé, út mellett (p. 152.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Fertőboz, Fertőújlak (p. 385.).
KIRÁLY (ined.): Ritka szegetális gyom, csak Fertőújlak mellett megfigyelve (a temető közelében és a Fésűs-sarokban; 2004). 2004-ben helyenként még több helyen, lokálisan nagy számban, de 2019-ben már nem került elő, lehetséges, hogy eltűnt a nagyüzemi mezőgazdálkodás következtében.

Ammi majus L.

- a. WALLNER (1903): Luczernában Eszterháza mellett, ritka (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Luczernában (valószínűleg csak véletlenül a vetőmaggal) Eszterháza mellett (Wallner) (p. 518.).

1260. Pimpinella major (L.) HUDS. – nagy földitömjén

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt az erdőben (p. 59.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeinek árnyékos helyein bokrok között (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Árnyékos, nedves helyeken, erdők szélén a hegyvidéken (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jó állapotú kaszálórétek, mocsár- és láprétek, üde erdősávok növénye Fertőrákostól Fertőhomokig a medence délnyugati peremén. Fenti irodalmi adatai valószínűleg nem a medencére, hanem a Sopron környéki hegy- és dombvidékek rétjeire vonatkoznak. (**58. térkép**)

1261. Pimpinella saxifraga L. – hasznos földitömjén

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz dombokon (p. 59.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon, réteken közönséges (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos réteken, legelőkön mindenütt (p. 515.).
CSAPODY (1975): Mindenütt utak mellett, legelőkön, cserjésekben közönséges (p. 99.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú száraz gyepekben, kiszáradó kaszálóréteken, de árokszéleken, gyomtársulásokban is. Leggyakrabban a Hidegség és László-major közötti homokos talajú rész gyepeiben, máshol a területen szórványos.

1262. Aegopodium podagraria L. – podagrafű

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes, in dumetis frequens (p. 489.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, árnyékos helyeken, patakok mellett, romtalajon mindenütt közönséges (p. 513.).
- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík és a Szárhalmom erdeiben nem ritka, a medencében azonban eddig természetyszerű élőhelyeken nem találtuk. Egyedüli ismert előfordulása Hegykő: Kossuth u. egyik előkertjében van, ahová talán virágfölddel hurcolták be és spontán terjed (2019).

1263. Sium latifolium L. – széleslevelű békakorsó

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 489.).
GOMBOCZ (1906): Fertő mellett (p. 515.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, auf den, dem offenen Wasser näherliegenden Kanalsrändern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Csatornapartokon, árkokban, ritka, a szikesebb területekről teljesen hiányzik. Sopron: Virágosmajori-csatorna; Sarród: Kelemente- és Széplak-Sarródi-csatorna, Teheneskúti-közép; Fertőd: Teheneskúti-közép (2019). (**59. térkép**)

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, 1,2 km S Pamhagen, an der B51, Einser Kanal” (WU0063175, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

1265. **Berula erecta** (HUDS.) COVILLE [*Sium erectum* HUDS.]

– keskenylevelű békapohár

- a. WALLNER (1903): Árkokban (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Álló és lassan folyó vizekben gyakori (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Árkokon, csatornapartokon, forrásos helyeken a nyuagti-délnyugati medenceperemen szórványos (különösen jellemző Fertőboz és Hidegség térségében), Fertőhomoktól keletre igen ritka, pl. Hegykő: termálfürdő alatti árok; Sarród: Kelemente-csatorna néhány pontján; Fertőújlak: Pomogy-Bánfalvi-csatorna (2019). (**60. térkép**)

1269. **Seseli annuum** L. – homoki gurgolya

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken (p. 59.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Száraz gyepon. A Balf felé vezető út melletti réteken (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Füves helyeken, irtásokban. Sopron körül; Hegykő, Sarród (Kornhuber) (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú, jobb állapotú száraz gyepekben, kifejezetten szórványos, így Fertőrákos: Alsó-Macskás az országhatáron (2019); Balf: Csárda-kaputól délre és északra lévő gyepek (2004–2019); Fertőhomok: Homoki-láprét szegélye (2019); Hegykő: Palatinusz-csatorna mellett (2008), Budaiföld-bánya és Telkesgazdák-rétje (2017–2019); Fertőújlak: országhatár gyepe a Fésűs-sarokban (2017)

1271. **Seseli varium** TREV. [*S. pallasii* BESSER] – változó gurgolya

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, füves helyeken. Balf (Szontagh) (p. 516.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kapu északi és déli oldalán fekvő gazdag fajkészletű szárazgyep-fragmentumokon, kis egyedszámban (2004–2019).

1273. **Oenanthe aquatica** (L.) POIR. – vízi mételykóró

- a. KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.); Einserkanal (p. 647.).
GOMBOCZ (1906): Álló vizekben a síkvidéken. Sarród mellett (Kornhuber) (p. 516.).

- b. KIRÁLY (ined.): Eutróf, iszapos csatornában, magassásosokban; a területen ritka, a hansági peremrészre jellemző. Fertőszéplak: a Széplaki-legelő árkaiban (2004–2019); Sarród: Kelemente-csatorna, Széplak–Sarródi-csatorna (2004–2019); Nyárliget: Hansági-főcsatorna (2019).

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, 1,2 km S Pamhagen, an der B51, Einer Kanal” (WU0063171-WU0063174, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

1275. **Oenanthe silaifolia** M. BIEB. – gyűrűs borgyökér

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. A Fertő mellett Balf felé (Szontagh) (p. 516.).

1277. **Aethusa cynapium** L. – mérges ádáz

- a. SZONTAGH (1864): In cultis ad Balf (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Parlag földeken (p. 59.).
WALLNER (1903): Utak mellett és konyhakertekben; subsp. *agrestis*: szántóföldeken és ugaron (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon gyakori; subsp. *agrestis*: Szántóföldeken Sopron körül (Wallner) (p. 516.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *agrestis*: Útszélien, tarlókon, ritka: Balf: Fő u.; Hidegségtől nyugatra, a kerékpárút mellett; Fertőszéplak: templomdomb; Sarród: Angyali-földek (2019).

1279. **Anethum graveolens** L. – kerti kapor

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Mívelik; kertek szélein itt ott elvadulva (p. 60.).
WALLNER (1903): Mívelik konyhakertekben, elvadul (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik és igen sokszor elvadul (p. 517.).
CSAPODY (1975): Termesztik és elvadul (p. 102.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, törmelékes helyeken alkalmi kivaduló, pl. Fertőrákos: Virágosmajor, Strand u.; Hegykő: Kossuth u.; Fertőszéplak: Nagy Lajos u.; Fertőújlak: Fő u. (2019).

1280. **Silaum silaus** (L.) SCHINZ et THELL. – sárga kígyókapor

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. Balf, Fertő (p. 515.).
- b. KIRÁLY (ined.): A délnyugati medenceperem legjobb állapotú mocsár-rétjeinek indikátorfaja, így Balf: Új-rét (2017); Hidegség: Nagy-Doele (a réteken itt meghatározó) (2008–2019); Fertőhomok: Homoki-láprét, Nagy-rét (2003–2019). (**61. térkép**)

1282. *Conium maculatum* L. – foltos bürök

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 60.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Sövények, kerítések mellett, kopár helyeken, útszéleken közönséges (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, bokros helyeken kerítések mellett közönséges (p. 513.).
CSAPODY (1975): Erdőszéleken, üde és más gyomtársulásokban, árokpartokon, utak mellett mindenütt (p. 97.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Bolygatott szegélyeken, bodzás cserjésekben, egykori ruderáliákon, főleg laza talajokon, szórványosan.

1284. *Bupleurum rotundifolium* L. – kereklevelű buvákfű

- a. SZONTAGH (1864): In agris ad Sopronium (Deccard) (p. 489.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélein (p. 59.).
WALLNER (1903): Vetések között, ugarföldeken gyakori (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Vetés között szórványosan Sopron mellett (Deccard), Halászkunyhó Fertő mellett (p. 514.).

1287. *Bupleurum tenuissimum* L. – sziki buvákfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, homokos helyeken a pannóniai flóraterületen. Balf (Szontagh) (p. 514.).
VÖRÖSS (1983): Balf (Jemelka herb.) (p. 95.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
- b. KIRÁLY (ined.): Szikes legelőkön a medence délkeleti felében jellemző, bár kis számban előforduló faj, így Fertőszéplak: Külső-Körgátvég (2014); Sarród: Nyéki-szállás (2017); Fertőújlak: Üрге-domb (BP, 2000), Cikes (BP, 2004–2019), Kanyari-tábla (HKG, 2017) (**62. térkép**)

1288. *Bupleurum falcatum* L. – sarlós buvákfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdőben (p. 59.).
WALLNER (1903): Napos helyeken (Balfi erdő a Halászkunyhók felé) (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): A fertőmelléki dombokon mindenütt (p. 514.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Hegykő É, a Fertőhöz vezető kavicsút mellett, kőrises erdőszáv szegélyében (KG, 2003) [8366.4]; Hidegség ÉNy, száraz gyepragmentum a volt határsávban (KG, 2008) [8366.3]. Új lelőhelyeire bizonyítással a Fertőmelléki-dombságról telepedhetett be, ahol gyakori, jellegzetes faj (p. 240.). (**62. térkép**)

*1291. **Bupleurum affine** SADLER [*B. gerardii* JACQ.] – vöröslő buvákfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az út mellett Rákos felé (p. 59.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves helyen, mészen. Rákosi ut mellett Sopron (Wallner) (p. 514.).

Megj.: A medencéből nincs korábbi adata, Wallner leírása alapján a Gombocz és Fászl által idézett lelőhely Sopron belterületén volt (KG).

1293. **Trinia glauca** (L.) DUMORT. – szürke nyúlkapor

- a. FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélein (p. 59.).
WALLNER (1903): Napos, száraz dombokon. A Balfi erdő szélén (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Napos száraz helyeken a pannóniai flóraterületen. A fertőmelléki dombokon (p. 513.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma már a Szárhalomban is ritka, ottani aktuális előfordulásai a medence szélétől több, mint 500 m-re vannak (KG).

1296. **Apium graveolens** L. – kerti zeller

- a. SZONTAGH (1864): In paludosis ad locum Peisonem (Lumnitzer) (p. 489.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik; kertek szélein elvadulva (p. 59.).
WALLNER (1903): Konyhakertekben (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, sós helyeken a Fertő mellett állítólag vadon; így Nezsider mellett (Lumnitzer). (p. 515.).
KÁRPÁTI (1932): Ilmitz [...] wird hiedurch die alte, angezweifelte Angabe Lumnitzers bestätigt (Gáyer) (p. 6.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Lóúsztató mellett, nedves gyomtársulásban, valószínűleg a szomszédos kertekből kivadulva (BP, 2012). A Fertő osztrák oldalán, nedves réteken nem zárták ki őshonosságát (JANCHEN 1977), de ott mára mindenhol eltűnt (FISCHER *et al.* 2008).

1297. **Petroselinum crispum** (MILL.) A. W. HILL [*P. sativum* HOFFM.]
– kerti petrezselyem

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 59.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, verwildert (p. 629.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 27.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok és Hegykő alatt, homokos talajú szántókon nagyban termesztik, alkalmilag kivadul.

*1298. **Cicuta virosa** L. – gyilkos csomorika

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő partjain itt ott (p. 59.).
GOMBOCZ (1906): Kapuvár Földsziget major, a Hanságban tömegesen (p. 513.).

Megj.: Fászl megállapítása nyilván téves, sem előtte, sem utána nem jelezte senki a Fertőről. Herbáriumi példánya a Kisalföld egész területéről nincs (KG).

1299. **Falcaria vulgaris** BERN. [*F. rivini* HOST.] – közönséges sarlófű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 59.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Szántóföldek és utak szélén közönséges (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, köves helyeken, utak mellett közönséges (p. 514.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőboz (p. 99.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz gyepekben, cserjésekben, árokszéleken a területen szórványos.

*1300. **Carum carvi** L. – fűszer kömény

- a. SZONTAGH (1864): In pratis graminosis (p. 489.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon közönséges (p. 59.).
WALLNER (1903): Réteken közönséges (Fertő) (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken mindenütt (p. 514.).

Megj.: A korábbi Sopron környéki források egyöntetűen gyakorinak írják (de valószínűleg már akkor is csak a Soproni-hegységben volt elterjedtebb). Wallner még a Fertőről is említi. Ezzel együtt fertői előfordulása kétséges, a mai és egykori élőhelykinálat nem áll összhangban a faj igényeivel (KG).

1304. **Angelica sylvestris** L. – erdei angyalgyökér

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vizárokokon (p. 60.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, patakok mellett úgy a sík, mint a hegyvidéken gyakori (p. 516.).
VÖRÖSS (1983): Balf (Jemelka herb.) (p. 95.).
Herb.:
„Bei Wolfs” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Magassásosokban, nedves magaskórósokban, csatornapartokon a nyugati–délnyugati medenceperemen jellemző, Hegykőtől keletre már ritka, a szikes talajú területekről teljesen hiányzik. (**63. térkép**)

*1311. **Peucedanum officinale** L. – sziki kocsord

- a. GOMBOCZ (1906): Száraz, bokros helyeken a pannóniai flóraterrületen ritka. Fertő mellett (Uhl) (p. 516.).
PILL (1916): Auf trockenen Wiesen, Grashängen zwischen Bruck und Pándorfalu, Neusiedler Wiesen zwischen Wédeny und Pátfalu (p. 79.).
SOÓ (1966): Fertő-part (p. 482.).
CSAPODY (1975): Fertőpart (Soó) (p. 104.).

Megj.: Fertői adatai az osztrák oldalról származnak, a hazai Fertőparton nincs igazolható lelőhelye. Burgenlandban, Apetlon mellett a határtól mintegy 2 km-re ma is megvan, legközelebbi hazai előfordulása a vitnyédi Fácános-erdőben (Svájcer-Tilos) található (KG).

1312. **Peucedanum alsaticum** L. – buglyos kocsord

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz erdőhelyeken nem ritka (p. 60.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, bokros helyeken, Sopron (p. 516.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz cserjésekben, erdőszegélyekben, néhány helyen kis egyedszámmal, így Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét, Savanyúkúti-erdő; Balf: Halász-rét, Csárda-kaputól északra és délre, Steinige Satz, ásványvíz-üzem alatti rét; Fertőboz: Határ-földek (2017–2019). (**64. térkép**)

1313. **Peucaedanium palustre** (L.) MOENCH – mocsári kocsord

- a. KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Sarród mellett (Kornhuber) (p. 517.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek láposodó égeresében és lápi rekettyefüzesben, százas nagyságrendű állomány (2019). (**64. térkép**)

1314. **Peucedanum cervaria** (L.) CUSS. in LAP. – szarvas kocsord

- a. SZONTAGH (1864): Ad Sopronium (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 60.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon (minden erdőnkben) (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken a nyugati flóratérület erdeiben szórványosan mindenütt (p. 517.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú tisztásokon egykori előfordulása nagyon valószínű, de ezek az élőhelyek mára jórészt eltűntek. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai Fertőrákos és Fertőboz felett szálkaperjés gyepekben, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

1315. **Peucedanum oreoselinum** (L.) MOENCH – citrom kocsord

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Deccard) (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 60.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Napos, homokos dombokon. Zarhalm (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, füves helyeken, irtásokban. Úgy a nyugati, mint a pannoniai flóratérületen mindenütt, a síkvidéken, a Hanság körül is elterjedt (p. 517.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú tisztásokon egykori előfordulása nagyon valószínű, de ezek az élőhelyek mára jórészt eltűntek. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai Fertőrákos és Fertőboz felett szálkaperjés gyepekben, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

1316. **Pastinaca sativa** L. – pasztinák

- a. SZONTAGH (1864): In pratis (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókön közönséges (p. 60.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon, utak mellett közönséges. Gyökere miatt kertekben művelik (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Réteken a síkon és a hegyvidéken közönséges (p. 517.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőboz, Hegykő, Hidegség (p. 104.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszálóréteken, idősebb parlagokon, útszéleken, belterületi gyepekben a területen szórványos.

1317. **Heracleum sphondylium** L. – közönséges medvetalp

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf, ad lacum Peisonem (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett és az erdőben közönséges (p. 60.).
WALLNER (1903): Bokrok között, nedves árnyékos helyeken, patakok mellett közönséges (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, nedves helyeken, patakok mellett, erdők szélein mindenütt (p. 517.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszáló- és mocsárréteken, üde-nedves magaskórósokban, erdősávokban Fertőrákostól Hegykőig szórványos, innét keletre már ritka, főleg belterületen, gyomtársulásokban található.

*1322. **Laserpitium pruthenicum** L. – rutén bordamag

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem, in silvis umbrosis ad Balf (p. 490.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, Balf (Deccard, Szontagh) (p. 518.).

Megj.: A terület élőhelykínálata ismeretében egykori fertői előfordulása nehezen hihető. A tágabb térségben ma csak a Soproni-hegységben ismert (KG).

1324. **Torilis arvensis** (HUDS.) LINK – vetési tüskemag

- a. WALLNER (1903): Sövények, utak mellett (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Földeken, ugarokon, vetés között. Sopron mellett (Supanec) (p. 518.).
CSAPODY (1975): Szántókon, gyomtársulásokban, de nem gyakori (p. 96.).
- b. KIRÁLY (ined.): Meszes talajú szántókon és mezsgyéken, szórványos. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Szent-kereszt, Alsó- és Felső-Fertő-rét; Nyárliget: Tízöles-út, fertőújlaki vasútállomás mellett, déli kavicsbányató széle; Fertőújlak: Borsodi-dűlő déli széle (2019).

1325. **Torilis japonica** (HOUTT.) DC. – bojtortjános tüskemag

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis ad Sopronium (Deccard) (p. 490.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokros helyeken utak mellett (p. 60.).
WALLNER (1903): Utak mellett, bokrok között nem ritka (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Ligetekben, erdők szélein mindenütt (p. 518.).

CSAPODY (1975): Erdőkben, ligetekben, vágásokban, akácosokban, üde gyomtársulásokban (p. 96.).

- b. KIRÁLY (ined.): Üde, árnyas erdősávokban, cserjésekben, parlagokon, fasorokban a medence peremrészén Fertőrákos és Fertőhomok között szórványos, innét keletre már ritkán, a települések belterületén.

1327. *Caulalis platycarpus* L. – tüskés ördögbockor

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes (p. 490.).
 FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken; subsp. *muricata*: szántóföldek szélein Rákos felé (p. 60.).
 WALLNER (1903): Ugarföldeken, a vetés között (p. 9.).
 GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon. Sopron mellett (Szontagh, Wallner) (p. 517.).

Megj.: Korábbi adatai inkább a Fertőmelléki-dombságra vonatkoznak, bár Fertőrákos és Balf térségében szántókon és útszéleken egykor előfordulhatott. Ma a Fertőhöz legközelebb a Szárhalom néhány mészkőtörmelékes szántóján ismert (KG).

1328. *Turgenia latifolia* (L.) HOFFM. – varádicslevelű ördögpirula

- a. WALLNER (1903): Szántóföldek szélén, ritka. (Potschidomb, a Bécsi kapu előtt. Taxner 2-szer találta). (p. 40.).
 GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon. Sopron mellett (Supanec, Wallner) (p. 517.).

Herb.:

„Unter der Saat am Neusiedlersee bei Wolfs” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

Megj.: Jemelka gyűjtése valószínűleg a medence széléről származik, további fenti adatai viszont Sopronra vonatkoznak (KG).

1329. *Orlaya grandiflora* (L.) HOFFM. – nagyvirágú Orlay-turbolya

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis ad Balf (Deccard) (p. 490.).
 GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken. Balf mellett (Deccard). Nem láttam (p. 517.).

Herb.:

„Unter der Saat” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: A fenti források adatait a későbbi flóraművek (pl. SOÓ 1966) már nem vették át. Jemelka példánya egyértelműen igazolja egykori Sopron melletti előfordulását (helynév nincs a céduláján, de ez számos más Sopronnál gyűjtött szegetális gyomnövénye esetében is előfordul). Pontosabb lokalizáció azonban nem lehetséges, nem lehet eldönteni, hogy az a Fertőre vagy a Fertőmelléki-dombságra vonatkozik (KG).

1330. **Daucus carota** L. – vadmurok

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, collibus (p. 490).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 60.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Gyepes helyeken, útszéleken közönséges. Mívelik (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, romtalajon, utak mellett mindenütt (p. 517.).
CSAPODY (1975): Közönséges (p. 105.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Parlagokon, jellegtelen másodlagos gyepekben, gyomtársulásokban gyakori.

1346. **Primula farinosa** L. – lisztes kankalin

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő melléki nedves réteken seregesen (p. 40.).
WALLNER (1903): Nedves réteken (Fertő) (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras, tőzeges réteken. A Fertő mellett (Wallner) (p. 538.).

Megj.: Sopron térségében tradicionális lelőhelye Sopronkőhida és a Nagy-Tómalom (tehát a Fertőmelléki-dombság) üde láprétjein volt, ahol utoljára az 1990-es években figyelték meg, az élőhelyek tönkretételével eltűnt. E helyekről számos herbáriumi lapja ismert (BP). Nagy kérdőjel egykori fertői előfordulása, aminek (pontosabb helymegjelölés nélküli) jelzése (bár több szerzőnél is szerepel) Fászl kéziratára vezethető vissza. Több válasz lehetséges: az eredeti megfogalmazás pontatlan, és a tóalmi előfordulást a Fertőhöz vették, vagy valóban előfordult a fertői lápréteken is (az egykori lápi élőhelyek alapján ez nem zárható ki, bár kisebb esélyű) (KG).

1348. **Primula veris** L. [*P. officinalis* (L.) HILL] – tavaszi kankalin

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis frequens (p. 489.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves erdő helyeken közönséges (p. 40.).
WALLNER (1903): Réteken, erdős dombokon közönséges (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdők szélein a hegyvidéken [...] igen gyakori. Kelet felé olyan alakban lép fel, mely már a *P. pannonica* A. KERN.-hez hajlik (p. 538.).
CSAPODY (1975): Szárhalom, közönséges (p. 262.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence délnyugati peremén, gyeptársulásokban és természetesebb erdősávokban igen szóróványosan: Balf: Csárda-kaputól északra (2019), ásványvízüzem alatti cserjés (2017); Fertőboz: Határföldek erdősávja, égeres a falutól keletre, Bozi-kapu körísese (2019); Hidegség: Nagy-Doele és Vizeki-rét erdősávjaiban és cserjéseiben a bozi határ közelében többszáz egyed (2019). (*65. térkép*)

1352. **Hottonia palustris** L. – mocsári békaliliom

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőboz ÉNy (KG, 2008), egy tőzeges vizű csatornából került elő (*Myriophyllum spicatum* és *Utricularia vulgaris* társaságában) (p. 245.).

1354. **Lysimachia nummularia** L. – pénzlevelű lizinka

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő melléki nedves réteken seregesen (p. 40.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
WALLNER (1903): Erdők nedves helyein és réteken (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, árnyékos helyeken, gyümölcsösökben mindenütt (p. 539.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék nedves rétjein, legelőkön, árokpартokon, láperdőkben [...] szikeseken igen gyakori (p. 264.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kötött talajú nedves cserjésekben és erdősávokban szórványos, a szikes talajú területrészekről teljesen hiányzik.

1358. **Lysimachis vulgaris** L. – közönséges lizinka

- a. WALLNER (1903): Erdők nedves helyein, patakok mellett gyakori (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken, vizek mellett mindenütt (p. 539.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőrákos fertőmenti lápos részein és nedves réteken, Hidegség és Hegykő között (p. 264.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Lápréteken, cserjésekben, magaskórósokban, magassásosokban Balf és Fertőhomok között nem ritka, ezen kívül csatornapartokon, nádasokban igen szórványos, a délkeleti medencerészben csak Fertőszéplak: Széplaki-legelő árkaiban és Nyárliget: fertőújlaki vasútállomás melletti gödrön megfigyelve.

1591. **Anagallis arvensis** L. – mezei tixszem

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis frequens (p. 489.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken közönséges (p. 40.).
WALLNER (1903): Közönséges (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt talajon gyakori (p. 539.).
CSAPODY (1975): Tarlókon, szántókon, gyomtársulásokban (p. 265.).
- b. KIRÁLY (ined.): Tarlókon, szántók szegélyein, pionír gyomtársulásokban, disznótúrásokon a medence peremrészein igen szórványosan, egyedül Nyárliget és Fertőújlak térségében többfelé.

1592. **Anagallis femina** MILL. [*A. coerulea* (GOUAN) SCHREB.] – kék tixszem

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis rarior (p. 489.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken ritkább (p. 40.).
WALLNER (1903): Mivelt talajon, ritkább (p. 4.).

GOMBOCZ (1906): Az előbbivel, de annál ritkább, erdőkben, irtásokban is (p. 539.).

CSAPODY (1975): Szántókon, tarlókon, az *A. arvensis*-nél ritkább (p. 265.).

- b. KIRÁLY (ined.): Mint az előző, de ritkább, feljegyezve: Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői (2008); Hidegség és Fertőhomok közt a kerékpárút mellett (2019); Fertőszéplak: Eresztén-domb (2003, BP); Fertőújlak: Cikes szélének szántói (2004).

1363. *Samolus valerandi* L. – sziki árokvirág

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 489.).

FÁSZL mscr. (1880): A Fertő partján Balf mellett (p. 40.).

KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).

GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras, olykor szikes réteken. A Fertő körül „inter Sopronium et Nyulas” (Hillebrandt, Szontagh); Sarród (Kornhuber) (p. 538.).

TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).

VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 103.).

CSAPODY (1975): Fertőrákosnál a Virágosmajori kapu körül, Halászkunyhónál Fertőrákos és Balf között (p. 263.).

Herb.:

„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1846, JPU).

„*Fertőtónál*” (BP281492, Vajda L., 1928).

„*Com. Sopron. In pratis paludosis ad Fertőtó, prope Sopron*” (BP677414, Kárpáti Z., 1930).

„*Com. Sopron. In pratis humidis ad lacum Fertőtó, prope Halászkunyhó, inter Balffürdő et Fertőrákos*” (BP677413, Kárpáti Z., 1932).

- b. CSAPODY (1993): Fertőparton Fertőrákos és Balf, valamint Balf és Fertőboz között, szittyósban (*Juncetum subnodulosi*) (p. 321.).

KIRÁLY & KIRÁLY (2006): A Fertő-medence területén, szikes-agyagos nedves felszíneken, pionír növényzetben kifejezetten jellemző, minden flóratérképezési kvadrátban előkerült (p. 99.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nedves-agyagos pionír felszíneken, árkok alján, anyagnyerő helyeken, láprétek és télisásosok vadturásain, sőt a fertői nádas belső csatornáinak depóniáin is. A térségben jellegzetes faj, a számára alkalmas élőhelyeken néha tömeges (Fertőújlak: Ürde-domb, 2000, BP; Hegykő: Budaiföld-bánya, 2003, BP; Nyárliget: déli kavicsbányató, 2019, HKG). (**66. térkép**)

Herb.:

„*Hegykő, Fertő melléke, lápréten*” (BP659772, Barina Z. et al., 2003).

„*Győr-Moson-Sopron, Kiesgrube 2,2 km SW Pamhagen*” (WU0063186, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

1366. **Limonium gmelini** (WILLD.) KUNTZE – magyar sóvirág

- a. CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften. Auch auf den Szikböden bei Hegykő reichlich vorhanden (p. 50).
CSAPODY (1975): Wendelberger szóbeli közlése szerint osztrák oldalon seholsem. Hegykő és Hidegség között szolonyec sziken viszont találtam (p. 265.).
SOÓ (1980): Fertő déli partja (Csapody) (p. 128.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Sarród, Fertőújlak, „Cikes”, mézpázsitos-tippanos réten, néhány többől álló kis csoport; [...] szándékosan (a Hortobágyról behozott magok elvetésével) létrehozott állomány (KG – TG, 2003–2013) [8367.1] (p. 246.).

Megj.: Csapody fenti adatai a megadott helyszínek ismeretében, gyűjtött példányok hiányában erősen kétségesek, senki más nem látta ott. A fajnak az osztrák Fertőn (sőt egész Ausztriában) sem volt korábbi adata (KG).

Goniolimon tataricum (L.) BOISS.

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Bozi u., útszélen, kivadulva (2019, HKG).

1372. **Fraxinus ornus** L. – virágos kőris

- a. WALLNER (1903): Díszfa (p. 26.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőhomok É, a Palatinus-csatorna melletti, félszáraz gyepvel szomszédos facsoportban (KG, 2008) [8366.4]. Nem valószínű az őshonossága, [...] viszonylag idős állományról van szó, ahol a faj jól újul, és további spontán terjedése várható (p. 244.).
KIRÁLY (ined.): Hegykő: a Palatinusz-csatorna keleti oldalának erdősávjaiban, számos faegyed, több korosztályból; Fertőd: a posta előtt járdaszéleken elvadulva újul (2019). (**67. térkép**)

1373. **Fraxinus pennsylvanica** MARSHALL – amerikai kőris

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): 1950 után Balf alatti fasorokba ültették, majd nem művelt réteken és a volt nyomsáv mellett spontán terjeszkedésbe kezdett. Itt ma összefüggő, zárt állományai vannak, a medence más részein csak itt-ott ismert kivadulása. (**67. térkép**)

1375. **Fraxinus excelsior** L. – magas kőris

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vadon és mivelve ritka (p. 30.).
WALLNER (1903): Erdőkben ritka. Kertekben mívelik (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, nedves helyeken (p. 539).
CSAPODY (1975): Ültetve (p. 128.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Az Ikva-sík északi letörése alatt, Fertőboz és Fertőhomok között, illetve Fertőrákostól északra bizonyára őshonos, egyes erdőfoltokon (pl. Bozi-kapu kőrisese) domináns, bár a jelenlegi állományok inkább spontán visszatelepülés következtében alakultak ki.

Ezenkívül főleg a medence dél-délkeleti részén mezővédő erdősávokban sokfelé telepítették is.

1376. **Fraxinus angustifolia** VAHL subsp. **danubialis** POUZAR – magyar kőris

- b. KIRÁLY (ined.): A magas kőrisnél a területen jóval ritkább, elsősorban a Hegykő és Sarród közötti térség erdősávjaiban fordul elő. Státuszát nehéz megítélni, mindenesetre a Fertő-medencétől dél-délkeletre fekvő erdőkben (pl. Lés, vitnyédi Fácános) bizonyosan őshonos. (**68. térkép**)

1377. **Syringa vulgaris** L. – közönséges orgona

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes (p. 484.)
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 30.).
WALLNER (1903): Dísznövény. Kerti sövényekben elvadulva (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik kertekben, de sokszor elvadul (p. 539).
- b. KIRÁLY (ined.): Főleg régi épületek, telephelyek környezetében, egykori ültetése nyomán elvadulva, így pl. Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői között; Balf: Csárda-kapu; Hidegség: Hidegségi-láprét fasorai; Sarród: Kis-Sid, Vasút u., Angyali-földek erdőszegélyei és cserjései, Lászlómajor; Fertőd: Vári-rét parkja; Fertőújlak: látogatóközpont melletti szegélyek.

1378. **Ligustrum vulgare** L. – vesszős fagyal

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis, silvis (p. 484.)
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben gyakori cserje (p. 30.).
WALLNER (1903): Erdők elejében, sövények mellett. Kertekben mívelik is (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben mindenütt közönséges (p. 539.).
CSAPODY (1975): Mindenütt, erdőszéleken, sövényekben (p. 129.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertőmelléki-dombsággal és az Ikva-síkkal szomszédos rész erdőfoltjain őshonos, a medence többi részén, erdősávokban, cserjésekben spontán visszatelepedő, terjedő cserje. Elszórtan még a szikes talajú területeken (pl. Széplaki-legelő, Körgát térsége) is megtalálható.

*1380. **Blackstonia acuminata** (W.D.J. KOCH et ZIZ.) DOMIN – kései gyíkpohár

- a. SZONTAGH (1864, sub nomine *B. perfoliata*): Ad lacum Peisonem (Dolliner) (p. 484.)
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken a Fertő mellett (Dolliner). Ujabban nem találták (p. 540.).

Megj.: Fenti fertői adatai nem a magyar térféltre vonatkoztak, ezeket a hazai flóraművek (pl. SOÓ 1966) nem is vették át. Az osztrák oldalon nagyon ritka, kipusztulással fenyegetett (JANCHEN 1977, FISCHER *et al.* 2008).

1381. **Centaurium littorale** (TURNER) GILMOUR subsp. **uliginosum** (WALDST. et KIT.) MELDERIS – lápi ezerjófű

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn, a halászlak és Balf körül (p. 31.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).

WALLNER (1903): Magas sótartalmú talajon (a halászkunyhók és Balf között) (p. 15.).

GOMBOCZ (1906): Szikes, nedves helyeken. A Fertő körül Balf és Halászkunyhó (Wallner) (p. 540).

PILL (1916): Auf sumpfigen, salzhaltigen am Neusiedlersee, bei Balf (p. 96.).

TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).

TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Homok (cön. tab., p. 136–137.).

CSAPODY (1975): Fertőhomok (Tóth), Hegykő (Csapody), mint *Molinietum* és *Scirpo-Phragmitetum* tagja (p. 129.).

Herb.:

„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).

KIRÁLY (ined.): Szikes iszaptársulások, szikesedő talajú kékperjések és kormos csátésok jellegzetes növénye, előfordul anyaggyerő helyeken és árkokban is. Hidegségtől keletre szórványos, a megfelelő élőhelyeken mindig megtalálható, a nyugat-délnyugati parton csak Balf: Csárda-kapu mellett került eddig elő (Fertőújlak: Ürge-domb, 2000, BP; Nyárliget: kavicsbányatavak, 2004, BP; Fertőszéplak: Körgát, 2004, BP). (**69. térkép**)

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, Kiesgrube 2,2 km SW Pamhagen” (WU0063185, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

1382. *Centaureum pulchellum* (SW.) DRUCE – csinos ezerjófű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 484.)

FÁSZL mscr. (1880): Balf körül (p. 31.).

KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.).

WALLNER (1903): Mocsáros réteken (Balf mellett) (p. 15.).

GOMBOCZ (1906): Szikes, nedves helyeken. A Fertő körül (Stur, Kornhuber)!!; Balf (Wallner) (p. 540).

CSAPODY (1975): Halászkunyhó, Virágosmajori kapu, Hegykő (p. 130.).

Herb.:

„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. KIRÁLY (ined.): Iszaptársulásokban, belvizes szántókon, árkokon, a Fertő mellett igen szórványos. Fertőrákos: Halász-rét árka (2008, BP); Balf: Csárda-kaputól délre (2004–2019); Fertőboz: Bozi-kapu (2018–2019); Hegykő: Hegykői-csatorna mellett, horgásztó szélén (2003); Sarród: Angyali-földek (2019); Fertőújlak: Cikes északi része (2004); Nyárliget: kavicsbányatavak mellett (2006–2016).

1383. ***Centaureum erythraea*** RAF. [*C. minus* MOENCH] – kis ezerjófű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 484.)
FÁSZL mscr. (1880): Erdőkben elég gyakori (p. 31.).
WALLNER (1903): Napos réteken, bokros dombokon mindenütt (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, réteken mindenütt (p. 540).

Megj.: Az Ikva-sík kötött talajú platóján, a medence pereméhez közel többfelé megtalálható (pl. Rongyos-erdő). Előfordulása a medencében sem kizárt, de egyértelmű régebbi adata nincs, és az aktuális felmérés során sem került elő (KG).

*1390. ***Menyanthes trifoliata*** L. – hármalevelű vidrafű

- a. CSAPODY (1975): Hegykő és Fertőhomok között (Varga G.) (p. 131.).

Megj.: Sopron környékén egyedül a Fertőmelléki-dombságról, a Kőhida és Fertőrákos közötti láprétről volt adata, a lelőhely az 1950-es években megsemmisült. Fent jelzett „újabb” előfordulása nehezen hihető (hasonlóan a *Liparis* megfigyeléséhez) (KG).

1393. ***Vinca minor*** L. – télizöld meténg

- a. WALLNER (1903): Erdők szélén, elejében. Kertekben művelik (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Száraz talajon, lombos erdőkben. Sopron körül mindenütt (p. 540).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medencében valószínűleg nem honos, néhány, bizonyára ültetésből származó, majd vegetatív úton továbbterjedő állománya ismert: Balf: Rohrwiesen-erdő, kőrisesben; Sarród: Pozi-rétek égeresének szélén; Fertőd: Vári-rét parkszerű állományában (2019).

1395. ***Asclepias syriaca*** L. – közönséges selyemkóró

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medence élőhelyviszonyai általában nem kedvezőek a faj számára, de néhány homokos talajú gyepekben és szőlők szélén már megtelepedett, feltehetően méhészeti célú egykori ültetés nyomán: Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét (TG, 2017); Balf: Halász-rét (TG, 2017); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (KG, 2017), Nyugati-Felső-dűlő (VM, 2018); Sarród: Angyali-földek (KG, 2019); Fertőd: Kutak-köze (KG, 2019).

1396. ***Vincetoxicum hirundinaria*** MEDIK. [*V. officinale* MOENCH, *Cynanchum vincetoxicum* (L.) PERS.] – közönséges méreggyilok

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőkben közönséges (p. 31.).
WALLNER (1903): Köves, bokros halmokon, erdőkben közönséges (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, irtásokban mindenütt (p. 540).
- b. KIRÁLY (ined.): A gyakoriságára vonatkozó régi adatok nem a medencére, hanem a szomszédos dombok xerotherm élőhelyeire érvényesek. A területen ritka: Fertőrákos: Alsó-Macskás alatti erdősáv, Savanyúkúti-erdő tölgyese (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő keleti felén ezüstház cserjésben (2017), mindenütt alacsony egyedszámban.

1398. **Calystegia sepium** (L.) R. BR. – felfutó sövényszulák

- a. FÁSZL mscr. (1880): Sövényeken (p. 22.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves bokrok között, partokon közönséges (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Sövényeken, bokrok között mindenütt gyakori (p. 541.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőboz (cön. tab., p. 162.).
TÓTH & SZABÓ (1963): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőboz, Homok, Hanság-csatorna (cön. tab., p. 134–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertőhomok, Hanság-csatorna (Tóth) (p. 135.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasában és azon kívül is, csatornapartokon, nedves réteken, magassásosokban Fertőrákostól Sarródig gyakori, a délkeleti medencerész agrár-sivatagában ritka.

1399. **Convolvulus arvensis** L. – apró szulák

- a. SZONTAGH (1864): In agris frequens (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 22.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Vetések között, utak mentén gyakori (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, utak mellett mindenütt (p. 541.).
CSAPODY (1975): Fertőben nádasokban mindenütt (Tóth), másutt vetésekben, tarlókon, száraz gyomtársulásokban (p. 135.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence magasabban fekvő részein réteken, parlagokon, szántók szegélyében és útszéleken gyakori, a szikes talajú területeken viszont alig.

1401. **Ipomoea purpurea** (L.) ROTH – bíboros hajnalka

- a. WALLNER (1903): Mívelik (p. 20.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kerti hulladékkal kidobva néhol elvadul, így Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői között (2008–2019), Strand u.; Balf: Fő u.; Hegykő: Kossuth u. a központban; Sarród: Vasút u. melletti nyáras (2019).

1404. **Cuscuta campestris** YUNCKER – nagy aranka

- a. SOÓ (1968): Sopron (p. 20.).
- b. KIRÁLY (ined.): A területen egyelőre alkalmi megtelepedő, útszéleken, alacsony példányszámban, eddig *Polygonum aviculare*-n megfigyelve. Sarród: Lászlómajor (2004); Fertőújlak: Cikes széle (2008); Fertőd: kastéllyal szemben parkban (2019); Nyárliget: a Hansági-főcsatorna vasúti hídjánál (2019).

1405. **Cuscuta australis** R. BR. – nádfojtó aranka

- a. GOMBOCZ (1906): subsp. *tinei*: Nedves helyeken a Fertő körül itt-ott, nádakon és *Glyceria spectabilis*-on (p. 541.).

1407. **Cuscuta epithymum** (L.) NATH. – kis aranka

- a. SZONTAGH (1864): Frequens (p. 487.).
WALLNER (1903): Réteken, luczernán (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Igen gyakori mindenütt (p. 541.).
CSAPODY (1975): Igen gyakori (p. 132.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz gyepekben ritka, pillangósokon. Fertő-homok: Nagy-rét (2008); Fertőújlak: Ürge-domb (2000), Cikes (2018); Balf: Csárda-kaputól délre (2019).

1409. **Cuscuta europaea** L. – közönséges aranka

- a. FÁSZL mscr. (1880): A luczernát és lóherét pusztítja (p. 22.).
WALLNER (1903): Csalánon, fűzfán (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Gyakori főleg *Humulus lupulus*- és *Urtica dioica*-n (p. 541.).
CSAPODY (1975): Kapásokban, ártéri gyomtársulásokban és ligetekben (p. 132.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, magasfüves mezsgye, *Nepeta pannonica*-n (2004, 2008, BP).

1410. **Heliotropium europaeum** L. – európai kunkor

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 486.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon a pannóniai flóraterületen. A Fertőnél Balf mellett (Szontagh), Homok (Kornhuber) (p. 542.).
Herb.:
„Auf Sandäckern, Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1846, JPU).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: északi körforgalom (2019, HKG), valószínűleg az útépités földanyagával behurcolva.

1412. **Lithospermum officinale** L. – közönséges orvosi-gyöngyköles

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt utak mellett szórványosan (p. 23.).
WALLNER (1903): Bokrokban, utak mellett nem ritka (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett, szántóföldeken mindenütt (p. 543.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence délnyugat-nyugati peremén, szárazabb réteken és cserjésekben, ritka. Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét (2017), Savanyúkúti-erdő (2019); Balf: Kiosztott-rét (2019); Hidegség, Vizeki-rét, Nagy-Doele (2019).

1413. **Buglossoides purpureo-coerulea** (L.) JOHNSTON [*Lithospermum purpureo-coeruleum* L.] – erdei gyöngyköles

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt erdő széleken gyakori (p. 23.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben, itt nagyon közönséges (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Szántók szélén, művelt talajon, szórványosan. Rákos (Deccard); Balf (Lyc. exsicc.) (p. 543.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence nyugat-délnyugati peremének néhány meszes talajú, jobb természetességű erdősávjában, akár állományalkotóként is: Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő; Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek erdőfoltjai, Bozi-kapu melletti kőrises; Hidegség: Nagy-Doele északi része a bozi határon (2019). Régi adata a Fertőről nem volt, a korábbi források gyakoriságát hangsúlyozó leírásai a Fertőmelléki-dombságra és az Ikva-sík löszletöréseire igazak. (**70. térkép**)

1414. **Buglossoides arvense** (L.) JOHNSTON [*Lithospermum arvense* L.] – mezei gyöngyköles

- a. SZONTAGH (1864): In agris, dumetis (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 23.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, utak, mesgyék mellett (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Művelt talajon, utak mellett, szántóföldeken mindenütt (p. 543.).
- b. KIRÁLY (ined.): Meszes talajú extenzívebb művelésű szántókon, szőlők közt, rézsűkön, homoki gyepek vadtúrásos részein; viszonylag ritka, kis egyedszámban. Fertőrákos: Szent-kereszt; Balf: Konrad Satz; Fertőhomok: Homokhát; Fertőszéplak: Eresztén-domb, Széplaki-legelő; Sarród: Kossuth u., Vasút u.; Nyárliget: Ürményi-dűlő, volt fertőújlaki vasútállomás, kavicsbányák; Fertőújlak: Kanyari-tábla.

1418. **Cerinthe minor** L. – kis szeplőlapu

- a. SZONTAGH (1864): In agris ubique (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, parlagi földeken közönséges (p. 23.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, utak mellett, mesgyéken (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, utak mellett mindenütt (p. 544.).
CSAPODY (1975): Mindenütt utak mellett, szántókon (p. 139.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mezsgyéken, másodlagos száraz gyepekben, homokos talajon a medence peremrészén szórványosan sokfelé megtalálható.

1421. **Echium vulgare** L. – terjőke kígyószisz

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 23.).
WALLNER (1903): Omladékon, homokos mezőkön, falak, utak mellett (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett; legelőkön különösen a sík és dombvidéken gyakori mindenütt (p. 543.).

CSAPODY (1975): Utak mellett, tarlókon, gyomtársulásokban közönséges (p. 140.).

- b. KIRÁLY (ined.): Parlagokon, útszéleken, leromlott száraz-félszáraz gyepekben és cserjésekben a medence peremén, főleg laza talajon szórványos.

* 1422. *Echium maculatum* L. [*E. rubrum* JACQ.] – piros kígyószisz

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf, abunde admodum siccis pratis supra et infra Sopronium (Clusius) (p. 486.).

FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon Balf felé (p. 23.).

WALLNER (1903): Gyakori (balfi erdő) (p. 14.).

GOMBOCZ (1906): Százaz, napos dombokon a pannóniai flóratérsületen ritka. Balf (Deccard), balfi erdő (p. 543.).

PILL (1916): Auf sonnigen Grasplätzen, Wiesen lichten Waldstellen des Höhenzuges westlich des Neusiedlersees, so bei Balf, Rákos (p. 100.).

Herb.:

„Auf Wiesen bei Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

Megj.: Jemelka gyűjtése alapján Sopron környékén biztosan előfordult, bár ezt az újabb források (így pl. KIRÁLY 2004 is) kétségbe vonták. Ezzel együtt régi adatai között akadnak nyilvánvalóan tévesek is (Gombocz pl. egy sor rábaközi településről közölte). A balfi adatok az Ikva-sík vagy a Soproni-medence területére vonatkoznak, így a hazai Fertő flóralistájára nem indokolt felvenni (KG).

1424. *Pulmonaria officinalis* L. – orvosi tüdőfű

- a. SZONTAGH (1864): In silvis frequens (p. 486.).

FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben (p. 23.).

WALLNER (1903): Erdeinkben és patakok mellett közönséges (p. 31.).

GOMBOCZ (1906): Irtásokban, erdők szélén gyakori (p. 542.).

- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík löszletörése alatti medenceperemen, kis egyedszámban: Balf: Satzwiesen-erdő kőrisesei; Fertőboz: belterületi cserjés (2019). (**71. térkép**)

1428. *Nonea pulla* (L.) DC. – közönséges apácavirág

- a. SZONTAGH (1864): In agris, ad vias frequens (p. 486.).

FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken utak mellett itt ott (p. 22.).

WALLNER (1903): Utak mellett, legelőkön, szántóföldeken közönséges (p. 26.).

GOMBOCZ (1906): Utak mellett, legelőkön különösen a síkvidéken és a pannóniai flóratérsületen gyakori (p. 542.).

Megj.: Sopron körül ma kifejezetten ritka, néhány löszös talajú száraz gyeppen ismert a Szárhalomban, illetve az Ikva-sík északi letörésén. Ezzel együtt a hazai Fertőn is akadnak számára megfelelő száraz gyepek, itt azonban eddig nem találtuk meg (KG).

1429. *Symphytum tuberosum* L. – gumós nádalytő

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, dumetis frequens (p. 486.).

FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben (p. 22.).

- WALLNER (1903): Erdőkben közönséges (p. 38.).
 GOMBOCZ (1906): Lombos erdőkben gyakori mindenütt (p. 542.).
 b. KIRÁLY (ined.): Csárda-kapu északi oldalán üde akácosban néhány tő, más érdekes tavaszi geofitonok mellett (2019). A fenti régi irodalmi adatok a Fertőmelléki-dombságra igazak (ahol valóban elterjedt), de a Fertőről ez az első adata.

1430. ***Symphytum officinale* L.** – fekete nadálytő

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 486.).
 FÁSZL mscr. (1880): Árkokban és nedves réteken igen közönséges (p. 22.).
 KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
 WALLNER (1903): Árkok, patakok mellett, nedves réteken, bokrok között (p. 38.).
 GOMBOCZ (1906): Nedves talajon, árkokban, patakok mellett gyakori (p. 542.).
 TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
 TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Halászcsárda (cön. tab., p. 136–137.).
 CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
 SOÓ (1968): subsp. *bohemicum*: Sopron (p. 33.).
 CSAPODY (1975): Balf, Halászcsárda (Tóth, Csapody), Hegykő, Hidegség (Csapody) (p. 135.).
 b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő körüli magasságokban, nedves réteken, csatornapartokon elég gyakori, a Fertőszéplak–Sárród vonaltól északra fekvő szikes talajú területéről szinte teljesen hiányzik. Bár többfelé előfordulnak sárga virágú egyedek a „normál” lila virágúak között, ezek nem azonosíthatók a subsp. *bohemicum*-mal, a területen csak a törzsalak él.

1434. ***Lycopsis arvensis* L.** [*Anchusa arvensis* (L.) M. BIEB.] – vetési farkasszem

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség keleti széle: a kerékpárút rézsűjén, egyetlen tő (2019), talán az útba beépített homokkal-lösszel került ide.

1437. ***Anchusa officinalis* L.** – orvosi atracél

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias frequens (p. 486.).
 FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken mindenütt közönséges (p. 22.).
 KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
 WALLNER (1903): Útszéleken, kopár helyeken, dombokon gyakori (p. 4.).
 GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett, legelőkön mindenütt (p. 542.).
 CSAPODY (1975): Utak mentén, szántókon, homokos talajon gyakori (p. 136.).

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, laza talajú gyepekben, útrézsűkőn, a medence peremrészén elszórtan.

1440. **Asperugo procumbens** L. – ragadós magiszák

- a. SZONTAGH (1864): In ruderalis circa Sopronium frequens (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Árkokban, bokrok k. seregesen (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon kerítések mellett gyakori (p. 542.).
- b. KIRÁLY (ined.): Tápanyagban gazdag talajú gyomtársulásokban, útszéleken, ritka, de lelőhelyein ismétlődően megtalálható. Balf: Steinige Satz (2000–2019); Fertőújlak: Cikes szélein (2004–2017), temető (2006–2017), Fésűs-sarok (2004).

1444. **Myosotis scorpioides** L. [*M. palustris* (L.) NATH.] – mocsári nefelejcs

- a. SZONTAGH (1864): Ad aquas, fontes, in pratis humidis (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős helyeken közönséges (p. 23.).
WALLNER (1903): Árkokban (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken a hegy- és síkvidéken mindenütt (p. 543.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Virágosmajor (2004); Sarród: Hegykő–Sarródi-csatorna Lászlómajorától délre (2019). Feltehetően máshol is, de ezzel együtt a Fertő-medencében bizonyosan ritka.

1446. **Myosotis sylvatica** (EHRH.) HOFFM. – erdei nefelejcs

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség nyugati széle: útszéli keresztnél ültetve, körülötte elvadulva; Sarród: Kócsagvár sövényei mellett kivadulva (2019). A területen nem őshonos.

1447. **Myosotis stricta** LINK – apró nefelejcs

- a. FÁSZL mscr. (1880): Parlagi földeken (p. 23.).
WALLNER (1903): Homokos talajon, ugarföldeken (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Napos dombokon. Sopron mellett (Lyc. exsicc., Supanec) (p. 543.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Manőverút mellett a Körkarám közelében, homoki gyomtársulásban (2004). Fenti régi adatai nem a Fertőre vonatkoznak.

1450. **Myosotis arvensis** (L.) HILL [*M. intermedia* LINK] – parlagi nefelecs

- a. SZONTAGH (1864): In agris circa Sopronium (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Parlag földeken (p. 23.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, tarlókon, utak mellett közönséges (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken itt-ott (Szontagh, Wallner) (p. 543.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, gyomtársulásokban, rétek vadtúrásos helyein a Fertő körül szórványosan, alacsony példányszámban.

1451. **Myosotis ramosissima** ROCHEL [*M. hispida* L.] – borzas nefelejcs

- a. WALLNER (1903): Homokos dombokon, erdőszéleken (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, száraz, napos dombokon Sopron körül (p. 543.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, rövidfüves gyepekben, legelőkön, pionír gyomtársulásokban szórványos. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Szent-kereszt; Balf: Csárda-kapu, Steinige Satz; Hidegség: Nagy-Doele; Fertőhomok: Homokhát; Fertőszéplak: Széplaki-legelő, vasúti átkelő; Fertőd: Teheneskúti-közép, határátkelő; Nyárliget: volt fertőújlaki vasútállomás; Fertőújlak: Ürge-domb.

1455. **Lappula squarrosa** (RETZ.) DUMORT. – bojtortjános koldustetű

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in collibus (p. 486.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, gyepes helyeken közönséges; még falakon is (p. 22.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Homokos helyeken, száraz dombokon (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Száraz legelőkön, mívelt talajon, szántóföldeken. Sopron, Rákos (p. 542.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: déli kavicsbányató mellett és a Hansági-főcsatorna vasúti hídja mellett, kavicsos felszíneken, szántószéleken (2016–2019).

1459. **Cynoglossum officinale** L. – közönséges ebnyelvűfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Omladékon utak mellett (p. 22.).
WALLNER (1903): Szántóföldek, utak szélén, kopár helyeken, dombokon közönséges (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön a pannoniai flóraterrületen mindenütt (p. 542.).
CSAPODY (1975): Száraz lejtőkön, legelőkön, gyomtársulásokban (p. 134.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, legelőkön, cserjésekben, töltéseken, a Széplaki-legelő és Lászlómajor között elég gyakori, máshol pontszerűen elszórva.

1462. **Phacelia tanacetifolia** BENTH. – közönséges mézontófű

- b. KIRÁLY (ined.): A szomszédos Ikva-síkon néha vetik, a táblák közelében elvadulva, így Hidegség és Fertőhomok között, útszélén; Fertőd: északi körforgalomnál (2019).

1463. **Verbena officinalis** L. – közönséges vassfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, omladékon közönséges (p. 30.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).

WALLNER (1903): Útszéleken, kopár helyeken, falak mellett közönséges (p. 40.).

GOMBOCZ (1906): Száraz, terméketlen, kopár réteken mindenütt (p. 544.).

CSAPODY (1975): Gyomtársulásokban, utak mellett, árokpartokon gyakori. Halászkunyhó (p. 140.).

- b. KIRÁLY (ined.): Taposott gyepekben, legelőkön, árokszéleken, települések belterületén szórványosan.

Caryopteris × clandonensis SIMMONDS

- b. KIRÁLY (ined.): Sziklakertekben sokfelé ültetik, elvadulva: Balf: ásványvíz-üzem előtti park kövezetén (2019, HKG); Hidegség: központ, járdaszélen (2019, KG – MH).

1470. **Ajuga chamaepitys** L. – kalinca ínfű

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.); auf dem Eszterházy-Damme (p. 652.).
WALLNER (1903): Ugarföldön, tarlón (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, vetés között. Sopron mellett (Wallner), Hegykő mellett (Kornhuber) (p. 549.).
CSAPODY (1949): Balf felé sok (p. 152.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség és Fertőhomok között (p. 389.). Megj.: az adat az Ikva-síkra vonatkozik (KG).

1472. **Ajuga reptans** L. – indás ínfű

- a. SZONTAGH (1864): In nemoribus, silvis, dumetis (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 26.).
WALLNER (1903): Réteken és erdőkben gyakori (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, tisztásokon, füves helyeken mindenütt (p. 549.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde cserjésekben, erdősávokban, üde réteken a medence nyugat-délnyugati peremén, igen szórványos, fenti régi adatai nem a területre vonatkoznak. Fertőrákos: Szent-kereszt; Balf: Új-rét, Rohrwiesen-erdő, Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Hanf-szántók rétje; Hidegség: Nagy-Doele erdősávjai és rétje; Fertőhomok: a Homoki-lápréttől délre fekvő erdősávban. (**72. térkép**)

1473. **Ajuga genevensis** L. – közönséges ínfű

Megj.: Meglepő módon a Fertő-medencéből sem régi, sem aktuális megfigyelése nincs. A Fertőmelléki-dombság és az Ikva-sík közvetlenül szomszédos részein viszont többfelé előfordul, így előkerülése a medencében is szinte bizonyosra vehető (KG).

1477. **Teucrium chamaedrys** L. – sarlós gamandor

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokros helyeken gyakori (p. 26.).
WALLNER (1903): Köves dombokon; bokrok között gyakori (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélén, meszes talajon mindenütt (p. 549.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz cserjésekben szálkaperjés gyepekben ritka, néha másodlagos élőhelyeken (pl. útszéleken is) előfordul. Fertőrákos: Rákospatak rézsűjén a Fő utcában (2019); Sopron: Strandi út (2019); Hidegség: Nagy-Doele és Vizeki-rét határán a volt nyomsáv melletti gyepekben többfelé (2017–2019); Hegykőtől északra: a Fertői-dűlő erdősávjának szegélyében (2003). (**73. térkép**)

1478. **Teucrium scordium** L. – vízi gamandor

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsáros helyeken (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken. Sopron mellett (Wallner) (p. 549.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf és Fertőd között, a medence déli peremének nedves rétjein, magassásosaiban, árkaiban szórványosan. (**73. térkép**)

1479. **Scutellaria hastifolia** L. – dárdás csukóka

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykőtől északkeletre: a horgásztó partján (2003); Fertőszéplak: Széplaki-legelő egyik árkában (2004). Ezen adatokat (amelyek szerepelnek a flóraatlasz térképén is) viszont némileg kérdésessé teszi, hogy 2019-ben Hegykőn nem sikerült ismét megtalálni, míg a széplaki lelőhelyen csak a *S. galericulata* került elő.

1480. **Scutellaria galericulata** L. – vízmelléki csukóka

- a. FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken, vizárkok mellett (p. 26.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsáros, nedves réteken, árkokban közönséges (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken mindenütt (p. 547.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Homok (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite (...) im Röhricht massenhaft (p. 48.).
CSAPODY (1975): Fertőhomok és Fertőrákos között (*Scirpo-Phragmitetum magnocariosum*) (Tóth), Halászkunyhó (Csapody) (p. 142.).
- b. KIRÁLY (ined.): Csatornapartokon (a Fertő belső nádasában is), árkokon, magassásosokban, ritka, bár a nehezen hozzáférhető helyeken még több

lelőhelye lehet. Fertőrákos: Rákos-patak mellett a meteorológiai állomásnál (2019); Sopron: Bozi-csatorna, Körscsatorna (2019); Hidegség: Hidegségi-főcsatorna (2003); Hegykő: Hegykői-csatorna (2003); Fertőszéplak: Széplaki-legelő árkai (2017); Sarród: Kelemente-csatorna, Pozi-rétek égerese, Teheneskúti-közép (2019).

1483. **Marrubium vulgare** L. – orvosi pemetefű

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, sepes frequens (p. 485.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, száraz partokon mindenütt (p. 548.).
CSAPODY (1975): Parlagokon, legelőkön, gyomtársulásokban (p. 142.).

1484. **Marrubium peregrinum** L. – fehér pemetefű

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in ruderatis (p. 485.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves helyeken romtalajon. Homok mellett (Kornhuber) (p. 547.).

1485. **Marrubium × paniculatum** [*M. peregrinum* × *vulgare*] – korcs pemetefű

- a. SOÓ (1968): Sopron (p. 69.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: Ürgedomb legelőjén ismételt (2000–2004, BP), de az utóbbi években már nem került elő.

1486. **Sideritis montana** L. – parlagi sármányvirág

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Aratás után a rákosi szántóföldeken (p. 25.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken. Különösen a Fertő felé (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves helyeken a pannóniai tlóraterületen. Rákos, Sopron (p. 547.).
CSAPODY (1975): Balf felé (p. 142.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Fő u., a Rákos-patak melletti emlékműnél, kőszóráson (2019, HKG).

*1488. **Phlomis tuberosa** L. – gumós macskahere

- a. WALLNER (1903): Bokrok között. A Furt-rét mezei útján; nagyon ritka (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, bokros helyeken ritka. Sopron mellett a balfi erdőben (Lyc. exsicc., Wallner). (p. 549.).

Megj.: A fenti jelzések a Balf feletti dombhátra és nem a medencére vonatkoznak, a Fertő hazai oldalán nincs ismert adata. A térségben, a faj areájának nyugati peremén, előfordul a Soproni-medencében, illetve a Fertő osztrák oldalán (KG).

1491. *Galeopsis angustifolia* (EHRH.) HOFFM. – keskenylevelű kenderkefű

- a. WALLNER (1903): Gabona között, ugarföldeken, kül. mésztalajon közönséges (p. 16.).

GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, irtásokban, erdők szélén gyakori (p. 548.).

Megj.: Egykori előfordulása Balf és Fertőrákos térségében a medence peremén lehetséges, a fenti bizonytalan lokalizációjú adatok alapján azonban nem tisztázható. Aktuális lelőhelye a Fertőmelléki-dombságon, a Felső-Rákosi-erdő peremének egyik kőfejtőjében van (KG).

1492. *Galeopsis pubescens* BESS. – pelyhes kenderkefű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árnyékos, bokros helyeken (p. 26.).

GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokban, földeken gyakori. Sopron mellett (p. 548.).

CSAPODY (1975): Tarlókon, vágásokban, réteken közönséges (p. 145.).

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: a falu alatt, a Bozi-övcSATORNA mellett, magaskórósban (2019). Fenti régi adatai valószínűleg nem a Fertőre vonatkoznak.

1493. *Galeopsis speciosa* MILL. [*G. versicolor* CURT.] – szőrös kenderkefű

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes, ad vias, in agris (p. 485.).

FÁSZL mscr. (1880): Árnyékos, bokros helyeken (p. 26.).

WALLNER (1903): Erdőkben, vágásokban közönséges (p. 16.).

Megj.: Előfordulása Fertő délnyugati-nyugati oldalának magaskórósaiban könnyen elképzelhető, de a fenti, bizonytalan lokalizációjú adatok alapján nem tisztázható. Aktuális megfigyelése (egyelőre) nincs (KG).

1494. *Galeopsis tetrahit* L. – tarka kenderkefű

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes, ad vias, in agris (p. 485.).

WALLNER (1903): Erdők szélein közönséges (Balfi erdő) (p. 16.).

- b. KIRÁLY (ined.): Sopron: Virágosmajori-csatorna mellett, magaskórósban (2008).

***Perilla frutescens* (L.) BRITTON**

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Bozi u., járdaszélen elvadulva (2006, BP).

***1497. *Lamium album* L. – fehér árvacsalán**

- a. CSAPODY (1975): Halászkunyhó felé, Fertőrákos és Balf közt (p. 146.).

Megj.: A faj Sopron környékén nem fordul elő. A fenti adat valószínűleg a *L. maculatum* fehér virágú alakjára vonatkozik (KG).

1498. *Lamium maculatum* L. – foltos árvacsalán

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, sepes frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 26.).
WALLNER (1903): Nedves és kopár helyeken, bokrok között (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Bokros, füves helyeken, patakok mellett mindenütt.
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákostól Hidegségig a medenceperem üde erdeiben, cserjéseiben, mezsgyéin szórványosan, a délkeleti medencerészben már alig.

1499. *Lamium amplexicaule* L. – bársonyos árvacsalán

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Parlagföldeken egész éven át (p. 26.).
WALLNER (1903): Mindenütt ugarföldön, kopár és művelt talajon (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Parlagokon, szőlőkben, kertekben mindenütt (p. 549.).
CSAPODY (1975): Mindenütt parlagon, szántókon, szőlők közt, gyomtársulásokban (p. 146.).
- b. KIRÁLY (ined.): Gyomtársulásokban, szántók és utak szélein szórványos.

1500. *Lamium purpureum* L. – piros árvacsalán

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Egész éven át mindenütt (p. 26.).
WALLNER (1903): Kopár és művelt talajon közönséges (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Művelt és romtalajon mindenütt (p. 549.).
CSAPODY (1975): Mindenütt parlagon, szántókon, szőlők közt, gyomtársulásokban (p. 146.).
- b. KIRÁLY (ined.): Gyomtársulásokban, útszéleken gyakori.

1503. *Galeobdolon argentatum* SMEJKAL – ezüstös sárgaárvacsalán

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély nyugati oldalán fekvő parkban; Sarród: a Pozi-rétek égeresének szélén (2019), kertekből származó (kidobott?), majd indákkal terjeszkedő példányok.

1504. *Leonurus cardiaca* L. – szúrós gyöngyajak

- a. SZONTAGH (1864): In rudatis, ad sepes frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladékos helyeken és utak mellett (p. 25.).
WALLNER (1903): Törmeléken, sövények, falak, utak mellett közönséges (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Utak, kerítések, házak, falvak körül mindenütt (p. 548.).
CSAPODY (1975): Parlagon, üde és egyéb gyomtársulásokban, ma nem gyakori (p. 147.).

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Fő u. (2004), ásványvíztelep alatti kerékpárút széle (2019); Hegykő: a Hegykői-csatorna kezdeténél fekvő kőrises erdőfolt (2019).

1505. **Leonurus marrubiastrum** L. [*Chaiturus marrubiastrum* (L.) EHRH. ex RCHB.] – pemetegyöngyajak

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Leggyakrabban Balf körül (p. 26.).
WALLNER (1903): Árkok mellett (Rákos felé, leggyakrabban Balfon) (p. 10.).
PILL (1916): In der Umgebung des Neusiedlersees, bei Rákos, Balf (p. 104.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Fertőújlak (p. 390.).
KIRÁLY (ined.): Nedves gyomtársulásokban, tarlókon, igen ritka: Fertőújlak: temető környéke, Fésűs-sarok (2004–2006), Cikes széle (2004–2017); Sarród: Teheneskúti-közép (2019).

1506. **Ballota nigra** L. – fekete peszterce

- a. SZONTAGH (1864): Ad vineraum margines, sepes frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett mindenütt (p. 25.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Sövények mellett közönséges (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, romtalajon mindenütt (p. 549.).
CSAPODY (1975): Vágásokban, gyomtársulásokban, utak mellett társulásalkotó (p. 147.).
- b. KIRÁLY (ined.): Degradált erdősávokban, fasorokban, mezsgyéken a medence peremrészén sokfelé előfordul.

1507. **Betonica officinalis** L. [*Stachys officinalis* (L.) TREV.] – orvosi bakfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben (p. 25.).
WALLNER (1903): Erdőkben gyakori (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, réteken, utak mellett mindenütt (p. 548.).

Megj.: Egykori előfordulása a medence délnyugati sarkának kékperjéseiben és mocsárretjein nagyon valószínű, erre azonban egyértelmű adat nincs; az aktuális térképezés során nem került elő. Az Ikva-sík és a Szárhalom erdeinek tisztásain a Fertő-medence közelében ma is megtalálható.

1508. **Stachys annua** L. – tarlóvirág

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes, in collibus (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken igen közönséges (p. 25.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, tarlón közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, réteken, utak mellett mindenütt (p. 548.).
CSAPODY (1975): Tarlókon, szántókon, árokpartokon (p. 147.).

- b. KIRÁLY (ined.): Tarlókon, rétek vadturásain igen szórványos. Fertőrákos: Alsó-Macskás az országhatár mellett (2019), Felső-Fertő-rét (2008–2019); Hidegség és Fertőboz között a kerékpárút mellett (2019); Fertőszéplak: templomdomb (2019); Nyárliget: a kavicsbányatavak mellett útszélen (2019).

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, Kiesgrube 2,2 km SW Pamhagen” (WU0063302, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

1509. **Stachys recta** L. – hasznos tisztesfű

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis circa Sopronium frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdők szélén, bokrok között (p. 25.).
WALLNER (1903): Bokrok között, erdőszéleken, köves dombokon közönséges (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Ugarokon, parlagon aratás után mindenütt (p. 548.).
Megj.: feltehetően tévedés, e leírás a *S. annua*-ra illik.
- b. KIRÁLY (ined.): A medence Fertőmelléki-dombsággal szomszédos peremén, szálkaperjés gyepekben és cserjésekben: Fertőrákos: Alsó-Macskás alatti vízműutak gyepjei (2019), Strand u. árokpartja (2019); Sopron: Strandi út szegélye (2019); Balf: Csárda-kaputól délre (2008–2019); Hegykő: Fertői-dűlő erdősávjának szegélyében (2003).

1510. **Stachys sylvatica** L. – erdei tisztesfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben bokros helyeken (p. 25.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, erdők mocsáros helyein, bokrok között közönséges (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros, nedves helyeken mindenütt (p. 548.).
- b. KIRÁLY (ined.): Az Ikva-sík északi letörése alatti üde, zárt erdőfoltokon: Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboztól keletre: égeres erdősáv; Hidegség: Nagy-Doele erdőfoltjai; Fertőd: Vári-rét parkszerű állománya (2019). A korábbi, általánosan fogalmazó irodalmi források nem a medencére utalnak.

1511. **Stachys palustris** L. – mocsári tisztesfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis subhumidis circa Sopronium (Deccard) (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizárkokon (p. 25.).
Wallner (1903): Vízárkok mellett, bokrok között közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, patakok mellett mindenütt; olykor szántóföldeken is (p. 548.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).

TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos (cön. tab., p. 136–137.).

CSAPODY (1975): Halászkunyhó Fertőrákos és Balf között (Tóth) (p. 148.).

- b. KIRÁLY (ined.): Csak a medence délkeleti peremén, csatornapartokon és magassásosokban, így Sarród: Homok–Sarródi-csatorna, Teheneskúti-közép; Fertőd: Teheneskúti-közép, északi korforgalom előtti nedves tarló (2019); Fertőújlak: Cikes déli széle, nedves parlag (2018).

1513. *Stachys germanica* L. – fehér tisztesfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos dombokon, bokrok közt gyakori (p. 25.).
WALLNER (1903): Erdők tisztásain közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Száraz helyeken a pannoniai flóraterrületen, Sopron (p. 548.).

Megj.: Egykori előfordulása Balf és Fertőrákos között, illetve Hegykő és Fertőhomok laza talajú legelőin valószínű, erre azonban egyértelmű adat nincs; az aktuális térképezés során nem került elő. Az Ikva-sík és a Szárhalom szomszédos részein ma is többfelé megtalálható.

1516. *Nepeta pannonica* L. [*Nepeta nuda* L.] – bugás macskamenta

- a. GOMBOCZ (1906): Bokros, köves helyeken a pannoniai flóraterrületen. Rákos (p. 547.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, fajgazdag száraz mezsgyéken, több száz tő (2003–2019).

1517. *Nepeta cataria* L. – illatos macskamenta

- a. GOMBOCZ (1906): Falvak, házak körül sok helyen. Sopron (p. 547.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra és délre, cserjés mezsgyén, Steinige Satz, Konrad Satz, útrézsűn; Fertőhomok: Homokhát, ligetes akácokban (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő, ezüsthásban (2017); Fertőd: Teheneskúti-közép, a közút menti erdősávban (2019).

1518. *Glechoma hederacea* L. – kerek repkény

- a. SZONTAGH (1864): In collibus graminosis, ad sepes frequens (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 25.).
WALLNER (1903): Sövények, utak, mezsgyék mellett közönséges (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Füves, bokros helyeken mindenütt (p. 546.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, fasorokban, cserjés mezsgyéken, jellegtelen gyepekben a medence peremrészein szórványos.

***1519. *Glechoma hirsuta* WALDST. et KIT. – borzas repkény**

- a. SZONTAGH (1864): In vineis ad lacum Peisonem (p. 485.).

Megj.: A fenti adat bizonyára a Fertőmelléki-dombságra vonatkozik (KG).

1522. *Prunella laciniata* (L.) NATH. – fehér gyíkfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőszélen Balf és Rákos felé (p. 26.).
WALLNER (1903): Bokros dombokon, utak mellett. Erdőszélen Balf s Rákos felé (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, köves, bokros helyeken, erdőkben a sík és dombvidéken mindenütt (p. 547.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély mögötti száraz gyepen (2017-2019).

1523. *Prunella vulgaris* L. – közönséges gyíkfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben közönséges (p. 26.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken, mesgyéken, utak mellett, bokrok között (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdők tisztásain mindenütt (p. 547.).
CSAPODY (1975): Mindenütt erdőkben, réteken, kocsinyomokban, gyomtársulásokban (p. 144.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 103.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, fasorokban, illetve a Fertő-parti települések parkjaiban, kultúrgyepeiben szórványosan.

1525. *Melissa officinalis* L. – orvosi citromfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 25.).
WALLNER (1903): Orvosi növény, kertekben mivelik (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik kertekben és olykor elvadul (p. 546.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekből kivadulva, helyenként meghonosodva. Balf: Fő u., ásványvízüzem melletti erdő; Fertőboz: Határföldek láprétje melletti erdő, égeres erdősáv a falutól keletre; Hegykőtől északkeletre: törmeléklerakó a falu szélén; Nyárliget: fasor a település északi peremén (2019).

1526. *Satureja hortensis* L. – kerti csombor

- a. FÁSZL mscr. (1880): Kertekben mivelik (p. 24.).
WALLNER (1903): Konyhakertekben mivelik (p. 35.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekből járdaszéleken, kavicsos utakon elvadulva, így Fertőhomok: Petőfi u. a templomtól nyugatra; Fertőújlak: Fő u.; Nyárliget: Béke u., Petőfi u. (2019).

1527. *Acinos arvensis* (LAM.) DANDY [*Calamintha acinos* (L.) CLAIRV.]

– parlagi csomborpereszleny

- a. FÁSZL mscr. (1880): Igen gyakori napos dombokon (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Száraz helyeken, utak mellett mindenütt, leginkább a pannoniai flóratérsületen (p. 545.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, felnyíló gyepekben, ritka: Fertőrákos: Szent-kereszt, útszélen; Fertőújlak: Pomogy–Bánfalvi-csatorna rézsűje; Nyárliget: Hansági-főcsatorna töltése az Ürményi-dűlő mellett, déli kavicsbányató szegélye (2019).

*1528. *Calamintha menthifolia* HOST [*C. sylvatica* BROMF.] – erdei pereszleny

- a. KÁRPÁTI (1935): Az eszterházai kastély körüli erdő (Gáyer) (p. 164.).
CSAPODY (1975): Fertőd (Soó) (p. 150.).

Megj.: A fenti adatok a Lés-erdőre vonatkoznak, ami éppen a Fertő-medence déli határán kívül helyezkedik el (KG).

1530. *Clinopodium vulgare* L. [*Calamintha clinopodium* SPENNER]

– közönséges borsfű

- a. SZONTAGH (1864): In silvis versus Balf (Deccard) (p. 485.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben utak mellett közönséges (p. 25.).
WALLNER (1903): Bokros dombokon, erdők elejében közönséges (p. 11.).
Gombocz (1906): Köves, bokros helyeken mindenütt (p. 545.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, cserjésekben, néha gyomtársulásokban is a medence külső peremén, így Fertőrákos: Felső-Fertő-rét, Alsó-Fertő-rét, Savanyúkúti-erdő; Balf: Halász-rét, Csárda-kaputól északra (2019), Steinige Satz (2017), ásványvízüzem előtti park; Hidegség: Nagy-Doele; Fertőd: Fő u., Vári-rét parkja, északi körforgalom melletti gyepek (2019).

1534. *Origanum vulgare* L. – közönséges szurokfű

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis frequens (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz, napos erdőrészekben elég gyakori (p. 24.).
WALLNER (1903): Száraz, bokros dombokon közönséges (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, irtásokban, tisztásokon mindenütt (p. 545.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék száraz rétjein, cserjéseiben [...] mindenütt (p. 151.).
- b. KIRÁLY (ined.): Cserjés szegélyekben igen ritka, részben behurcolva vagy kertből kivadulva, így Fertőrákos: Szent-kereszt; Sopron: Strandí út; Nyárliget: Béke u. erdőszálya (2019).

1537. *Thymus pannonicus* ALL. – magyar kakukkfű

- a. GOMBOCZ (1906): sub nomine *Th. collinus*: Száraz, napos, homokos helyeken különösen a pannóniai flóraterrákon mindenütt (p. 545.).
- b. KIRÁLY (ined.): Valamennyi, a területen aktuálisan ismert kakukkfű-előfordulás erre a fajra vonatkozik. A területen ritka, természetközeli gyepekben csak pár előfordulásról tudunk, több adat parkokból, falusi gyepekből, feltehetően kivadulásból származik. Balf: Csárda-kaputól délre (2019); Fertőhomok: Homokhát (2019); Fertőszéplak: Ereszténdomb, árokpart (2019); Fertőd: a kastély körüli parkok gyepeiben többfelé (2017–2019) északi körforgalom melletti gyepek (2019); Sarród: Petőfi tér, nyírt gyepekben (2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok határsávi gyepeiben többfelé (2017–2019).

1538. **Thymus glabrescens** WILLD. – közönséges kakukkfű

- a. GOMBOCZ (1906): Leginkább a Fertő partján (sub nomine *Th. collinus* var. *stenophyllus*); száraz, köves, homokos dombokon a pannóniai flóraterületen. A Fertő körül és a fertőmelléki dombokon Rákostól Pátfaluig (sub nomine *Th. austriacus*) (p. 545.).

*1539. **Thymus serpyllum** L. – keskenylevelű kakukkfű

- a. SZONTAGH (1864): In collibus frequens (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz, napos helyeken mindenütt (p. 25.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon, erdőszéleken közönséges (p. 39.).

Megj.: A *Th. serpyllum* nevet a régi szerzők bizonyára nem a ma elfogadott értelemben, hanem gyűjtőnévként használták, a faj a Fertő magyar oldalán biztosan nem fordul elő (KG).

1541. **Lycopus europaeus** L. – vízi peszérce

- a. SZONTAGH (1864): Ad margines viarum ad Balf (Deccard) (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Vízárkokban bokrok közt seregeseen (p. 24.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, nedves bokrokban nagyon közönséges (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Vizenyős helyeken, patakok, árkok mellett gyakori (p. 545.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Homok, Hanságcsatorna (cön. tab., p. 134–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertőhomok, Hanságcsatorna (Tóth), ugyanő nádasok 150 felvételi helyéről közli (p. 153.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Csatornapartokon, árkokban, nedves réteken, magassásosokban és a Fertő nádasában is elterjedt; subsp. *mollis*: Hidegség: Nagy-Doele láprétje (2019, HKG), Hidegségi-láprét (2019).

1542. **Lycopus exaltatus** L. – magas peszérce

- a. GOMBOCZ (1906): Mocsaras helyeken a pannóniai flóraterületen. Sopron mellett (Supanec) (p. 545.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Nyugat-keleti-vízhelyek dűlő, szójavetésben és árokparton, talán munkagépekkel behurcolva (2019, HKG). Gombocz fenti adata szinte biztosan nem a Fertőre vonatkozik.

1543. **Mentha pulegium** L. [*Pulegium vulgare* MILL.] – csombormenta

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, ad sepes (p. 484.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon. Sopron mellett (Szontagh) (p. 545.).
CSAPODY (1975): Mindenütt nedves szántókon, legelőkön, szikeseken és iszaptársulásokban (p. 153.).

Megj.: Egykori fertői előfordulása nedves legelőkön nem zárható ki, de egyértelmű adata nincs. A medencétől délre, az Ikva-sík platójának kötött talaján már többfelé ismert aktuális előfordulása is (KG).

1544. ***Mentha longifolia* (L.) NATH.** – lómenta

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vizes árkokban közönséges (p. 24.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.);
Eszterháza (p. 630.).
WALLNER (1903): Közönséges (p. 25).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett mindenütt; subsp.
mollissima: Sopron mellett (p. 544.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mezsgyéken, jellegtelen gyepeken, idősebb parlagokon a medence magasabban fekvő részein általános, a szikes területekről hiányzik.

1545. ***Mentha spicata* L.** – zöld menta

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: Fő tér, járdaszélen (2015, HKG); Hegykő: Kossuth u., árokparton kivadulva (2019, HKG).

1546. ***Mentha aquatica* L.** – vízi menta

- a. SZONTAGH (1864): In locis uliginosis, ad fossas (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős helyeken közönséges (p. 24.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
WALLNER (1903): Erdők mocsáros helyein, patakok, árkok mellett (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Álló és lassan folyó vizekben mindenütt (p. 544.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsár- és lápréteken, magassásosokban, csatornapartokon és a Fertő nádasában is általánosan elterjedt.

1547. ***Mentha* × *dumetorum* SCHULT.** [*M. aquatica* × *longifolia*] – berki menta

- a. KORNHUBER (1886): Eszterháza (p. 630.).
BRAUN (1890): sub nomine *M. peisonis*: Im Hanságsumpfe bei Eszterhâz am Neusiedlersee (p. 406.).
GOMBOCZ (1906): Eszterháza mellett és a Fertő körül (Braun) (p. 544.).

1549. *Mentha arvensis* L. – mezei menta

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőben, szántóföldeken, nedves helyeken közönséges (p. 24.).
KORNHUBER (1886): Eszterháza (p. 630.).
WALLNER (1903): Árkokban, pocsolyákban, patakok mellett, nedves szántóföldeken és erdők nedves helyein közönséges (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, szántóföldeken gyakori (p. 544.).

Megj.: A Fertő-medencében aktuális előfordulását nem találtuk, a medence felett, az Ikva-sík platóján már nem ritka. Mivel több hibridje a Fertőnél is előkerült (lásd. következő taxonok), bizonyosan megvolt, vagy akár ma is megtalálható a területen (KG).

1551. *Mentha × verticillata* L. [*M. aquatica* × *arvensis*] – örvös menta

- a. KORNHUBER (1886): besonders im äusseren „Hanság” (Pamhaggen-Eszterháza) und seiner Umgebung (Hegykö) (p. 651.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Nagy-Doele láprétje (2019, HKG); Fertőd: az északi körforgalom melletti nedves tarlón (2019, HKG).

1552. *Mentha × dalmatica* TAUSCH [*M. arvensis* × *longifolia*] – dalmát menta

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Nagy-Doele láprétje (2019, HKG).

1554. *Lavandula officinalis* MILL. – közönséges levendula

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Kossuth u., sziklakertekből kivadulva (2019).

1555. *Salvia officinalis* L. – kerti zsálya

- a. WALLNER (1903): Dísz- és orvosi növény gyanánt mivelik (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik; olykor elvadul, így a fertőmelléki szőlőkben (p. 546.).

1556. *Salvia verticillata* L. – lózsálya

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken, többnyire seregesen (p. 24.).
WALLNER (1903): Utak mellett, dombokon, lejtőkön gyakori (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Bokros, köves helyeken, utak, vasuti töltések mellett mindenütt gyakori (p. 546.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, cserjés szegélyekben, ritka. Balf: Steinige Satz; Hidegségtől nyugatra: kerékpárút melletti szegély; Fertőd: Teheneskúti-közép menti erdősáv; Fertőújlak: Fő u., árokparton (2019).

1557. *Salvia glutinosa* L. – enyves zsálya

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Satzwiesen-erdő (2008); Hidegség: a bozi határon fekvő kőrises erdőfoltokon többfelé (2019). Az Ikva-sík északi letörésén, gyertyános-tölgyesekben sokfelé előfordul, onnan „telepedhetett vissza” a területre.

1558. *Salvia sclarea* L. – muskotály zsálya

- a. FÁSZL mscr. (1880): Cserepekben gyakran látható, de vadon eddig nem (p. 24.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 103.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
- b. KIRÁLY (ined.): Települések belterületén, járdaszéleken, sőt szőlők közt is elvadulva, így Fertőrákos: Strand u., Felső-Fertő-rét szőlői; Balf: Fő u.; Fertőújlak: Vasút u.; Sarród: Fő u. (2019).

1559. *Salvia aethiopis* L. – magyar zsálya

- a. PILL (1916): An Weg- und Ackerrändern, sandigen Plätzen am Neusiedlersee, so bei Rákos (p. 102.).

Megj.: Egykori előfordulása a Fertőmelléki-dombsággal szomszédos sávban nem zárható ki. A közelmúltban (2008) egészen közel a medence széléhez előkerült a fertőrákosi határátkelő alatt egy parlagon (KIRÁLY & KIRÁLY 2018) (KG).

1560. *Salvia austriaca* JACQ. – osztrák zsálya

- a. SZONTAGH (1864): In siccoribus pratis Sopronio vicinis (Clusius) (p. 484.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön a pannóniai flóraterrületen, meglehetősen ritka. Sopron környékén újabban nem találták (p. 546.).
CSAPODY (1953): Fertőd (Eszterháza) körüli erdőkben (p. 19.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

Megj.: Ma a térségben hazai területen sehol sem fordul elő, a Fertő osztrák részén azonban többfelé megtalálható (KG).

1562. *Salvia nemorosa* L. – ligeti zsálya

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Még gyakoribb, mint a *S. pratensis* (p. 24.).
WALLNER (1903): Mindenütt réteken, lejtőkön, utak mellett (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, füves helyeken mindenütt (p. 546.).
CSAPODY (1975): Száraz gyepekben, parlagon, legelőkön, utak mellett, gyomtársulásokban (p. 149.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz gyepekben, cserjésekben, útszéleken Fertőrákostól Fertőhomokig sokfelé megtalálható, innen keletre már jóval szórványosabb. (74. térkép)

1563. **Salvia pratensis** L. – mezei zsálya

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 484.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon közönséges (p. 24.).
WALLNER (1903 sub nomine *S. silvestris*): Réteken, dombokon, mesgyéken nagyon közönséges (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön, erdők szélein mindenütt (p. 546.).
CSAPODY (1975): Füves helyeken, árokpartokon, kaszálókon, réteken közönséges (p. 149.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertőnél kifejezetten ritka, csak Hidegség mellett (Nagy-Doele, Hidegségi-láprét térsége), kiszáradó réteken találtak nagyobb számban. Ezenkívül csak szálanként, így Fertőd: kastély körüli gyepek; északi körforgalom melletti gyepek; Nyárliget: volt fertőújlaki vasútállomány gyepe; Fertőújlak: Fésűs-sarok határszéli gyepei. (74. térkép)

*1564. **Salvia verbenacea** L.

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (Deccard)? (p. 484.).

Megj.: Igen régi, ellenőrizhetetlen, kétes adat (KG).

1565. **Paulownia tomentosa** (THUNB.) STEUD. – illatos császárfafa

- b. KIRÁLY (ined.): Parkokban ültetik, falak tövében, járdaszéleken, de néhol erdősávokban is elvadul, helyenként idősebb, több m magasságú újulattal. Balf: szennyvíztelep, az ásványvízüzemtől délre a kerékpárút mellett; Hidegség: központ; Fertőd: park a kastélytól nyugatra, posta előtt, Vári-rét parkja; Sarród: Pozi-rét égeresének nyugati széle; Nyárliget: Béke u. (2019). (75. térkép)

1567. **Lycium barbarum** L. [*L. halimifolium* MILL.] – közönséges ördögcérna

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Sövényeken (p. 23.).
WALLNER (1903): Elvadulva (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Agyagos, száraz partokon főleg a síkvidéken mindenütt (p. 541.).
CSAPODY (1975): Balf, Halászkunyhó körül, elvadulva (p. 155.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Elsősorban a medence nyugati szegélyén (Balf–Fertőrákos), szőlők közti mezsgyéken, útrézsűkön jellemző; innen kelet felé igen szórványos. A terület belsejében eddig csak Fertőszéplak: Körkarám mellett, illetve Fertőújlak: Hansági-főcsatorna töltésén a zsilipnél. (75. térkép)

1568. **Lycium chinense** MILL. – kínai ördögcérna

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Kossuth u., sövényben ültetve, árokparton elvadulva (2019, HKG).

1571. **Hyosciamus niger** L. – bolondító beléndek

- a. SZONTAGH (1864): Ad margines viarum versus Balf (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladék helyeken s utak mellett nem ritka (p. 23.).
WALLNER (1903): Törmeléken, kopár helyeken (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon szórványosan. Sopron, Balf (p. 541.).
CSAPODY (1949): Balf és Fertőboz között homokos vájatban (p. 152.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántók szélén, belterületi gyomtársulásokban a medence délkeleti felében szórványos. Hegykő: templom mellett (2012); Sarród: Kossuth u., törmeléklerakó (2019); Fertőd: kastély előtt, útszélén (2019); Nyárliget: kavicsbányatavaknál nagyobb számban, ismétlődően (2004–2019), temető mellett (2019); Fertőújlak: Vasút u., látogatóközpont mellett, Borsodi-dűlő (2019). (**76. térkép**)

1572. **Physalis alkekengi** L. – közönséges zsidócseresznye

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdei utakon bokrok között (p. 24.).
WALLNER (1903): Bokros helyeken (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken. Sopron, Balf, a Fertő körül (p. 541.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ligetes erdősávokban, üde cserjésekben Fertőrákostól Hidegségig szórványos, innen keletre alig. Fertőrákos: a meteorológiai állomásnál (2004), Alsó-Fertő-rét (2017); Balf: Rohrwiesen-erdő (2019); Balf: Kiosztott-rét, Satzwiesen-erdő (2019); Fertőboz: Határföldek erdősávjai (2019); Hidegség: Nagy-Doele erdőfoltjai (2019); Hegykő, Telkesgazdák-rétje erdőfoltján (2017); Fertőd: Teheneskúti-közép melletti erdősáv (2019). (**76. térkép**)

1577. **Solanum dulcamara** L. – ebszőlő csucsor

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis ad Balf (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős, árnyékos helyeken (p. 23.).
WALLNER (1903): Partokon, nedves helyeken, bokrok között (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Vizek mellett, nedves helyeken gyakori mindenütt (p. 541.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertő nádasaiban (Tóth) (p. 156.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasaiban sokfelé, a medence peremén csatornapartokon, magassásosokban, nedves cserjésekben, magaskórósokban szórta, a szikes talajú területeken ritka.

1579. **Solanum nigrum** L. – fekete csucsor

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, agris (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges gaz (p. 24.).
WALLNER (1903): Utak, árkok mellett, törmeléken és mívelt talajon (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett, bokros helyeken mindenütt (p. 541.).

CSAPODY (1975): Parlagon, szántókon, kapás kultúrákban, gyomtársulásokban gyakori (p. 156.).

- b. KIRÁLY (ined.): Gyomtársulásokban, útszéleken, főleg települések belterületén elég gyakori, mindkét alfaj (subsp. *nigrum*, subsp. *schultesii*), akár együtt is.

1582. **Lycopersicon esculentum** MILL. [*Solanum lycopersicum* L.]

– termesztett paradicsom

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 487.).
WALLNER (1903): Konyhakertekben művelik, néha elvadulva (p. 37.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, útszéleken, csatorna-partokon elvadulva. Fertőújlak: temető (2006), Borsodi-árok (2018–2019); Fertőrákos: meteorológiai állomás (2008), Virágosmajor; Balf: Csárda-kapu, vadszórón; Fertőboz: Fő u.; Hidegség: Petőfi u.; Fertőszéplak: Nagy Lajos u.; Sarród: Nyugat–Keleti-vízhelyek, szójaföldön (2019).

1583. **Datura stramonium** L. – csattanó maszlag

- a. SZONTAGH (1864): In agris ad Balf (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladék s romtalajon itt-ott (p. 23.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Most mindenütt kopár és művelt talajon (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, elhagyott helyeken szórványosan. Sopron, Balf (p. 542.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, törmeléklerakókon, tarlókon, útszéleken, főleg a medence nagytáblás művelésű, Fertőújlak és Fertőd közötti területrészen gyakori.

1588. **Petunia × atkinsiana** D. DON – nagyvirágú petúnia

- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben ültetik, járdaszéleken, törmeléklerakókon gyakran elvadul, így Balf, Fertőboz, Hidegség, Hegykő, Fertőszéplak és Sarród belterületén.

*1590. **Gratiola officinalis** L. – orvosi csikorgófű

- a. WALLNER (1903): Mocsáros réteken. (a Balfi erdő egyik pocsolójában (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken szórványosan. Sopron mellett (Supanec), síkvidéki erdőkben (p. 542.).

Megj.: Fenti adatai nagy valószínűséggel nem a Fertőre, hanem az Ikva-síkra vonatkoznak; a magyar Fertőn számára kedvező/megfelelő élőhelyek napjainkban sincsenek (KG).

1591. **Lindernia procumbens** (KROCK). PHILCOX [*L. pyxidaria* L.] – heverő izzapfű

- a. WIERZBICKI mscr. (1820): In stagnis ad Hanság prope Tarcsa et ulterius versus aggerem Eszterházensem.

Megj.: Wierzbicki kéziratának fenti adatai hihetőek. A Tarcsa (=Andau) melletti jelzés inkább hansági, és valószínűleg mai osztrák területre vonatkozik, míg az

Eszterházi-töltés nagyjából egybeesik a mai Fertőd–Pomogy országúttal, azaz a Fertő-medence itt alkalmazott határával (KG).

1595. *Verbascum phoeniceum* L. – lila ökörfarkkóró

- a. SZONTAGH (1864): In collibus, ad vias circa Sopronium frequens (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett, gyepes helyeken gyakori (p. 27.).
WALLNER (1903): Napos, gyepes helyeken bokrok között. Erdők rétjein Balf felé (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz helyeken, főképp a pannoniai flora-területen. Sopron, Balf (p. 550.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra és délre, valamint a Steinige Satz száraz gyepeiben és cserjéseiben, alacsony egyedszámban (2008–2019).

1596. *Verbascum blattaria* L. – molyűző ökörfarkkóró

- a. WALLNER (1903): Útszéleken, kopár helyeken (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok, utak mellett. Sopron (p. 550.).
- b. KIRÁLY (ined.): Másodlagos gyepekben, idősebb parlagokon, útszéleken, igen szórványos, feljegyezve: Balf: Csárda-kaputól északra; Fertőhomok: Homokhát; Fertőd: északi körforgalom, Teheneskúti-közép; Sarród: Kossuth u., Nyugat–Keleti-vízhelyek, Nagy-Kacsa, Teheneskúti-közép; Nyárliget: a Hansági-főcsatorna töltése az Ürményi-dűlőnél; Fertőújlak: Vasút u.

1597. *Verbascum chaixii* VILL. subsp. *austriacum* (SCHOTT) HAYEK [V. *austriacum* SCHOTT] – osztrák ökörfarkkóró

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdei utakon közönséges (p. 27.).
WALLNER (1903): Bokrok között, köves helyeken (Zarhalm) (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, bokros helyeken mindenütt (p. 550.).
CSAPODY (1975): Száraz erdőkben, cserjésekben, réteken, szikeseken (p. 159.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben és útszegélyeken, a medence nyugati szegélyén, ritka. Balf: Csárda-kaputól délre, Steinige Satz (2008–2019), ásványvízüzem mellett kerékpárút szélén (2019); Sopron: Strandi út (2019).

1598. *Verbascum nigrum* L. – fekete ökörfarkkóró

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdei utakon közönséges (p. 27.).
Kornhuber (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Erdők nedves helyein közönséges (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, bokros helyeken, patakok mellett mindenütt (p. 550.).

CSAPODY (1975): Száraz erdőkben, cserjésekben, réteken, szikeseken mindenütt (p. 159.).

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség nyugati széle, kerékpárút mellett; Fertőhomok: Nagy-rét nemesnyárasának szegélyében (2019). Bár a korábbi szerzők Sopron körül gyakran vélik, ez nem áll, a Fertőről biztos korábbi adata nincs.

1599. *Verbascum lychnitis* L. – csilláros ökörfarkkóró

- a. WALLNER (1903): Bokros dombokon, különösen mészkövön. Erdők tisztásain a Fertő felé (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves, bokros helyeken. Sopron (Supanec), Fertő mellett (Wallner). (p. 550.).

Megj.: A Fertőmelléki-dombsággal érintkező medenceperem gyepjeiben a faj egykor előfordulhatott, de a fenti régi adatok pontosabban nem lokalizálhatók (KG).

1602. *Verbascum thapsus* L. – molyhos ökörfarkkóró

- a. GOMBOCZ (1906): Irtásokban, köves, napos helyeken. Sopron (p. 550.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: a templom bejárata előtti törmelékes helyen (2015), a terület rendezése után már nem került többet elő, valószínűleg rövid életű betelepülő volt.

1603. *Verbascum densiflorum* BERTOL. [*V. thapsiforme* SCHRAD.]

– dúsvirágú ökörfarkkóró

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett elszórva (p. 27.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, köves helyeken. Sopron körül (Supanec, Wallner) (p. 550.).

1604. *Verbascum phlomoides* L. – szösös ökörfarkkóró

- a. WALLNER (1903): Napos dombokon (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves, bokros helyeken. Sopron mellett (Wallner)!! (p. 550.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepeken, parlagokon, útszéleken eléggé szórványos, a Körgát és László-major közötti homokos talajú legelőkön nagyobb számban él.

1606. *Scrophularia umbrosa* MILL. – szárnyas görvélyfű

- a. SZONTAGH (1864): Ad rivos, in fossis (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizárkokban (p. 27.).
WALLNER (1903): Patakok, árkok, mocsárok mellett, néha a vízben (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok, vizek mellett, Sopron, Rákos, Fertő mellett (p. 551.).

- b. KIRÁLY (ined.): Csatornapartokon, árkokon, nedves magaskórósokban, ritka. A Rákospatak mellett Fertőrákos központjától egészen a Vízitelepig (2003–2019); Hidegség: Hidegségi-tó mellett (2008); Fertőhomok: Homoki-láprét szélén, árokparton (2019), Nagy-rét nyárasának magakórósaiban (2008–2019); Hegykő: Lóúsztató, nádas szélén (2012).

1608. **Scrophularia nodosa** L. – göcsös görvélyfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben közönséges (p. 27.).
WALLNER (1903): Erdők nedves helyein és patakok partjain közönséges (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, árnyékos, nedves helyeken mindenütt (p. 551.).

Megi.: A fenti források általános megfogalmazásai nem igazak a Fertő-medencére, ahol bár egykor bizonyosan voltak megfelelő élőhelyei (üde erdők), de gyakori nem lehetett. Az aktuális felmérések során a fajt nem találtuk, pedig a Szárhalm, illetve az Ikva-sík erdeiben néhány száz m-re a medence peremétől ma is előfordul, előkerülése várható (KG).

1609. **Antirrhinum majus** L. – kerti oroszlánszáj

- a. SZONTAGH (1864): In muris (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 27.).
WALLNER (1903): Mivelik, könnyen elvadul (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik, falakon sokszor elvadul, így Sopron mellett (p. 551.).
- b. KIRÁLY (ined.): Belterületi falakon, járdaszéleken sokfelé elvadulva, így Fertőrákos: Strand u.; Hidegség: Fertő u., Petőfi u.; Fertőhomok: templom körül, Akác u.; Hegykő: Kossuth u.; Sarród: Fő u. a templomnál; Fertőd: Fő u. a templomtól nyugatra (2019).

1611. **Misopates orontium** (L.) RAF. [*Antirrhinum orontium* L.]

– közönséges vetési-oroszlánszáj

- a. SZONTAGH (1864): In agris ad Balf (Deccard) (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Itt ott parlagi fűveken (p. 27.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken nem ritka (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, szórványosan. Sopron, Balf (p. 551.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség – Fertőhomok (p. 390.). Megi.: az adat már az Ikva-síkra vonatkozik.

1612. **Microrhinum minus** (L.) FOURR. [*Chaenorhinum minus* (L.) LANGE]

– kicsiny tatos

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 27.).
WALLNER (1903): Homokos helyeken (p. 22.).

GOMBOCZ (1906): Homokos, köves helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 551.).

- b. KIRÁLY (ined.): Pionír gyomtársulásokban, tarlókon, ritka. Fertőrákos: Fő u.; Fertőszéplak: templomdomb; Fertőd: kastély melletti park; Sarród: Angyali-földek, Nagy-Kacska (2019); Fertőújlak: Fésűs-sarok, tarlón (2004).

1614. ***Linaria genistifolia* (L.) MILL.** – rekettyevelű gyújtóványfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, szikás helyeken (p. 27.).
WALLNER (1903): Napos, köves dombokon (Halászkunyhók mögött) (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Kopár, napsütötte helyeken; főképp a pannoniai floraterületen, méssen a fertőmelléki dombokon. (p. 550.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, igen ritka. Fertőrákos, Alsó-Macskás alatti vízműterületek gyepeiben; Balf, ásványvízüzemtől délre, kerékpárút részsűjén (2019).

1616. ***Linaria vulgaris* MILL.** – közönséges gyújtóványfű

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis frequens (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett gyakori (p. 27.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Gátakon, utak, mesgyék mellett közönséges (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, ugarokon, tarlókon mindenütt (p. 551.).
CSAPODY (1975): Mindenütt közönséges gyomnövény (p. 160.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Jellegtelen réteken, parlagokon, útszéleken, gyomtársulásokban szórványos.

1618. ***Cymbalaria muralis* G. GAERTN., B. MEY. et SCHREB. [*Linaria cymbalaria* (L.) MILL.]** – kőfali pintyő

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Kossuth u., téglafalon spontán terjed (2019).

1619. ***Kickxia spuria* (L.) DUMORT.** – kétszínű tática

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 487.).
FÁSZL mscr. (1880): Tarlókon közönséges (p. 27.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken. Balfnál a Fertő mellett (Szontagh) (p. 551.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség – Fertőhomok (p. 390.). Megi.: az adat már az Ikva-síkra vonatkozik.

1619. ***Kickxia***Hiba! A könyvjelző nem létezik. ***elatine* (L.) DUMORT.** – cseplesz tática

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 487.).

GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken. Balfnál a Fertő mellett (Szontagh) (p. 551.).

- b. KIRÁLY (ined.): Tarlókon, ritka, csak a medence délkeleti felében került elő ismételt. Fertőrákos: Alsó-Macskás alatt (2019); Sarród: Hátulsó-falué (2004), Angyali-földek, Nagy-Kacska (2019); Fertőújlak: Cikes északi oldala (2004); Nyárliget, a kavicsbányatavaktól északra (2019, KG – MH).

1622. **Digitalis grandiflora** MILL. [*D. ambigua* MURR.] – sárga gyűszűvirág

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 487.).
WALLNER (1903): Erdők hegylejtőin (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban erdők szélén. Endréd, Kópháza (p. 551.).

Megi.: A medence nyugati és déli peremén, cseres-tölgyesekben egykori előfordulása nem kizárt, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai az Ikva-síkon és a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

1628. **Pseudolysimachion spicatum** (L.) OPIZ s. str. [*Veronica spicata* L.]
– macskafarkú fürtösveronika

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos erdőrészekben gyakori (p. 28.).
WALLNER (1903): Erdők tisztásain közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Száraz réteken, utak mellett mindenütt (p. 552.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jó állapotú, fajgazdag mezsgyén, Balf: Csárda-kaputól délre (2004–2019).

1630. **Veronica scutellata** L. – pajzsos veronika

- a. WALLNER (1903): Pocsályákban (Balfi erdő) (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. Sopron (Supanec); Balf (Wallner)!! (p. 552.).

Megi.: A medence déli peremén, nedves legelőkön egykor előfordulhatott, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi aktuális előfordulásai az Ikva-síkon és a Hanságban, a medence szélétől több km-re vannak (KG).

1631. **Veronica beccabunga** L. – deréce veronika

- a. SZONTAGH (1864): In aquis stagnantibus frequens (p. 488.).
WALLNER (1903): Patakokban, vízárokban, mocsárokon közönséges (p. 41.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: a Rákos-pataokban a meteorológiai állomásnál (2004); Fertőboz: a falu alatt, forrásos erdőfoltban (2019, KG – TG).
Korábbi adata a Fertőről nem volt, a régi források jelzései a Soproni-hegységre igazak.

1633. **Veronica anagalloides** GUSS. – iszaplakó veronika

- b. KIRÁLY (ined.): Belvizeken, iszapos pionír társulásokban, nedves árkokban, szikes talajon is, csapadékos években a medence délkeleti részén nagyobb számban. Balf: Fertő u. vége, árokban (2004); Fertőhomok: Homoki-ferdecsatorna (2019); Hegykő: a horgásztó mellett nedves gödrökön (2003); Fertőszéplak: Külső-Körgátvég, árkon (2004, BP), Vörös-gyékényes (2008); Sarród, Hátulsó-falué (2004), Széplak–Sarródi-csatorna, Angyali-földek, Nagy-Kacsa, Pozi-rétek égeresének széle (2019); Fertőd: Kutak-köze (2009); Fertőújlak: Cikes északi része (2004), Borsodi-dűlő (2008).

1634. **Veronica catenata** PENNELL [*V. aquatica* BERNH.] – üstökös veronika

- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertőrákos, a meteorológiai állomás mellett és Virágosmajortól délre, csatornaparton (8265.4, 2008) (p. 60.).
KIRÁLY (ined.): A fent publikált adatok mellett még: Hegykő: horgásztó széle, anyagnyerő helyen a falu északkeleti oldalán (2003); Sarród: Pozi-rétek égeresének szélén (2019).

1635. **Veronica anagallis-aquatica** L. – pólé veronika

- a. SZONTAGH (1864): In aquis stagnantibus frequens (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős helyeken (p. 28.).
WALLNER (1903): Pocsolyákban, vízárokban, mocsárokból közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Álló vizekben, nedves helyeken mindenütt (p. 552.).
b. KIRÁLY (ined.): Csatornapartokon, árkokban, anyagnyerő helyeken szórva-nyosan, ritkán a Fertő belső nádasában is.

1636. **Veronica prostrata** L. – lecsepült veronika

- a. FÁSZL mscr. (1880): Száraz, napos dombokon közönséges (p. 28.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon, homokos réteken, utak mellett (p. 41.).
b. KIRÁLY (ined.): Alacsony fűvű, laza talajú legelőkön a Körgáttól Fertőújlakig nem ritka, ezenkívül Hidegség: Nagy-Doele és Vizeki-rét gyepei; Fertőszéplak: Templomdomb; Fertőújlak: Pomogy–Bánfalvi-csatorna részüje az országhatáron (2019).

1639. **Veronica teucrium** L. – gamandor veronika

- a. FÁSZL mscr. (1880): Balf felé az erdő szélén némelykor seregesen (p. 28.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon, erdőszéleken (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, bokros helyeken főképp mészen és a pannóniai flóraterráriumon mindenütt (p. 552.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül szálkaperjés gyepekben, tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. Ma már a Szárrhalomban is ritka, ottani aktuális előfordulásai a medence szélétől több, mint 500 m-re vannak (KG).

1640. **Veronica vindobonensis** M. FISCHER – bécsi veronika

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, szárazgyep-fragmentumon néhány tő (2019).

1641. **Veronica chamaedrys** L. – ösztörűs veronika

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, dumetis (p. 488.).
WALLNER (1903): Száraz réteken, erdők tisztásain, sövények mellett közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, bokros helyeken mindenütt (p. 552.).
CSAPODY (1975): Mindenütt, réteken és erdőben közönséges (p. 163.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő körüli dombvidékeken elterjedt, ez azonban a medencére nem áll (ennek megfelelően a fenti, régi, általános közlések sem érvényesek a területre), itt üde cserjésekben, erdőszegélyekben kimondottan ritka. Balf: az ásványvízüzemtől 300 m-re keletre cserjésben (2017), Csárda-kaputól északra, a szennyvíztisztító északi oldalán; Fertőboz: Fő u., cserjésben; Fertőd: Vári-rét, északi körforgalom; Nyárliget: a fertőújlaki vasútállomás gyepje (2019).

1642. **Veronica officinalis** L. – orvosi veronika

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben gyakori (p. 28.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben a hegy- és dombvidéken mindenütt (p. 552.).
- b. KIRÁLY (ined.): Meglepő előfordulása a medence belsejében: Pap-rét (Fertőszéplak és Sarród határa), homoki legelő gyepében (2004). A régi irodalmi források a Fertő körüli dombokra vonatkoznak.

1644. **Veronica triphyllus** L. – ujjaslevelű veronika

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis frequens (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 28.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken gyakori (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, ugarokon mindenütt (p. 553.).
CSAPODY (1975): Mindenütt szántókon, szőlőkben, kapás kultúrákban (p. 164.).
- b. KIRÁLY (ined.): Homoki szántókon és laza talajú száraz gyepekben, igen szórványos. Fertőrákos: Szent-kereszt vízműterületei; Fertőhomok: Homokhát; Fertőszéplak: Eresztén-domb, templomdomb (2019); Széplaki-legelő (2013–2019).

1647. **Veronica serpyllifolia** L. – kakukk veronika

- a. FÁSZL mscr. (1880): Nedves erdőhelyeken közönséges (p. 28.).

Megi.: A medence déli peremén, nedves legelőkön egykor előfordulhatott, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. A Fertőhöz legközelebbi aktuális előfordulásai az Ikva-síkon és a Hanságban, a terület szélétől kevesebb, mint 1 km-re vannak (KG).

1648. *Veronica arvensis* L. – mezei veronika

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken közönséges (p. 28.).
WALLNER (1903): Kopár és művelt helyeken, gyepen közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Művelt talajon mindenütt (p. 552.).
- b. KIRÁLY (ined.): Rövidfűvű gyepekben, gyomtársulásokban, kertekben, nyírt pázsitokon, árokszéleken gyakori.

1650. *Veronica praecox* ALL. – korai veronika

- a. GOMBOCZ (1906): Homokos, füves helyeken, szántóföldeken, Sopron mellett (Supanec)!! (p. 553.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás alatt és Szent-kereszt, vízműterületek rövidfüves szárazgyepeiben (2019, HKG).

1658. *Veronica polita* FR. – fényes veronika

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken nem ritka (p. 28.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken gyakori (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken és mezőkön Sopron körül gyakori (Wallner) (p. 553.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántókon, kertekben, útszéleken közönséges.

1656. *Veronica persica* POIR. [*V. tournefortii* C. C. GMEL.] – perzsa veronika

- a. SZONTAGH (1864): In agris (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 28.).
WALLNER (1903): Ugar- és szántóföldeken, útszéleken közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Művelt talajon és réteken mindenütt (p. 553.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántókon, kertekben, útszéleken gyakori.

1652. *Veronica triloba* (OPIZ) WIESB. – háromkaréjú veronika

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, meszes talajú gyepekben és pionír gyomtársulásokban. Fertőrákos: Alsó-Macskás vízműterülete; Fertőhomok: Homokhát; Fertőszéplak: templomdomb; Nyárliget: a vasút mellett a Hansági-főcsatorna hídjánál (2019, HKG).

1653. *Veronica hederifolia* L. – borostyánlevelű veronika

- a. SZONTAGH (1864): In agris (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Kora tavasszal, szántóföldeken igen közönséges (p. 28.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, kopár helyeken, sövények és utak mellett közönséges (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Művelt és romtalajon igen gyakori (p. 553.).
CSAPODY (1975): Mindenütt szántókon, művelt talajon, gyomtársulásokban, sőt erdőkben is (p. 164.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szántókon, kertekben, útszéleken közönséges.

1654. **Veronica sublobata** M. A. FISCH. [*V. hederifolia* subsp. *lucorum* (KLETT. et K. RICHT.) HARTL. – sövény-veronika

- b. KIRÁLY (ined.): Üde cserjésekben, erdősávokban, árokszéleken, gyomtársulásokban gyakori.

*1657. **Veronica agrestis** L. – északi veronika

- a. SZONTAGH (1864): In agris (p. 488).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, útszéleken, gyepen, ritka (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt talajon Sopron, Rákos körül (p. 553.).

Megj.: Régi soproni adatai bizonyító példány hiányában kérdésesek, egyetlen ismert soproni példánya (Jemelka, Herb. Jemelka, JPU) valójában *V. persica*. Ha elő is fordult a térségben, az a dombvidékek szántóin lehetett (KG).

1660. **Melampyrum cristatum** L. – taréjos csormolya

- a. SZONTAGH (1864): Ad margines dumetorum ad lacum Peisonem versus Balf (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Napos erdőhelyeken Rákos és Balf felé (p. 28.).
WALLNER (1903): Erdők tisztásain (Rákosi és Balfi erdő). (p. 24.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, bokros helyeken főképp a pannóniai flóraterületen és mészen, Sopron (p. 553.).

Megj.: A medence nyugati peremének tisztásain, gyepeiben egykori előfordulása nagyon valószínű, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

1661. **Melampyrum arvense** L. – mezei csormolya

- a. SZONTAGH (1864): In agris inter segetes frequens (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken, de ritkán (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, bokros helyeken, bokros helyeken. Fertő mellett (p. 554.).

1662. **Melampyrum barbatum** W. et K. – szakállas csormolya

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken a pannóniai flóraterületen. Sopron, Rákos (p. 554.).
b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás, határszéli száraz gyeppen (2019, KG - MH).

*1666. **Euphrasia rostkoviana** Hayne [*E. officinalis* L. p. p.] – orvosi szemvidító

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf in pratis (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 29.).
WALLNER (1903): Nedves réteken gyakori (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön, nedvesebb helyeken (p. 553.).

Megj.: A faj régi adatai bizonyára nem a medencére, hanem a térségbeli hegy- és dombvidékekre vonatkoznak, aktuális adata a térségben csak a Soproni-hegységből van (KG).

1668. **Euphrasia stricta** D. WOLFF ex LEHM. – közönséges szemvidító

- a. WALLNER (1903, sub nomine *E. nemorosa*): Kopár dombokon (p. 15.).
GOMBOCZ (1906 sub nomine *E. nemorosa*): Réteken, homokos, füves helyeken mindenütt (p. 553.).
CSAPODY (1975): Száraz réteken, mészkedvelő tölgyesekben (p. 167.).

Megj.: A medence nyugati és déli pereménenk tisztásain, gyepjeiben egykori előfordulása nagyon valószínű, bár erre egyértelmű régi adat nem utal. Ma a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai az Ikva-síkon és a Szárhalomban, a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

1670. **Odontites lutea** (L.) CLAIRV. [*Orphantha lutea* KERN.] – sárga fogfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis versus Balf (p. 488.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves, füves helyeken; főképp mészen. Balf (Szontagh) (p. 553.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól délre, néhány szárazgyep-fragmentumon (2004–2019, BP).

1671. **Odontites vernus** (BELLARDI) DUMORT. subsp. **serotinus** (DUMORT.) CORB. – vörös fogfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett nedves réteken gyakori (p. 29.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves réteken, vízárkokban (p. 15.).
GOMBOCZ (1906): Sopron, Rákos, a Fertő körül Balf (p. 553.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó, Virágosmajor (*Juncetum*) (p. 168.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jellegtelen üde és száraz gyepekben, parlagokon, útszéleken a medence peremén szórványos.

1672. **Pedicularis palustris** L. – posvány kakastaréj

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő mocsaras rétjein Rákos mellett (p. 29.).
KORNHUBER (1886): Im „Hanság” selbst nicht so häufig; mehr auf nassen Wiesen gegen den See zu (p. 651.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken (Fertő) (p. 27.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, mocsarakban. Nezsider mellett a Fertőnél (Stur)!! (p. 553.).

Herb.:

„Sumpfwiesen am Neusiedler See bei Oedenburg” (BP233797, Dorner).

Megj.: A tágabb térségből a hazai flóraművekben (pl. SOÓ 1968) régi hansági adata, valamint a soproni Kis-Tómalom láprétjének máig meglévő állománya

alapján szerepel, fertői jelenlétét nem emelik ki. A Fertő osztrák oldalán több helyről jelezték, néhol még ma is megvan. A fent felsorolt források, valamint a herbáriumi példány azonban valószínűsítik, hogy egykor a magyar oldalon is élt (KG).

1673. *Rhinanthus minor* L. – csörgő kakascímer

- a. SZONTAGH (1864, sub nomine „*Rh. Crista Galli*”): In pratis et inter segetes ad Balf (p. 488.).
FÁSZL mscr. (1880): Réteken gyakori (p. 27.).
WALLNER (1903): Nedves szántóföldeken és réteken (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken tömegesen mindenütt (p. 553.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken, ritka. Hidegség: Hidegségi-láprét szegélyei (2019); Fertőhomok: Homoki-láprét szegélyei (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2013).

1674. *Rhinanthus serotinus* (SCHÖNH.) OBORNÝ – nagyvirágú kakascímer

- a. WALLNER (1903 sub nomine *Rh. major* „*Glaber*”): Mocsáros réteken (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Réteken gyakori mindenütt (p. 553.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Hidegség: Vizeki-rét cserjés gyepe a volt nyomsvonon, néhány tő (2019). Ritkasága a hazai Fertőn azért is érdekes, mert a burgenlandi Tószögben jellegzetes faj, egyes szikes legelőkön és réteken tömeges.

1679. *Campsis radicans* (L.) SEEM. – kapaszkodó trombitafolyondár

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Fő u., járdaszélen kivadulva (2019, KG - MH).

1682. *Globularia punctata* LAPEYR. [*G. aphyllantes* CRANTZ, *G. willkommii* NYMAN] – magas gubóvirág

- a. GOMBOCZ (1906): Száraz, napos helyeken mészen. Sopron, Rákos (p. 555.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nyárliget: Ürményi-dűlő gyepes kavicsfejtéseinek rézsűin, néhány tucat tő (2004–2019). Gombocz fenti adatai a Fertőmelléki-dombság mészdombjaira vonatkoznak.

1685. *Orobancha ramosa* L. – dohányfojtó vajvirág

- a. SZONTAGH (1864): Inter Cannabim ad Balf (p. 488.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen auf Hanffeldern (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Kenderen Balf mellett (Szontagh), Sarród mellett (Kornhuber) (p. 554.).

***1687. *Orobancha purpurea* JACQ. [*O. coerulea* VILL.] – bíboros vajvirág**

- a. GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken. Sopron mellett (Uhl, Wallner, Supanec) (p. 554.).

Megj.: Régi adatai valószínűleg a Fertőmelléki-dombságra vonatkoznak (KG).

*1694. **Orobanche alba** STEPHAN ex WILLD. [*O. epithymum* DC.] – kakukkfű-vajvirág

- a. GOMBOCZ (1906): Labiatákon, Sopron mellett (Supanec) (p. 554.).

Megj.: Fenti régi adata valószínűleg a Fertőmelléki-dombságra vonatkozik (KG).

*1697. **Orobanche minor** SUTTON [*O. barbata* auct.] – lóhere-vajvirág

- a. SOÓ (1968): Sopron (p. 244.).

Megj.: A fenti adat nem lokalizálható, de feltehetően a Fertőn kívüli előfordulásra utal (KG).

1700. **Orobanche gracilis** SM. [*O. cruenta* BERT.] – vérvörös vajvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt utak mellett és az erdőben (p. 29.).

WALLNER (1903): Dombokon és réteken közönséges. *Genista ovata*,
Bupleurum falcatum és *Laserpitium latifolium* gyökereinél (p. 27.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása valószínű, sőt ma is várható. A Szárhalmi-erdőben többfelé előfordul, a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől kb. 500 m-re vannak (KG).

1701. **Orobanche caryophyllacea** SM. [*O. vulgaris* POIR.] – galajfojtó vajvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdőben (p. 29.).

WALLNER (1903): Galiumfajok gyökerein. Zarhalm, a Fertőhöz vezető úton bokrok között (p. 27.).

GOMBOCZ (1906): Galium verum és más fajokon. Balf (Wallner)!! (p. 554.).

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól délre, száraz mezsgye néhány pontján (2019), *Galium verum*-on.

1703. **Orobanche lutea** BAUMG. [*O. rubens* WALLR.] – sárga vajvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos erdőhelyeken (p. 29.).

WALLNER (1903): *Medicago* és *Trifolium* gyökerein. (Erdőszéleken Balf-felé (p. 27.).

GOMBOCZ (1906): Füves helyeken, irtásokban elterjedt. *Medicago* fajokon mindenütt (p. 554.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása valószínű, sőt ma is várható. A Szárhalmi-erdőben elég gyakori, a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől kb. 500 m-re vannak (KG).

1706. **Orobanche elatior** SUTTON [*O. kochii* F. W. SCHULTZ, *O. major* L.]

– nagy vajvirág

Megj.: A medence nyugati-délnyugati szegélyén, száraz gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása valószínű, bár régi adatai nincsenek. A Fertőhöz legközelebbi előfordulása egy Hidegség feletti löszdombon, alig 150 m-re a terület szélétől ismert (KG).

*1708. *Pinguicula vulgaris* L. – lápi hízóka

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőnél (p. 29.).
 KORNHUBER (1886): Welche Wierzbicki im „Hanság” angibt, haben wir nicht gefunden (p. 652.).
 WALLNER (1903): Ingoványos réteken (Fertő) (p. 28.).
 CSAPODY (1975): Hegykő és Fertőhomok között (*Molinietum*) tömeges (p. 171.); Hegykő és Fertőhomok közötti szakaszról ismerjük 1970 óta (p. 407.).
 SOÓ (1980): Hegykő (p. 93.).

Megi.: A faj régóta ismert a soproni Kis-Tómalmi-láprétről (Fertőmelléki-dombság), ahol ma is megvan, egyedüli élő, hazai lelőhelyként. A Fertőn jól lokalizálható adata csak az osztrák oldalon van (lásd GOMBOCZ 1906, JANCHEN 1977). A Csapody által jelzett „tömeges” hegykői előfordulás helyszínéről sem fénykép, sem példány nem ismert; más botanikus nem látta a növényt. A jelzett helyeken ma is jó állapotú láprétek találhatók, amelyeket számos alkalommal átvizsgáltunk, eredmény nélkül. Emiatt a faj egykori előfordulását a hazai Fertőn kétségbe kell vonni (KG – TG).

1713. *Utricularia vulgaris* L. – közönséges rence

- a. SZONTAGH (1864): In parte orientali lacus Peisonis (Stur) (p. 488.).
 FÁSZL mscr. (1880): A Fertő dél-keleti partján, a Nyáras major körüli tócsákban közönséges (p. 29.).
 KORNHUBER (1886): Einserkanal (p. 652.).
 WALLNER (1903): Álló és lassan folyó vizekben (p. 40.).
 GOMBOCZ (1906): Álló és lassan folyó vizekben, mocsarakban. A Hanságban a Főcsatornában (Kornhuber), a Fertő mocsaraiban Boz (Lyc. exsicc.) (p. 555.).
 KÁRPÁTI (1938): Balf mellett a Fertőben (p. 82.).
 TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Püspök-sziget, Fertőboz, Hidegség (cön. tab., p. 161–163.).
 TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Püspök-sziget, Fertőboz, Hidegség (cön. tab., p. 134–135.).
 CSAPODY (1965): Überwächst besonders die Gräben und Kanäle (Kroisbach), die einstige Halászcsárda (Fischerhütte), Püspöksziget, Fertőboz (Holling), dringt aber auch in das Röhricht ein (p. 47.).
 CSAPODY (1975): Halászkunyhó csatornáiban (Csapody), Hidegségnél, Fertőboznál, Püspök-szigetnél tömeges (*Scirpo-Phragmitetum utricularietosum*) (Tóth) (p. 172.).

Herb.:

„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. Felföldy (1990): Fertő térsége (UTM rasztértérkép) (p. 128.).
 Király & Takács (ined.): A Fertő nádasában, különösen a délnyugati sarok sötét lápi vizű állományaiban sokféle megtalálható, helyenként tömeges, állományalkotó. Ezenkívül előfordul a Hanság-főcsatornában, a Körgát alatti egyes árkokban, valamint a Hidegségi-tóban is.

*1712. *Utricularia bremii* HEER – lápi rence

- a. VÖRÖSS (1983): sub nomine *U. minor*: Fertő tó (Hillebrand in Jemelka herb., 1848) (p. 103.).
Herb.:
 „*Neusiedlersee*” (Hillebrand in Herb. Jemelka, 1848, JPU, *U. minor*-ként, rev. KG, 2019).

Megj.: A Jemelka-herbáriumban található példány feltehetően a tó osztrák oldaláról származik. Előkerülése növényföldrajzi szempontból így is nagyon érdekes, mivel a Fertőről egyik kisvirágú rencének sem volt korábbi adata (KG).

**Utricularia intermedia* HAYNE

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő dél-keleti partján, a Nyáras major körüli tócsákban közönséges (p. 29.).

Megj.: Fellápok növénye, a Kárpát-medence belsejéből nincs hiteles adata, Fertő tó körüli jelzéseit JANCHEN (1977) is elveti (KG).

1715. *Sherardia arvensis* L. – vetési csillagfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken gyakori (p. 31.).
 WALLNER (1903): Kopár és mívelt talajon (p. 36.).
 GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, kertekben gyakori mindenütt (p. 558.).

Megj.: A hazai Fertőn (összhangban a fenti, régi forrásokkal) valószínűleg előfordult, de egyértelmű adata nincs. Ma a Szárhalom belső szántóin, parlagjain, a medence szélétől kb. 1 km-re ismert előfordulása (KG).

1718. *Asperula cynanchica* L. – ebfojtó müge

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis, ad vias (p. 483.).
 FÁSZL mscr. (1880): Napos lejtőkön és dombokon közönséges (p. 31.).
 KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
 WALLNER (1903): Napos, gyeses helyeken közönséges (p. 5.).
 GOMBOCZ (1906): Száraz dombokon, legelőkön. Sopron, Rákos (p. 558.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz, laza talajú gyepekben, cserjésekben, ritka.
 Balf: Halász-rét északi széle, Csárda-kaputól délre (2019); Fertőhomok: Homokhát (2008); Hegykő: Palatinusz-csatorna melletti gyepekben (2008); Fertőszéplak: Külső-Körgátvég (2019); Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödre (2016–2019); Fertőújlak: Pomogy-Bánfalvi-csatorna rézsúja az országhatáron (2019). (*77. térkép*)

1723. *Galium boreale* L. – északi galaj

- a. CSAPODY (1975): Hegykő-Fertőhomok (p. 107.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Nagy-rét mocsárrétjein néhány ponton (2017–2019). (*77. térkép*)

1726. *Galium odoratum* (L.) SCOP. [*Asperula odorata* L.] – szagos müge

- a. SZONTAGH (1864): In silvis umbrosis (p. 483.).
 FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben helyenként seregesen (p. 31.).

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: kőrises erdőfolt a Hegykői-csatorna kezdetén; Sarród: Pozi-rétek égerese, több ponton (2019). A Szárhalm és az Ikva-sík közeli erdeiben sokfelé megtalálható, a felsorolt fertői erdőfoltokban „visszatelepedő” fajnak nevezhető. A régi források általános adatai a Sopron környéki hegy- és dombvidékekre utalnak. (**77. térkép**)

1728. **Galium glaucum** L. [*Asperula glauca* BESS.] – szürke galaj

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken nem ritka (p. 31.).
WALLNER (1903): Erdeinkben (Zarhalm) (p. 5.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz gyepekben, tisztásokon egykori előfordulása valószínű, sőt ma is várható. A Fertőmelléki-dombságon gyakori, a Fertőhöz legközelebbi aktuális előfordulásai a medence szélétől kb. 300 m-re vannak (KG).

1729. **Galium palustre** L. – mocsári galaj

- a. SZONTAGH (1864): In fossis, pratis uliginosis ad Sopronium (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Posványos helyeken az erdőben (p. 32.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken, pocsolókban (Balfi erdő) (p. 16.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite (...) im Röhricht massenhaft (p. 48.); zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 96.).

Herb.:

- „Auf Wiesen am Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).
b. Király (ined.): Csatornákon, árkokban, nádasok szegélyében, nedves erdőfoltokon a medence peremrészén szórványos (Sarród: Kelemente-csatorna, 2003, BP). (**78. térkép**)

1730. **Galium elongatum** PRESL [*G. palustre* L. subsp. *lanceolatum* (UETCHTR.) JÁV.] – megnyúlt galaj

- b. KIRÁLY (ined.): Mint a *G. palustre*, de ritkább, s csak a délkeleti medencerészen. Fertőszéplaktól északra, Hajcsár út mellett (2019), Széplaki-legelő árkaiban (2004); Sarród: Homok-Sarródi-, Széplak-Sarródi- és Kelemente-csatorna medrében többfelé, Teheneskúti-közép (2019); Fertőd: Teheneskúti-közép, Holt-Ikva, Feszti-csatorna medrében (2003–2019). (**78. térkép**)

1731. **Galium tricornutum** DANDY [*G. tricornu* WITH.] – háromszarvú galaj

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén nem gyakran (p. 32.).
WALLNER (1903): Szántóföldek szélén imitt-amott, ritka (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 558.).
b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: Fésűs-sarok, szántók szélén (2004, BP).

1732. *Galium aparine* L. – ragadós galaj

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis, ad sepes (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokros helyeken mindenütt (p. 32.).
WALLNER (1903): Sövények, kerítések mellett, bokrok között közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, romtalajon mindenütt (p. 558.).
CSAPODY (1975): Mindenütt N-dús termőhelyeken, akácosokban (p. 108.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, gyomtársulásokban, szántók szélén közönséges.

1733. *Galium spurium* L. – vetési galaj

- a. SOÓ (1966): Sopron (p. 503.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *vaillantii*: Száraz mezsgyéken, szántók és szőlők szélein, ritka, így Fertőrákos: Szent-kereszt (2019); Balf: Steinige Satz (2013); Fertőújlak: Ürge-domb (2004, BP), Fésűs-sarok (2004); Nyárliget: a kavicsbányavaktól északra a vasút mellett (2016–2019).

1734. *Galium uliginosum* L. – lápi galaj

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken. Sopron mellett (p. 559.).
WALLNER (1903): A Hanyáságban (p. 17.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati szegélyén (2019, HKG).

1740. *Galium verum* L. – tejoltó galaj

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Igen közönséges (p. 32.).
WALLNER (1903): Száraz réteken, mesgyéken, utak mellett közönséges (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett mindenütt (p. 559.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Réteken, idősebb parlagokon, felhagyott szőlőkben Fertőrákostól Hegykőig gyakori, innét keletre szörványos.

***Galium* × *pomeranicum* RETZ. [*G. album* × *verum*]**

- a. GOMBOCZ (1906): sub nomine *G. ochroleucum*: A szőlők között. Sopron (p. 559.).
- b. CSAPODY (1993): *G. mollugo* × *verum* hibridként: Fertőparton, Balf és Fertőrákos közt, a Pittner-kapunál, kaszálóréten (*Arrhenatherum elatioris*) (p. 320.).
KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, a szülőfajok között (2019).

1745. **Galium mollugo** L. – közönséges galaj

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes, in dumetis frequens (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Bokros helyeken igen gyakori (p. 32.).
WALLNER (1903): Réteken, sövények mellett, bokrok között közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, köves helyeken mindenütt (p. 558.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
CSAPODY (1975): Mindenütt közönséges (p. 110.).
- b. KIRÁLY (ined.): Régebbi fertői adatai zömmel a *G. album*-ra vonatkoznak, amitől nem különböztették meg. Biztos előfordulása csak néhány üde-nedves réten van, pl. Balf: Steinige Satz; Hidegség: Nagy-Doele, Hidegségi-láprét; Fertőhomok: Homoki-láprét; Sarród: Kis-Sid térsége

1746. **Galium album** MILL. – felálló galaj

- a. SOÓ (1966): Sopron (p. 514.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): subsp. *album*: Réteken, idősebb parlagokon, felhagyott szőlőkben Fertőrákostól Hegykőig gyakori, innét keletre szórványos. Régi adatai azért hiányoznak, mert a *G. mollugo*-tól nem választották el. Subsp. *pycnotrichum*: A Fertőmelléki-dombsággal szomszédos perem száraz erdőszegélyeiben, mezsgyéin, így Fertőrákos: Szent-kereszt; Balf: Csárda-kaputól délre, Steinige Satz, Konrad Satz (2019).

1747. **Cruciata pedemontana** (BELL.) EHREND. – apró keresztfű

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz, laza talajú gyepekben, legelőkön, ritka. Fertő-széplak: Széplaki-legelő (2013); Fertőhomok: Homokhát; Fertőújlak: Cikes déli szegélye (2019).

1748. **Cruciata laevipes** OPIZ [*Galium cruciata* (L.) SCOP.] – mezei keresztfű

- a. SZONTAGH (1864): In silvis dumetis frequens (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Közönséges (p. 31.).
WALLNER (1903): Sövények, kerítések, utak mellett, bokrok között közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélén mindenütt (p. 558.).
CSAPODY (1975): Ároksípartokon, réteken, erdőkben közönséges (p. 107.).
- b. KIRÁLY (ined.): Másodlagos üde gyepekben, jellegtelen kaszálókon, meglepően ritka, így Fertőrákos: Nemes-kert, Halász-rét; Balf: ásványvízüzem alatti rét (2019). A régi forrásokban jelzett általános gyakorisága a Fertőre egykor sem lehetett igaz.

1751. **Plantago indica** L. [*P. arenaria* WALDST. et KIT.] – homoki útifű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Homokos helyeken (p. 30.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken. Balf, Fertő mellett (Szontagh);
Homok mellett (Kornhuber) (p. 556.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőszéplak, „Széplaki-legelő”, degradált homoki
gyepekben (KG, 2008) [8366.4]. A [...] homokos legelő növényzete ma
már erősen degradált, de nyomaiban még emlékeztet egykori
fajgazdagságára (p. 247.).
KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelőn nagy számban (2008–2019),
Pap-rét homokhatjain néhány tő (2017). (**79. térkép**)

1752. **Plantago maritima** L. – sziki útifű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): A fertőn a halászlak körül közönséges (p. 30.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und
auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Legelőkön. A Fertő partjain különösen Balf mellett (p.
28.).
GOMBOCZ (1906): Szikes réteken a Fertő mellett Balf (Szontagh, Wallner)!!;
Sarród (Kornhuber) (p. 556.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in
natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).
CSAPODY (1975): Balf, Hegykő és Fertőhomok között, Hidegségnél,
szikeseken (p. 173.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 104.).
- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikes réteken, legelőkön Hidegségtől Fertő-
újlakig általános, legjellemzőbb a Körgát melletti nagy legelőtömbben és
Fertőújlaknál (Cikes, 2018, BP). Ezenkívül szigetszerűen, taposott
helyeken Balf: Csárda-kapu (2004, BP), Rohrwiesen; Hegykő: Budaiföld-
bánya, Telkesgazdák-rétje; Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödrei; illetve
másodlagos élőhelye Fertőd: Peregház, kerékpárút szélén (2003). (**79.
térkép**)

Herb.:

„Fertő-tó, Mexikópuszta: Nyéki-szállás, szikes talajon” (SAMU, Balogh L.,
1994).

*1753. **Plantago tenuiflora** WALDST. et KIT. – vékony útifű

- a. GOMBOCZ (1906): Homokos legelőkön a Fertő mellett Szt.-Andrásnál (Beck) (p. 555.).
BOJKO (1934): Eine ganz analoge Verbreitung im Gebiete wie *Camphorosma* zeigt auch eine
dritte Art, nämlich *Plantago tenuiflora* (p. 616.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solonetz-Böden (p. 49.).
CSAPODY (1975): Magyar Fertőpart, szolonyec szikesekben (p. 408.).

Megj.: A régi források (lásd fent) a burgenlandi Tószög szikeseiről jelzik, herbáriumi lapjai is csak onnan vannak. Később Csapody lelőhely nélkül, általánosságban közli a hazai Fertőpartról (hasonlóan több más, előtte nem jelzett fajhoz), ami feltételezésen (a tószögi analógiákon), és nem konkrét megfigyelésen alapult (KG).

1756. *Plantago lanceolata* L. – lándzsás útifű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz, gyepes helyeken közönséges (p. 30.).
WALLNER (1903): Nagyon közönséges (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, réteken mindenütt; subsp. *sphaerostachya* (M. et K.) HAY.: Sopron mellett (Lyc. exsicc.) (p. 555.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Réteken, útszéleken, parlagokon a területen általánosan elterjedt.

***1757. *Plantago altissima* L. – magas útifű**

Megj.: A faj szerepel a Flóraatlasz (BARTHA *et al.* 2015) térképén a 8366/4 kvadrátban. A lelőhely pontosabban Hegykő, horgásztó, s Király G. terepi adatlapján (2003) került feljegyzésre. Az adat az atlaszban tévedésből maradt benn, valójában a *P. lanceolata*-ra vonatkozik (KG).

1758. *Plantago media* L. – közepes útifű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Utakon, réteken mindenütt (p. 30.).
WALLNER (1903): Réteken, gyepen, útszéleken közönséges (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, réteken mindenütt (p. 555.).
CSAPODY (1975): Mindenütt közönséges (p. 174.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszálókon, jellegtelen gyepekben, legelőkön a medence külső részein szórványos.

1759. *Plantago major* L. – nagy útifű

- a. SZONTAGH (1864): In fossis, ad vias (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 30.).
WALLNER (1903): Kopár és művelt talajon közönséges (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, réteken, nedves helyeken mindenütt (p. 555.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
SOÓ (1968): subsp. *winteri*: A Fertőnél szikeseken, a határon túl (p. 263).
Csapody (1975): Mindenütt közönséges (p. 174.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *major*: Gyomtársulásokban, útszéleken, taposott helyeken gyakori. Subsp. *intermedia*: pionír gyomtársulásokban, tarlókon ritka, így Sarród: Nagy-Kacska (2019, HKG), Teheneskúti-közép (2019, HKG), Tizenkétrendes-dűlő (2019); Fertőd: északi körforgalom (2019, HKG); Fertőújlak: Borsodi-dűlő a kilátónál (2009, BP). Subsp. *winteri*: előfordulását JANCHEN (1977) az osztrák Fertőről elfogadja, míg

FISCHER *et al.* (2008) problémás, kérdéses taxonnak tartják. A hazai Fertőn is előfordulnak olyan egyedek (pl. Hegykő: Fertői-dűlő, 2003, BP; Fertőújlak: Cikes, 2004, BP), amelyek a másik két alfajtól eltérő megjelenésűek, s leírásuk általában megfelel a subsp. *winteri*-nek, azzal az eltéréssel, hogy a termésenkénti magszám 12–14, ami már a subsp. *intermedia*-val átfedő tartomány. E növények hovatartozása valószínűleg csak átfogó, a típusanyagot is felölelő feldolgozással válaszolható meg.

1761. ***Sambucus ebulus* L.** – földi bodza

- a. SZONTAGH (1864): *Inter frutices* (p. 483.)
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek körül mindenütt (p. 32.).
WALLNER (1903): Szőlők, utak, erdők szélén, agyagos szántóföldeken (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, köves helyeken, irtásokban mindenütt, néhol tömegesen (p. 560).
CSAPODY (1975): Fertő mellett Halászkunyhónál, tömegesen, társulásalkotó (p. 111.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Cserjésekben, rézsűkön, mezsgyéken a medence peremrészein szórványos.

1762. ***Sambucus nigra* L.** – fekete bodza

- a. SZONTAGH (1864): *In cultis ad sepes, in ruderalis* (p. 483.)
FÁSZL mscr. (1880): Gyakori (p. 32.).
WALLNER (1903): Erdeinkben, sövények mellett. Gyakran művelik (p. 34.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett mindenütt (p. 560).
CSAPODY (1975): N-dús talajokon, akácosokban, mindenütt (p. 111.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, árkokon, gátakon közönséges, a medence peremén felhagyott gyepeken vannak hektáros nagyságrendű, homogén állományai is.

1764. ***Viburnum opulus* L.** – kányabangita

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken mindenütt (p. 32.).
WALLNER (1903): Erdeinkben és azok elejében közönséges. Kertekben művelik (p. 41.)
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, irtásokban, patakok mellett. Sopron (p. 559).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves talajú erdőkben, cserjésekben szálanként, igen szórványos. Sopron: Strandi út mellett; Balf: Halász-rét (2019), Csárda-kaputól északra (2016); Fertőboz: Határföldek és Bozi-kapu erdőfoltjai; Hidegség: Hidegségi-láprét mellett; Hegykő: Nádas-dűlő; Sarród: Pozirétek égerese; Fertőd: Vári-rét (2019). (*80. térkép*)

1765. **Viburnum lantana** L. – ostorménbangita

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, dumetis (p. 483.)
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben (p. 32.).
WALLNER (1903): Erdeinkben gyakori, sövényekben művelik (p. 41.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők szélén (p. 559).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertőmelléki-dombság és az Ikva-sík északi letörésének erdeiben gyakori, s innét spontán „visszatelepül” a medence peremének másodlagos erdeibe, cserjéseibe. Még általában csak fiatal egyedek, szálanként figyelhetők meg. Fertőrákos: Szent-kereszt, Savanyúkúti-erdő (2019); Balf: Savanyú-rét, Satzwiesen-erdő (2017–2019); Fertőboz: a falutól keletre fekvő erdőfoltokban többfelé (2018–2019); Hidegség: a bozi határon fekvő erdőfoltokban többfelé (2019); Hegykő: Nádas-dűlő, erdősávban (2008). (*80. térkép*)

1766. **Viburnum rhytidophyllum** HEMSL. – ráncoslevelű bangita

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresének belsejében, újulata (2019).

1767. **Symphoricarpos albus** (L.) S.F. BLAKE – fehér hóbogó

- b. KIRÁLY (ined.): Településeken sokfelé ültetik és sarjaival terjeszkedik, két helyen azonban generatív újulata is megfigyelve: Hegykő: a templomnál, járdarepedésekben; Fertőd: Vári-rét parkjában (2019).

*1768. **Lonicera caprifolium** L. – jerikói lonc

- b. KEVEY – BARTHA (2010): Eszterházy Lés-erdő (Kevey ined., 1983) (p. 116.).

Megj.: A fenti adat a Lés-erdőre vonatkozik, ami éppen a Fertő-medence déli határán kívül helyezkedik el (KG).

1770. **Lonicera xylosteum** L. – ükörkelonc

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, dumetis (p. 483.)
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdőben (p. 32.).
WALLNER (1903): Sövények mellett, erdőkben, erdők elejében közönséges (Balfi erdő) (p. 23.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertőmelléki-dombság és az Ikva-sík északi letörésének erdeiben gyakori, s innét spontán „visszatelepült” a medence peremének egy üde, másodlagos erdejébe: Balf: Satzwiesen-erdő, számos példány (2019). Előfordul Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödrenék cserjésében is (2019), lehetséges, hogy a szomszédos osztrák oldalról idekerülve (Burgenlandban, a hazai gyakorlattal ellentétben, a fajt gyakran ültetik fasorokba, erdősávokba).

Lonicera pileata OLIV. – törpe lonc

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély északnyugati előterében, járdaszélen elvadulva (2019, HKG).

Lonicera fragrantissima LINDL. et J. PAXTON – illatos lonc

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Homokhát, ligetes akácosban, több bokor (2019, HKG). Valószínűleg egykori ültetés maradványa.

1773. Adoxa moschatellina L. – európai pészmboglár

- b. CSAPODY (1993): Fertőboznál, a Gloriett alatti gyertyános-tölgyesben (*Quercus petraeae-Carpinetum*) (p. 320.). Megj.: Az adat az Ikva-sík északi löszletörésére vonatkozik, de igen közel a medence széléhez.
KIRÁLY (ined.): Csárda-kapu északi oldalán üde akácosban több ponton, más érdekes tavaszi geofitonok mellett (2019).

1775. Valerianella locusta (L.) LATERR. [*V. olitoria* (L.) POLLICH]

– saláta-galambbegy

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes frequens (p. 479.)
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett szántóföldeken (p. 32.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, száraz gyepekben, gátakon. Mivelik is (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt talajon, utak mellett mindenütt (p. 560).
CSAPODY (1975): Közönséges (p. 112.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, gyomtársulásokban, útszéleken gyakori.

1776. Valerianella carinata LOIS. – hasábos galambbegy

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken ritka (p. 32.).
WALLNER (1903): Utak mellett, szántóföldeken. Mivelik is (p. 40.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf, Csárda-kapu É, Steinige Satz, száraz gyepekben vadtúrásokon (2019, HKG).

1777. Valerianella dentata (L.) POLL. – fogas galambbegy

- a. FÁSZL mscr. (1880): Parlagi földeken (p. 32.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Ugarföldeken Sopron körül (Wallner) (p. 560).

Megj.: A Fertőmelléki-dombságon ma is többfelé ismert, egykori előfordulása a medence nyugati peremén könnyen elképzelhető, de egyértelmű adata nincs (KG).

1778. Valerianella rimosa BAST. ex DESV. – füles galambbegy

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken itt ott (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt talajon szórványosan. Sopron mellett (Supanec, WALLNER) (p. 560).

Megj.: A Fertőmelléki-dombságon ma is többfelé ismert, egykori előfordulása a medence nyugati peremén könnyen elképzelhető, de egyértelmű adata nincs (KG).

1780. **Valeriana officinalis** L. – orvosi macskagyökér

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt az erdőben (p. 32.).
GOMBOCZ (1906): Árnyékos helyeken, erdőkben, irtásokban mindenütt (p. 560).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): subsp. *officinalis*: Magassásosokban, nedves réteken (és erdőszülő változataikon), a Hidegség és Hegykő közötti sávban, valamint a Fertőd: Peregháztól északra elterülő gyepek komplexumban nagy egyedszámban, másutt fragmentális gyepeken szálanként. (**81. térkép**)

1782. **Valeriana dioica** L. – kétlaki macskagyökér

- a. SZONTAGH (1864): In pratis humidis ad Balf (p. 479.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. Balf, Sopron, Fertő mellett (p. 560).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde lápréteken helyenként nagy egyedszámban, így Fertőboz: Határföldek láprétje (2017–2019), Bozi-láprét (2010–2019); Hidegség: Nagy-Doele, Hidegségi-láprét, láprét a Hidegségi-csatorna kezdeténél (2008–2019); Fertőhomok: Homoki-láprét (2008–2019), Nagy-domb kékperjése; Hegykő: Telkesgazdák-rétjének csátása; Sarród: Pozirétek égerese (2019). (**81. térkép**)

1784. **Cephalaria transsylvanica** (L.) SCHRAD. – mezei fejvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélein gyakori (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, utak mellett. Sopron mellett (p. 561).

Megj.: A Fertőmelléki-dombságon ma is többfelé ismert, egykori előfordulása a medence nyugati peremén elképzelhető, de egyértelmű adata nincs (KG).

1785. **Dipsacus pilosus** L. [*Cephalaria pilosa* (L.) GREN. et GODR.]
– erdei fejvirág

- a. GOMBOCZ (1906): Sopron mellett szőlők között (p. 560).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves talajú másodlagos erdőkben, telepített égeresekben, egyes helyeken százas nagyságrendben. Fertőboz: falu alatti erdőfoltok, Bozi-kapu térsége; Hidegség: erdőszávok a bozi határ felé, Nagy-Doele és Vizeki-rét erdőfoltjai; Fertőhomok: Nagy-rét nyárása (2019). Egyértelmű korábbi adata a Fertőről nem volt. (**82. térkép**)

1786. **Dipsacus laciniatus** L. – héjakút-mácsonya

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in ruderatis frequens (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Árkok mellett (p. 33.).
WALLNER (1903): Kopár helyeken, utakon, bokrok között (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, utak mellett mindenütt (p. 560).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Felhagyott réteken, cserjésekben, nedves parlagokon, árokszéleken a medence peremrészein nem ritka, a szikes talajú legelőkről hiányzik.

1787. **Dipsacus fullonum** L. [*D. sylvestris* HUDS.] – erdei mácsonya

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkokban és omladék helyeken, erdők szélein (p. 33.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Árkok mellett és kopár helyeken közönséges (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken, utak mellett mindenütt (p. 560).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Felhagyott réteken, cserjésekben, nedves parlagokon, árokszéleken a medence peremrészein nem ritka, a szikes talajú legelőkről hiányzik.

1788. **Succisa pratensis** MOENCH [*Scabiosa succisa* L.] – réti ördögharaptafű

- a. WALLNER (1903): Nedves réteken, erdőkben (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Réteken szórványosan. Sopron körül (p. 561).
CSAPODY (1975): Hegykő és Hidegség között (p. 114.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Egykor a Fertő nyugat-délnyugati peremének láprétjein gyakori lehetett; ma Balftól Fertőhomokig képerjésekben és üde lápréteken, általában kis egyedszámban, gazdag állományokkal a Hidegségi- és a Homoki-lápréten (**83. térkép**)

1789. **Succisella inflexa** (KLUK.) BECK. – déli csonkaír

- a. KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken. A Hanságban (Kornhuber) (p. 561).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród és Fertőd határán, a Teheneskúti-közép magassásos-mocsárrét-komplexumában, néhány hektáron többszáz fő (2019). (**83. térkép**)

1790. **Knautia arvensis** (L.) COULT. – mezei varfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon mindenütt (p. 33.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Utak, mesgyék mellett, réteken közönséges (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdőkben, napos helyeken mindenütt (p. 561).
CSAPODY (1975): Erdőszegélyeken, utak mellett, kaszálóréteken gyakori (p. 115.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Jellegtelen üde és félszáraz gyepekben, parlagokon, árokpartokon a medence peremén szórványos.

1791. **Knautia drymeia** HEUFF. – magyar varfű

- a. WALLNER (1903, sub nomine *K. silvatica*): Erdeinkben közönséges (p. 20.).
GOMBOCZ (1906, sub nomine *K. silvatica*): Bokros helyeken, erdőkben mindenütt (p. 561).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf és Fertőboz határán, a Határföldek üde körises sávjában, 1-2 tő (2019). A fenti régi megállapítások a Sopron környéki hegy- és dombvidékre igazak (az Ikva-sík és Fertőmelléki-dombság erdeiben nem ritka), a Fertőről eddig nem volt ismert.

1794. **Scabiosa ochroleuca** L. – vajsínű ördögszem

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (p. 479.)
FÁSZL mscr. (1880): Száraz, napos dombokon (p. 33.).
WALLNER (1903): Mindenütt réteken, dombokon, utak mellett (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos réteken, legelőkön, különösen a pannoniai flóraterületen mindenütt (p. 561).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medence peremrészein, száraz, laza talajú gyepekben, általában másodlagos foltokon, igen szórványosan. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Szent-kereszt, Alsó-Fertő-rét; Sopron: Strandi út; Balf: Csárda-kapu; Fertőszéplak: Eresztén-domb; Fertőújlak: Ürgedomb, Kanyari-tábla, Fésűs-sarok; Nyárliget: a Hansági-főcsatorna töltésén a zsilitól a határátkelőig. (**84. térkép**)

1795. **Scabiosa columbaria** L. – galamszínű ördögszem

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett mindenütt (p. 561).

Megj.: Egykori fertői előfordulása Kornhuber adatai nyomán nem vonható kétségbe, de általánosan gyakori (ahogy Gombocz írja) nem lehetett; ma Sopron környékén egyetlen előfordulása sem ismert.

1797. **Campanula glomerata** L. – csomós harangvirág

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis ad Balf (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Napos erdőhelyeken (p. 39.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon, bokrok között közönséges (p. 8.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül erdőszéleken, tisztásokon egykori előfordulása a medence szélén valószínű, sőt előkerülése ma is várható. A Fertőmelléki-dombságon ma is gyakori, a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől 200-300 m-re vannak (KG).

1800. **Campanula sibirica** L. – pongyola harangvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz dombokon elég gyakori, de csak mésztalajon (p. 39.).
WALLNER (1903): Dombos helyeken (Zarhalm) (p. 8.).

GOMBOCZ (1906): Napos, kopár helyeken, mészen, főképp a pannóniai flóraterületen. Sopron, Rákos (p. 556.).

CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 199.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz gyepekben egykori előfordulása a medence szélén valószínű, sőt előkerülése ma sem kizárt. Ma a Fertőmelléki-dombság peremén a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől kb. 300 m-re vannak (KG).

1801. *Campanula bononiensis* L. – olasz harangvirág

a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben gyepes helyeken itt ott (p. 39.).

WALLNER (1903): Erdők gyepes helyein imitt-amott, ritka (p. 8.).

GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, irtásokban. Mészen Rákos (p. 556.).

Megj.: Fertőrákos és Hidegség között erdőszéleken, tisztásokon egykori előfordulása a medence szélén valószínű, sőt előkerülése ma is várható. A Fertőmelléki-dombságon ma is gyakori, a Fertőhöz legközelebbi előfordulásai a medence szélétől 200-300 m-re vannak (KG).

1802. *Campanula rapunculoides* L. – kánya harangvirág

a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőszéleken itt ott (p. 39.).

WALLNER (1903): Erdőszéleken, szántóföldeken imitt-amott (p. 8.).

GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon, erdőben mindenütt (p. 556.).

b. KIRÁLY (ined.): Üde, árnyas másodlagos erdőfoltokon, az Ikva-sík felől „visszatelepedve”. Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: a Fertő-parti út szegélyében; Hidegség: Nagy-Doele melletti erdőfoltok (2019).

1804. *Campanula trachelium* L. – csalánlevelű harangvirág

a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 483.).

FÁSZL mscr. (1880): Bokrok közt az erdő szélén elég gyakori (p. 39.).

GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros, köves helyeken. Zarhalmerdő (p. 556.).

WALLNER (1903): Valamennyi erdeinkben közönséges (p. 8.).

b. KIRÁLY (ined.): Üde, árnyas másodlagos erdőfoltokon, az Ikva-sík felől „visszatelepedve”. Fertőboz: Bozi-kapu körísese; Hidegség: Nagy-Doele melletti erdőfolt (2019), néhány tő. A régi források gyakoriságára utaló adatai a környező dombvidékekre állnak.

1805. *Campanula persicifolia* L. – baracklevelű harangvirág

a. SZONTAGH (1864): In silvis umbrosis frequens (p. 483.).

FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 39.).

WALLNER (1903): Hegyek árnyékos erdeiben közönséges (p. 8.).

GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdőben, irtásokban a hegy- és síkvidéken mindenütt (p. 557.).

CSAPODY (1975): Tölgyesekben, cserestölgyesekben közönséges (p. 200.).

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: a Fertő-parti út szegélyében a falu belterületén és attól keletre, néhány tő (2019). A régi források gyakoriságára utaló adatai a környező dombvidékekre vonatkozhatnak.

*1806. **Campanula rapunculus** L. – raponc harangvirág

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 483.).
GOMBOCZ (1906): Köves, bokros helyeken. Balf (Szontagh) (p. 557.).

Megi.: A fenti régi adatok bizonyára nem a medencére, hanem a szomszédos dombokra vonatkoznak (KG).

1807. **Campanula patula** L. – terebélyes harangvirág

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon közönséges (p. 39.).
WALLNER (1903): Réteken közönséges (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Rétekben, irtásokban, bokros helyeken mindenütt (p. 557.).
CSAPODY (1975): Erdőszeleken, kaszálóréteken, utak mellett mindenütt (p. 200.).

Megi.: Aktuális előfordulását meglepő módon nem találtuk, de a Fertőrákos és Hegykő közötti sáv üde-nedves rétjein előkerülésére minden esély megvan. A régi források gyakoriságára utaló adatai a környező dombvidékekre állnak (KG).

*1815. **Phyteuma orbiculare** L. – gombos varjúköröm

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 483.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdőben mész talajon (p. 40.).
WALLNER (1903): Dombokon (Zarhalm) (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, köves, bokros helyeken. Sopron mellett Zarhalmerdő, Balf (Deccard, Szontagh) (p. 557.).
CSAPODY (1975): Szárhalom [...] a Fertőre hajló oldalakon (p. 200.).

Megi.: Bár a régi leírások alapján a medence peremétől nem messze is előfordult, a területen számára megfelelő mészke-gyepesek vagy száraz tölgyesek sosem voltak. Ma egyébként a Fertőmelléki-dombságon is ritka, csak néhány helyen fordul elő, Balf körül már nem él (KG).

1817. **Eupatorium cannabinum** L. – ligeti sédkender

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 479.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves helyeken bokrok közt (p. 33.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, erdők nedves helyein (p. 15).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, irtásokban, patakok mellett, különösen a hegyvidékeken mindenütt (p. 561.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Hanság-csatorna (cön. tab., p. 136–137.).

CSAPODY (1975): Nedves helyeken, patakpartokon, útszéli vizesárokban [...]. Fertő nádasában pl. Halászkunyhónál (Csapody, Tóth) (p. 201.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Magassásosokban, nedves magaskórósokban és cserjésekben, csatornapartokon Fertőrákostól Hegykőig elég gyakori, innét keletre viszont alig; a Fertő nádasában a csatornák szélein szórványos.

1821. *Solidago virgaurea* L. – közönséges aranyvessző

- a. WALLNER (1903): Bokros dombokon közönséges (p. 37.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő (2019). Wallner fenti adata nem a Fertőre, hanem a környező dombokra vonatkozik.

1823. *Solidago gigantea* AIT. [*S. serotina* AIT.] – magas aranyvessző

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőrákostól Fertőboz nyugati határáig felhagyott réteken, cserjésekben, erdősávok szegélyében gyakori, helyenként tömeges. Innét keletre kifejezetten ritka, Sarródtól északra nincs is adata. (**85. térkép**)

1824. *Solidago canadensis* L. – kanadai aranyvessző

- a. WALLNER (1903): Dísznövény (p. 37.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőrákostól Fertőboz nyugati határáig, majd Fertőhomok és Hegykő térségében felhagyott réteken, cserjésekben, erdősávok szegélyében sokféle előfordul, néhol állományalkotó. A medence délkeleti részén ritka, kisszámú pontszerű előfordulással. (**86. térkép**)

1825. *Bellis perennis* L. – vad százszorszép

- a. SZONTAGH (1864): In pratis et collibus ubique frequentissima (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges (p. 33.).
WALLNER (1903): Réteken, gyepen közönséges. Kertekben művelik (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, irtásokban, patakok mellett, különösen a hegyvidékeken mindenütt; f. *pygmaea*: legelőkön gyakori; cv. *hortensis*: művelik és sokszor elvadul (p. 561.).
- b. KIRÁLY (ined.): Réteken elég ritka (pl. Balf és Hidegség alatt), települések pázsitjain, árokszélein, parkokban szórványos.

***1831. *Aster amellus* L. – csillagőszirózsa**

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdőben gyakori (p. 33.).
GOMBOCZ (1906): Bokros, köves helyeken. Sopron körül; Balf (Szontagh)!! (p. 561.).
CSAPODY (1975): Szárhalom [...] mindenütt (p. 202.).

Megj.: Bár a régi leírások alapján a medence peremétől nem messze is előfordult, a területen számára megfelelő mészkő-gyepek vagy száraz tölgyesek sosem voltak. Ma egyébként a Szárhalomban is ritka, csak néhány helyen fordul elő, Balf körül már nem él (KG).

1828. **Aster linosyris** (L.) BERNH. [*Linosyris vulgaris* CASS. in LESS.] – aranyfürt

- a. NEILREICH (1866): Bei Wolfs im Com. Ödenburg (Kundt) (p. 101.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélén (p. 34.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon (Halászkunyhók mögötti szőlők szélein) (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Hegyi réteken, köves, napos helyeken elég ritka. Sopron mellett Zarhalmerdő (p. 562.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 202.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben vagy tisztásokon egykori előfordulása a medence szélén nem kizárt. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Balf és Fertőboz közötti löszletöréseken, a medence szélétől 200–300 m-re vannak (KG).

* 1829. **Aster sedifolius** L. [*A. punctatus* WALDST. et KIT.] – réti őszirózsa

- a. FÁSZL mscr. (1880): subsp. *canus*: A balfi uton, az erdőszélén (p. 34.).
WALLNER (1903): subsp. *canus*: Gyepes helyeken nagyon ritka (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): subsp. *canus*: Réteken, erdők szélein. Sopron mellett (Supanec) (p. 561.).
CSAPODY (1965): subsp. *canus*: Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).
SOÓ (1970): subsp. *canus*: Fertő mellett (p. 24.).

Megj.: A magyar Fertőn bizonyára nem fordult elő, viszont az osztrák oldalon ma is megvan. A 19. század végi soproni lelőhelyei (ha valósak voltak) valahol Sopron és Balf között helyezkedhettek el, míg Csapody egy tágan értelmezett Fertő-tájról ismertette, beleértve a vitnyédi Fácános-erdőt is, ahol ma is megtalálható (KG).

1830. **Aster tripolium** L. – sziki őszirózsa

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad lacum Peisonem (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): A Fertő partján közönséges (p. 33.).
KORNHUBER (1886): Um die Zicklachen und gegen den See zu häufig (p. 653.).
WALLNER (1903): Mocsáros sótartalmú réteken (Fertő) (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes helyeken. A Fertő körül mindenütt (p. 561.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Homok (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).
CSAPODY (1975): Fertőhomoknál (Tóth, *Scirpo-Phragmitetum magnocaricosum*), Virágosmajor és Halászkunyhó közeléből (Csapody, *Agrostio-Alopecuretum*) (p. 203.).
VÖRÖSS (1983): Fertőrákos (Jemelka herb.) (p. 97.).

Herb.:

„*Am Neusiedlersee bei Kroisbach*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU) (1847).

„*Com. Moson. In pratis ad pagum Sarród*” (DE, Polgár S., 1923).

- b. KÁRPÁTI (1991): Mekszikópuszta (p. 89.).

LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikes réteken és legelőkön a Körgáttól a Fertőújlaki Cikesig egy összefüggő sávban gyakori, állományalkotó, ezen kívül szórványosan megvan körben a Fertő nádas-télisásos külső peremén futó szikes gyűrűn, egészen Fertőrákosig, a belső nádas öv csatornáit menti depóniákon; elszigetelten a hegyközi Budaiföld-bánya térségében. (**87. térkép**)

Herb.:

„*Fertő-tó, Mexikópuszta: Nyéki-szállás, szikes talajon*” (SAMU, Balogh L., 1994).

„*Győr-Moson-Sopron, 5 km SW Pamhagen, Einser Kanal*” (WU0063159, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

* 1833. *Aster novi-belgii* L. – sötétlila őszirózsa

- a. WALLNER (1903): Dísnövény (p. 5.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó (p. 204.).

Megj.: A Fertő melletti településeken néhol ültetik, de elvadulását nem tapasztaltuk. Mivel a Halászkunyhó közelében az *A. lanceolatus* több stabil állománya ismert, a Csapody által közölt adat is valószínűleg arra a fajra vonatkozik (KG).

1836. *Aster lanceolatus* WILLD. – lándzsás őszirózsa

- a. WALLNER (1903, sub nomine *A. parviflorus*): Dísnövény (p. 5.).
b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Csatornapartokon, cserjés szegélyekben főleg a medence déli peremén, szórványosan, de terjedőben, inváziószerű fellépése a Palatinusz-csatorna mentén ismert. Fertőrákos: Nemes-kert (2004), Savanyúkúti-erdő széle (2008, BP); Balf: Savanyú-rét (2017–2019); Hidegség: Nagy-Doele erdőszélein és árkein többfelé (2017–2019), Hidegségi-láprét széle (2017); Fertőhomok: Nagy-domb, árokpart (2019); Fertőhomok és Hegykő: Palatinusz-csatorna mellett (2008–2019); Hegykő: erdőfolt a Hegykői-csatorna kezdeténél (2017); Sarród és Fertőd: Teheneskúti-közép, nedves árok (2019).

1838. *Erigeron annuus* PERS. [*Stenactis annua* (L.) NEES] – egynyári seprence

- a. CSAPODY (1975): Mezőkön, szántókon, tarlókon, utak mellett mindenütt közönséges (p. 204.).
b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): subsp. *annuus*: Parlagokon, rétek vadtúrásain, települések gyomtársulásaiban a medence nagy részén elterjedt, a szikes talajú területekről hiányzik.

1839. **Erigeron acris** L. – bóbitás küllőrojt

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdők szélein elszórva (p. 33.).
WALLNER (1903): Száraz, köves dombokon, erdőszéleken elszóródottan (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, füves helyeken szórványosan, de mindenütt (p. 562.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. *acris*: Laza talajú száraz gyepekben, anyagnyerőhelyeken, legelőkön, töltéseken; a Körgát és László-major közötti sávban elég gyakori, egyébként meglehetősen szórványos.

1840. **Conyza canadensis** CRONQUIST [*Erigeron canadensis* L.]

– kanadai betyárkóró

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken igen közönséges és alkalmatlan dudva (p. 33.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Homokos talajon, falakon, háztetőkön. Közönséges gaz (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon, irtásokban, bokros helyeken mindenütt tömegesen (p. 562.).
CSAPODY (1975): Mindenhol és mindenütt közönséges (p. 204.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, szőlőkben, útszéleken szórványos, tömeges előfordulásai fiatal parlagokon, felhagyott szőlőkben időszakosan jelentkeznek.

1842. **Filago vulgaris** L. [*F. germanica* L. non HUDS.] – német penészvirág

- a. GOMBOCZ (1906): Köves, száraz helyeken, irtásokban, utak mellett a nyugati flóraterületen mindenütt (p. 562.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Eresztén-domb savanyú talajú szántóin (2019).

1843. **Filago arvensis** L. [*Logfia arvensis* (L.) HOLUB] – gyapjas penészvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 35.).
WALLNER (1903): Sopron körül homokos agyagföldön (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, köves helyeken, parlagon mindenütt (p. 562.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: határőrlaktanya épülete melletti földút (2016).

1847. **Gnaphalium uliginosum** L. [*Filaginella uligionosa* (L.) OPIZ]

– iszapgyopár

- b. KIRÁLY (ined.): Meglepő módon sem régi, sem aktuális előfordulása nem ismert a területről, azonban csapadékos években belvizes szántókon a medence dél–délkeleti sávjában jó eséllyel előfordul.

1848. **Gnaphalium luteoalbum** L. [*Pseudognaphalium luteoalbum* (L.) HILLIARD et B. L. BURTT] – halvány gyopár

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vágásokban közönséges (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, homokos helyeken, irtásokban. Sopron mellett (Supanec) (p. 562.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nyárliget: déli kavicsbányató pionír iszap-növényzetében (2019, KG – MH, HKG); Hidegség: Külső-övcSATORNA mellett iszapdepónián (2019). Régi adatai nem a Fertőre, hanem a Sopron körüli domb- és hegyvidékek vágásaira vonatkoznak.

1852. **Inula conyza** DC. – erdei peremizs

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (p. 480.).
WALLNER (1903): Napos, bokros dombokon közönséges (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, irtásokban, bokros helyeken. Balf, Rákos (p. 563.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 205.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz gyepekben, cserjésekben, felhagyott szőlőkben Fertőrákostól Balfig nem ritka, innét keletre csak Fertőboz: Bozikapu körísese (2019); Fertőújlak: Ürge-domb, a határszálen (2008), Fésűs-sarok, az országhatár cserjéseiben (2017–2019).

1853. **Inula hirta** L. – borzas peremizs

- a. WALLNER (1903): Napos dombokon, erdők tisztásain közönséges (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, köves dombokon. Sopron (p. 563.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 206.).

Megj.: Fertőrákostól Fertőbozig száraz tisztásokon egykori előfordulása a medence peremén valószínű. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Balf és Fertőboz közötti löszletöréseken, a medence szélétől 200–300 m-re vannak (KG).

1854. **Inula britannica** L. – réti peremizs

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkokban, nedves gyepes helyeken közönséges (p. 34.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Útak, árkok mellett közönséges (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken (p. 563.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-parti mocsárréteken, idősebb nedves parlagokon, árokpártokon általánosan elterjedt.

1855. **Inula oculus-christi** L. – selymes peremizs

- a. VÖRÖSS (1983): Fertőrákos (Jemelka herb.) (p. 98.).
Herb.:
„Kroisbach” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1844, JPU).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Balf: Csárda-kaputól délre, száraz, fajgazdag növényzetű mezsgyén két csoportban kb. 100 tő (2019, HKG).

1856. **Inula germanica** L. – hengeresfészű peremizs

- a. GOMBOCZ (1906): Napos, bokros, köves helyeken. A Fertő mellett a Halászkunyhónál (Supanec) (p. 563.).

Herb.:

„An Aeckerrändern bei Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1845, JPU) (1847).

- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2006): Sopron (a Fertői-présháztól keletre, közvetlenül a Fertő-medence szélén, löszön kialakult gyepten, *Nepeta nuda*, *Vicia narbonensis* társaságában) (8366/1) [2004] (p. 97.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Balf: Csárda-kapu északi oldalának száraz részsíkján 2019-ben több m²-es állománya volt, a 2006-os közléssel azonos lelőhelyen. A fenti régi adatokat is figyelembe véve, egykor a Fertőmelléki-dombság és a medence határzónájában többfelé is előfordulhatott. (**88. térkép**)

1857. **Inula salicina** L. – fűzlevelű peremizs

- a. WALLNER (1903): Erdők szélein, bokrok között gyakori (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, erdőkben, irtásokban. Sopron mellett (p. 563.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence peremén, félszáraz gyepten, kiszáradó mocsár- és lápréteken, legelőkön elterjedt, előfordulása szinte kirajzolja az elmúlt évszázadban fel nem tört gyeptek helyét. (**88. térkép**)

1858. **Inula ensifolia** L. – kardos peremizs

- a. FÁSZL mscr. (1880): A rákosi erdőben (p. 34.).
WALLNER (1903): Száraz, köves dombokon. Rákosi erdő (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Napos, köves, száraz dombokon a pannóniai flóraterráriumon. Sopron mellett, Rákos (Wallner) (p. 563.).
CSAPODY (1975): Szárhalm, sokkal elterjedtebb, mint azt az irodalmi adatokból gondolni lehetne (p. 206.).

Megj.: Fertőrákostól Fertőbozig száraz tisztásokon egykori előfordulása a medence peremén valószínű. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Balf és Fertőboz közötti löszletöréseken, a medence szélétől 200-300 m-re vannak (KG).

Dittrichia graveolens (L.) GREUTER

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Hegykő: Külső-övcsatarna újonnan kotort medre melletti depónián, kb. 100 m hosszú sávban több ezer tő (2019, HKG).

1860. **Pulicaria vulgaris** GAERTN. – parlagi bolhafű

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacuni Peisonem versus Balf (p. 480.).
KORNHUBER (1886): An Gräben bis ins „Hanság“-Innere (p. 653.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. A Fertő mellett (p. 563.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó, Fertőhomok, Hidegség, (...) mindenféle lápréten is közönséges (p. 207.).

Herb.:

„In Sümpfen, Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

Megj.: A Fertő legelőin, taposott helyeken bizonyára előfordult, de (hasonlóan az ország számos részéhez) mára a térségből teljesen eltűnt. Csapody fenti jelzései tévedésen alapulnak, bizonyára a *P. dysenterica*-val (amely nedves réteken valóban gyakori) keverte a fajt (KG).

1861. **Pulicaria dysenterica** (L.) BERNH. – réti bolhafű

- a. SZONTAGH (1864): In locis humidis ad Balf (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken itt ott (p. 34.).
KORNHUBER (1886): An Gräben bis ins „Hanság“-Innere (p. 653.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, nedves pázsiton imitt-amott (p. 30.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken (p. 563.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite (...) im Röhricht massenhaft (p. 48.).
CSAPODY (1975): sub nomine *P. vulgaris*: Halászkunyhó, Fertőhomok, Hidegség, (...) mindenféle lápréten is közönséges (p. 207.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part láp- és mocsárrétjein, árokpartjain különösen Balf és Hegykő között általánosan elterjedt, helyenként tömeges. Néhol megvan a Fertő belső nádasainak csatornapartjain is, viszont a László-majortól északra, szikesedő talajokon már nem találtuk.

1866. **Bidens cernua** L. – bókoló farkasfog

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Balf körül tócsákban s vizárokban nem ritka (p. 34.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
WALLNER (1903): Erdei patakok mellett nagyon közönséges (p. 6.).

1867. **Bidens tripartita** L. – subás farkasfog

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdőkben vizes helyeken közönséges (p. 34.).
KORNHUBER (1886): An Gräben bis ins „Hanság“-Innere (p. 653.).
WALLNER (1903): Patakok, pocsályák mellett (Balfi savanyúkút) (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett. Sopron, Rákos (p. 564.).
CSAPODY (1975): Balf és Fertőrákos között (p. 210.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Meglepően szórványosan és alacsony egyedszámban, csatorna- és árokpartokon, belvizes szántókon, néhány helyen a Fertő belső nádas csatornáinak szegélyében is.

1868. **Bidens frondosa** L. [*B. melanocarpa* WIEGAND] – feketéllő farkasfog

- b. KIRÁLY (ined.): Nedves gyomtársulásokban, egyelőre ritka. Fertőrákos: Fő u. a Rákos-patak szélén; Sopron: Rákos-patak a Strandi út mellett (2019); Hegykő: régi kavicsgödrök a horgásztó felé (2003).

1870. **Rudbeckia hirta** L. – borzas kúpvirág

- b. KIRÁLY *et al.* (2009): var. *subintegerrima*: Fertőhomok: a településtől északra 1 km-re a Palatinusz-csatorna partjához közel, >20 példány (2008, HKG) [8366/4], degradált félszáraz gyeper (p. 19.).
KIRÁLY (ined.): Hegykő: Fertő u., kerítések tövében nagy egyedszámban kivadulva (nem lenne meglepő, ha a Palatinusz-csatorna melletti állomány is innen eredne); Nyárliget: Béke u., járdaszélen (2019).

1871. **Helianthus annuus** L. – közönséges napraforgó

- a. SZONTAGH (1864): *Ad sepes subspontaneus* (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 34.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik (p. 564.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, árokpartokon számos rövid életű elvadulása ismert.

1872. **Helianthus tuberosus** L. [*H. decapetalus* auct.] – csicsóka

- a. SZONTAGH (1864): *Colitur* (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Ritkán mivelik (p. 34.).
WALLNER (1903): Mivelik (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik (p. 564.).
CSAPODY (1975): Vadföldeken termesztik, s elvadul (p. 209.).
- b. KIRÁLY (ined.): Településeken dísznövény, illetve vadföldekre, szórókra is ültették. Általában kis csoportokban, így Fertőrákos: Virágosmajor (2008); Balf: Fertő u. vége (2004), Csárda-kaputól északra (2019); Nyárliget: Béke u. (2019); Balf és Fertőboz határán (Határföldek) már több hektáros összefüggő állománya van, ahonnan több szomszédos dűlőre is átteker (2019).

1876. **Ambrosia artemisiifolia** L. [*A. elatior* L.] – ürömlevelű parlagfű

- a. CSAPODY (1975): Fertőmellék szántóin, száraz gyomtársulásaiban terjedőben (p. 208.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nagytáblás szántókon és tarlóikon, útszéleken, telephelyeken és települések belterületén gyakori.

1878. *Xanthium spinosum* L. – szúrós szerbtövis

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias ubique frequens (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Egy közönséges és évről évre terjedő gyom (p. 39.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nagyon közönséges gaz (p. 42.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, utak mellett. Régebben nagyon bőven (Szontagh), ma már csak szórványosan (p. 563.).

1879. *Xanthium strumarium* L. – bojtorjános szerbtövis

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett omladékokon közönséges (p. 39.).
WALLNER (1903): Utak, sövények mellett közönséges (p. 42.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kukorica- és napraforgó-kultúrákban Sarród körül, illetve nedves gyomtársulásokban, igen szórványosan, így Hegykő: Budaiföld-bánya (2017); Sarród: Tizenkétrendes-dűlő, Nyugat–Keleti-vízhelyek (2019); Fertőd: Kutak-köze (2009–2019); Fertőújlak: temető mellett, Borsodi-dűlő (2004–2019).

1881. *Xanthium italicum* MORETTI – olasz szerbtövis

- b. KIRÁLY (ined.): Kukorica- és napraforgó-kultúrákban, valamint nedves gyomtársulásokban a medence délkeleti részén friss betelepülő, így Fertőszéplak: Vörös-gyékényes (2017); Sarród: Angyali-földek, Nagy-Kacs, Teheneskúti-közép (2019); Fertőd: Kutak-köze (2019); Nyárliget: kavicsbányatavak térsége (2019).

1883. *Cosmos bipinnatus* CAV. – kerti pillangóvirág

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői között (2008); Sarród: Kócsagvár mellett (2019), útszéleken elvadulva.

***Gaillardia aristata* PURSH**

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Akác u., kerítések tövében elvadulva (2019).

1886. *Galinsoga parviflora* CAV. – kicsiny gombvirág

- a. GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon Sopron körül (p. 564.).
CSAPODY (1975): Kapás kultúrákban mindenütt (p. 210.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő-parti települések kertjeiben, kistáblás szántóin, járdaszéleken egyelőre kis egyedszámú, szórványos betelepülő.

1890. *Anthemis cotula* L. – nehézszagú pipitér

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, sepes frequens (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földeken és romtalajon közönséges (p. 34.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, kopár helyeken, útszéleken, házak mellett közönséges (p. 4.).

- GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, utak mellett mindenütt (p. 564.).
 CSAPODY (1975): Gombocz idejében közönséges volt, ma ritkább (p. 210.).
 b. KIRÁLY (ined.): Balf: Fertőboz felé, a kerékpárút mellett, szemetes helyen (1999).

1891. **Anthemis arvensis** L. – parlagi pipitér

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, sepes frequens (p. 480.).
 FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken és ezek szélein nem oly gyakori (p. 34.).
 WALLNER (1903): Szántóföldeken, ritkább (p. 4.).
 GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon a sík vidéken mindenütt (p. 564.).
 CSAPODY (1975): Szántókon, tarlókon, gyomtársulásokban (p. 211.).
 b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: határátkelő, kavicsos útszélén (2019, HKG).

1892. **Anthemis ruthenica** M. BIEB. – homoki pipitér

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
 GOMBOCZ (1906): Hegykő (Kornhuber) (p. 564.).

1893. **Anthemis austriaca** JACQ. – szöszös pipitér

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes circa Sopronium (p. 480.).
 FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken és ezek szélein igen közönséges (p. 34.).
 WALLNER (1903): Gabona között, szántóföldeken, nem ritka (p. 4.).
 GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, vetés között, parlagon a síkvidéken mindenütt (p. 564.).
 b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség, Fertőhomok, Fertőújlak (p. 393.).
 KIRÁLY (ined.): Meszes talajú szántók szegélyében ma már általában csak szálanként, Fertőrákos és Balf térségében néhol még gazdagon. (89. térkép)

1899. **Achillea nobilis** L. – nemes cickafark

- a. WALLNER (1903): Száraz gyepen. Eszterházán a fűrészmalomok alatt (p. 1.).
 GOMBOCZ (1906): Eszterháza mellett a fűrészmalomoknál (Wallner) (p. 564.).

Megj.: A lelőhely biztosan a Fertő-medencében volt (a fertői Fő u. északi oldalán), régóta beépített terület, az adat valóságtartalmát herbáriumi példányok hiányában nem lehet ellenőrizni. A faj ma Sopron körül sehol sem fordul elő (KG).

1903. **Achillea setacea** WALDST. et KIT. – pusztai cickafark

- a. WALLNER (1903): Homokos, száraz dombokon. Ritka (p. 1.).
 GOMBOCZ (1906): Napos réteken a Halászkunyhónál (p. 565.).
 CSAPODY (1975): Füves szikesek jellemző faja [...], Szárhalomban ritkább, de előfordul pl. molyhostölgyesekben (p. 212.).

Megj.: A faj a hazai irodalomban általánosan rögzült felfogással ellentétben nem a szikesek, hanem homokos-kavicsos talajú száraz gyepek növénye, s nem gyakori, zavarástűrő, hanem ősi gyepfoltokhoz kötődő, elég ritka faj. A Fertőn akadnak potenciális élőhelyei, a fenti adatok valóságtartalmát herbáriumi példányok hiányában azonban nem lehet megítélni.

1904. **Achillea asplenifolia** VENT. – sziki cickafark

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 480.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
WALLNER (1903, sub nomine *A. setacea* var. *crustrata*): Mindenfelé úton, mesgén, réteken (p. 1.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes vidéken. A Fertő mellett Balf, Halászkunyhó; Sarród mellett (Kornhuber) (p. 564.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1975): Balf, Halászkunyhó (p. 211.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz keleti határától Hegykőig mocsárrétek, kékperjések szórványos növénye, az erősebben szikes talajokon (így a Körgáttól Fertőújlakig) már nem fordul elő. (**89. térkép**)

1905. **Achillea pannonica** SCHEELE – magyar cickafark

- a. WALLNER (1903, sub nomine *A. millefolium* var. *lanata*): Mindenfelé, száraz réteken, gyepen, úton (p. 1.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz, füves helyeken. Sopron körül mindenütt (Wallner)!! (p. 565.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól délre, fajgazdag száraz gyepben (2004–2019). A fenti régi források a Fertőmelléki-dombságra vonatkoznak, a medencéből korábbi adata nincs.

1906. **Achillea collina** BECKER ex RCHB. – mezei cickafark

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz, füves helyeken gyakori (p. 565.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, másodlagos gyepekben, parlagokon, árokszéleken, gyomtársulásokban elterjedt (messze a leggyakoribb cickafark-faj a területen).

1907. **Achillea millefolium** L. – közönséges cickafark

- a. SZONTAGH (1864): Ubique frequens (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt közönséges (p. 34.).
WALLNER (1903): Nedves réteken (különösen a Fertő menti halászkunyhók körül) (p. 1.).

- GOMBOCZ (1906): Réteken, tisztásokon, utak mellett a nyugati flóraterrületen mindenütt, de szórványosan (p. 565.).
- CSAPODY (1975): Réteken, árokpartokon, művelt területeken [...] közönséges (p. 212.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken néhány előfordulása ismert (pl. Hidegség: Nagy-Doele; Fertőhomok: Nagy-rét; Fertőd: Teheneskúti-közép). Régi irodalmi adatai zömmel az *A. collina*-ra vonatkoznak.
1910. **Tripleurospermum perforatum** (MÉRAT) M. LAÍNZ [*T. maritimum* subsp. *inodorum* (L.) SCHULTZ-BIP., *Matricaria inodora* L.] – kaporlevelű ebszékfű
- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken és ezek szélein igen közönséges (p. 35.). KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.). WALLNER (1903): Hegyek és utak mellett, szántóföldeken közönséges (p. 31.). GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, romtalajon mindenütt (p. 565.). CSAPODY (1975): Közönséges gyomnövény (p. 213.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, utak és szántók szélén, települések belterületén szórványos, a Fertő-medencére nem különösebben jellemző.
1911. **Matricaria recutita** L. [*M. chamomilla* L., *Chamomilla recutita* (L.) RAUSCHERT] – orvosi székfű
- a. SZONTAGH (1864): In agris frequens (p. 480.). FÁSZL mscr. (1880): Igen gyakori Balf körül (p. 34.). WALLNER (1903): Gyepes, kopár helyeken, falvakban (Balf utcáin és házi kertjeiben) (p. 24.). GOMBOCZ (1906): Művelt talajon, utak mellett mindenütt (p. 565.). CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.). CSAPODY (1975): Hegykő és Hidegség között, elsősorban *Camphorosmetum* társulásban, de sziki gyomtársulásban is (p. 213.).
- b. KIRÁLY (ined.): Csak Fertőújlak: Cikes szélén (2004) feljegyezve, s bár ennél bizonyára több előfordulása van, a Fertőre egyáltalán nem jellemző.
1912. **Matricaria discoidea** DC. [*M. suaveolens* auct.] – sugártalan székfű
- a. CSAPODY (1975): Taposott gyomtársulásokban gyakori (p. 213.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ritka gyom, így Fertőújlak belterülete; Sopron: Vízitelep (2004); Fertőd: útszéleken a kastély előtt (2019).

1913. **Tanacetum vulgare** L. [*Chrysanthemum vulgare* (L.) BERNH.]

– giliszaűző varádics

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem frequens (p. 480).
FÁSZL mscr. (1880): Árkokon itt ott (p. 35.).
WALLNER (1903): Vágásokban, sövények mellett (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Patakok mellett, nedves helyeken, irtásokban. Balf mellett a Fertőnél (Szontagh), Eszterháza (p. 565.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nedves parlagokon, egykori nádrakó helyeken, útszéleken a Fertő nádasának peremén szórványosan, Sarródtól északra, a szikes talajú területeken alig.

1914. **Tanacetum corymbosum** SCHULTZ-B. [*Chrysanthemum corymbosum* L.]

– sátoros varádics

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben közönséges (p. 34.).
WALLNER (1903): Bokrok között, erdőszéleken közönséges (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Lombos erdőkben a hegy-, domb- és síkvidéken mindenütt (p. 565.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék: tölgyesekben gyakori (p. 214.).

Megj.: Fertőrákostól Fertőbozig száraz tisztásokon egykori előfordulása a medence peremén valószínű. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Balf és Fertőboz közötti löszletöréseken, a medence szélétől 200-300 m-re vannak (KG).

1915. **Tanacetum parthenium** SCHULTZ-BIP. [*Chrysanthemum parthenium* (L.) BERNH.] – őszi varádics

- a. WALLNER (1903): Dísz- és orvosi növény (p. 31.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik és igen sokszor elvadul (p. 565.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Kossuth u., árokparton elvadulva (2019, KG – MH).

1918. **Leucanthemum vulgare** LAM. [*Chrysanthemum leucanthemum* L.] – réti margitvirág

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ubique (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon és az erdőben (p. 34.).
WALLNER (1903): Réteken, gyepes helyeken, erdőkben gyakori (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Mezőkön, réteken, utak mellett mindenütt (p. 565.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszáló- és mocsárréteken, idősebb parlagokon Fertőrákostól Hegykőig szórványos, innét keletre alig (pl. Nyárliget, fertőújlaki vasútállomás melletti gyep; Fertőújlak: látogatóközpont melletti rét).

1922. **Artemisia annua** L. – egynyári üröm

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykőtől északkeletre: törmeléklerakón a falu szélén, néhány tő (2019).

1923. *Artemisia santonicum* L. – sziki üröm

- a. GOMBOCZ (1906): Sós helyeken. A Fertő mellett (Heuffel) (p. 566.).
PILL (1916): Am Neusiedlersee, so bei Nyulas (p. 121.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A magyar Fertőn ritka (a burgenlandi Tószögben sokkal jellemzőbb). Sarród: a Lászlómajortól nyugatra fekvő szikes legelőkön, pár kis foltban (2008); Fertőújlak: Cikes déli peremén, taposott szikes gyepekben jelentősebb számban (2004–2019, BP). (*90. térkép*)

1924. *Artemisia campestris* L. – mezei üröm

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Dombokon, úton, kopár helyeken közönséges (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Köves helyeken, utak mellett a pannóniai flóraterületen. Sopron (Supanec) (p. 566.).
CSAPODY (1975): Fertő magyar és osztrák partján egyaránt, szikeseken. Halászkunyhó, Hegykő, Hidegség (p. 216.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz homoki gyepekben. Fertőhomok: Homokhát és Nagy-rét (2008–2017); Hegykő: Fertői-dűlő a Palatinusz-csatorna mellett (2017–2019). (*90. térkép*)

1925. *Artemisia absinthium* L. – fehér üröm

- a. SZONTAGH (1864): In locis ad Balf (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek és utak szélén különösen a Fertő felé (p. 35.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Mesgyéken, úton, kopár helyeken gyakori (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, köves, bokros helyeken, utak mellett mindenütt (p. 565.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Másodlagos száraz-félszáraz gyepekben, felhagyott szőlőkben, útrézsűkön elég szórványos, így Fertőrákos és Balf között többfelé; Fertőszéplak: Hajcsár út és Széplaki-legelő; Hansági-főcsatorna töltésén többfelé; Nyárliget: fertőújlaki vasútállomás mellett.

1927. *Artemisia vulgaris* L. – fekete üröm

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in dumetis frequens (p. 481.).
WALLNER (1903): Útak, sövények mellett, bokrok között közönséges (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Bokros, köves helyeken, mivelt és romtalajon mindenütt (p. 566.).
CSAPODY (1975): Közönséges mindenütt (p. 214.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, útszéleken gyakori.

1929. *Artemisia pontica* L. – bárány üröm

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utakon, gyepek helyeken seregesen (p. 35.).
WALLNER (1903): Útak mellett, napos dombokon, bokrok alatt közönséges (p. 5.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertőhomok, a Homoki-csatorna mellett, száraz gyepekben (8366.4, 2006); Hidegség, Vizeki-rét, cserjés szegélyben (8366.3, 2003) (p. 67.).
KIRÁLY (ined.): A fenti lelőhelyek mellett új: Fertőboz: Bozi-kapu, földút szegélyében kisebb telep (2018). (*90. térkép*)

*1930. *Artemisia austriaca* JACQ. – selymes üröm

- a. SOÓ (1970): A Fertőnél (p. 87.).

Megj.: A Fertőnél csak osztrák területen fordult elő (ott ma több helyen ma is megvan), a hazai oldalról nincs adata (KG).

1931. *Tussilago farfara* L. – lókörmű martilapu

- a. SZONTAGH (1864): Ad rivulos, fossas frequens (p. 480.).
FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős helyeken közönséges (p. 33.).
WALLNER (1903): Agyagos, nedves talajon, árkok mellett közönséges (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, utak mellett, nedves helyeken, irtásokban mindenütt (p. 566.).
- b. KIRÁLY (ined.): Törmelékes helyeken, árokpartokon, földutak mellett elszórtan.

1933. *Petasites hybridus* (L.) G. M. SCH. – vörös acsalapu

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati szélén, a Kossuth u. házaival átellenben, csalános szegélyben (2003), feltehetően behurcolva vagy szándékosan ültetve. 2019-ben már nem találtuk meg, a hely átalakult, lerakatok, depóniák jöttek létre.

1938. *Erechtites hieraciifolia* (L.) RAF. ex DC. – amerikai keresztlapu

- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Hidegség, Vizeki-rét, degradált spontán diós faállományban (8366.3, 2017) (p. 67.).
KIRÁLY (ined.): Hegykő: horgásztó iszapos szegélyében, jelentős számban (2019).

**Tephrosia palustris* (L.) RCHB. [*Senecio arcticus* L.]

- a. WIERZBICKI mscr. (1820): In stagnis profundis et arundinetis ad lacum Fertő; Hanság; inter Pamhacken et Schrollen (...).
SOÓ (1970): kétes, Fertő-Hanság kihalt (p. 102.).

Megj.: A *T. palustris* észak-európai, boreális jellegű növény, egykori előfordulása a Fertőnél alig hihető. Azt is nehéz megfejtetni, Wierzbicki mivel keverhette, hiszen hasonló faj nem nagyon ismert a környéken (KG).

1943. **Senecio vulgaris** L. – közönséges aggófű

- a. SZONTAGH (1864): In agris, cultis ubique (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt földön (p. 35.).
WALLNER (1903): Kopár és mivelt talajon (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon mindenütt (p. 567.).
CSAPODY (1975): Szántókon, parlagokon [...] közönséges (p. 218.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú gyomtársulásokban, járdaszéleken, falak tövén, szőlők között, szórványosan.

1946. **Senecio vernalis** WALDST. et KIT. – tavaszi aggófű

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra; Fertőhomok: templom mellett; Fertőújlak: Ürge-domb (2019), homokos talajú gyomtársulásban, mindenütt csak pár tő. (**91. térkép**)

1948. **Senecio erucifolius** L. – keskenylevelű aggófű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz erdőhelyeken (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Napos, bokros helyeken. Sopron mellett (Supanec, Wallner) (p. 567.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő északi részén, néhány tő (2004–2019). Régi irodalmi adatai nem a Fertőre vonatkoznak.

1949. **Senecio jacobaea** L. – jakabnapj aggófű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken igen gyakori (p. 36.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon, mesgyék és utak mellett közönséges (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokban, füves helyeken mindenütt (p. 567.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék nedves rétjein, patakok mellett, sőt erdőkben is közönséges (p. 219.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Steinige Satz, felhagyott szőlő helyén kialakult cserjésedő száraz gyepten (2019). Régi irodalmi adatai nem a Fertőre vonatkoznak, Csapody valószínűleg a következő fajjal keverte. (**91. térkép**)

1951. **Senecio erraticus** BERT. [*S. aquaticus* HILL. subsp. *barbareifolius* (WIMM. et GRAB.) WALTERS] – réti aggófű

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Lapályok nedves rétjein (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, árnyékos erdőkben (p. 567.).
VÖRÖSS (1983): sub nomine *S. aquaticus*: Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 99.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő körüli mocsárréteken és leromlott származékaikon, árkokban, szikes talajokon is sokfelé megtalálható.

1960. ***Calendula officinalis* L.** – orvosi körömvirág

- a. SZONTAGH (1864): In vineis, cultis subspontanea (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Kertek szélein itt ott elvadulva (p. 36.).
WALLNER (1903): Dísz- és orvosfű. Elvadulva is (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik, olykor elvadul (p. 568.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kerti növény, néha elvadulva, így Fertőrákos: Virágosmajor, törmeléklerakó (2019); Balf: Fő u. (2019), Fertőboz felé a kerékpárút szélén (1999).

*1961. ***Carlina acaulis* L.** – szártalan bábakalács

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 481.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, kopár helyeken, irtásokban. Sopron körül, Rákos; a Fertő melletti dombok (p. 568.).
KÁRPÁTI (1941a): Fertőboz vasútállomásával szemben (p. 199.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 220.).

Megj.: Adatai a Fertő térségében csak a környező dombokról származnak, a medencében feltehetően régen sem voltak számára megfelelő élőhelyek (KG).

1962. ***Carlina vulgaris* L.** – közönséges bábakalács

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz dombokon (p. 36.).
WALLNER (1903): Köves helyeken, utak mellett, sűrű erdőkben (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, tisztásokon a nyugati flóraterrületen [...] mindenütt (p. 568.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A medence külső peremén szórványosan, főleg homokos talajokon, másodlagos száraz gyepekben, töltéseken.

*1964. ***Xeranthemum annuum* L.** – ékes vasvirág

- a. SZONTAGH (1864): In locis siccis ad Balf (p. 481.).
WALLNER (1903): Mívelik (p. 42.).
GOMBOCZ (1906): Balf mellett (Szontagh) (p. 568.).
SOÓ (1970). Sopron (p. 117.).

Herb.:

„Auf sandigen Feldern bei Oedenburg” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

Megj.: Egykori balfi adatai bizonyítással nem a Fertő-medencéből, hanem a falu és Sopron közötti dombos területekről származhattak (KG).

1965. ***Echinops sphaerocephalus* L.** – fehér szamárkenyér

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő felé gypes, bokros helyeken (p. 36.).
KORNHUBER (1886): In der Umgegend des „Hanság”, besonders gegen Südwest, vereinzelt (p. 654.).
WALLNER (1903): Útakon, mesgyéken, száraz dombokon (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdők, szőlők szélén. A Fertő körüli dombokon (p. 568.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mezsgyéken, töltéseken, árokpartokon Fertőrákostól Balfig elég gyakori, innét keletre csak Fertőhomok: Nagydomb; Sarród: Homok–Sarródi-csatorna partja; majd a Hansági-főcsatorna töltésén a zsiliptól a határállomásig megint többfelé. (92. térkép)

1967. **Arctium tomentosum** MILL. – pókhálós bojtorján

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkok és utak mellett (p. 37.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Mindenütt törmeléken, árkokban, utak mellett, kövér talajon (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, nedves völgyekben mindenütt (p. 568.).
CSAPODY (1975): Parlagokon, ártereken, üde gyomtársulásokban tömeges (p. 220.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban elég szóróányosan, így Sopron: Strandi út; Balf: szennyvíztelep; Fertőboz: Bozi-kapu; Hidegség: Fertő u. szántói; Fertőd: Kutak-köze, határátkelő; Sarród: Hídimagor környéke; Fertőújlak: templom mellett.

1968. **Arctium lappa** L. – közönséges bojtorján

- a. SZONTAGH (1864): sub nomine „*Lappa communis*”: Ad vias in fossis frequens (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Árkok és utak mellett (p. 37.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Mindenütt törmeléken, árkokban, utak mellett, kövér talajon (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, nedves völgyekben mindenütt (p. 568.).
CSAPODY (1975): Gyomtársulásokban, szántókon, vágásokban közönséges (p. 221.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, útszéleken a medence peremrészein viszonylag gyakori.

1969. **Arctium minus** (HILL.) BERNH. – kis bojtorján

- a. FÁSZL mscr. (1880): Árkok és utak mellett (p. 37.).
WALLNER (1903): Mindenütt törmeléken, árkokban, utak mellett, kövér talajon (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, nedves völgyekben mindenütt (p. 568.).
CSAPODY (1975): Parlagokon, üde és száraz gyomtársulásokban (p. 221.).

Megj.: A régi források alapján nincs egyértelmű fertői adata, de potenciálisan előfordulhatott. Újabban nem találtuk, viszont az Ikva-síkon Fertődnél a területhez egészen közel ismert (KG).

1973. *Carduus nutans* L. – bókoló bogáncs

- a. WALLNER (1903): Útakon, legelőkön, törmeléken (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Legelőkön, száraz, napos helyeken különösen a pannoniai flóratérsületen mindenütt (p. 568.).
CSAPODY (1975): Községes száraz gyepekben, lejtőkön, parlagon (p. 221.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki-legelő degradált homoki gyepeiben (2013).

1974. *Carduus acanthoides* L. – útszéli bogáncs

- a. SZONTAGH (1864): Ubique frequens (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Romhelyeken (p. 36.).
WALLNER (1903): Útakon, kopár helyeken községeken (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Köves helyeken, romtalajon mindenütt (p. 568.).
CSAPODY (1975): Parlagon, szántókon [...] gyakori (p. 222.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Útszéleken, degradált gyepekben, ruderalis gyomtársulásokban gyakori.

1975. *Carduus crispus* L. – fodros bogáncs

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias ubique (p. 481.).
WALLNER (1903): Útakon, törmeléken, erdőkben (p. 8.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves, magaskórós ligeterdő-degradátumokban, Fertőboz: Bozi-kapu; Hidegség: Nagy-Doele erdősávjai (2019).

1979. *Cirsium vulgare* (SAVI) TEN. [*C. lanceolatum* (L.) SCOP.]

– községeken aszat

- a. FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken és az erdőben (p. 36.).
WALLNER (1903): Sövények, utak, házak mellett, omladékon községeken (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, vágásokban mindenütt (p. 568.).
CSAPODY (1975): Mindenütt (p. 222.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Útszéleken, degradált gyepekben, ruderalis gyomtársulásokban, szórványosan.

1980. *Cirsium eriophorum* (L.) SCOP. – gyapjas aszat

- a. FÁSZL mscr. (1880): A rákosi erdőben és ennek szélén nem ritka (p. 37.).
WALLNER (1903): Erdőszéleke, utak mellett, bozót között (Rákosi erdő széle) (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos helyeken, Zarhalm (p. 568.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Felső-Fertő-rét, degradált gyepekben néhány tő (2019). Korábbi irodalmi adatai a Fertőmelléki-dombságra vonatkoznak.

1983. **Cirsium arvense** (L.) SCOP. – mezei aszat

- a. SZONTAGH (1864): *Frequens* (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 37.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, útakon, gátakon, erdőkben közönséges (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, síkvidéki erdők irtásaiban mindenütt (p. 569.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, auf den, dem offenen Wasser näherliegenden Kanalsrändern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).
CSAPODY (1975): Szántókon, vágásokban [...] mindenütt gyakori (p. 223.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Útszéleken, degradált gyepekben, nagytáblás szántók szegélyeiben gyakori.

1984. **Cirsium brachycephalum** JUR. – kiséfészű aszat

- a. KORNHUBER (1886): Höher liegenden Gründe um den Gáncshalma, Grassland (p. 630.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. Sarród mellett igen sok (Kornhuber) (p. 569.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Homok, Hanság-csatorna (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.); in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).
CSAPODY (1975): Fertőboz, Fertőhomok, Hanság-csatorna (Tóth) (p. 223.).
Herb.:
„*Com. Sopron, ad Pomogy*” („BP277146, Lengyel G., 1912, *C. palustre*-ként, rev. Somlyay L., 2012).
„*Fertőtónál*” (BP213213, Vajda L., 1928).
„*Com. Sopron. In pratis humidis ad lacum Fertőtó, prope pag. Fertőrákos*” (BP399511, Kárpáti Z., 1932).
- b. RIEZING (2002): Fertőújlak: Nyéki-szállás, 20–40 tő (1999, 2000) üde, szikes gyepekben (p. 164.).
KIRÁLY & KIRÁLY (2006): Fertőd (a „Peregháztól” északra fekvő magassásosokban, de ugyanitt nedves parlagokon is) (8367/3) [2003, HKG]; Fertőújlak (Disznó-legelő, az A77-es országhatárkö közelében, magassásosban többfelé) (8367/1) [1998–2004]; Sopron (a Fertői-présház alatt fekvő nádasodó nedves réteken) (8366/1) [2004]; Fertőrákos (Virágosmajor mellett, magassásosokban) (8266/3) [2004]; Fertőszéplak (Lászlómajortól nyugatra, magassásosokban, nedves szikes réteken) (8366/2) [2004]; Hegykő (a községtől északra 2 km-re a Fertő nádasainak szélén, jelentős számban) (8366/4) [2003]. (p. 98.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasának külső peremén, csátés-télisásos növényzetben Fertőboztól Fertőújlakig gyakori, tízezres nagyságrendű példányszámban. Ezenkívül Balf: Csárda-kapu és Fertőd: Peregház rétjein, valamint a Fertő belső nádas csatornáin mellett szintén jelentős állományok. (**93. térkép**)

1985. **Cirsium palustre** (L.) SCOP. – mocsári aszat

- a. CSAPODY (1975): Balf és Fertőrákos között (p. 224.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőboz, a falu alatti üde lápréten (AA – KG – TG, 2009) [8366.3]; Hidegség ÉNy, üde láprét-folton (KG, 2008) [8366.3] (p. 242.).
KIRÁLY (ined.): A fentiekén túl: Fertőboz: Határföldek láprétje (2019); Sarród: Pozi-rétek égerese (2003–2019). (**94. térkép**)

1986. **Cirsium canum** (L.) ALL. – szürke aszat

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vizes réteken mindenütt (p. 37.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.); höher liegenden Gründe um den Gáncshalma, Grassland (p. 630.).
WALLNER (1903): Nedves réteken (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, árkokban mindenütt (p. 569.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
CSAPODY (1975): Magassásosokban, láperdőkben, szikeseken gyakori (p. 224.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő körüli kékperjésekben, mocsárréteken, magassásosokban gyakori, szikesedő talajon is. (**96. térkép**)

Cirsium × silesiacum SCHULTZ SCH. [*C. canum* × *palustre*]

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Bozi-kapu körisétől északkeletre fekvő kékperjésben, a szülőfajok mellett (2019).

1988. **Cirsium rivulare** (JACQ.) ALL. – csermelyaszat

- a. SZONTAGH (1864): In pratis uliginosis ad Sopronium (p. 481.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Hidegség, a falu keleti peremén fekvő, kékperjés rétbe illeszkedő magaskórós üde lápréten (KG, 2006) [8366.3] (p. 242.).
Lelőhelye a medence üde láprétjeinek utolsó, apró, de jó állapotú képviselője.
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde lápréteken és magaskórósokban állományalkotó, összesen több ezer tő. Fertőboz: Határföldek láprétje (2019), Bozi-láprét, Bozi-kapu körisese feletti kékperjés (2008–2019); Hidegség: Vizeki-rét, Nagy-Doele (2008–2019), Hidegségi-láprét (2006–2019); Fertőhomok: Homoki-láprét (2017–2019), Nagy-domb kékperjése (2019); Sarród: Pozi-rétek égerese (2003–2019). (**95. térkép**)

1989. **Cirsium oleraceum** (L.) SCOP. – halovány aszat

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (Deccard) (p. 481.).
KÁRPÁTI (1938): f. *atropurpureum*: A Fertő partján lévő nedves réten Rákos és Balf között (p. 83.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőhomok: Homoki-lápréttól délre, erdőszegélyben (2008); Nagy-rét nyárasában több ponton (2019). (**95. térkép**)

Cirsium × erucagineum DC. in LAM. [*C. oleraceum* × *rivulare*]

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Hidegségi-láprét keleti felének magaskórósa, a szülőfajok közül csak a *C. rivulare* van meg a közelben (2019).

1991. **Onopordum acanthium** L. – közönséges számborgáncs

- a. FÁSZL mscr. (1880): Romhelyeken, némelykor két meternyi magas példányokban (p. 36.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Útak, sövények mellett, kopár helyeken nagyon közönséges (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon, falvak körül mindenütt (p. 569.).
CSAPODY (1975): Parlagokon, legelőkön, utak mellett közönséges (p. 226.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Útszéleken, töltéseken, homokos talajú túllegeltetett helyeken szórványos. (**97. térkép**)

1993. **Serratula tinctoria** L. – festő zsoltina

- a. SZONTAGH (1864): In silvis ad Balf, ad lacum Peisonem (p. 481.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben és erdők rétjein (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, irtásokban mindenütt (p. 570.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhónál, Fertőrákos és Balf között (*Molinietum*) (p. 226.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part mocsár- és láprétjein Fertőrákostól Hegykőig sokfelé, különösen jellemző és tömeges a Hidegség és Fertőhomok közötti réteken; innét keletre csak Fertőszéplak: Külső-Körgátvég és Sarród: Nyéki-szállás csátásaiban; valamint Sarród: Kis-Sid kékperjésében. (**97. térkép**)

2003. **Centaurea cyanus** L. [*Cyanus segetum* HILL.] – kék búzavirág

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes ubique (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt (p. 36.).
WALLNER (1903): Gabona között és ugarföldön közönséges (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Vetésben gyakori mindenütt (p. 570.).
CSAPODY (1975): Vetések közt gyakori (p. 226.).

2008. *Centaurea scabiosa* L. – vastövű imola

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett (p. 36.).
WALLNER (1903): Útakon, réteken közönséges (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokban, utak mellett mindenütt (p. 570.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék: szerintem adatai a *C. fritschii*-re vonatkoznak (p. 227.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz gyepekben, cserjésekben, kiszáradó mocsár- és lápréteken, jobb állapotú mezsgyéken Fertőrákostól Fertőhomokig nem ritka, a medence keleti felében csak Fertőújlak: Pomogy-Bánfalvi-csatorna rézsűjén az országhatáron (2019). (**98. térkép**)

2010. *Centaurea stoebe* L. – útszéli imola

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett és romhelyeken közönséges (p. 36.).
KORNHUBER (1886): Südliche Ufergelände des Neusiedler-Sees gegen Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Száraz helyeken, útszéleken közönséges (p.10.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, romtalajon, szántóföldeken, különösen a síkvidéken mindenütt (p. 570.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Száraz, laza talajú gyepekben, útszéleken, gyomtársulásokban szórványosan. (**99. térkép**)

1999. *Centaurea jacea* L. – réti imola

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 481.).
FÁSZL mscr. (1880): Utakon közönséges (p. 36.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon, utak mellett közönséges (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Száraz mezőkön, erdőkben, irtásokban mindenütt (p. 570.).
CSAPODY (1975): Réteken, legelőkön, cserjésekben közönséges (p. 228.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertőnél csak a subsp. *angustifolia* fordul elő, amely mocsárréteken, másodlagos gyepekben, legelőkön gyakori, szikes talajokon is.

2015. *Cichorium intybus* L. – mezei katángkóró

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias ubique (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 37.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Réteken, mesgyéken, kopár helyeken gyakori (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, romtalajon, réteken mindenütt (p. 570.).
CSAPODY (1975): Gyomtársulásokban, utak mellett [...] közönséges (p. 228.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Degradált gyepekben, árokszéleken, gyomtársulásokban a medence peremrészén szórványosan.

2017. **Hypochoeris radicata** L. – kacúros véreslapu

- a. GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett mindenütt (p. 573.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence délkeleti felében kavicsos-homokos gyomtársulásokban új betelepülő. Fertőhomok: templom; Hegykő: Lóúsztató melletti parkoló; Fertőszéplak: Eresztén-domb; Fertőd: kastély északi előtere, temető, határátkelő; Sarród: Kossuth u. (2019). (*100. térkép*)

2018. **Thrinicia nudicaulis** (L.) DOSTÁL [*Leontodon saxatilis* LAM.]

– békapitypang

- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
- KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőszéplak és Sarród községhatárban, a László-majortól nyugatra, a Körgáttól délre fekvő, legeltetett szikes réttömbben (mintegy 300 ha-os területen), helyenként tömeges (KG, 2003–2014) [8366.2 és 8367.1]; Sarród, Fertőújlak, Ürgedomb melletti gyepek (KG, 2009) [8366.2]. Terjedőben lévő, lelőhelyei egy részén feltehetően adventív faj. Három alapvető élőhelytípusban találkozhatunk vele: (1) kiszáradó, leromló kékperjés réteken; (2) mesterséges tavak [...] parti fővenyén; (3) vetett gyepekben, nyírt pázsitokban, új utak mellett vagy települések belterületén (p. 249.).
- KIRÁLY (ined.): A fenti dolgozatban megadott lelőhelyek fő fertői előfordulási tömbjét írják körül, ahol (bár régi források nem említik) természetes élőhelyeken olyan számban és annyira félreeső helyeken található, hogy őshonosságát nincs ok kétségbe vonni. Ezekon kívül a medence keleti felében, Fertőhomoktól Nyárligetig minden település belterületén megvan nyírt gyepekben. (*100. térkép*)

2020. **Leontodon autumnalis** L. – őszi oroszlánfog

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, collibus frequens (p. 482.).
- FÁSZL mscr. (1880): Mindenütt (p. 37.).
- GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett, irtásokban mindenütt (p. 573.).
- CSAPODY (1975): Nedves gyomtársulásokban, magassásosokban, mészkerülő lápréteken és szikeseken gyakori (p. 229.).
- b. KIRÁLY (ined.): Főleg települések nyírt gyepjeiben, árokszélein, de elszórtan mocsárrétek, szikes rétek taposott részein, földutak mentén is.

2021. **Leontodon hispidus** L. – közönséges oroszlánfog

- a. SZONTAGH (1864): subsp. *hastilis*: In silvis, collibus frequens (p. 482.).
- FÁSZL mscr. (1880): subsp. *hastilis*: Réteken közönséges (p. 37.).
- KORNHUBER (1886): subsp. *hastilis*: Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).

WALLNER (1903): subsp. *hastilis*: Réteken, utak, mesgyék mellett (p. 21.).
 GOMBOCZ (1906): Réteken, füves helyeken mindenütt; subsp. *hastilis*: inkább a hegyes vidéken mindenütt (p. 573.).
 CSAPODY (1975): Száraz réteken mindenütt (p. 229.).

- b. KIRÁLY (ined.): Főleg települések gyepeiben, parkokban, de elszórtan mocsárréteken, idősebb füves parlagokon, sőt szikes rétek taposott részein is.

2022. ***Helminthia echioides* (L.) GAERTN.** – szőrös vándorvirág

- b. KIRÁLY (ined.): Hidegségtől 1,4 km-re nyugatra, az újonnan épült kerékpárút rézsűjén, 1 tő (1999).

2023. ***Picris hieracioides* L.** – közönséges keserűgyökér

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdő- és szántóföldek szélein közönséges (p. 38.).
 WALLNER (1903): Bokros dombokon, erdőszéleken (p. 28.).
 GOMBOCZ (1906): Erdőkben, irtásokban szórványosan. (p. 571.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő part nagy kiterjedésű másodlagos rétjein, cserjéseiben, parlagokon, útszéleken gyakori.

2024. ***Podospermum canum* C. A. MEY.** [*Scorzonera cana* (C. A. MEY.) GRIS.]
 – közönséges szikipozdor

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in collibus, pratis frequens (p. 482.).
 FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon Balf felé (p. 38.).
 WALLNER (1903): Szántóföldeken, útszéleken közönséges (p. 29.).
 GOMBOCZ (1906): Legelőkön, réteken, utak mellett, szikes, sós helyeken a pannóniai flóratéren mindenütt (p. 574.).
 CSAPODY (1975): Fertőmellék szikes pusztáin, de legelőkön, szántókon is (p. 231.).
- b. KIRÁLY (ined.): Enyhén szikes taposott gyepekben, legelőkön, töltéseken, elsősorban a medence keleti felében, igen szórványos. Balf: Rohrwiesen (2019); Hegykő: Telkesgazdák-rétje (2017); Fertőszéplak: Külső-Körgátvég (2015); Sarród: Gyékényes (2019); Fertőújlak: Cikes (2004–2019), Kanyari-tábla, látogatóközpont melletti rét (2019); Nyárliget: a Hansági-főcsatorna töltésén a zsiliptól a határátkelőig, Ürményi-dűlő kavicsgödrei, fertőújlaki vasútállomás rétje (2019). (**101. térkép**)

*2025. ***Podospermum laciniatum* (L.) DC.** – sallangos szikipozdor

- a. FÁSZL mscr. (1880): Száraz réteken (p. 38.).
 WALLNER (1903): Réteken, mesgyéken, utak mellett közönséges. Balf felé rétek szélén (p. 29.).
 GOMBOCZ (1906): Földeken, köves helyeken romtalajon. Sopron mellett (Supanec) (p. 574.).

Megj.: A faj összes hazai adata kérdéses, valószínűleg a *P. canum*-ra vonatkozik (KG).

2029. *Scorzonera humilis* L. – alacsony pozdor

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad lacum Peisonem versus Balf (p. 482).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. A Fertő mellett Balfnál (Deccard, Szontagh) (p. 575.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Hidegségtől keletre 0,5 km-re, kékperjés réten, *Potentilla erecta*, *Succisa pratensis* társaságában (8366.4, 2017) (p. 70.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Újabb lelőhelyei csátés réteken: Fertőboz: Határföldek láprétje, néhány tő; Hidegség: Alsó-Fertői-legelő a Hidegségi-csatorna kezdeténél, több száz tő (2019). (**101. térkép**)

*2026. *Scorzonera purpurea* L. – piros pozdor

- a. FÁSZL mscr. (1880): Egy réten Balf felé (p. 38.).
WALLNER (1903): Réteken. A Balfi erdő rétjén (p. 35.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 230.).

Megj.: A fenti adatok bizonyosan a környező dombok xerofil élőhelyeire vonatkoznak, a medence területén potenciális élőhely aligha lehetett (KG).

*2027. *Scorzonera hispanica* L. – spanyol pozdor

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad lacum Peisonem versus Balf (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi erdő szélén; mivelik (p. 38.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon. Erdőszélén Balf mellett (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. A Fertő mellett Balfnál (Szontagh), Balf (Wallner) (p. 575.).

Megj.: A fenti adatok közül Szontagh megfigyelése fertői (a többi a Balf feletti dombokról származik), de az bizonyára a *S. humilis*-re vonatkozik (KG).

2030. *Scorzonera parviflora* JACQ. – kisvirágú pozdor

- a. HEUFFEL (1831): Häufig am Neusiedler-See (p. 406.).
SZONTAGH (1864): In pratis ad lacum Peisonem versus Balf frequens (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfi réteken seregesen; a Fertőn a halászlak körül (p. 38.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken. Fertő a halászkunyhók között (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes réteken. A Fertő mellett Balf (Szontagh)!! (p. 575.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solonetz-Böden (p. 49.).
CSAPODY (1975): Magyar Fertőpart, szolonyec szikesekben (p. 408.).
Herb.:
„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).
- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikesedő csátés réteken, kékperjésekben és üde lápréteken, legnagyobb számban a Körgát és Lászlómajor között. Balf: Csárda-kapu (2004); Hidegség: Vizeki-rét, Alsó-Fertői-legelő (2008–

2017); Fertőhomok: Homoki-láprét (2019); Hegykő: Telkesgazdák-rétje (2008); Fertőszéplak: Külső- és Belső-Körgátvég, Pap-rét (2004–2019, BP); Fertőújlak: Cikes (2004, BP); Fertőd: Peregház alatti rét (2003, BP); Nyárliget, északi kavicsbányató szegélye (2006, BP). (*101. térkép*)

2032. *Tragopogon dubius* SCOP. – nagy bakszakáll

- a. FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken (p. 37.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon, réteken, lejtőkön, nem ritka (p. 39.).
- b. KIRÁLY (ined.): Elsősorban útszéleken és települések (Fertőrákos, Fertőhomok, Fertőd, Sarród, Fertőújlak) gyomtársulásaiban, ritkán bolygatott homoki gyepekben (így Fertőszéplak: Széplaki-legelő; Sarród: László-major és a Manőverút között).

2033. *Tragopogon orientalis* L. – közönséges bakszakáll

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon (p. 37.).
WALLNER (1903): Réteken, dombokon, mesgyéken közönséges (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett mindenütt (p. 574.).
CSAPODY (1975): Réteken, utak mellett [...] közönséges (p. 230.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Árokpartokon, másodlagos gyepekben, parlagokon, főleg a medence délnyugati felében, szórványosan.

2035. *Sonchus asper* (L.) HILL. – szúrós csorbóka

- a. SZONTAGH (1864): In vineis versus Balf (p. 482.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, tarlón, kopár helyeken (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon mindenütt (p. 574.).
CSAPODY (1975): Szántókon, szőlőkben, gyomtársulásokban mindenütt (p. 235.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, árokpartokon, kertekben, tarlókon, szórványos.

2036. *Sonchus oleraceus* L. em. GOUEN – szelíd csorbóka

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis, pratis frequens (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt talajon (p. 38.).
WALLNER (1903): Kopár és mivelt helyeken közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon mindenütt (p. 574.).
CSAPODY (1975): Szántókon, gyomtársulásokban [...] gyakori (p. 235.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, árokpartokon, kertekben, tarlókon, szórványos.

2037. **Sonchus palustris** L. – mocsári csorbóka

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn közönséges (p. 38.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken (Fertő) (p. 37.).
PILL (1916): In Sümpfen und Wassergräben am Neusiedlersee, so bei der Wulkamündung und von da gegen Balf (p. 127.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Csatornapartokon, magaskórós nádasokban. Fertőrákos: Rákos-patak mellett (2011–2019); Sopron: Virágosmajori-csatorna (2019), Vízitelep (2016), Soproni-csatorna (2019); Balf: Csárda-kaputól északra, majd a falu alatt számos helyen, jelentős egyedszámban (2016–2019); Fertőboz: Határföldek (2019); Hidegségtől nyugatra: kerékpárút mellett (1999); Fertőhomok: Homoki-főcsatorna (2017); Hegykő: Fertői-dűlő (2003–2019); Sarród: Angyali-földek a Kelemete szélén (2019). Régi fertői adatai Fászl közlésére vezethetők vissza, aki bizonyára a *S. arvensis*-szel keverte össze (a faj aligha lehetett a Fertőn közönséges), ilyen tévesztésre utal Jemelka *S. palustris*-ként feliratozott lapja (JPU) is, amely valójában *S. arvensis*. (**102. térkép**)

2038. **Sonchus arvensis** L. – mezei csorbóka

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén (p. 38.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein; subsp. uliginosus: zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken közönséges gaz (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken, szántóföldeken mindenütt. A Fertő körül a nád között; subsp. uliginosus: nedves helyeken a Fertő körül (p. 574.).
- b. KIRÁLY (ined.): subsp. arvensis: Mocsárréteken, szikes réteken, nedves magaskórósokban és gyomtársulásokban a Fertő körül gyakori; a kétséges taxonómiai értékű subsp. uliginosus ritkább.

2041. **Lactuca quercina** L. – cserlevelű saláta

- a. GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdőkben, vágásokban a pannóniai flóraterrületen és a síkvidéki erdőkben (p. 574.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás és Szent-kereszt, másodlagos üde erdőfoltokban (2019). Gombocz fenti adatai nem a Fertő-medencére vonatkoznak.

2042. **Lactuca saligna** L. – szálassevelű saláta

- a. GOMBOCZ (1906): Homokos, köves helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 574.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, árokpártokon, taposott gyomtársulásokban igen szóróványosan. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Alsó-Fertő-rét; Balf: Halász-rét (2019); Fertőboz: Bozi-kapu (2018); Hidegség: Alsó-Fertői-legelő (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő (2017); Sarród:

Tizenkétrendes-dűlő, Homok–Sarródi-csatorna medre (2019); Fertőd: Vári-rét (2019); Fertőújlak: Cikes (2015–2019), Vasút u., Borsodi-dűlő (2019).

2043. **Lactuca serriola** L. [*L. scariola* L.] – keszeg saláta

- a. SZONTAGH (1864): In dumetis ad Balf (p. 482).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett közönséges (p. 38.).
WALLNER (1903): Törmeléken, sövények, utak mellett közönséges (p. 21.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben, parlagokon, szőlők közt, útszéleken, ruderalis gyomtársulásokban sokfelé.

2046. **Mycelis muralis** (L.) DUM. – közönséges kakicsvirág

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben közönséges (p. 38.).
WALLNER (1903): Erdeink árnyékos helyein közönséges (p. 20.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Határföldek erdősávja; Sarród: Pozi-rétek égerese (2019). A régi források általános adatai a környező dombvidékek erdeire állnak, a medencében nem volt egyértelmű adata.

2047. **Taraxacum bessarabicum** (HORNEB.) HAND.-MAZZ. [*T. leptcephalum* RCHB.] – sziki pitypang

- a. FÁSZL mscr. (1880): Balf körül (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes legelőkön. A Fertő mellett (Neilreich, Beck) (p. 573.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).
CSAPODY (1975): Halászcárdánál Fertőrákos és Balf között, Hegykőnél, Hidegség mellett (p. 232.).
Herb.:
„Sopron vm., Eszterháza” (BP700753, Wagner J., 1933).
„Com. Sopron. In natronatis ad balneas „Fertőstrand” prope opp. Sopron” (BP362509, BP400221, BP400225, Kárpáti Z., 1940).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Külső- és Belső-Körgátvég szikes rétjein (2004–2019), Körcsatorna melletti depónián (2019); Sarród: Pap-rét és Nyéki-szállás szikes legelőin (2004–2019); Fertőújlak: Cikes (2016). (**103. térkép**)

2049. **Taraxacum** sect. **Erythrosperma** (H. LINDB.) DAHLST. [*T. laevigatum* agg.] – szarvacskás pitypang

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: Széplaki legelő; Fertőújlak: Ürge-domb, Kanyari-tábla; Fertőd: határállomás taposott gyepjei (2019). Az itteni alak(ok) kisfajszintű azonosítása még nem történt meg. (**104. térkép**)

2050. **Taraxacum** sect. **Ruderalia** KIRSCHNER [*T. officinale* agg.]

– pongyola pitypang

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ubique (p. 482).
FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókön mindenütt (p. 38.).
WALLNER (1903): Réteken nagyon közönséges (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, utak mellett mindenütt (p. 573.).
CSAPODY (1975): Mindenütt igen közönséges (p. 214.).
- b. TRÁVNIČEK – KIRÁLY (ined.): Útszéleken, bolygatott gyepekben, üde gyomtársulásokban, parkokban közönséges. Az alakkör apomiktikus kislefajai közül (az adatok részletes felsorolása nélkül) eddig a következők kerültek elő a területen: *T. acervatum* RAIL., *T. alatum* H. LINDB., *T. crassum* H. ØLLG. et TRÁVN., *T. guttigestans* H. ØLLG. ex KIRSCHNER et ŠTĚPÁNEK, *T. hepaticum* RAIL., *T. interveniens* RAIL., *T. macranthoides* G. E. HAGLUND, *T. planum* RAUNK., *T. pulchrifolium* MARKL., *T. valens* MARKL. (2013–2019).

2051. **Taraxacum** sect. **Palustria** (H. LINDB.) DAHLST. [*T. palustre* agg.]

– lápi pitypang

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras, réteken. A Fertő mellett Balf, Halászkunyhó (p. 573.).
CSAPODY (1975): Balf, Halászkunyhó (p. 233.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő üde láprétjein és szikesedő csátés rétejein lokálisan gyakori, a nem legeltetett és kiszáradó rétek elszigetelt állományai azonban végveszélyben vannak. Fertőrákos: Szent-kereszt láprét-fragmentuma (2019); Hidegség: Hidegségi-láprét (2019, HKG); Fertőhomok: Homoki-láprét (2019, HKG); Hegykő: a Hegykői-főcsatorna délnyugati végénél (2014); Fertőszéplak: Széplaki-legelő és Külső-Körögtávk (2004–2019, BP, HKG). Az itteni alak(ok) kislefajszintű azonosítása még nem történt meg. (**104. térkép**)

2052. **Chondrilla juncea** L. – közönséges nyúlparéj

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak szélén a Fertő felé (p. 38.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, száraz dombokon (Halászkunyhó) (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken, utak mellett. Hegykő (p. 574.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyomtársulásokban, útrézsókon, bolygatott homoki gyepekben szórványosan. Balf: Steinige Satz; Fertőhomok: Homokhát; Hegykő: Palatinusz-csatorna mellett, útszélén a horgásztó felé; Fertőszéplak: Széplaki-legelő, Eresztén-domb, templomdomb, Nagy Lajos u., vasúti átkelő; Fertőd: északi körforgalom; Nyárliget: Hansági-főcsatorna töltése a határátkelő közelében.

2053. *Lapsana communis* L. – közönséges bojtorjansaláta

- a. SZONTAGH (1864): In cultis et locis silvosis frequens (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett és az erdőben közönséges (p. 37.).
WALLNER (1903): Kopár helyeken, utak mellett, bokrok között közönséges (p. 21.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon, utak mellett, irtásokban mindenütt (p. 571.).
CSAPODY (1975): Akácokban, utak mellett [...] közönséges (p. 228.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde, bolygatott erdőfoltokon, cserjés mezsgyéken, a medence dél-délnyugati peremén a szomszédos dombok erdeiből „visszatelepvedve”. Fertőrákos: Felső-Fertő-rét; Balf, Csárda-kaputól északra, Steinige Satz, Újrét, Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Bozi-kapu; Hidegség: Nagy-Doele erdősávjai; Fertőd: kastély északnyugati előtere és Vári-rét parkja; Sarród: Vasút u. nyárása (2019).

2054. *Crepis rheoadifolia* M. BIEB. [*C. foetida* L.] – pipacslevelű zörgőfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Rákos felé napos erdőhelyeken közönséges (p. 38.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Homokos, száraz helyeken (Rákosi erdő) (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz, köves, helyeken a pannóniai flóraterrületen. Sopron, Balf, Eszterháza (p. 571.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, települések gyomtársulásaiban, száraz ruderalis társulásokban elterjedt.

2056. *Crepis setosa* HALL. – serteszőrű zörgőfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén ritkán (p. 38.).
- b. KIRÁLY (ined.): Települések gyomtársulásaiban, parlagokon, száraz ruderalis társulásokban szórványos.

2061. *Crepis tectorum* L. – hamvas zörgőfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Parlagokon gyakori (p. 38.).
GOMBOCZ (1906): Mezőkön, falakon, romtalajon itt-ott. A Hanság száraz rétjein is (p. 571.).

2062. *Crepis biennis* L. réti zörgőfű

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett és mívelt földeken igen közönséges (p. 38.).
WALLNER (1903): Réteken, mesgyéken, utak mellett nem ritka (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Réteken mindenütt (p. 571.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálóréteken, másodlagos gyepekben, üde gyomtársulásokban Fertőrákostól Hidegségig elég gyakori, keletebbre szórványos, Sarródtól északra már alig található.

2064. **Crepis capillaris** (L.) WALLR. [*C. virens* L.] – vékony zörgőfű

- a. GOMBOCZ (1906): Réteken, parlagon, utak mellett mindenütt (p. 571.).
CSAPODY (1975): Parlagon sok helyen (p. 236.).
- b. KIRÁLY (ined.): Települések gyomtársulásaiban, Hidegség: központ; Fertőhomok: Akác u. (2019, HKG). A régi források általános elterjedtségére utaló megjegyzései a medencére nem érvényesek.

2065. **Hieracium pilosella** L. – ezüstös hölgymál

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, collibus frequens (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken gyakori (p. 39.).
WALLNER (1903): Száraz dombokon közönséges (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, száraz dombokon, köves, sziklás helyeken, különösen a hegy-, de a síkvidéken is mindenütt (p. 571.).
- b. KIRÁLY (ined.): A területen csak települések laza talajú, nyírt gyepeiben és árokszélein, igen szórványos. Hidegség: Petőfi u.; Fertőhomok: templom, Akác u.; Hegykő: Kossuth u.; Fertőd: Fő u., kastély előtti parkok, északi körforgalom (HKG); Sarród: Kossuth u. (HKG); Nyárliget: Rákóczi u. (2019).

2066. **Hieracium macranthum** TEN. – zömök hölgymál

- a. GOMBOCZ (1906): Száraz, napos, homokos legelőkön. A fertőmelléki hegylánczon (p. 571.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödrei (2016, KG-UR), Hansági-főcsatorna töltése a határátkelő közelében (2019, KG - TG).

2069. **Hieracium echioides** LUMN. – szúrós hölgymál

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.). Megj.: lásd a *Gypsophila paniculata*-hoz fűzött megjegyzést!

2072. **Hieracium piloselloides** VILL. – firenzei hölgymál

- a. SOÓ (1970): A Fertőnél (p. 251.).
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: László-majortól északnyugatra elhelyezkedő szikesedő rétek (2004, BP).

2073. **Hieracium bauhini** SCHULT. ex BESS. – magas hölgymál

- a. WALLNER (1903): Erdők száraz helyein nem ritka (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, napos helyeken, tisztásokon mindenütt (p. 572.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: határállomás épülete mellett (2019, HKG). A régi források gyakoriságára utaló megjegyzései nem a Fertőre vonatkoznak.

1420. **Hieracium lachenalii** GMEL. – közönséges hölgymál

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 39.).
WALLNER (1903): Erdőkben, műveletlen talajon nem ritka (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdőben, erdők szélén mindenütt (p. 572.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödre (2016, KG-UR), cf. subsp. *trencsinense* (det. G. Gottschlich).

2081. **Hieracium umbellatum** L. – ernyős hölgymál

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Balf (Deccard) (p. 482.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben közönséges (p. 39.).
WALLNER (1903): Erdőkben közönséges (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, erdők szélén, irtásokban mindenütt (p. 573.).

Megj.: Fertőrákostól Fertőbozig egykori előfordulása a medence peremén, száraz tisztásokon biztosra vehető, sőt még ma is valószínű. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Szárhalom keleti peremén, illetve a Balf és Fertőboz közötti löszletörésen a medence széléhez igen közel vannak (KG).

2082. **Hieracium sabaudum** L. – olasz hölgymál

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (Deccard) (p. 482.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben, erdők elejében, bokros dombokon, szőlők szélén (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, irtásokban a nyugati flórateületen (p. 573.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás, határszéli cserjés, Szent-kereszt, kékperjés rét, Savanyúkúti-erdő (2019); Fertőhomok: Homokhát, cserjés szegélyben (2008), mindenütt csak néhány tő. A szomszédos dombok erdeiben és tisztásain elterjedt.

Egyszikűek – *Monocotyledonopsida*

2122. *Sagittaria sagittifolia* L. – nyilaslevelű nyílfű

- a. KORNHUBER (1886): Am Einserkanal südlich von Pamhaggen (p. 642).
 GOMBOCZ (1906): A Hanságban a főcsatornában (Kornhuber) (p. 480.).
 CSAPODY (1975): Csatornában, állóvizek szélén mindenütt, de nem gyakori (p. 288.).

Megi: A faj előfordulása a Fertő-medence hansági peremén valószínű, de egyértelmű lelőhelye (egyelőre) nincs (KG).

**Baldellia ranunculoides* (L.) PARL. – bogláros kishídőr

- a. SZONTAGH (1864): Ad Balf (Deccard)? (p. 474.).
 NEILREICH (1866): Bei Wolfs am Neusiedler See im Com. Ödenburg (Deccard)? eine veraltete Angabe (p. 45.).
 GOMBOCZ (1906): Álló és lassan folyó vizekben. »In pratis palustribus versus Balf (Deccard)«. Nem láttam. (p. 480.).

Megi: A fenti adat igen régi, ellenőrizhetetlen. Mivel a faj a Kárpát-medencéből nem rendelkezik hiteles előfordulással, a fertői adatot is kétesnek tekintjük (KG).

2124. *Alisma plantago-aquatica* L. – vízi hídőr

- a. SZONTAGH (1864): In locis uliginosis frequens (p. 474.).
 KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
 WALLNER (1903): Pocsolyákban és vízárokban gyakori (p. 2.).
 GOMBOCZ (1906): Álló és lassan folyó vizekben úgy a sík, mint a hegyvidéken gyakori; a Fertő mellett (p. 480.).
 TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 153, 162–163.).
 TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Homok (cön. tab., p. 136–137.).
 CSAPODY (1975): Csatornában, árokban, nádasok szélén mindenütt közönséges. Fertőrákos (*Scirpo-Phragmitetum*, Tóth, Csapody) (p. 287.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Csatornapartokon, árokban, belvizes szántókon, szórványosan, alacsony egyedszámban. A Fertő szikes területeiről, illetve a belső nádasból és csatornái mellől gyakorlatilag hiányzik.

2125. *Alisma lanceolatum* WITH. – lándzsás hídőr

- b. KIRÁLY (ined.): A medence délkeleti sarkában, árokban, belvizes szántókon, igen szórványos. Hegykő: horgásztó melletti gödrök (2003); Fertőszéplak: Vörös-gyékényes (2008); Fertőd: Kutak-köze, belvízen (2009); Sarród: Nagy-Kacsa, Belsővíz-árok, Széplak–Sarródi-csatorna (2019).

2127. **Butomus umbellatus** L. – ernyős virágkaka

- a. KORNHUBER (1886): Hauptkanal (p. 642.).
WALLNER (1903): Nedves árkokban, mocsároknál közönséges (p. 7.).
CSAPODY (1975): Mindenütt, csatornák szélén, így Virágosmajornál, Halászkunyhónál (p. 288.).
- b. KIRÁLY (ined.): Csatornáknál, árkokon, belvizes szántókon, ritka. Fertőboz: Bozi-kapu (2019); Fertőszéplak: Széplaki-legelő árka (2008); Széplak–Sarródi-csatorna (2019); Fertőd: Kutak-köze (2009), Teheneskúti-közép (2019).

2128. **Hydrocharis morsus-ranae** L. – vízi békatutaj

- b. KIRÁLY (ined.): Sopron: Virágosmajori-csatorna, Rákospatak (2019).
Korábbi adata a Fertő-vidékről nem volt, ehhez képest újabb előfordulásai nagy egyedszámúak és kiterjedtek. Felvetődik, hogy a területre vízi járművekkel hozták be az elmúlt időszakban (a Virágosmajori-csatorna végén nemrég vitorlázókikötő létesült).

2137. **Triglochin maritimum** L. – tengerparti kígyófü

- a. SZONTAGH (1864): In pratis uliginosis ad lacum Peisonem ad Balf (p. 473.).
FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn, különösen Balf és a halászlak körül igen gyakori (p. 14.).
KORNHUBER (1886): Auf feuchten Wiesen der Umgebung des „Hanság” (um Schrollen) (p. 642.).
WALLNER (1903): Sótartalmú talajon. Fertő partjain (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras, szikes helyeken. A Fertő partján Boz, Balf (Lyc. exsicc.)!, Sarród mellett (Kornhuber); balfi savanyúvízforrások (p. 480.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 48.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhónál, Virágosmajornál, balfi savanyúvízforrásnál, Hegykőn a termálfürdővel szembeni lápréten (*Molinietum*, *Schoenetum nigricantis*) (p. 291.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 106.).

Herb.:

- „*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).
- „*Sopronii, ad lac. Peisonem*” (BP2240, Szontagh, 1861).
- „*In pratis humidis saluginosiusque nímium prope lac. Fertő ad Balf*” (BP2290, Gombocz E., 1903).
- „*Fertőtónál*” (BP214053, Vajda L., 1928).
- „*In pratis humidis ad lacum Fertő prope pag. Fertőrákos*” (BP383430, Kárpáti Z., 1932).

- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertőpart taposott szikes rétjein, csátéseiban Hidegségtől keletre Fertőújlakig jellemző faj, különösen a Körgát és László-major között. Szigetszerűen Balf: Csárda-kapu alatt; Hegykő: Budaiföld-bánya mellett. (**105. térkép**)

Herb.:

„Hegykő, Fertő melléke, lápréten” (BP660044, Barina Z. *et al.*, 2003).

2138. Triglochin palustre L. – mocsári kígyófü

- a. SZONTAGH (1864): In pratis uliginosis ad lacum Peisonem (p. 473.).
FÁSZL mscr. (1880): Igen gyakori Balf körül (p. 14.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.); um Schrollen (p. 642.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken, árkokban (Balf mellett pocsolyákban) (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken. A Fertő mellett Balf (Szontagh)!! (p. 480.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 48.).
CSAPODY (1975): Hegykő (p. 292.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 106.).

Herb.:

„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: a Hegykői-főcsatorna két oldalán, a fertői télisásos öv peremén húzódó enyhén szikes lápréteken (2003-08, BP). (**105. térkép**)

2146. Hemerocallis fulva L. – lángszínű sásliliom

- a. WALLNER (1903): Dísznövény (p. 18.).
b. KIRÁLY (ined.): Egykori ültetés maradványaként, vagy kerti hulladékkal kidobva. Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői között; Balf: Csárda-kapu házromjainál; Fertőboz: Bozi-kapu mellett cserjésben (2019); Fertőszéplak: Hajcsár út mellett (2013); Sarród: Vasút u. erdőfoltjai; Fertőd: Vári-rét parkja; Nyárliget: fertőújlaki vasútállomásnál; Fertőújlak: Fő u., árokszélen (2019).

2149. Colchicum autumnale L. – őszi kikerics

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Réteken gyakori (p. 19.).
WALLNER (1903): Nedves réteken mindenütt (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken (p. 475.).
CSAPODY (1975): Nedves réteken mindenütt (p. 294.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsárréteken, üde-nedves cserjésekben és erdősávokban, ritka. Fertőrákos: Szent-kereszt, Alsó-Macskás; Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek (2019); Hidegség: Hidegségi-láprét (2017–2019); Fertőhomok: Homoki-láprét melletti erdőfolt (2008); Nyárliget: Ürményi-dűlő gyepfoltja (2016), fertőújlaki vasútállomás melletti gyep (2019).
2151. **Ornithogalum nutans** L. – kerti sárma
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertőd: a kastély északi előterében fekvő üde aljnövényzetű, geofitonokban (pl. *Arum maculatum*, *A. orientale*, *Ornithogalum boucheanum*) gazdag parkban (8367.3, 2013) (p. 71.).
2153. **Ornithogalum boucheanum** (KUNTH) ASCH. – kónya sárma
- a. GOMBOCZ (1906, sub nomine *O. nutans*): Nedves réteken, gyümölcsöskertekben Sopron körül (p. 474.).
- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség, Fertőhomok (p. 397.). Megj.: az adatok valószínűleg az Ikva-síkra vonatkoznak.
KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertőd, a kastély északi előterében fekvő üde aljnövényzetű, geofitonokban gazdag parkban (8367.3, 2013) (p. 71.).
KIRÁLY (ined.): Balf: Ránis, füves mezsgyén; Fertőhomok: Akác u., útszélen; Hegykő: a horgásztó melletti nyáras szélében (2019); Fertőd: a kastély északi előterében lévő parkban (2013).
2157. **Ornithogalum kochii** PARL. – pusztai sárma
- b. KIRÁLY (ined.): Természetszerű rétek hátain, szárazabb részein, cserjés mezsgyéken, Balf: Csárda-kaputól Hidegség határának keleti széléig, helyenként nagyobb számban (2019). (**106. térkép**)
2159. **Ornithogalum umbellatum** L. – ernyős sárma
- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 18.).
WALLNER (1903): Réteken, bokrok között (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, nedves helyeken gyakori. Sopron, Balf (p. 474.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, laza talajú másodlagos gyepekben, Fertőboztól Fertődig a medence déli peremén. (**106. térkép**)
2163. **Scilla vindobonensis** SPETA – ligeti csillagvirág
- a. KÁRPÁTI (1932): Im Walde beim Schlosse von Eszterháza massenhaft (p. 5.).
Megj.: A faj előfordulása a medence peremén, keményfás ligeterdőkben valószínű, de ezek az élőhelyen a területen régen megszűntek. A fertődi Lés-erdőben ma is előfordul, a Fertő-medence közvetlen közelében.

2168. **Muscari comosum** (L.) MILL. – üstökös gyöngyike

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken közönséges (p. 19.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, vetés között. Sopron (p. 474.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú mezsgyéken, erdősávokban, a medence dél-délnyugati peremén igen szóróványosan. Fertőrákos: Alsó-Macskás; Balf: Csárda-kapu, Steinige Satz; Fertőboz: Bozi-kapu melletti kőrises; Hidegség: Vizeki-rét a volt nyomsváznál; Fertőhomok: Homokhát (2019).
(107. térkép)

2169. **Muscari neglectum** GUSS. ex TEN. [*M. racemosum* (L.) MILL.]

– fűrtös gyöngyike

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 475.).
FÁSZL mscr. (1880): Száraz, gyepes helyeken (p. 19.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, lejtőkön, réteken nem ritka (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Napos, száraz dombokon. Sopron, Rákos, Balf (p. 474.).
CSAPODY (1975): Balf (p. 299.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben főleg a délnyugati medenceperemen. Fertőrákos: Szent-kereszt vízműterületei, Felső-Fertő-rét árokszéle; Balf: Csárda-kaputól délre és északra; Fertőújlak: a látogatóközpont melletti gyeppen (2019). (107. térkép)

Muscari armeniacum LEICHTLIN ex BAKER – örmény gyöngyike

- b. KIRÁLY (ined.): Újabban elterjedt dísznövény, amely laza talajú pázsitokban, parkokban elvadul. Balf: Konrad Satz szőlői; Sarród: Kossuth u., Kócsagvár mellett; Fertőd: temető; Fertőújlak: Fő u. (2019).

2171. **Allium vineale** L. – bajuszos hagyma

- a. GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken Sopron mellett (Supanec) (p. 473.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, cserjésekben, szőlők és földutak szélén, főleg a délnyugati medenceperemen.

2172. **Allium sphaerocephalon** L. – bunkós hagyma

- a. WALLNER (1903): Napos dombokon. A rákosi út mellett (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Homokos, napos helyeken, főleg a pannóniai flóratereken. Sopron mellett, Rákos (p. 473.).

Megj.: Fertőrákos és Balf körül száraz, meszes talajú gyepekben, tisztásokon egykori előfordulása nem kizárt. A Szárhalomban ma is jellemző, ottani aktuális előfordulásai a medence szélétől néhány száz m-re vannak (KG).

2174. **Allium scorodoprasum** L. – kígyóhagyma

- a. GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, szántóföldeken, utak mellett. Sopron (p. 473.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, árokpártokon a Fertő-medence magasabban fekvő peremrészein szórványos.

2182. **Allium ursinum** L. – medvehagyma

- a. WALLNER (1903): Árnyékos erdőkben (p. 3.).
FÁSZL mscr. (1880): Boz és Balf között az út mellett egy bokros árnyékos helyen (p. 19.).
KEVEY (1978): Fertőboz, „a soproni műút mellett” (Csapody ex verb.) (p. 169.).

Herb.:

„Im Park von Eszterhaz” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Az Ikva-sík gyertyános-tölgyes letörésein tömeges, innen spontán „visszatelepült” a Balf déli része és Hidegség közötti üde, árnyas másodlagos erdőkbe, a Satzwiesen-erdőben már tömeges. Ettől távolabbi szigetszerű előfordulásai: Balf: Újrét erdőfoltja; Fertőd: kastély északi előterének parkjai; Sarród: Kócsagvár sövényei (itt az eredetileg ültetett állomány spontán terjed).

2185. **Allium suaveolens** JACQ. – illatos hagyma

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Hidegség K, leromlott kékperjés réten, 3 virágzó tő (KG, 2008) [8366.4] (p. 239.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Hidegségi-láprét keleti felének elnadasodott részén, néhány ezer m²-es folton elszórva kb. 130 tő (2019). (**108. térkép**)

2186. **Allium angulosum** L. – gyíkhagyma

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part természetyszerű mocsár- és láprétjein Fertőrákostól Hegykőig változó gyakorisággal, ezen belül a Hidegség melletti réteken nagy számban. Szigetszerűen Sarród: Kis-Sid maradvány rétfoltjain, illetve Sarród és Fertőd határán, a Teheneskúti-közép rétfoltjain (2019). Elterjedése kirajzolja a tópart ősi, soha fel nem tört nedves rétfoltjainak elhelyezkedését. (**108. térkép**)

2188. **Allium oleraceum** L. – érdes hagyma

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelik (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Erdők szélén, bokros helyeken (p. 473.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde erdősávokban, ritka. Balf: Satzwiesen-erdő; Fertőboz: égeres a falutól keletre (2019).

2192. **Convallaria majalis** L. – májusi gyöngyvirág

- a. SZONTAGH (1864): In silvis et nemoribus frequens (p. 475.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben árnyékos helyeken közönséges (p. 20.).
WALLNER (1903): Száraz erdőkben közönséges (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, irtásokban gyakori (p. 475.).
CSAPODY (1975): Szárhalom, az egész dombsor legtömegesebb és legjellemzőbb növényfaja (p. 301.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Bozi-kapu melletti kőrises (feltehetően őshonos); Fertőd: Vári-rét parkjának elhagyott része (de valószínűleg egykori ültetés maradványa). A gyakoriságára utaló korábbi adatok a Fertő-melléki-dombságra igazak, a Fertő-medencéből igazolt előfordulása nem volt.

2195. **Polygonatum latifolium** (JACQ.) DESF. – széleslevelű salamonpecsét

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben mindenütt (p. 20.).
WALLNER (1903): Erdőkben, bokrok között elég gyakori (p. 11.).
GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, erdőkben a pannóniai flóraterrületen. Rákos (p. 475.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 300.).
- b. KIRÁLY (ined.): Zárt, árnyas, másodlagos, de regenerálódott üde-félnedves erdőkben. Balf: Csárda-kaputól északra lévő akácós folt, Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek erdősávja; Fertőd: kastély északi előterének parkja; Sarród: Pozi-rétek égerese (2019). (**109a. térkép**)

2196. **Polygonatum odoratum** (MILL.) DRUCE [*P. officinale* ALL.]

– soktérű salamonpecsét

- a. SZONTAGH (1864): In silvis et nemoribus circa Sopronium frequens (p. 475.).
FÁSZL mscr. (1880): Erdeinkben gyakori (p. 20.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben, köves és bokros dombokon közönséges (p. 11.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 300.).
- b. KIRÁLY (ined.): Regenerálódott aljnövényzetű erdősávokban a medence délnyugati peremén. Fertőrákos: Alsó-Macskás, Tókert; Balf: Csárda-kaputól északra lévő akácós folt (2019). (**109c. térkép**)

2197. **Polygonatum multiflorum** (L.) ALL. – fürtös salamonpecsét

- a. SZONTAGH (1864): In silvis et nemoribus frequens (p. 475.).
WALLNER (1903): Hegyek erdeiben közönséges (p. 11.).
CSAPODY (1975): Szárhalom (p. 301.).
- b. KIRÁLY (ined.): Zárt, árnyas, másodlagos, de regenerálódott üde-félnedves erdőkben. Balf: Csárda-kaputól északra lévő akácós folt, Satzwiesen-erdő; Fertőboz: Határföldek erdősávjai (2019). (**109b. térkép**)

2198. *Asparagus officinalis* L. – közönséges spárga

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, sepes prope lacuna Peisonem (p. 475.).
WALLNER (1903): Bokros halmokon (szőlők a halászkunyhók mellett) (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Dombokon, utak mellett szórványosan. Rákos patak mellett (p. 475.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Laza talajú száraz-félszáraz gyepekben, mezsgyéken, a medence külső peremén szórványosan.

2202. *Potamogeton pectinatus* L. – fésűs békaszőlő

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn nagy területeket borít (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): A Fertőben a parthoz közel némely helyen (p. 458.).
BOROS (1934): subsp. *balatonicus*: Fertőrákos (Gáyer) (p. 157.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 134–135.).
CSAPODY (1965): törzsalak és subsp. *balatonicus*: Im seichten Wasser des Neusiedlersees, häufig (p. 47.).
CSAPODY (1975): subsp. *balatonicus*: A Fertő vizében tömeges. Ez alkotja az ún. „boszorkánygyűrűket”. Halászkunyhónál, Fertőrákosi-öbölben, Mexikó-pusztánál (p. 290.).
VÖRÖSS (1983): sub nomine „*P. graminis*”: Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 106.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (sub nomine „*P. graminis*”, Jemelka in Herb. Jemelka, 1844, JPU).
„*Fertőtóban*” (BP214087, Vajda L., 1928).
„*Com. Sopron, in lacu Fertő ad Fertőrákos*” (BP404711, Gáyer Gy., 1930).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 92.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mindkét (egyébként nehezen elválasztható) alfaj, a Fertő fő víztestjeiben, nádasok közötti csatornákon gyakori, helyenként állományalkotó. Szigetszerű előfordulások a nádason kívül: Nyárliget: kavicsstavak; Sarród: Angyali-földek kubikgödrei (2019).

*2205. *Potamogeton obtusifolius* MERT. et W.D.J. KOCH – tompalevelű békaszőlő

- a. CSAPODY (1975): A Fertő pocsolyáiban (Gombocz) (p. 291.).

Megj.: Gombocz (1906) kizárólag Kismarton mellől, nem a Fertőről említi a fajt, amelynek előfordulása egyébként is egészen más jellegű víztestekre jellemző, a Fertőn kizárható (KG).

2207. *Potamogeton pusillus* L. – apró békaszőlő

- a. CSAPODY (1975): Fertő vizében (Soó – Kárpáti) (p. 291.). Megj.: SOÓ – KÁRPÁTI (1968), illetve SOÓ (1973)-nál nem szerepel a Fertőből!
- b. MESTERHÁZY (ex litt.): Nyárliget: déli kavicsstavak sekély vizében, csillárcák társaságában (2009).

2208. *Potamogeton berchtoldii* FIEBER – Berchtold-békaszló

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: Bozi-övcSATORNA árnyas részein többfelé (2019, HKG), Hidegség: Hidegségi-láprét melletti árokban (2008, BP).

2209. *Potamogeton crispus* L. – bodros békaszló

- a. CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees, häufig (p. 47.).
CSAPODY (1975): A tóban (p. 290.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 78.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Magában a tóban és nádasában alig, inkább csatornáinak külső részén, pl. Virágosmajori-csatorna, Rákos-patak, Bozi-övcSATORNA, Hansági-főcsatorna, továbbá Nyárliget, kavicstavak.

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, 1,2 km S Pamhagen, an der B51, Einser Kanal” (WU0063167, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

***2210. *Potamogeton perfoliatus* L. – hínáros békaszló**

- a. CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees, häufig (p. 47.).
CSAPODY (1975): A tóban és pocsolyában mindenütt (p. 290.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 94.).

Megj.: Csapody megállapításai (hogy a Fertőben gyakori lenne), nem állnak, a tóból (az osztrák oldalt is beleértve) korábbi forrás nem jelzi, Burgenlandban egyáltalán nem fordul elő (vö. FISCHER *et al.* 2008). Felföldy adatforrása nem ismert (talán éppen Csapody?), az aktuális felmérések során sem került elő (KG).

2214. *Potamogeton natans* L. – úszó békaszló

- a. CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees, häufig (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertő tóban (Soó – Kárpáti) (p. 290.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 87.).

Megj.: SOÓ – KÁRPÁTI (1968), illetve SOÓ (1973)-nál nem szerepel a Fertőből, Csapody fenti adatai nem megalapozottak. A soproni Tóalmoknál bizonyosan előfordult, Jemelka herbáriumában is (JPU) szerepel egy soproni példány, Felföldy adata inkább ezekre vonatkozhat. A kérdőjelek ellenére a faj egykori Fertő-parti előfordulása a medence nyugati peremének nem szikes vizeiben lehetséges (de magában a tó víztestében nem).

2216. *Potamogeton nodosus* POIR. – imbolygó békaszló

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: horgásztó (2003, BP). Lehetséges, hogy csak rövid életű megtelepedés (behurcolás) volt, később nem került elő.

2218. *Zannichellia palustris* L. – mocsári tófonal

- a. CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees (p. 47.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 105.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Sarród: Lászlómajortól délnyugatra, szikes vízü árokban (2008); Sopron: Bozi-övcSATORNA, állománnyalkotó (2019).

2219. Najas marina L. – nagy tüskeshínár

- a. CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees (p. 47.).
- b. FELFÖLDY (1990): Fertő térsége (UTM raszterterkép) (p. 60.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő belső tavaiban, hullámozástól védett öbleiben, a nádas övezet csatornáiban gyakori, helyenként tömeges, állományalkotó, ezen kívül a Hansági-főcsatornában is végig. Alfaji szintű azonosítása nehézkes, a tóban eddig csak a subszp. *intermedia*-t véltük megtalálni.

2227. Gagea villosa (M. BIEB.) DUBY [*G. arvensis* (PERS.) DUM.] – vetési tyúktaréj

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken köz. (p. 18.).
WALLNER (1903): Ugarföldeken, lejtőkön, mesgyéken, mély úton közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, ugarokon, Sopron mellett (Supanec) (p. 475.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú száraz gyepeken, parkokban. Balf: Steinige Satz; Fertőhomok: Akác u.; Fertőszéplak: Eresztén-domb; Fertőd: Madách sétány parkja (2019).

2222. Gagea pratensis (PERS.) DUM. – mezei tyúktaréj

- a. SZONTAGH (1864): In collibus graminosis circa Sopronium (p. 474.).
WALLNER (1903): Dombokon (Rákos felé) (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Mezőkön. Sopron körül (Szontagh) (p. 474.).
CSAPODY (1975): Szikeseken (Soó – Kárpáti) (p. 294.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú száraz gyepeken, parkokban, akácos fasorokban. Balf: Csárda-kaputól délre és északra; Fertőhomok: Akác u.; Fertőszéplak: Eresztén-domb; Fertőd: kastély előtti parkokban (2019).

2223. Gagea lutea (L.) KER-GAWL. – sárga tyúktaréj

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes frequens (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben elég gyakori (p. 18.).
WALLNER (1903): Erdeinkben mindenütt (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): sub nomine *G. fascicularis* Salisb.: Kertekben, réteken, árnyékos lombos erdőkben gyakori (p. 474.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: a falutól keletre égeresben; Fertőszéplak: Eresztén-domb akácosa; Fertőd: parkokban a kastélytól északra (2019). A fenti régi adatok nem a Fertőre, hanem a környező dombvidékek erdeire vonatkoznak.

2225. Gagea pusilla (F. W. SCHMIDT) R. et SCH. – kis tyúktaréj

- b. KIRÁLY (ined.): A hazai Fertőről nincs egyértelmű említése, és az aktuális kutatások során sem került elő, előfordulása ennek ellenére a délnyugati–nyugati medenceperem száraz gyepeiben valószínűsíthető; az osztrák oldalon, főleg a Tószögben, nem ritka.

2237. **Yucca filamentosa** L. – kerti pálmaliliom

- b. KIRÁLY (ined.): Kerti hulladékkal kidobva és időszakosan megtelepedve Fertőrákos: Fertő u. és Sarród: vízmű mellett, útszegélyben (2019).

2242. **Narcissus pseudonarcissus** L. – csupros nárcisz

- a. FÁSZL mscr. (1880): Mivelik, de vadon is terem (p. 20.).
WALLNER (1903): Dísznövény (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik; kertekben sokszor elvadul (p. 476.).
- b. KIRÁLY (ined.): Régi kultúrák maradványaként, vagy kerti hulladékkal kidobva, útszéleken, erdősávokban. Fertőrákos: Tókert; Balf: Steinige Satz; Fertőd: kastély előterének parkjai; Sarród: Kossuth u., Vasút u.; Nyárliget: déli kavicsbányató cserjése (2019).

2251. **Iris pseudacorus** L. – mocsári nőszirm

- a. SZONTAGH (1864): In lacu Peisone frequens (p. 475.).
KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsárokon, árkokban nem ritka (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Álló vizekben, mocsaras réteken. A Fertő mellett (Szontagh, Stur) (p. 476.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
CSAPODY (1975): Fertőrákos és Balf között. Fertőpart valamennyi csatornája mentén (pl. Halászkunyhó, Virágosmajor) tömeges (p. 303.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasából és belső csatornáin mellől hiányzik, és a medence peremrészének csatornáin, árkain, láprétjein, magasságosaiban is csak szórványos.

2258. **Iris × germanica** L. – kék nőszirm

- a. WALLNER (1903): Dísznövény (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Mivelik; úgy látszik, sokszor elvadul. Sopron, Rákos (p. 476.).
- b. KIRÁLY (ined.): Régi kultúrák maradványaként, vagy kerti hulladékkal kidobva, útszéleken, száraz gyepekben. Fertőrákos: Virágosmajor; Balf: Csárda-kapu, ásványvízüzem melletti erdősél; Hegykő: horgásztó felé törmeléken helyen; Fertőd: Teheneskúti-közép melletti erdősáv; Sarród: vízmű; Nyárliget: vasút mellett, a kavicsbányatavak közelében (2019).

2268. **Juncus maritimus** LAM. – tengeri szittyó

- a. JÁVORKA (1923): A Fertő délkeleti, régi partján álló Mexikó hercegi uradalmi majornál [...] régi begyepesedett és itt-ott elszikesedett Fertő mederbe lépve, a majortól nyugatra alig 15 percnnyire, lekaszált réten néhány erősen kiemelkedő *Juncus*-gyep. Európa belföldjén tudtommal eddig nem találták s ezért ennek a tipikus tengerparti növénynek a

tengerpartoktól ily távoleső belföldön való előfordulása eléggé feltűnő (p. 68.).

CSAPODY (1965): Dominiert auf einem kleinen Gebiet bei Mexikó-pusztá (p. 48.).

CSAPODY (1975): Fertőnél (Pill) (p. 305.). Megi.: Pill (1916) munkájában a fajt nem említette, első fertői jelzése JÁVORKA (1923) dolgozatában szerepel.

Herb.:

„Com. Sopron, in pratis subsalsis ad ripam lacus Fertő tó ad cillam Mexikó” (BP24689, BP24694, BP246695, BP411433, Jávorka S., 1923).

„Com. Sopron, In pascuo salso exsiccatione lacus Fertő orto, prope praedium Mexikó-major copiose” (BP24693, BP595112, DE, Polgár S., 1923).

„Fertő-tó szikes parti mocsaraiban Uj-Mexico mellett, Bánfalu közelében” (BP24690, Polgár S., 1923).

„Mexikó major, Szikes legelő az egykori Fertő mederben” (BP262202, BP262199, Polgár S., 1923).

„In argillosis humidis ad Eszterháza” (BP332562, BP332581, Wagner J., 1925).

„Eszterháza” (BP734067, Wagner J., 1926).

b. FARKAS (1999): Fertőújlak: Mekszikópusztá (p. 293.).

LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).

KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőszéplak és Sarród, a Lászlómajortól nyugatra, a Körgáttól délre fekvő, legeltetett szikes réttömbben (mintegy 300 ha-os területen elszórtan) több ezer tő, helyenként társulásalkotó (KG, 2008–2014) [főleg 8366.2, kisméretű 8367.1]; Hegykötől északra, nádas-kékperjés réten, néhány tő (legnyugatabbi, elszigetelt előfordulása a hazai oldalon) (KG, 2008) [8366.4]; Sarród: Fertőújlak, Ürge-domb közelében az országhatáron, néhány tő (KG, 2008) [8366.2]; Sarród: Fertőújlak, Cikes északi része, nádasodó szikes réten, néhány tő (KG, 2008) [8267.3]; Sarród: Nyárligettől északra, az országhatár közelében, egykori kavicsbányató (ma horgásztó) partján, agyagos, nyílt foltokon, néhány tő (legkeletebbi, elszigetelt előfordulása a hazai oldalon) (KG, 2004–2006) [8367.1]. A Fertő mellől JÁVORKA (1923) jelezte elsőként. Jávorka nyomán több szerző gyűjtötte (BP). A későbbiekben egyetlen olyan adatáról sem tudunk, ami megerősítené előfordulását FARKAS (1999) közléséig. Felmérésünk szerint egy nagy kiterjedésű állománya van Lászlómajor közelében, ezenkívül néhány kisebb szóróványa ennek 5 km-es körzetében. Az előfordulások (a nyárligeti kavicsbányató kivételével) erősen legeltetett szikes mocsarakban találhatók, Juncion maritimijellegű társulásban. Egyes felvételekben az élőhely feltételezhető lápréti eredetűre utaló fajok is megtalálhatók (p. 245.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fenti adataihoz kiegészítés, hogy a parti övezet téliásosainak szegélyében legnyugatabbi előfordulása Hegykő határában, a Hegykői-csatorna kezdetétől keletre helyezkedik el. A Fertő

nádasainak belső csatornarendszerei mellett (szikes partokon) azonban még nyugatabbra is megvan, a Homoki-főcsatorna észak–déli irányú vonaláig helyenként nagy egyedszámban, innét nyugatra pontszerűen: Hidegség; Külső-övcsatorna; Fertőboz; Bozi-csatorna; Balf; Oberlakni-csatorna, Bozi-csatorna (2019). (**110. térkép**)

2269. **Juncus inflexus** L. [*J. glaucus* EHRH.] – deres szittyó

- a. SZONTAGH (1864): In pratis humidis ad lacum Peisonem (p. 474.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves helyeken, mocsárokbán, pocsolókban (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Mocsarakban, vizenyős helyeken. A Fertő mellett (Szontagh) (p. 472.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part csatornáin, árkain, nedves rétek taposott részein szórványos, a Körgát–Sarród vonaltól kelet–északkeletre nincs adata. (**112. térkép**)

2270. **Juncus effusus** L. – békaszittyó

- a. SZONTAGH (1864): In paludibus, fossis, aquis stagnantibus frequens (p. 474.).
WALLNER (1903): Mocsárokbán, árkokban, pocsolókban közönséges (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, mocsarakban, irtásokban (p. 472.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Magassásosokban, nedves cserjésekben, a Fertőn kifejezetten ritka. Fertőrákos: Meggyesi-szél (2017); Balf: Savanyú-rét (2019); Fertőhomok: Homoki-láprét széle (2008); Sarród: Pozi-rét égerese (2019). A régi források gyakoriságára utaló adatai az Ikva-sík és a Soproni-medence területére érvényesek.

*2271. **Juncus conglomeratus** L. – csomós szittyó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős erdőhelyeken (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, mocsarakban, irtásokban (p. 472.).
WALLNER (1903): Mocsárokbán, árkokban, pocsolókban közönséges (p. 20.).
CSAPODY (1975): *J. effusus*-szal együtt közönséges és gyakori (p. 306.).

Megj.: A Fertőn a fajnak megfelelő, erősen kötött, de nem szikesedő talajú élőhelyek nincsenek, mai előfordulása csak az Ikva-sík pangóvízes helyeiről ismert a térségben. Az általános megfogalmazású régi adatok is arra a területre vonatkozhatnak, a Fertő-medencében nem valószínű előfordulása (KG).

2272. **Juncus tenageia** EHRH. ex L. – iszapszittyó

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 474.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. A Fertő mellett Balfnál (Szontagh) (p. 472.).

2273. *Juncus sphaerocarpus* NEES – gömböstermésű szittyó

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 474.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Nedves talajon. Fertő partján (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. A Fertő mellett Balfnál (Szontagh)!! (p. 472.).

Megj.: Fertői előfordulását herbáriumai példány nem erősíti meg, de a Soproni-medencében, viszonylag közel a tóhoz ma is ismert (KG).

2274. *Juncus ranarius* SONGEON et E. P. PERRIER – kisvirágú szittyó

- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertő-medence, Fertőrákos, a meteorológiai állomás és Virágosmajor között, szikes réteken (8265.4, 2004); Hegykő, Fertői-dűlő, télisásos szélén (8366.4, 2003, BP); Hegykő, a falu északi szélén fekvő kis tó szélén (8366.4, 2009); Sarród, Lászlómajor közelében, szikesedő nedves réten (8367.1, 2004, BP); Sarród, Nyárliget É, az országhatár közelében fekvő kavicstó szegélyében (8367.1, 2009); Sopron, Balfól északra, Halászkunyhó/Csárda-kapu közelében, szikes gyepten (8366.1, 2004, BP) (p. 73.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part szikes iszatársulásaiiban jellemző, az erősebben sós felszíneken a *J. bufonius*-t szinte helyettesíti. Kiegészítés fenti, publikált adataihoz: Balf: Fertő u. vége, árokparton (2004); Sarród: Tizenkétrendes-dűlő, nedves tarló (2019); a Fertő belső csatornáinak szikes partján, pl. Homoki-ferdecsatorna, Hegykői-kiscsatorna, Külső-övcatorna (2019). (**112. térkép**)

2275. *Juncus bufonius* L. – varangyszittyó

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Igen gyakori nedves élőhelyeken (p. 18.).
WALLNER (1903): Nedves talajon. A Fertő partján (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Sovány, nedves talajon, erdei utakon. Fertő mellett Balf (Szontagh)!! (p. 471.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő körül elég ritka, a szikes talajokon a *J. ranarius* helyettesíti, megfigyelve pl. Balf: Csárda-kapu (2004, BP), illetve a Sarród-Nyárliget közötti belvizes szántókon többfelé (2008-2019).

2277. *Juncus compressus* JACQ. – réti szittyó

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Neilreich) (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben nedves helyeken (p. 18.).
WALLNER (1903): Nedves talajon, patakok mellett, erdők nedves helyein (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken (p. 472.).
CSAPODY (1975): Szikeseken kérdéses? (p. 307.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 107.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikes legelők, mocsárrétek taposottabb részein, árokpartokon a területen szórványos.

2278. **Juncus gerardii** LOIS. – sziki szittyó

- a. FÁSZL mscr. (1880): A fertőn a halászlak körül (p. 18.).
WALLNER (1903): Sótartalmú talajon (Halászkunyhók) (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. A Halászkunyhónál (Wallner) (p. 472.).
PILL (1916): Sumpfwiesen um den Neusiedlersee, zwischen Balf und Rákos (p. 45.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solonetz-Böden (p. 49.).
Herb.:
„*Com. Sopron, ad ripas lacu Fertőtó prope Eszterháza*” (BP654384, Lengyel G., 1912, *J. compressus*-ként; rev. Felföldy L., 1995).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikes réteken, csátésokban a Sarród és Fertőújlak közötti területen jellemző faj (2004–2019, BP), innen nyugatra alig, pl. Fertőrákos: Halász-rét; Balf: Csárda-kapu; Fertőboz: Bozi-kapu mellett; Hidegség: Vizeki-rét (2019). (**111. térkép**)

2282. **Juncus subnodulosus** SCHRANK – nagy szittyó

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben nedves helyeken (p. 18.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 48.).
CSAPODY (1975): Hegykő és Fertőhomok között (p. 407.).
Herb.:
„*Neusiedlersee*” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Jó vízellátottságú üde lápréteken, néhány erős állomány mellett több fragmentálódó, jelentéktelen előfordulás. Balf: Bika-rét (2017–2019); Fertőboz: Határföldek láprétjén és Bozi-lápréten állományalkotó (2008–2019), Bozi-kaputól keletre fekvő láprétek (2008); Hidegség: Hidegségi-láprét, állományalkotó (2008–2019), Vizeki-rét a Hidegségi-csatorna mellett (2003), Hidegségi-tó (2008); Fertőhomok: Homoki-láprét (2008–2019), Homokhát melletti árok (2008–2017); Hegykő: horgászó délkeleti szegélye (2003, BP). (**111. térkép**)

*2283. **Juncus atratus** KROCK. – fekete szittyó

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves réten. Az endrédi és vitnyédi erdő között (p. 472.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 108.).

Megj.: Gombocz adatai egyértelműen, míg Jemelka régi gyűjtése nagy valószínűséggel a tágabb Fertő-vidékről, s nem az itt figyelembe vett szűkebb Fertő-medencéből származnak. A terület élőhelyi viszonyai sem valószínűsítik előfordulását (KG).

2284. **Juncus articulatus** L. – fülemüleszittyó

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben nedves helyeken (p. 18.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.).
WALLNER (1903): Erdők nedves helyein. árkokban, nedves réteken (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken a hegyvidéken. Sopron, Balf (Wallner) (p. 472.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 108.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Árok- és csatornapartokon, belvizes helyeken, nedves rétek taposott foltjain a Fertő mellett szórványos.

2289. **Luzula campestris** (L.) LAM. et DC. – mezei perjeszittyó

- a. SZONTAGH (1864): In nemoribus, pratis, silvis frequens (p. 474.).
FÁSZL mscr. (1880): Igen gyakori erdei réteken (p. 18.).
WALLNER (1903): Száraz réteken, legelőkön, erdőszéleken közönséges (p. 23.).
GOMBOCZ (1906): Erdők tisztásain, irtásain mindenütt gyakori (p. 472.).

Megj.: A gyakoriságára vonatkozó régi adatok nem a medencére, hanem a környező dombvidékekre érvényesek. Így is meglepő, hogy az aktuális felmérések során nem került elő (csak éppen a térképezett területen kívül, a kastélytól délre fekvő gyepekben és a Lés-erdőben), újbóli előkerülésére minden esély megvan (KG).

2293. **Commelina communis** L. – azúrkék kommelina

- b. KIRÁLY (ined.): Települések járdaszélein, gyomtársulásokban elvadulva, így Fertőrákos: volt határórlaktanya előtt; Balf: Fő u.; Fertőszéplak: templomdomb; Fertőd: Nyárliget felé a közút szélén (2019).

2296. **Festuca gigantea** (L.) VILL. – óriás csenkesz

- a. FÁSZL mscr. (1880): Az erdőben, árnyékos, nedves helyeken (p. 14.).
WALLNER (1903): Erdők árnyékos, nedves helyein nem ritka (p. 7.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde, zárt erdőkben, kifejezetten ritka. Hidegség: Nagy-Doele erdőfoltjai; Fertőhomok: Nagy-rét nyárasa; Fertőd: kastély északi oldalának parkjai (2019). A fenti régi térségbeli adatok nem a medencére vonatkoznak.

2297. **Festuca arundinacea** SCHREB. [*F. elatior* L. subsp. *arundinacea* (SCHREB.) HACK.] – nádképű csenkesz

- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken a medence peremén szórványosan, pl. Fertőrákos: Nemes-kert; Balf: Csárda-kaputól délre, Új-rét; Hidegség: Hidegségi-láprét; Fertőhomok: Homoki-láprét, Nagy-domb; Sarród és Fertőd: Teheneskúti-közép (2019).

2298. **Festuca pratensis** HUDS. – réti csenkesz

- a. FÁSZL mscr. (1880): Kaszálókon közönséges (p. 14.).
WALLNER (1903): Réteken igen közönséges (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, kaszálókon Sopron mellett (Supanec) (p. 464.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsárréteken, vetett gyepekben, útszéleken gyakori, helyenként tömeges, állományalkotó.

2301. **Festuca rubra** L. – veres csenkesz

- a. SZONTAGH (1864): In pratis siccis ad Sopronium (p. 472.).
WALLNER (1903): Laza, homokos talajon, mesgyéken, erdők szélén (p. 16.).
GOMBOCZ (1906): Erdős helyeken, réteken gyakori (p. 464.).
- b. KIRÁLY (ined.): Félszáraz gyepekben, kaszálókon, parlagokon, települések vetett gyepeiben szóróványosan, a medence délkeleti felében alig.

2310. **Festuca rupicola** HEUFF. [*F. sulcata* (HACK) NYMAN] – barázdált csenkesz

- a. GOMBOCZ (1906): Száraz, füves helyeken, dombokon (p. 464.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék dombjain (p. 346.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, különösen a Fertő homokos déli túrzásán sokfelé, néhol állományszerűen.

2315. **Festuca valesiaca** SCHLEICH. ex GAUD. – vékony csenkesz

- b. KIRÁLY (ined.): A hazai Fertőről sem korábbi, sem aktuális adata nincs, de Fertőújlak–Nyárliget térségében, száraz gyepekben, töltéseken számolni kell előfordulásával; a Tószögben, a határhoz közel már jelentős állományai vannak.

2316. **Festuca pseudovina** HACK. – sovány csenkesz

- a. CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő menti szikes legelőkön (elsősorban a Körgáttól Fertőújlakig) tömeges állományalkotó, egyébként szózott útszéleken spontán meg-megjelenik.

2317. **Lolium perenne** L. – angolperje

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias ubique (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén, utak mellett gyakori (p. 15.).
WALLNER (1903): Réteken, utak, mesgyék mellett (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, utak mellett igen közönséges (p. 466.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Taposott gyepekben, útszéleken, vetett pázsitokban gyakori.

2318. **Lolium multiflorum** LAM. – olaszperje

- a. WALLNER (1903): Csak kertekben (p. 22.).
- b. KIRÁLY (ined.): Néhány kultúrréten vetették, s onnét útszéleken időszakosan elvadul, így Fertőrákos: Szent-kereszt útszélein (2019, HKG).

2319. **Lolium temulentum** L. – szédítő vadóc

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vetések közt ritka (p. 15.).
WALLNER (1903): Nyári vetés között (p. 22.).
GOMBOCZ (1906): Vetés, gabona között a síkvidéken. Sopron (Szontagh) (p. 466.).

2321. × **Festulolium loliaceum** (HUDS.) P. FOURN. [*Festuca pratensis* × *Lolium perenne*] – közönséges korcsvadóc

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: László-majortól délre Manőverúton (KG-PE, 2006).

2322. **Vulpia myuros** (L.) C. C. GMEL. – vékony egércsenkesz

- a. CSAPODY (1975): Fertőboz (p. 347.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, ruderalis gyomtársulásokban, a medence külső peremén futó utakon. Balf: Fő u.; Fertőboz: Fő u.; Hidegség: Petőfi u. (2019); Hegykőtől északkeletre: anyaggyerő helyeken (2003); Fertőszéplak: Eresztén-domb, Templomdomb, vasúti átkelő; Sarród: Kossuth u. (2019); Nyárliget: vasúti híd a Hansági-főcsatornán (2016); Fertőd: határállomás (2019).

2327. **Poa compressa** L. – laposszárú perje

- a. WALLNER (1903): Falak mellett, homokos talajon, erdők száraz helyein (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Mindenütt, utak mellett, parlagon (p. 463.).
CSAPODY (1975): Mindenütt gyomtársulásokban (p. 351.).
- b. KIRÁLY (ined.): Taposott száraz gyepekben, igen szórványosan. Fertőrákos, meteorológiai állomás; Balf: Csárda-kapu; Fertőszéplak: Széplaki-legelő; Sarród: Manőverút; Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödre, vasúti híd a Hansági-főcsatornán.

2328. **Poa annua** L. – egynyári perje

- a. SZONTAGH (1864): In cultis, pratis, ad vias ubique (p. 472.).
WALLNER (1903): Mindenütt gyepes helyeken, mívelt és kopár talajon, utak, házak mellett (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Mindenütt közönséges (p. 462.).
CSAPODY (1975): Taposott gyomtársulásokban, kocsinyomban, hordalékon gyakori (p. 351.).
- b. KIRÁLY (ined.): Földutakon, taposott gyepekben, pázsitokban, útszéleken gyakori.

2331. **Poa trivialis** L. – sovány perje

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, pascuis frequens (p. 472.).
WALLNER (1903): Réteken, vízárkok mellett, bokrok között (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, patakok mellett mindenütt gyakori (p. 462.).
CSAPODY (1975): Üde- és mocsárréteken (p. 351.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken, nedves magaskórósokban, erdőszegélyekben szórványos.

2324. **Poa bulbosa** L. – gumós perje

- a. WALLNER (1903): Mindenütt homokos gyepon, száraz dombokon, utak mellett (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, napos helyeken gyakori (p. 462.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú száraz gyepekben, útszéleken, töltéseken, igen szórványos. Balf: Csárda-kapu; Hidegség: Vizeki-rét, volt nyomsávon; Fertőszéplak: templomdomb, Eresztén-domb, Széplaki-legelő; Fertőd: kastély északi oldalán parkban, határátkelő (2018–2019).

2333. **Poa nemoralis** L. – ligeti perje

- a. WALLNER (1903): Hegyek erdeiben közönséges (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, árnyékos helyeken, Fertő melléki erdők (p. 463.).
CSAPODY (1975): Száraz tölgyesekben. Általában elterjedt (p. 352.).
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, akácos szélén; Fertőd: Vári-rét parkja (2019). A fenti régi, gyakoriságára utaló térségbeli adatok nem a medencére vonatkoznak.

2334. **Poa palustris** L. – mocsári perje

- a. Herb.:
„Com. Sopron, in pratis humidis paludis Hanság” (BP9572, Gombocz E., 1903).
„Com. Sopron, in pratis humidis Hanyság ad Eszterháza” (BP356754, Lengyel G., 1912).
„Com. Sopron, in pratis ad Pomogy” (BP356058, Lengyel G., 1912).

Megj.: Herbáriumi adatai a Fertő-medence és a Hanság határterületére vonatkoznak, pontos lokalizálásuk nem lehetséges. Aktuális megfigyelése a medencéből nincs (de várható), Fertőtől északkeletre, az Ikva és a Hansági-főcsatorna mellett a medencéhez közel ma is ismert (KG).

2335. **Poa humilis** EHRH. ex HOFFM. [*P. subcoerulea* SM.] – kéklő perje

- b. KIRÁLY (ined.): Taposott pázsitokon, földutakon, pl. Fertőrákos: Felső-Fertő-rét szőlői között; Fertőd: a kastély körüli parkokban (2019).

2336. *Poa pratensis* L. – réti perje

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, pascuis frequens (p. 472.).
WALLNER (1903): Réteken, legelőkön közönséges (p. 29.).
GOMBOCZ (1906): Réteken gyakori (p. 463.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken, jellegtelen kaszálókon, idősebb parlagokon gyakori.

2337. *Poa angustifolia* L. [*P. pratensis* subsp. *angustifolia* (L.) GAUD.]

– keskenylevelű perje

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz-félszáraz gyepekben, cserjésekben, erdősávok szegélyeiben, árokpartokon gyakori.

2338. *Puccinellia distans* agg. [*Atropis distans* GRISEB. ex LEDEB.]

– közönséges mézpázsit

Megj.: Komplex alakkör, amelyet az elégtelen taxonómiai tisztázottság ellenére a hazai (és az osztrák) irodalom régóta három fajra osztva kezel, ökológiai és elterjedésbeli különbségeket is a fajokhoz „rendelve”. Legnagyobb problémát a *P. limosa* és a „pannon endemikus” *P. peisonis* elválasztása jelenti. A vonatkozó szakirodalom (beleértve ENGLMAIER 1982), nagyobb herbáriumi anyag átnézése, valamint saját terepi tapasztalatok alapján kimondható, hogy e két taxon objektív elkülönítése nem lehetséges, bizonyára nem tekinthetők külön fajnak. Sőt e két alak és a *P. distans* elválása sem egyértelmű. A kérdőjelek miatt itt egységesen *P. distans* agg. név alatt hozzuk a fertői megfigyeléseket, a *P. limosa* és a *P. peisonis* említéseit a magyar Fertőről pedig csak tájékoztatásként, megbízhatatlan adatként közöljük (KG).

- a. WALLNER (1903): Gyepes helyeken, utak, házak mellett közönséges (Fertő) (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes helyeken. A Fertő körüli réteken mindenütt (p. 463.).

Herb.:

„Com. Sopron, in natronatis ad ripas lac. Fertőtő ad Mexikópuszta” (BP357745, Lengyel G., 1912, „*P. peisonis*”).

„Fertő mentén Mexico pusztánál” (BP384027, n.n., 1939, „*P. peisonis*”).

„Com. Sopron, ad ripas lac. Fertőtő prope Eszterháza” (BP357743, Lengyel G., 1912, „*P. distans*”).

„Com. Moson. In pascuis natronatis ad Mexiko-major” (DE, Polgár S., 1923, „*P. limosa*”-ként, majd rev. „*P. peisonis*”-ként).

„Com. Sopron, in natronatis ad balneas Fertőstrand pr. opp. Sopron” (BP383818, Kárpáti Z., „*P. distans*”-ként, 1940; rev. „*P. limosa*”-ként, Felföldy, 1993).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő szikes rétjein, szikfok társulásaiban főleg a Kőrgát és Fertőújlak közötti területrészen gyakori, taposott, szikes talajokon és szózott útszéleken máshol is felbukkan szálanként. (**113. térkép**)

*2339. **Puccinellia limosa** (SCHUR) HOLMB. – sziki mézpázsit

- a. CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solontschak-Böden (p. 49).
CSAPODY (1975): Magyar Fertőpart, szolonsák szikésekben (p. 408.).

*2340. **Puccinellia peisonis** (BECK) JÁV. – fertőtavi mézpázsit

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves szikeken. A Fertő endemikus növénye, Feketeváros, Széleskut, Nyulas, Nezsider mellett (Beck.)!! (p. 463.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite des Neusiedlersees [...] in natronliebenden (halophilen) Pflanzengesellschaften (p. 50.).

2341. **Sclerochloa dura** (L.) P. B. – kőperje

- a. SZONTAGH (1864): In et ad viam ad lacum Peisonem ducentem frequens (p. 472.).
GOMBOCZ (1906): Utakon, szikes legelőkön. Balf (Szontagh), Fertő partján több helyen (p. 463.).
- b. KIRÁLY (ined.): Taposott földutakon (gyakran szőlők között), legelőkön, kötött talajon a medence külső részén szórványos.

2342. **Dactylis glomerata** L. – csomós ebír

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, ad vias ubique (p. 472.).
WALLNER (1903): Réteken, utakon, mesgyéken, erdőkben közönséges (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, réteken igen gyakori. A Fertő partján (p. 462.).
CSAPODY (1975): Mindenütt közönséges (p. 353.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszálóréteken, vetett gyepekben, parlagokon, árokpartokon általánosan elterjedt.

2343. **Dactylis polygama** HORV. – erdei ebír

- b. KIRÁLY (ined.): A medence nyugat-délnyugati peremének néhány fajgazdagabb erdőfoltján, így Balf: Csárda-kaputól északra; Fertőboz: falu alatti égeres; Hidegség: Vizeki-rét erdőfoltja; Hegykő: Nyáras-dűlő erdősávja; Fertőszéplak: Eresztén-domb akácosa (2019).

2346. **Catabrosa aquatica** (L.) P. B. [*Glyceria aquatica* (L.) J. PRESL et C. PRESL]
– vízi forrásperje

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 472.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken (Fertő) (p. 17.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken, patakok mellett. A Fertő mellett Balfnál (Szontagh) (p. 463.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőboz: Bozi-övsatorna és a Bozi lápréttől nyugatra fekvő előntött égeresben (2019, HKG). (**114. térkép**)

2347. **Apera spica-venti** (L.) P. B. – nagy széltippán

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes, in collibus arenosis ad Sopronium (p. 471.). WALLNER (1903): Gabona között, homokos réteken, utak szélén gyakori (p. 2.). GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken a síkvidéken (p. 461.).
- b. KIRÁLY (ined.): A medence délkeleti felén (Hidegségtől keletre) útszéli és ruderalis gyomtársulásokban, laza talajú szántó szegélyében igen szórványosan.

2349. **Briza media** L. – közepes rezgőfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ubique (p. 472.). WALLNER (1903): Réteken és erdei pázsiton közönséges (p. 7.). GOMBOCZ (1906): Réteken úgy a sík, mint a hegy és dombvidéken elterjedett (p. 463.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kaszálórétek szárazabb, magasabb részein, kiszáradó lápréteken, néha másodlagos gyepekben is a medence peremrészén szórványos. (**115. térkép**)

2352. **Sesleria uliginosa** OPIZ [*S. caerulea* (L.) ARD.] – lápi nyúlfarkfű

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves réteken, a Fertő partján Balf, Rákos mellett (p. 462.). CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 48.). CSAPODY (1975): Hegykő, Fertőhomok, Hidegség (p. 354.).
Herb.:
„In pratis palustribus ad lacum Fertő” (BP19559, Gombocz E., 1903).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kékperjésekben és kiszáradt nyúlfarkűves állományokban (néhol szálanként a környező, már beerdősült területeken is) Fertőrákos: Szent-kereszt és Tókert területén több ezer tő; Alsó-Macskás alatt vízműterület gypében néhány tő (KG-KZ-TG, 2018-19). Csapody Hegykő és Hidegség közötti adatai kérdőjelesek, itt még ma is jó állapotú, nagy láprétek vannak, de a fajnak nyoma sincs. (**115. térkép**)

2356. **Melica transsilvanica** SCHUR – erdélyi gyöngyperje

- b. KIRÁLY (ined.): Száraz mezsgyéken, rézsűkön, útszéleken. Balf, Csárdakapu délre, Rohrwiesen, Steinige Satz (2019); Nyárliget: Ürményi-dűlő, kavicsbányatavak (2016–2019); Fertőújlak: Pomogy–Bánfalvi-csatorna rézsűje az országhatáron (2017). (**115. térkép**)

2361. **Glyceria maxima** (HARTM.) HOLMBERG [*G. spectabilis* MERT. et W.D.J. KOCH] – vízi harmatkása

- a. SZONTAGH (1864): In aquis stagnantibus, ad rivulos frequens (p. 472.). KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).

GOMBOCZ (1906): Mocsaras réteken. Nagy tömegben, külön formációt alkot a Fertő-parti réteken. Azonkívül balfi erdő (p. 464.).

WALLNER (1903): Vízárkokban (p. 18.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő szűkebben vett víztestében és nádasaiban nem él, csak néhány befolyó csatornán, illetve Sarród és Fertőd térségében, a Hanság peremén húzódó árkokban; állományt csak a Teheneskúti-közép árkan és mély fekvésű részein alkot.

2363. *Glyceria fluitans* (L.) R. BR. – réti harmatkása

- a. SZONTAGH (1864): In aquis stagnantibus, ad rivulos frequens (p. 472.).
WALLNER (1903): Pocsolyákban, patakokban, erdők nedves helyein közönséges (p. 17.).
- b. KIRÁLY (ined.): Csak Balf: Gried-legelő árkából feljegyezve (2019), de a medence peremrészének árkaiban az erősebben szikes talajú területek kivételével valószínűleg többfelé előfordul.

2365. *Glyceria notata* CHEVALL [*G. plicata* FR.] – fodros harmatkása

- a. GOMBOCZ (1906): Mocsaras helyeken [...] és másutt a síkvidéken (p. 464.).
- b. KIRÁLY (ined.): Forrásos helyeken, patakpartokon a medence nyugat-délnyugati peremén, így Fertőrákos: Rákos-patak mellett; Balf: ásványvízüzem mellett, Bika-rét; Fertőboz: Bozi-láprét; Hidegségtől nyugatra: a kerékpárút melletti erdőfoltokon (2019); Hegykő: Lóúsztató (2012). (**116. térkép**)

2370. *Bromus hordeaceus* L. [*B. mollis* L.] – puha rozsnok

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett mindenütt igen gyakori (p. 14.).
WALLNER (1903): Réteken, pázsitos helyeken, lejtőkön, mesgyéken közönséges (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, napos dombokon közönséges (p. 465.).
CSAPODY (1975): Gyakori parlagon, legelőkön, réteken, szikeseken és gyomtársulásokban (p. 343.).

2373. *Bromus secalinus* L. – gabona rozsnok

- a. SZONTAGH (1864): Inter segetes frequens (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 14.).
KORNHUBER (1886): auf Aeckern der nördlichen Umgebung (... des Hanság) (p. 641.).
WALLNER (1903): Közönséges (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Mivelt és romtalajon gyakori (p. 465.).

*2374. **Bromus squarrosus** L. – berzedt rozsnok

- a. SZONTAGH (1864): Ad sepes (p. 472.).

Megj.: Sopron körül csak a Fertőmelléki-dombságon ismert, ott is ritka, a magyar Fertőn esetleg Hegykőnél lehetett olyan potenciális élőhely, ahol nagyobb eséllyel előfordulhatott volna (KG).

2375. **Bromus arvensis** L. – mezei rozsnok

- a. SZONTAGH (1864): In agris, inter segetes frequens (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Mivelt talajon (p. 14.).
KORNHUBER (1886): auf Aeckern der nördlichen Umgebung (... des Hanság) (p. 641.).
WALLNER (1903): Vetések között, ugarföldön (p. 7.).

2376. **Bromus japonicus** THUNB. – parlagi rozsnok

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett elszórva (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Napos helyeken. Sopron mellett (p. 465.).
b. KIRÁLY (ined.): Laza, meszes talajokon, útszéleken, útrézsűkön, szántók szegélyében a medence peremén szórványosan.

*2377. **Bromus racemosus** L. – fűrtös rozsnok

- a. WALLNER (1903): Réteken, nem gyakori (p. 7.).

Megj.: A Fertő-medencében nincs potenciális élőhelye, egykori előfordulása valószínűtlen (KG).

2378. **Bromus commutatus** SCHRAD. – bókoló rozsnok

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldeken (p. 14.).
WALLNER (1903): Réteken, legelőkön, szántóföldek szélein imitt-amott (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön, szántóföldek szélén itt-ott. Sopron mellett (Wallner) (p. 465.).
b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, szántók, szőlők szegélyén gyomnövényzetében ritka. Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét (2019); Hidegség: Alsó-Fertői-legelő (2019); Sarród: Lászlómajor alatt a Manőverút szegélyében (2006, KG-PE); Fertőújlak: Cikes feletti szántók (2004–2019, BP), temető (2004, BP).

2379. **Bromus inermis** LEYSS. [*Bromopsis inermis* (LEYSS.) HOLUB]

– árva rozsnok

- a. SZONTAGH (1864): Ad vias, in collibus frequens (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken, utak mellett (p. 15.).
WALLNER (1903): Mindenütt útszéleken, gyepon (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Fűves helyeken, utak mellett. Sopron mellett (Supanec)!!
Rákos, Fertő száraz, homokos partjain (p. 465.).
b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mezsgyéken, útszéleken, kiszáradó másodlagos gyepekben a medence peremén, főleg laza, meszes talajokon szórványosan.

2380. **Bromus erectus** HUDS. [*Bromopsis erecta* (HUDS.) FOURR.]

– sudár rozsnok

- a. WALLNER (1903): Réteken, dombok, utak mellett (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Száraz dombokon, különösen mészen. Balfi erdő (p. 465.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-medence peremének magasabb részein, félszáraz gyepekben bizonyára őshonos, az elmúlt évtizedekben a talajvízszint-csökkenés miatt kiszáradó mocsár- és lápréteken erős spontán terjedésnek indult, s főleg Fertőrákos és Fertőhomok között nagy területeken domináns fajjá vált. (*117. térkép*)

2384. **Bromus benekenii** (LANGE) TRIMEN – Beneken-rozsnok

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő, fiatal tölgyesben néhány tő (2019).

2387. **Bromus sterilis** L. [*Anisantha sterilis* (L.) NEVSKI] – meddő rozsnok

- a. FÁSZL mscr. (1880): Falakon, romokon, utak mellett (p. 15.).
WALLNER (1903): Mindenütt törmeléken, kopár helyeken, falakon, utak mellett (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt, romtalajon, utak mellett közönséges (p. 465.).
CSAPODY (1975): Művelt talajon, utak mellett, akácosokban közönséges (p. 344.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde gyomtásulásokban, árok- és szántószéleken, nyáras és akácos erdősávok alatt gyakori.

2388. **Bromus tectorum** L. [*Anisantha tectorum* (L.) NEVSKI] – fedél rozsnok

- a. SZONTAGH (1864): In agris, ad viarum margines frequentissimus (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Falakon, száraz, napos lejtőkön (p. 15.).
KORNHUBER (1886): Um Homok (p. 628.).
WALLNER (1903): Száraz lejtőkön, falakon, törmeléken (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Kopár, terméketlen helyeken, falakon, tetőkön gyakori (p. 465.).
CSAPODY (1975): Házak falán, utak mellett, akácosokban közönséges (p. 344.).
- b. KIRÁLY (ined.): Laza talajú száraz gyepekben és pionír gyomnövényzetben, szántók szegélyében, útszéleken szórványos.

2389. **Brachypodium sylvaticum** (HUDS.) R. et SCH. – erdei szálkaperje

- a. WALLNER (1903): Erdők árnyékos helyein (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben. Sopron mellett (p. 465.).
CSAPODY (1975): Balf, Fertőrákos, Hidegség gyertyános-tölgyeseiben és akácosaiban (p. 347.).
- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, fasorokban, cserjésekben, parkokban a medence peremrészein gyakori.

2390. *Brachypodium pinnatum* (L.) – tollas szálkaperje

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 472.).
WALLNER (1903): Bokros dombokon, mesgyéken és sövények mellett (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Száraz dombokon, különösen mészen a pannóniai flóraterületen. Sopron mellett (p. 465.).
- b. KIRÁLY (ined.): Félszáraz gyepekben, erdősávok szélén ritka, alacsony egyedszámban. Fertőrákos: Szent-kereszt; Balf: Csárda-kaputól északra és délre; Fertőboz: Határföldek körísese; Hidegség: Nagy-Doele rét-komplexumai (2019), utóbbi helyen *B. rupestre*-vel együtt. (**118. térkép**)

2391. *Brachypodium rupestre* (HOST) R. et SCH. – sziklai szálkaperje

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőhomok É, a Palatinus-csatorna melletti félszáraz gyepekben (KG, 2008) [8366.4]; Hegykő É, kékperjés rét szegélyében, a fertői telisásos-nádas öv közelében (KG – PE, 2012) [8366.2]; Hidegség, a falu keleti peremén fekvő kékperjés réten (KG, 2006) [8366.3]. A Fertő déli partján ismert állományok egy része viszonylag degradált gyepekben található, s nem zárható ki, hogy (legalább egyes helyekre) úgy hurcolták be (p. 239.).
KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Jellemzően az átalakuló különböző láprétek kiszáradó, szélső zónájában él; ezek az élőhelyek további száradással *Bromus erectus*-dominanciájú jellegtelen félszáraz gyepekké alakulnak (p. 76.).
KIRÁLY (ined.): A Fertő déli peremének szárazabb gyepeiben, mocsár- és láprétek peremén nagy állományai vannak Hidegség nyugati határától Hegykőig. Innét keletre csak szórtan Fertőszéplak: Külső-Körgátvég; Sarród: Pap-rét, illetve nyugaton Sopron: Strandi út; Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő széle; Balf: Halász-rét (2019). (**118. térkép**)

2392. *Leymus arenarius* (L.) HOCHST. – buckalakó partirozs

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Bozi u., ültetve és árokszálon elvadulva (2019).

2393. *Elymus caninus* (L.) L. [*Agropyron caninum* (L.) P. B.]

– szálkás tarackbúza

- a. FÁSZL mscr. (1880): Utak mellett mindenütt (p. 15.).
WALLNER (1903): Patakok partján, nedves helyeken, bokrok között (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, árnyékos, nedves helyeken. Sopron körül mindenütt (p. 466.).
- b. KIRÁLY (ined.): Üde-nedves erdősávokban és szegélyeikben, szálanként. Fertőrákos: Alsó-Macskás alatt; Balf: Csárda-kaputól északra, Rohrwiesen-erdő; Fertőboz: a falu alatti égeresben (2019). A gyakoriságára vonatkozó régi források nem a medencére, hanem a környező dombokra érvényesek. (**119. térkép**)

2395. **Elymus repens** (L.) GOULD. [*Agropyron repens* (L.) P. B.]

– közönséges tarackbúza

- a. FÁSZL mscr. (1880): Szántóföldek szélén, különösen lejtőkön (p. 15.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, utak, sövények mellett, mesgyéken (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, terméketlen talajon gyakori (p. 466.).
CSAPODY (1975): Gyomtársulásokban, réteken, száraz gyepekben, szántókon, olykor erdőben, sziken és homokon egyaránt gyakori (p. 356.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Parlagokon, másodlagos gyepekben, ruderalis gyomtársulásokban, árokszéleken közönséges.

2396. **Elymus hispidus** (OPIZ) MELDERIS [*Agropyron intermedium* (HOST) P. B.]

– deres tarackbúza

- a. FÁSZL mscr. (1880): Dombokon (p. 15.).
WALLNER (1903): Dombokon, lejtőkön, útszéleken, patakok partjain elszóródottan (p. 39.).
GOMBOCZ (1906): Száraz, homokos helyeken. Sopron mellett (Supanec) (p. 466.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz rézsűkön, néhány kis folton ritka. Balf: Csárdakaputól délre, Steinige Satz (2019).

*2397. **Agropyron cristatum** (L.) GAERTN. [*A. pectiniforme* R. et SCH.] – taréjos búzafű

- a. GOMBOCZ (1906): Napos dombokon a pannóniai flóra területén. A Fertő körül (Beck) (p. 466.).

Megj.: A Fertő osztrák oldalán mai is megtalálható, de rendkívül megritkult. A magyar oldalról viszont sohasem jelezték (Gombocz is csak Beck a mai Burgenland területére eső adataira hivatkozik), nem láthatók a számára egykor alkalmas élőhelyek sem (KG).

2401. **Triticum aestivum** L. – tönkölybúza

- a. SZONTAGH (1864): Colitur (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Mívelik (p. 15.).
WALLNER (1903): Mindenütt mívelik (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik (p. 466.).
CSAPODY (1975): Termesztik és elvadul (p. 357.).
- b. KIRÁLY (ined.): Köz- és földutak szegélyén időszakosan elvadul, pl. Nyárliget: kavicsbányatavak mellett; Fertőd: északi körforgalom (2019).

2405. **Hordeum jubatum** L. – díszárpa

- b. KIRÁLY *et al.* (2009): Sarród, „Borsodi-dűlő”, több hektáron szórványosan számos példány (2008, HKG) [8367/1]; Fertőújlak „Szikes”, néhány tő (2008) [8367/1]. Jellemző előfordulási helyei a vízimadarak által taposott, trágyázott enyhén szikes talajú partok (p. 14.). (**119. térkép**)

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, 5 km SW Pamhagen, Einser Kanal” (WU0063187-188, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

2408. **Hordeum murinum** L. – egérárpa

- a. SZONTAGH (1864): Ad viarum margines, ad muros frequentissimum (p. 472.).
FÁSZL mscr. (1880): Omladékon, utak mellett igen közönséges (p. 15.).
WALLNER (1903): Utak, falak mellett, törmeléken közönséges (p. 19.).
GOMBOCZ (1906): Romtalajon, utak mellett igen közönséges (p. 466.).
CSAPODY (1975): Taposott és útmenti gyomtársulásokban [...] gyakori (p. 358.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Ruderális gyomtársulásokban, árokszéleken, települések belterületén gyakori.

2410. **Hordeum hystrix** ROTH [*H. geniculatum* ALL.] – sziki árpa

- a. CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solonetz-Böden (p. 49.).
CSAPODY (1975): Fertő szikes magyar partján bizonyos, de irodalomban nem közölték (p. 358.); Magyar Fertőpart, szolonyec szikesekben (p. 408.).
Herb.:
„Com. Moson. In pascuis natronatis pr. praed. Mexiko-major ad lacum Fertő” (DE, Polgár S., 1923).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőújlak: a Cikes faluval szomszédos peremén, földúton és szikes legelőn, ismétlődően, de csak néhány példány (2004-2008). Az osztrák Tószög szikes tavai mellett jóval nagyobb és stabilabb állományai ismertek. (**119. térkép**)

2415. **Avena sativa** L. – abrakzab

- a. SZONTAGH (1864): In locis cultis, inter segetes, in ruderalis (p. 471.).
WALLNER (1903): Mívelik, utakon, mesgyéken elvadulva (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Mívelik, sokszor elvadul (p. 462.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Fertő-rét, szőlők között; Sarród: Petőfi tér, útszélén elvadulva (2019).

2418. **Avena fatua** L. – héla zab

- a. SZONTAGH (1864): Frequens inter segetes (p. 472.).
WALLNER (1903): Gaz a vetések között (p. 6.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon gyakori. Sopron mellett (p. 462.).
- b. KIRÁLY (ined.): Útszéleken, szőlők és gabonavetések szegélyeiben, ritka és alacsony egyedszámú gyom. Fertőrákos: Szent-kereszt, Felső-Fertő-rét; Balf: Rohrwiesen; Hidegség: Petőfi u.; Fertőhomok: Akác u.; Fertőszéplak: Eresztén-domb; Sarród: Angyali-földek; Nyárliget: kavicsbányatavak mellett (2019); Fertőújlak: temető mellett (2006).

2420. **Helictrotrichon pubescens** (HUDS.) PILG. [*Avenula pubescens* (HUDS.) DUM.] – pelyhes zabfű

- a. GOMBOCZ (1906): Réteken, legelőkön (Lyc. exs.) (p. 462.).
- b. KIRÁLY (ined.): Jobb állapotú mocsár- és kaszálóréteken, néha (pl. Fertőtől északra) útszéleken és parkok gyepjeiben is, szórványosan.

2425. **Arrhenatherum elatius** (L.) J. et C. PRESL – franciaperje

- a. WALLNER (1903): Réteken közönséges, mívelik is (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, réteken igen gyakori (p. 461.).
CSAPODY (1975): Utak mellett, réteken, kaszálókon, legelőkön gyakori (p. 362.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kaszálóréteken, idősebb parlagokon, útszéli gyepsávokban gyakori, helyenként tömeges faj.

2430. **Koeleria cristata** (L.) PERS. [*K. gracilis* PERS.] – karcsú fényperje

- a. WALLNER (1903): Közönséges (p. 20.).
GOMBOCZ (1906): Napos helyeken a pannóniai flóratérület dombvidékén gyakori (p. 462.).
CSAPODY (1975): Szárhalmokban gyakori (p. 363.).

Megi.: Fertőrákostól Fertőbozig száraz tisztásokon egykori előfordulása a medence peremén biztosra vehető, sőt még ma is valószínű. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Szárhalom keleti peremén, illetve a Balf és Fertőboz közötti löszletöréseken a medence széléhez igen közel vannak (KG).

2434. **Trisetum flavescens** (L.) P. B. – sárga aranyzab

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad Sopronium frequens (p. 471.).
WALLNER (1903): Száraz gyepen, utakon és erdők szélein közönséges (p. 6.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség: Nagy-Doele nedvesebb rétjein néhány helyen, alacsony egyedszámban (2008, 2019).

2435. **Deschampsia caespitosa** (L.) P. B. – gyepes sédbúza

- a. SZONTAGH (1864): In pratis et locis humidis frequens (p. 471.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken, erdők nedves helyein néha tömegesen (p. 2.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, auf den, dem offenen Wasser näherliegenden Kanalsrändern (p. 153.).
CSAPODY (1975): Végig az egész Fertő-parton jellegzetes és gyakori (p. 361.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsár- és lápréteken, magaskórósokban Balftól Hegykőig jellemző, kisebb foltokon állományalkotó, elszigetelten ismert a Fertőrákostól északra fekvő, valamint a Sarród-Fertőd térségében található nedves réteken és erdőszéleken is. (*120. térkép*)

2441. *Anthoxanthum odoratum* L. – illatos borjúpázsit

- a. SZONTAGH (1864): In silvis, pratis humidis frequens (p. 471.).
WALLNER (1903): Mindenütt réteken, gyepen és erdők tisztásain (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): Réteken a hegy- és síkvidéken (p. 460.).
CSAPODY (1975): Általánosan elterjedt (p. 369.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély északnyugati előterében, park gyepjében (2019). A gyakoriságára vonatkozó régi, általános adatok a környező dombvidékekre igazak.

2443. *Holcus lanatus* L. – pelyhes selyemperje

- a. WALLNER (1903): Réteken közönséges (p. 19.).
- b. KIRÁLY (ined.): A Fertő nyugati és déli peremének rétjein és cserjéseiben Hegykőig szórványos, innen keletre csak Fertődön, a kastély körüli parkokban.

2446. *Agrostis capillaris* LEERS [*A. tenuis* SIBTH.] – cérnatippan

- a. WALLNER (1903): Száraz réteken, legelőkön, erdőszeleken (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Utak mellett, homokos, kavicsos helyeken közönséges (p. 460.).
CSAPODY (1975): Sovány legelőkön társulásalkotó (p. 364.).

Megj.: Az Ikva-síkkal érintkező medenceperemi területeken egykori előfordulása nagyon valószínű. Legközelebbi aktuális előfordulásai Balftól Fertőhomokig, az Ikva-sík platójának erdőszegélyeiben ismertek, a medence szélétől mintegy 500 m-re (KG).

2447. *Agrostis stolonifera* L. [*A. alba* auct.] – fehér tippan

- a. WALLNER (1903): Réteken, műveletlen földön, erdőkben, partokon. A Fertő partján gyakori (p. 2.).
GOMBOCZ (1906): Réteken, irtásokban, erdők szélén, Sopron körül (Wallner, Supanec)!! (p. 460.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Hanság-csatorna, Halászcsernye (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1975): Fertőhomok, Hanságcsatorna-Halászcsernye (Tóth) (p. 363.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part szikesedő rétjein Hidegségtől Fertőújlakig gyakori, helyenként állományalkotó, a terület más részein árkokban, nedvesebb gyepekben jóval ritkább.

*2449. **Agrostis canina** L. – ebtíppan

- a. GOMBOCZ (1906): Vizenyős helyeken a hegy- és dombvidéken (p. 460.).
CSAPODY (1975): Fertőmellék, lápréteken és átmeneti lápokon gyakori (p. 363.).

Megj.: Egykori előfordulása a Fertő-medencében nem valószínű, mivel hiányoznak (és hiányoztak) a savanyú, kötött talajú élőhelyek (KG).

2456. **Calamagrostis canescens** (WEBER ex WIGG.) ROTH – dárdás nádtíppan

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőboztól keletre: a Bozi-csatorna közelében, nádas-reketyefüzesben, kis telep (KG, 2008) [8366.3] (p. 240.).

KIRÁLY (ined.): Újabb lelőhelye: Sarród: Pozi-rétek égeresének nyugati, égeláp jellegű része, ahol több nagy klón található (2019). (**120. térkép**)

2458. **Calamagrostis epigeios** (L.) ROTH – siska nádtíppan

- a. WALLNER (1903): Patakartokon, erdei réteken (p. 7.).
GOMBOCZ (1906): Irtásokban, bokros, homokos helyeken az alacsonyabb hegy- és dombvidéken (p. 461.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, auf den, dem offenen Wasser näherliegenden Kanalsrändern (p. 153.).
CSAPODY (1975): Közönséges (p. 366.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő-part gyeptársulásaiban, felhagyott szántóin és szőlőiben gyakori, gyorsan terjedő, veszélyes kompetitor.

2460. **Phleum phleoides** (L.) KARSTEN – sima komócsin

- a. WALLNER (1903): Száraz gyepon (Rákosi erdő) (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Száraz helyeken, hegyoldalakon gyakori (p. 460.).
CSAPODY (1975): Szárhalm, sztyepréteken (p. 366.).

Megj.: Fertőrákostól Fertőbozig egykori előfordulása a medenceperemi száraz tisztásokon biztosra vehető, sőt még ma sem kizárt. Legközelebbi aktuális előfordulásai a Szárhalm keleti peremén a medence széléhez közel vannak (KG).

2461. **Phleum pratense** L. – mezei komócsin

- a. WALLNER (1903): Réteken, erdők tisztásain, utak mellett közönséges (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Rétek, erdők szélén gyakori (p. 460.).
CSAPODY (1975): Szikes gyepekben, cserjésekben, réteken mindenütt gyakori (p. 363.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: a Rákos-patak füves szegélyén a meteorológiai állomás mellett; Sarród: Fő u., árokparton (2019). A Fertő-medencében őshonossága kétségsbe vonható (az aktuális lelőhelyeken is csak elvadult), a gyakoriságára vonatkozó régi, általános adatok csak a Soproni-hegyvidékre igazak.

2463. **Alopecurus pratensis** L. – réti ecsetpázsit

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 471.).
GOMBOCZ (1906): Réteken gyakori (p. 460.).
CSAPODY (1975): Szikes réteken társulásalkotó (p. 366.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Mocsárréteken, vetett gyepekben, árokparti gyepekben gyakori, helyenként tömeges állományalkotó.

2464. **Alopecurus myosuroides** HUDS. – parlagi ecsetpázsit

- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: a fertőújlaki vasútállomáson a sínek között (2019, HKG); Fertőd: határátkelő épületei mellett (2019).

2465. **Alopecurus geniculatus** L. – gombos ecsetpázsit

- a. WALLNER (1903): Árkok mellett, ritka (p. 3.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken szórványosan. Sopron mellett (Supanec) (p. 460.).

Megj.: A hazai Fertőről nincs egyértelmű adata, de az élőhelykínálat alapján egykori előfordulása valószínű. Jemelka (JPU) *A. geniculatus*-ként feliratozott soproni példánya viszont *A. aequalis* (rev. Csiky J.) (KG).

2466. **Alopecurus aequalis** SOBOL. [*A. fulvus* SM.] – mocsári ecsetpázsit

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: horgásztó melletti anyaggyerő-helyeken (2003); Sarród: Angyali-földek belvizes tarlóján (2019).

2467. **Pholiurus pannonicus** TRIN. – magyar kígyófark

- a. CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solonetz-Böden (p. 49.).
CSAPODY (1975): Fertőboz, löszbevágás (p. 360.); magyar Fertőpart, szoloncsák szikesekben (p. 408.).

Herb.:

„Com. Sopron, in subsalsis ad lacum Fertő tó prope Mexikó supra pag. Eszterháza” (BP15284, Jávorka S., 1923).

Megj.: A hazai Fertőn, valószínűleg a mai Fertőújlak térségében Jávorka herbárium lapja alapján bizonyosan előfordult, viszont Csapody újabb jelzése („löszbevágásból”) kétségbevonható. Aktuális adata nincs, csak jóval délebbre, a Répce-síkon került elő egy szikesedő talajú szántón (KG).

2469. **Phalaris arundinacea** L. [*Baldingera arundinacea* DUM.]

– nádképű pántlikafű

- b. KIRÁLY (ined.): Csatornák, árkok mellett, nedves réteken és magassásosokban a medence peremén Fertőrákostól Fertőhomokig szórványos, kisebb állományokkal; innét keletre csak Sarród: Nyugat-Keleti-vízhelyek; Fertőd: Teheneskúti-közép (2019).

2473. ***Stipa capillata* L.** – kunkorgó árvalányhaj

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an Wegen und auf Grasplätzen (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Sopron mellett (Supanec)!! (p. 460.).

2477. ***Stipa pennata* L.** [*S. joannis* ČELAK] – pusztai árvalányhaj

- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőszéplak, a „Széplaki-legelő” északi peremén, másodlagos homoki gyepten (TG, 2001) [8366.2]; Sarród, Lászlómajortól nyugatra fekvő jellegtelen homoki gyepekben (KG – TG, 2001) [8367.1]. A Fertő-medence területén nincs ősi, természetes élőhelye, itteni előfordulásai a lecsapolás következtében szárazzá váló homoktelepeken történő másodlagos megtelepedéssel magyarázhatók. A felsorolt helyeken homoki specialista fajok nem fordulnak elő, az érdekesebb kísérők általános száraz gyepi növények (p. 249.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Előfordulása a területen a következő dűlőnevekkel pontosítható: Fertőszéplak: Külső-Körgátvég és Széplaki legelő; Sarród: Pap-rét; valamennyi területrészen jelenleg (2019) is megtalálható, sőt terjedő tendenciát mutat. (**121. térkép**)

2481. ***Phragmites australis* (CAVAN.) TRIN. et STEUD.** [*Ph. communis* TRIN.]

– közönséges nád

- a. SZONTAGH (1864): In uliginosis frequens (p. 472.).
WALLNER (1903): Patakok, tavak, mocsárok mellett (Fertő) (p. 28.).
GOMBOCZ (1906): Álló, folyó vizekben és nedves helyeken. A Fertőben óriási mennyiségben külön nádasokat alkot. Síkvidéken folyók mellett (p. 462.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Halászcárdai-öböl, Püspök-sziget, Fertőboz, Hidegség, Homok (cön. tab., p. 161–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Halászcárda öböl, Fertőrákos, Bischof-csatorna, Homok, Hanság-csatorna, Halászcárda (cön. tab., p. 133–137.).
CSAPODY (1975): A Fertő-tóban mindenütt, de főként magyar oldalon kiterjedt társulásokat alkot, elsősorban mint *Scirpo-Phragmitetum*. Másodsorban *Bolboschoenetum maritimi* társulásban fácieszképző. Az egész Fertőparton jelen van, pl. Fertőrákos, Balf, Fertőboz, Fertőhomok, Hegykő, Hidegség, Sarród, Fertőd mellett (p. 358.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő vízfelületének jelentős részét (több, mint 5000 hektárt) összefüggő nádas borítja, ezenkívül gyakori a csatornapartokon, terjed a nem kaszált réteken és magaskórósokban.

2483. ***Danthonia decumbens* (L.) DC.** [*Sieglingia decumbens* (L.) BERNH.]

– háromfogú fogtekerics

- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertő-medence, Fertőszéplak É, a Körgát déli sarkában, szikesedő, kötött talajú gyepten (8366.2, 2012); a fertői szikes sztyeprnövényzetbe illeszkedő meglepő előfordulás (p. 79.).

2484. **Molinia coerulea** (L.) MOENCH – közönséges kékperje

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
WALLNER (1903): Erdők nedves helyein és mocsáros réteken (p. 25.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. Fertő mellett (Stur) (p. 464.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 49.).
CSAPODY (1975): Mindenütt kiterjedt *Molinietum*-okat alkot, így Fertőrákos és Balf között, Balfnál, Fertőboz, Fertőhomok és Hegykő, Hegykő és Hidegkút(?) között (p. 356.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Balf alatti területrésztől Hegykőig sokfelé előfordul, különösen Hidegség és Fertőhomok alatt és között jellemző társulásalkotó, nagyon szép, fajgazdag állományokkal. Töredékesen megtalálható még keletre Fertőszéplak: Külső-Körgátvég szikesedő csátásaiban; Sarród: Pozi-rétek égeresében; valamint a nyugati parton Balf: Csárda-kapu mellett és Fertőrákos: Tókert és Szent-kereszt maradvány láprétjein. (*122. térkép*)

2488. **Eragrostis minor** HOST [*E. poaeiodes* P. B.] – kis tőtippán

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Homoks talajon (Rákosi út) (p. 14.).
GOMBOCZ (1906): Homokos helyeken. Hegykő (Kornhuber); Sopron mellett (Supanec), Rákos mellett (Wallner) (p. 463.).
- b. KIRÁLY (ined.): Járdaszéleken, falak tövén a Fertő-part valamennyi településén előfordul, néhány helyen külterületi földutakon, töltéseken is megtalálható.

2489. **Eragrostis cilianensis** (ALL.) VIGNOLO ex JANCH. [*E. megastachya* (KOELER) LINK] – nagy tőtippán

- b. PINKE & PÁL (2001): Hidegség és Fertőhomok között (p. 398.). Megj.: az adat az Ikva-síkra vonatkozik.
KIRÁLY (ined.): Hegykő: Lóúsztató-melletti kertek szélén, horgásztó taposott szegélyén és törmelékes helyen a horgásztóhoz vezető földút mellett (2019, HKG).

2490. **Eragrostis pilosa** (L.) P. BEAUV. – szőrös tőtippán

- b. KIRÁLY (ined.): Járdaszéleken, kavicsos útpadkákon, törmelékes helyeken még ritka, de terjedőben (a 2000-es évek elején még hiányzott a területről). Balf: Csárda-kapu kikötőhelye (2016), földút a Balfi-övcSATORNA mellett (2019); Fertőboz: Bozi-kapu (2018); Hidegség: Petőfi u.; Hegykő: törmeléklerakó a horgásztó felé, Kossuth u.; Fertőszéplak: templomdomb; Fertőd: posta előtt, északi körforgalom, Nyárliget felé a közút szélein, határátkelő hídjánál, kastély északi oldalán (2019).

Eragrostis virescens J. PRESL

- b. KIRÁLY *et al.* (2019): Hegykő, illegal rubbish dump 0.3 km NE of the village, 47.62312°N, 16.80336° E, 118 m [8366.4], leg.: G. Király, 11.08.2019 (BP) (p. 394.).

2494. **Crypsis aculeata** (L.) AITON – hegyes bajuszpázsit

- a. SZONTAGH (1864): In locis salsuginosis ad lacum Peisonem versus Balf (Wolfs) et Rákos (Kroisbach) (p. 471.).
WALLNER (1903): A Fertő (Halászkunyhók) mellett (p. 12.).
GOMBOCZ (1906): Szikes, homokos helyeken. A Fertő körül, Rákos, Balf (Szontagh) (p. 460.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solontschak-Böden (p. 49.).
CSAPODY (1975): Hegykő (p. 367.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 109.).

Herb.:

- „*In subsalsis ad lacum Fertő supra pag. Eszterháza*” (BP4135, Jávorka S., 1923).
b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Vakszik és szikes tófenék társulásokban László-major és Fertőújlak szikesein stabil állományai vannak, évről évre tömeges pl. a Borsodi-dűlőben és a Cikesen. Ezenkívül sokféle megvan a fertői nádas csatornarendszer depóniáin, szikes partjain, illetve pontszerűen Balf: Csárda-kapu (2004–2009); Fertőboz: Bozi-kapu (2008), taposott földúton. (123. térkép)

Herb.:

- „*László-major, Fertő-tó, szikes talajon*” (SAMU, Csapody I. – Balogh L., 1993).
„*Fertő-tó, Mexikópuszta: Nyéki-szállás, szikes talajon*” (SAMU, Balogh L., 1994).

2495. **Crypsis schoenoides** (L.) LAM. – vastag bajuszpázsit

- a. GOMBOCZ (1906): Szikes, homokos helyeken. A Fertő mellett (Beck) (p. 460.).
b. KIRÁLY *et al.* (2015): Hegykő É, a fertői nádas peremén futó földút tócsáin (KG, 2008) [8366.4]; Sarród, Fertőújlak, Borsodi-dűlő, kiszáradt szikes tófenék, az egyes években változó mennyiségben (KG, 2008–2009) [8367.1]; Sarród, Fertőújlak, „Cikes” legelő mellett, nedves parlagon (KG, 2004, 2008) [8267.3]; Sarród É, László-majortól délre, nedves parlagon (KG, 2008) [8367.1]. A Fertő-medence tószögi részén több helyről jelezték (JANCHEN 1977), magyar területről viszont nincs korábbi adata (BP gyűjteményben is csak burgenlandi gyűjtéseit találtuk). Sarródnál (Borsodi-dűlő) a kiszáradó tófenék vegetációban rendszeresen megfigyelhető, többi előfordulása rövid életű belvizekről és tócsákról került elő (p. 23.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőújlak: Cikes és Borsodi-dűlő vakszikes foltjain ismétlődően (2004–2019), ezenkívül a fertői nádas csatornarendszer depóniáin (Fertőszéplak: Körcsatorna; Hegykő és Fertőhomok: Külső-övcatorna; Fertőhomok: Homoki-ferdecatorna, 2019); belvizes szántókon (Sarród: Vörös-gyékényes, 2008, Hétrendes-dűlő, 2019, HKG; Fertőújlak: Fésűs-sarok, 2004, BP) és földutakon (Hegykő: Fertői-dűlő, 2008). (**124. térkép**)

*2496. **Crypsis alopecuroides** (PILLER et MITTERP.) SCHRAD. – karcsú bajuszpázsit

- a. GOMBOCZ (1906): Szikes, homokos helyeken. Sopron mellett a Fertőnél (Szontagh) (p. 460.). CSAPODY (1975) Fertőrákos (Szontagh) (p. 368.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertő hazai oldaláról (a fenti adatok ellenére) egyértelmű jelzése nincs, mivel SZONTAGH (1864) valójában csak Oggau mellől jelezte (p. 243.).

2498. **Cynodon dactylon** (L.) PERS. – közönséges csillagpázsit

- a. SZONTAGH (1864): In pascuis, ad viarum margines frequens (p. 471.). WALLNER (1903): Utak, házak mellett (p. 12.). GOMBOCZ (1906): Kertekben és szőlőkben gyakori. Sopron, Balf, Rákos (p. 462.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Legelőkön, szikes gyepeken, taposott homoki gyomtársulásokban állományalkotó, településeken járdaszéleken is.

2501. **Leersia oryzoides** (L.) SW. – VAD RIZSFŰ

- a. KÁRPÁTI (1933): A Rákospatak mentén, Fertőrákostól egész a Fertőtőig meglehetősen bőven terem (p. 106.).
Herb.:
„*Com. Sopron, ad ripas rivum Rákos, inter pag. Fertőrákos et lacum Fertő*” (BP383674, Kárpáti Z., 1932).

2504. **Panicum capillare** L. – hajszálágú köles

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőszéplak: vasúti átkelő (2019, HKG); Nyárliget: vasúti híd a Hanság-főcsatornán (2019, HKG).

2506. **Panicum rudemale** (KITAG.) LYSSOV – törékeny köles

- b. KIRÁLY (ined.): Hegykő: Perger-rét és Nádas-dűlő nagytáblás szántóin (2019, KG); Balf: Fő u. járdaszélen (2019, KG - MH).

2507. **Echinochloa crus-galli** (L.) P. B. – közönséges kakaslábfű

- a. SZONTAGH (1864): In agris, vineis, cultis frequens (p. 471.). KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 629.). WALLNER (1903): Szántóföldek szélén, művelt talajon (p. 14.). GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken, romtalajon közönséges (p. 459.). CSAPODY (1975): Szántóföldeken, nedves szántókon, iszap- és gyomtársulásokban mindenütt, tömeges (p. 370.).

- b. KIRÁLY (ined.): Nagytáblás szántókon, ruderalis gyomtársulásokban, különösen csapadékosabb években és jellemzően a Hegykőttől keletre fekvő medencerészen gyakori, terhes gyom.

2510. ***Digitaria sanguinalis* (L.) SCOP.** – pirók ujjasmuhar

- a. KORNHUBER (1886): Schrollen (p. 640.).
WALLNER (1903): Mívelt talajon, omladékon, mesgyéken, utakon közönséges (p. 13.).
GOMBOCZ (1906): Szántóföldeken és szőlőkben gyakori (p. 459.).
- b. KIRÁLY (ined.): A törzsalak kertekben, útszéli gyomtársulásokban, falak tövében a Fertő-part településeiben gyakori, külterületi földutakon, tarlókon is sokfelé. Subsp. *pectiniformis*: Fertőd: a kastély északi oldalán és északi körforgalomnál útszélen (2019).

2512. ***Setaria pumila* (Poir.) R. et SCH. [*S. glauca* (L.) P. B.]** – fakó muhar

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein (p. 628.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, homokos talajon, ritkább (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt talajon, Hegykő mellett (Kornhuber) (p. 459.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben, útszéli gyomtársulásokban, tarlókon szórványosan.

2514. ***Setaria verticillata* (L.) P. B.** – ragadós muhar

- a. WALLNER (1903): Kopár és mívelt talajon (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Kertekben, szőlőkben, Sopron mellett (Supanec)!! (p. 459.).
CSAPODY (1975): Szőlők, kapás kultúrák, utak mellett közönséges (p. 371.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben, útszéli gyomtársulásokban, falak tövében a Fertő-part településeiben gyakori, elszórtan megvan intenzív szántók tarlóin is.

2515. ***Setaria viridis* (L.) P. B.** – zöld muhar

- a. SZONTAGH (1864): In vineis, cultis frequens (p. 471.).
WALLNER (1903): Szántóföldeken, homokos helyeken, szőlőkben nagyon közönséges (p. 36.).
GOMBOCZ (1906): Mívelt és romtalajon közönséges (p. 459.).
CSAPODY (1975): Szántókon, kapásokban és tarlón [...] gyakori (p. 366.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kertekben, útszéli gyomtársulásokban, falak tövében a Fertő-part településeiben gyakori, tarlókon külterületen is sokfelé.

2518. ***Sorghum halepense* (L.) PERS.** – fenyércirok

- a. GOMBOCZ (1906): A Fertő körül itt-ott művelik (p. 459.).
- b. KIRÁLY (ined.): Hidegség és Fertőhomok között, a kerékpárút mellett; Fertőhomok: Akác u., útszélen; Hegykő: horgásztó mellett; Sarród: Lászlómajor mellett útszélen (2019). A területen friss megtelepedő, a nagytáblás szántókon veszélyes gyommá válhat.

2522. *Bothriochloa ischaemum* (L.) KENG [*Andropogon ischaemum* L.]

– szürke fenyérfű

- a. SZONTAGH (1864): In pratis, locis arenosis circa Sopronium frequens (p. 471.).
WALLNER (1903): Napos gyepen, száraz dombokon (a Fertő dombos partjain) (p. 4.).
GOMBOCZ (1906): A Fertő dombos partjain (Wallner) (p. 459.).
- b. KIRÁLY (ined.): Homokos talajú legelőkön néhol állományszerűen, így Fertőhomok: Homokhát (2017–19); Fertőszéplak, Széplaki-legelő és Külső-Körgátvég (2004–2019). Emellett útszéleken, így Sopron: Strandi út (2019); Balf: Csárda-kapu (2004); Fertőd: kastély északi oldala (2019).

2526. *Arum maculatum* L. – foltos kontyvirág

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőd: a kastély északnyugati oldalán, geofiton fajokban gazdag üde parkban (2013, KG – BT). Az *A. maculatum* néven közölt korábbi előfordulások (felsorolásukat lásd ott) valójában a térségben sokkal gyakoribb *A. orientale*-re vonatkoznak. (**125. térkép**)

2527. *Arum orientale* M. BIEB. [*A. alpinum* SCHOTT et KOTSCHY, *A. cylindraceum* GASP.] – keleti kontyvirág

- a. SZONTAGH (1864): sub nomine *A. maculatum*: In silvis umbrosis circa Sopronium frequens (p. 476.).
WALLNER (1903): sub nomine *A. maculatum*: Árnyékos erdők elején (p. 5.).
GOMBOCZ (1906): sub nomine *A. maculatum*: Bokros helyeken, árnyékos erdőkben. Sopron, Balf, Rákos (p. 471.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde, tápanyagban gazdag talajú másodlagos erdőkben, cserjésekben a medence nyugat-délnyugati peremén, elsősorban Balf és Hegykő között a környező dombok erdeiből (ahol gyakori) spontán „visszatelepülő”. Szigetszerű előfordulása ismert Fertőrákos: Szent-kereszt és Fertőszéplak: Eresztén-domb erdőfoltjáról (2019), valamint Fertődön a kastély körüli parkokból (2013–2019). A régi szerzők *A. maculatum* néven közölt adatai e fajra vonatkoznak. (**125. térkép**)

2530. *Lemna trisulca* L. – keresztes békalencse

- a. KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Álló vizekben. A Fertőmelléki pocsolyákban, Sarród mellett (p. 471.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőboz (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőboz (cön. tab., p. 134–135.).
CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertőhomoknál (Tóth), általában a lebegő hínár tagja, de nádasokban is (p. 373.).

- b. Felföldy (1990): Fertő térsége (UTM rasztterkép) (p. 50.).
 Király & Takács (ined.): A Fertő nádasának sötét, lápi vízü részein és csatornáiban (azaz a Fertőrákos és Hidegség közötti, partközeli sávban) szórványos. A nádason kívül Sarród: Angyali-földek kubikgödre; Nyárliget: Hansági-főcsatorna több pontján (2019).

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, 1,2 km S Pamhagen, an der B51, Einser Kanal”
 (WU0063181, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

2531. **Lemna gibba** L. – púpos békalencse

- b. Király & Király (2018): Fertőrákos, Virágosmajortól délre, csatornában (8265.4, 2008) (p. 81.).
 Király (ined.): Sarród: Angyali-földek kubikgödre (2019).

2533. **Lemna turionifera** LANDOLT– fias békalencse

- b. Király (ined.): Fertőboz: Bozi-övcatorna árnyas részein a falu alatt néhol tömeges (2019, det. Mesterházy A.).

2534. **Lemna minor** L. – apró békalencse

- a. Gombocz (1906): Álló és lassan folyó vizekben. Sopron körül; a Fertő melletti pocsolyákban (p. 471.).
 CSAPODY (1965): Im seichten Wasser des Neusiedlersees (p. 47.).
 CSAPODY (1975): Fertőpart pocsojaiban gyakori (p. 373.).
 b. Felföldy (1990): Fertő térsége (UTM rasztterkép) (p. 50.).
 Király & Takács (ined.): A Fertőben és belső csatornáin alig, a nádas sötét, lápi vízü részein és csatornáiban (azaz a Fertőrákos és Hidegség közötti, partközeli sávban), valamint a medence peremrészének csatornáiban és árkaiban szórványos.

2536. **Spirodela polyrrhiza** (L.) SCHLEID. – sokgyökerű bojtos-békalencse

- a. Gombocz (1906): Álló vizekben a Fertőnél (Dolliner) (p. 471.).
 CSAPODY (1975): A Fertőben kipusztultnak vehető (p. 373.).
 b. Király (ined.): Sopron: a Strandi út mellett a Rákos-patakban (2019).

2537. **Sparganium erectum** L. [*S. ramosum* HUDS.] – ágas békabuzogány

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 476.).
 KORNHUBER (1886): Um Schrollen in Gräben (p. 629.).
 WALLNER (1903): Mocsárookban, tavak szélén (p. 37.).
 Gombocz (1906): Álló- és folyóvizekben (p. 458.).
 b. Király (ined.): Csatornákon, árkokon, csak a Fertő-medence külső peremén, magából a tóból hiányzik. Főleg a subsp. *neglectum*; ezenkívül subsp. *erectum*: Sarród: Széplak–Sarródi-csatorna medrében (2019, HKG); subsp. *microcarpum*: Fertőboz: a Bozi-csatorna kezdete közelében fekvő lápos-nádas árkokban (2019, HKG).

2538. *Sparganium emersum* REHMANN [*S. simplex* HUDS.]

– egyszerű békabuzogány

- a. WALLNER (1903): Mocsárookban, tavak szélén (a balfi erdő egyik pocsolyájában (p. 37.).
GOMBOCZ (1906): Balfi erdő (Wallner) (p. 458.).
PILL (1916): Neusiedlersee bei Balf (p. 33.).

Megj.: Biztos adata a magyar Fertőről nincs, de egykori előfordulása a Balf körüli lápos terület árkaiban könnyen elképzelhető (KG).

2541. *Typha laxmannii* LEPECH. – rizsgyékény

- b. KIRÁLY (ined.): Nyárliget: az északi kavicsbányató szegélyében (2012).

2542. *Typha angustifolia* L. – keskenylevelű gyékény

- a. GOMBOCZ (1906): A Fertő nádasában (p. 458.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőboz, Fertőrákos, Halászcárdai-öböl, Hidegség, Homok (cön. tab., p. 161–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Halászcárda öböl, Homok (cön. tab., p. 133–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).
CSAPODY (1975): Hidegség, Fertőhomok, Fertőboz, Balf és Fertőrákos vizeiben, nádasokban (Tóth) (p. 375.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő tavain és belső csatornáinak mellett viszonylag kevés helyen. A bevezető csatornák külső részén, valamint a medence peremének árkaiban szórványos.

2544. *Typha latifolia* L. – széleslevelű gyékény

- a. WALLNER (1903): Tavakban, mocsárookban. A Fertő déli partján (p. 40.).
GOMBOCZ (1906): Álló vizekben a Fertő nádasában (p. 458.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Magából a Fertőből és belső csatornáiból szinte teljesen hiányzik (egyetlen adata Fertőboz: 7. sz. csatorna, a nádas lápi jellegű részén). A bevezető csatornák külső részén, valamint a medence peremének árkaiban szórványos.

***Canna* × *generalis* L.H. BAILEY et E.Z. BAILEY**

- b. KIRÁLY (ined.): Törmelékes helyen alkalmi behurcolás Sarród: Vasút u., nemesnyáras szegélyében (2019).

2547. *Scirpoides holoschoenus* (L.) SOJÁK [*Holoschoenus romanus* (L.) FRITSCH]
– homoki szürkekáka

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Heiligenstein und Schrollen an feuchteren Stellen (p. 629.).
GOMBOCZ (1906): Mocsarakban. A Fertő körül gyakori (Stur) (p. 467.).

VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 108.).

Herb.:

„Am Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).

KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Laza talajú, némi vízhatás alatt álló gyepeken, így Hidegség: Hidegségi-láprét szélén (2017); Fertőhomok: Homokhát (2008–2019), Homoki-láprét (2008); Fertőszéplak: Széplaki-legelő több pontján (2008–2019). (**126. térkép**)

*2548. *Schoenoplectus setaceus* (L.) PALLA [*Isolepis setacea* (L.) R. BR.] – kasika káka

- a. PILL (1916): An Ufern stehender oder langsam fliessender Gewässer, so bei Rákos am Neusiedlersee (p. 41.).

Megj.: Pill adata bizonyára a Tóalmok melletti régi lelőhelyére, s nem a Fertőre vonatkozik (KG).

2550. *Schoenoplectus lacustris* (L.) PALLA [*Scirpus lacustris* L.] – tavi káka

- a. GOMBOCZ (1906): Álló vizekben. A Fertőben (Stur) (p. 467.).

TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).

TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Homok (cön. tab., p. 136–137.).

CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).

CSAPODY (1975): Fertőben, Fertőhomok (Tóth) (p. 322.).

Megj.: A Fertőről több irodalmi adata van (de herbáriumi példány nélkül). 2004 után több helyen is megtalálni véltük, ebből egy adat (Sopron: Rákos-patak mellett a Vízitelep felé) a flóraatlaszban is szerepel. 2019-ben az összes „gyanús” lelőhelyet ellenőrizve csak *S. tabernaemontani*-t találtunk, így a *S. lacustris* fertői megléte némiképp bizonytalan.

2551. *Schoenoplectus tabernaemontani* (C. C. GMEL.) PALLA – kötő káka

- a. KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.).

WALLNER (1903): Partok, árkok mellett, nedves réteken (Halászkunyhók) (p. 35.).

GOMBOCZ (1906): Mocsarakban. A Fertőben és partjain igen sok (p. 467.).

PILL (1916): Am Neusiedlersee zwischen Rákos und Balf (p. 42.).

TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, auf den, dem offenen Wasser näherliegenden Kanalsrändern (p. 153.).

CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.).

CSAPODY (1975): Fertőparton tömeges, állományalkotó (p. 322.).

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasában, belső csatornái mentén, valamint a nádas övön kívüli telisásos sávban, rétek árkaiban, vízállásain gyakori, helyenként tömeges állományalkotó faj.

2553. **Schoenoplectus pungens** (VAHL) PALLA [*Sch. americanus* (PERS.) VOLKART subsp. *triangularis* (PERS.) SOÓ] – vékony káka

- a. SOÓ (1973): Fertő (p. 189.).
- b. WOLF *et al.* (2019): SOÓ (1973) mentions it at Lake Fertő, but we could not trace the origin of this record. No herbarium specimen was found from the Hungarian side of the lake. It is possible that the Austrian locations were placed among the Hungarian occurrences by mistake (p. 112.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőhomok (8-as számú csatorna), Hegykő (Külső-övcsatorna); a csatornák kotrása után kialakult pionír szikes növényzetű partoldalon, néhány kis folton (2019, HKG). SOÓ (1973) korábbi jelzése ellenére ez az első biztos adata a Fertő hazai oldaláról, lásd még WOLF *et al.* (2019) megjegyzését. (127. térkép)

2554. **Schoenoplectus litoralis** (SCHRAD.) PALLA – tengermelléki káka

- a. TÓTH & SZABÓ (1961): Einige interessante etwa 10-15, Durchmesser betragenden Bestände von *Schoenoplectus litoralis* trafen wir in einem geschützten Röhrichtsvorsprung der Hegykő-er Bucht an, unmittelbar vor der Röhrichtswand, in 68 cm tiefem Wasser (p. 160.).
TÓTH & SZABÓ (1962): A *Schoenoplectus litoralis* 10-15 m átmérőjű állományait a Hegykői-öböl egyik védett nádas beszögellésében találtuk meg, közvetlenül a nádasfal előtt, 68 cm mély vízben. (p. 132.).
CSAPODY (1965): Rohrgürtel [...] Hegykő am Seeufer (Tóth & Szabó 1961) (p. 47.).
CSAPODY (1975): Fertőben a Hegykői-öböl védett nádbeszögellésében, mint a *Scirpo-Phragmitetum* alkotója (Tóth). Azóta (1960) terjedőben van (p. 323.).

Herb.:

„Comit. Győr-Sopron, in phragmitetis Lacus Fertő-tó, in sinu „Fertőrákosi-öböl”, prope Fertőrákos” (BP554421, Tóth L., 1982).

- b. KIRÁLY, SZÖKE & TAKÁCS (ined.): A magyar Fertő öbleiben és belső tavaiban erősen terjed, így a Homoki-öböl, a Herlakni-tó, a Püspök-tó, a Gémes-tó, a Kládlér-sarok és a Hidegségi-tó vízfelszínén helyenként tömeges; elszórtan megtalálható a nádas belső csatornáin, sőt a Hansági-főcsatorna torkolatában is. (127. térkép)

2556. **Bolboschoenus maritimus** (L.) PALLA [*Scirpus maritimus* L.] – sziki zsióka

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn seregesen (p. 16.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.).
WALLNER (1903): Pocsoláyokban, árkokban (Fertő) (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras, szikes helyeken. A Fertő körül; Hegykő, Sarród környékén (Kornhuber) (p. 467.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Halászcárdai-öböl (cön. tab., p. 161–163.).

- TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Halászcárda öböl, Homok, Halászcárda (cön. tab., p. 133–137.).
- CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite [...] Rohrgürtel (p. 47.); Zwischen Eszterháza und Balf; Solontschak-Böden (p. 49.).
- CSAPODY (1975): Fertőhomok (Tóth), a Halászkunyhónál (Csapody). Általában szikes réteken, szikfokon, szap- és nedves gyomtársulásokban, illetve *Scirpo-Phragmitetum* állományaiban (Tóth) (p. 325.).
- VÖRÖSS (1983): sub nomine „*Scirpus radicans*”: Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 108.). Megj.: Jemelka (JPU) *Scirpus radicans*-ként feliratozott példánya valójában *Bolboschoenus* (KG).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasának csatornái mentén, a nádas öv külső, télisásos-szikikákás szegélyében, valamint a szikesedő talajú rétek mélyedésein és árkain gyakori, helyenként állományalkotó szerepű; néha szántóföldi belvizeken is megjelenik.
2557. **Bolboschoenus planiculmis** (F. SCHMIDT) T.V. EGOROVA
– vájtmakkú zsióka
- b. KIRÁLY (ined.): Balf: ásványvízüzem melletti árkon (2019); Hegykő: Külső-övcatorna partján (2019, HKG); Sarród: Nagy-Kacsa, belvizes szántón (2019, HKG).
2559. **Bolboschoenus laticarpus** MARHOLD, HROUDOVÁ, DUCHÁČEK et ZÁKR.
– szélesmakkú zsióka
- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Nagy-Kacsa, belvizes szántón (2019, HKG).
- *2561. **Scirpus sylvaticus** L. – közönséges erdeikáka
- a. CSAPODY (1975): Az egész Fertő-parton, csatornák mellett néha (Gombocz) (p. 324.).
Megj.: GOMBOCZ (1906) a Fertőről semmilyen vonatkozásában nem említi a fajt, a fenti értelmezés bizonyára téves, a fajnak legközelebb a Rákos-patak mentén, Fertőrákos felett ismert előfordulása. A Fertő-part nádas csatornái a faj megtelepedésére alkalmatlanok (KG).
2563. **Blysmus compressus** (L.) PANZ. [*Scirpus compressus* (L.) PERS.]
– lapos kétsoroskák
- a. FÁSZL mscr. (1880): Igen közönséges Balf körül (p. 16.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken, patakok, árkok mellett (Fertő) (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. Fertő (p. 467.).
2565. **Eriophorum latifolium** HOPPE – széleslevelű gyapjúsás
- a. CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 49.).
CSAPODY (1975): Hegykő és Fertőhomok között (p. 407.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Fertőboz: Határföldek láprétje, néhány tő (2019).

2566. **Eriophorum angustifolium** HONCKENY – keskenylevelű gyapjúsás

- a. GOMBOCZ (1906): Mocsaras réteken a sík és hegyvidéken elterjedt (p. 467.). CSAPODY (1975): Balfi erdőszélen (p. 321.).
- b. TAKÁCS (ined.): Fertőboz: Bozi-láprét (először MS, 2005), 2005–2010 között százas nagyságrendben, újabban jóval kevesebb; Hidegség: Hidegségi-láprét (TG – AA, 2010), néhány száz tő; Fertőhomok: Homoki-láprét, néhány tucat tő (MS, 2015), Homoki-főcsatorna kezdeténél fekvő rét, 1 tő (TG – AA, 2010).

2568. **Eleocharis acicularis** (L.) R. et SCH. – apró csetkák

- a. SZONTAGH (1864): In pratis ad lacum Peisonem (p. 473.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. Fertő körül (Deccard, Szontagh)!! (p. 467.).

2569. **Eleocharis quinqueflora** (HARTMANN) O. SCHWARZ [*Scirpus pauciflorus* LIGHTF.] – gyérvirágú csetkák

- a. FÁSZL mscr. (1880): Balf körül (p. 15.).
WALLNER (1903): Mocsárokbán. A Balfi savanyúkút közelében (p. 35.).
GOMBOCZ (1906): Vizek mellett. Balfi savanyúvíz közelében (Wallner) (p. 467.).
PILL (1916): Bei Balf in der Nähe des Sauerbrunnes (p. 41.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhónál, Hegykő és Hidegség között (p. 326.).
- b. KIRÁLY (ined.): Télisásos-csátés állományok nyílt, nedves felszínein. Balf: Csárda-kaputól délre, télisásosban (2003, BP); Hidegség: Hidegségi-főcsatorna melletti lápréten (2003); Fertőhomok: Homoki-főcsatorna melletti lápréten (2006); Hegykő: Hegykői-főcsatorna melletti lápréten (2003, 2006, BP). (**129. térkép**)

2572. **Eleocharis uniglumis** (LINK) SCHULT. – egypelyvás csetkák

- a. VÖRÖSS (1983): sub nomine *Juncus hostii*: Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 108.)
Herb.:
„Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU, sub nomine *Juncus hostii*).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikes réteken, kékperjés és csátés állományokban Fertőboztól László-majorig elterjedt, a Körgát térségében néhol állományalkotó; pontszerű előfordulása Balf: Csárda-kapu és Új-rét területén ismert. (**129. térkép**)

2573. **Eleocharis palustris** (L.) R. et SCH. – mocsári csetkák

- a. WALLNER (1903): Vizárokban, mocsárokbán közönséges (p. 18.).
GOMBOCZ (1906): Vizek mellett. Fertő körül (Stur)!! (p. 467.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).

- TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos (cön. tab., p. 136–137.).
- CSAPODY (1975): Fertőrákosnál nádasban (Tóth) (p. 326.).
- b. KIRÁLY (ined.): Nedves réteken és árkokon, főleg Hidegség és Fertőhomok, valamint Sarród és Fertőd térségében, a szikes talajú területekről hiányzik.
2577. **Cyperus pannonicus** JACQ. [*Acorellus pannonicus* (JACQ.) PALLA]
– magyar palka
- a. NIESSL (1856): Im Sande des Neusiedlersees von Aygau his Rust in unzähliger Menge; und wahrscheinlich noch weiter fort bis Oedenburg (p. 387.).
- SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf frequens (p. 473.).
- FÁSZL mscr. (1880): A Fertő partjain közönséges (p. 15.).
- WALLNER (1903): Sótartalmú talajon (Fertő partján) (p. 12.).
- GOMBOCZ (1906): Mocsaras és szikes réteken. A Fertő körül (p. 466.).
- CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Solontschak-Böden (p. 49.).
- CSAPODY (1975): Magyar Fertőpart, szoloncsák szikesekben (p. 408.).
- VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Hähnel in Jemelka herb.) (p. 108.).
- Herb.:
- „Ad Lacum Neusiedlersee in Hungaria” (BP472227, Hähnel, 1841).
- „Neusiedler See” (BP411081, Ascherson, 1865).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő belső csatornáinak kotrása után létrejött szikes felszíneken, néhol állományszerűen (2019). Külső-övcsatorna (hidegségi, fertőhomoki és hegyközi szakasza; HKG); Homoki-ferdecsatorna és 8. sz. csatorna (Fertőhomok); Hegykői-kiscsatorna (Hegykő).
- Herb.:
- „Fertő-tó, Mexikópuszta: Nyéki-szállás, szikes talajon” (SAMU, Csontos P. – Balogh L., 1994).
2578. **Cyperus flavescens** L. [*Pycneus flavescens* (L.) P. BEAUV. ex RCHB.]
– sárga palka
- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf frequens (p. 473.).
- GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras helyeken gyakori (p. 466.).
2579. **Cyperus fuscus** L. – barna palka
- a. SZONTAGH (1864): var. *nigricans*: Ad lacum Peisonem, var. *virescens*: Ad lacum Peisonem versus Rákos (p. 473.).
- FÁSZL mscr. (1880): A balfi mocsárban gyakori (p. 15.).
- WALLNER (1903): Mocsáros helyeken, pocsolyákban (Balf) (p. 12.).
- GOMBOCZ (1906): var. *virescens*: A Fertő mellett; var. *nigricans*: a Fertő mellett Rákosnál (Szontagh) (p. 466.).

Herb.:

„Am Neusiedlersee bei Kroisbach” (Jemelka in Herb. Jemelka, JPU).

- b. KIRÁLY (ined.): Szikes és nem szikes iszapnövényzetben (pl. a fertői csatornák depóin is), árkokban, nedves partokon, kocsinyomokon, szántóföldi belvizeken, elég szórványos.

2585. *Cladium maricus* (L.) POHL – éles télisás

- a. GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken ritka. A Fertő mellett (Beck) (p. 468.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1975): A télisásos (*Cladietum marisci*) elterjedése és jelentősége kicsiny (p. 407.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő nádasának déli részén változó szélességű, néhol közel 1 km széles összefüggő sávot alkot, elszórtan megvan a nádas belső csatornáit mentén is. A télisásos övezeten kívül leginkább egykori anyaggyerő helyeken, illetve láprétek mélyebb részein fordul elő, pl. Fertőrákos: Szent-kereszt és Tókert; Balf: Csárda-kapu; Fertőboz: láprétek; Hidegség: Hidegségi-tó; Hegykő: Budaiföld-bánya térsége; Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödrei, kavicsbányatavak szegélye. (**130. térkép**)

2587. *Schoenus nigricans* L. – kormos csáté

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn, Balf körül (p. 15.).
WALLNER (1903): Ingoványos réteken (Fertő, Balf mellett) (p. 35.).
PILL (1916): Am Neusiedlersee bei Balf (p. 42.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 48.).
CSAPODY (1975): Halászkunyhó, Hegykő, Fertőhomok, Hidegség (*Schoenetum nigricantis*) (p. 321.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A Fertő déli télisásos övének külső oldalán Fertőboztól Lászlómajorig társulásalkotó, részben üde lápréti, részben szikesedő csátés jellegű állományokban. Szigetszerű előfordulása van Fertőrákos: Szent-kereszt és Tókert, valamint Sarród: Kis-Sid láprétjén. (**131. térkép**)

*2588. *Schoenus ferrugineus* L. – rozsdás csáté

- a. NEILREICH (1869): Am Neusiedler See (Rauscher) (p. 252.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras réteken. Fertő mellett (Neilreich) (p. 468.).
SOÓ (1973): Nálunk kétes. A Fertő nyugati partjáról közölték (p. 204.).
CSAPODY (1975): Előfordulása továbbra is kétes, megkerülése várható (p. 407.).

Megj.: Bár JANCHEN (1977) elfogadja a fertői adat helyességét, azt a jelenkor osztrák botanikusai erősen megkérdőjelezi. Az adat helyességétől függetlenül a Fertőn kizárólag az osztrák térfélről jelezték, hazai vonatkozásai bizonyosan nincsenek (KG).

2589. **Carex davalliana** SM. – lápi sás

- a. CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Moorwiesen (p. 48.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde lápréteken. Fertőboz: Határföldek láprétje, néhány tő; Hidegség: Nagy-Doele és Hidegségi-láprét, néhány tő; Fertőhomok: Homoki-láprét, több száz tő (2019, HKG). (*132. térkép*)

2593. **Carex praecox** SCHREB. [*C. schreberi* SCHRANK] – korai sás

- a. SZONTAGH (1864): In locis arenosis circa Sopronium frequens (p. 473.). FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz helyeken igen közönséges (p. 16.). WALLNER (1903): Száraz réteken, napos dombokon (Balfi erdő) (p. 9.). GOMBOCZ (1906): Száraz réteken, homokos dombokon Sopron körül (p. 470.).
- b. KIRÁLY (ined.): Száraz gyepekben, néhol kiszáradó, egykor nedvesebb réteken is, meglepően ritka, így Balf: Csárda-kapu; Hidegség: Nagy-Doele; Fertőszéplak: Széplaki-legelő, Pap-rét; Nyárliget: Ürményi-dűlő, fertőújlaki vasútállomás; Fertőd: Teheneskúti-közép; Fertőújlak: Fő u. (2019).

*2596. **Carex elongata** L. – nyúlánk sás

- a. GOMBOCZ (1906): Mocsarakban. A Fertő mellett (Uhl)! (p. 470.).

Megj.: A faj élőhelyi igényeinek ismeretében alig hihető, továbbá bizonyára nem a magyar oldalra vonatkozó adat (KG).

2598.1. **Carex divulsa** STOKES – zöldes sás

- a. GOMBOCZ (1906): Sopron mellett (Supanec) (p. 471.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőboz: a falutól északkeletre, telepített égeresben; Fertőd: a kastély északi oldalán fekvő parkokban (2019).

2598.2. **Carex leersii** F. W. SCHULTZ [*C. divulsa* subsp. *leersii* (KNEUCKER) W. KOCH] – tölgyes sás

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő (2019).

Carex otomana MOLINA GONZ., ACEDO et LLAMAS

- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Alsó-Macskás alatti erdőfolt (2019, HKG).

2599. **Carex spicata** HUDS. [*C. contigua* HOPPE] – sulymos sás

- b. KIRÁLY (ined.): Erdősávokban, cserjésekben, parkokban, különböző réttársulásokban a medence peremrészein szórványos.

Megj.: Az alábbi, „*C. muricata*” gyűjtőnév alatt közölt adatok bizonyára szintén a *C. spicata*-ra vonatkoznak:

- FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős helyeken, árkokban elég gyakori (p. 16.).
- WALLNER (1903): Réteken, erdőszéleken, ligetekben közönséges (p. 9.).
- GOMBOCZ (1906): Réteken és erdőkben. Fertő mellett (Stur) (p. 471.).

2601. *Carex vulpina* L. – rókasás

- a. FÁSZL mscr. (1880): Vizenyős helyeken, árkokban elég gyakori (p. 16.).
WALLNER (1903): Patakok mellett, nedves árkokban, mocsároknál (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras, nedves helyeken a sík- és a hegyvidéken.
Fertő melletti réteken (Stur)!! (p. 471.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).

Megj.: A *C. vulpina* flóraatlaszban szereplő fertői adatai (Király G.) kétségbevonhatók, mert a 2019-ben felkeresett helyeken csak *C. otrubae* került elő, igaz, a *C. vulpina* előfordulása ennek ellenére sem kizárt. Lehetséges, hogy a korábbi források fertői *C. vulpina*-adatai is a *C. otrubae*-ra vonatkoznak (KG).

2602. *Carex otrubae* PODP [*C. cuprina* (I. SÁNDOR) NENDTV.] – berki sás

- b. KIRÁLY (ined.): Nedves réteken, csatornapartokon, árkokban elég gyakori.

2603. *Carex paniculata* JUSS. ex L. – bugás sás

- a. SZONTAGH (1864): In pratis humidis ad lacum Peisonem. (Heuffel) (p. 473.).
GOMBOCZ (1906): Mocsarakban. A Fertő keleti partjain (Heuffel); a nyugatin nem találtam (p. 470.).
- b. KIRÁLY & KIRÁLY (2018): Fertőboz, közvetlenül a falu alatti láposodó réten, néhány tő (8366.3, KG - TG, 2009); Hidegség, a falutól Ényugatra, magassásos-kékperjés réten, néhány tő (8366.3, 2008–2017) (p. 84.).
KIRÁLY (ined.): 2019-ben a korábban közölnél jóval erősebb állományait találtuk a Fertőboz alatti lápréteken és a Hidegségi-lápréten (mindkét területen több mint száz tő él). További előfordulások (mindenütt csak néhány zombék): Fertőrákos: Rákospatak mellett a meteorológiai állomásnál; Balf: Bika-rét; Sarród: Pozi-rétek égerlápja. (133. térkép)

2606. *Carex disticha* HUDS. [*C. intermedia* GOOD.] – kétsoros sás

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 473.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras réteken, áradásos helyeken. Sopron mellett, Fertő, Balf (Szontagh) (p. 470.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde lápréteken, magassásosokban, helyenként állományalkotó. Balf: Paraszt-kapu; Fertőboz és Hidegség alatti láprétek; Fertőd: Teheneskúti-közép magassásosai (2017–2019). (134. térkép)

2608. *Carex stenophylla* WAHLBG. – keskenylevelű sás

- a. SZONTAGH (1864): In locis salsuginosis lacus Peisonis versus Balf (p. 473.).
WALLNER (1903): Száraz, gyepes helyeken (Rákospatak felé) (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Napos, homokos, sós helyeken. Sopron, Balf (Szontagh); a Fertő körül (Lyc. exsicc.)!! (p. 470.).

- b. KIRÁLY (ined.): Erősen legeltetett homoki gyepekben, lokálisan nagy tömegben. Fertőszéplak: Széplaki-legelő, Körkarám; Fertőújlak: Ürgedomb (2019). (133. térkép)

2609. **Carex divisa** HUDS. – csátés sás

- a. HEUFFEL (1831): Auf feuchten Wiesen am Neusiedler-See (p. 405.).
FÁSZL mscr. (1880): Balf körül a Fertőn (p. 16.).
WALLNER (1903): A Fertő partján (Balf mellett) (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, homokos helyeken. A Fertő mellett (Heuffel, Uhl) (p. 470.).
PILL (1916): Am Seeufer bei Balf (p. 42.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőd É, a Peregház közelében, nedves réten (KG, 2012) [8367.3]; Fertőszéplak és Sarród, a László-majortól nyugatra, a Körgáttól délre fekvő, legeltetett szikes réttömbben elszórtan sokfelé (KG, 2004–2014) [8366.2, 8367.1]; Sarród, Nyárliget É, az országhatár közelében, egykori kavicstó (ma horgásztó) partján (KG, 2006) [8367.1]. (p. 241.).
- KIRÁLY (ined.): Szikes réteken, a fentiek mellett további lelőhelyek: Balf: ásványvízüzem alatti rét, Rohrwiesen; Fertőújlak: Ürgedomb, Cikes (2019). (133. térkép)

Herb.:

„Sarród, László-major, a major mögötti réten” (BP618588, Somlyay L., 1995).

2610. **Carex elata** ALL. [*C. stricta* GOODEN.] – zsombéksás

- a. SZONTAGH (1864): In lacustribus, pratis uliginosis frequens (p. 473.).
KORNHUBER (1886): Schrollen (p. 640.).
GOMBOCZ (1906): Mocsarakban. Sopron mellett (Supanec) (p. 470.).
CSAPODY (1949): Balf (Gombocz herb., Sopron, 1903) (p. 150.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Bischof-csatorna, Homok, Hanság-csatorna, Halászcserda (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite (...) im Röhricht. *Caricetum elatae* ist an den meisten Orten (z. B. Fertőhomok, Hegykő, Hanság) zerstört (p. 48.).
CSAPODY (1975): Fertőhomok, Fertőrákos, Hanság-csatorna, Bischof-csatorna, Halászkunyhó (Tóth) (p. 333.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Lápréteken, magassásosokban, lápos területek árkai mentén Fertőrákostól Fertődig elszórtan többfelé, de érezhetően visszaszorulóban, az általános kiszáradás és néhol a zsombékosok ismételt kaszálása, a zsombékok szétrombolása következtében. (135. térkép)

2611. **Carex acuta** L. [*C. gracilis* CURTIS] – éles sás

- a. GOMBOCZ (1906): Mocsarakban, patakokban. A Fertő mellett (Lyc. exsicc.)! (p. 470.).
- b. KIRÁLY (ined.): Ritka, Fertőd: Teheneskúti-közép magassásosaiban állományalkotó, ezenkívül csak a Hidegségi-lápréten feljegyezve (2019).

*2612. **Carex nigra** (L.) REICHARD – fekete sás

- a. FÁSZL mscr. (ca. 1880, sub nomine *C. vulgaris*): A fertő partjain (p. 16.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 108.). Megj.: A fertői lap Jemelka herbáriumában (JPU) bizonyosan nem ehhez a fajhoz tartozik (rev. Csiky J.).

Megj.: A faj élőhelyigénye alapján Fászl adata aligha helyes (KG).

2618. **Carex hirta** L. – borzas sás

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Stur) (p. 473.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves helyeken közönséges (p. 17.).
WALLNER (1903): Nedves helyeken gyakori (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Nedves helyeken. A Fertő mellett (Stur) (p. 468.).
- b. KIRÁLY (ined.): Mocsárréteken, másodlagos gyepekben, parlagokon, árokpartokon a területen általánosan elterjedt.

2621. **Carex flacca** SCHREB. [*C. glauca* SCOP.] – deres sás

- a. FÁSZL mscr. (1880): Erdei utak mellett elég gyakori (p. 17.).
WALLNER (1903): Nedves réteken és erdők nedves helyein, árkok mellett, közönséges (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras helyeken (p. 469.).
- b. LÁJER (2006): Sarród (2004, cön. tab.) (p. 87.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A területen kékperjésekben, félszáraz gyepekben és cserjésekben, néhol a gyepek beerdősülésével létrejött erdőfoltokon viszonylag gyakori, az erősen szikes talajú élőhelyekről hiányzik. (**137. térkép**)

2625. **Carex caryophyllacea** LATOUR. [*C. praecox* JACQ.] – tavaszi sás

- a. SZONTAGH (1864): In collibus siccis frequens (p. 473.).
FÁSZL mscr. (1880): Gyepes helyeken mindenütt (p. 16.).
WALLNER (1903): Réteken és pázsitos dombokon közönséges (p. 9.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőbozttól László-majorig a Fertő déli peremén szárazabb gyepekben, cserjésekben sokfelé, pontszerűen Nyárliget: Ürményi-dűlőben és a fertődi kastély előtti parkban; meglepő módon Balf és Fertőrákos mellől nem került feljegyzésre (bár ott is várható).

2626. **Carex tomentosa** L. – molyhos sás

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Stur) (p. 473.).
WALLNER (1903): Nedves réteken közönséges (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Nedves árkokban, réteken. A Fertő mellett (Stur) (p. 469.).

- b. KIRÁLY (ined.): Kékperjésekben, mocsárréteken és cserjés szegélyeikben. Hidegség: Nagy-Doele, Vizeki-rét, Hidegségi-láprét szélei; Fertőhomok: Nagy-rét (2019), Homoki-főcsatorna kezdete melletti rét (2006); Hegykő: Lóúsztató, Telkesgazdák-rétje (2008).

2633. **Carex pseudocyperus** L. – villás sás

- a. GOMBOCZ (1906): Ingoványokban. Sopron mellett (Supanec) (p. 468.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: a Rákos-patak mellett a meteorológiai állomásnál, néhány tő; Fertőboz alatt, a Bozi-övcatorna láposodó részein többfelé (2019).

2634. **Carex sylvatica** HUDS. – erdei sás

- b. KIRÁLY (ined.): Sarród: Pozi-rétek égeresében több ponton; Fertőd: Vári-rét és a kastély északi előterének árnyas parkjaiban (2019), csak néhány tő. (**137. térkép**)

2638. **Carex acutiformis** EHRH. – mocsári sás

- a. WALLNER (1903, sub nomine *C. paludina*): Mocsáros réteken, árkokban, mocsárok mellett (Fertő) (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Ingoványokban. Fertő (Wallner) (p. 468.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A fertői nádas peremén, magassásosokban, csatornapartokon, nedves réteken gyakori.

2639. **Carex riparia** CURTIS – parti sás

- a. WALLNER (1903): Álló vizekben és mocsárookban (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Állandó mocsarakban (p. 468.).
CSAPODY (1949): Balf, mocsaras erdőben (Gombocz herb., Sopron, 1903) (p. 150.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum* (cön. tab., p. 162–163.).
TÓTH & SZABÓ (1962): Fertő-tó, *Scirpeto-Phragmitetum*, Fertőrákos, Homok, Hanság-csatorna, Halászcsernye (cön. tab., p. 136–137.).
CSAPODY (1965): Auf der ungarischen Seite (...) im Röhricht (p. 48.); zwischen Eszterháza und Balf; *Caricetum elatae* (p. 48.).
CSAPODY (1975): Fertőrákos, Fertőhomok, Hanság-csatorna, Halászcsernye nádasában (Tóth) (p. 342.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): A fertői nádas peremén, magassásosokban, csatornapartokon, nedves réteken szórványos.

2642. **Carex melanostachya** WILLD. [*C. nutans* HOST] – bókoló sás

- b. KIRÁLY (ined.): Balf: Csárda-kaputól északra, szikes réten (2004–2008); Nyárliget: a fertőújlaki vasútállomás melletti réten (2019, HKG). Érdekes módon nincs korábbi adata a hazai Fertőről, a flóraatlasz térképén a balfi előfordulás szerepel.

2644. **Carex liparicarpos** GAUDIN – fényes sás

- b. KIRÁLY (ined.): Felnyíló homoki gyepekben, ritka. Fertőszéplak: Külső-Körgátvég és Széplaki-legelő gyepei a Manöverút közelében (2013); Sarród: Pap-rét homokhátjának gyepei (2019).

2645. **Carex panicea** L. – muharsás

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Stur) (p. 473.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. A Fertő mellett (Stur)!! (p. 469.).
CSAPODY (1965): Zwischen Eszterháza und Balf; Caricetum elatae (p. 48.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Kékperjésekben, mocsárréteken Fertőboztól Lászlómajorig sokfelé megtalálható, ezenkívül Fertőrákos: Szent-kereszt; Balf: Csárda-kapu, Savanyú-rét; Fertőd: északi körforgalom (2019), Peregház térsége (2003); Nyárliget: Ürményi-dűlő (2016).

2647. **Carex michelii** HOST – sárgás sás

- a. FÁSZL mscr. (1880): Napos, száraz erdőhelyeken elég gyakori (p. 17.).
WALLNER (1903): Köves, bozotos dombokon (Balfi erdő) (p. 9.).
CSAPODY (1975): Szárhalom, mindenütt (p. 338.).
- b. KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő, Szent-kereszt cserjése a volt műszaki zárnál (2019). Az elterjedtségét hangsúlyozó régi adatok nem a medencére, hanem a Fertőmelléki-dombságra vonatkoznak, ahol ma is gyakori.

2649. **Carex hordeistichos** VILL. – árpasás

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertőn (p. 17.).
WALLNER (1903): Árkokban, mocsárookban, pocsolyákban (Fertő) (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken a Fertőnél (Wallner) (p. 468.).

2650. **Carex secalina** WAHLENB. – csutaksás

- a. HEUFFEL (1831): Auf feuchten Wiesen am Neusiedler-See (p. 405.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, sós helyeken. A Fertő körül (Heuffel, Beck)!! (p. 468.).
- b. KIRÁLY (ined.): Szikes legelőkön Fertőújlak körül stabil állományai vannak, így Borsodi-dűlő, Cikes (2004, BP), Ürge-domb. Elszórtan megvan a Fertő belső csatornáival mellett (pl. Fürdő-sor, Bozi-csatorna, Külső-övcatorna, 2019), végül megtalálható árkokban vagy pionír gyomtársulásokban is, pl. Fertőrákos: meteorológiai állomás (2008); Balf: szennyvíztelep (2019); Hegykő: Lóúsztató (2012); Sarród: Pozi-rétek erdei vágása (2019); Nyárliget: kavicsbányatavak (2016). (**136. térkép**)

2652. **Carex lepidocarpa** TAUSCH – pikkelyes sás

- b. KIRÁLY (ined.): Üde szittyós lápréteken, ritka. Hidegség: Hidegségi-tó mellett (2003), Hidegségi-láprét (2019, HKG), néhány tő. (**136. térkép**)

2653. **Carex viridula** MICHX. [*C. oederi* auct., *C. serotina* MÉRAT] – iszapsás

- a. Szontagh (1864): Ad lacum Peisonem (Stur) (p. 473.).
FÁSZL mscr. (1880): A balfiréten a Fertő felé nem ritka (p. 17.).
KORNHUBER (1886): Zwischen Amhagen und Heiligenstein, näher dem See auf etwas feuchterem, salzhaltigem Boden (p. 629.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken (a Fertő melletti rétek Balfon) (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Vizes helyeken, a Fertő mellett (Stur) (p. 469.).
PILL (1916): Am Neusiedlersee bei Balf (p. 44.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
- b. KIRÁLY (ined.): Kékperjések és üde láprétek felnyíló részein, néha anyagyerő gödrökön, vízpartokon. Hidegség: Vizeki-rét (2008), Hidegségi-tó (2003); Hegykő: láprétek a Hegykői-főcsatorna kezdeténél (2003, BP); Sarród: Kis-Sid kékperjése (2019); Nyárliget: kavicsbányatavak szélei (2004–2019, HKG). (**136. térkép**)

Herb.:

„Győr-Moson-Sopron, 1,2 km S Pamhagen, an der B51, Einser Kanal” (WU0063166, C. Gilli & P. Englmaier, 2011).

2655. **Carex hostiana** DC. [*C. hornschuchiana* HOPPE] – barna sás

- a. FÁSZL mscr. (ca. 1880): sub nomine *Carex fulva* GOOD.: Balf körül a Fertőn (p. 17.).
WALLNER (1903): sub nomine *Carex fulva* GOOD.: Nedves réteken (Fertő) (p. 9.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, mocsaras réteken. Sopron mellett (Supanec), a Fertő mellett (Wallner) (p. 468.).
- b. KIRÁLY *et al.* (2015): Fertőhomoktól északra, a Homoki-csatorna mellett, kékperjés réten (KG & TG, 2006) [8366.4]; Hidegség: a falu keleti peremén fekvő kékperjés réten (KG, 2006) [8366.3] (p. 241.). (**138. térkép**)

2656. **Carex distans** L. – réti sás

- a. WALLNER (1903): Nedves réteken (erdei rétek Balf felé) (p. 8.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. Sopron mellett (Supanec)!! (p. 468.).
TÓTH & SZABÓ (1961): Fertő-tó, an den näher zum Ufer hin gelegenen Kanalsufern (p. 153.).
CSAPODY (1975): Szikeseken, *Agrostis alba*-val valószínű (Soó – Kárpáti) (p. 338.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Szikes réteken a Körgáttól Fertőújlagig gyakori, jelentős számban fordul elő a Hidegség és Hegykő közötti mocsár- és lápréteken is, a terület más részein ritka. (**138. térkép**)

Carex extensa GOODEN. – tenger melléki sás

- b. KIRÁLY *et al.* (2013): Fertőszéplak village, Körgát, 112–113 m a.s.l. [8366.2]. >10 thousand individuals scattered over an area of 600×500 m (about 30 hectares). The geo-coordinates of the approximate centre of population are N 47°39'17" and E 16°48'21" (BP753589, NI, W). (...) The relevés with *C. extensa* from Hungary are composed of species typical of *Junco maritimi*-*Caricetum extensae* (p. 874.). (139. térkép)

2658. **Epipactis palustris** (MILL.) CR. – mocsári nőszőfű

- a. CSAPODY (1975): Hegykő és Hidegség között (p. 310.).
- b. CSAPODY (1993): Fertőparton Bálftól Fertőhomokig elnadasodott lápréteken (*Scirpo-Phragmitetum*) (p. 321.).
KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde, szittyós lápréteken. Fertőboz: Határföldek láprétje (2017–2019), Bozi-láprét (2008–2019), mindkét helyen néhány tucat tő; Hidegség: Vizeki-rét, néhány tő (2002, MS). (140. térkép)

2676. **Cephalanthera damasonium** (MILL.) DRUCE [*C. alba* (CRANTZ) SIMONK., *C. latifolia* JANCH.] – fehér madársisak

- a. WALLNER (1903): Balfi és Rákosi erdőben (p. 10.).
GOMBOCZ (1906): Sopron mellett a fertőmelléki erdőkben (p. 479.).
CSAPODY (1975): Fertőmelléki dombosor erdeiben (p. 310.).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Avaros aljú erdőfoltokon. Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő (2019); Balf: Új-rét (2017); Hidegség: Nagy-Doele nyárfasor (2019), Hegykő: Nádas-dűlő erdősávja (2008); Fertőd: Vári-rét parkja (2019), összesen néhány száz tő. A fenti régebbi irodalmi adatok nem a medencére, hanem a környező dombokra vonatkoznak. (140. térkép)

2677. **Cephalanthera longifolia** (L.) FRITSCH – kardos madársisak

- b. MOGYORÓSI – TAKÁCS – KIRÁLY (ined.): Avaros erdősávokban, nyárfasorokban. Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő (2019); Fertőhomok: Homoki-láprét déli széle (először 2002, MS), Nagy-rét erdősávja, Homokhát (először 2015, MS). (140. térkép)

2681. **Listera ovata** (L.) R. BR. ex AIT. [*Neottia ovata* (L.) BLUFF et FINGERH.] – tojásdad békakonty

- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Nedves talajú erdőkben, fasorok alatt, láprétek szélén, nedves árkokon, a területen összesen néhány száz tő. Balf: Rohrwiesen-erdő; Fertőboz: Bozi-kapu melletti kőrises; Hidegség: Vizeki-rét a volt nyomsáv mellett (2019); Fertőhomok: Homoki-láprét déli széle, Homokhát árka (először 2002–2003, MS); Sarród: Pozi-rétek kékperjés égerese (2003); Nyárliget: Ürményi-dűlő kavicsgödrei (2004). (141. térkép)

2683. **Spiranthes spiralis** (L.) CHEVALL. [*S. autumnalis* (BALB.) RICH.]

– őszi füzértetekercs

- a. SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem versus Balf (p. 476.).
NEILREICH (1866): Bei Wolfs am Neusiedler See (Szontagh) (p. 69.).
GOMBOCZ (1906): A Fertő partján Balf mellett (Szontagh) (p. 479.).
CSAPODY (1975): Hegykő (láprét) (p. 312.).

2688. **Gymnadenia conopsea** (L.) R. BR. – SZÚNYOGLÁBÚ BIBIRCSVIRÁG

- a. SZONTAGH (1864): In prato ad lacum Peisonem versus Rákos (p. 476.).
GOMBOCZ (1906): Fertő mellett (Stur, Szontagh), Rákos (Szontagh) (p. 478.).

2693. **Dactylorhiza incarnata** (L.) SOÓ [*Orchis incarnata* L.]

– hússzínű ujjaskosbor

- a. Herb.:
„Com. Sopron, Hanyság ad Eszterháza” (BP346296, Lengyel G., 1912).
- b. MOGYORÓSI – TAKÁCS (ined.): Fertőboz: Bozi-láprét (első megfigyelése 2003, MS), üde, szittyós lápréten. 2010 előtt 200 virágzó tő, a láprét cserjésedésével ez töredékére olvadt (2019).

2694. **Dactylorhiza majalis** (Rchb.) P.F. HUNT et SUMMERH. [*Orchis latifolia* L.]

– széleslevelű ujjaskosbor

- a. SZONTAGH (1864): In prato ad Rákos (p. 476.).
GOMBOCZ (1906): Mocsaras réteken. Rákos mellett (Szontagh) (p. 477.).

Megj.: Nem dönthető el, hogy a fenti adat a Fertő-medencére, vagy esetleg a Fertőrákos felett a dombok közötti területre vonatkozik (KG).

2700. **Orchis morio** L. [*Anacamptis morio* (L.) BATEMAN, PRIDGEON et CHASE]

– agár kosbor

- a. SZONTAGH (1864): In pratis frequens (p. 475.).
FÁSZL mscr. (1880): Nedves réteken köz. (p. 21.).
WALLNER (1903): Száraz réteken közönséges (p. 26.).
- b. CSAPODY (1993): Fertőparton Sarródnál (Szunyogakol) szikes legelőn nagy tömegben. Itt *lus. incarnata* is (p. 322.).
TAKÁCS (ined.): Fertőszéplak és Sarród, a Körgát és László-major közötti homoklepel mélyedésein, homoki és szikes réteken tízezres nagyságrendben (első megfigyelése 2002); Fertőújlak: Cikes, néhány tő (2015); Nyárliget, Ürményi-dűlő kavicsgödre, néhány tő (2019). (**142. térkép**)

*2701. **Orchis coriophora** L. [*Anacamptis coriophora* (L.) BATEMAN, PRIDGEON et CHASE]

– poloskaszagú kosbor

- a. HEUFFEL (1831): Auf feuchten Wiesen am Neusiedler-See (p. 405.).
SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Heuffel) (p. 475.).
GOMBOCZ (1906): Nedves réteken. A Fertő mellett (Heuffel) (p. 477.).

Megj.: Heuffel csak a Fertő ma Ausztiához tartozó oldalán járt, így megfigyelése is oda vonatkozhat (KG).

2704. **Orchis purpurea** L. [*O. fusca* JACQ.] – bíboros kosbor

- a. WALLNER (1903): Bokros dombokon. Rákosi erdő (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Erdőkben, bokros helyeken, főképen mészen (p. 477.).
CSAPODY (1975): Szárhalm, sok helyen (p. 316.).
- b. TAKÁCS – KIRÁLY (ined.): Fertőrákos: Savanyúkúti-erdő, fiatal tölgyesben, több száz tő (2019, KG); Balf: Steinige Satz, felhagyott, gypes-cserjés szőlőben (először 2016, Udvardy F., néhány száz tő; 2019-re már csak néhány tíz). A fenti régebbi irodalmi adatok nem a medencére, hanem a környező dombokra vonatkoznak. (**143. térkép**)

2705. **Orchis militaris** L. – vitézkosbor

- a. GOMBOCZ (1906): Bokros helyeken, réteken; Balf (p. 477.).
CSAPODY (1975): Szárhalmi-erdő több pontján (p. 315.).
- b. TAKÁCS – KIRÁLY (ined.): Kékperjésekben, kiszáradó réteken összesen néhány ezer töves állománya él a Fertőn, így Hidegség: Vizeki-rét és Nagy-Doele rétjei; Fertőhomok: Homoki-láprét, Homokhát gypjei, Nagy-domb kékperjése; Fertőszéplak: Széplaki-legelő; Fertőújlak: látogatóközpont melletti rét; Nyárliget: Ürményi-dűlő. A régebbi irodalmi adatok nem a medencére, hanem a környező dombokra vonatkoznak. (**143. térkép**)

*2707. **Orchis mascula** (L.) L. subsp. **signifera** (VEST) SOÓ – füles kosbor

- a. SZONTAGH (1864): In pratis versus Balf (Deccard)? (p. 475.).

Megj.: Az adatot a későbbi szerzők (pl. Gombocz) már nem közlik, nyilván bizonytalansága miatt. A faj a Lajta-hegységben előfordul (JANCHEN 1977), a fertői előfordulás teljesen valószínűtlen (KG).

2709. **Orchis palustris** JACQ. [*Anacamptis palustris* (JACQ.) BATEMAN, PRIDGEON et CHASE] – mocsári kosbor

- a. FÁSZL mscr. (1880): A Fertő melléki réteken seregesen (p. 21.).
WALLNER (1903): Mocsáros réteken. Fertő, Balf és a Halászkúnyhók között (p. 26.).
GOMBOCZ (1906): Nedves, szikes réteken. A Fertő mellett Balf, Rákos. A balfi savanyúvízforrások mellett (p. 477.).
PILL (1916): Am Ostufer bei Balf (p. 50.).
CSAPODY (1975): Hegykő (p. 317.).
VÖRÖSS (1983): Fertő tó (Jemelka herb.) (p. 106.).
KÁRPÁTI (1988): Hegykőer Ecke bzw. in der Umgebung des Treffpunktes des Hidegseger Weges und des Ringdammes (p. 91.).

Herb.:

„Auf Wiesen am Neusiedlersee” (Jemelka in Herb. Jemelka, 1847, JPU).

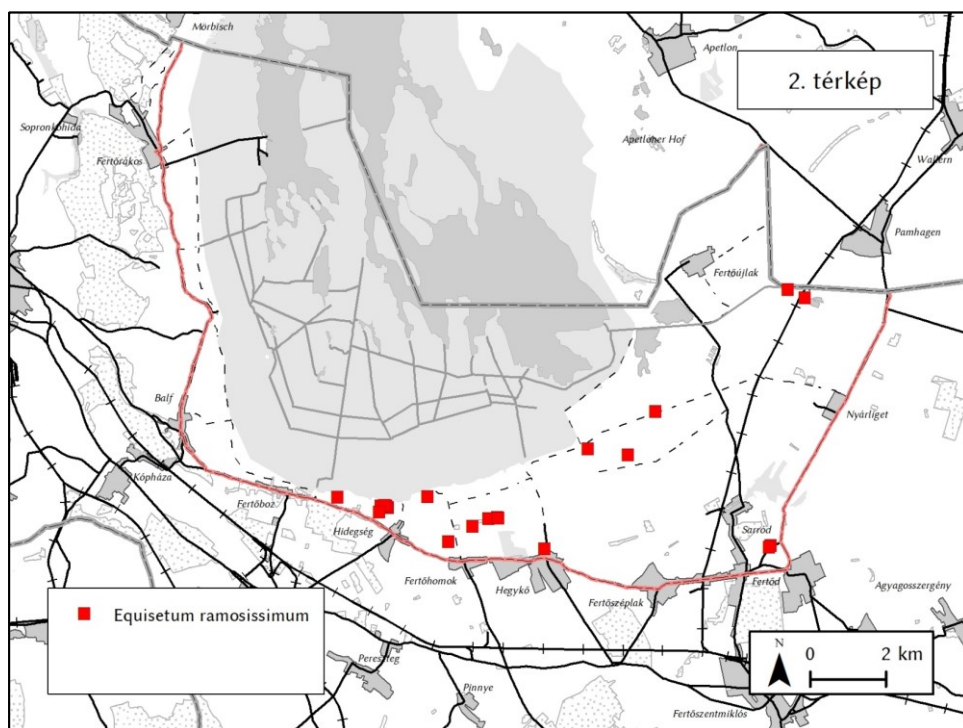
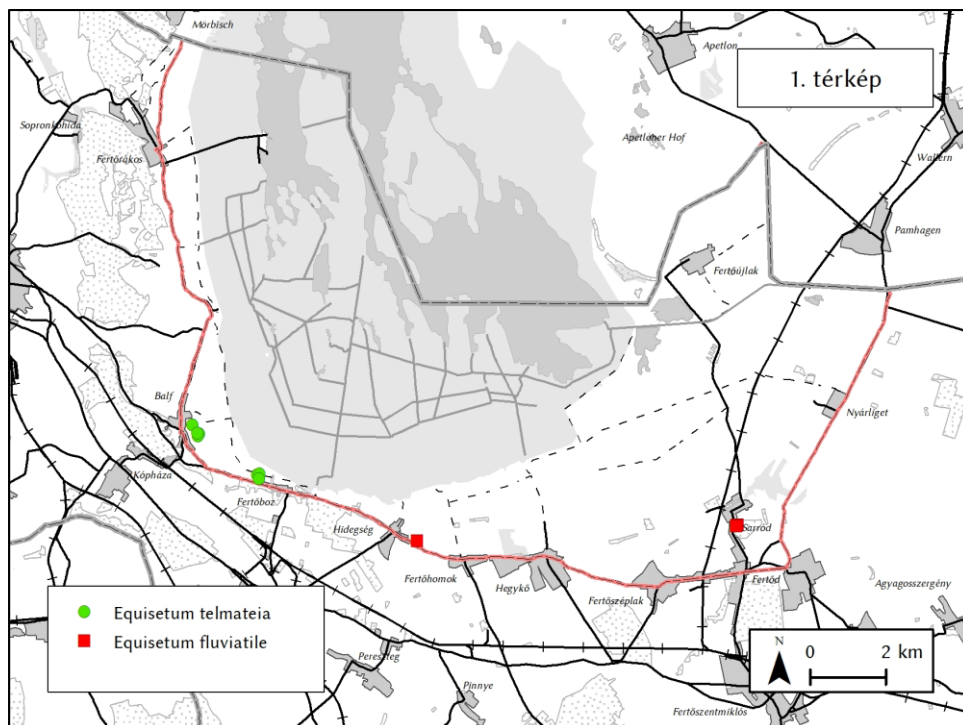
„Com. Sopron, In pratis palustribus prope lac. Fertő ad Balf” (BP32790, Gombocz E., 1902).

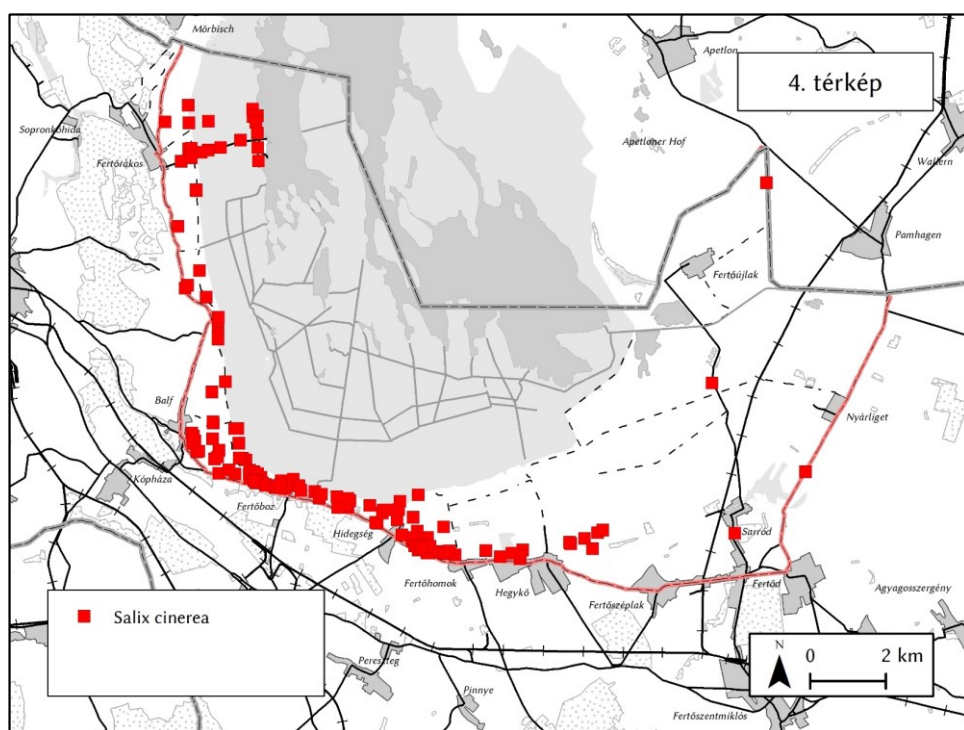
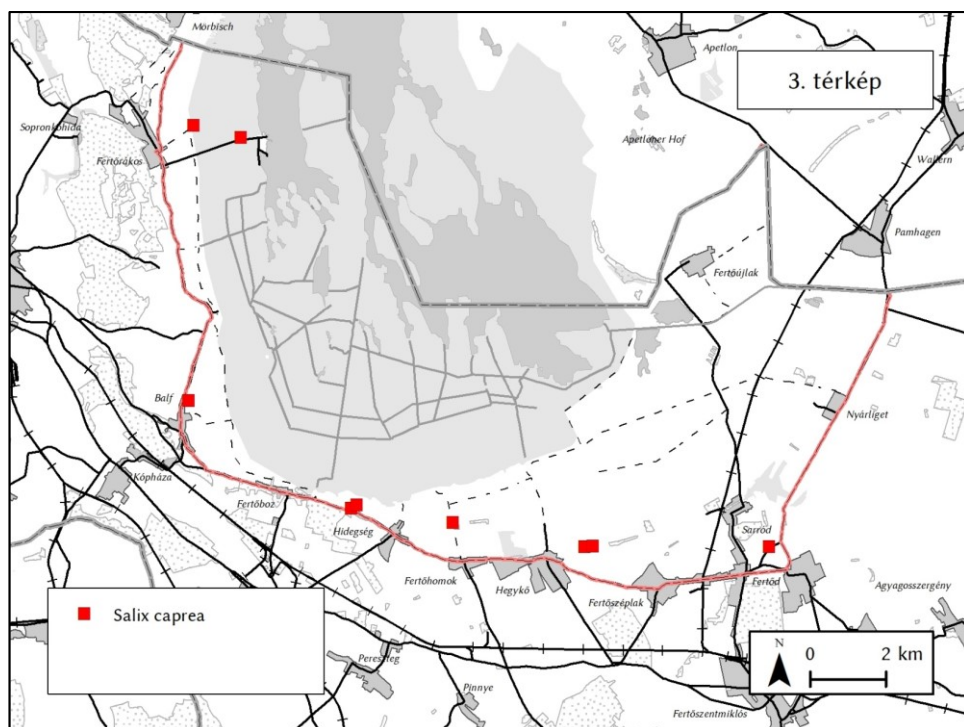
- „*Com. Sopron, in paludosis Hanyság ad Eszterháza*” (BP346341, Lengyel G., 1912).
- b. KIRÁLY & TAKÁCS (ined.): Üde lápréteken, kékperjés réteken és szikesedő csátásokban a nádas-télisásos öv külső peremén Fertőboztól László-majorig viszonylag sokfelé előfordul, ezenkívül a Hidegségi- és Homoki-lápréten; teljes állománya néhány ezer tő. Szigetszerűen Nyárliget: kavicsbányatavak (2004). (**144. térkép**)
2715. **Ophrys sphegodes** MILL. [*O. aranifera* HUDS.] – pókbangó
- b. FARKAS (1999): Fertőszéplak: Mekszikópuszta (p. 305.).
TAKÁCS (ined.): Szikes réteken a Széplaki-legelőtől László-majorig több ezres nagyságrendű állománya él. Ezenkívül néhány tő Fertőújlak: Cikes és Kanyari-tábla gyepeiben is. (**145. térkép**)
2719. **Liparis loeselii** (L.) RICH [*Sturmia loeselii* (L.) RCHB.] – hagymaburok
- a. HAENKE (1788): Uliginosa, spongiosaque illa loca inhabitat, quae lacus Peisonis (Neusiedler-See) in Hungaria olas notabili saepe intervallo undique cingunt, quaque hinc inde non fine submersionis periculo adeas (p. 53.).
WIERZBICKI mscr. (1820): In turfosis ad lacum Fertő.
HEUFFEL (1831): Am Neusiedler-See (Haenke) (p. 407.).
ORTMANN (1851): Nach Hänke's Angaben in der letzten Hälfte des vorigen Jahrhunderts am Neusiedlersee an höchst gefährlich zugänglichen Stellen, wahrscheinlich in den Sümpfen bei Esterhacz und im Hanszag gefunden wurde (p. 22.).
SZONTAGH (1864): Ad lacum Peisonem (Hänke) (p. 476.).
GOMBOCZ (1906): Mocsarakban, nádasok között. A XVIII. század második felében Hänke a Fertőnél Eszterháza mellett és a Hanságban igen veszélyes helyen találta (Ortmann szerint). Dolliner szerint: »in paludibus ad lacum Peisonis« Kornhuber és Heimerl a Hanságban hiába kereste. Reichardt az 50-es években Nezsidernél a Fertő mellett bőven találta. Itt és valószínűleg feljebb Széleskút felé is, meglehetősen bőven nő ma is. (p. 479.).
CSAPODY (1975): Hegykő és Fertőhomok közt (Varga G.) (p. 319.).
- b. KIRÁLY – ILLYÉS (2011): Herbáriumi és irodalmi források alapján elemeztük a *Liparis loeselii* előfordulását a Fertő térségében. Megállapítottuk, hogy az osztrák tóparton (elsősorban Nezsider környékén) a fajnak számos korábbi említése ismert, amelyet herbárium példányok is alátámasztanak. Ezzel szemben a magyar oldalon a faj előfordulását semmi nem bizonyítja (kivéve a soproni Kis-Tóalmi-láprétet). A téves interpretációk alapja egy 1788-as forrás önkényes értelmezése, amelyet aztán számos szerző átvett. E régi, bizonyosan elvetendő adatok mellett szintén igen bizonytalanak (talán elírásnak) tekinthető a faj 1975-ös jelzése Hegykő és Fertőhomok között (p. 92.).

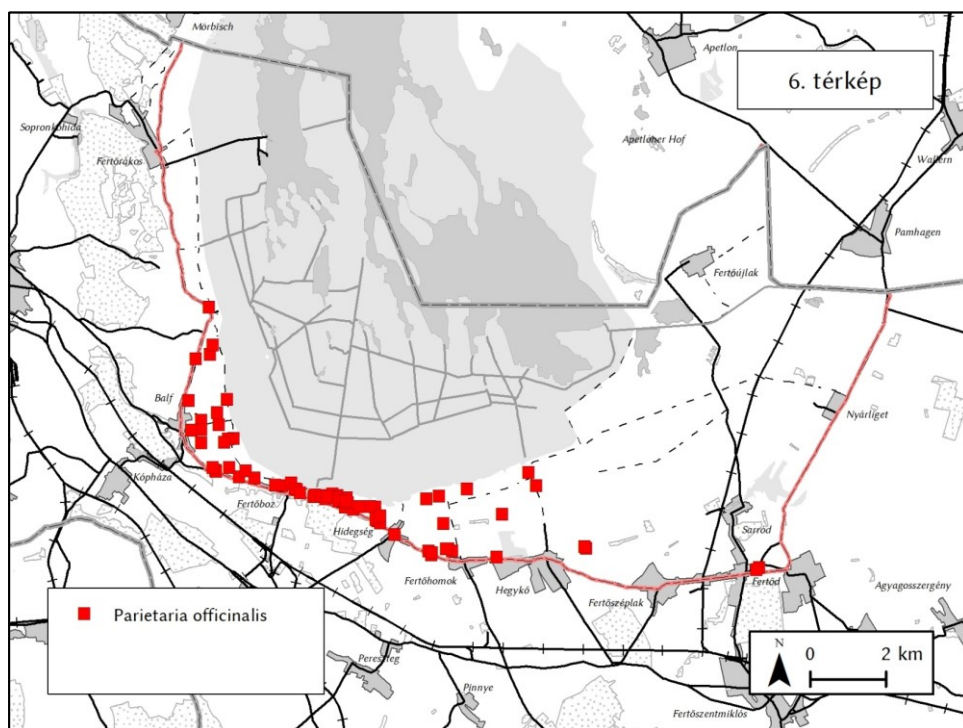
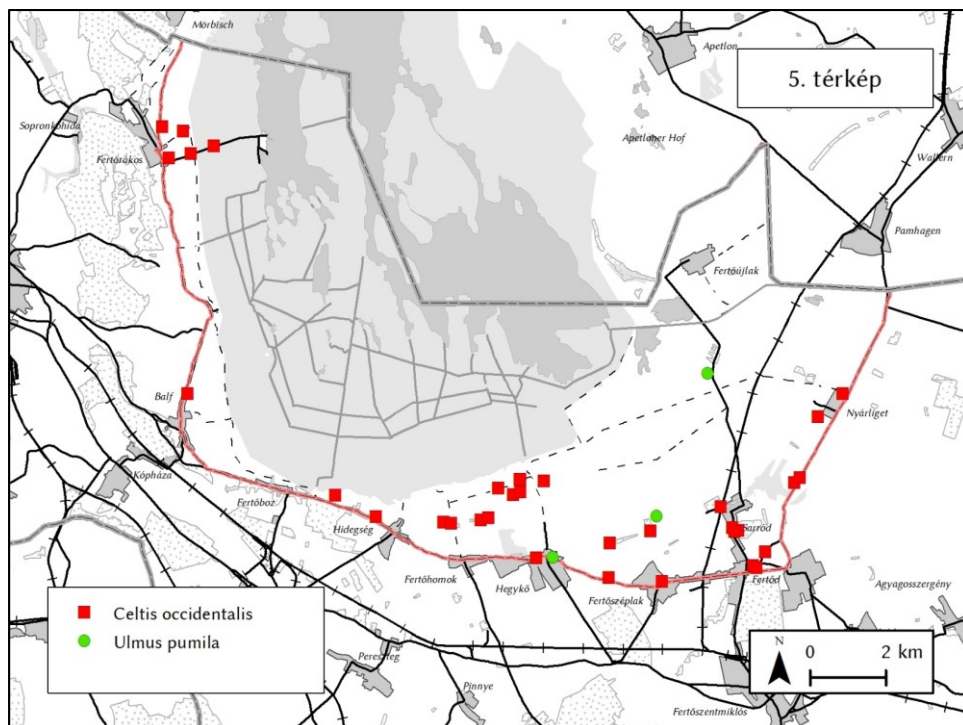
Térképek

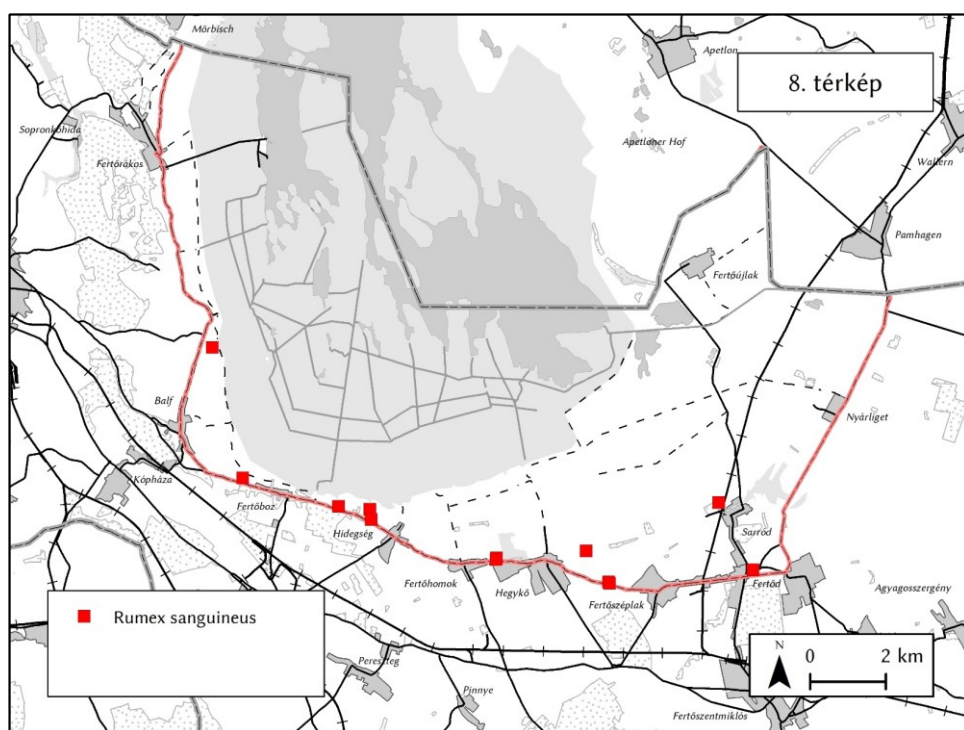
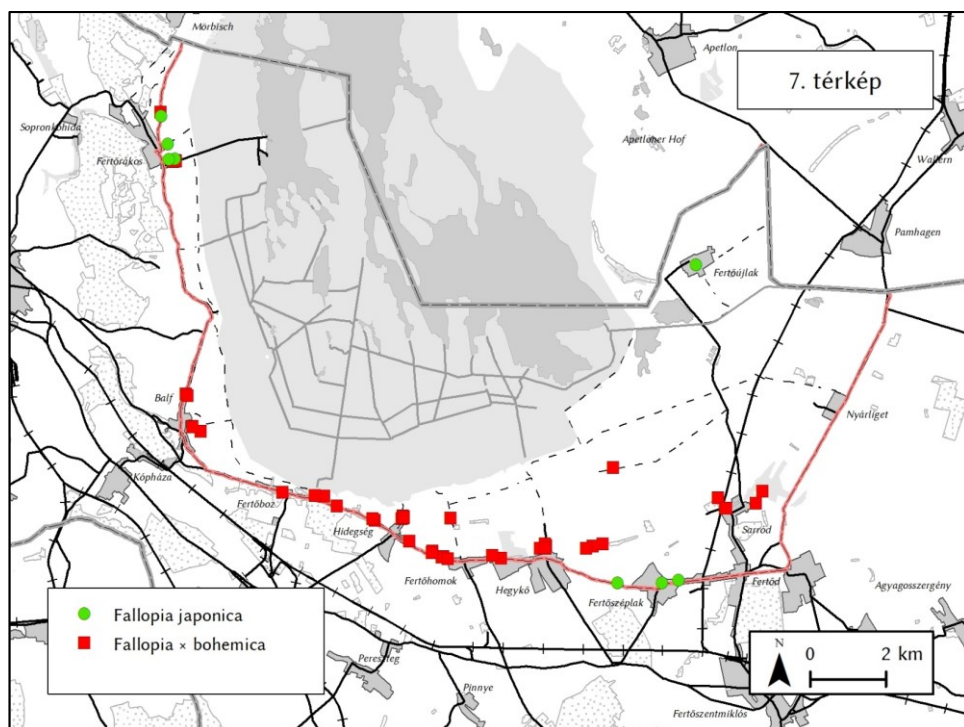
Maps

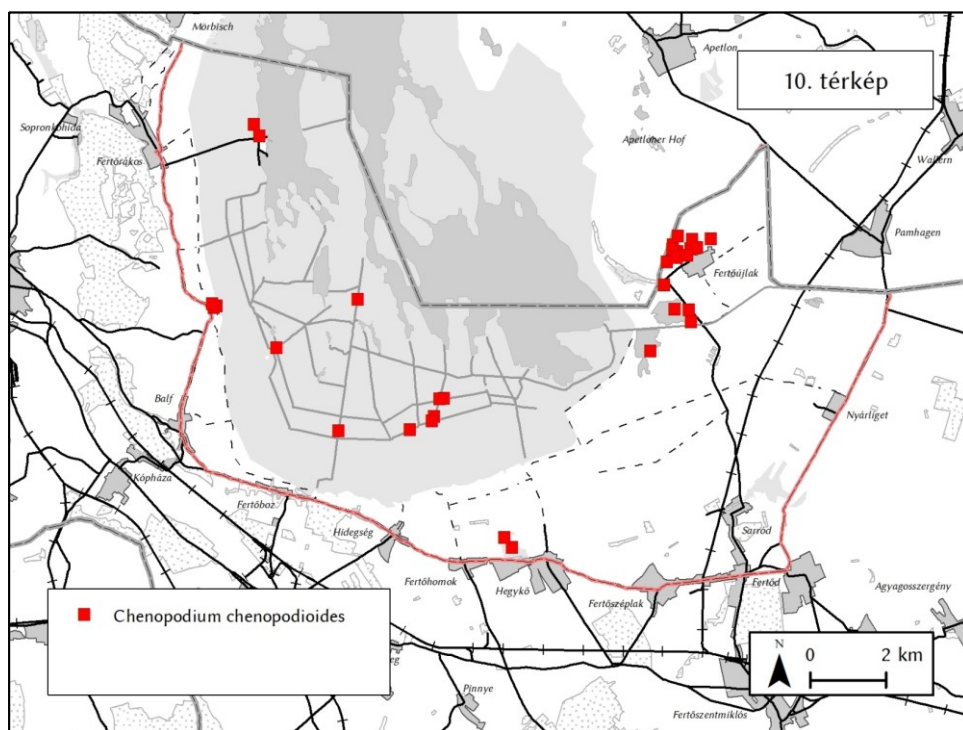
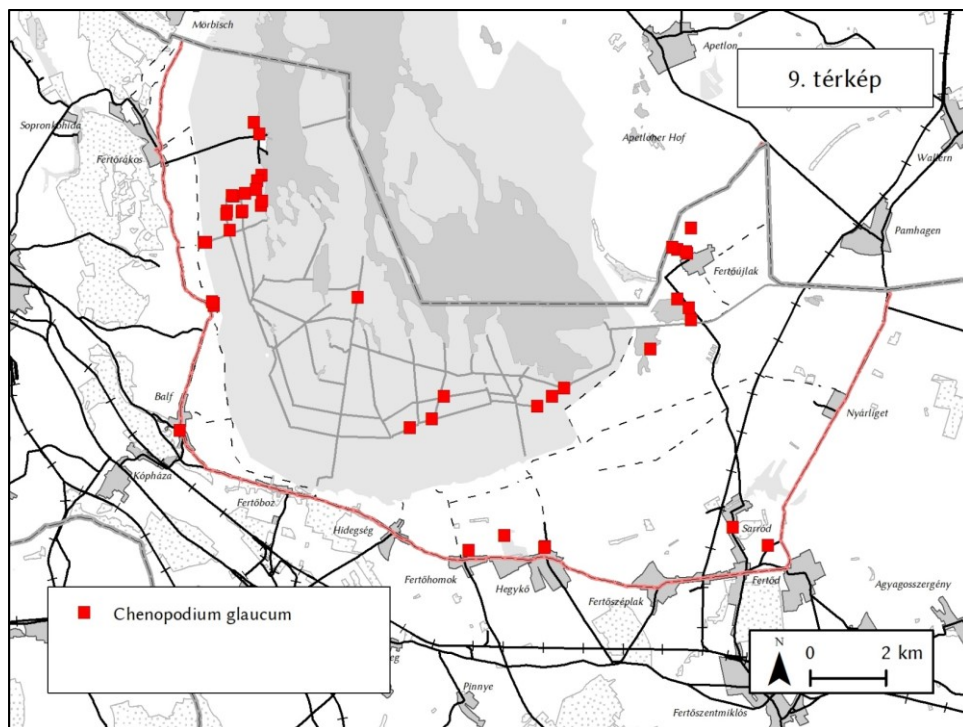
Karte

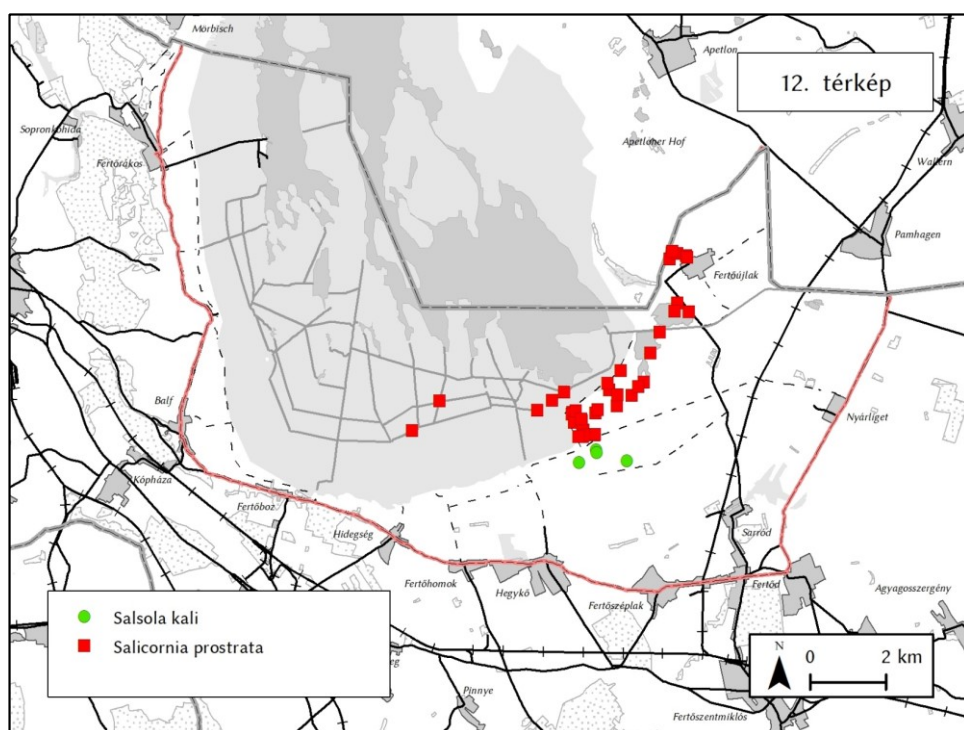
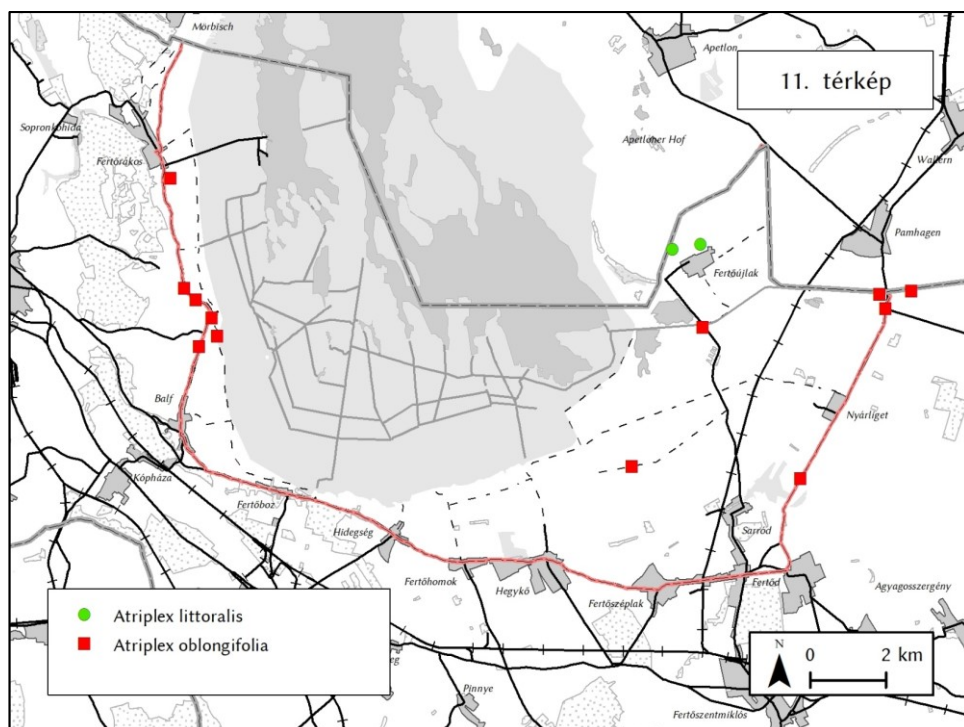


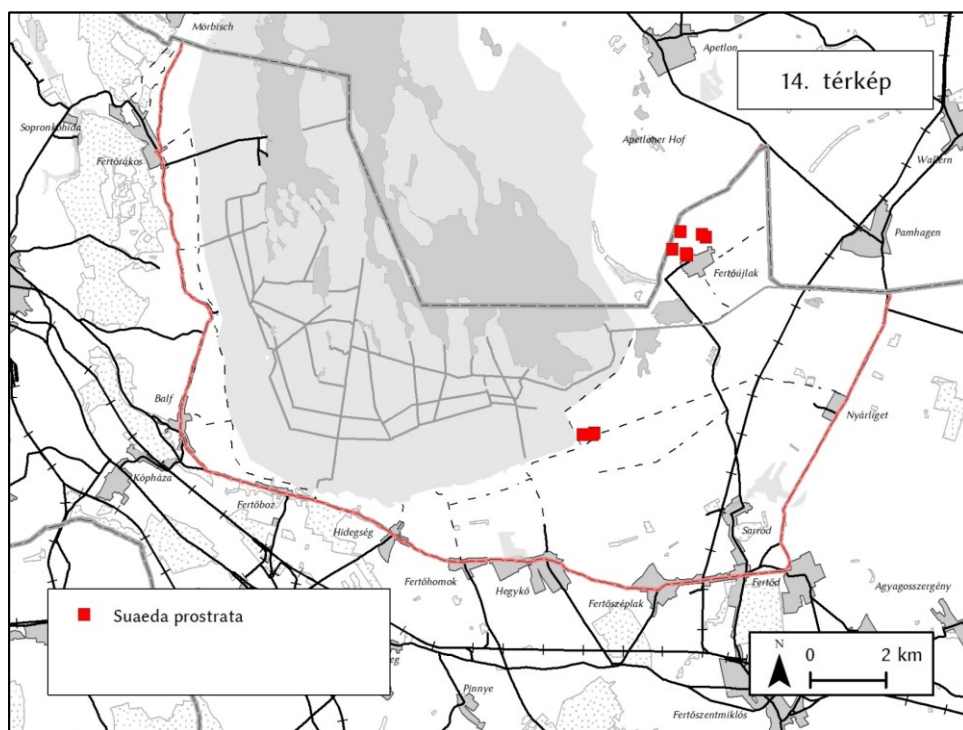
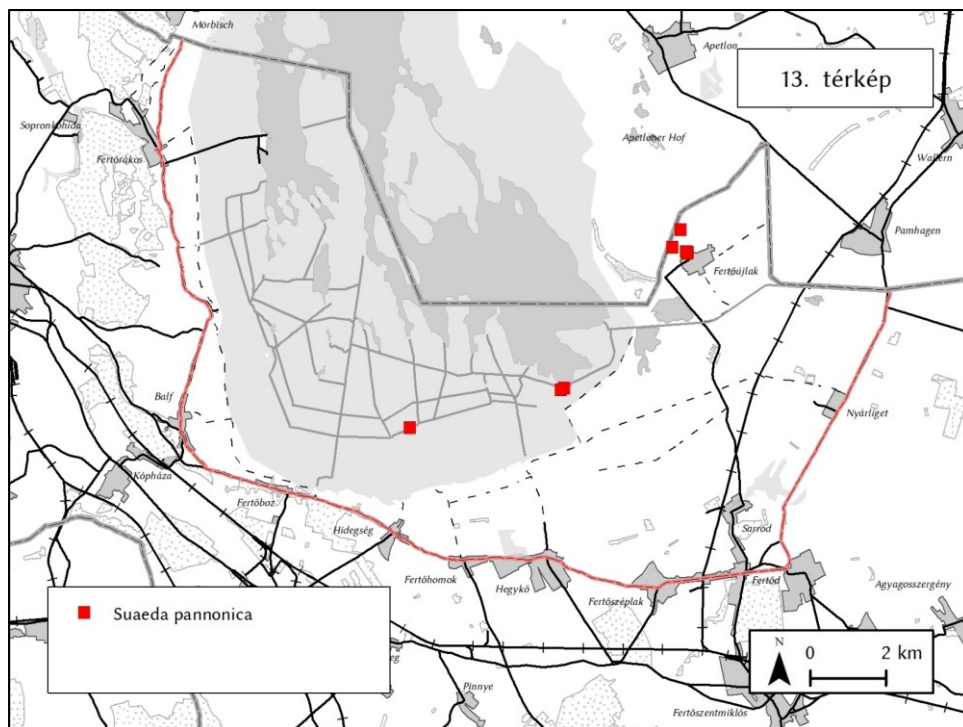


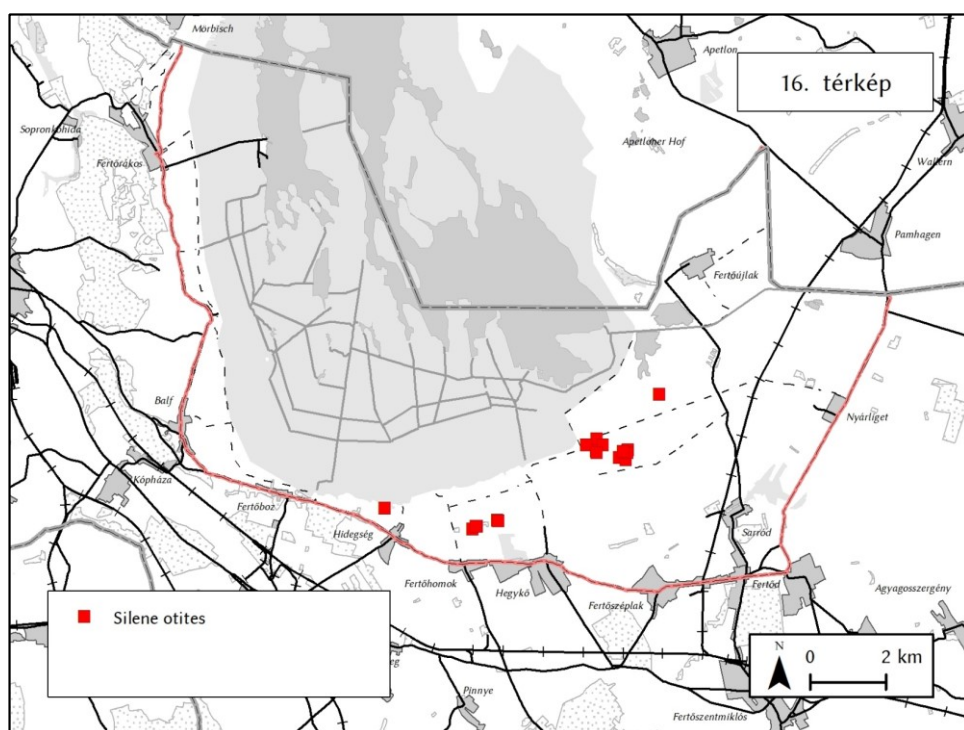
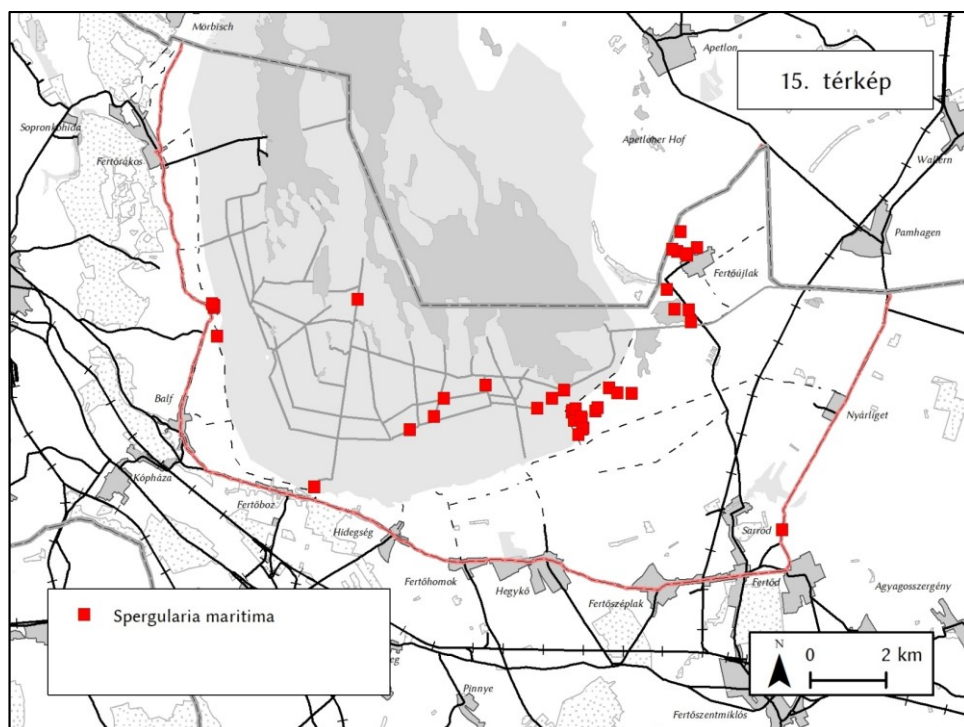


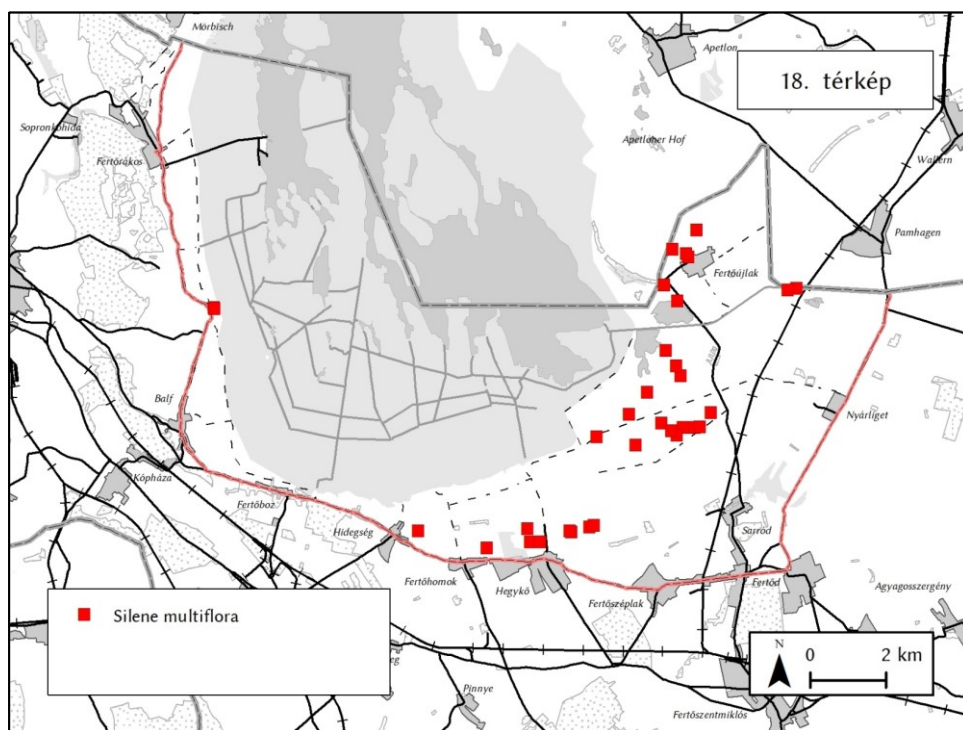
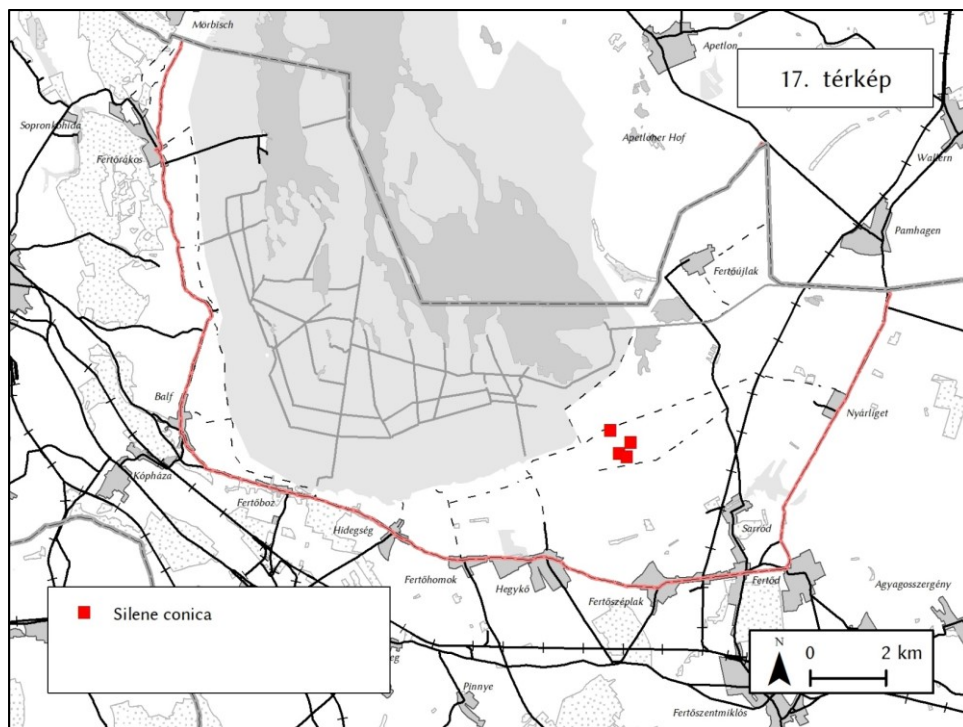


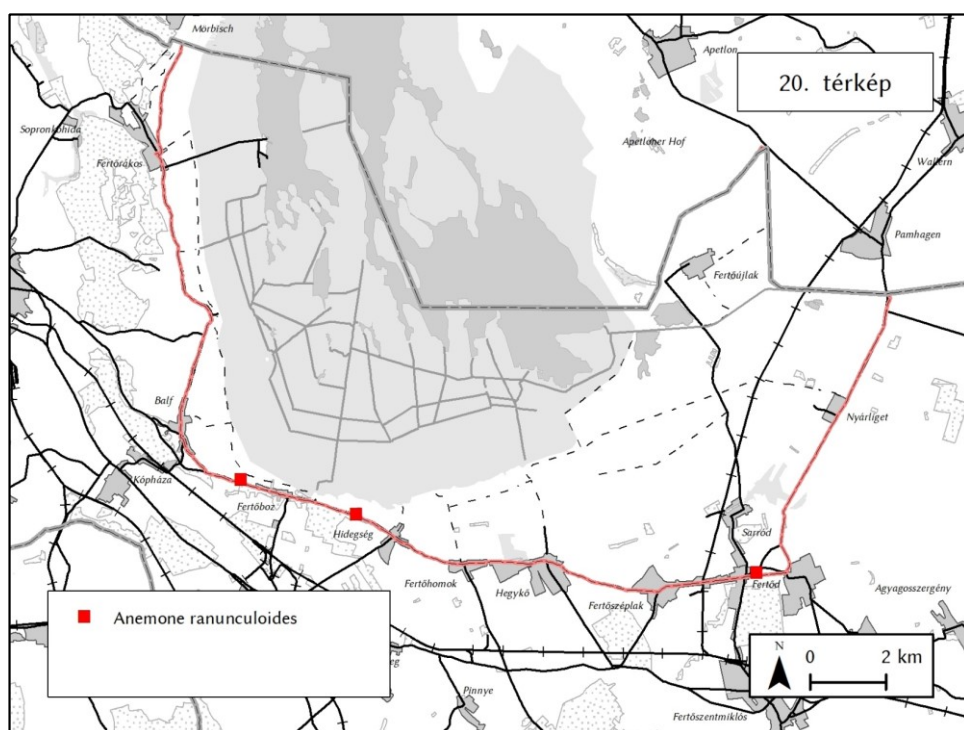
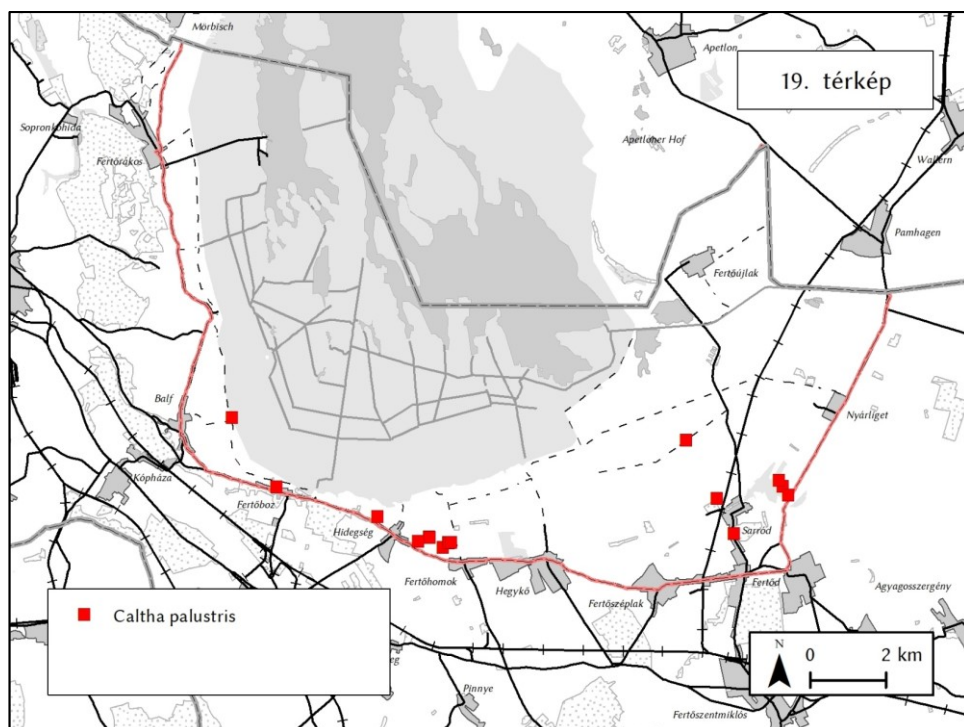


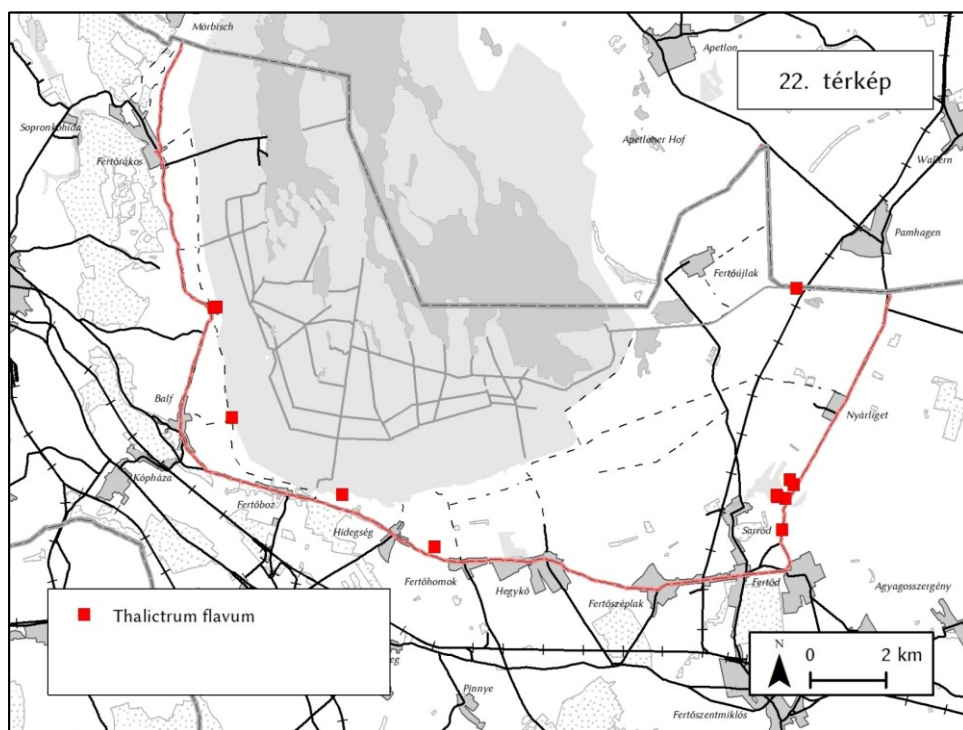
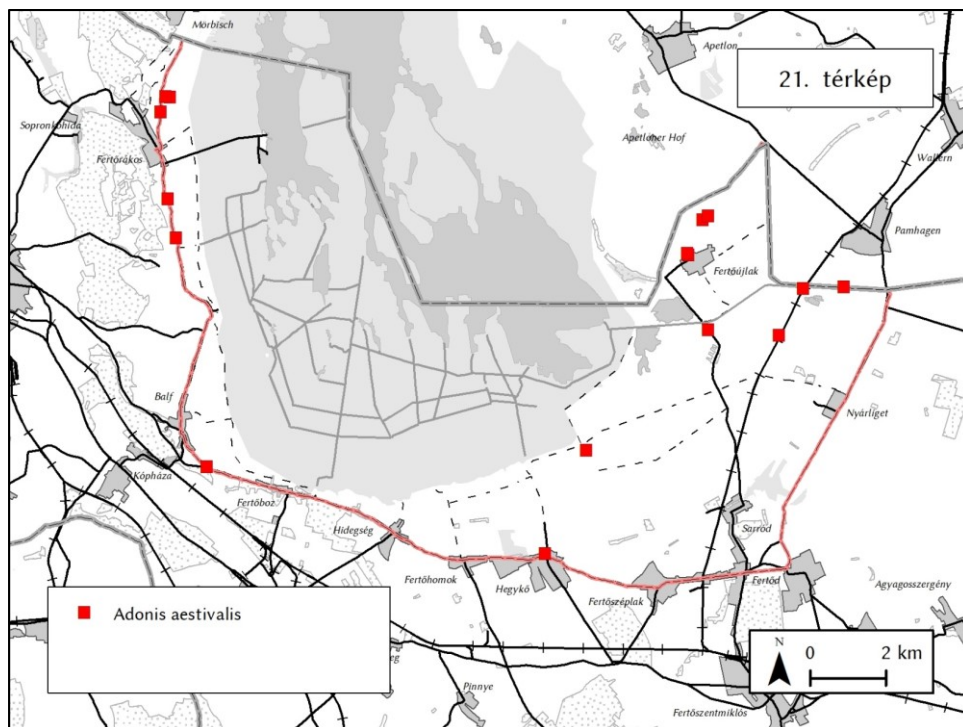


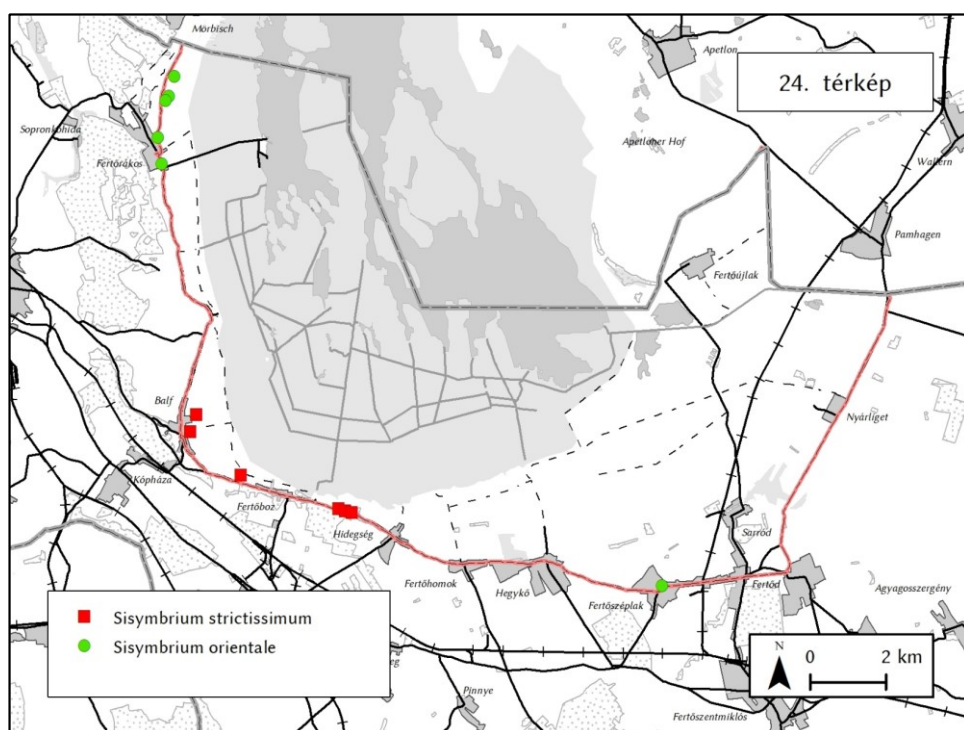
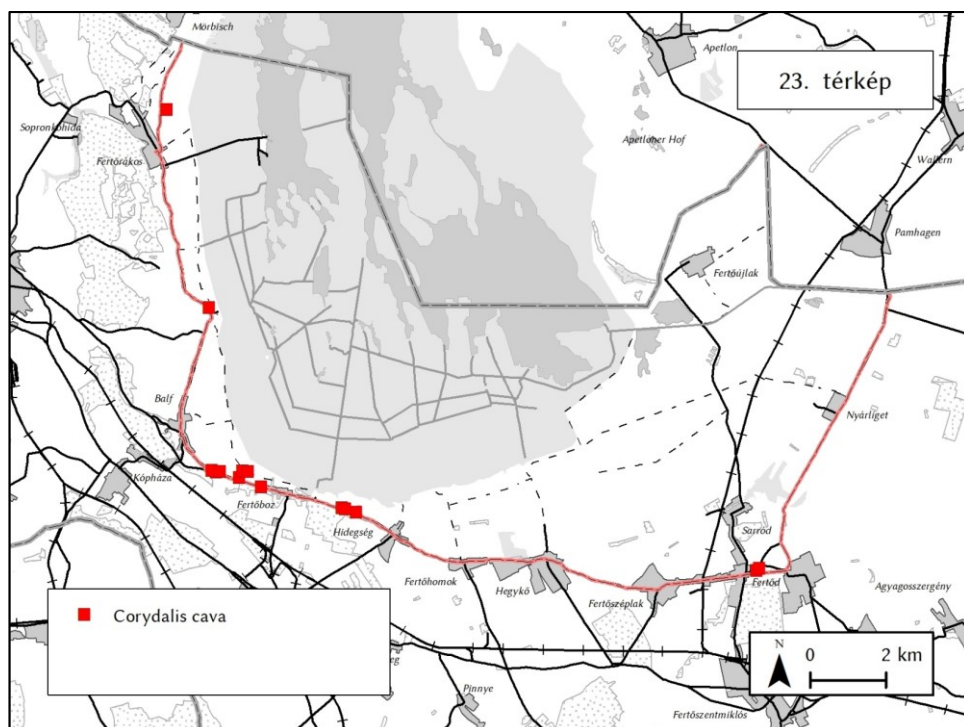


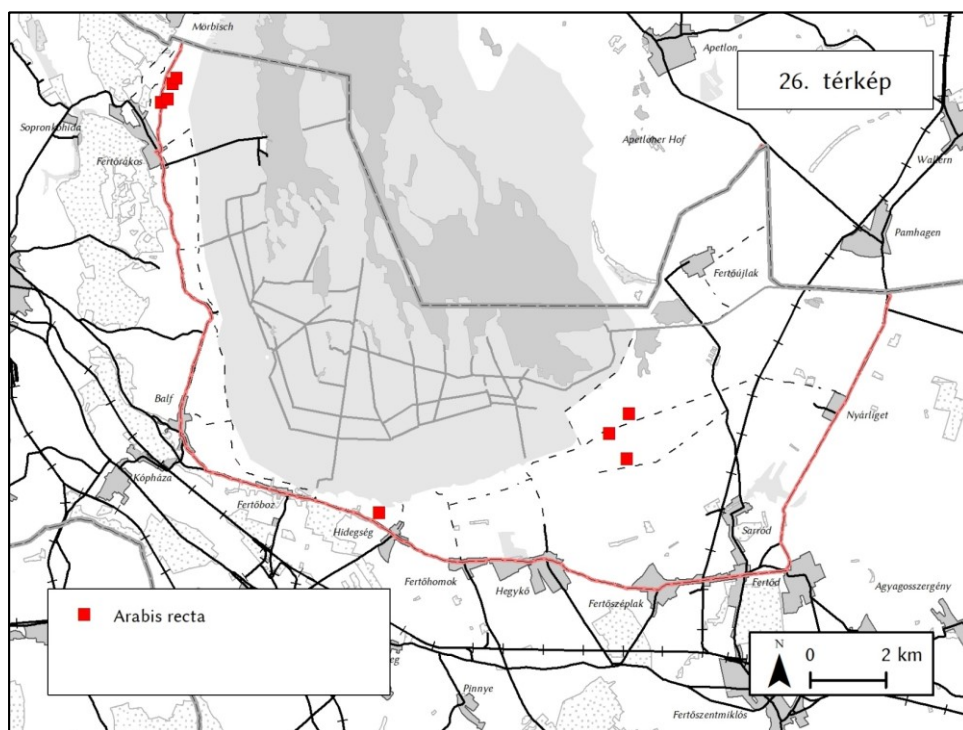
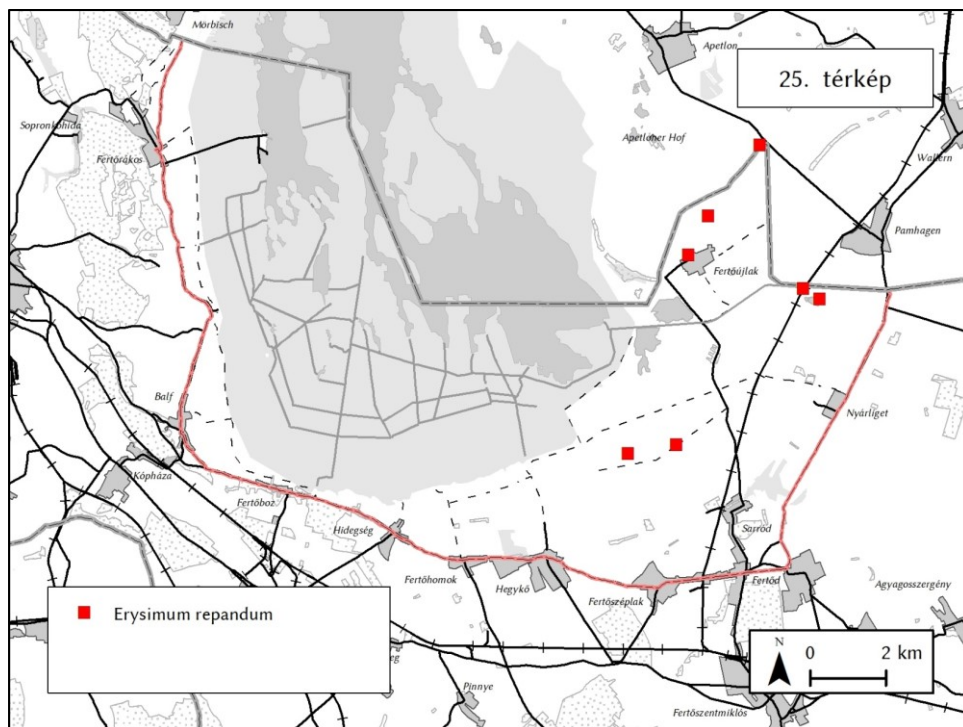


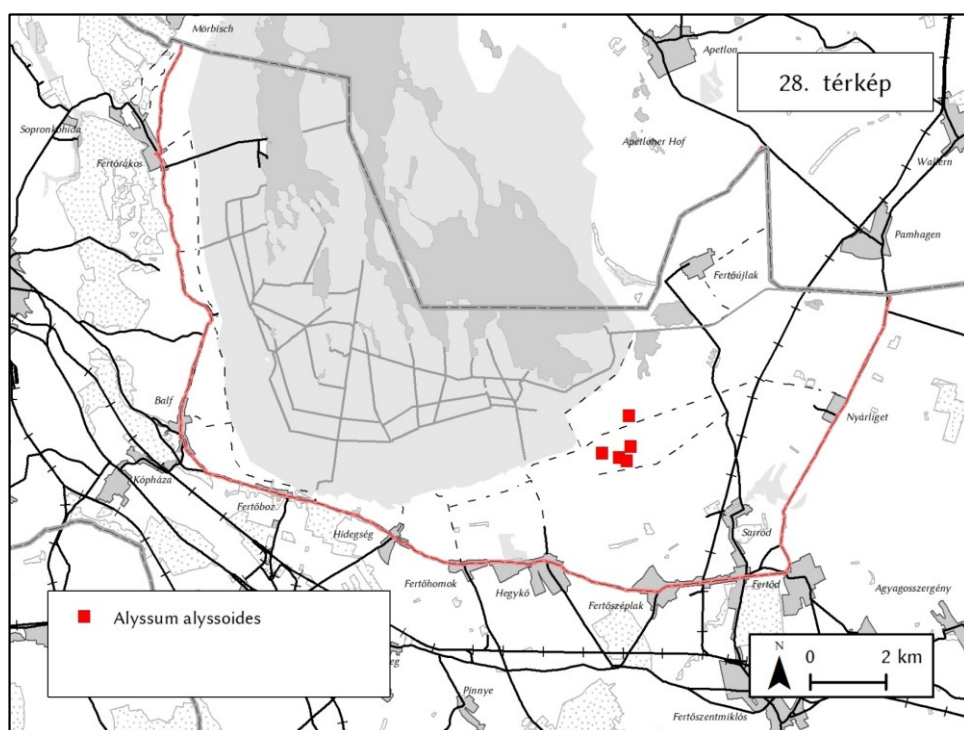
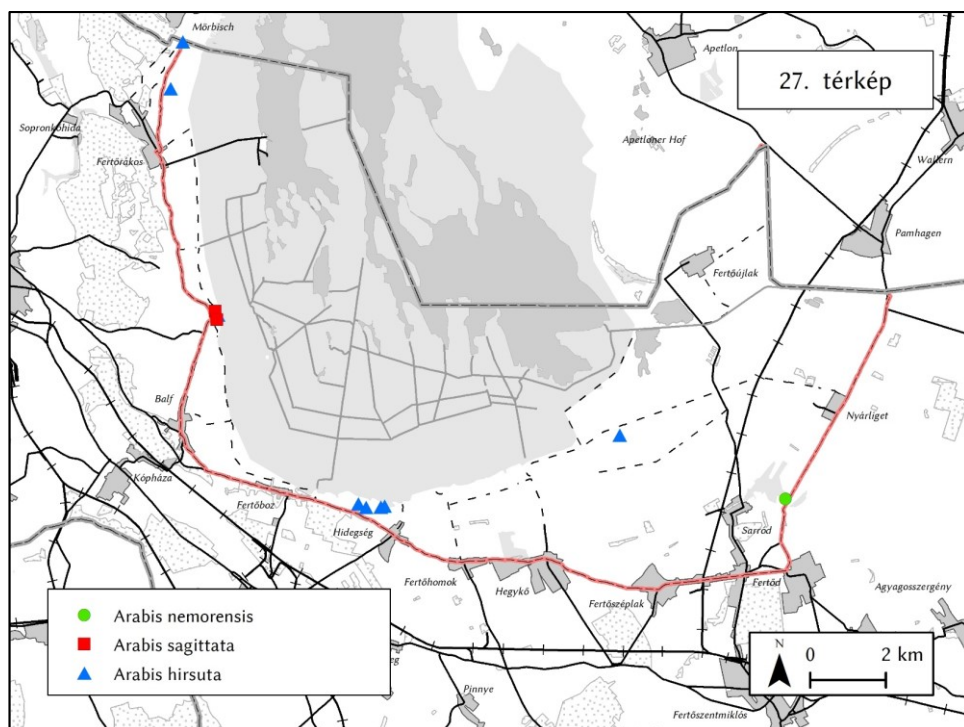


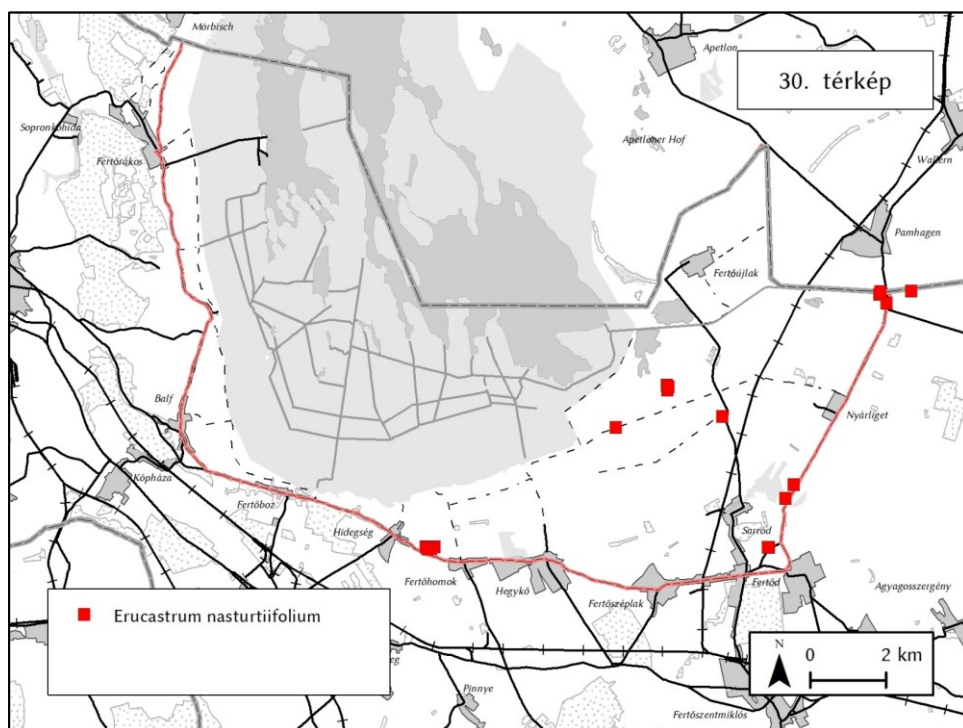
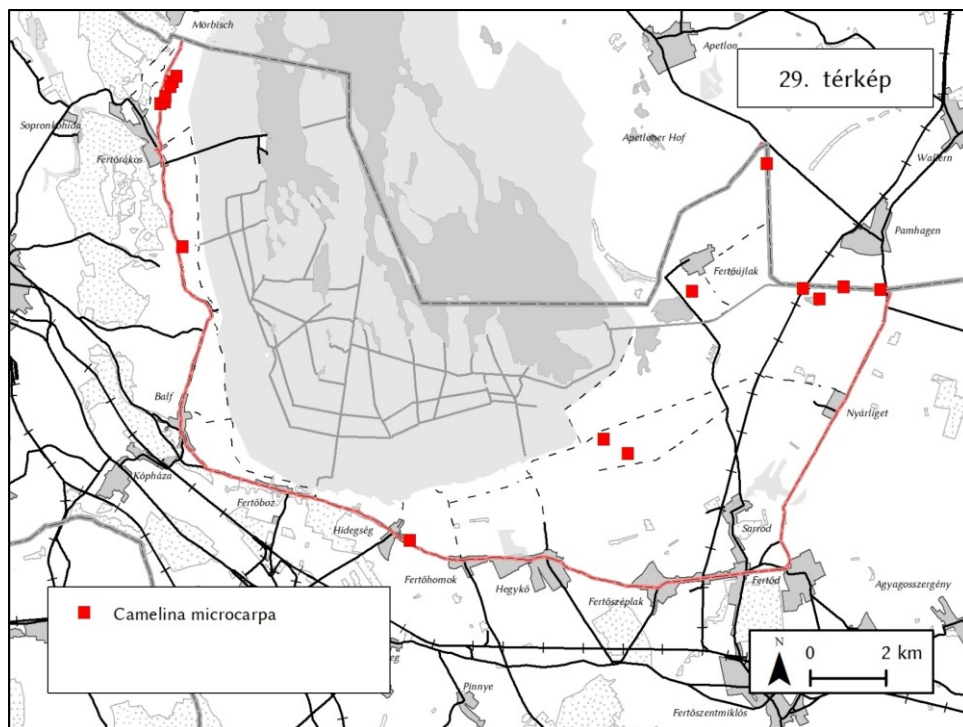


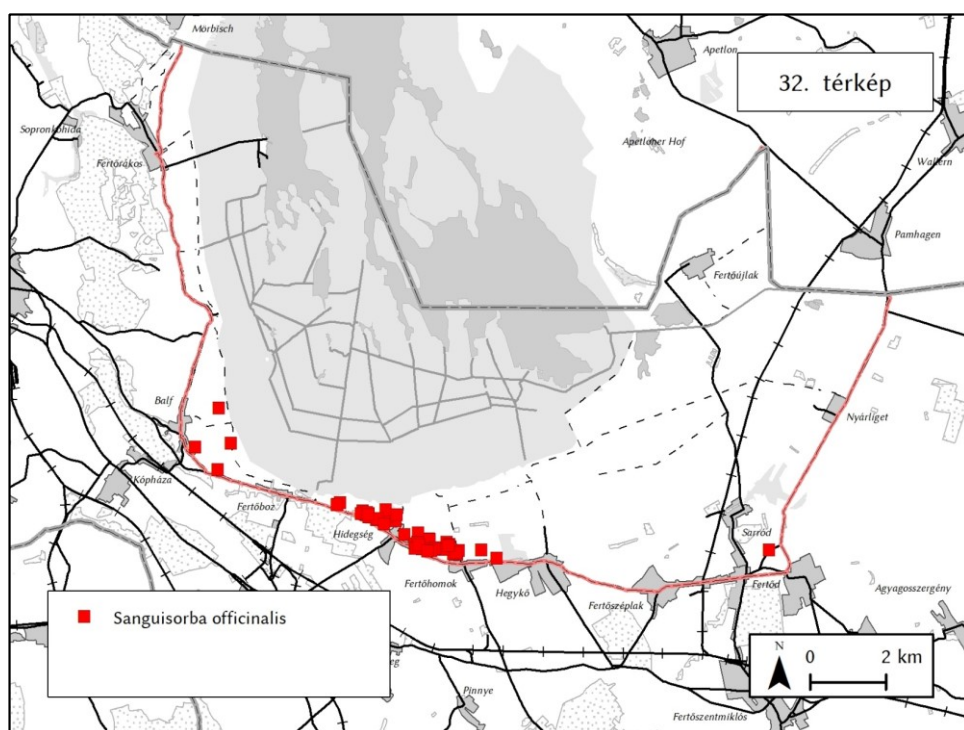
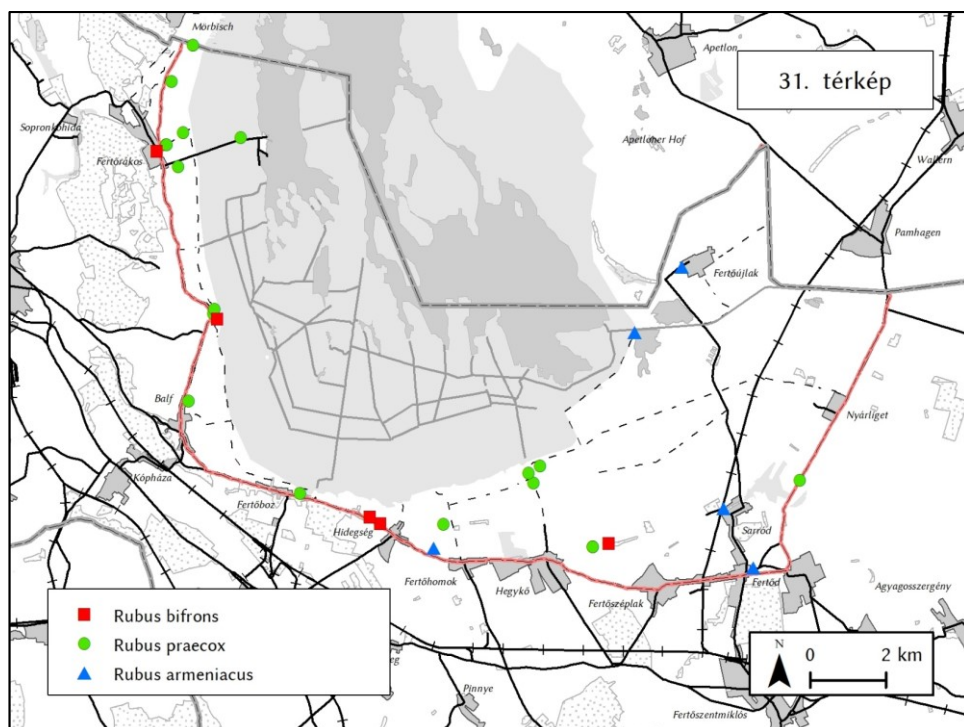


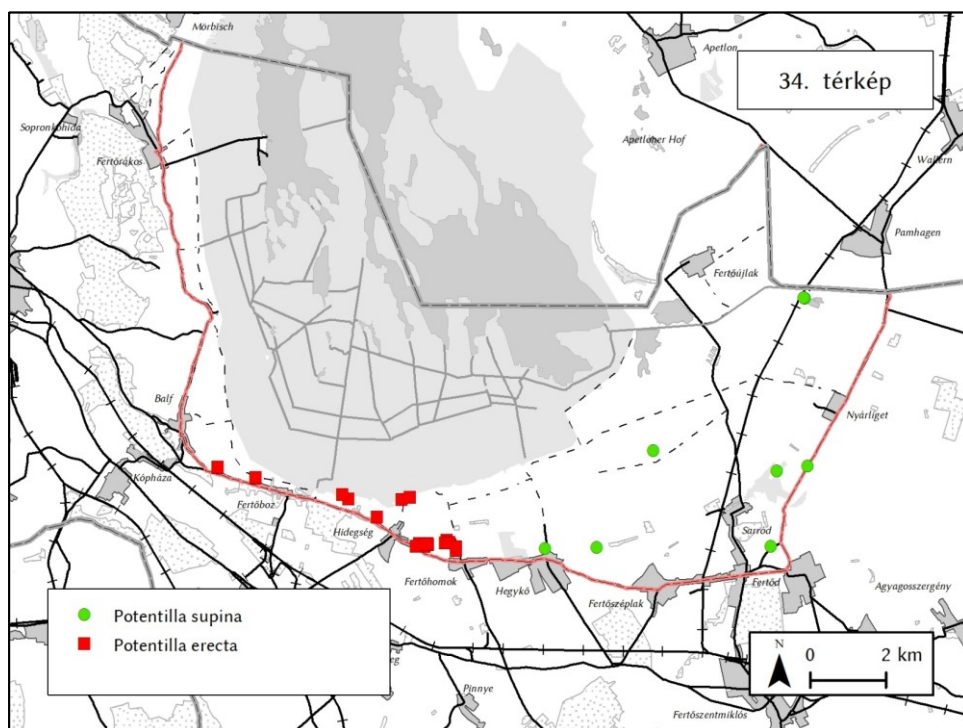
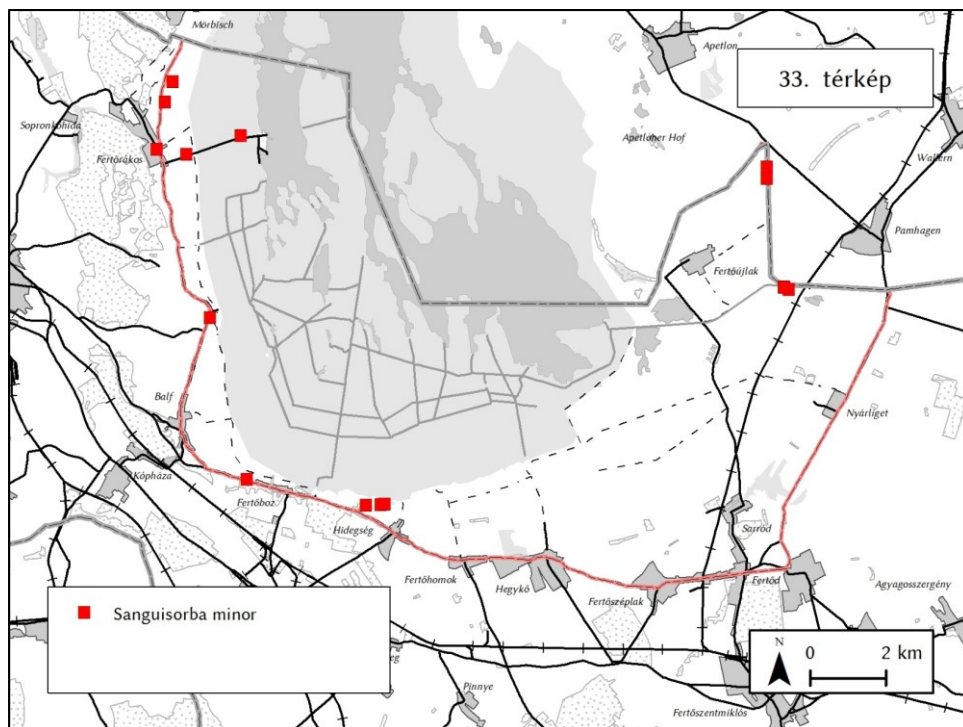


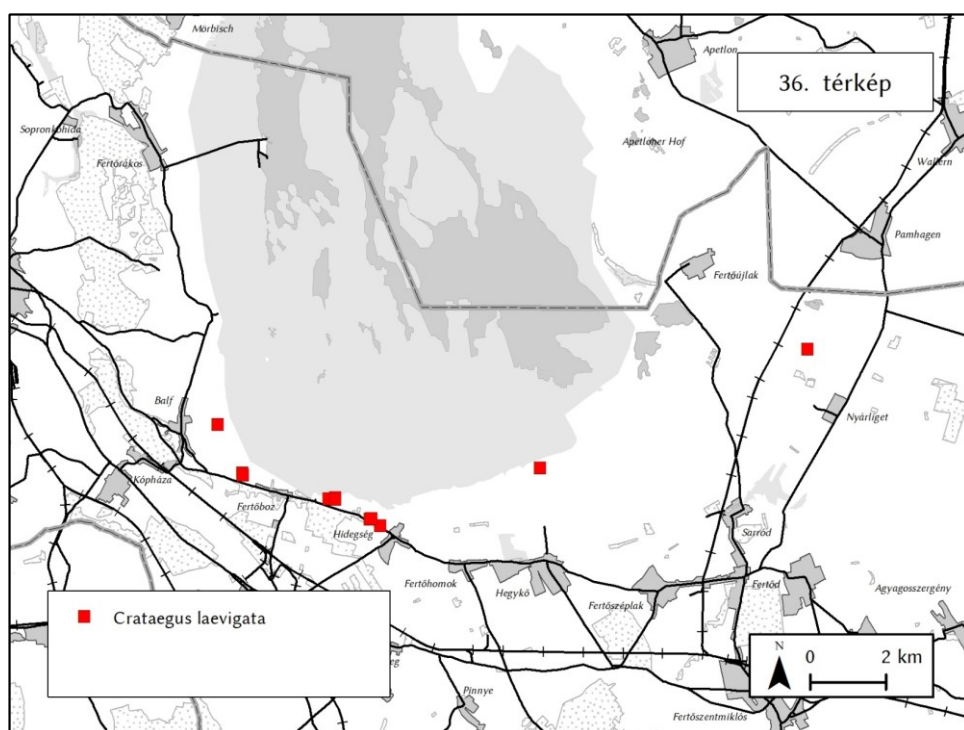
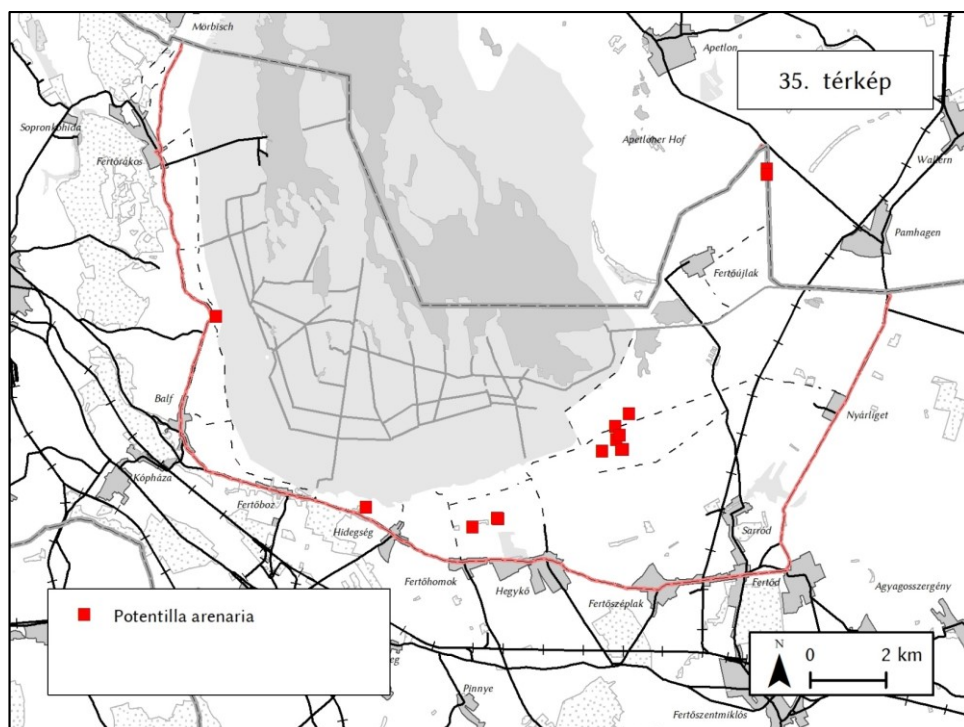


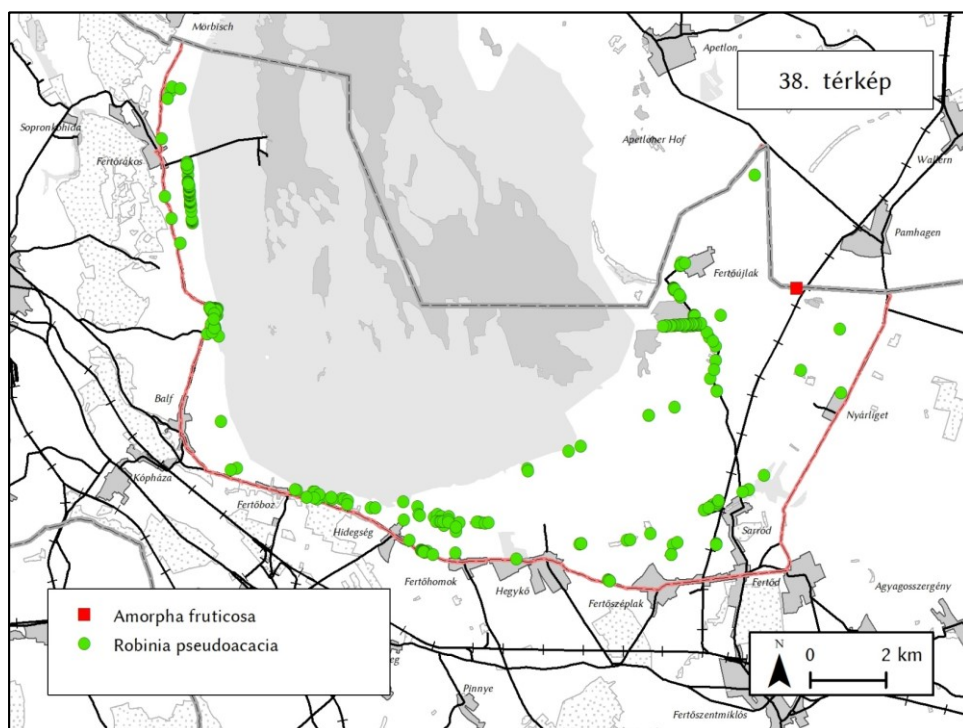
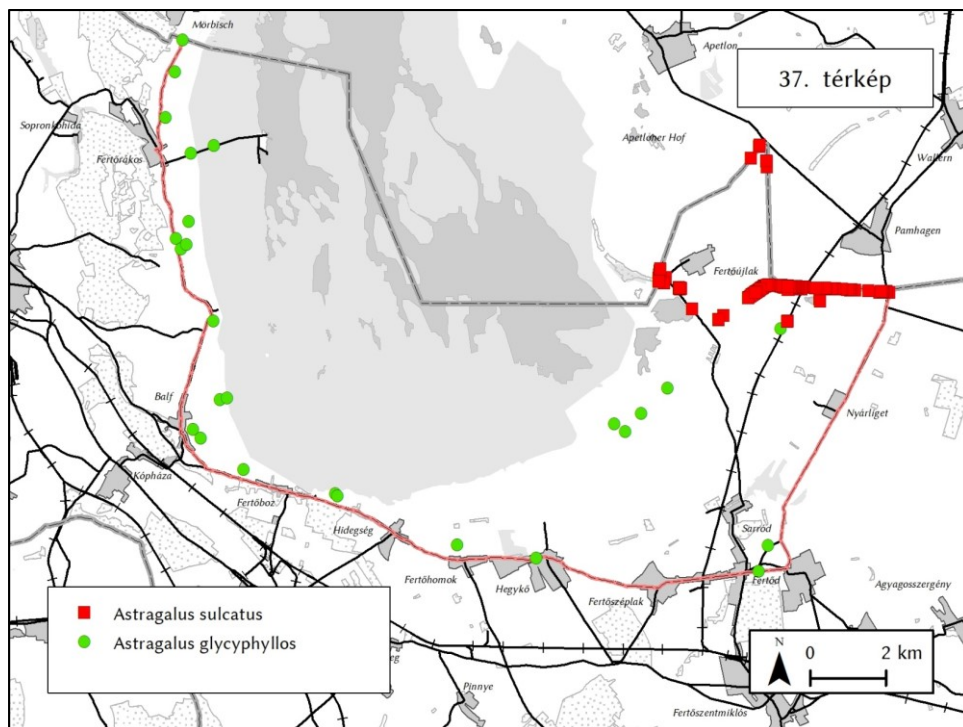


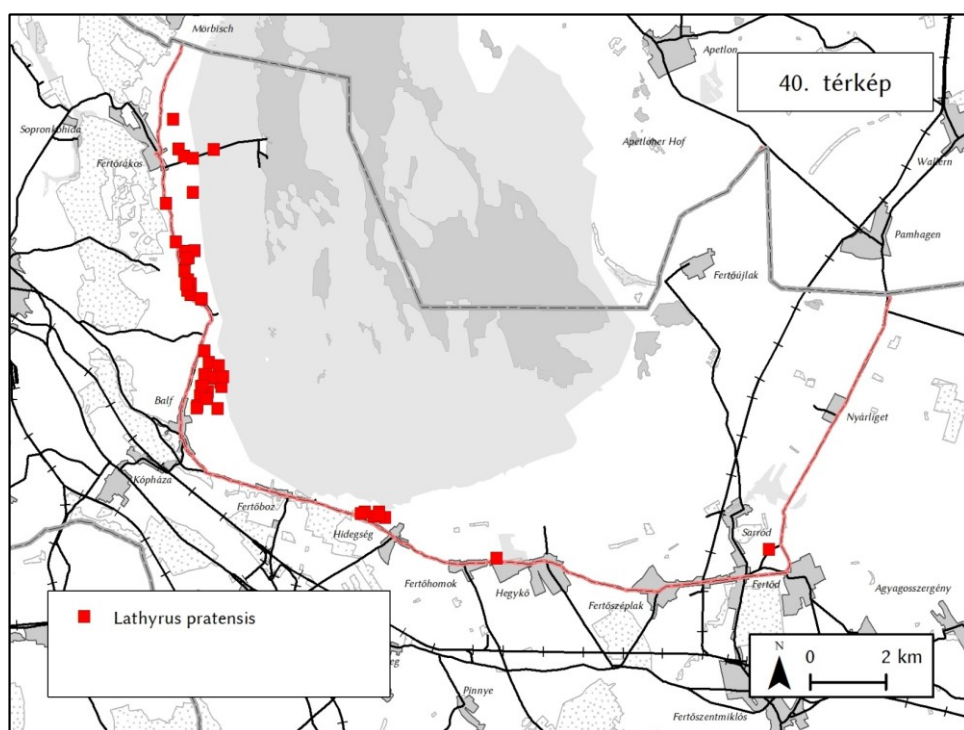
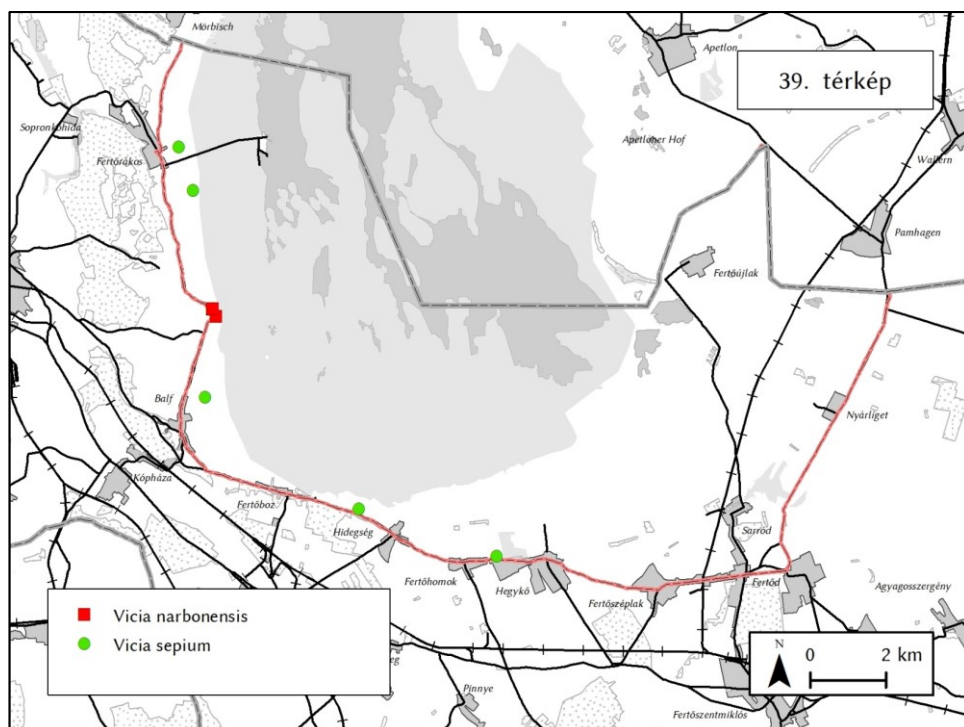


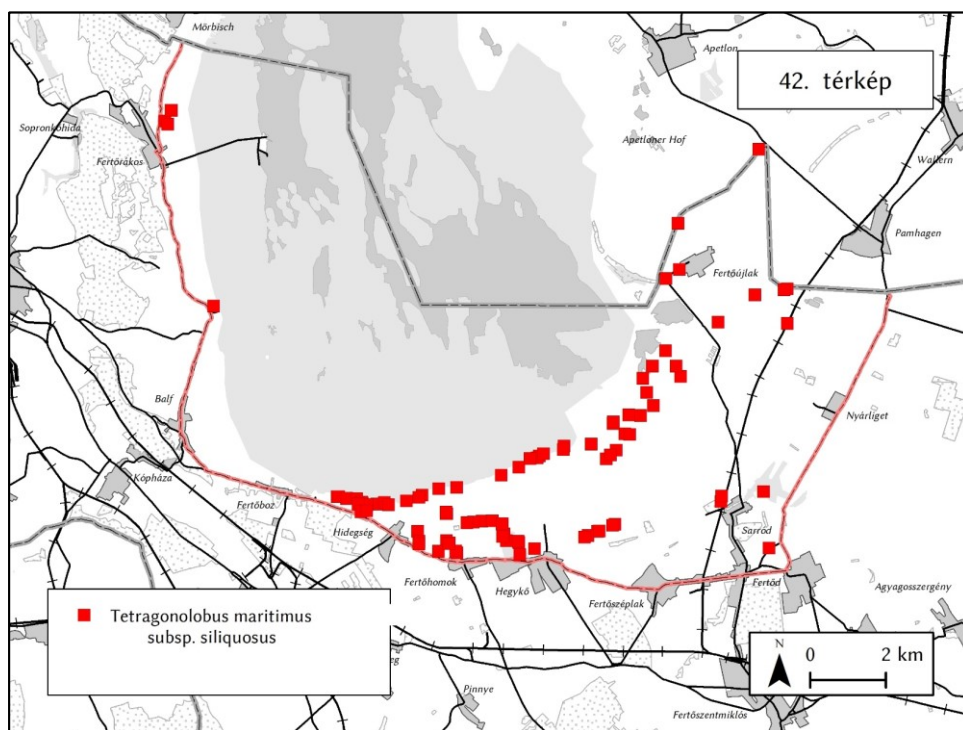
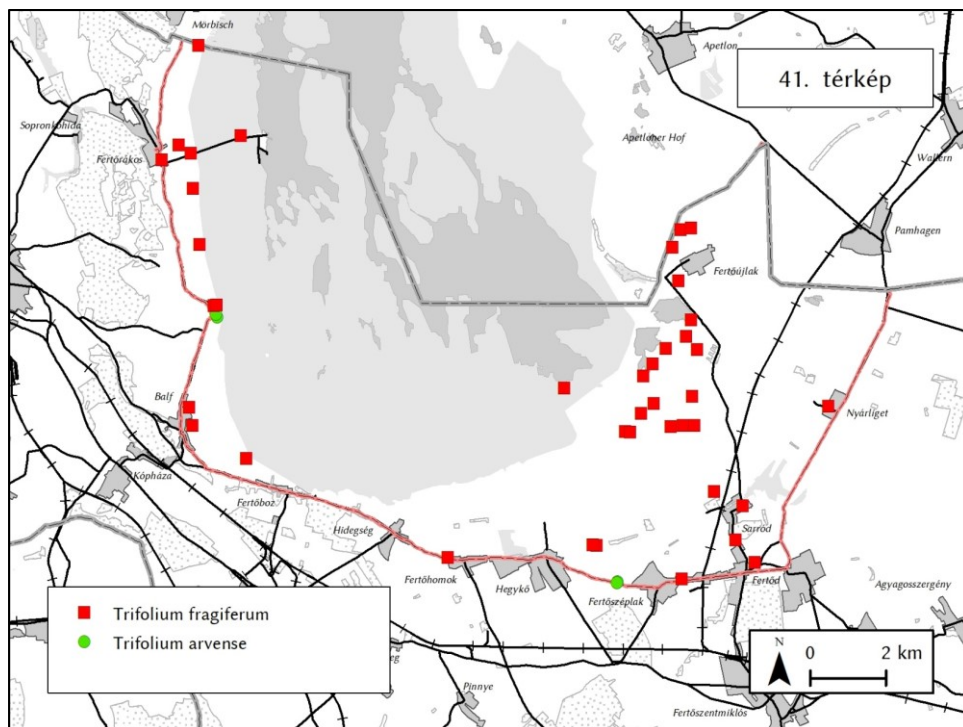


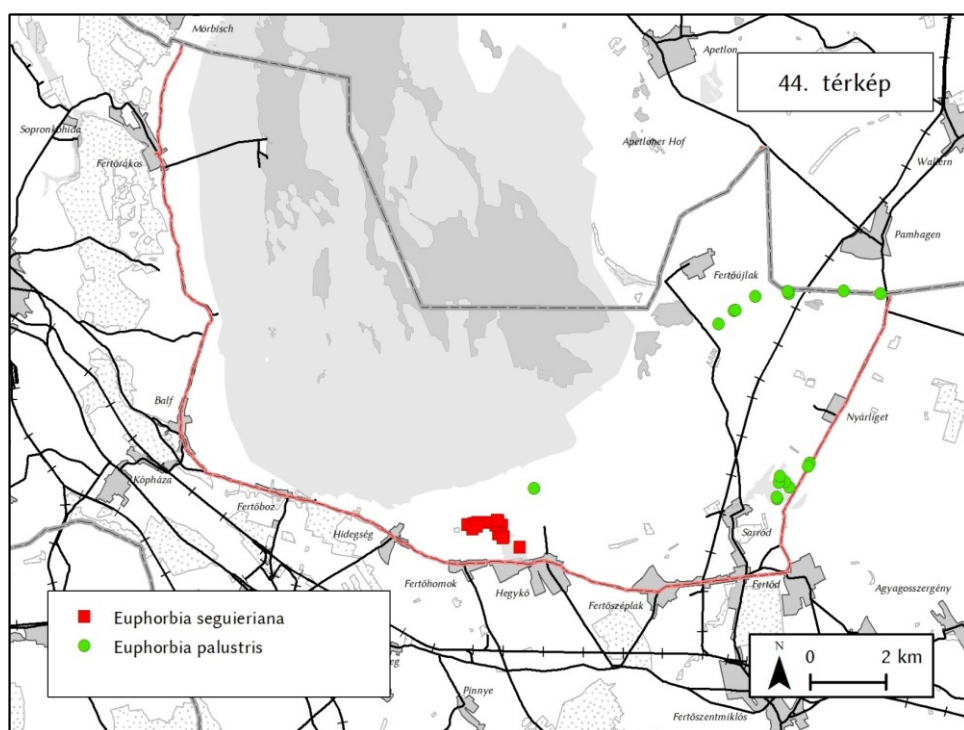
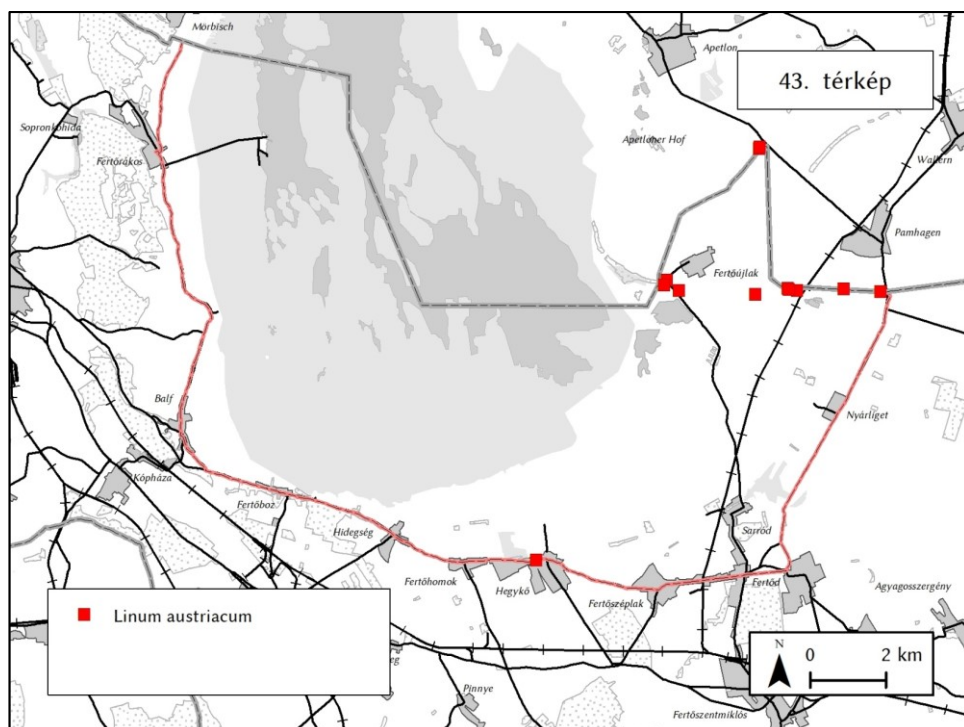


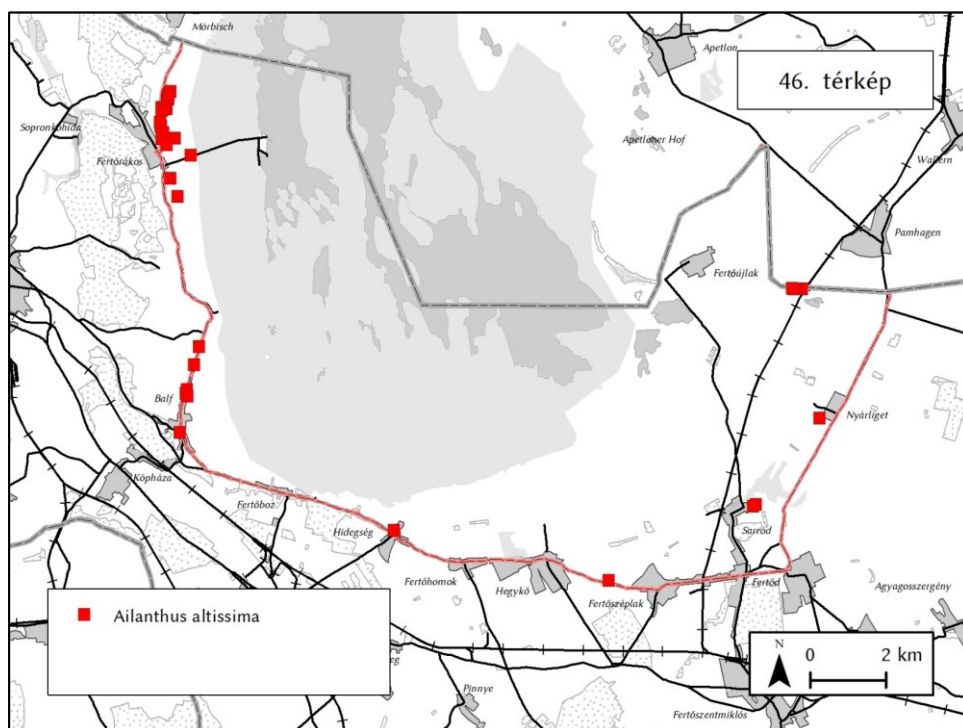
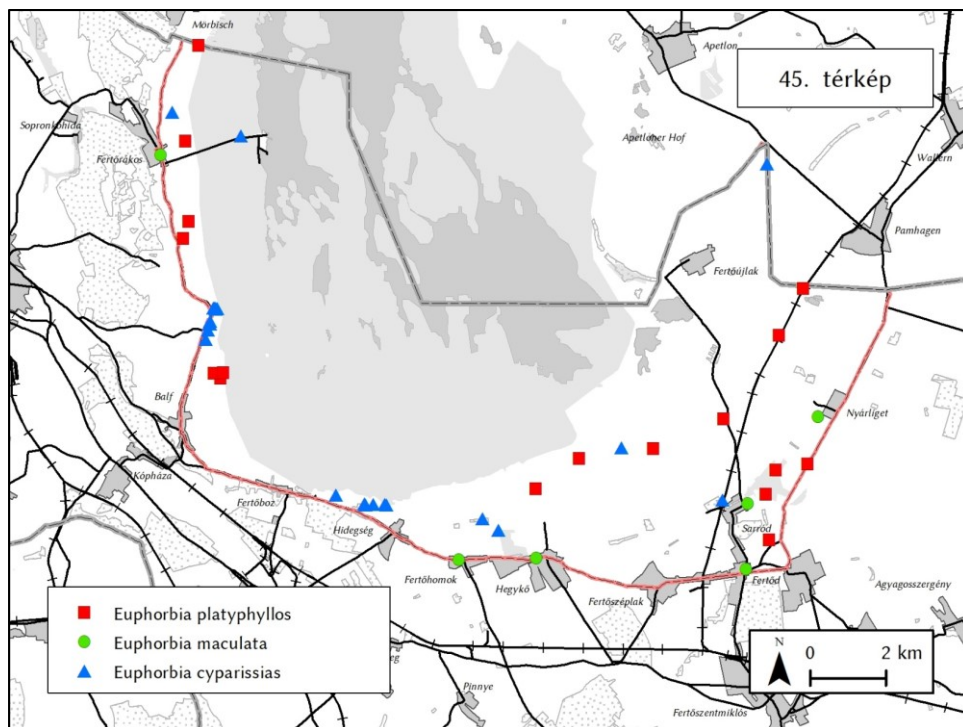


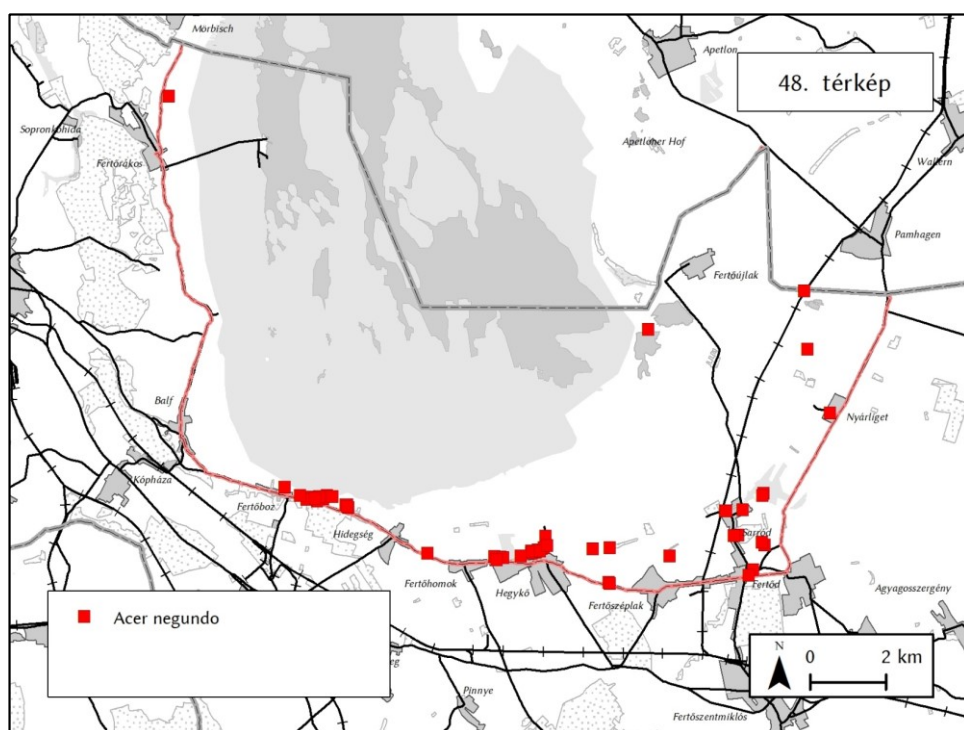
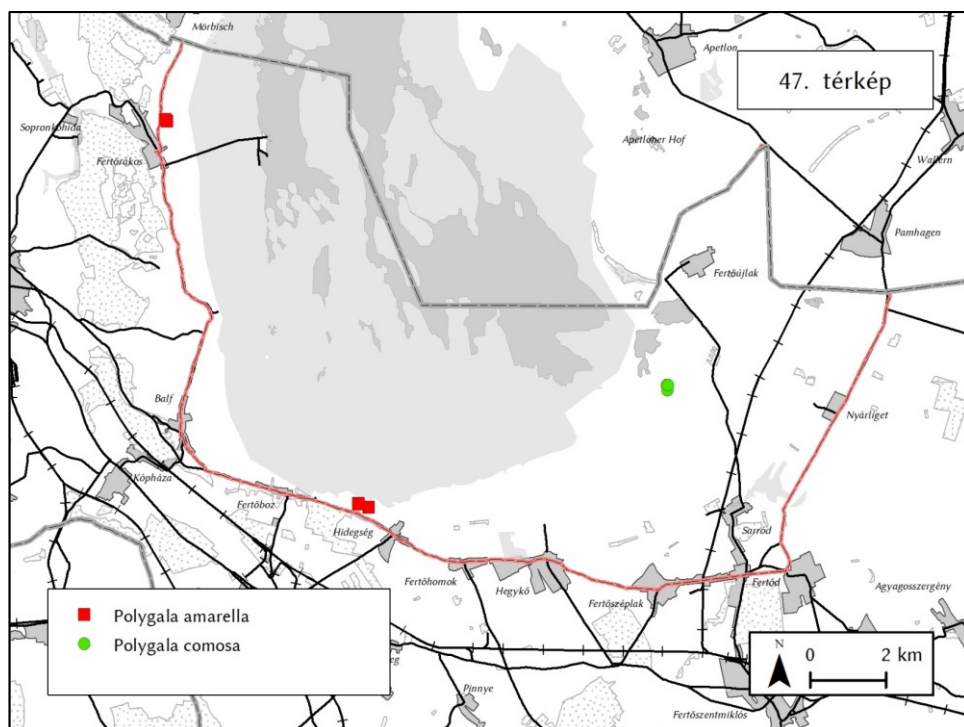


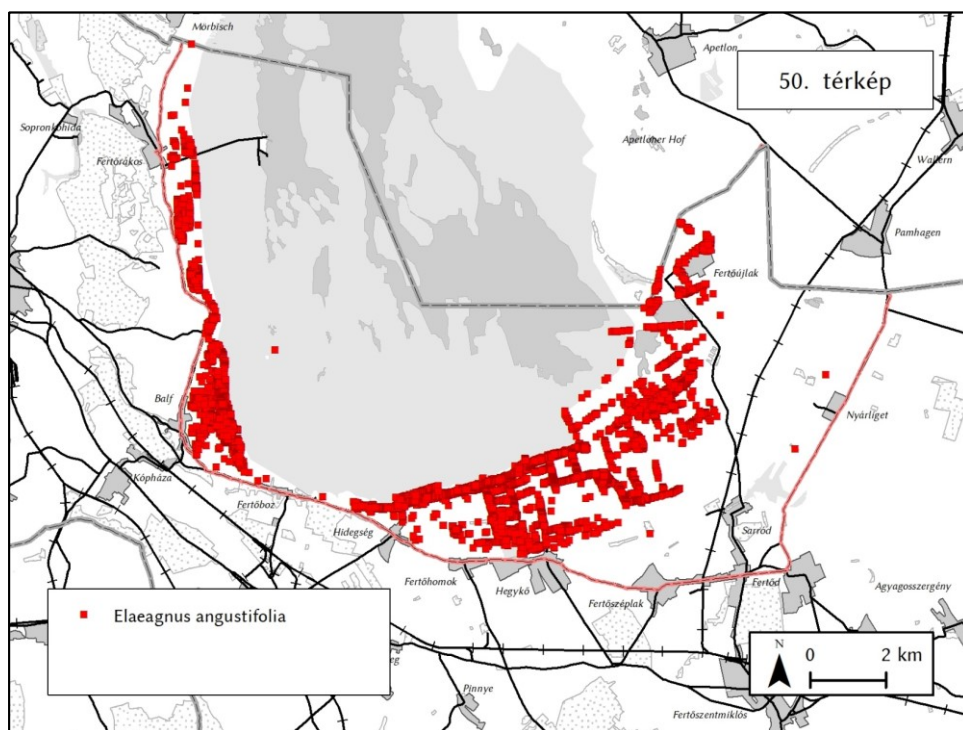
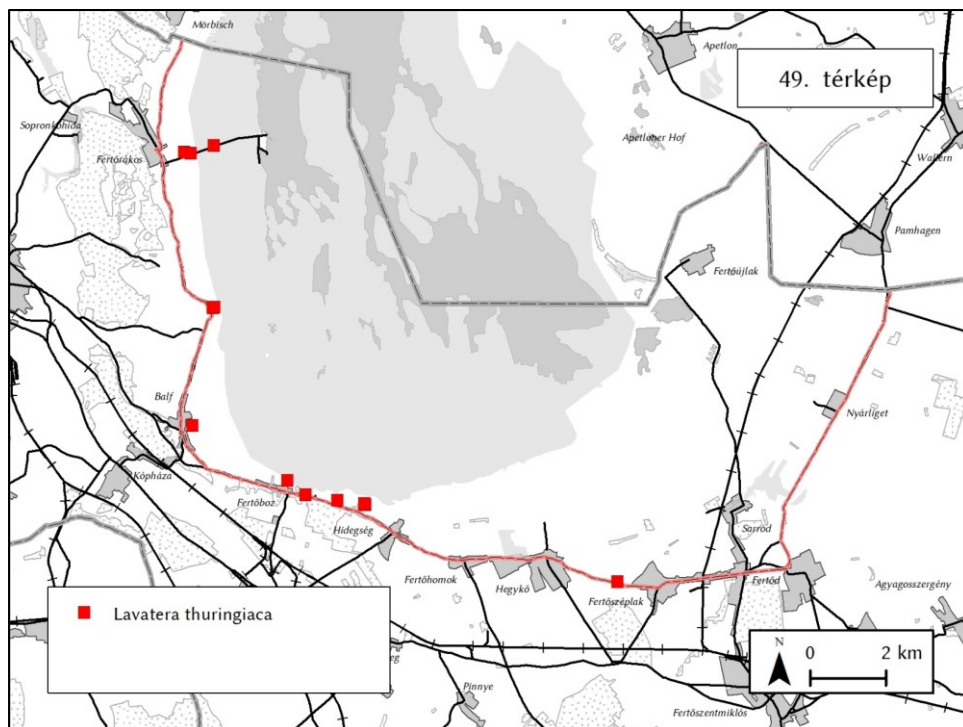


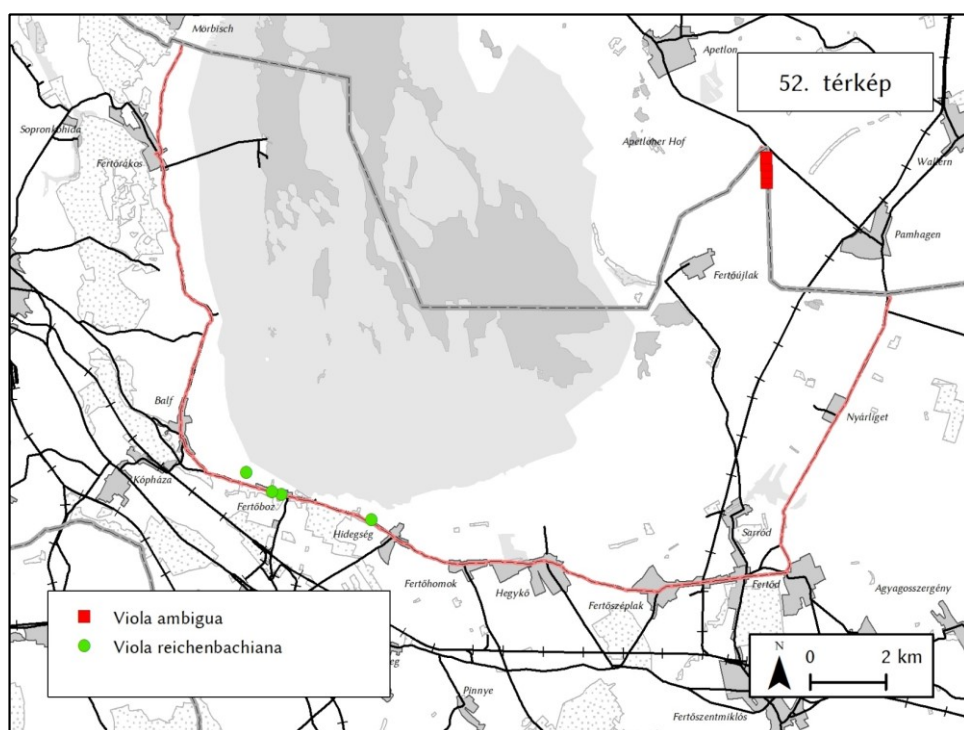
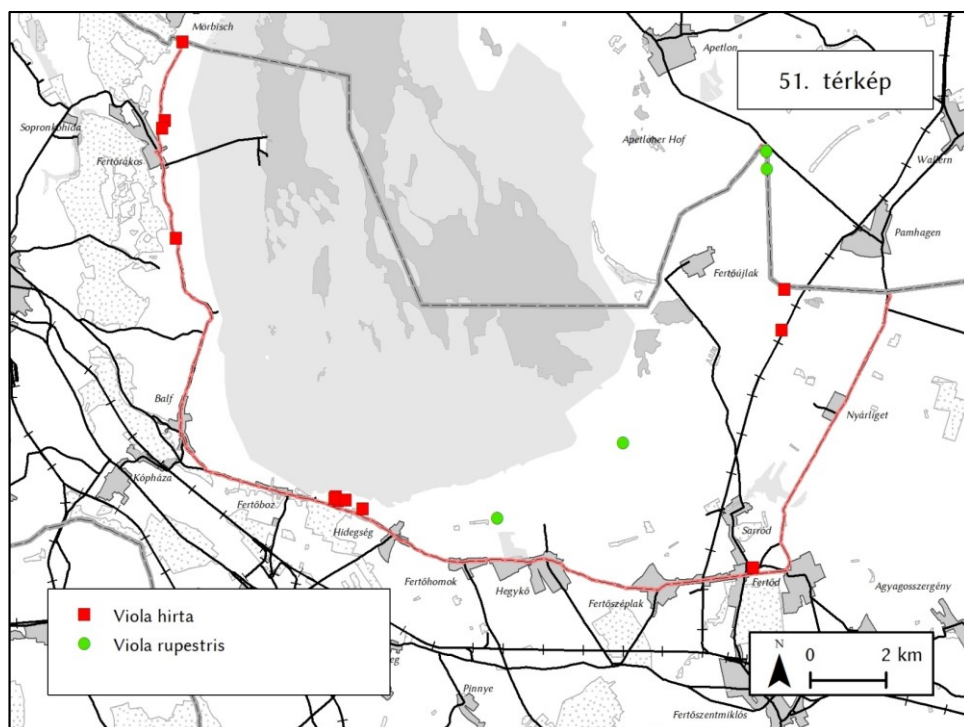


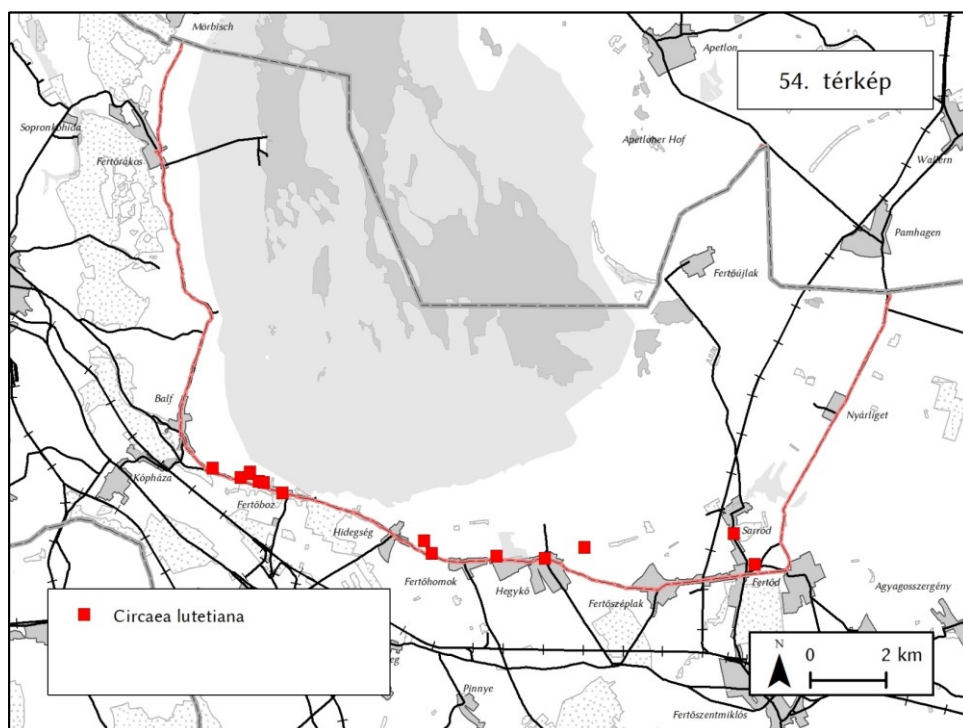
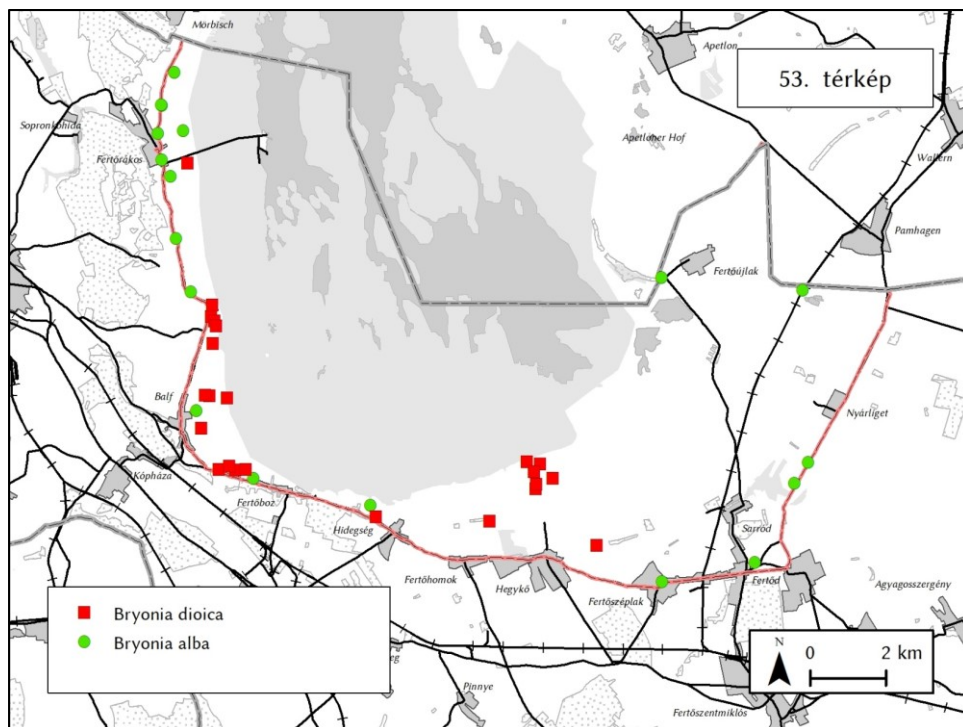


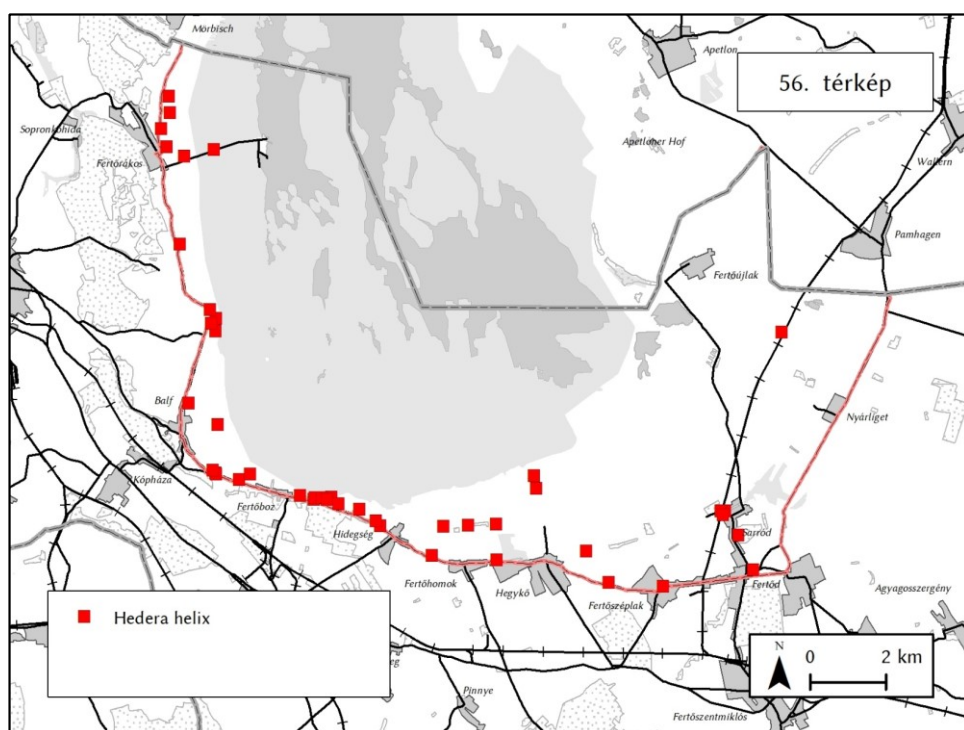
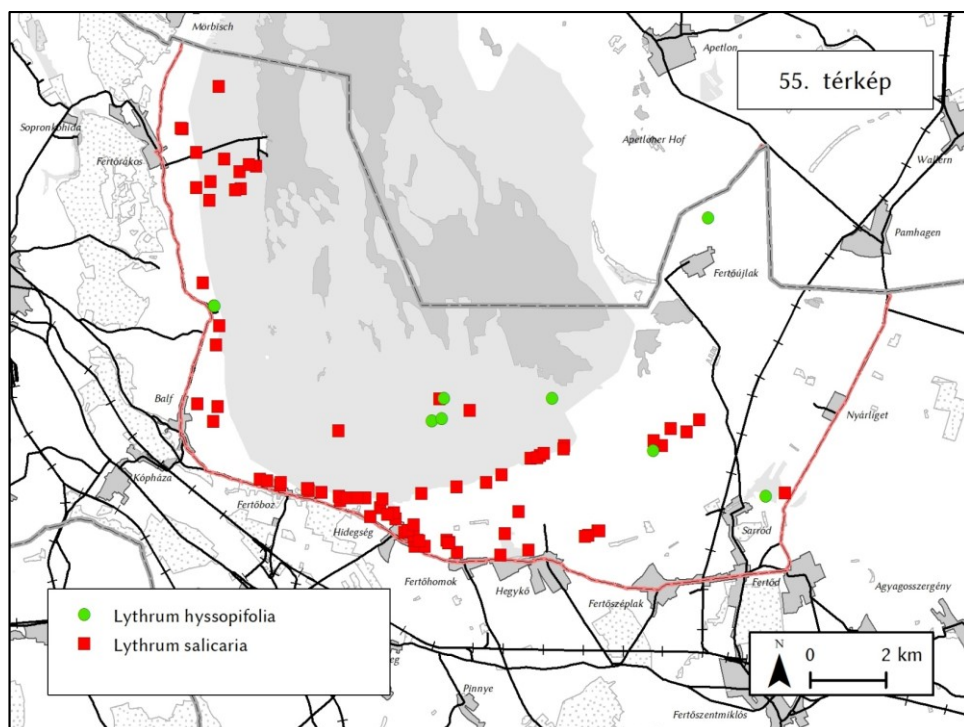


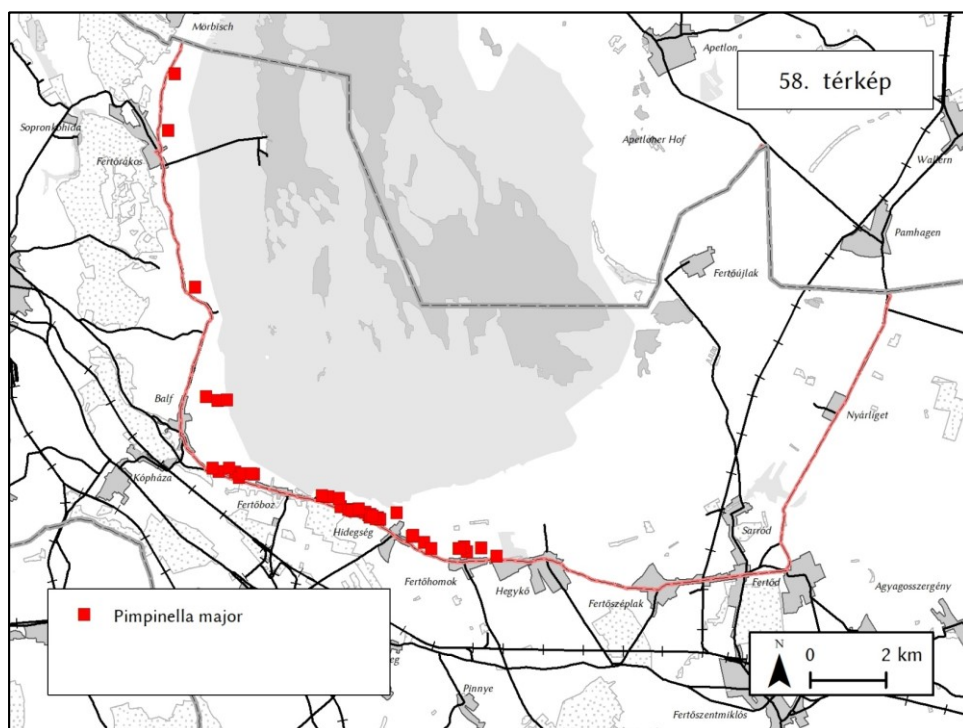
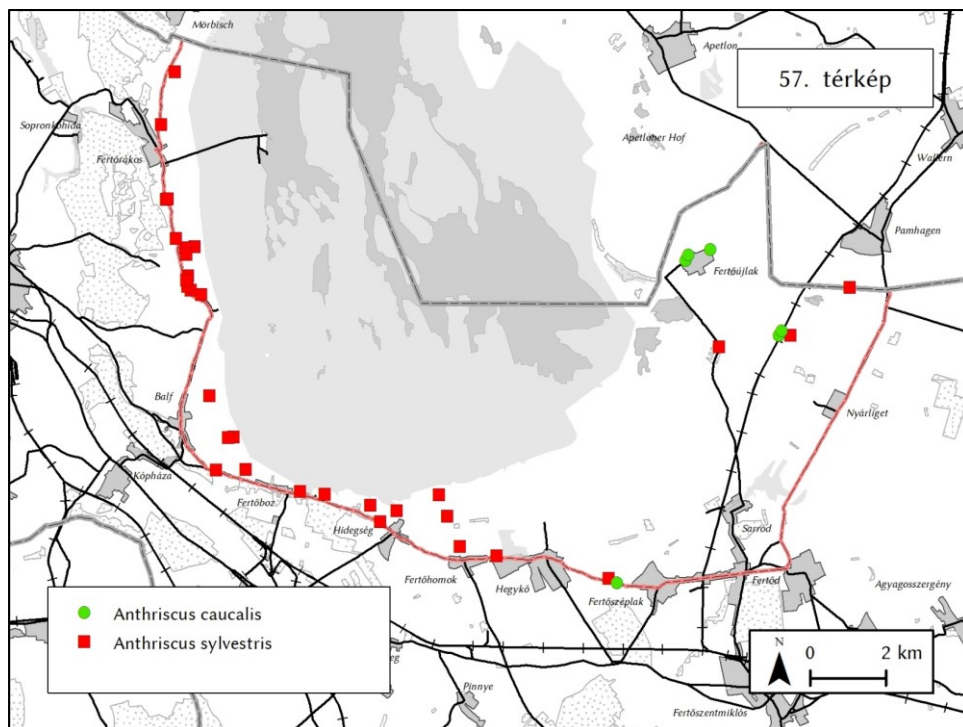


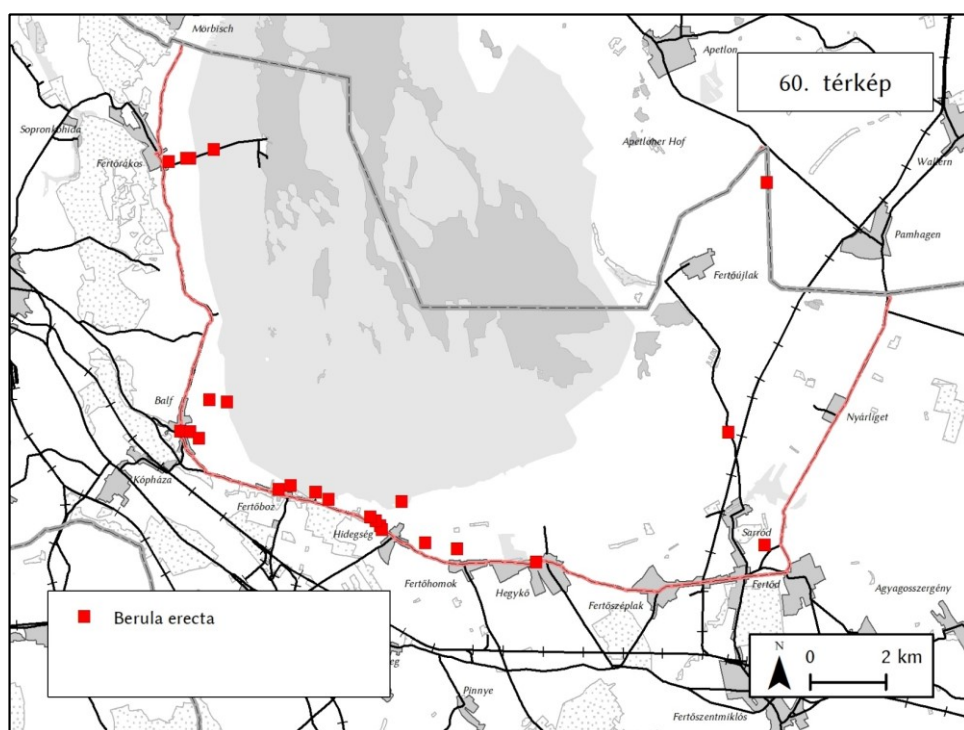
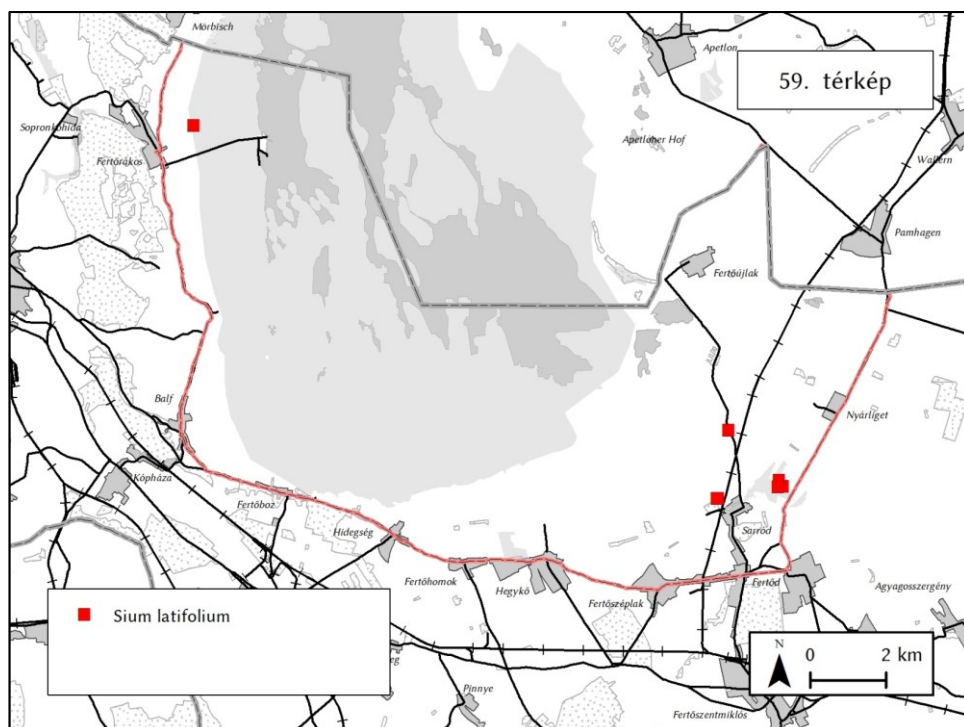


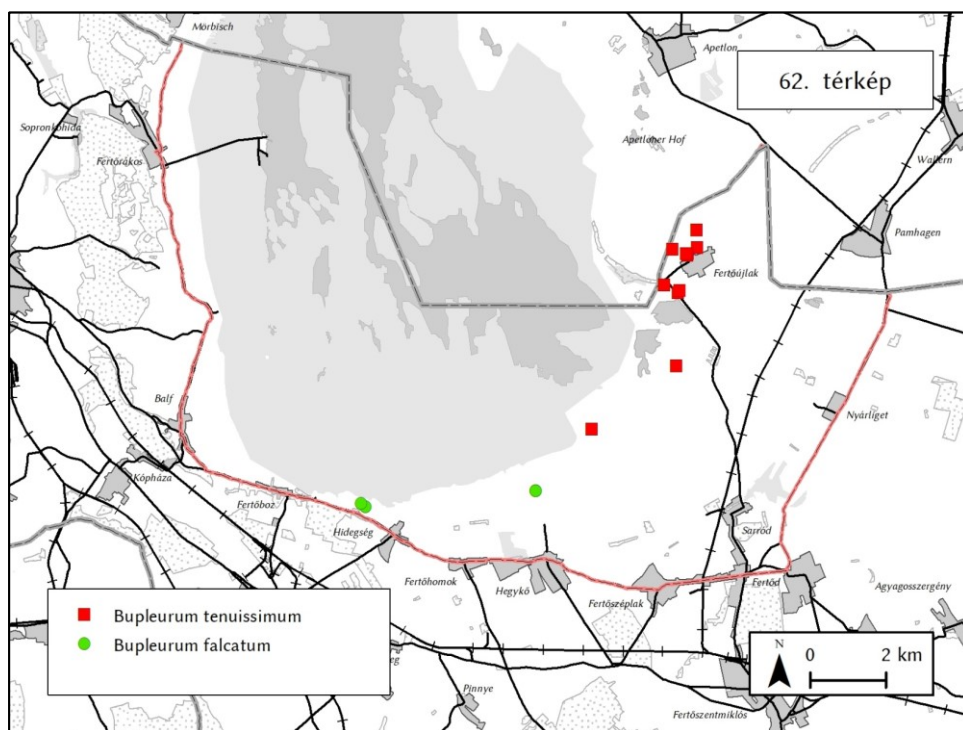
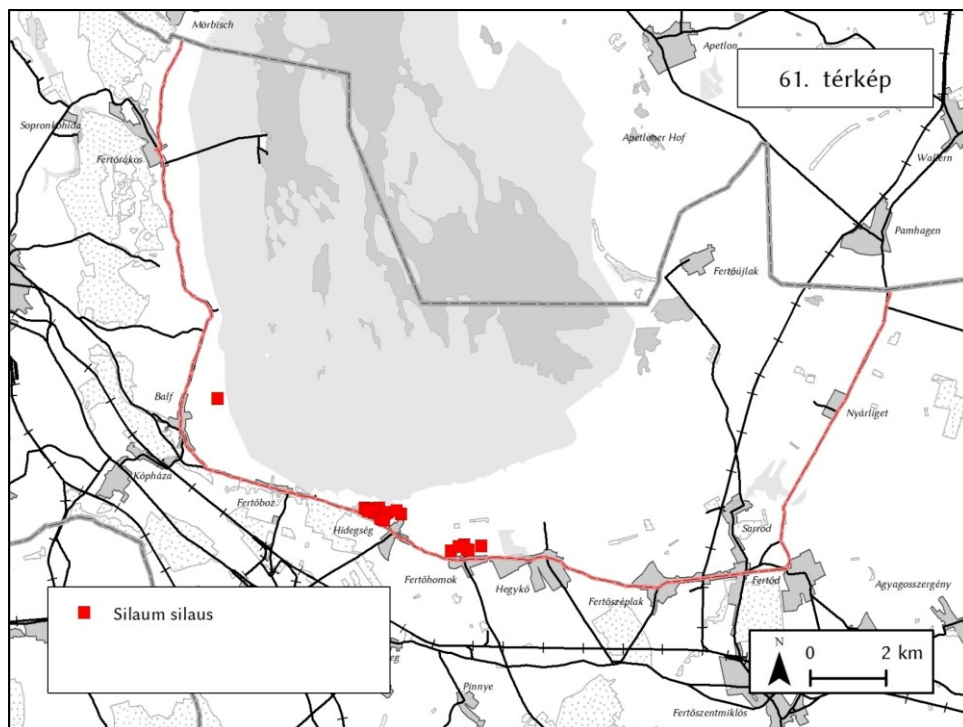


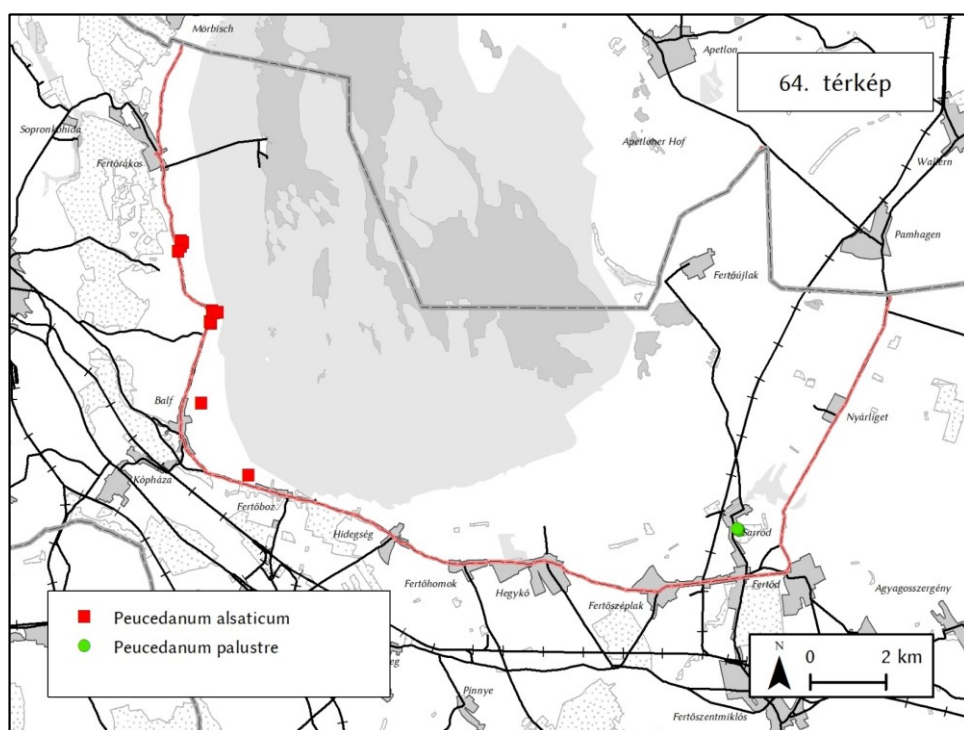
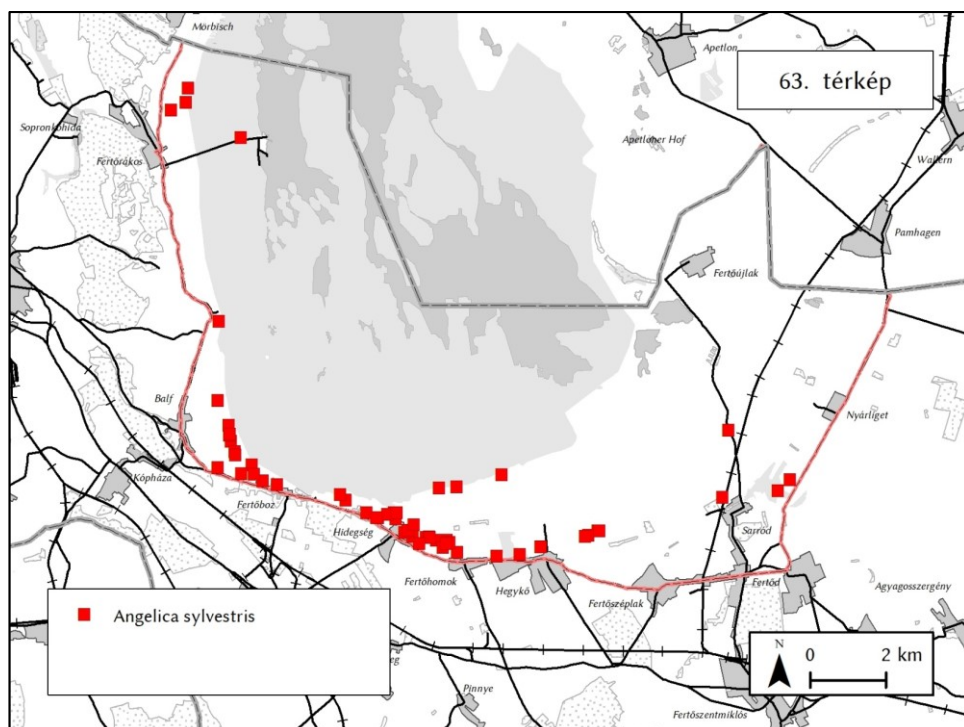


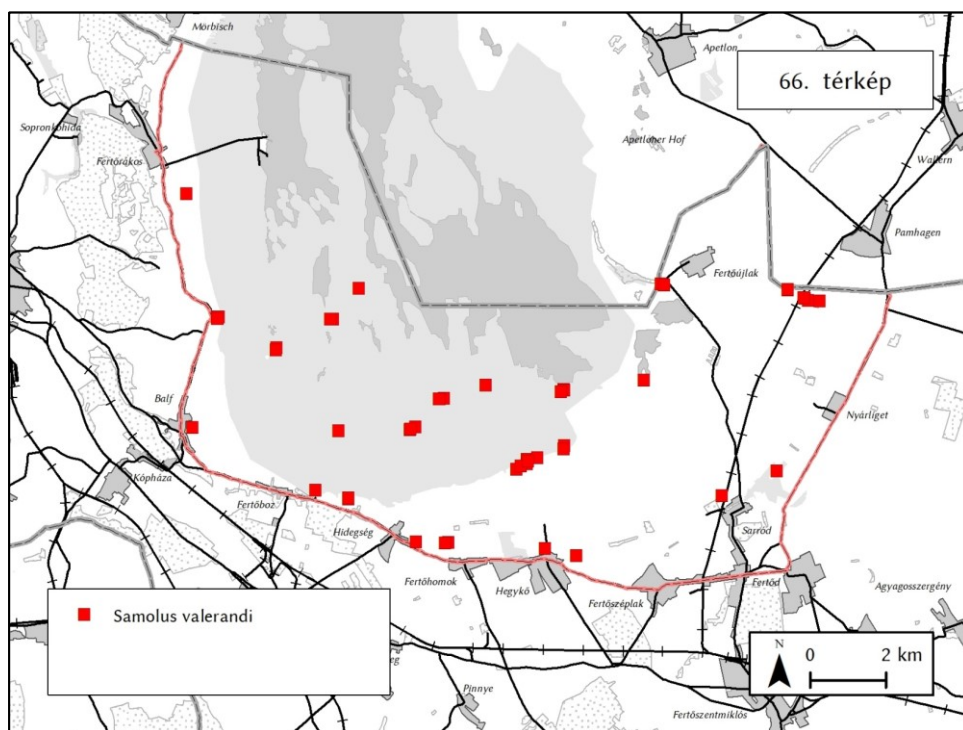
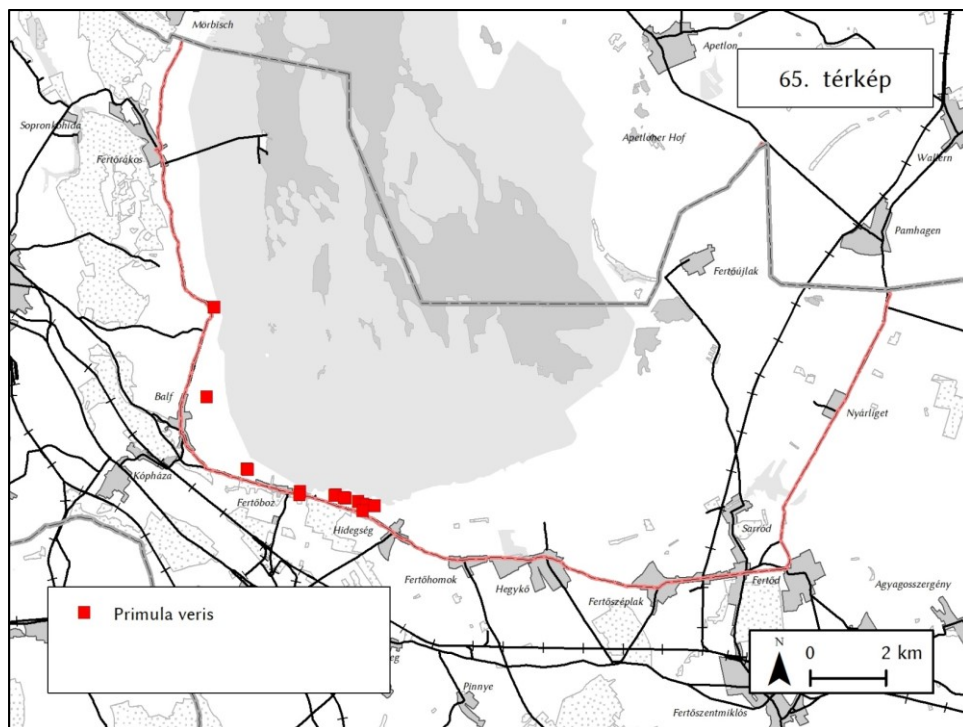


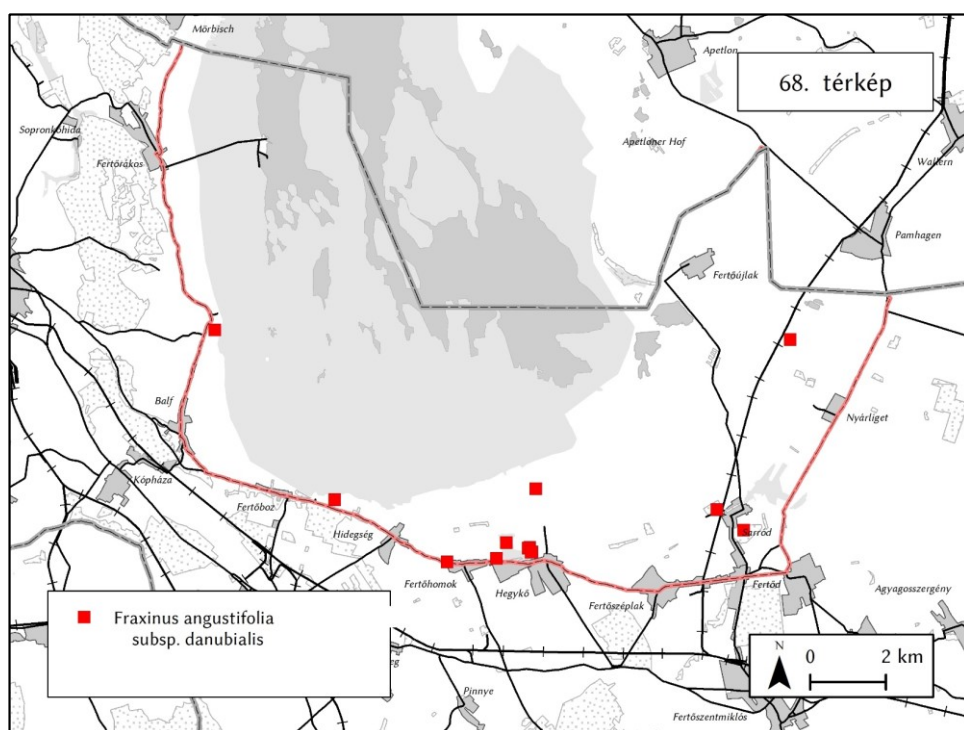
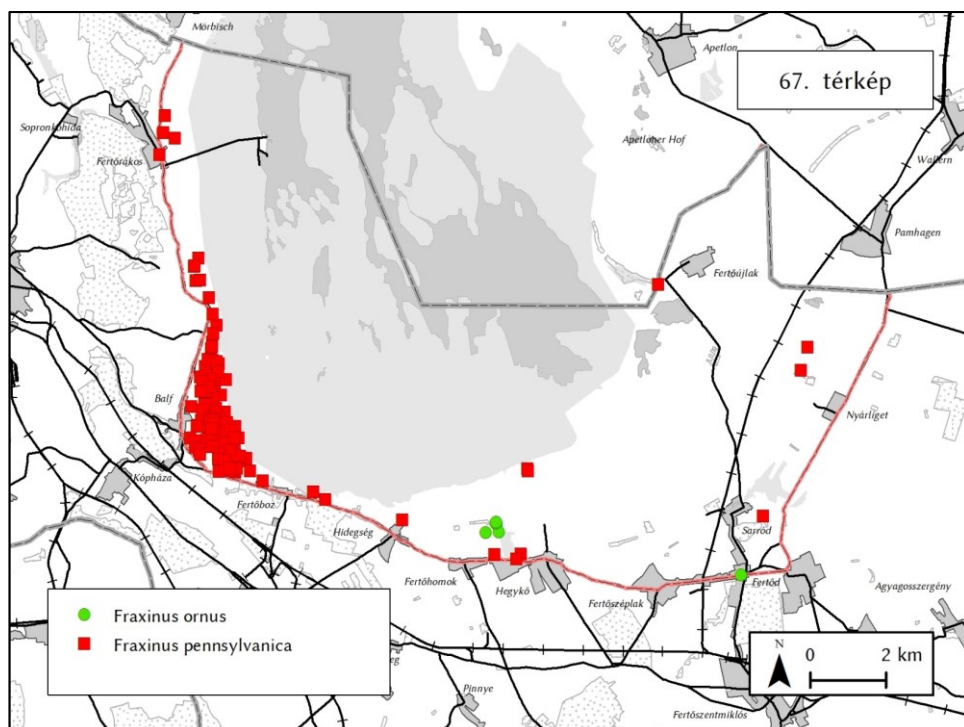


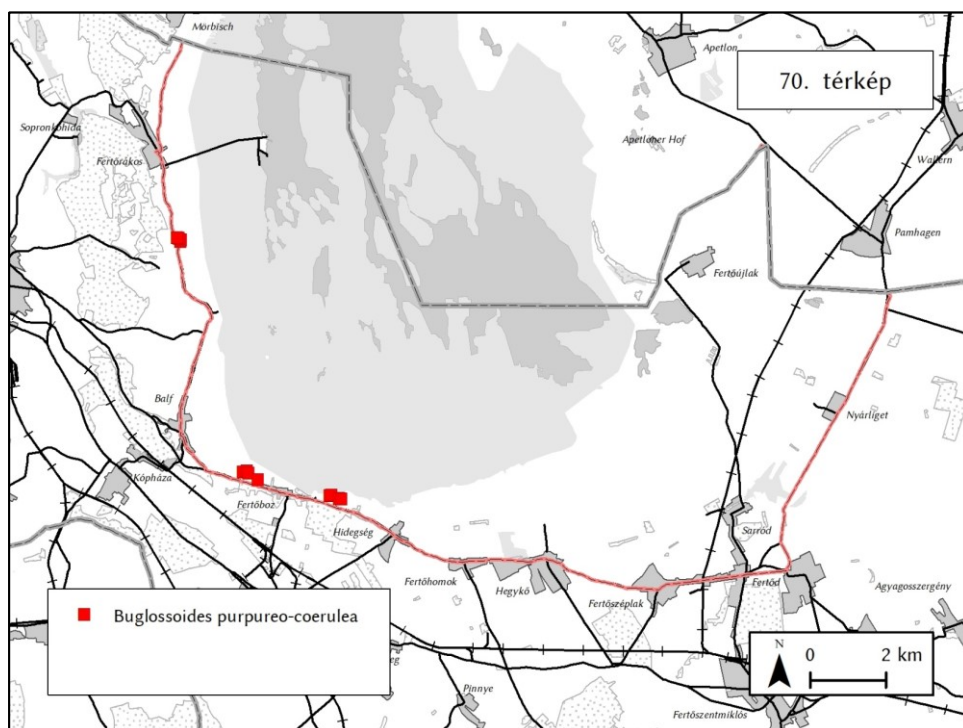
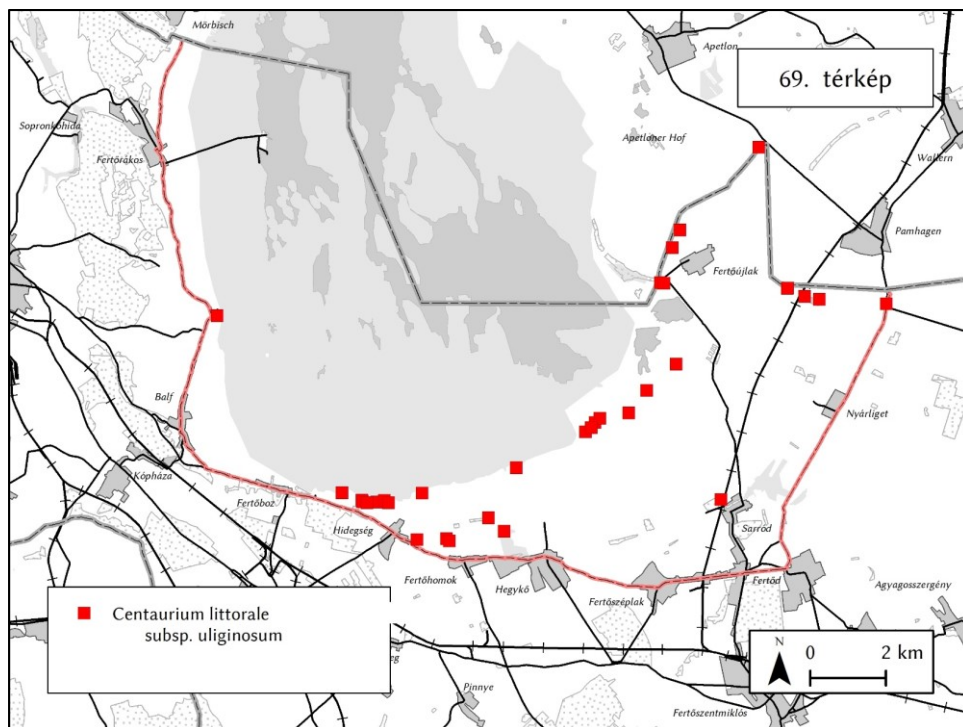


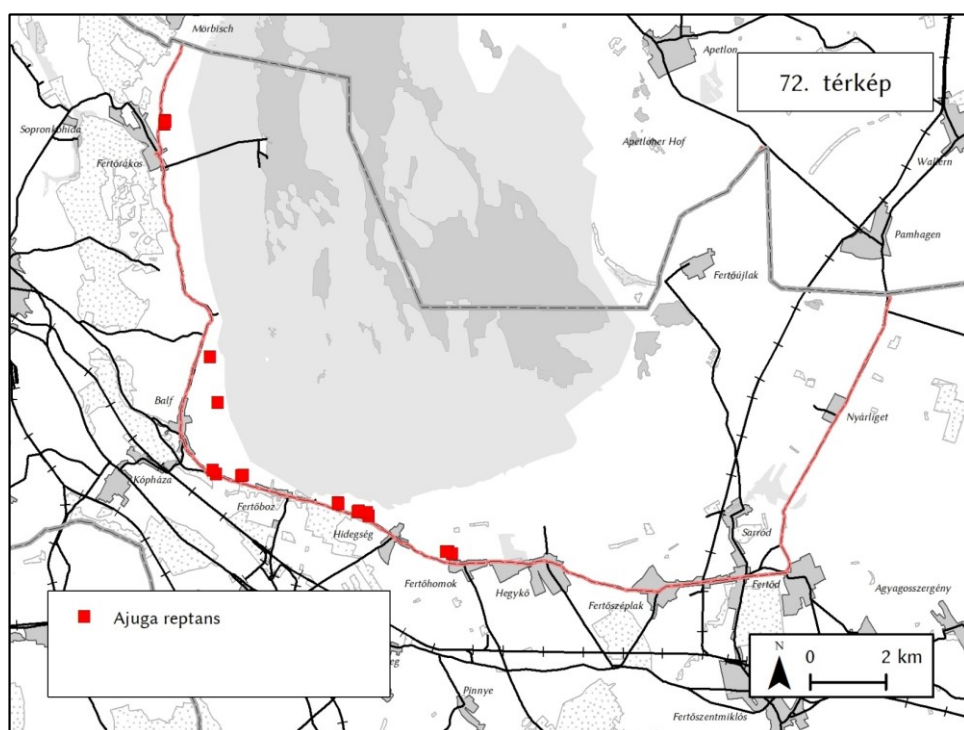
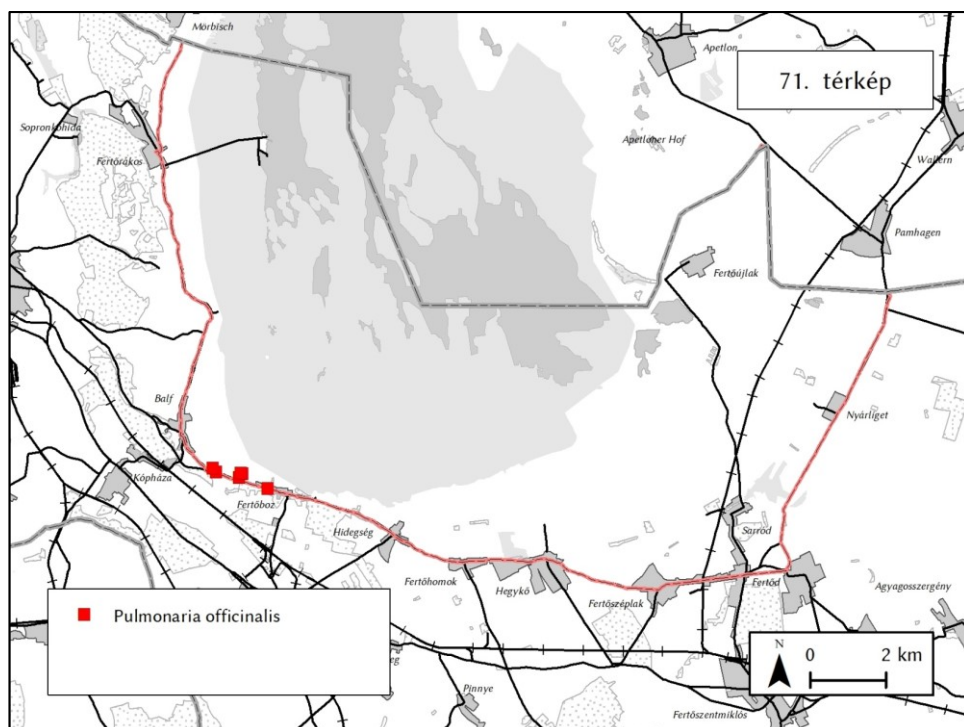


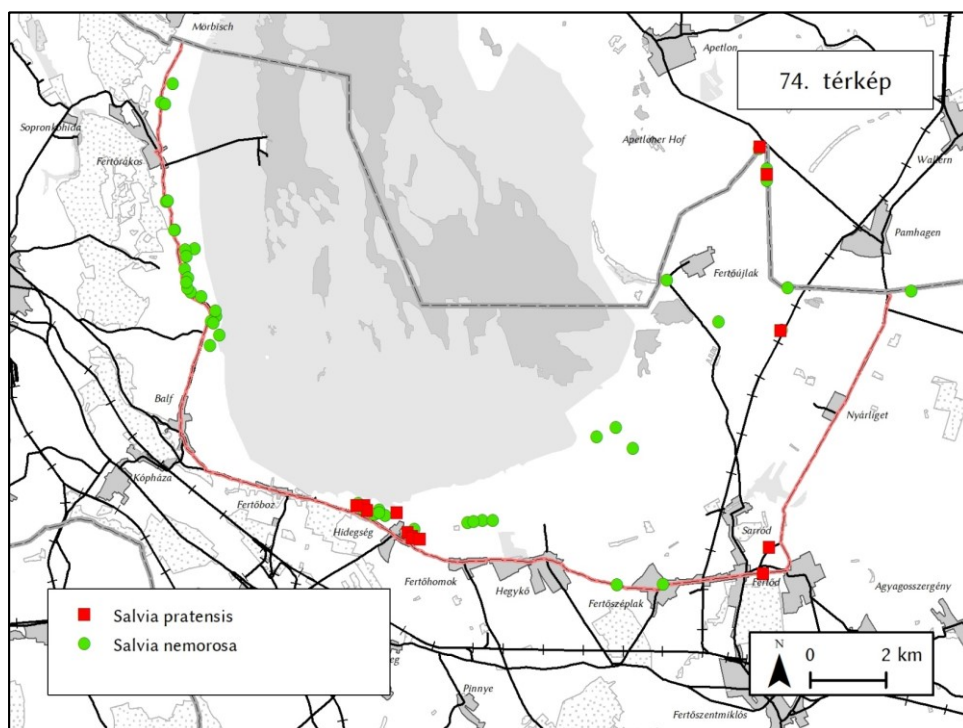
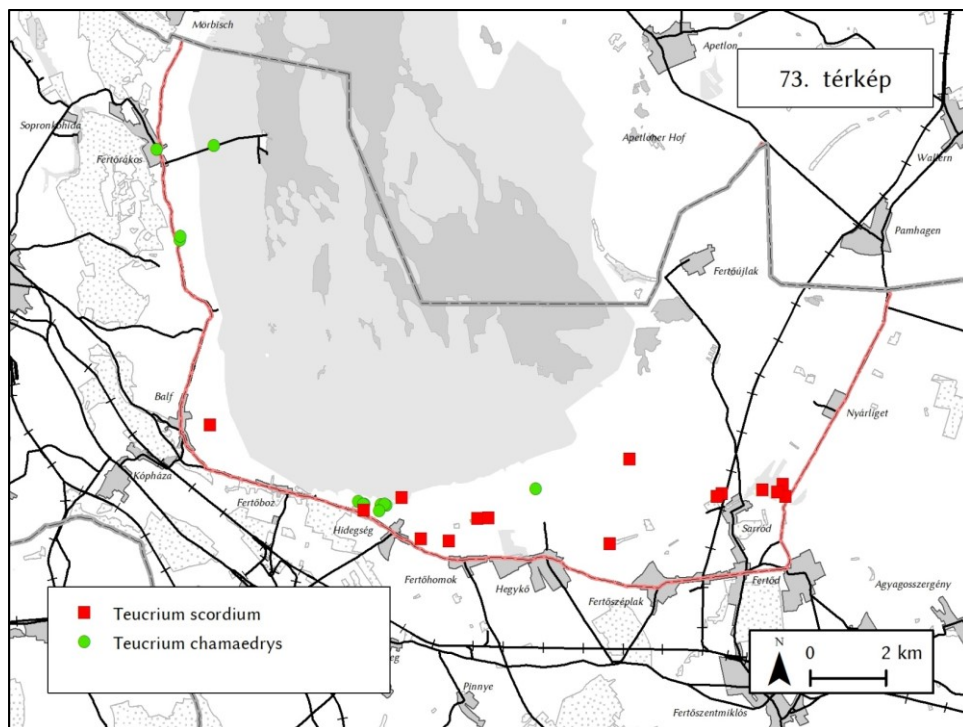


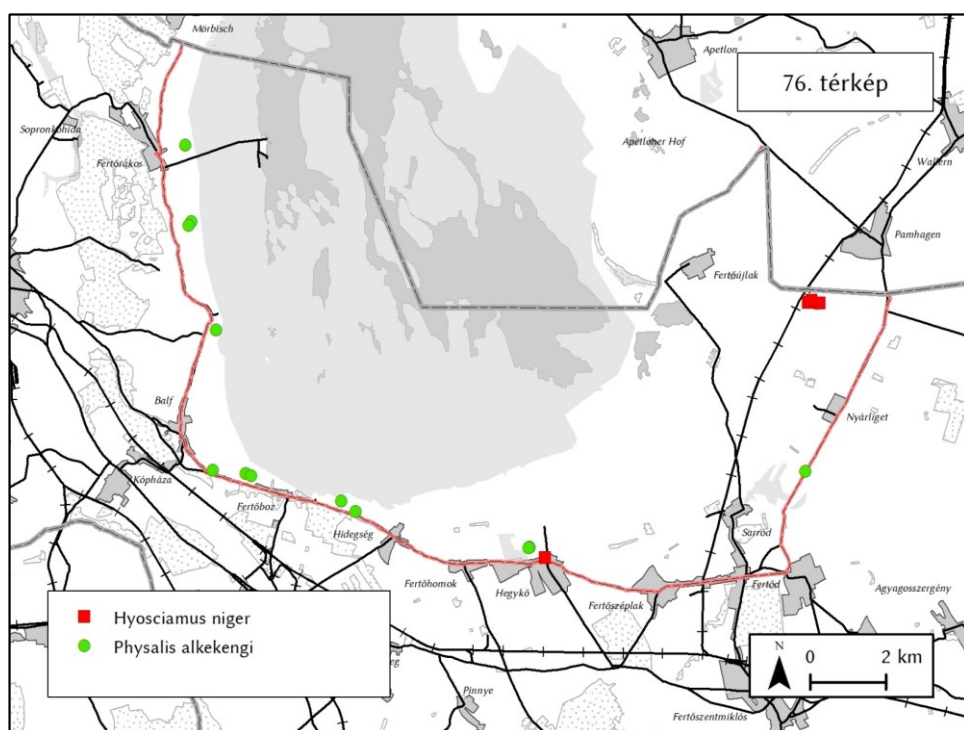
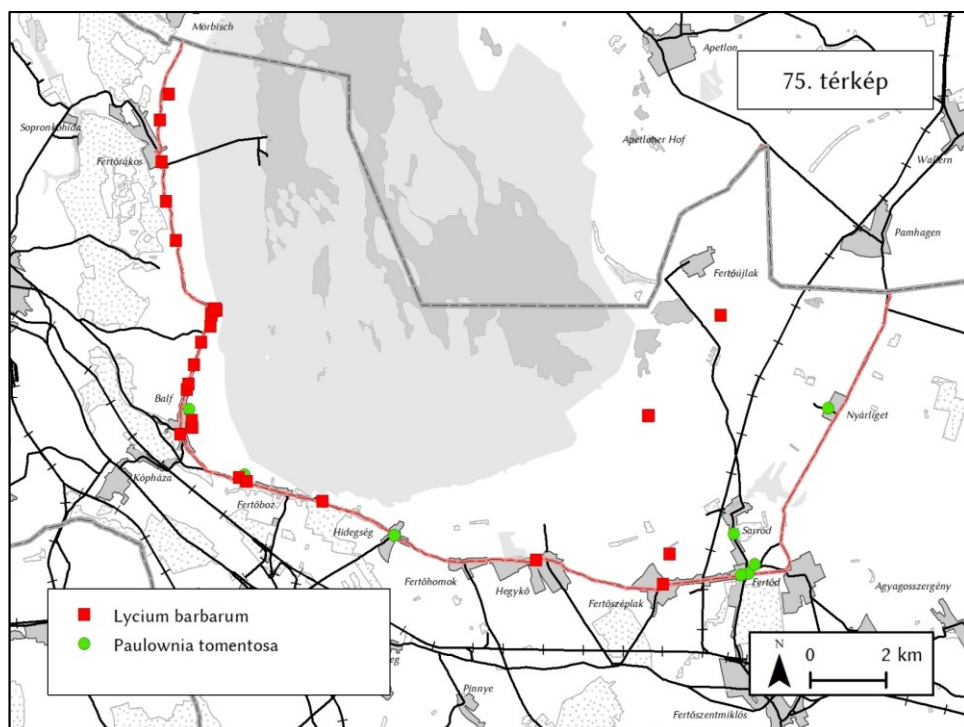


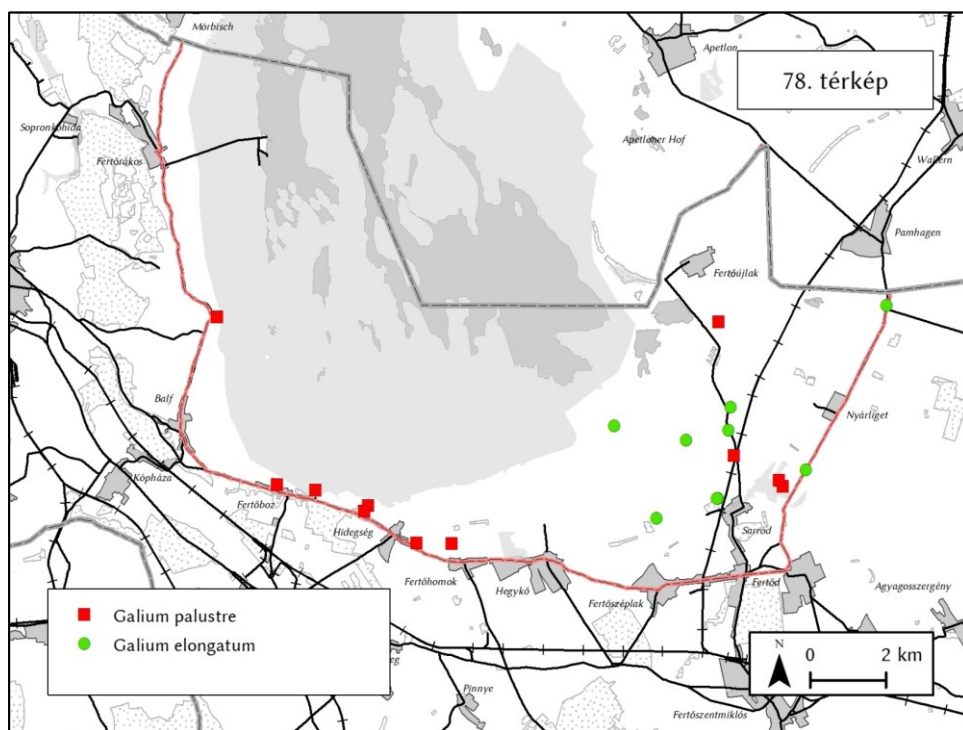
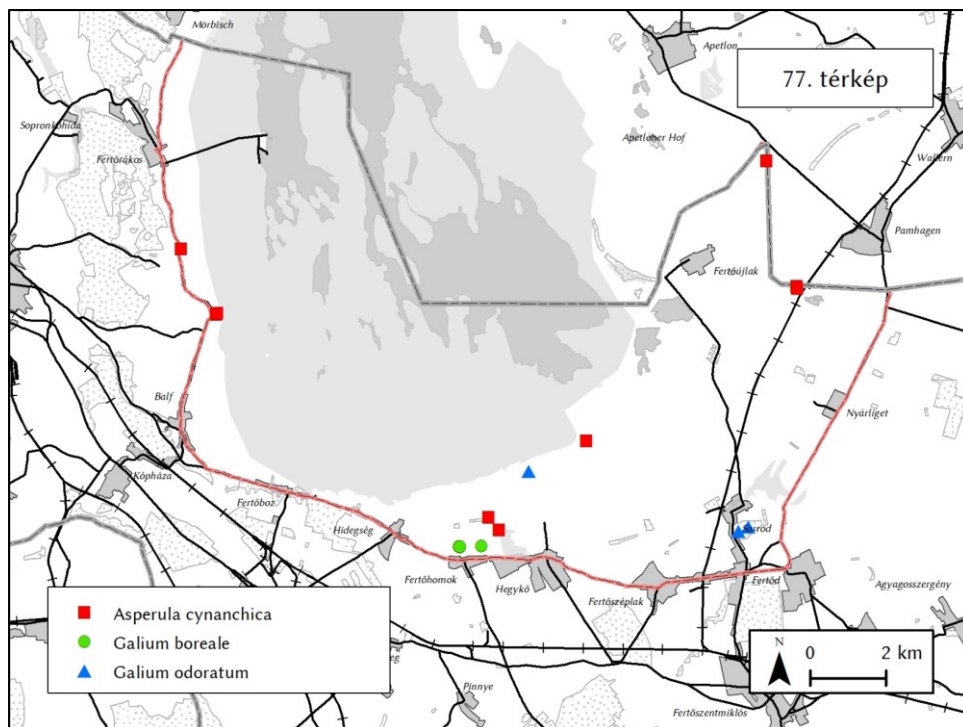


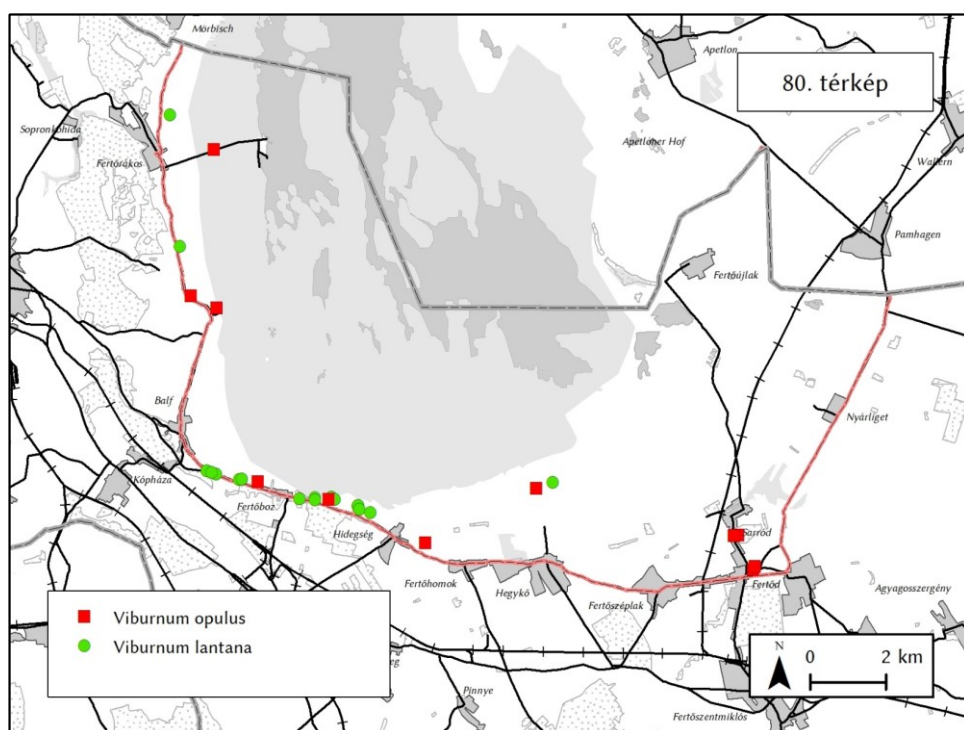
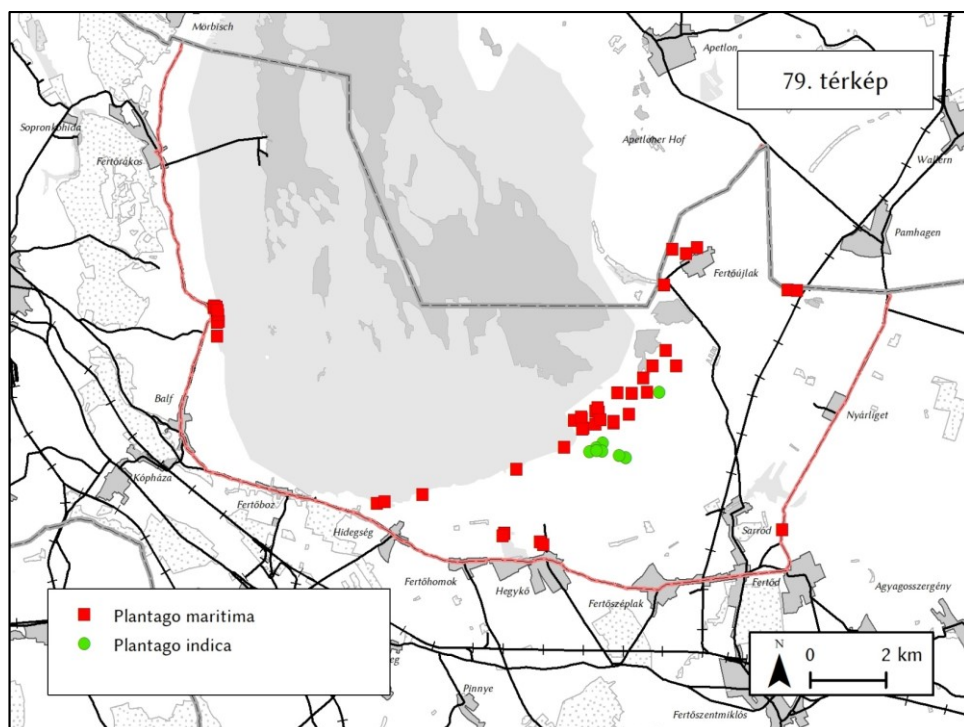


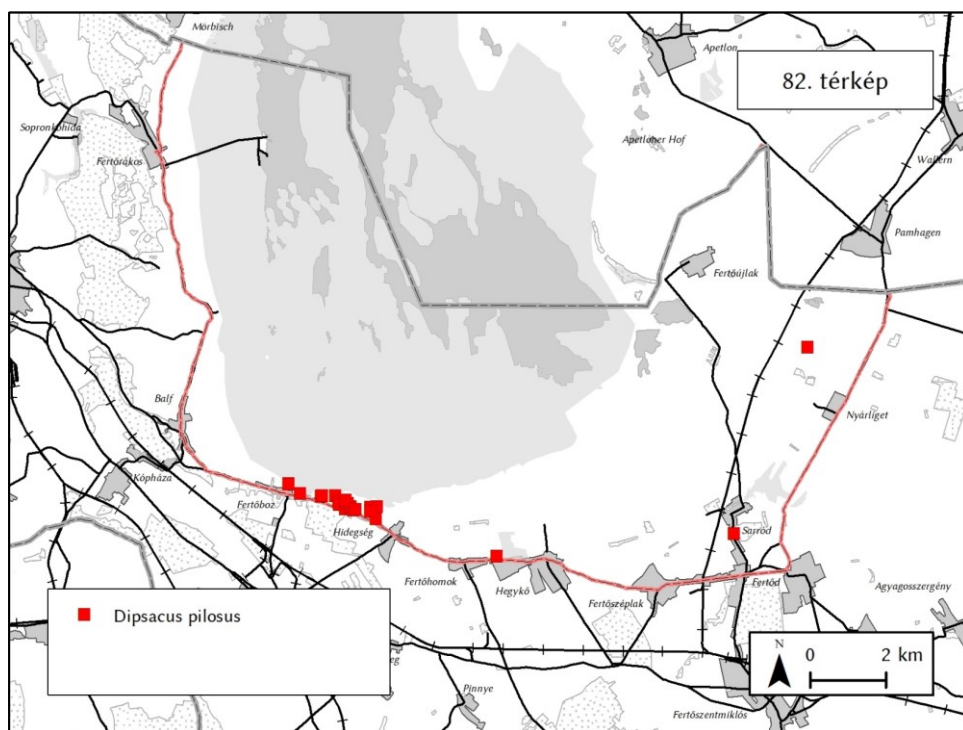
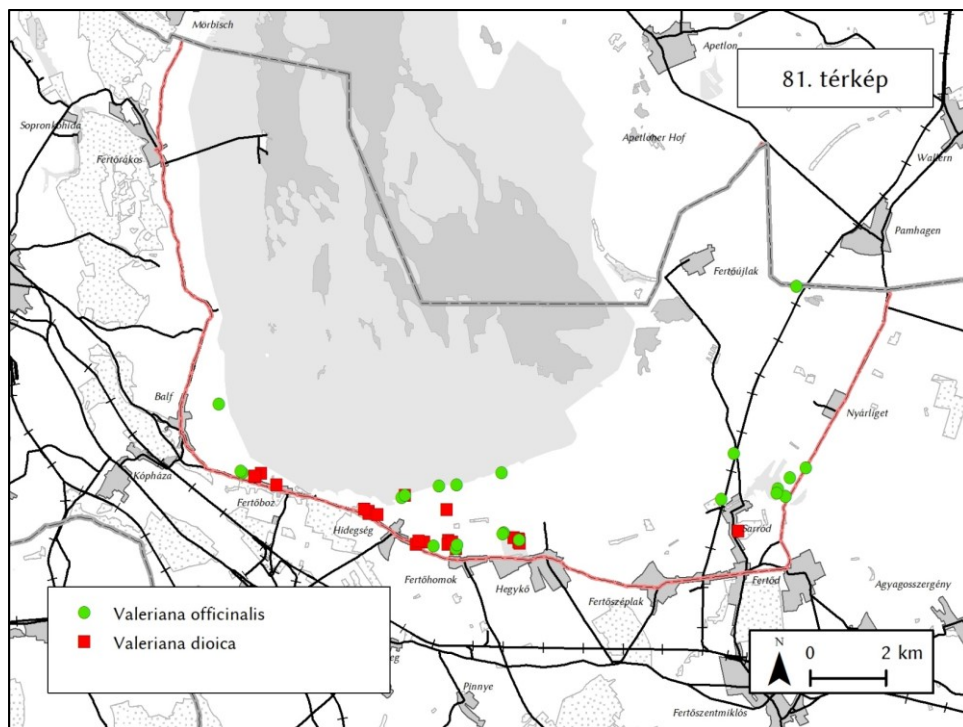


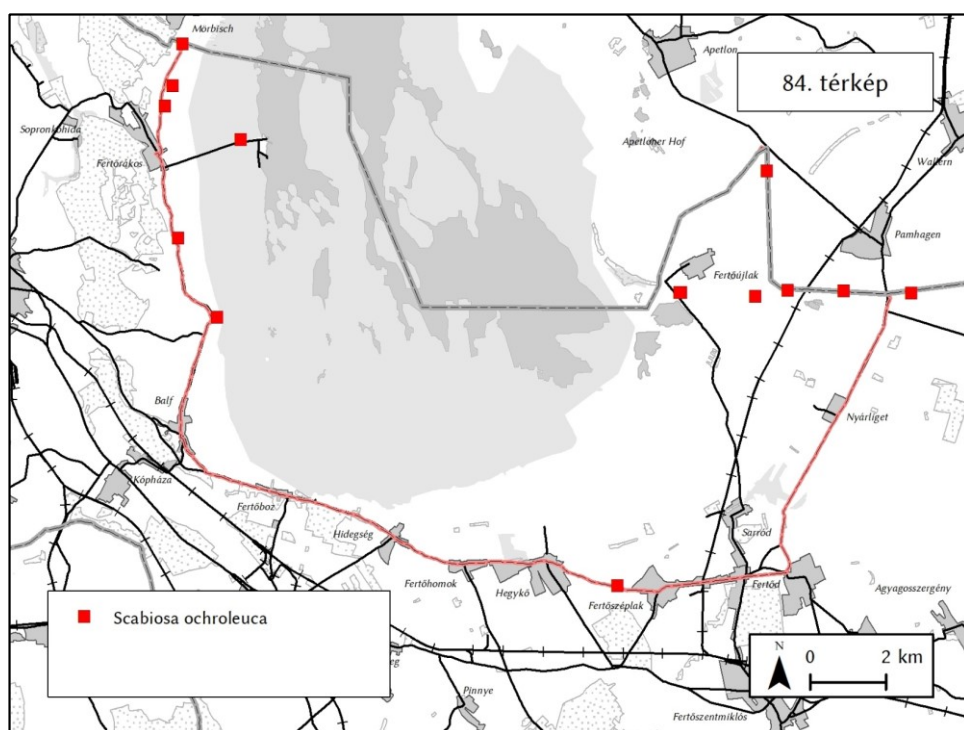
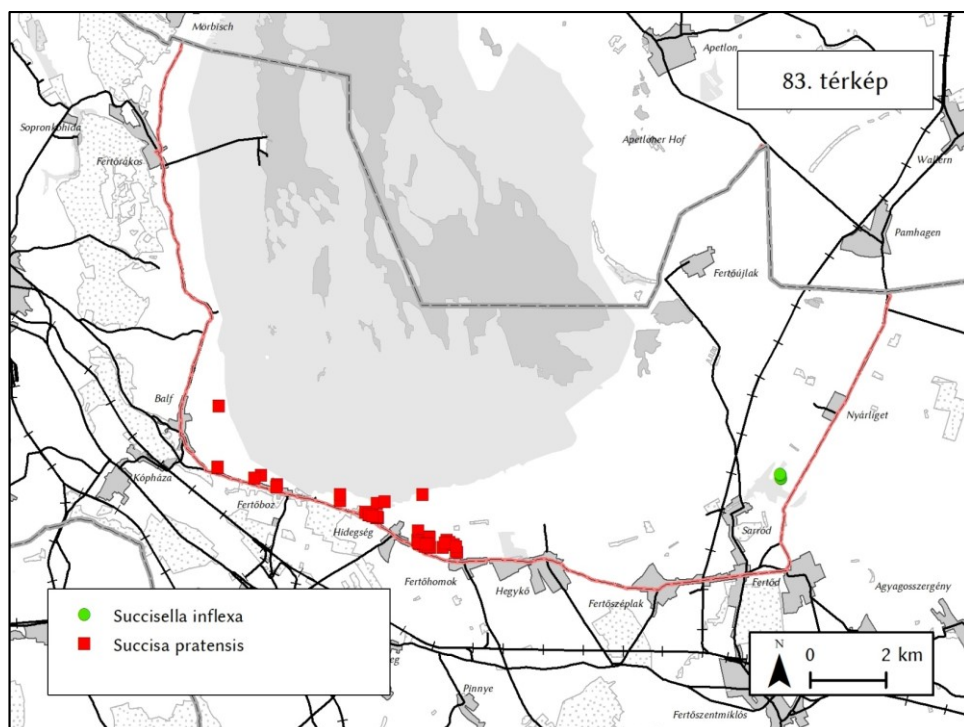


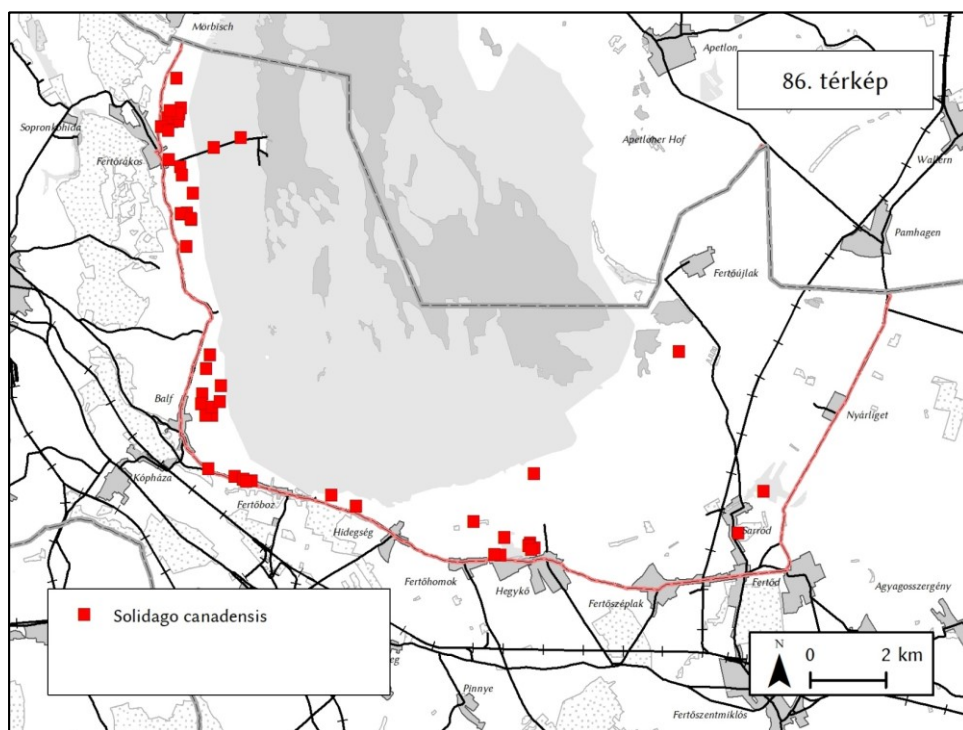
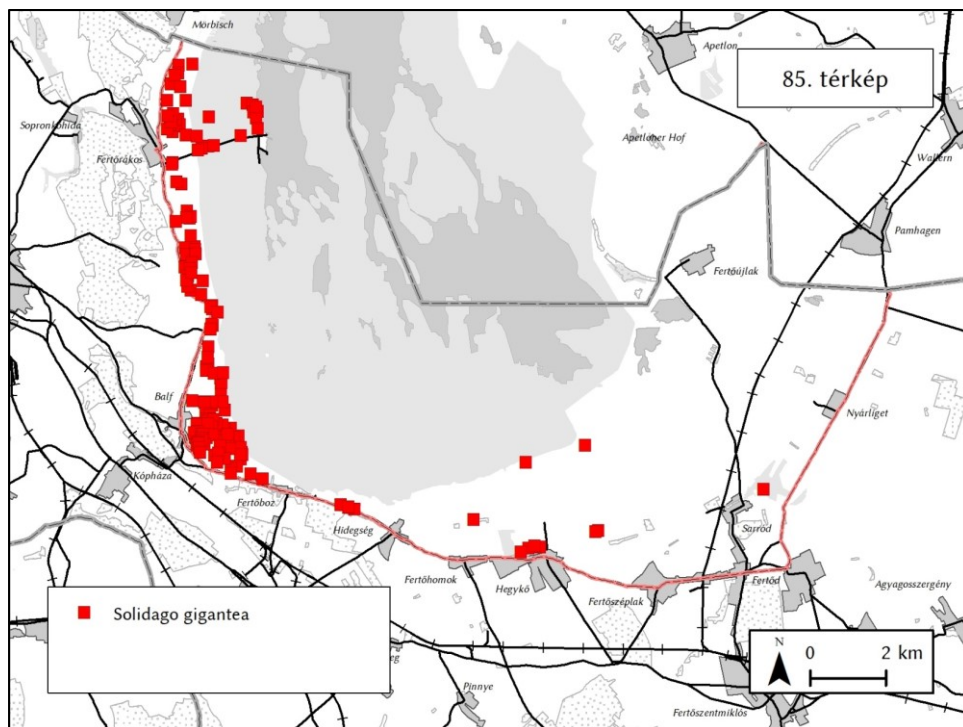


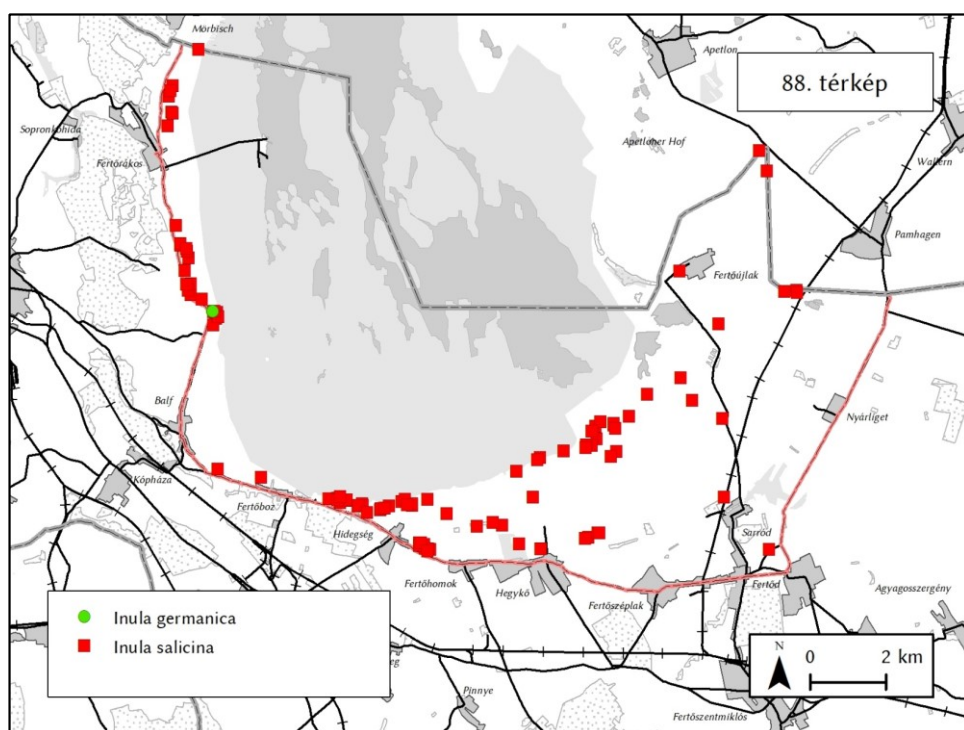
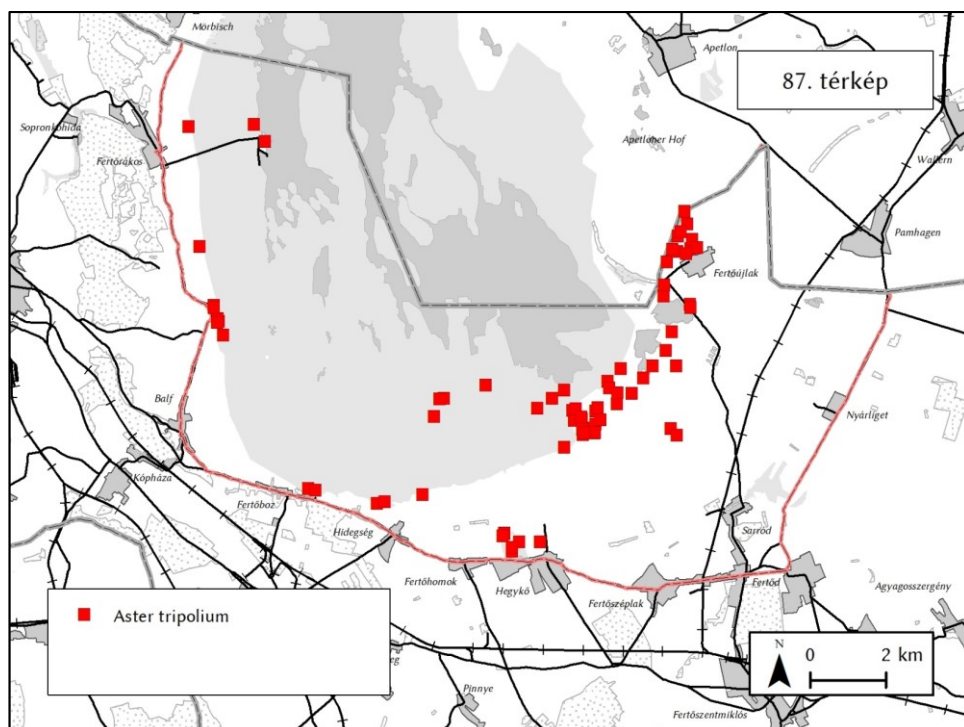


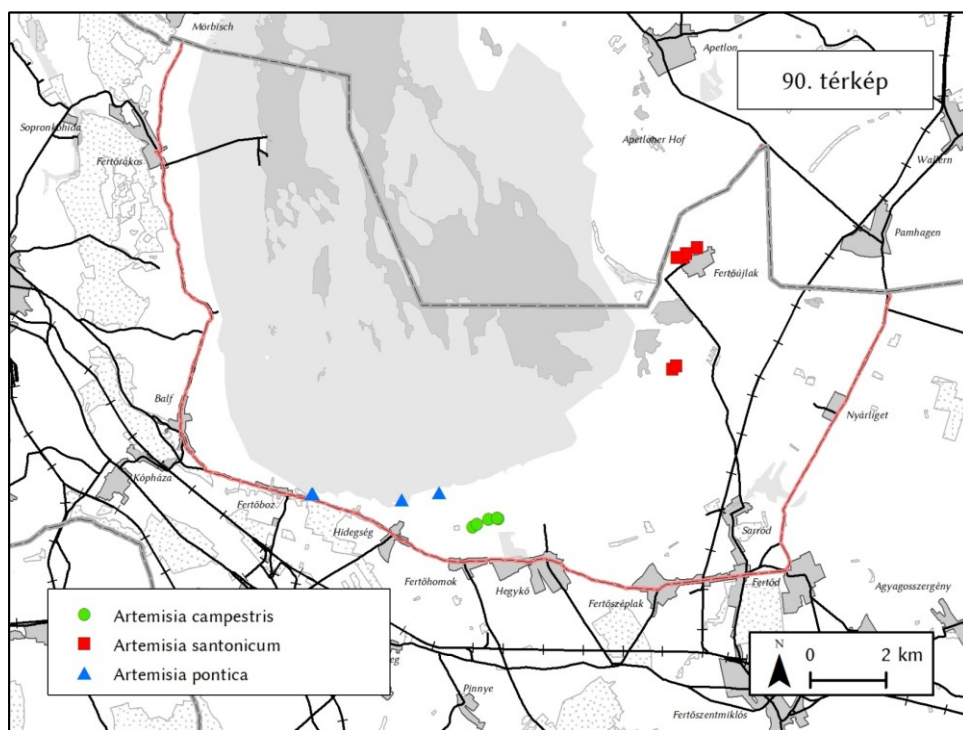
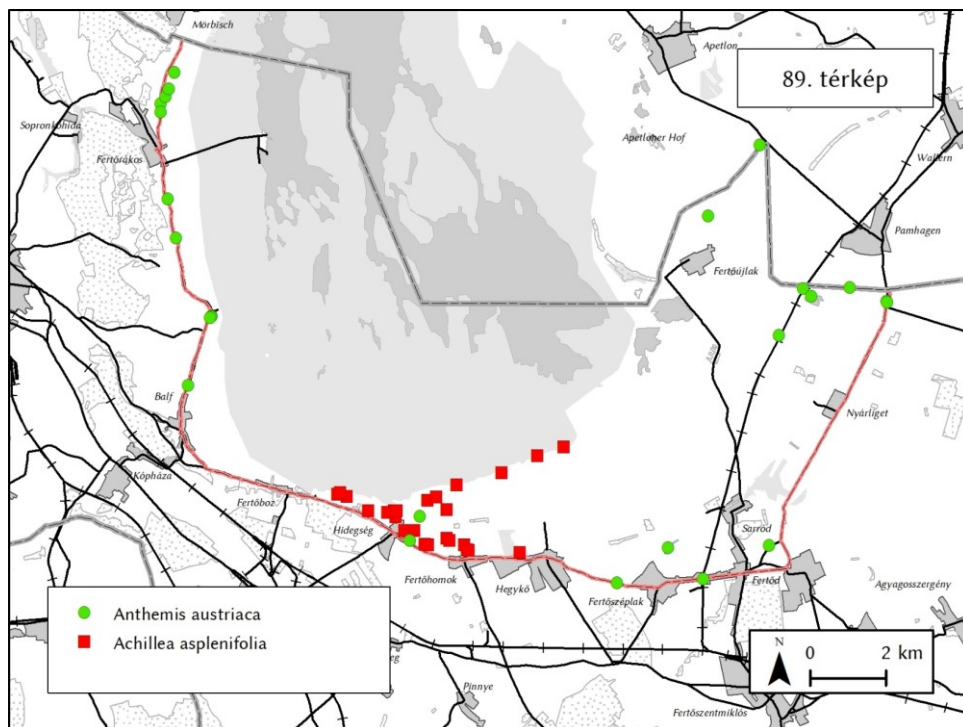


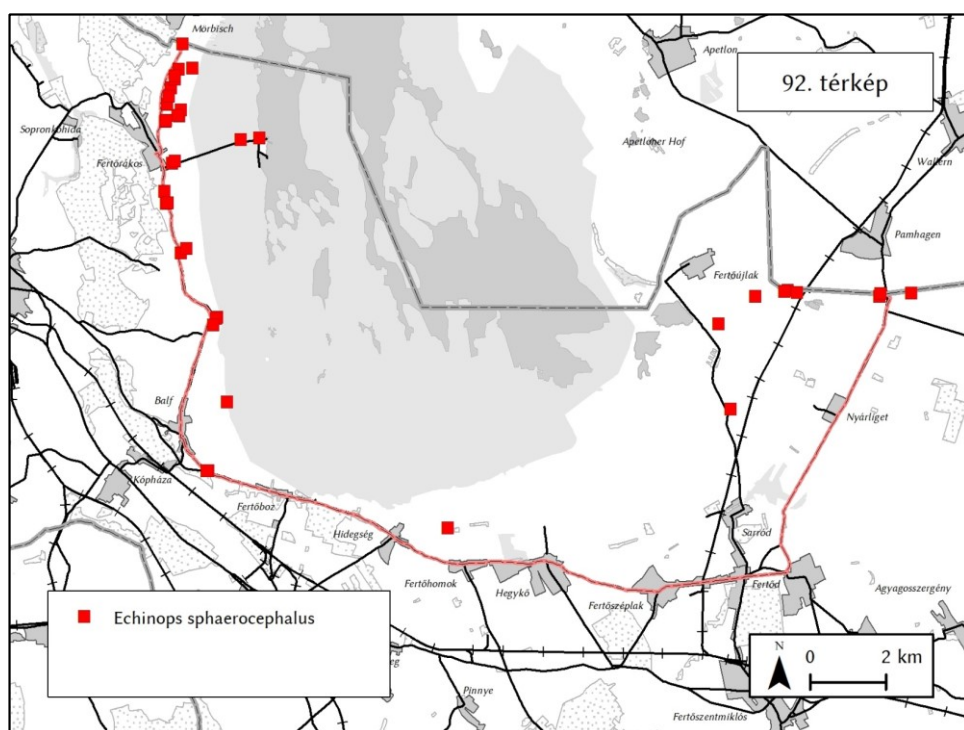
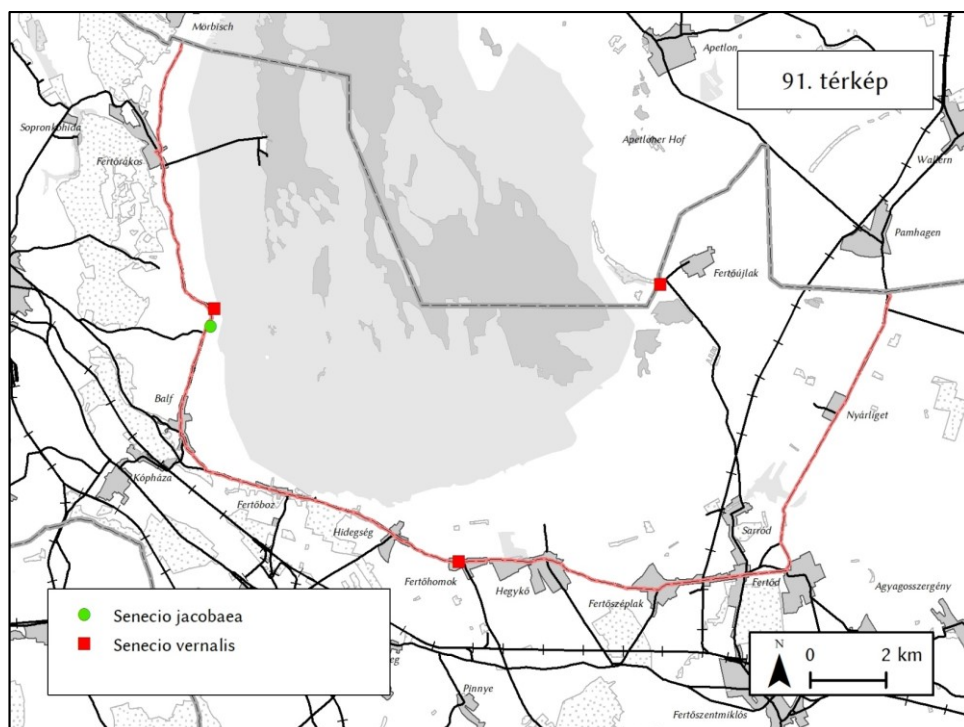


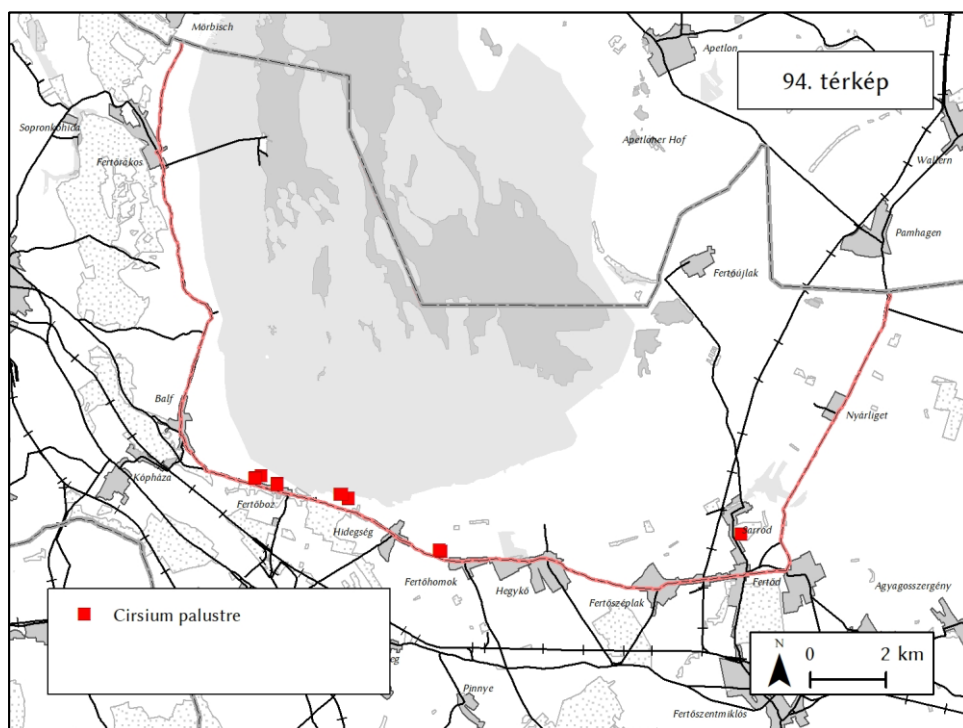
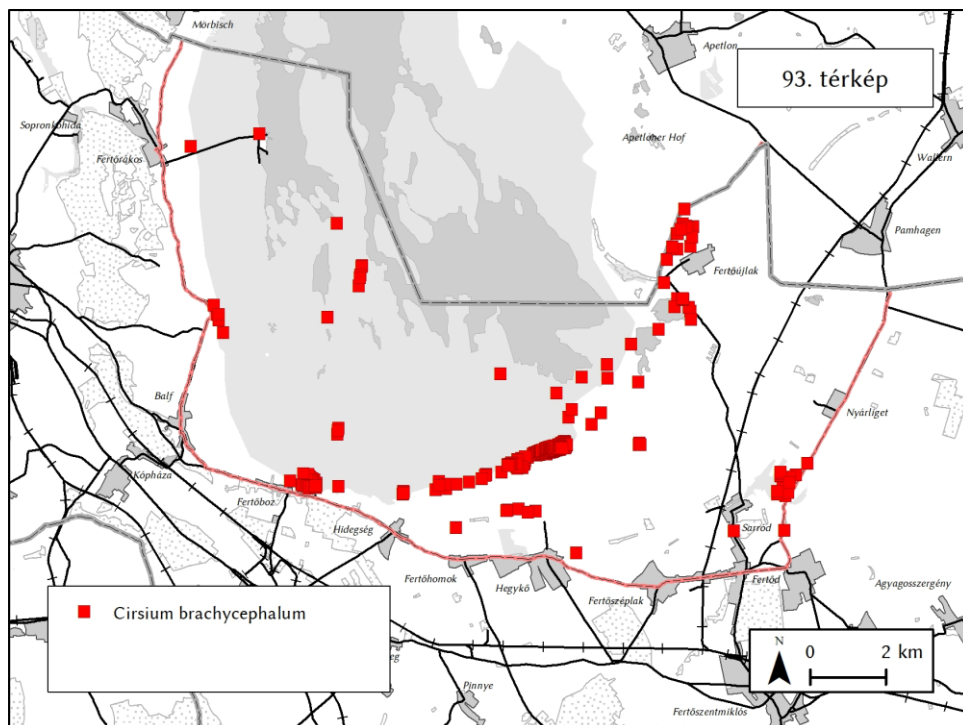


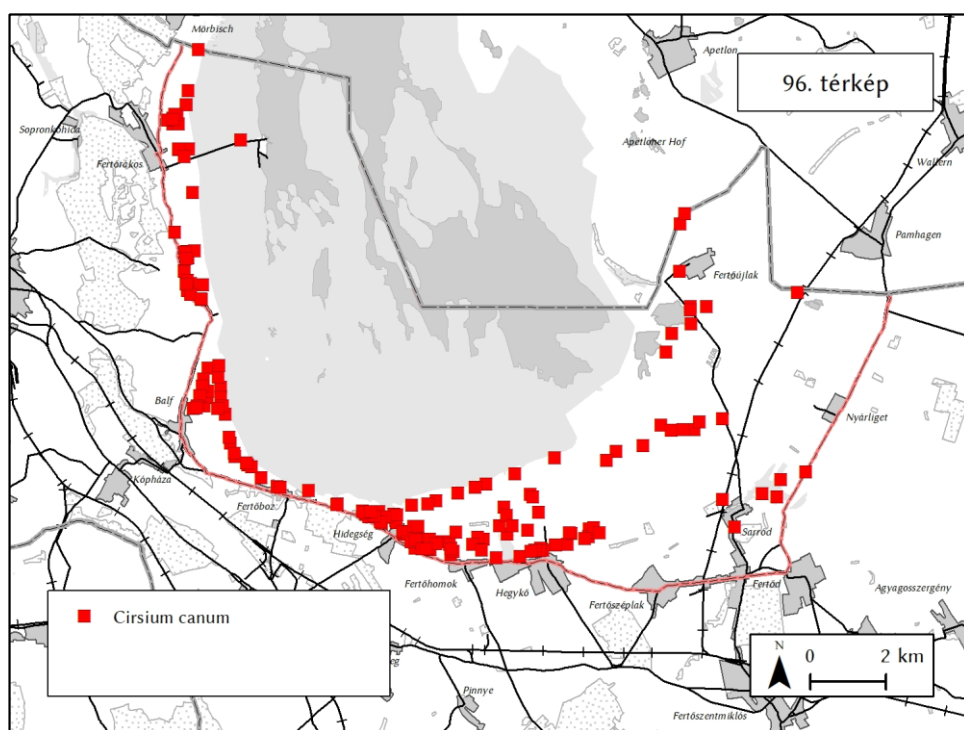
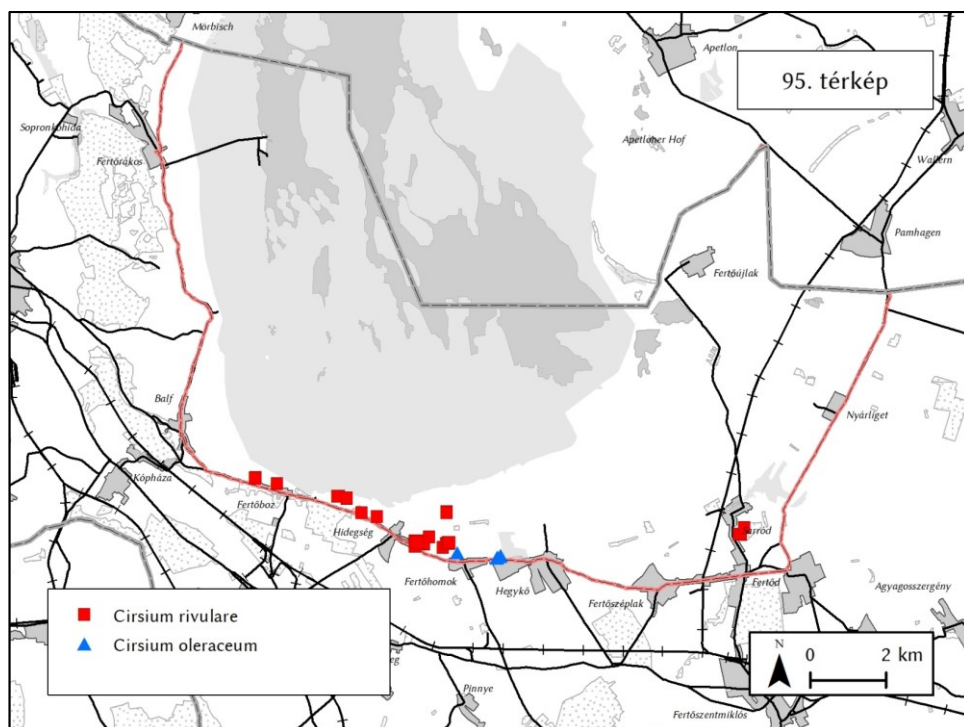


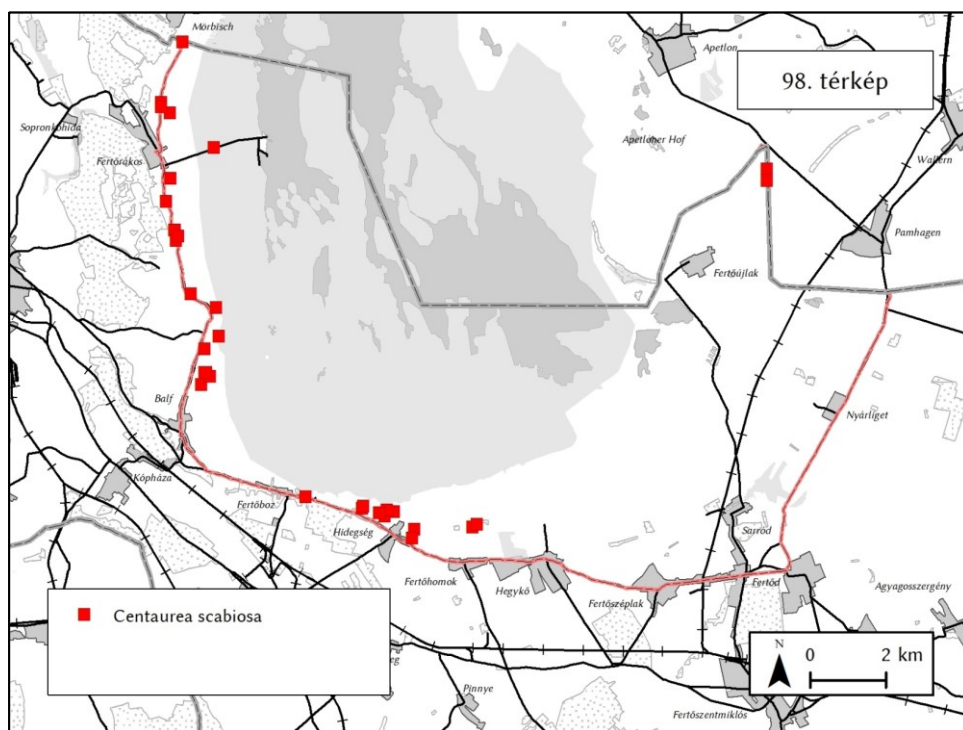
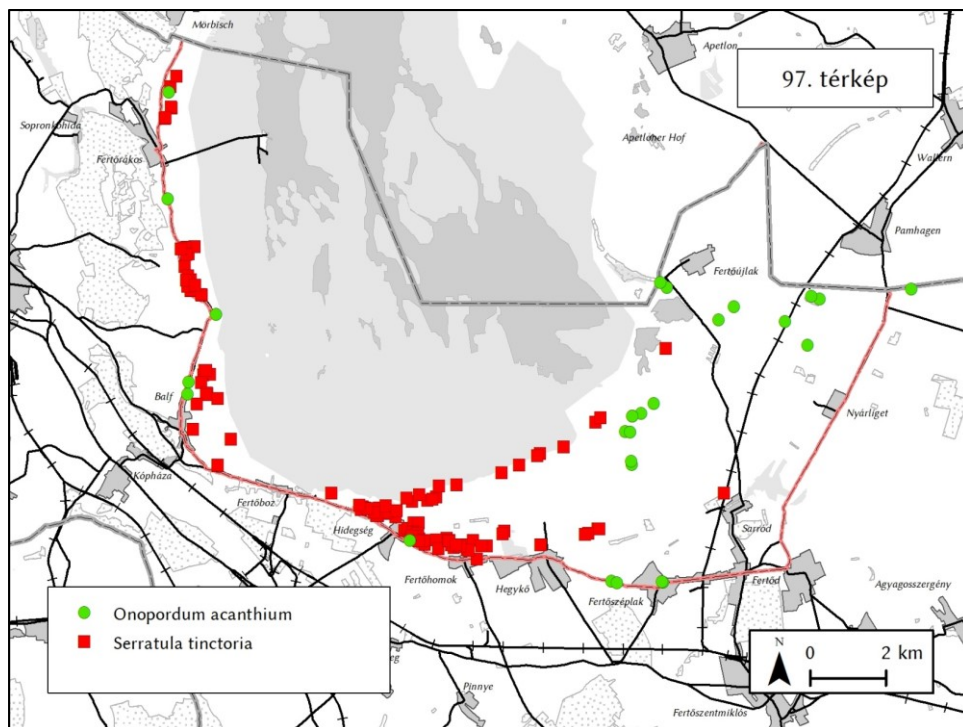


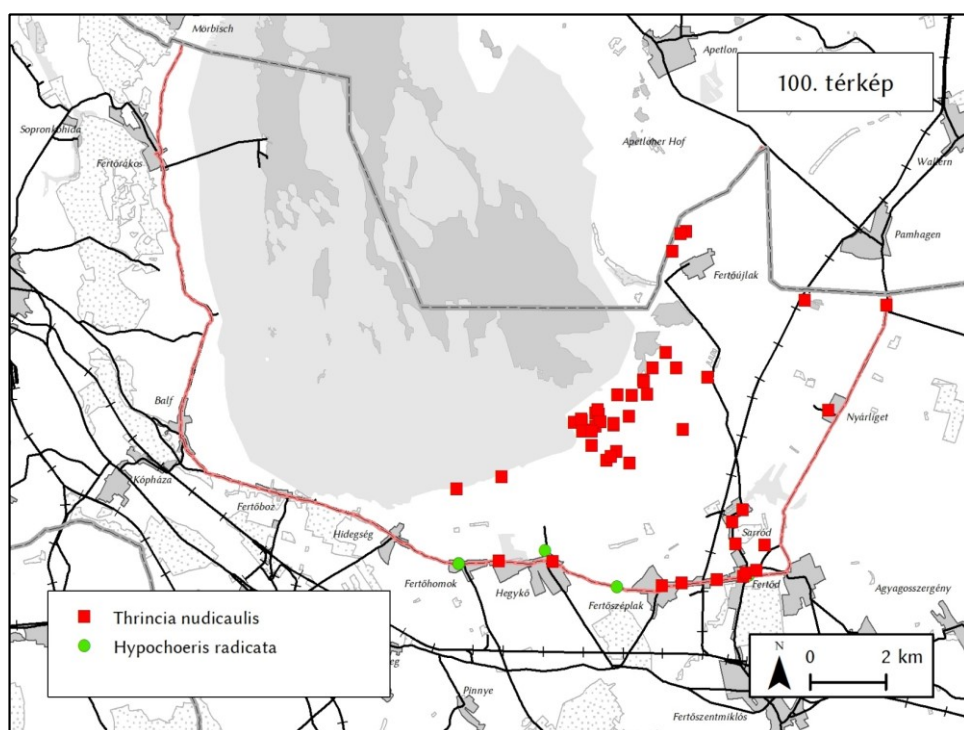
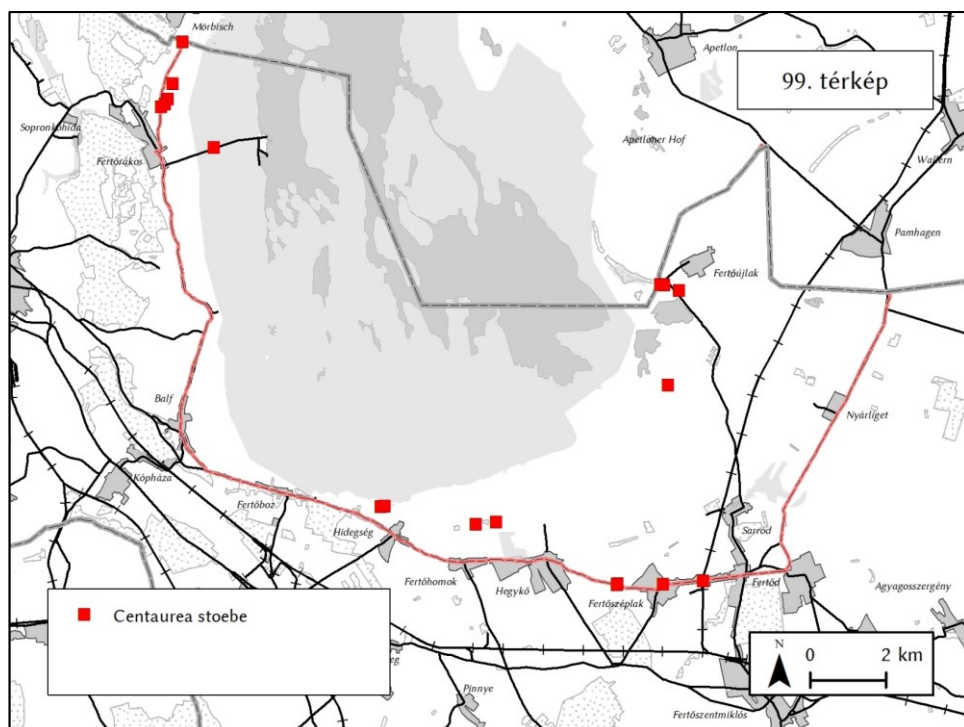


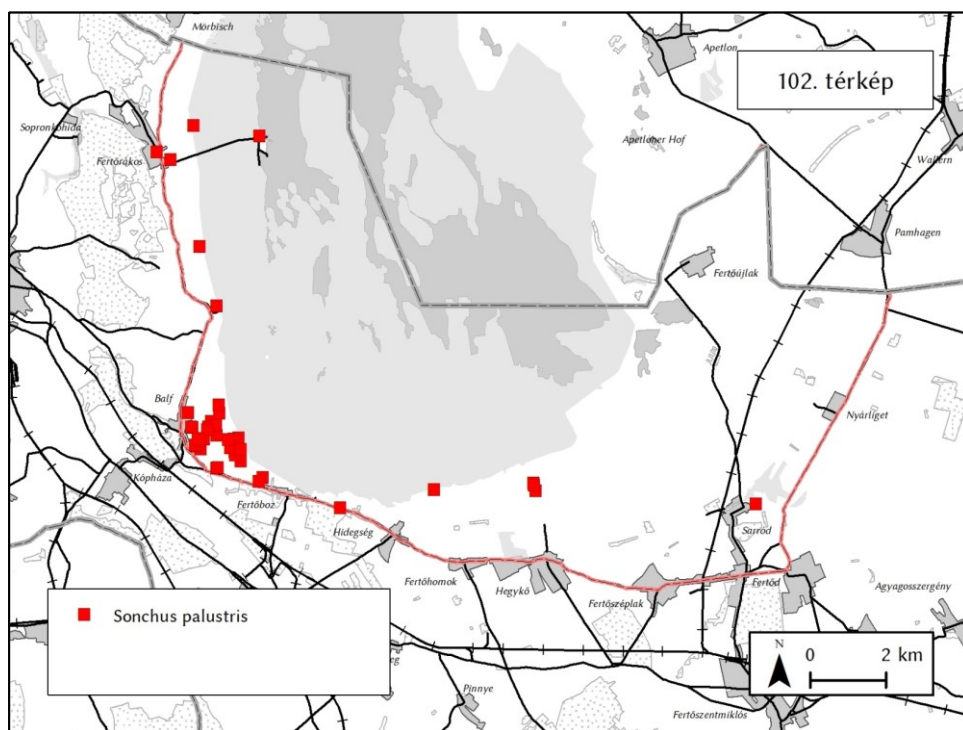
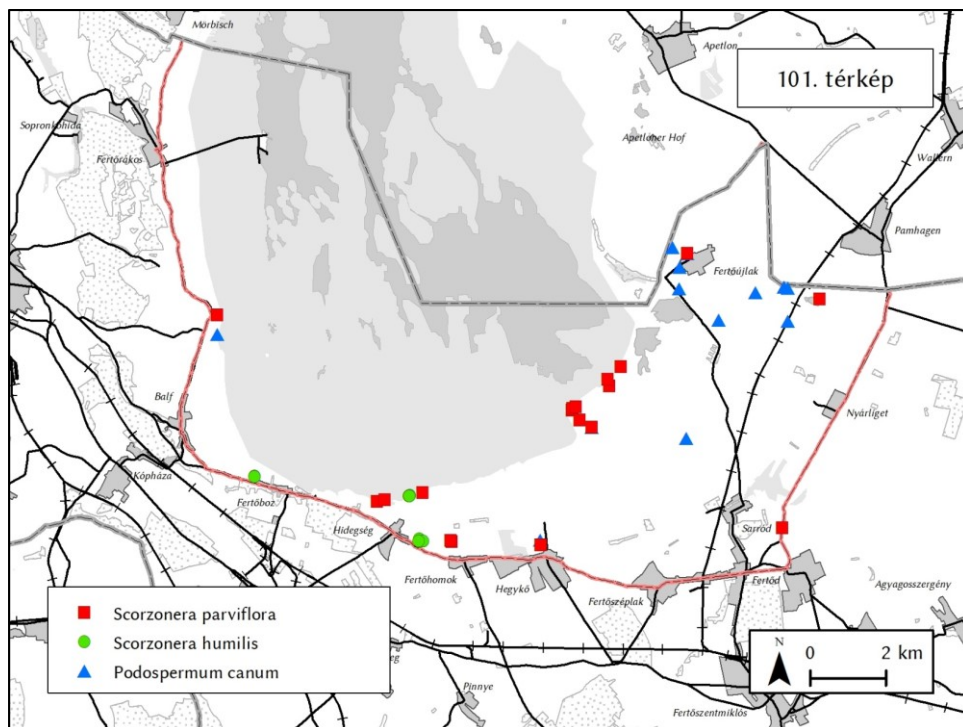


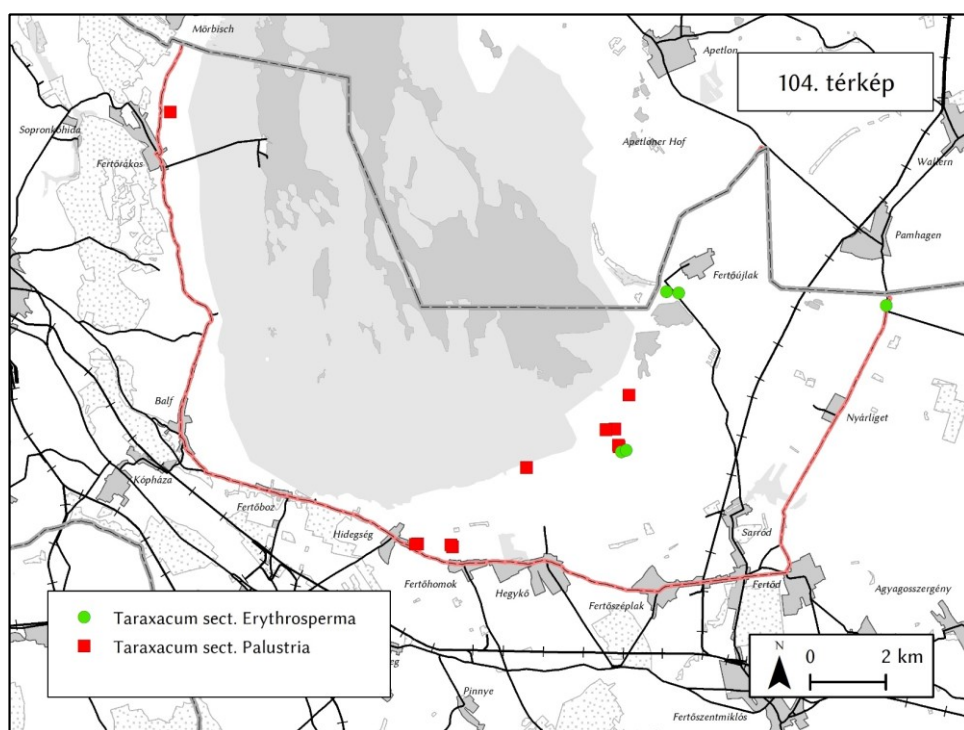
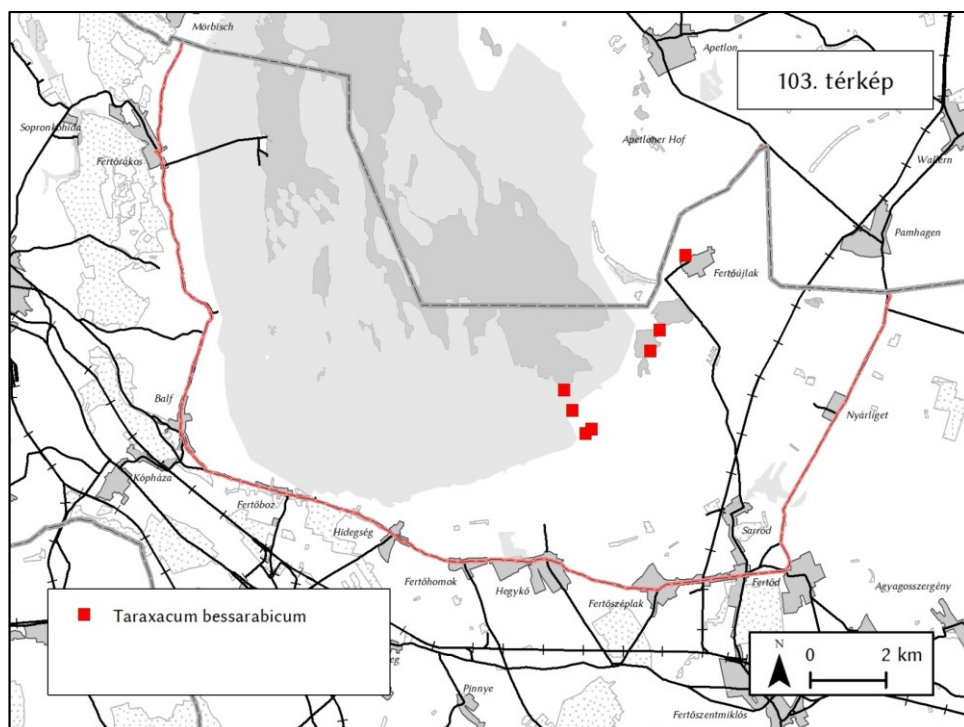


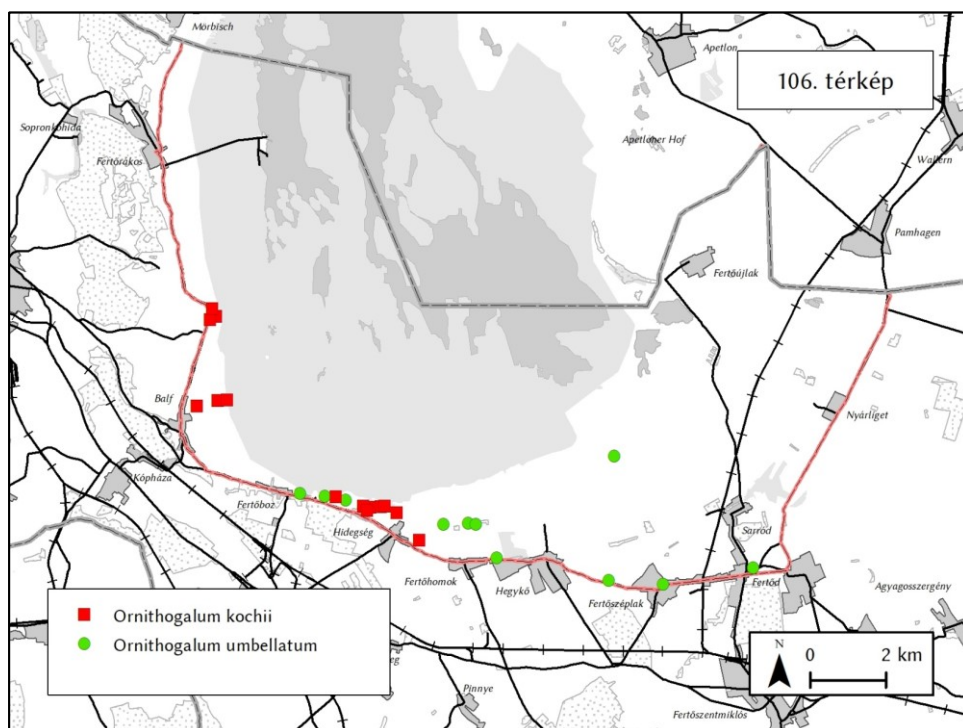
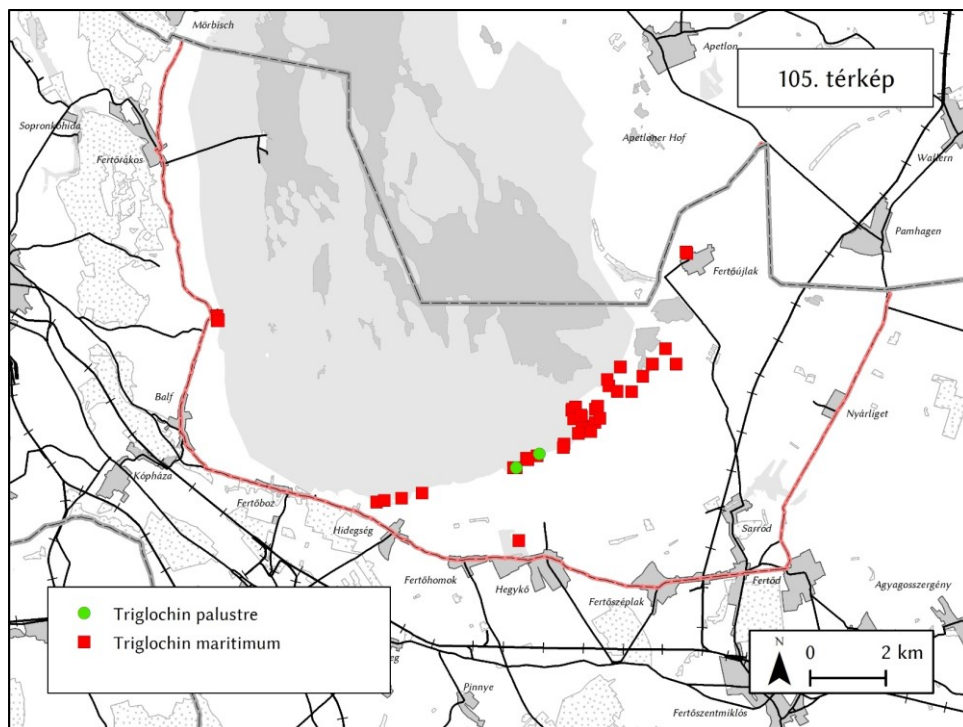


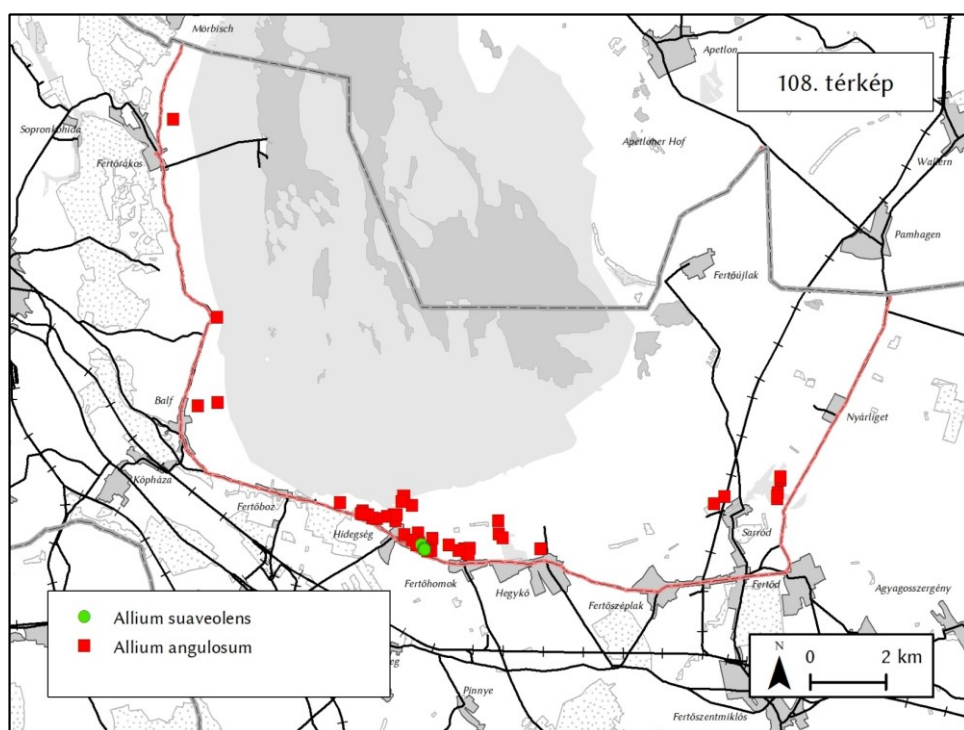
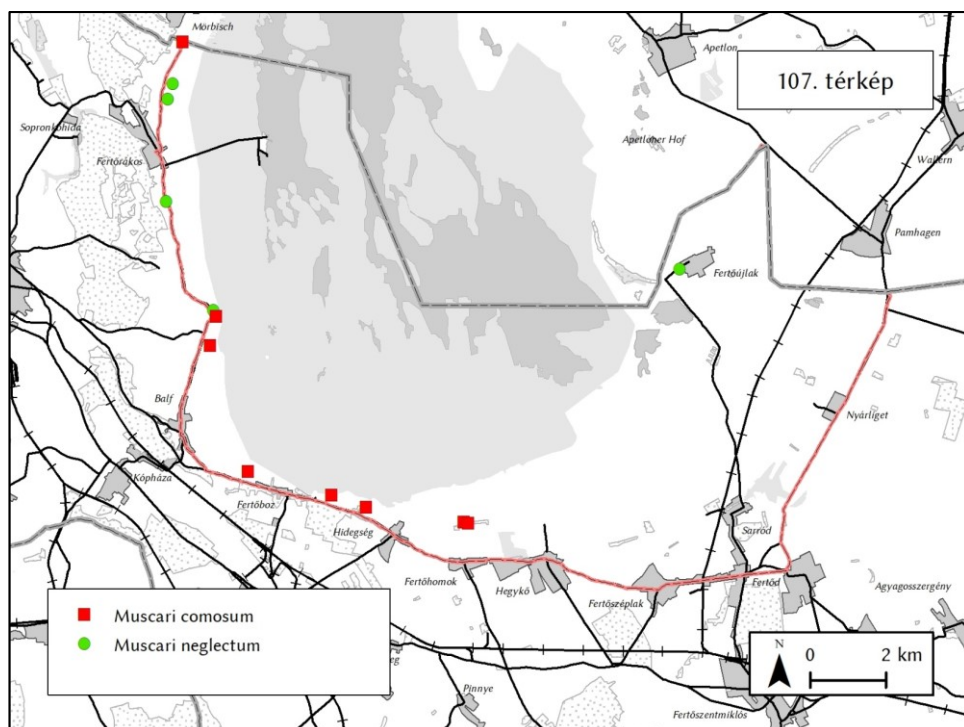


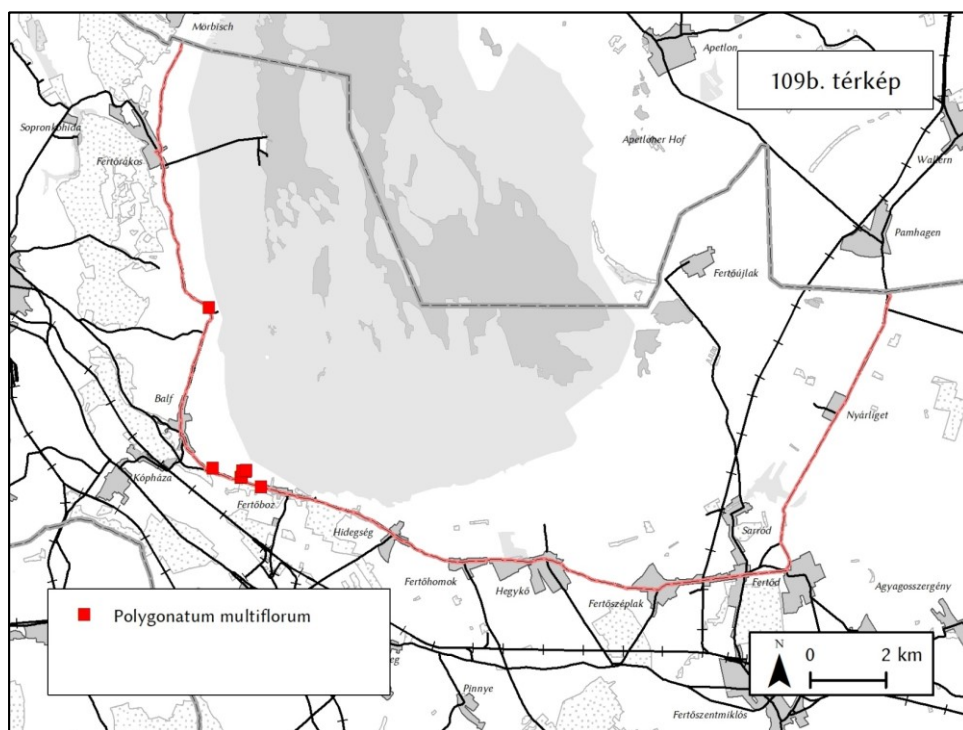
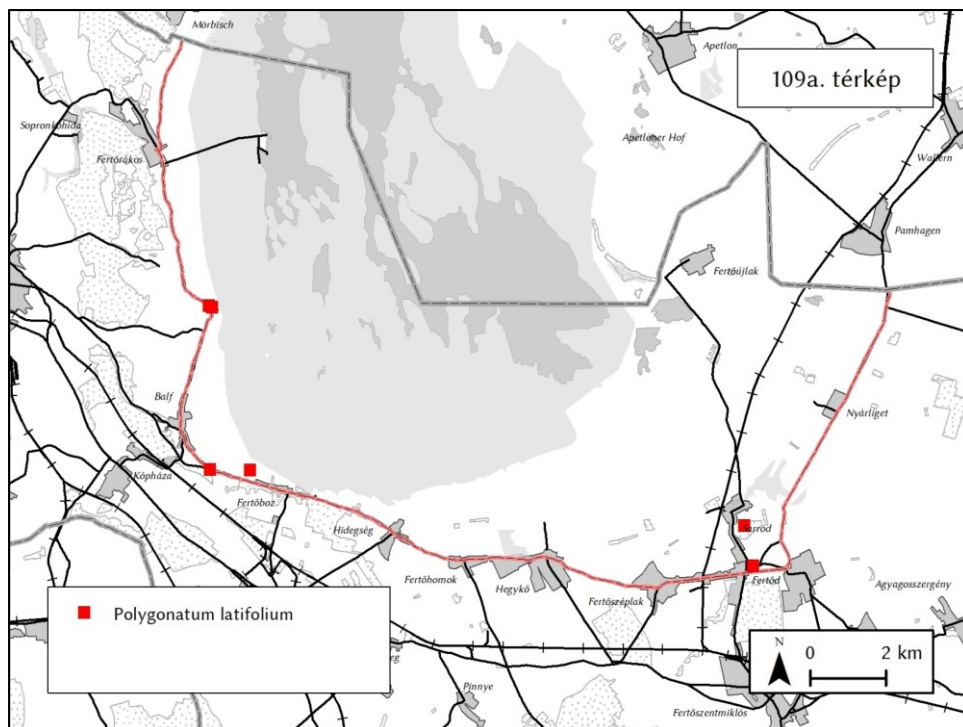


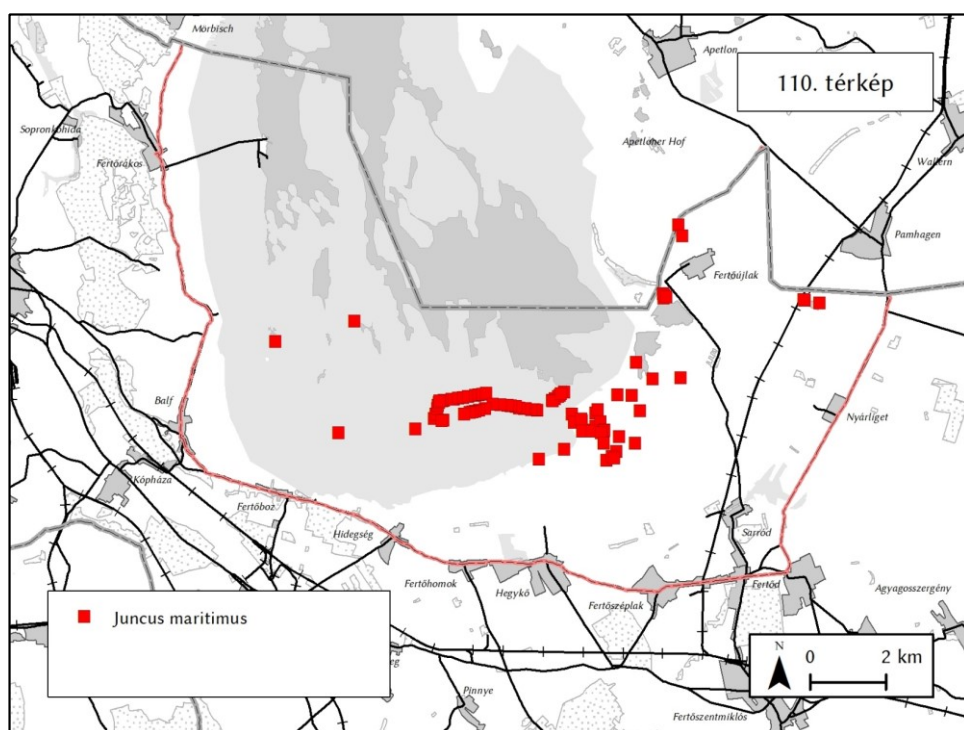
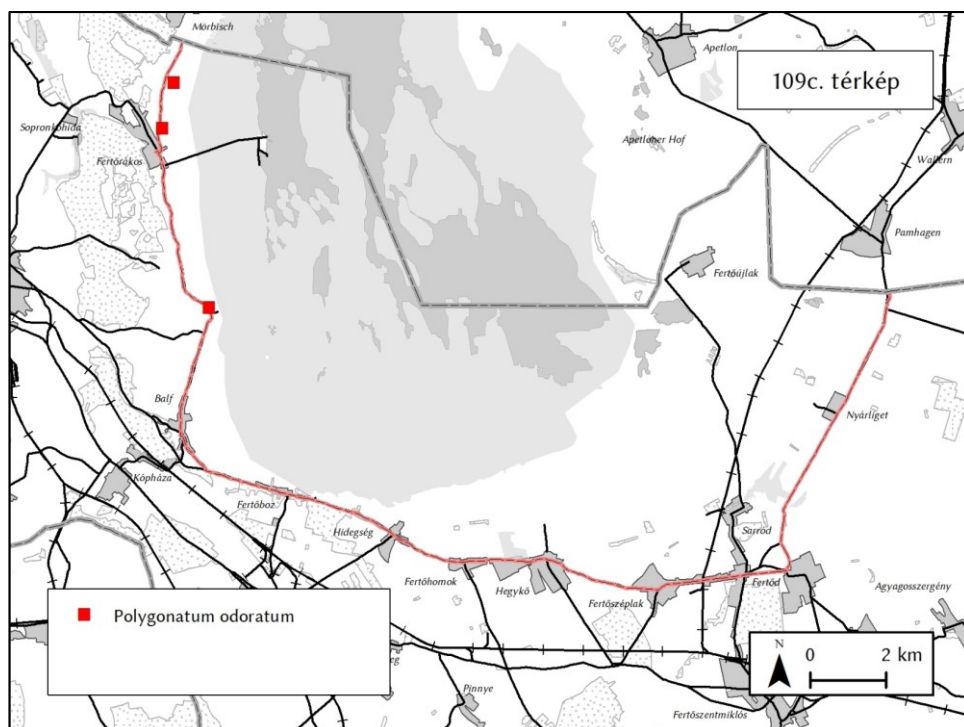


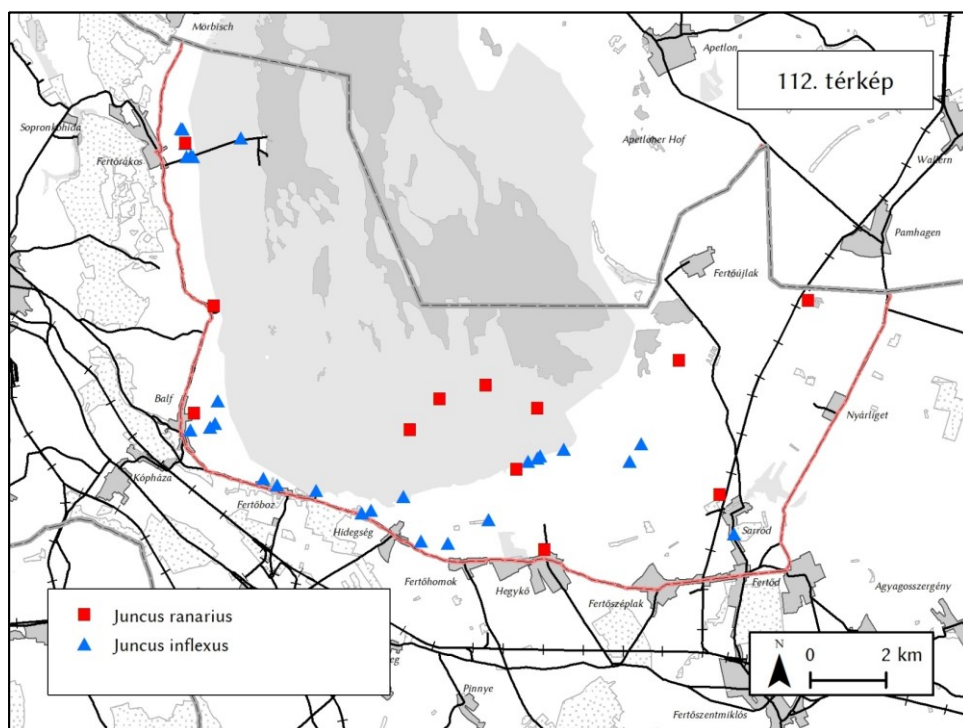
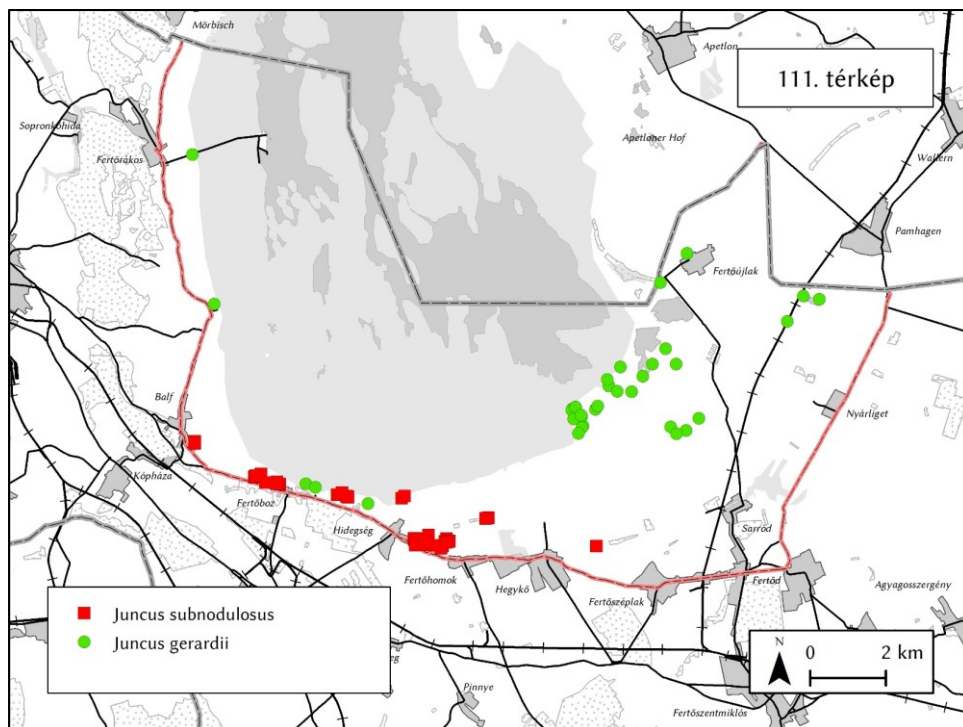


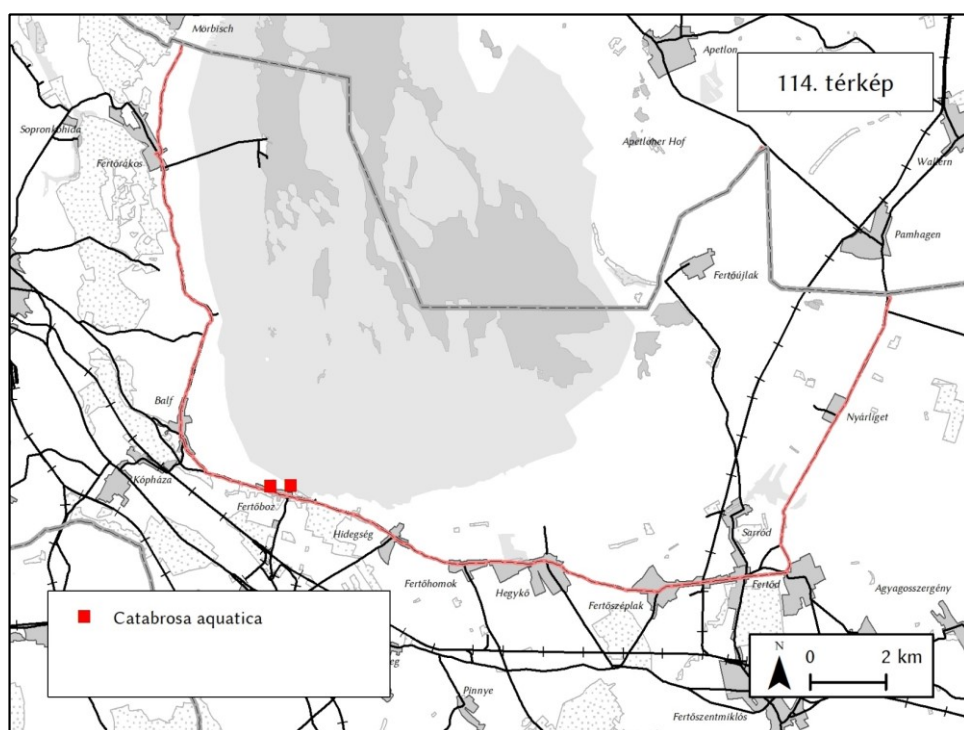
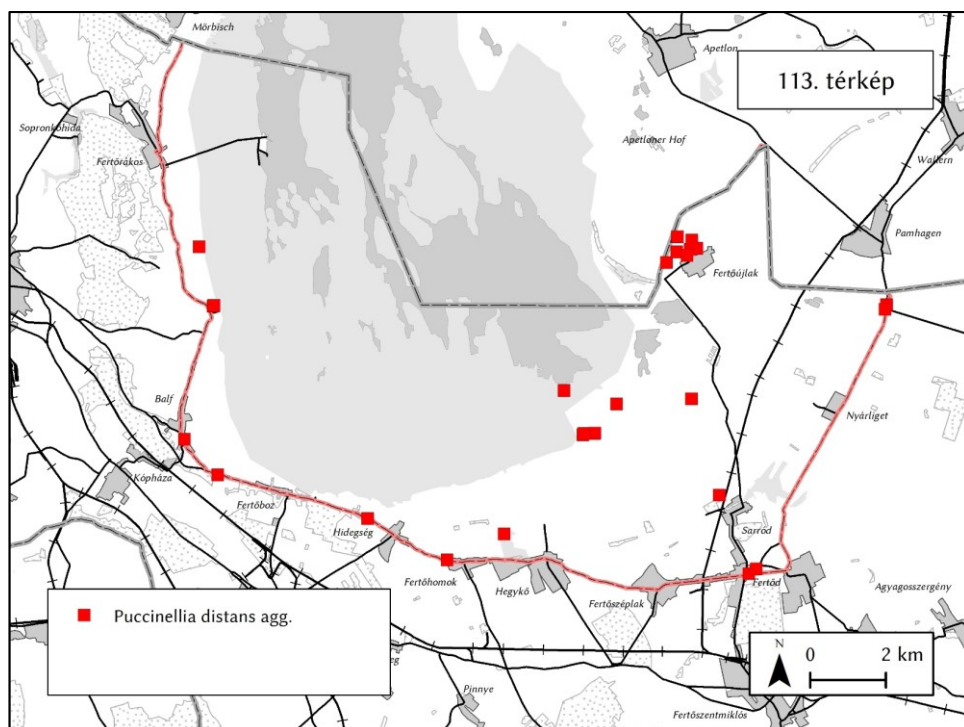


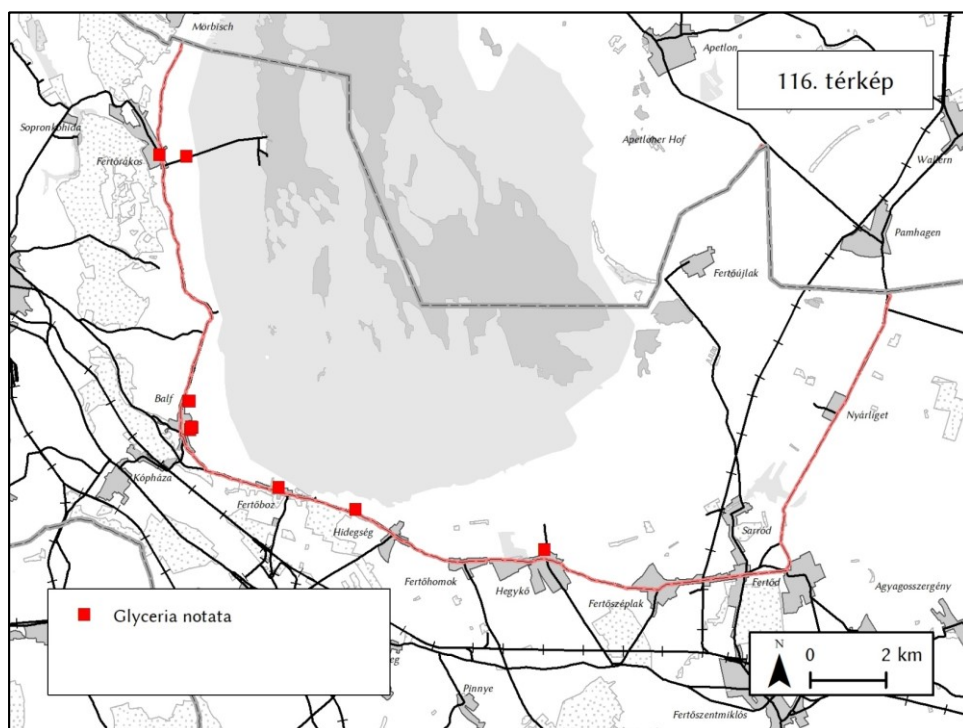
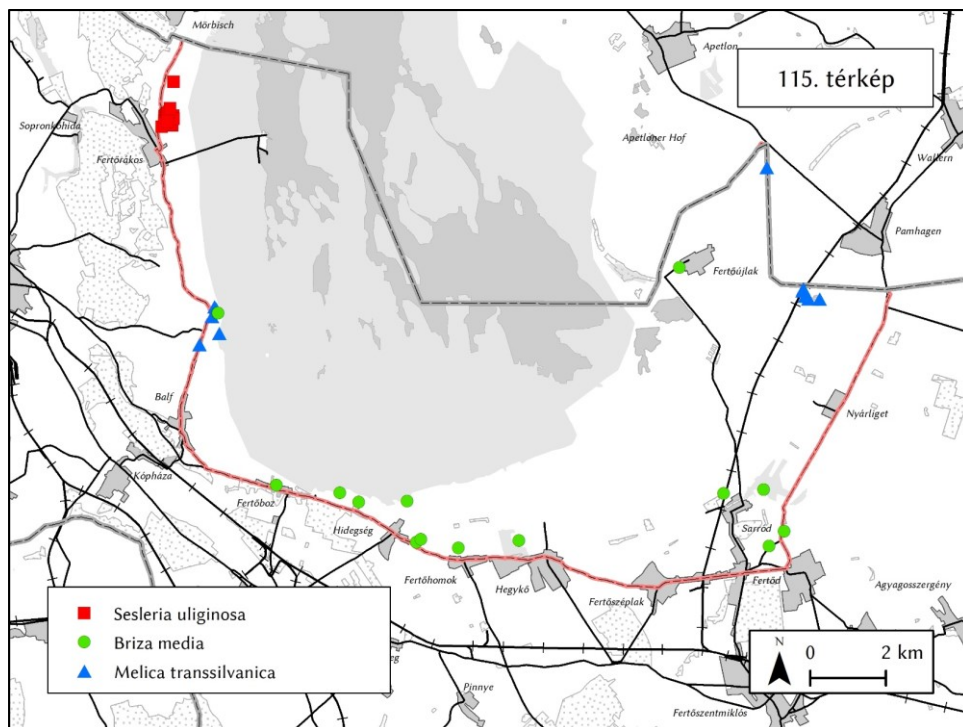


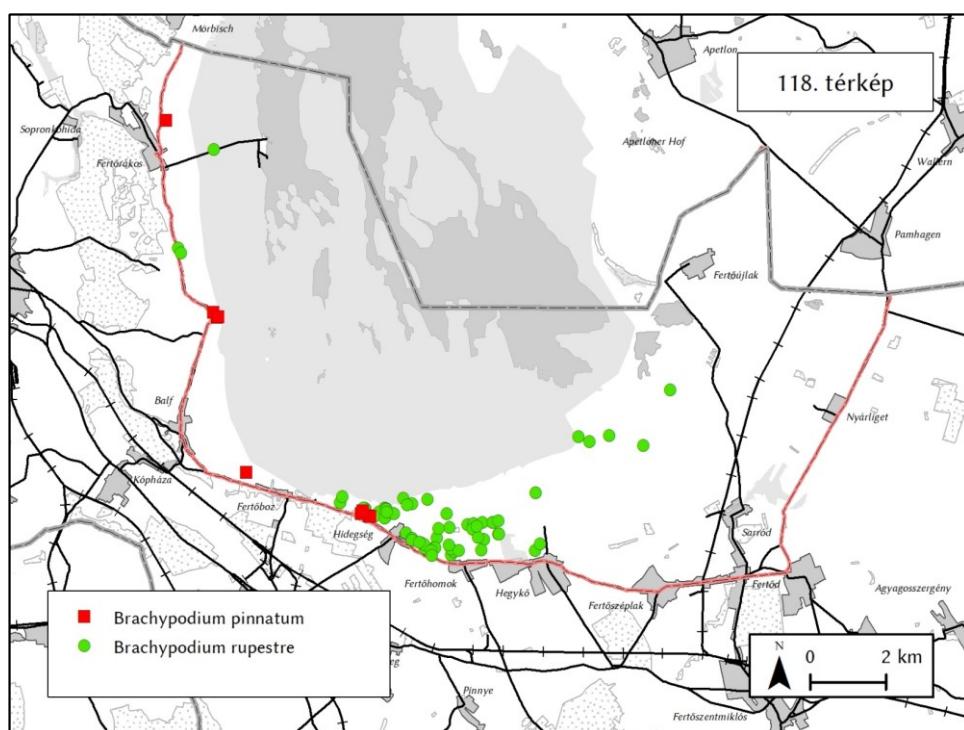
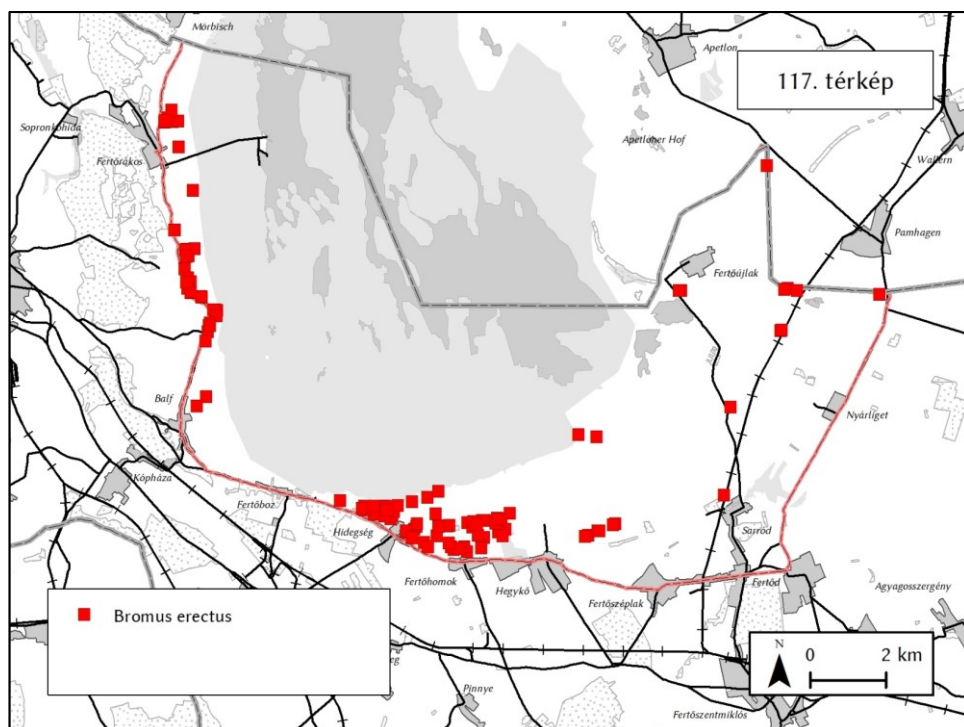


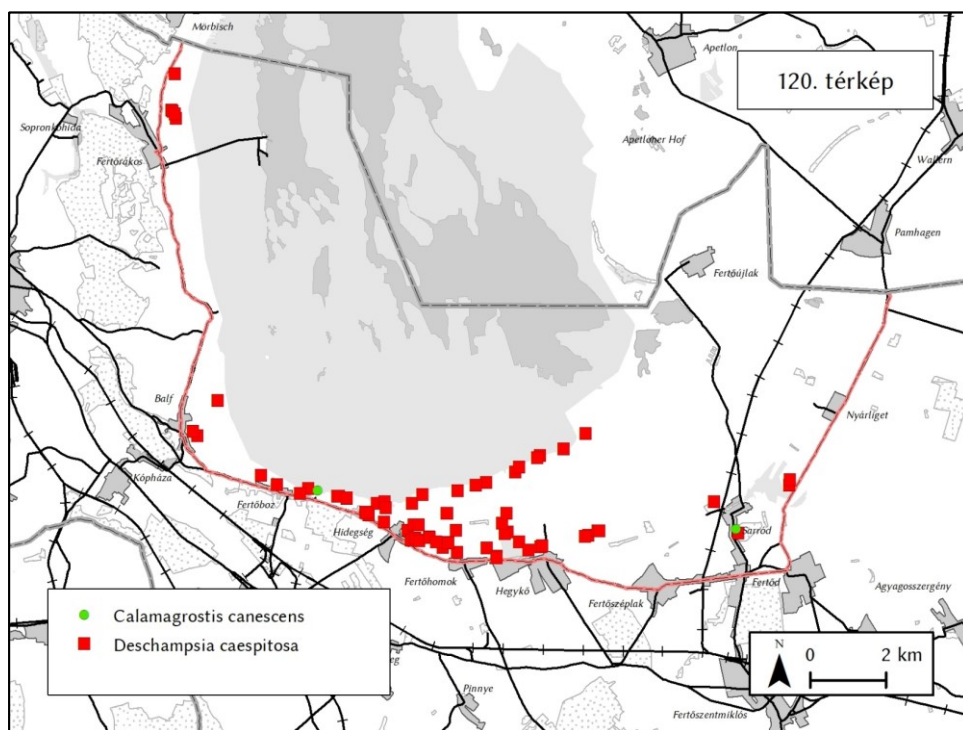
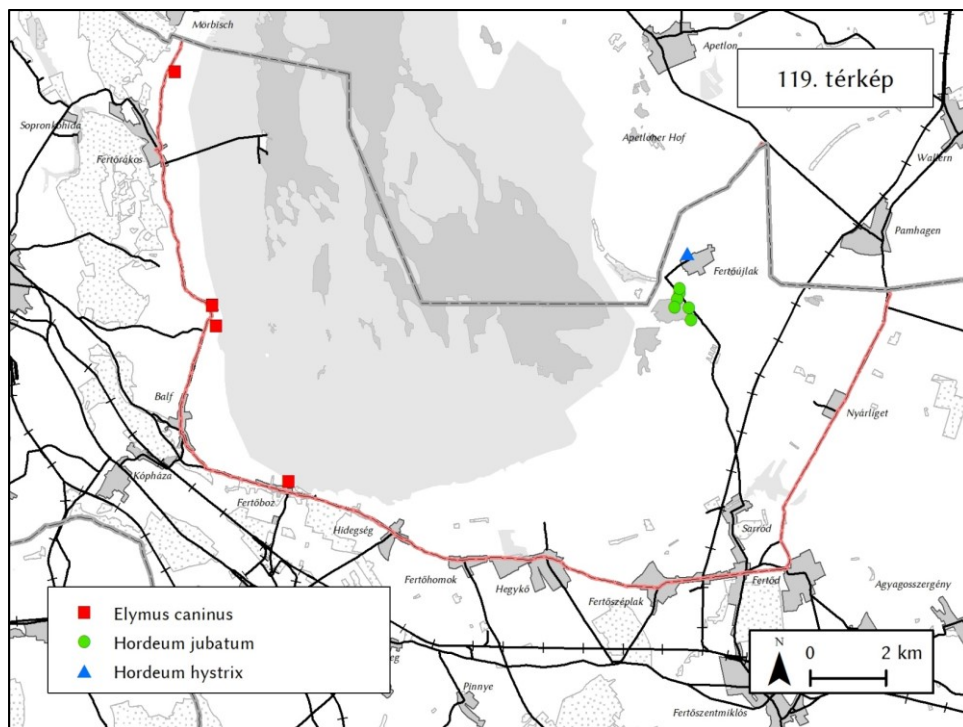


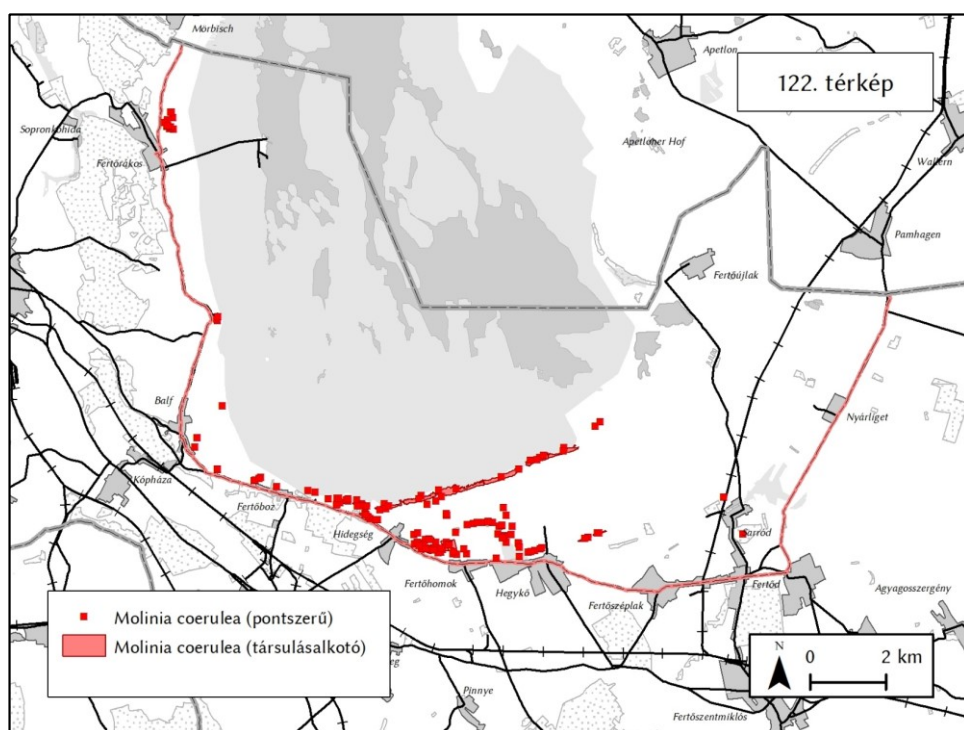
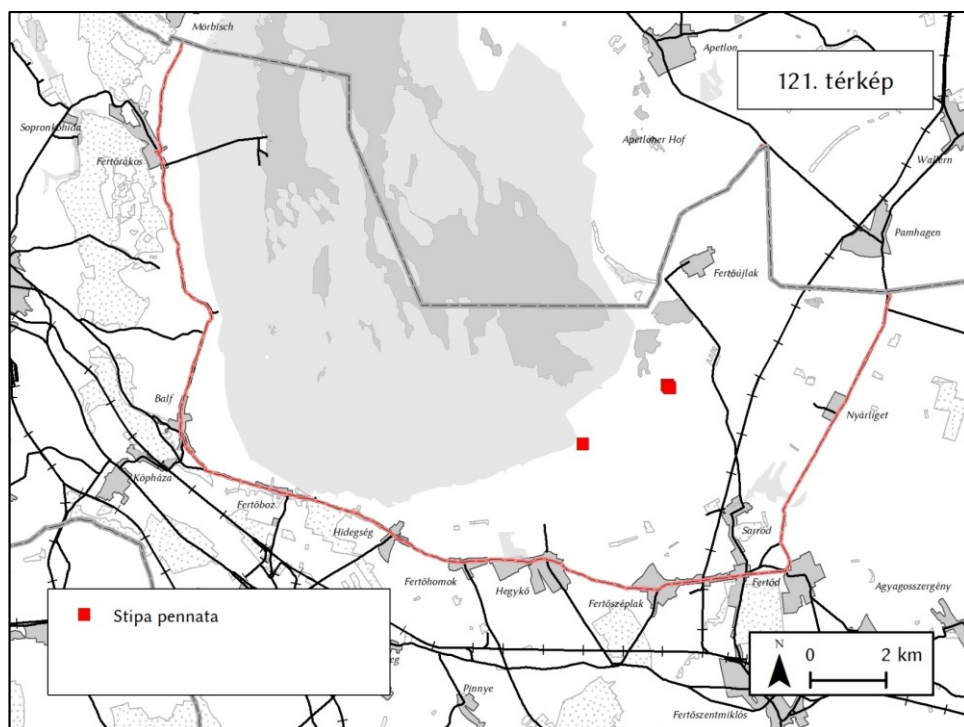


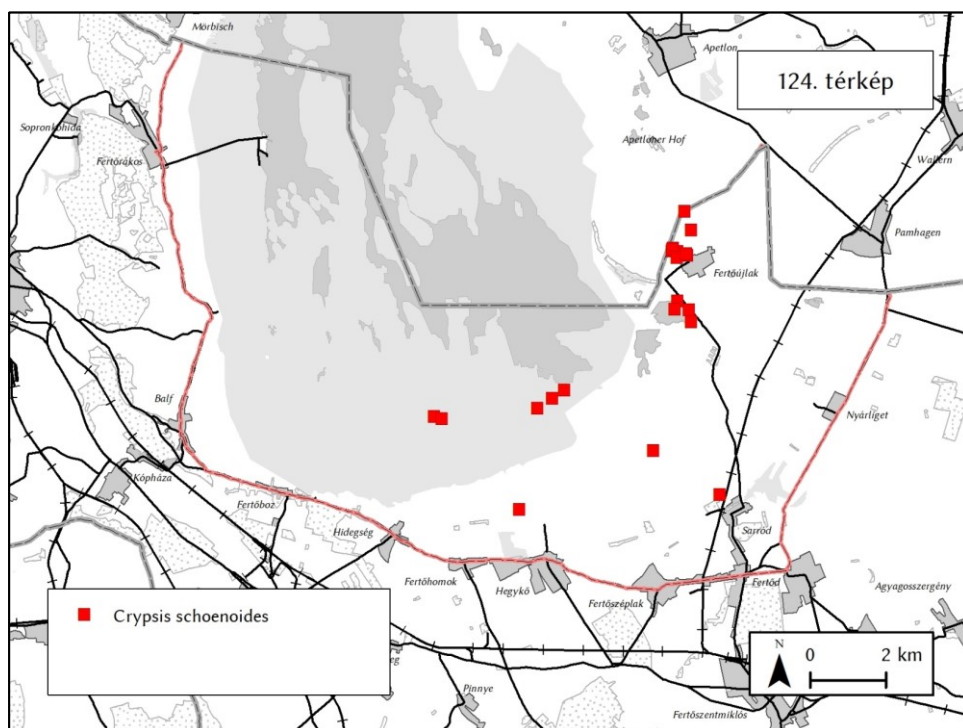
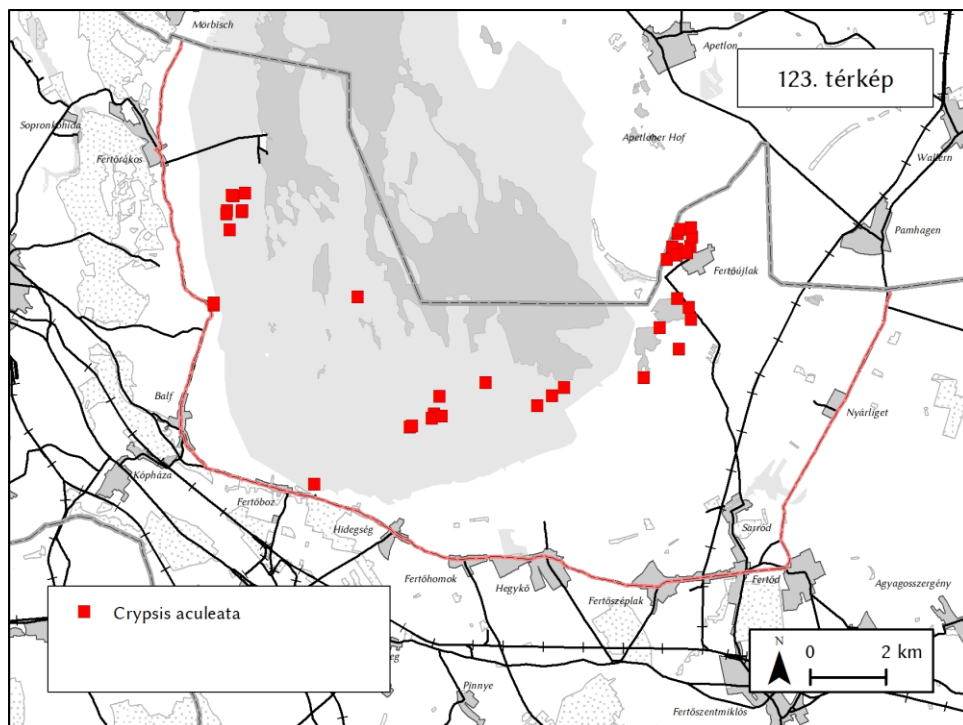


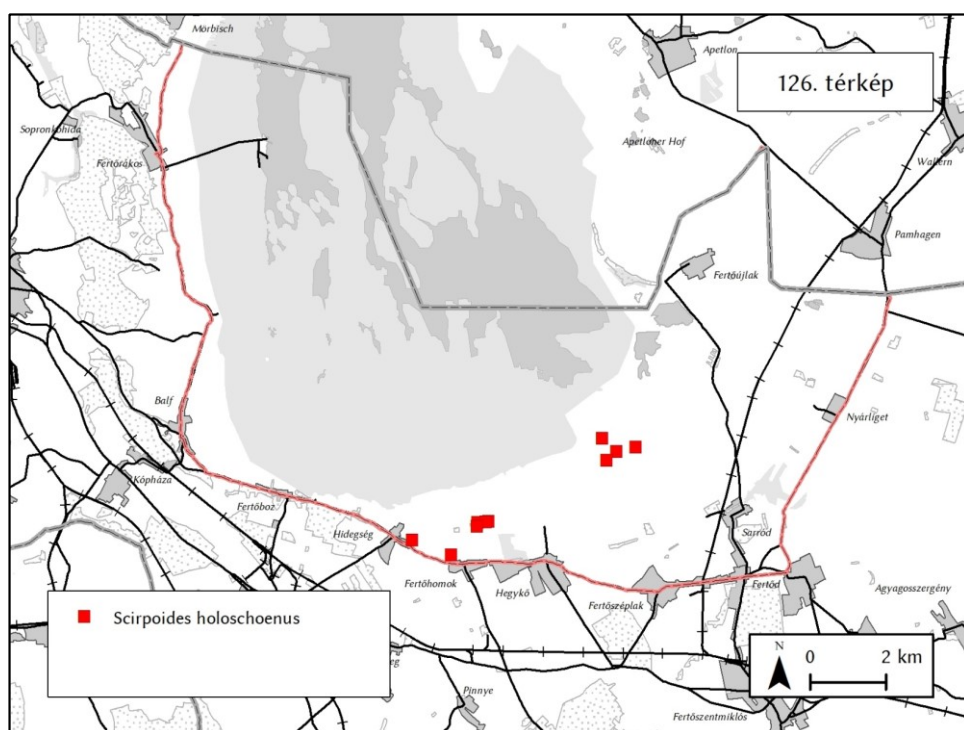
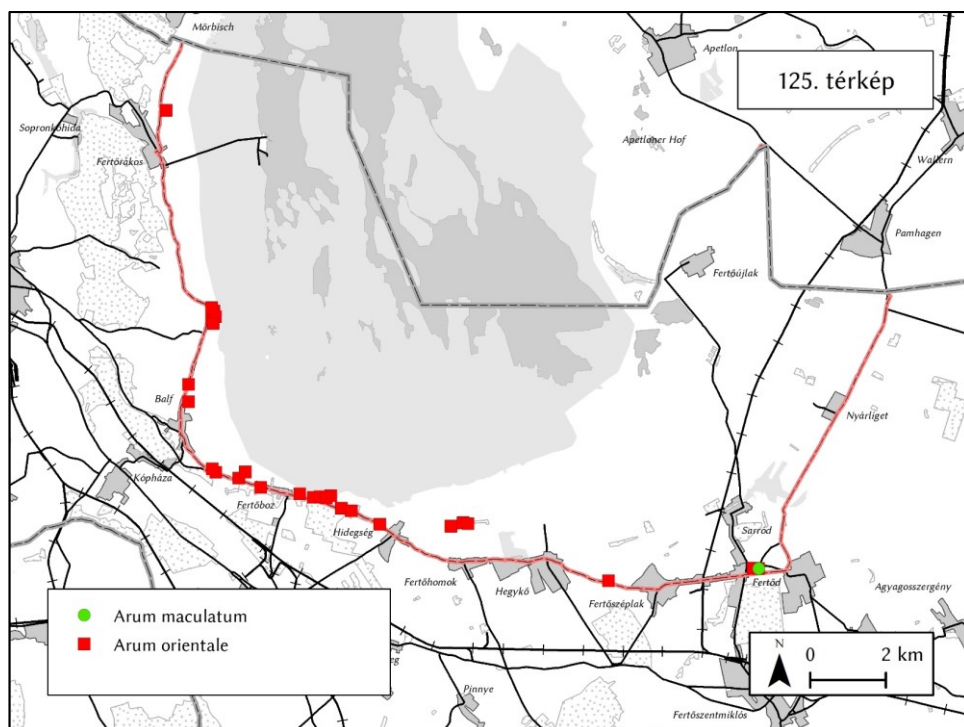


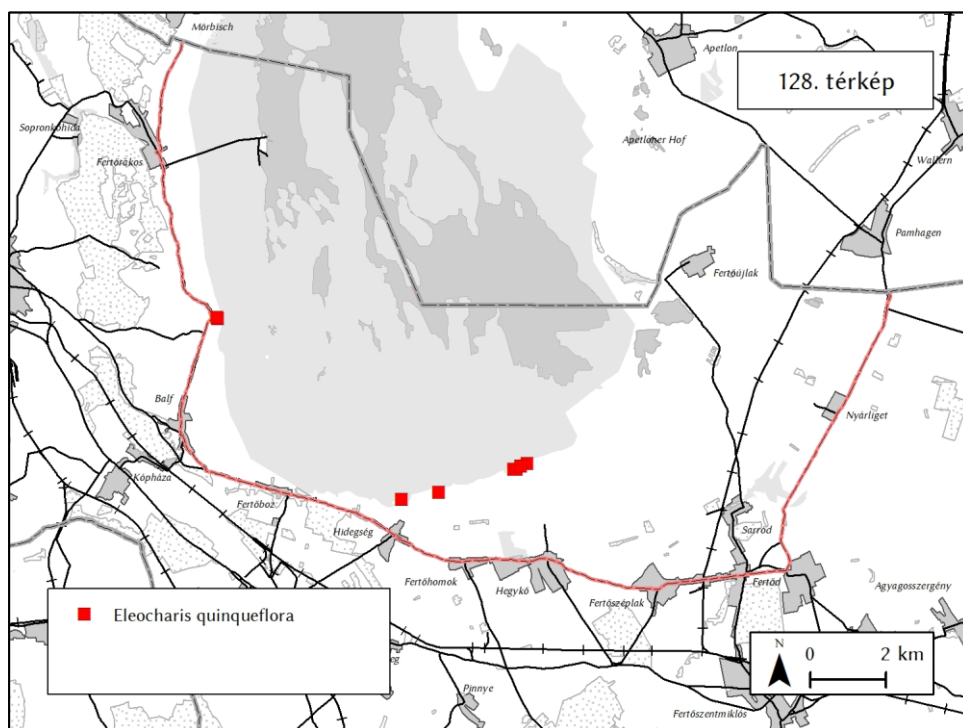
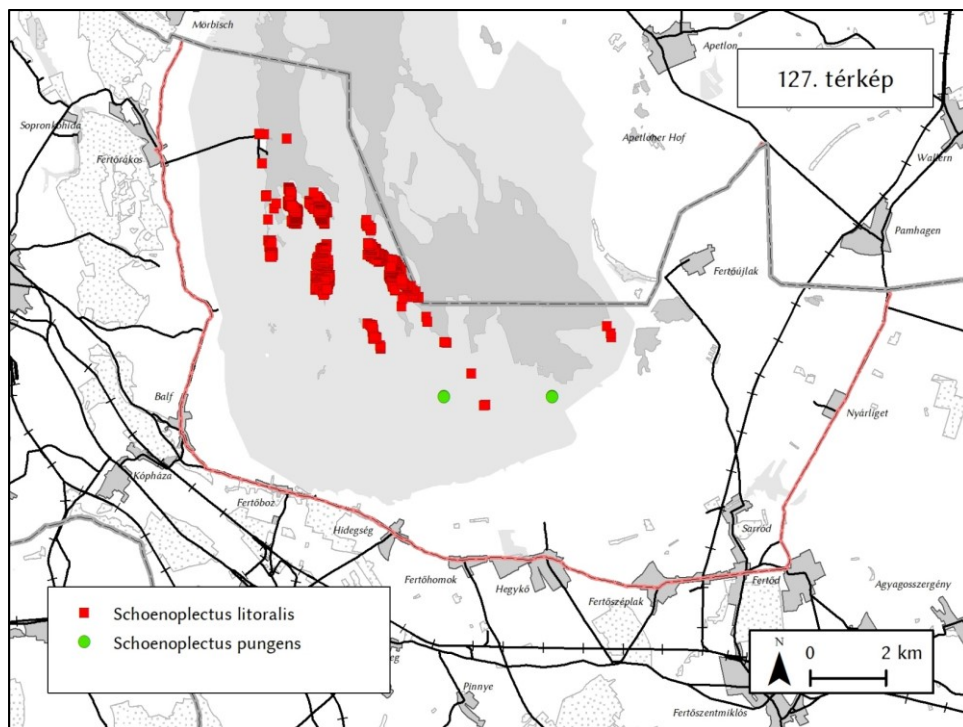


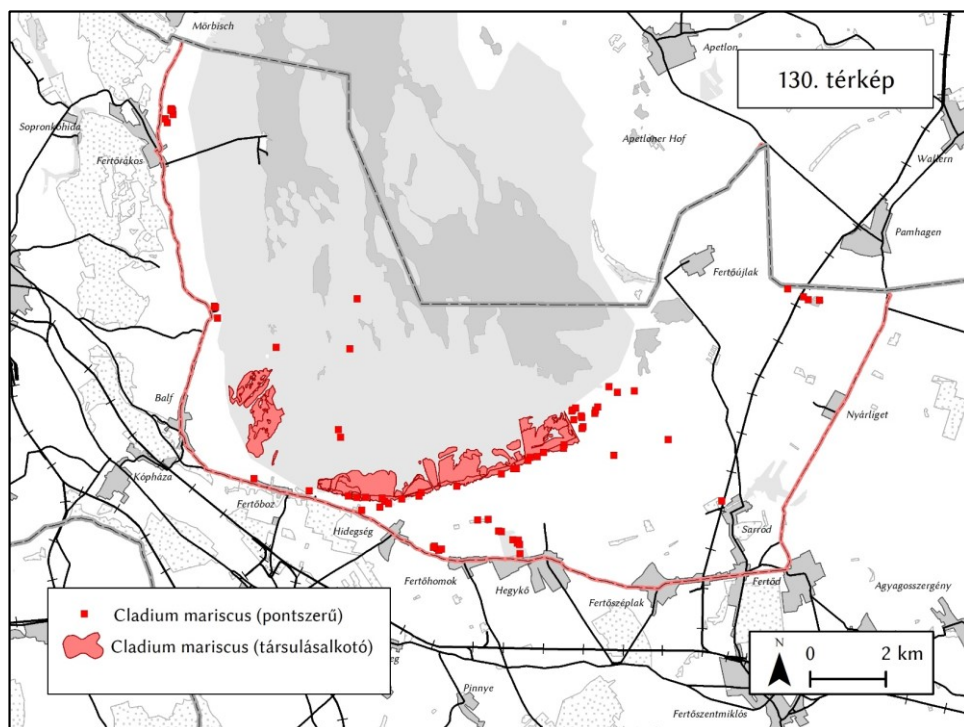
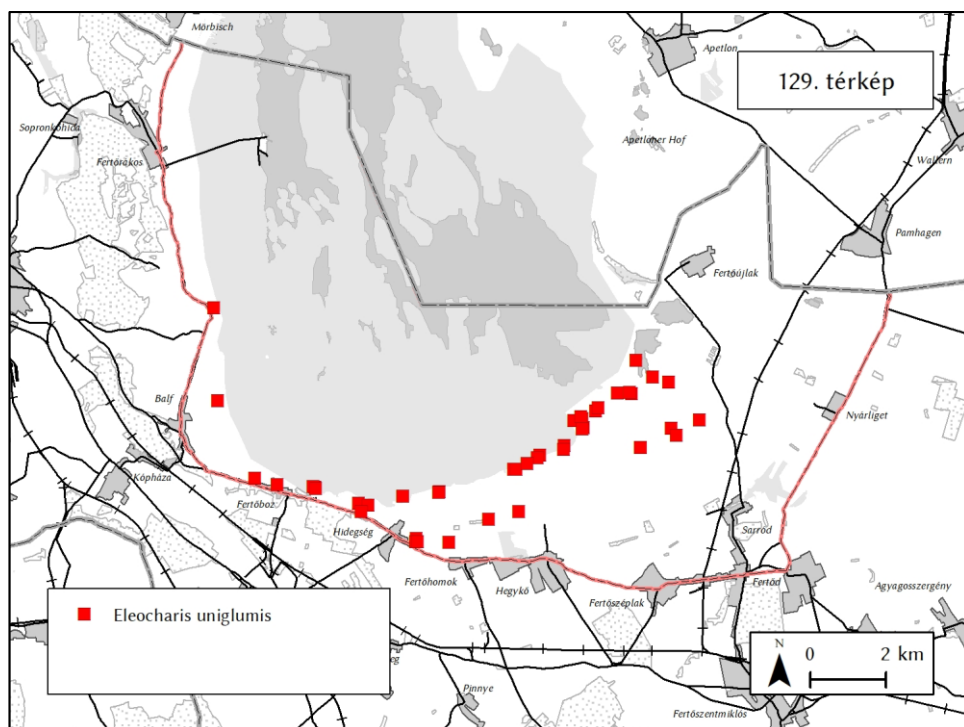


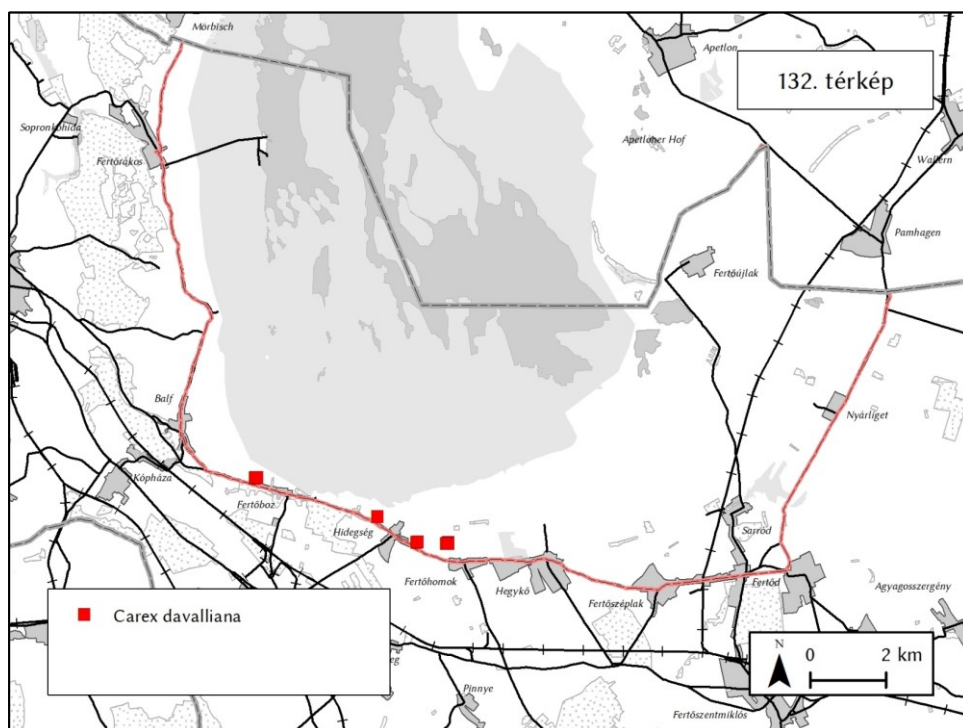
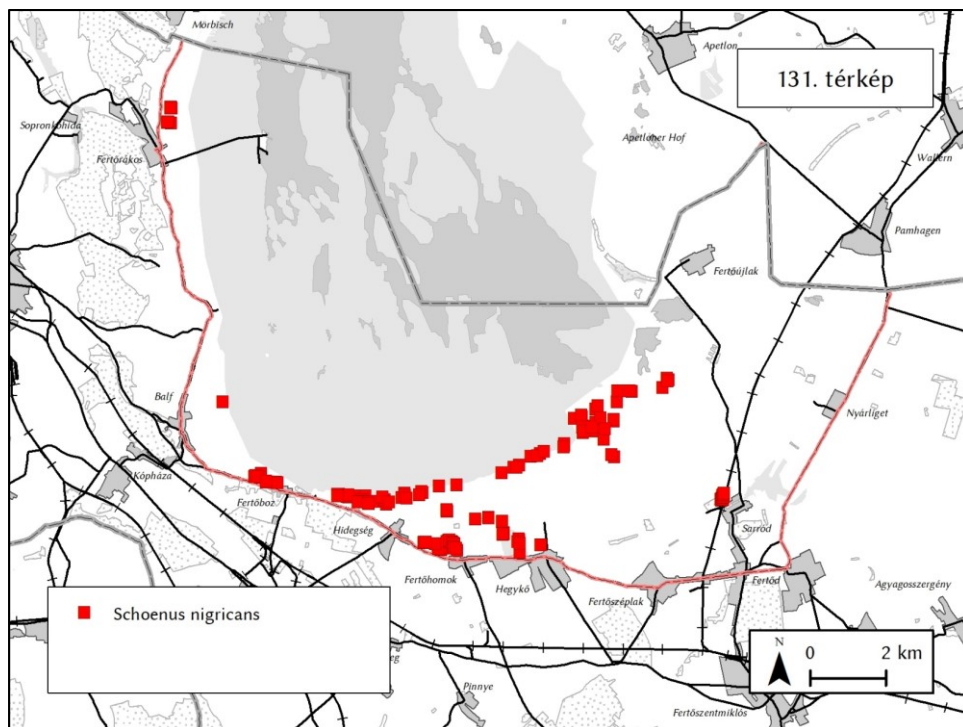


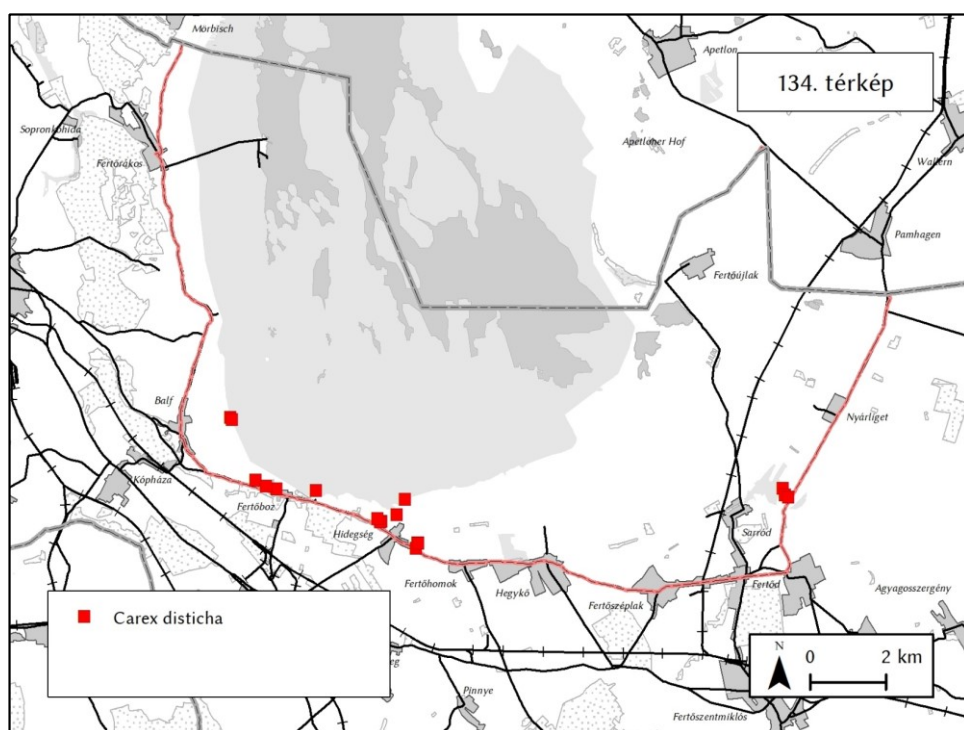
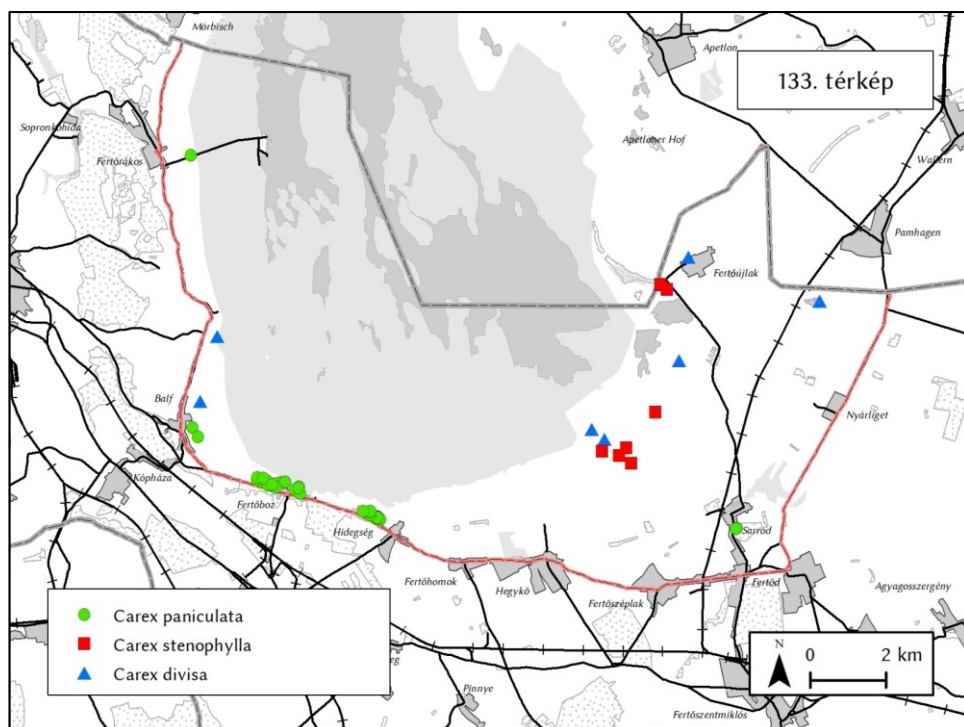


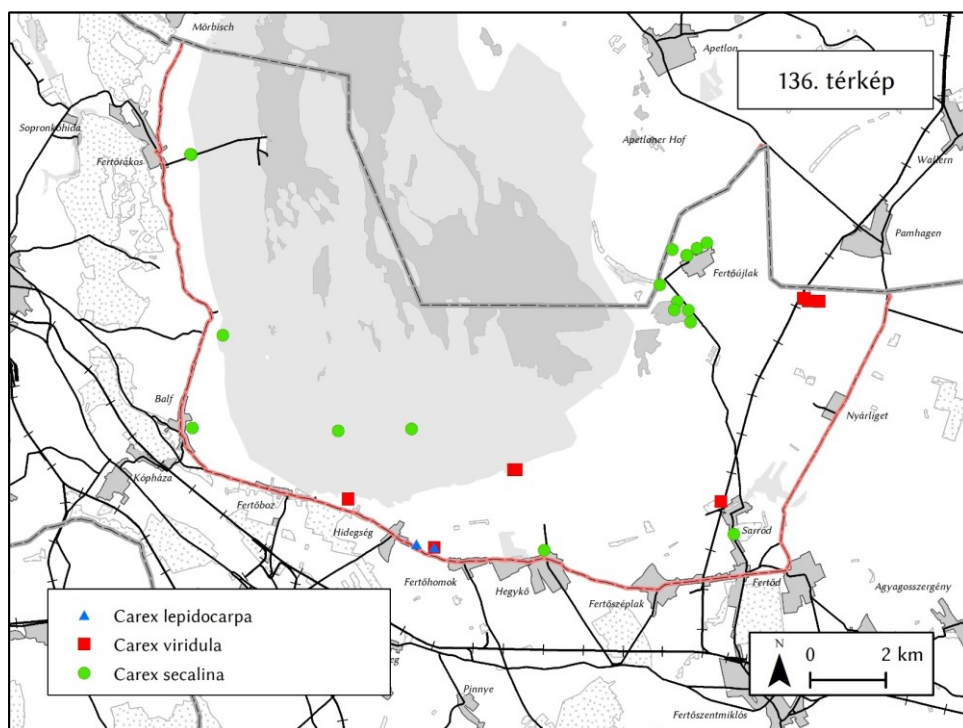
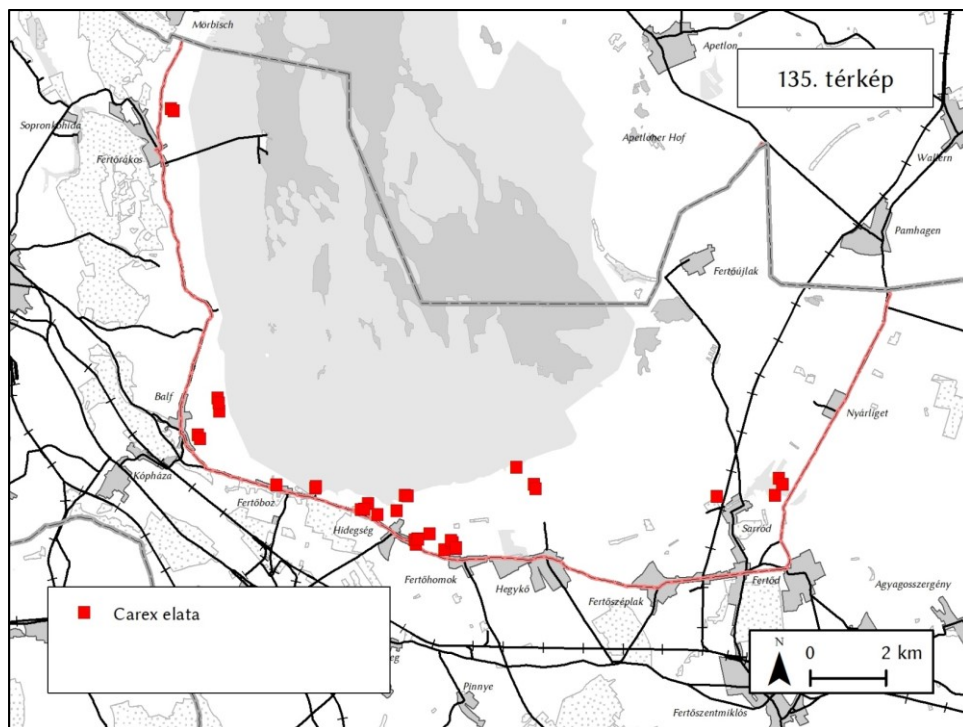


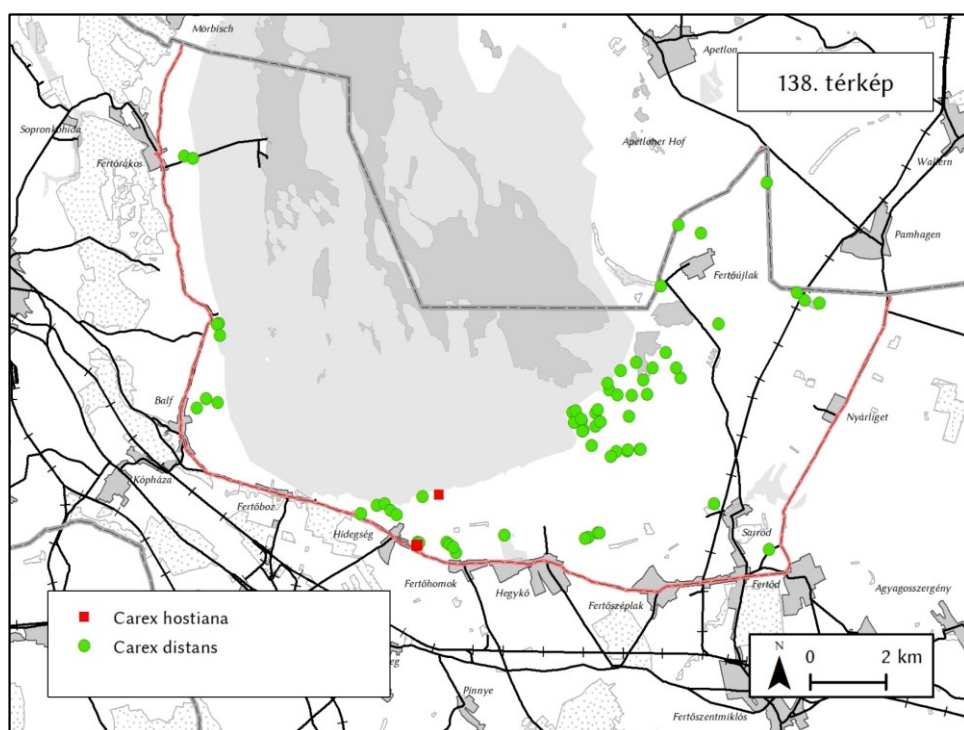
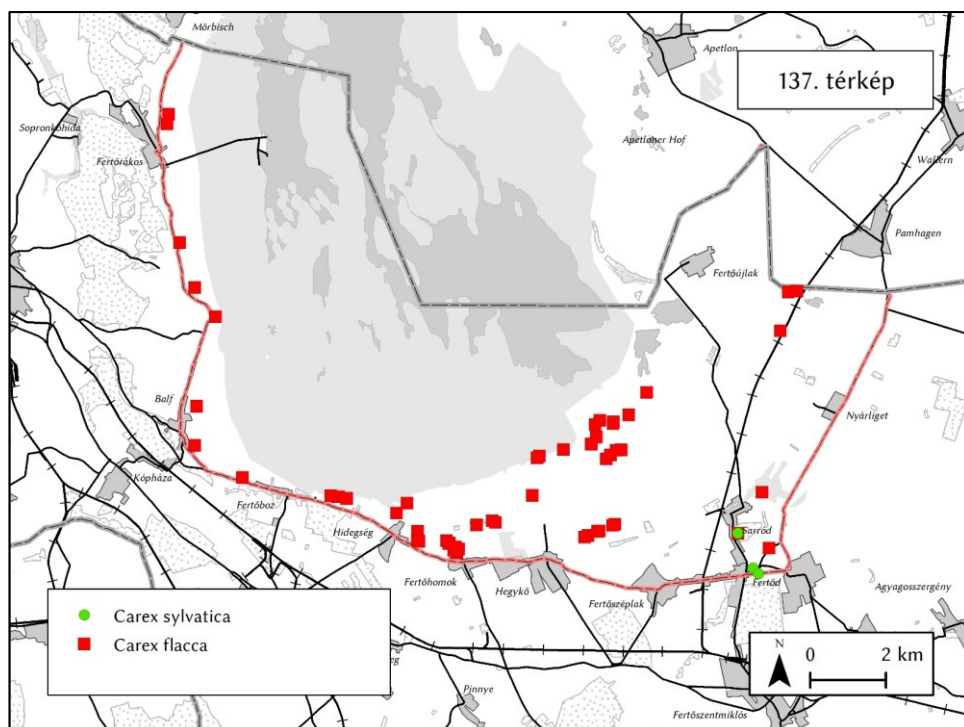


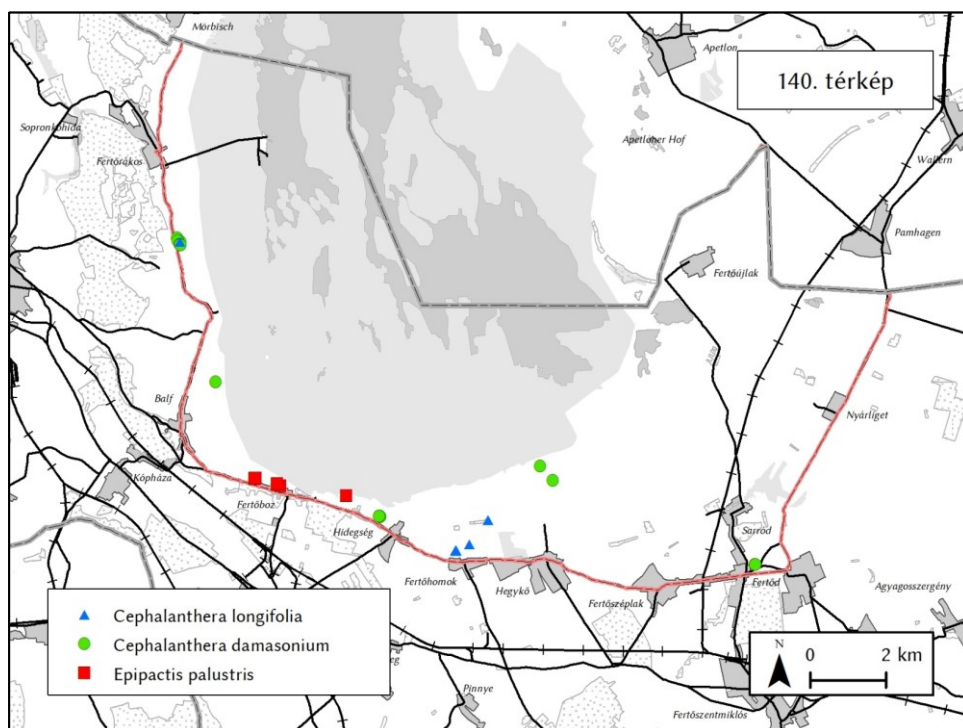
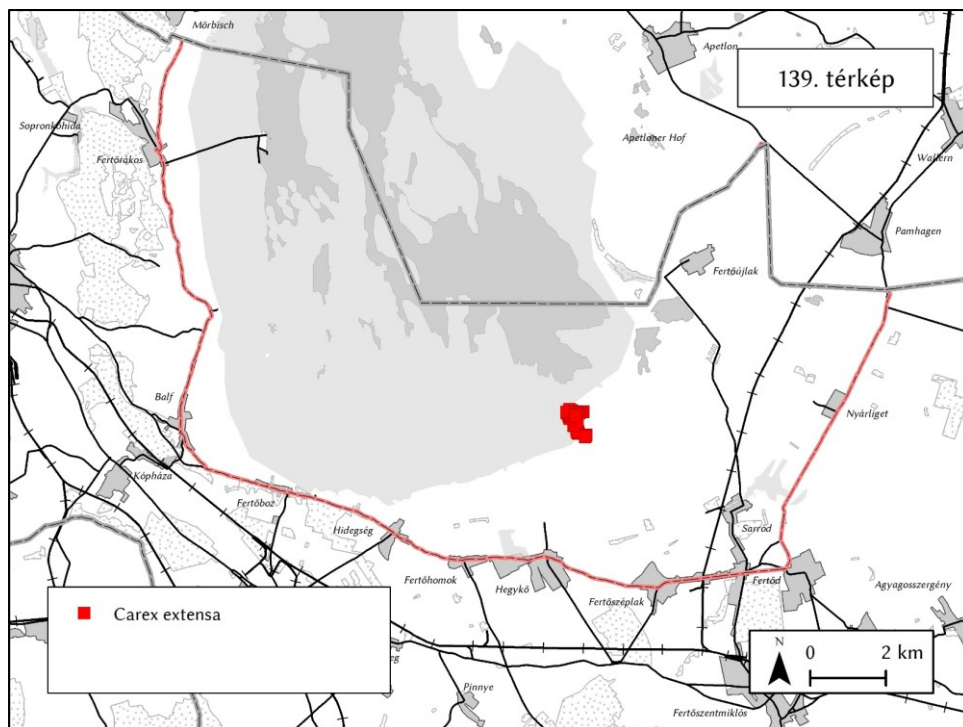


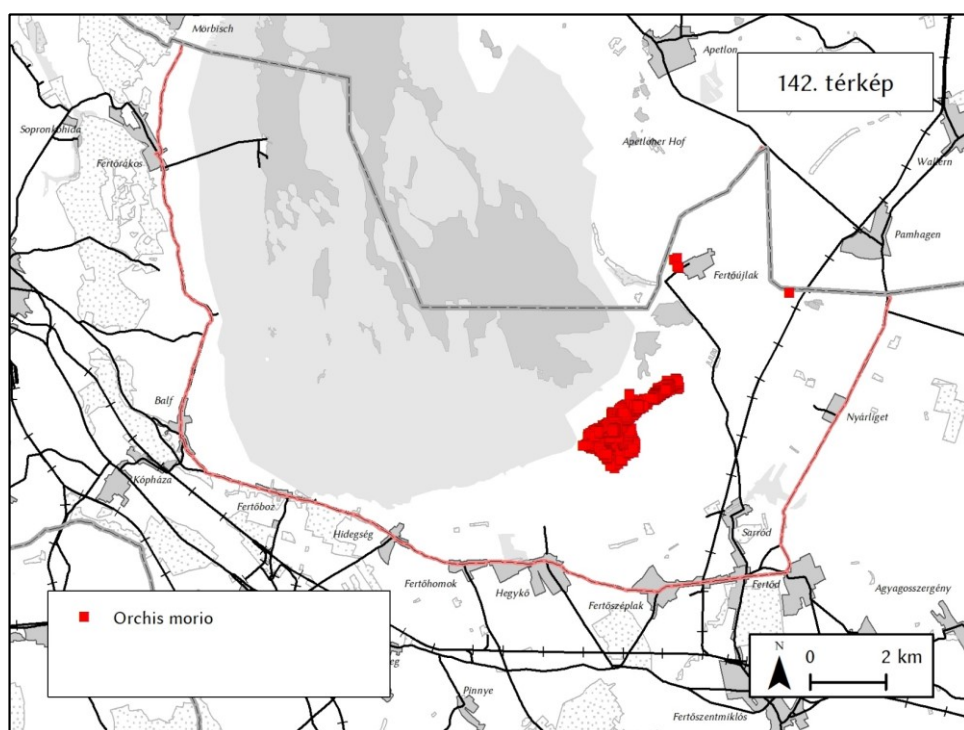
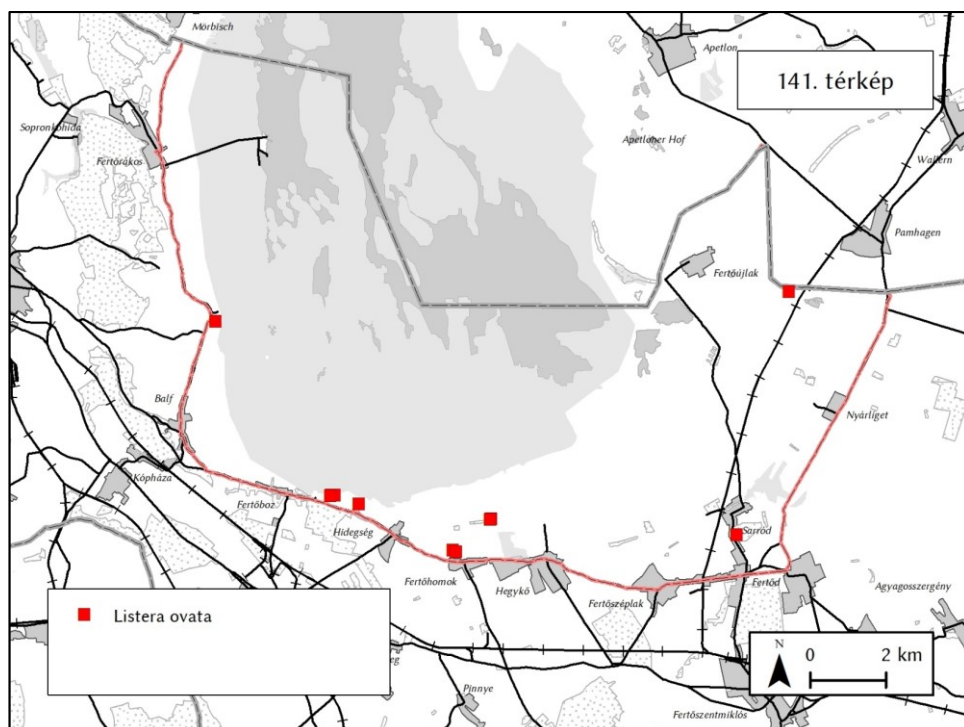


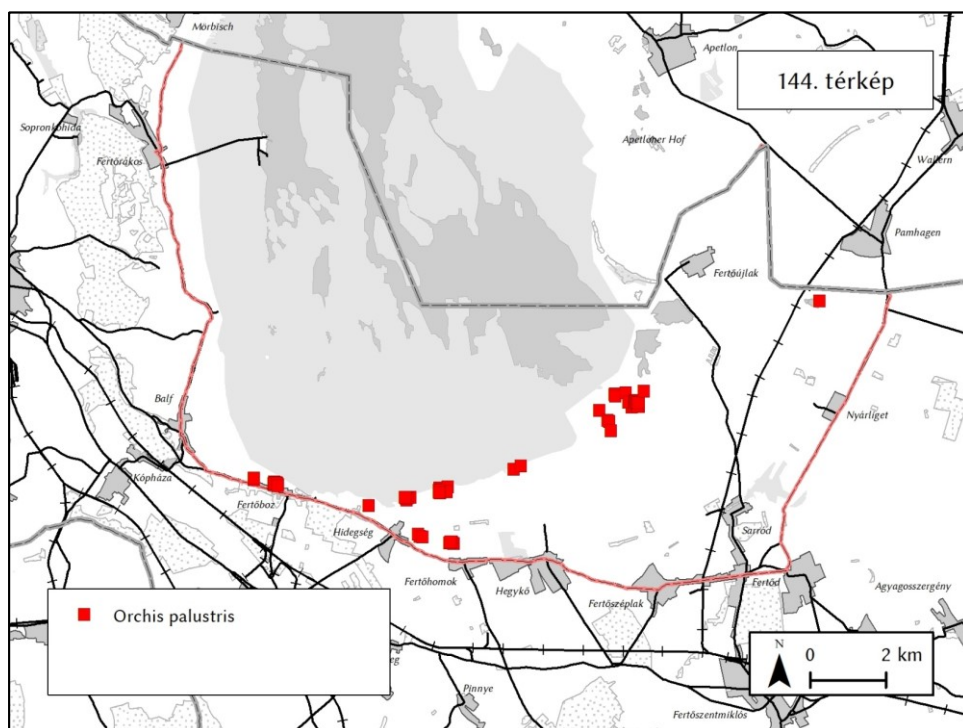
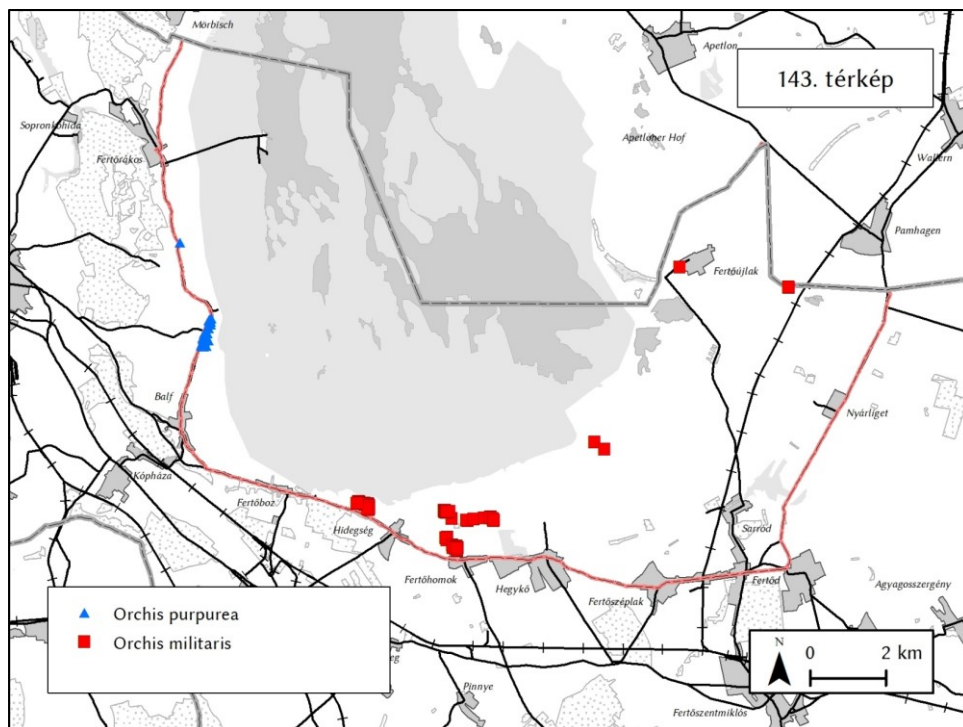


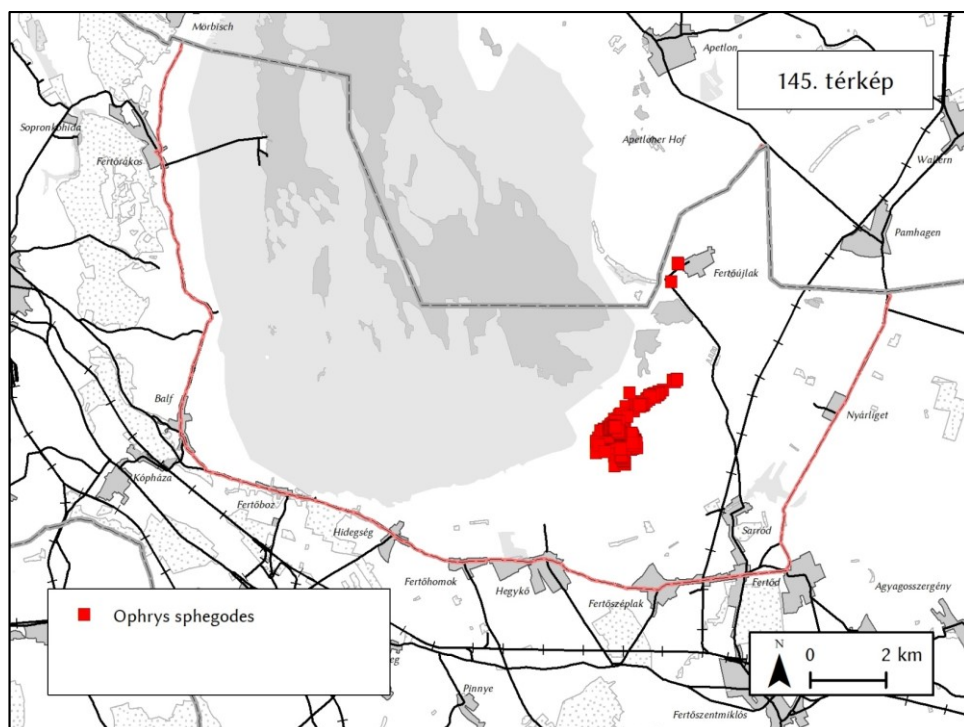














Tengeri szittyó (*Juncus maritimus*)

Fotó: Takács Gábor

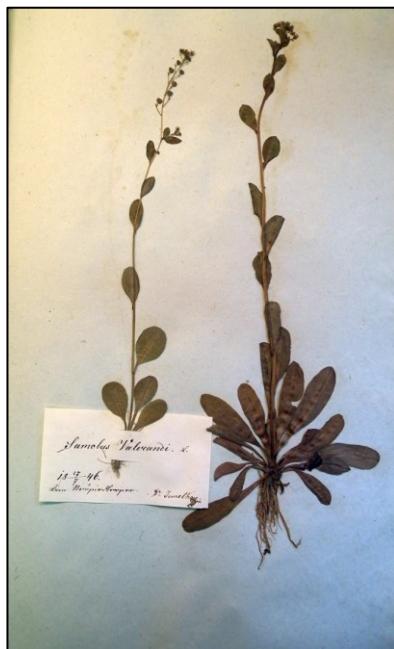
Fényképek

Photos

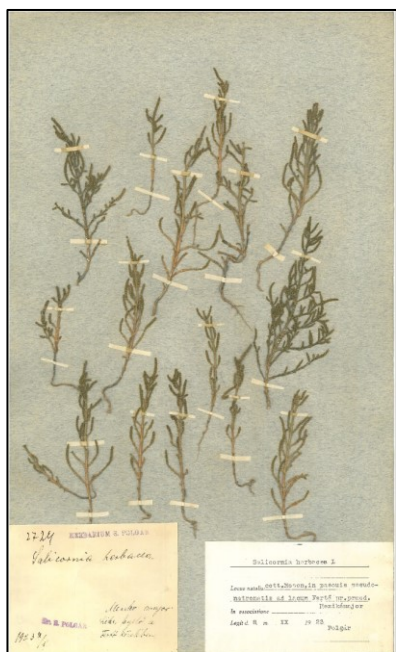
Fotos



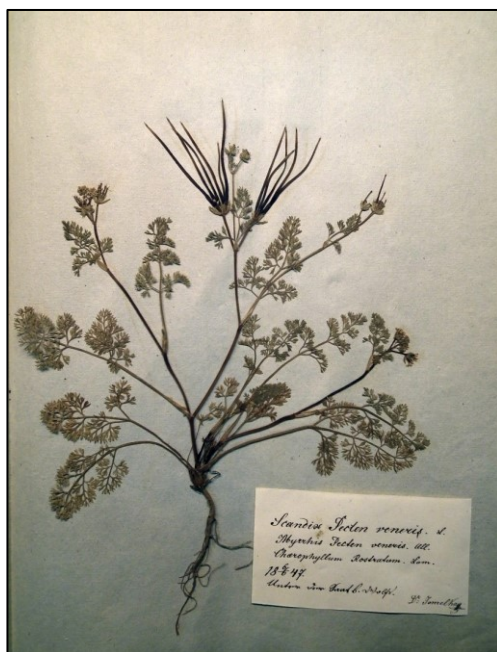
Pozsgás zsázsa (*Lepidium crassifolium*)
(Jemelka herbárium, JPU,
Fotó: Király Gergely



Árokvirág (*Samolus valerandi*)
(Jemelka herbárium, JPU
Fotó: Király Gergely



Sziksófű (*Salicornia prostrata*)
(Polgár S. gyűjtése, DE
Fotó: Takács Attila



Berzenke (*Scandix pecten-veneris*)
(Jemelka herbárium, JPU
Fotó: Király Gergely



A nádas övet belső tavak tagolják (Fertőrákosi öböl és a Herlakni-tó)

Fotó: Pellingér Attila



A nádas napjainkban is folyamatosan terjeszkedik a víz felé

Fotó: Pellingér Attila



A belső csatornák humuszsavakban gazdag, szinte fekete vize

Fotó: Takács Gábor



*Tengermelléki káka (*Schoenoplectus litoralis*)*

Fotó: Takács Gábor



Téli sás (Cladium mariscus)

Fotó: Takács Gábor



Kormos csátés láprét a tómeder déli szegélyében

Fotó: Takács Gábor



Mocsári kosbor (Orchis palustris)

Fotó: Takács Gábor



Alacsony pozdor (Scorzonera humilis)

Fotó: Takács Gábor



Tengelmelléki sás (Carex extensa)

Fotó: Takács Gábor



Tengelmelléki sás (Carex extensa)

Fotó: Takács Gábor



Kotrás után kialakult szikes iszapfelszín a külső övcSATORNA mentén

Fotó: Takács Gábor



Sziki árokvirág (Samolus valerandi)

Fotó: Takács Gábor



Magyar palka (Cyperus pannonicus)

Fotó: Takács Gábor



Dittrichia graveolens habitusképe és virágzatai

Fotó: Takács Gábor



Gyapjúsásos láprét Fertőboz mellett

Fotó: Takács Gábor



Cserjésedő láprét Fertőboz mellett

Fotó: Takács Gábor



Szikes rét a víztelenítő árok partján a Külső-Körögtávégen

Fotó: Takács Gábor



Szíkforknövényzet a Körögtá és Manöver út által határolt területen

Fotó: Takács Gábor



Sziki útifű (Plantago maritima)

Fotó: Takács Gábor



Tengerparti kígyófű (Triglochin maritimum)

Fotó: Takács Gábor



Sziki őszirózsa (Aster tripolium)

Fotó: Takács Gábor



Díszárpa (Hordeum jubatum)

Fotó: Takács Gábor



A széplaki legelő száraz gyepje orchideákkal

Fotó: Takács Gábor



Agárkosbor (Orchis morio)

Fotó: Takács Gábor



Pókbangó (Ophrys sphegodes)

Fotó: Takács Gábor



Mocsárrét a nyárligeti út mellett

Fotó: Takács Gábor



*Egypelyvás csetkák (*Eleocharis uniglumis*)*

Fotó: Takács Gábor



*Csermelyaszat (*Cirsium rivulare*)*

Fotó: Takács Gábor



Felhagyott szőlő helyén kialakult cserjésedő száraz gyepek

Fotó: Takács Gábor



Bíboros kosbor (Orchis purpurea)

Fotó: Takács Gábor



Galajfojtó vajvirág (Orobanche caryophyllacea)

Fotó: Takács Gábor

Névmutató – Index

Abutilon	162	Atriplex	74	Cerinthe	192
Acer	156	Aubrieta	107	Chaenomeles	128
Achillea	250	Avena	301	Chaerophyllum	172
Acinos	205	Baldellia	274	Chamaecytisus	132
Adonis	95	Ballota	202	Chelidonium	102
Adoxa	235	Barbarea	107	Chenopodium	71
Aegopodium	174	Begonia	166	Chondrilla	270
Aesculus	157	Bellis	241	Cichorium	263
Aethusa	176	Berberis	101	Cicuta	178
Agrimonia	123	Berteroa	109	Circaea	168
Agropyron	300	Berula	175	Cirsium	259
Agrostemma	87	Beta	70	Cladium	319
Agrostis	303	Betonica	202	Clematis	94
Ailanthus	155	Betula	56	Clinopodium	206
Ajuga	197	Bidens	247	Colchicum	276
Albizia	131	Bifora	173	Colutea	133
Alcea	162	Blackstonia	187	Commelina	289
Alisma	274	Blysmus	316	Conium	177
Alliaria	105	Bolboschoenus	315	Consolida	93
Allium	278	Bothriochloa	311	Convallaria	280
Alnus	56	Brachypodium	298	Convolvulus	190
Alopecurus	305	Brassica	115	Conyza	244
Althaea	161	Briza	295	Coriandrum	173
Alyssum	109	Bromus	296	Cornus	170
Amaranthus	79	Bryonia	166	Corydalis	102
Ambrosia	248	Buglossoides	192	Corylus	57
Ammi	174	Bupleurum	177	Cosmos	249
Amorpha	135	Butomus	275	Crataegus	128
Amygdalus	130	Calamagrostis	304	Crepis	271
Anagallis	184	Calamintha	206	Cruciata	230
Anchusa	194	Calendula	257	Crypsis	308
Anemone	93	Calocedrus	52	Cucubalus	89
Anethum	176	Caltha	92	Cucurbita	167
Angelica	179	Calystegia	190	Cuscuta	190
Anthemis	249	Camelina	111	Cymbalaria	217
Anthoxanthum	303	Campanula	238	Cynodon	309
Anthriscus	172	Camphorosma	76	Cynoglossum	196
Anthyllis	147	Campsis	224	Cyperus	318
Antirrhinum	216	Canna	313	Dactylis	294
Apera	295	Cannabis	61	Dactylorhiza	328
Apium	178	Capsella	111	Danthonia	306
Aquilegia	93	Cardamine	107	Datura	213
Arabidopsis	105	Cardaria	114	Daucus	183
Arabis	108	Carduus	259	Deschampsia	302
Arctium	258	Carex	320	Descurainia	104
Arenaria	81	Carlina	257	Deutzia	119
Aristolochia	63	Carpinus	57	Dianthus	91
Armoracia	107	Carum	179	Digitalis	218
Arrhenatherum	302	Caryopteris	197	Digitaria	310
Artemisia	253	Catabrosa	294	Diploaxis	114
Arum	311	Caucalis	182	Dipsacus	236
Asclepias	189	Celtis	60	Dittrichia	246
Asparagus	281	Centaurea	262	Dorycnium	146
Asperugo	195	Centaurium	187	Draba	110
Asperula	227	Cephalanthera	327	Dryopteris	50
Asplenium	50	Cephalaria	236	Echinochloa	309
Aster	241	Cerastium	83	Echinops	257
Astragalus	133	Cerasus	129	Echium	192
Athyrium	50	Ceratophyllum	91	Elaeagnus	163

Eleocharis	317	Hieracium	272	Mahonia	101
Elymus	299	Hippophaë	163	Malus	127
Epilobium	168	Hippuris	171	Malva	160
Epipactis	327	Holcus	303	Marrubium	199
Equisetum	49	Holosteum	82	Matricaria	252
Eragrostis	307	Hordeum	300	Medicago	142
Eranthis	92	Hottonia	184	Melampyrum	222
Erechtites	255	Humulus	61	Melica	295
Erigeron	243	Hydrocharis	275	Melilotus	141
Eriophorum	316	Hylotelephium	117	Melissa	205
Erodium	150	Hyosciamus	212	Mentha	207
Erophila	110	Hypericum	163	Menyanthes	189
Erucastrium	115	Hypochoeris	264	Mercurialis	151
Eryngium	171	Impatiens	157	Microrrhinum	216
Erysimum	105	Inula	245	Mirabilis	80
Eschscholzia	102	Ipomoea	190	Misopates	216
Euodia	155	Iris	284	Moehringia	81
Euonymus	158	Juglans	56	Molinia	307
Eupatorium	240	Juncus	284	Morus	60
Euphorbia	151	Juniperus	52	Muscari	278
Euphrasia	222	Kickxia	217	Myagrum	105
Fagopyrum	66	Knautia	237	Mycelis	269
Fagus	57	Kochia	76	Myosotis	195
Falcaria	179	Koeleria	302	Myosoton	84
Fallopia	66	Koelreuteria	157	Myosurus	100
Festuca	289	Laburnum	131	Myriophyllum	169
Festulolium	291	Lactuca	268	Najas	283
Ficaria	97	Lamium	200	Narcissus	284
Filago	244	Lappula	196	Nepeta	204
Filipendula	120	Lapsana	271	Neslea	111
Fragaria	126	Larix	52	Nigella	92
Frangula	159	Laserpitium	181	Nonea	193
Fraxinus	186	Lathyrus	139	Nuphar	91
Fumaria	103	Lavandula	209	Nymphaea	91
Gagea	283	Lavatera	161	Odontites	223
Gaillardia	249	Leersia	309	Oenanthe	175
Galega	133	Lemna	311	Oenothera	168
Galeobdolon	201	Leontodon	264	Onobrychis	147
Galeopsis	200	Leonurus	201	Ononis	140
Galinsoga	249	Lepidium	112	Onopordum	262
Galium	227	Leucanthemum	253	Ophioglossum	50
Genista	132	Leymus	299	Ophrys	330
Geranium	148	Ligustrum	187	Orchis	328
Geum	123	Limonium	186	Origanum	206
Glechoma	204	Linaria	217	Orlaya	182
Gleditsia	131	Lindernia	213	Ornithogalum	277
Globularia	224	Linum	150	Orobanche	224
Glyceria	295	Liparis	330	Oxalis	148
Gnaphalium	244	Listera	327	Padus	129
Goniolimon	186	Lithospermum	191	Panicum	309
Gratiola	213	Lolium	290	Papaver	101
Gymnadenia	328	Lonicera	234	Parietaria	62
Gymnocarpium	50	Loranthus	63	Parnassia	119
Gypsophila	89	Lotus	146	Parthenocissus	159
Hedera	171	Lunaria	109	Pastinaca	181
Helianthus	248	Luzula	289	Paulownia	211
Helictotrichon	302	Lychnis	86	Pedicularis	223
Heliotropium	191	Lycium	211	Perilla	200
Helminthia	265	Lycopersicon	213	Persica	130
Hemerocallis	276	Lycopsis	194	Persicaria	63
Heraclium	181	Lycopus	207	Petasites	255
Herniaria	85	Lysimachia	184	Petrorhagia	90
Hesperis	106	Lythrum	167	Petroselinum	178
Hibiscus	162	Maclura	61	Petunia	213

Peucedanum	179	Salsola	79	Tanacetum	253
Phacelia	196	Salvia	209	Taraxacum	269
Phalaris	305	Sambucus	233	Taxus	52
Philadelphus	119	Samolus	185	Tephroseris	255
Phleum	304	Sanguisorba	123	Tetragonolobus	147
Phlomis	199	Saponaria	90	Teucrium	198
Pholiurus	305	Satureja	205	Thalictrum	100
Phragmites	306	Saxifraga	119	Thelypteris	50
Physalis	212	Scabiosa	238	Thesium	62
Physocarpus	121	Scandix	173	Thlaspi	111
Phyteuma	240	Schoenoplectus	314	Thrinia	264
Phytolacca	80	Schoenus	319	Thuja	52
Picea	52	Scilla	277	Thymelaea	163
Picris	265	Scirpoides	313	Thymus	206
Pimpinella	174	Scirpus	316	Tilia	159
Pinguicula	226	Scleranthus	85	Torilis	181
Pinus	52	Sclerochloa	294	Tragopogon	267
Plantago	231	Scorzonera	266	Tribulus	150
Platanus	120	Scrophularia	215	Trifolium	143
Poa	291	Scutellaria	198	Triglochin	275
Podospermum	265	Securigera	147	Trigonella	142
Polycnemum	70	Sedum	117	Trinia	178
Polygala	155	Sempervivum	117	Tripleurospermum	252
Polygonatum	280	Senecio	256	Trisetum	302
Polygonum	65	Serratula	262	Triticum	300
Populus	55	Seseli	175	Turgenia	182
Portulaca	80	Sesleria	295	Tussilago	255
Potamogeton	281	Setaria	310	Typha	313
Potentilla	124	Sherardia	227	Ulmus	59
Primula	183	Sideritis	199	Urtica	61
Prunella	205	Silaum	176	Utricularia	226
Prunus	130	Silene	87	Vaccaria	90
Pseudolysimachion	218	Sinapis	115	Valeriana	236
Puccinellia	293	Sisymbrium	103	Valerianella	235
Pulicaria	247	Sium	174	Verbascum	214
Pulmonaria	193	Solanum	212	Verbena	196
Pulsatilla	94	Solidago	241	Veronica	218
Pyrus	127	Sonchus	267	Viburnum	233
Quercus	58	Sophora	131	Vicia	135
Ranunculus	96	Sorbus	128	Vinca	189
Raphanus	116	Sorghum	310	Vincetoxicum	189
Reseda	116	Sparganium	312	Viola	164
Rhamnus	158	Spergula	85	Viscum	63
Rhinanthus	224	Spergularia	85	Vitis	159
Ribes	119	Spiranthes	328	Vulpia	291
Robinia	132	Spirodela	312	Xanthium	249
Rorippa	109	Stachys	202	Xeranthemum	257
Rosa	122	Staphylea	158	Yucca	284
Rubus	121	Stellaria	81	Zannichellia	282
Rudbeckia	248	Stipa	306	Zanthoxylum	155
Rumex	67	Suaeda	77		
Sagina	85	Succisa	237		
Sagittaria	274	Symphoricarpos	234		
Salicornia	77	Symphytum	193		
Salix	53	Syringa	187		

Irodalom – Literature – Literatur

Természetföldrajzi és tájtörténeti fejezetek (ajánlott irodalom)

- ANTAL A., KOZMA F., KOZMÁNÉ TÓTH E., NAGYNÉ DÁVID A. & WALKOVSKY A. (1982): A Fertő tó éghajlata. In: KOVÁTS Z. & KOZMÁNÉ TÓTH E. (szerk.): *A Fertő-tó természeti adottságai*. Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság – Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest: 44–124.
- BARANYI S., DEÁK J., DREHER J., MAHLER H., MAJOR P., NEPPÉL F., PAPESCH W., RAJNER V., RANK D., REITINGER J. & SCHMALFUSS R. (1994): Wasserhaushaltsstudie für den Neusiedlersee mit Hilfe von Geochemie und Geophysik. In: LOBITZER H., CSÁSZÁR G. & DAURER A. (Hrsg.): *Jubiläumsschrift 20 Jahre geologische Zusammenarbeit Österreich–Ungarn*. Teil 2. Geologische Bundesanstalt, Wien: 419–435.
- BOGNÁR D. (1966): A fertői nádgazdálkodás. *Soproni Szemle* 20(2): 97–109.
- CSAPLOVICS E. & SCHMIDT J. (2011): *Schilfkartierung Neusiedler See*. Technische Universität Wien – Institut für Photogrammetrie und Fernerkundung, Dresden.
- CSAPLOVICS E. (1982): *Interpretation von Farbinfrarotbildern. Kartierung von Vegetationsschäden in Brixlegg – Schilfkartierung Neusiedler See*. Dissertation. Technische Universität, Wien.
- DÖVÉNYI Z. (szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere*. Második, átdolgozott és bővített kiadás. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.
- FISCHER-NAGEL A. (1987): *Neusiedler See: bedrohtes Naturparadies*. Schillinger Verlag, Freiburg im Breisgau.
- HUSZ G. (1962): Zur Bodenkartierung im Salzbodenbereich des Seewinkels. *Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland* 29: 172–180.
- HUSZ G. (1966): Zur Systematik der Salzböden des Seewinkelgebietes in Österreich. *Die Bodenkultur* 17: 295–309.
- JASZNIGER J. (1883): A Rába és a Duna vízrajzi viszonyai. *Földrajzi Közlemények* 11(8): 366–371.
- KÁROLYI Z. (1955): A Hanság és a Fertő-tó rendezési kérdéseinek fejlődése. *Vízügyi Közlemények* 37: 291–332.
- KÁRPÁTI L. (1988): Salzsteppen-Rekonstruktion am Neusiedlersee in Ungarn. *BFB-Bericht* 68: 87–92.
- KÁRPÁTI L. (1991): Erste Ergebnisse der Lebensraum-Rekonstruktion bei Mekszikópuszta. *BFB-Bericht* 77: 85–91.
- KÁRPÁTI L. (2012): Fertő-táj és a Hanság természetvédelmének története. In: KÁRPÁTI L. & FALLY J. (szerk.): *Fertő-Hanság – Neusiedler See–Seewinkel*

- Nemzeti Park. Monografikus tanulmányok a Fertő és a Hanság vidékéről.* Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság – Szaktudás Kiadó Ház, Budapest: 22–32.
- KIS J. (1817): A' Fertő Tavának geographiai, historiai, és természeti leírása. 1797-ben. In: RUMY K. Gy. (szerk.): *Monumenta Hungarica, az-az: magyar emlékezetes írások. Első kötet.* Második megjobbított és [...] megbővített kiadás. Trattner János Tamás, Pest: 339–423.
- KISS A. (1999): A Fertővel kapcsolatos vitás kérdések középkori okleveleikben. *Soproni Szemle* 53(1): 53–62.
- KISS A. (2001): Sopron vármegye természeti viszonyainak változása a XVIII–XIX. században. In: KINCSES K. M. (szerk.): *Bél Mátyás: Sopron vármegye leírása I. Descriptio Comitatus Semproniensis I.* Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Sopron: 279–299.
- KOPF F. (1967): Die Rettung des Neusiedler Sees. *Österreichische Wasserwirtschaft* 19(7–8): 139–151.
- KOVÁCS L. (1962): A Fertőtő földtani kialakulása. *Hidrológiai Tájékoztató* 2(3): 122–127.
- KÖVÉR F. J. (1930): *A Hanság földrajza.* Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt., Szeged.
- KOZMÁNÉ TÓTH E. & URBÁN J. (1980): A Fertő tó meteorológiai és hidrológiai jellemzői. *Hidrológiai Közöny* 60(7): 291–301.
- MÁRKUS I. (1986): Die Fernerkundung im Dienst der Umweltbiologie. Untersuchung des Neusiedlersee-Biosphären-Reservates mit Photointerpretation. *BFB-Bericht* 61: 5–13.
- MÁRKUS I., KIRÁLY G. & BÖRCsök Z. (2008): *A Fertő tó magyarországi nádasainak minősítése és osztályozása.* Kutatási jelentés. ÉDUKÖVIZIG, Győr.
- MOSER I. (1866): Der abgetrocknete Boden des Neusiedler See's. *Jahrbuch der Kais. Kön. Geologischen Reichs-Anstalt* 16(3): 338–344.
- NAGY I. (1869): A Fertő régi áradásai. *Századok* 3(10): 690–709.
- NAGY I. (1883): Sopron multja. In: SZILÁGYI S. (szerk.): *A Magyar Történelmi Társulat 1883. évi aug. 22–27-iki vidéki kirándulása Sopron városába és Sopron vármegyébe.* M. T. Akadémia Könyvkiadó-hivatala, Budapest: 12–52.
- PANNONHALMI M. (1999): A Fertő-tó vízgazdálkodása. *Vízügyi Közlemények* 81(2): 277–294.
- PELLINGER A. (2001): Mekszikópusztai elárasztások. *Tűzok* 6(3): 132–141.
- RÉTHLY A. (1998): *Időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1801–1900-ig.* I–II. kötet. Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest.
- SZABOLCS I. & VÁRALLYAY GY. (1969): Talajviszonyok a Fertő tó környékén. *Hidrológiai Tájékoztató* 9(2): 17–23.
- SZABOLCS I. & ÁBRAHÁM L. (1957): A Fertő tó menti szikes talajok. *Agrokémia és Talajtan* 6: 99–108.

- SZÁDECKY-KARDOSS E. (1938): Geologie der Rumpfungarländischen Kleinen Tiefebene Tiefebene, mit Berücksichtigung der Donaugoldfrage. *A Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményei (M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar, Sopron)* 10(2): 1–441.
- SZEKENDI F. (1938): *A Hanság és a Fertő lecsapolási kísérleteinek története*. Doktori értekezés. Magyaróvár. /Specimina Dissertationum Facultatis Philosophicae. Regiae Hungaricae Universitatis Elisabethinae Quinque-ecclesiensis 126./
- TAKÁCS G. (2012): Élőhely-helyreállítás a Fertő-tájon. In: KÁRPÁTI L. & FALLY J. (szerk.): *Fertő–Hanság – Neusiedler See–Seewinkel Nemzeti Park. Monografikus tanulmányok a Fertő és a Hanság vidékéről*. Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság – Szaktudás Kiadó Ház, Budapest: 241–242.
- THIRRING G. (1886): A Fertő és vidéke. *Földrajzi Közlemények* 14: 469–508.
- WOLFRAM G., DÉRI L. & ZECH S. (szerk.) (2014): *Fertő tó. Stratégiai tanulmány. 1. fázis*. Tanulmány a Magyar–Osztrák Vízügyi Bizottság megbízásából. Bécs – Szombathely.
- ZÁDOR A. (1982): A Hanság lecsapolásának története. *Soproni Szemle* 36: 338–348.

Florisztika és növényföldrajz

- BARTHA D. (közread.) (2011): *Fászl István: Sopron flórája*. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron.
- BARTHA D., KIRÁLY G., SCHMIDT D., TIBORCZ V., BARINA Z., CSIKY J., JAKAB G., LESKU B., SCHMOTZER A., VIDÉKI R., VOJTKÓ A. & ZÓLYOMI SZ. (szerk.) (2015): *Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza*. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron.
- BECK G. v. M. (1890): *Flora von Nieder-Österreich*. Carl Gerold's Sohn, Wien.
- BOJKO H. (1934): Die Vegetationsverhältnisse im Seewinkel. Versuch einer pflanzensoziologischen Monographie des Sand- und Salzsteppengebietes östlich vom Neusiedler See. II. *Beihefte zum Botanischen Centralblatt* 51B: 600–747.
- BOROS Á. (1915–1971): *Kéziratos útinaplók*. Kézirat. Magyar Természettudományi Múzeum Növénytára, Budapest.
- BOROS Á. (1934): Néhány ritkább *Potamogeton*-faj magyarországi elterjedéséhez. *Botanikai Közlemények* 31: 156–158.
- BRAUN H. (1890): Ueber einige Arten und Formen der Gattung *Mentha*, mit besonderer Berücksichtigung der in Oesterreich-Ungarn wachsenden Formen. *Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Wien* 40: 351–508.
- CSAPODY I. (1949): Kiegészítő adatok Sopron flórájának ismeretéhez. *Erdészeti Kísérletek* 49: 149–153.

- CSAPODY I. (1953): Új növényelőfordulások Sopron környékén és Baranyában. *Az Erdőmérnöki Főiskola Évkönyve 1951–1952*: 17–21.
- CSAPODY I. (1965): Die Vegetation des Neusiedlersees und seiner Umgebung. *Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland* 32: 42–57.
- CSAPODY I. (1975): A táj flórája és vegetációja. (Prodromus florae vegetationsque regionis Peisonis). In: AUJESZKY L., SCHILLING F. & SOMOGYI S. (szerk.): *A Fertő-táj Monográfiáját előkészítő Adatgyűjtemény. 3. kötet. Természeti adottságok: a Fertő-táj bioszférája*. Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet, Budapest: 6–422.
- CSAPODY I. (1992): *Szemelvények Loew Frigyes Károly és Deccard János Kristóf Soproni flórájából*. Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum), Sopron. /Líceumi füzetek 2./
- CSAPODY I. (1993): Florisztikai adatok Sopron környékéről. *Soproni Szemle* 47: 318–322.
- DOLLINER G. (1842): *Enumeratio plantarum phanerogamicarum in Austria inferiori crescentium*. Gerold, Vindobonae.
- ENGLMAIER P. (1982): Gliederung der *Puccinellia distans*-Gruppe (Poaceae) in Österreich. *Stapfia* 10: 81–94.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): *Magyarország védett növényei*. Mezőgazda Kiadó, Budapest.
- FÁSZL I. [ca. 1880]: *Sopron flórája*. Kézirat. Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, Pannonhalma.
- FELFÖLDY L. (1990): *Hínár határozó*. Vízügyi Hidrobiológia 18: 1–144.
- FISCHER M. A., ADLER W. & OSWALD K. (2008): *Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol*. 3., verbesserte Auflage. Land Oberösterreich – Biologiezentrum der Oberösterreichischen Landesmuseen, Linz.
- FREITAG H., WALTER J. & WUCHERER W. (1996): Die Gattung *Suaeda* (Chenopodiaceae) in Österreich, mit einem Ausblick auf die pannonischen Nachbarländer. *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien (Serie B)* 98 (Suppl.): 343–367.
- GOMBOCZ E. (1906): Sopronvármegye növényföldrajza és flórája. *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* 28: 401–577.
- HEUFFEL [J.] (1831): Verzeichniss der um Pressburg vorkommenden, in Endlicher's Flora Posoniensis nicht erwähnten Pflanzen. *Flora oder Allgemeine Botanische Zeitung* 14: 404–407.
- HITSCHMANN H. H. (1858): Eine Excursion um den Neusiedler See. *Österreichische Botanische Zeitschrift* 8: 221–228.
- JANCHEN E. (1977): *Flora von Wien, Niederösterreich und Nordburgenland*. 2. Auflage. Verein für Landeskunde von Niederösterreich und Wien, Wien.
- JÁVORKA S. (1923): Két új adat hazánk flórájához. *Magyar Botanikai Lapok* 21: 67–68.

- KÁRPÁTI L. (1988): Salzsteppen-Rekonstruktion am Neusiedlersee in Ungarn. *BFB-Bericht* 68: 87–92.
- KÁRPÁTI L. (1991): Erste Ergebnisse der Lebensraum-Rekonstruktion bei Mekszikópuszta. *BFB-Bericht* 77: 85–91.
- KÁRPÁTI Z. (1932): Adatok Sopron vármegye flórájához. *Annales Sabarienses: Folia Musealia* 1: 4–6.
- KÁRPÁTI Z. (1933): Újabb adatok Sopronmegye flórájához. *Magyar Botanikai Lapok* 32: 105–106.
- KÁRPÁTI Z. (1935): Gáyer Gyula adatai Sopron vármegye flórájához. *Vasi Szemle* 2: 162–165.
- KÁRPÁTI Z. (1938): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. *Soproni Szemle* 2: 74–84.
- KÁRPÁTI Z. (1941a): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. II. *Soproni Szemle* 5: 195–201.
- KÁRPÁTI Z. (1941b): Sopron környékének fontosabb gyógynövényei. *Soproni Szemle* 5: 38–44.
- KÄSTNER A. & FISCHER M. A. (2011): Porträts ausgewählter seltener österreichischer Gefäßpflanzenarten (IV): (31) bis (41). *Neilreichia* 6: 123–164.
- KEVEY B. (1978): Az *Allium ursinum* L. magyarországi elterjedése. *Botanikai Közlemények* 65: 165–175.
- KEVEY B. (1988): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez IV. *Botanikai Közlemények* 74–75: 93–100.
- KEVEY B. (1989): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez V. *Botanikai Közlemények* 76: 83–96.
- KEVEY B. & BARTHA D. (2010): Jerikói lonc – *Lonicera caprifolium* L. *Tilia* 15: 112–128.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2004): A Soproni-hegység edényes flórája. *Flora Pannonica* 2(1): 1–515.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): *Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok.* Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvalő.
- KIRÁLY G., BARANYAI-NAGY A., KERÉKES SZ., KIRÁLY A. & KORDA M. (2009): Kiegészítések a magyar adventív-flóra ismeretéhez IV. *Flora Pannonica* 7: 3–31.
- KIRÁLY G., BIDLÓ A., TAKÁCS G., ELIÁŠ P., MELEČKOVÁ Z & DITĚ D. (2013): Remote locality of the littoral *Carex extensa* (Cyperaceae) in Hungary – long distance dispersal from coastal to inland salt marshes. *Biologia* 68: 872–878.
- KIRÁLY G., HOHLA M., SÜVEGES K., HÁBENCZYUS A. A., BARINA Z., KIRÁLY A., LUKÁCS B. A., TÜRKE I. J. & TAKÁCS A. (2019): Taxonomical and chorological notes 10 (98–110). *Studia botanica hungarica* 50(2): 391–407.

- KIRÁLY G. & ILLYÉS Z. (2011): A *Liparis loeselii* (L.) RICH. előfordulása a Fertő tó térségében. *Kitaibelia* 16: 89–94.
- KIRÁLY G. & KIRÁLY A. (1999): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez. *Kitaibelia* 4: 229–246.
- KIRÁLY G. & KIRÁLY A. (2006): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez II. *Kitaibelia* 10: 88–103.
- KIRÁLY G., TAKÁCS G. & KIRÁLY A. (2015): Adatok a Kisalföld flórájához és növényföldrajzához. *Kitaibelia* 20: 235–253.
- KIRÁLY G. & KIRÁLY A. (2018): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez III. *Botanikai Közlemények* 105: 27–96.
- KORNHUBER A. (1886): Botanische Ausflüge in die Sumpfniederung des „Wasen“ (magyar. „Hanság“). *Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Wien* 35: 619–656.
- LÁJER K. (2006): A kormos csáté (*Schoenus nigricans* L.) társulási viszonyairól Magyarországon. *Flora Pannonica* 4: 77–90.
- LÖW C. F. & DECCARD I. CH. (1739–1740): *Flora Semproniensis*. Kézirat. Angyal Patika Múzeum, Sopron.
- LUMNITZER S. (1791): *Flora Posoniensis exhibens plantas circa Posonium sponte crescentes secundum systema sexuale Linneanum digestas*. Crusius, Lipsia.
- MILE O. & WALTER J. (2003): A *Suaeda* FORSKÅL ex SCOP. (Chenopodiaceae) nemzetség Magyarországon. *Flora Pannonica* 1(1): 29–43.
- NISSL G. (1856): Ein Ausflug in die Gegend des Neusiedlersees. *Oesterreichisches Botanisches Wochenblatt* 6: 377–379, 386–387, 393–394, 402–403.
- PILL K. (1916): *Die Flora des Leithagebirges und am Neusiedlersee*. Zweite, vollständig neu bearbeitete Ausflage. Leykam Kommissionsverlag, Graz.
- PINKE GY. & PÁL R. (2001): Adatok a Kisalföld gyomflórájának ismeretéhez. *Kitaibelia* 6: 381–400.
- POLATSCHKE A. (2013): Revision der Gattung *Erysimum* (Cruciferae): Teil 5. Nord-, West-, Zentraleuropa, Rumänien und westliche Balkan-Halbinsel bis Albanien. *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien (Serie B)* 115: 75–218.
- RIEZING N. (2002): Adatok a Dunántúl északi részének flórájához. *Kitaibelia* 7: 163–167.
- SIMON T. & PODANI J. (2007): Régi-új faj, az *Euphorbia segetalis* L. a magyar flórában. *Kitaibelia* 12: 121–123.
- SOMLYAY L. (2018): Adatok az *Arabis nemorensis* (Cruciferae) hazai elterjedéséhez. *Kitaibelia* 23: 155–169.
- SOÓ R. (1964): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve*. I. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1966): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve*. II. Akadémiai Kiadó, Budapest.

- SOÓ R. (1968): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve*. III. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1970): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve*. IV. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1973): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve*. V. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1980): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve*. VI. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. & KÁRPÁTI Z. (1968): *Növényhatározó*. II. kötet. *Magyar flóra. Harasztok – virágos növények*. Negyedik, átdolgozott és bővített kiadás. Tankönyvkiadó, Budapest.
- STUR D. (1856): Über den Einfluss des Bodens auf die Vertheilung der Pflanzen. Als Beitrag zur Kenntniss der Flora von Österreich, der Geographie und Geschichte der Pflanzenwelt. *Sitzungsberichte der Mathematisch-Naturwissenschaftliche Klasse der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 20: 71–149.
- SZONTAGH N. (1864): Enumeratio plantarum phanerogamicarum sponte crecentium copiosiusque cultarum territorii Soproniensis. *Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Wien* 14: 463–502.
- THIERS B. (2020): *Index Herbariorum: A Global Directory of Public Herbaria and Associated Staff*. New York Botanical Garden's Virtual Herbarium. <http://sweetgum.nybg.org/science/ih/>
- TÓTH L. & SZABÓ E. (1961): Zönologische und ökologische Untersuchungen in den Röhrichten des Neusiedlersees (Fertő-tó). *Annales Instituti Biologici (Tihany) Hungaricae Academiae Scientiarum* 28: 151–168.
- TÓTH L. & SZABÓ E. (1962): Botanikai és környezettani vizsgálatok a Fertő tó nádasában. *Hidrológiai Tájékoztató* 2(3): 129–138.
- VÖRÖSS L. ZS. (1983): Jemelka József soproni herbárium 1843–47-ből. *Savaria* 13–14: 85–114.
- WALLNER I. (1903): Sopron környékén található virágos növények és edényes cryptogamok nemei és fajai. A *Soproni Magy. Kir. Állami Főreáliskola Értesítője* 28: 1–42.
- WENDELBERGER G. (1943): Die Salzpflanzengesellschaften des Neusiedler Sees. *Wiener Botanische Zeitschrift* 92: 124–144.
- WIERZBICKI A. P. P. (1820): *Flora Mosoniensis. Exhibens plantas Phanerogamas et Filices*. Manuscript. Universität Wien, Fachbereichsbibliothek Botanik, Wien.
- WOLF M., SCHMIDT D., VIDÉKI R., TIBORCZ V. & MESTERHÁZY A. (2019): Hidden on the shore for half a century: actual distribution of *Schoenoplectus pungens* (Cyperaceae) in Hungary. *Studia botanica hungarica* 50: 107–120.

A Rence sorozat harmadik kötete a Fertő tó magyar oldala edényes flórájának enumerációját tartalmazza. Bár a hazai Fertő kutatása két évszázados múltra tekint vissza, a flórát bemutató összegezés eddig nem készült. A hiánypótló tanulmány a területre vonatkozó szakirodalom és herbárium anyag feldolgozása mellett tartalmazza az elmúlt évtizedek számos publikálatlan adatát, közte a 2017-2019 közötti intenzív terepi kutatásainak eredményeit.

The third volume of the 'Rence' series presents the enumeration of the vascular flora of Lake Fertő in Hungary. Although the Hungarian part of the region has repeatedly been investigated during the last two centuries, it is the first summarizing study ever prepared. This Flora is based on the results of comprehensive literature and herbarium studies, and encompasses several unpublished records from the last decades, inclusive those from the intense field researches done between 2017 and 2019.

Der dritte Band der Serie 'Rence' enthält die Aufzählung der Gefäßpflanzen des Neusiedler Sees in Ungarn. Obwohl die Erforschung des ungarischen Seegebiets zwei Jahrhunderte zurückreicht, wurde bisher kein zusammenfassendes Florenwerk erstellt. Neben der Verarbeitung der Literatur und des Herbarmaterials vom Gebiet enthält diese Flora eine Reihe unveröffentlichter Angaben aus den letzten Jahrzehnten, einschließlich der Ergebnisse intensiver Feldforschung von 2017 bis 2019.

